Carit Etlar

Gjøngehøvdingen
Dronningens vagtmester

Carit Etlar

Gjøngehøvdingen

og

Dronningens vagtmester

≡ Samlet udgave ≡

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Carit Etlar: *Gjøngehøvdingen* og *Dronningens vagtmester* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Carit Etlar: *Gjøngehøvdingen* og *Dronningens vagtmester* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

GJÖNGEHÖVDINGEN.

1. I skoven

I den sydlige del af Sjælland, på den lille halvø, som runder sig ud mellem Præstø Bugt og Stege Strand, ligger ruinerne af en gammel herreborg, der ifølge sagnet skal være anlagt af sørøveren Joffne, efter hvem den også blev kaldet Joffneshoved, senere Jungshoved. Dette sagns troværdighed synes at bekræfte sig ved den rå og plumpe stil, hvori slottet var bygget, ved de små, aflange vinduer, smalle døre og skydehuller i de massive mure, endelig ved befæstningen med grave og volde, som omgav borgen på tre sider. Fra søsiden blev slottet om sommeren skjult af en bøgeskov, hvis øverste toppe den skarpe søvind havde afsvedet. Om efteråret derimod, når løvet var visnet, så man mellem træstammerne hist og her de yderste bønderhytter af landsbyen Staverby. Indad mod land forenede Jungshoveds skove sig med Ørremandsgårds og omkredsede den smalle vig, der skærer sig op i landet fra havet. Egen og bøgen udbredte under deres udstrakte grene et bestandigt halvmørke, medens ellebuske og brombærranker næsten aldeles spærrede vejen mellem træernes stammer. Kun på to steder blev dette mørke afbrudt; det ene i retning af Jungshoved, hvor man så en høj skrænt; hvis træer var blæst omkuld, efter at regn og tøvejr havde bortskyllet jorden omkring dets rødder. Langs med stranden havde man senere sat et risgærde, og noget længere inde lå et bondehus, der blev kaldet Jægerhytten. Den anden lysning faldt dybere inde i skoven, ved en lille sø med stejle, rørbevoksede bredder. Ved den ene side af søen lå en kæmpegrav, overgroet med bregner og omkredset med store gråsten. Træerne spejlede deres kroner

i vandet, moseanden byggede inde mellem rørene, en uafbrudt, melankolsk tavshed hvilede bestandig omkring søen. Folk holdt ikke af at dvæle i dammens nærhed; herregårdsskytterne på Jungshoved og Ørremandsgård foretrak at gøre en omvej, når deres ærinde førte dem igennem denne del af skoven, efter at solen var gået ned.

En dag i begyndelsen af vinteren 1657 genlød disse skove af hundeglam, skud, hornmusik og den forvirrede larm, der betegner et muntert jagttog. Fra den tidlige morgenstund var skoven blevet gennemsøgt af de omkringliggende landsbyers bønder, der var fordelt som klappere, for at drive vildtet ud af tykningen ind i de mere åbne dele af skoven, hvor jagtselskabet havde forsamlet sig. Den foregående dags aften var der nemlig kommet besøg til Jørgen Reedtz på Jungshoved, et besøg så udvalgt og fornemt, at den gamle borg ikke ofte kunne rose sig af lignende.

Det var kong Frederik den Tredjes dronning, Sophie Amalie, som denne gang gæstede slottet.

Efter at krigen med Sverige var blevet bestemt på rigsdagen i Odense, tog kongen til Skåne, på hvis grænser de danske kæmpede med Steenbuk. Da han straks efter fik underretning om den stridbare Karl Gustavs uformodede og hurtige march op igennem Holsten og Jylland, blev de skånske tropper ført over til Sjælland og Fyn for at dække disse øer; selv tog kongen med et skib fra Falsterbo over til Præstø, hvor der skulle anlægges en skanse. Dronningen rejste på samme tid med sit følge fra Ibstrup, det nuværende Jægerspris, for at tage mod sin gemal på Jungshoved. Kongen var endnu ikke kommet, og for at fordrive dagen var det, at jagten, en af de adspredelser,

hvortil Sophie Amalie var lidenskabeligt hengiven, denne dag fandt sted i Jungshoveds og Ørremandsgårds skove.

Inde i skoven løb en smal sti nedad mod gravdammen og fortsattes derfra langs med bredden af den smalle fjord, som ovenfor blev nævnt, og som kaldes Noret. Ved denne sti sad en mand på hug bag en gammel egestamme. En luntebøsse med et ualmindelig langt løb stod støttet op til træet, medens han bøjede sig mod jorden og kastede et spejdende blik hen over vejen foran sig.

Det påfaldende i denne mands lurende stilling blev ikke formindsket ved en nøjere betragtning af hans person. Hans kulsorte, små og levende øjne syntes at trænge til den dybeste grund af alt, hvad de dvælede på. Hans pande var høj, bred og røbede mod og ærlighed, hvilket sidste træk dog igen forstyrredes af det snu og listige smil, der spillede omkring hans læber. Mandens ansigtsfarve var mørk, håret sort og næsten skjult af en højrød, strikket hue. Hans dragt bestod i en ugarvet fåreskindskofte, der vendte ulden udad, og korte lærreds benklæder. Et stykke af en kohud tjente i stedet for sko og var bundet sammen over fødderne med snore. Omkring livet havde han et læderbælte, hvori der stak en bredbladet kniv.

Flere timer havde denne mand tilbragt bag egestammen uden at forandre sit en gang valgte ubekvemme sæde. En dyb, mørkerød farvetone begyndte efterhånden at dække himlen i vest, solen sank ned bag skoven, dens sidste lys dvælede endnu med et svagt og guldgult skær på bøgetræernes visne og spraglede løv. Ovre fra Allerslev hørte man kirkeklokken ringe fem. Manden blev siddende, tavs og ubevægelig. Kun et øjeblik, da der inde fra krattet lød en raslen i løvet, fo'r han i vejret, greb

sin bøsse og pustede asken bort fra lunten af hanen. Straks efter kom en råbuk i lette og hurtige spring ud af krattet, hævede hovedet og så sig omkring til siderne, derpå vendte den sig og fo'r med et spring tilbage igen ind på stien, hvis forskellige bugter straks efter skjulte den for skyttens spejdende blik.

Manden rejste sig, plukkede et bøgeblad, satte det for munden og efterlignede dermed flere gange det skrig, som hinden i løvfaldstiden udstøder, når den kalder på bukken, og som jægeren så skuffende forstår at efterligne.

Denne list blev heller ikke uden virkning; straks efter så man skytten smile, gribe sin bøsse og synke tilbage bag stammen, medens løvets raslen tilkendegav, at råbukken igen nærmede sig. Langsomt og dvælende kom den nedad mod stedet, hvor manden lå, men egestammen var i dette øjeblik ikke mere ubevægelig end han. Dyret gik forbi træet, man hørte et skud, flere gange gentaget af ekkoet nede fra bakkerne omkring gravdammen, og råbukken styrtede. Skytten stak først bøssen om bag en busk, sprang derpå hen til råbukken og trak den ind over stien, hvor han skjulte den under et lag løv.

"Ilde gik det dig, og vel var det," mumlede han. "Desformedelst at alle munde trænger til mad, og fattigfolk kan ikke æde hø. En køn begravelse har jeg nu besørget, og der skal du ligge, til dit herskab i aften drager hjem fra skoven. Blot Svend ikke får nys om, hvad her er bedrevet; han er en striks mand og farer ikke med lempe."

Imidlertid havde skytten dækket råbukken med løv og skjult sin bøsse i et hul i egestammen. Han vendte sig for at gå, men

standsede pludselig og lyttede. Straks efter kom en mand til syne på stien og gik hen imod ham.

"Eja!" mumlede skytten, "Der har vi for skam Svend Gjønge; jeg tænkte det nok."

Den kommende var en stærktbygget mand, klædt i en kofte af mørkegrønt vadmel, gule hjortelæders benklæder og støvler af brunt læder. Han bar en hirschfænger om livet og havde kastet sin bøsse over den højre skulder.

"Gudsfred og godaften, Svend!" udbrød skytten, så snart han fik øje på den anden, og med en så venlig betoning som det var ham muligt.

"Gid Fanden annamme dig, Ib, for hvad godaften du har forskyldt?" svarede Svend. "ved du ikke, at der står livet på at øve krybskytteri her, især på en tid da hendes nåde dronningen jager inde i skoven?"

"Herre Gud! Hvor du tager på vej!" ytrede Ib med en forstilt ærlig mine. "Det var langt fra mine tanker at drive skytteri her; du ser jo, at jeg ikke engang har bøssen med mig."

"Åh, den kom vel for en dag, hvis vi ret ville se os for. Jeg mener dog, jeg skulle kende knaldet af min egen bøsse, som jeg har skænket dig, til min fortræd."

"Alligevel må det være en anden, der skød," svarede Ib, beroliget ved at finde Svend mildere stemt, end han havde formodet. "Jeg gik til skovs i dag for at søge nogle enebær til den kloge doktor oppe i Præstø, dem han bruger til sine salver."

"Hvad mener du da, at dette mærke betyder?" spurgte Svend og pegede på en blodplet i løvet, hvor råbukken var faldet.

"Ja, nu tror du mig vist ikke, men jeg kom før til så stærkt et næseblod, at jeg knap har forvundet det endnu."

"Og løvbunken derinde!" vedblev den anden, idet han pegede på stedet, hvor råbukken lå skjult.

"Siden du også har set den, så får jeg vel at gå til bekendelse," ytrede Ib med et polisk smil. "Når du siger det, er det så; et lille bitte råkid har jeg skudt. Det er min synd."

Svend gik hen til stedet og skubbede løvdyngen til side med skaftet af sin bøsse, hvorved råbukkens horn kom til syne. Ib indså nu, at han ikke kunne redde sig længere uden ved at levere et hovedslag. Han tog mod til sig, forandrede den ydmyge tone, hvori han hidtil havde talt, og udbrød:

"Nu da jeg har skudt den buk, men hvorfor er du så bøs for det, Svend? – Du er min egen svoger og kender ganske godt de vilkår, en fattig mand som jeg må friste. Føden skal jeg bjerge, som jeg orker bedst; jeg lider sult nede i hytten."

"Det kan du sige dig selv tak for," svarede Svend, heftigt. "om du havde skikket dig i den håndtering, jeg bragte dig ind på til majdag, da ville herskabet på Jungshoved have gjort dig til sin skytte og givet dig hus og føde. I stedet løb du bort og strejfede landet rundt med ildgerningsmænd og slige uærlige folk."

"Jeg gjorde, som du siger," svarede Ib med større alvor end hidtil, "men du må holde mig det tilgode. Ak, lille Svend! Du ved ikke; hvordan jeg har det, hver gang det stunder ad forår til, når solen skinner og lærken han synger; da er der noget inden i mig, som om jeg skulle flyve afsted med fuglen; jeg kan ikke blive hjemme, jeg må drage min vej hen til folk, der har det samme sindelag. Sådan var det, fra jeg var en lille en, jeg tænker det bliver knap bedre, før jeg engang ikke mægter at vandre mere. Vi ville ikke tale om det. Du har en anden og bedre måde at tænke på. Lad mig nu tage bukken, siden jeg har brug for den

til at mætte mig på, og drag du tilbage igen til dine venner hist inde, de spørger vist efter dig."

"Hvad mener du?"

"Tror du da ikke, jeg har set nådigfruens søster og dig, når I red på jagt herinde i skoven? Sol og vind har gjort din kind rød, Svend Gjønge, men rødere blev den dog i hendes nærhed, mens I fulgtes ad, side om side og så tæt, at jeres heste næsten rørte ved hinanden. Men det er jo rimeligt nok, du holder af hende, og hun skylder da også dig en del for det, du gjorde for hendes skyld."

"Hvad ved du om det, Ib? Jeg troede, den sag var skjult for alle."

"For de fleste, Svend! Men jeg ved dog, at de en aftenstund fandt dig liggende for frøkenens fødder, og så snoede du dig ud af det, du listige, træske karl, ved at foregive, at du var kommet for at bede om lov til at holde bryllup med hendes kammerpige, som var min søster Ane Mari. – Stakkels pige! Hun var den eneste, der led under den historie."

"Nej, nu gør du mig uret, Ib! Ane Marie har intet lidt, jeg har været en retskaffen mand mod hende alle mine dage."

"Det har du også; men Ane holder af dig, og du holder ikke af hende, skønt hun er din hustru for Gud og mennesker. Nå, lad os slå den sag hen. Et menneske kan svare for, hvad han handler, men Vorherre får at svare for hans sindelag. Lad os skilles ad, Svend! Du har travlt i dag, siden du anfører den store jagt for hendes høje nåde dronning og for hans høje nåde, ridder Kørbitz," tilføjede Ib med et spottende smil.

"Kender du til ridder Kørbitz?"

"Jeg må vel kende ham, siden vi vandrede side om side, dengang han fra Sachsen kom herind i landet uden en penning i lommen."

"Hvorfra ved du det?"

"Det ved jeg helt sikkert, siden jeg selv tog de sidste par skilling fra ham, han havde."

"Du stjal, Ib?"

"Det gjorde jeg, Svend, fordi jeg blandt dem, jeg hørte til, ikke var blevet oplært til bedre. Jeg stjal, fordi jeg den gang trængte til penge, og fordi det lå i min natur at stjæle. Rynk dog ikke panden, og gør dig heller ingen sorg, det siger jeg for sandfærdigt, at jeg aldrig har drevet den kunst tiere, siden du engang bad mig om at lade den fare, fordi det var syndigt." Medens tateren sagde dette, havde han taget sin bøsse frem af skjulestedet i det hule træ. "Nu, da du har min forklaring, tør jeg vel nok tage bøssen med, det er da en skam, hvis den skal stå og ruste i træet. Gud i vold, Svend! Ræk mig din hånd her i løndom, siden ingen kan se, at du er kammerat med en ringe og uærlig mand, som mig."

Svend rakte Ib hånden, tateren trykkede den og skred med lange og hurtige skridt ind i skoven, der straks skjulte ham. Svend gik tilbage i den retning, hvor man hørte larmen af jagtselskabet.

Just som klapperne havde nået hen imod kredsen af jægerne, og skud på skud knaldede fra alle sider, kom et vildsvin i jævnt trav løbende ind over skovvejen og fulgte langs med tykningen på den modsatte side. Her havde man udbredt et stort, mørkebrunt klædestæppe på jorden, hvorpå der var stillet tre

feltstole til dronningen og hendes to kavalerer, ridder Kørbitz og Kai Lykke, kaptajn ved dragonerne.

Flere skud blev straks løsnede mod dyret, men intet af disse traf, i hvert tilfælde formåede de ikke at standse det.

Da dronningen så vildsvinet uhindret fortsætte sit løb, vinkede hun til rideknægten, der holdt i nærheden med hendes hest, og udbrød, henvendt mod Kørbitz og Kai Lykke:

"Til hest! Til hest, I herrer! Lad os forsøge på at fælde dette dyr i flugten for dog at få lidt afveksling i denne jagt."

Kai Lykke var straks, så snart han så dronningens håndbevægelse til rideknægten, ilet hen til hesten for at komme ridder Kørbitz i forkøbet med at hjælpe Hendes Majestæt op; derpå besteg han og Kørbitz deres heste og nu begyndte et ridt igennem skoven, som langt bedre stemte med dronning Sophies fyrige gemyt end den uafbrudte dvælen på et og samme sted, der var blevet iagttaget under den foregående del af dagen.

Dronning Sophie var en udmærket rytterske. Allerede fra hendes tidligste barndom fortæller man, at hun fulgte sin fader, hertug Jørgen, til hest på enhver af de manøvrer, han anstillede med sine soldater. Denne jævnlige øvelse gav hende en sikkerhed og behændighed, som tog sig så meget bedre ud, fordi den forenedes med alle en udmærket figurs fortrin. Denne vinter fyldte dronning Sophie sit ni og tyvende år. Hun besad endnu hele ungdommens friske, tillokkende ynde, en klar, hvid, næsten gennemsigtig teint, der i dette øjeblik rødmede under det heftige ridt igennem skoven. De røde, fyldige læber viste vel et spor af frivolitet, men var det en fejl, tilhørte den i det mindste lige så meget hele tidsalderen som

den enkelte. Hovedudtrykket i hendes ansigt var i øvrigt en sorgløs munterhed; dertil svarede hendes mørke, strålende øjne, og dog var det netop dette kongelige blik, der igen var i stand til at forandre hendes ansigts udtryk. Heftig og overdreven i alle sine følelser, i glæde som i sorg, i ømhed som i had; bragte det sidste hende til at sænke de stærkttegnede bryn, da fik hendes ansigt et præg af ubøjelig og uforsonlig hårdhed, hvis følger den ulykkelige Leonore Christine i to og tyve år sukkede under, og foruden hende også den indtagende kavaler, som denne eftermiddag red ved hendes side, han, som just nu, under en længe fortsat tavshed, uafbrudt vedblev at betragte sin unge, skønne dronning med et udtryk, der vidnede om den mest ærefrygtsfulde hylding, men som dog måske mere gjaldt damen end dronningen; og som hun fra sin side gengældte med halvt tilslørede og talende blikke.

Man har tillagt Sophie Amalie en høj grad af forfængelighed og troet, at hun især yndede maskerader, fordi de mange forskellige dragter, hun ved disse forlystelser viste sig i, blot var beregnet på at fremhæve hendes ansigts og figurs sjældne fuldkommenheder. Men dronningen var så ung, og de, der havde bedømt hende så strengt, var så gamle; hendes tidligere liv havde været en uafbrudt række af glædesløse år, ensformige og kedelige, mens de blev gennemlevede og endnu mindre efterladende noget hvilepunkt for en venlig og lykkelig erindring. Derfor elskede dronningen i sin lykkes solskin maskeraden, som hun elskede enhver anden adspredelse.

Ved alle fester spillede dronningens yndlinge, den indvandrede tyske adel, hovedrollen. Øverst af alle disse stod igen Kørbitz, der fra at være en aldeles ubekendt person, på få

år, ikke blot hævede sig til ridder og rigsmarskal, men hvad der vil sige endnu mere, dronningens fortrolige og rådgiver

Kong Frederik selv deltog sjældent og bestandig med kun ulyst, i dronningens fester. Han viste sig tavs og tilbageholdende i hoffets kredse. Hans tilbøjelighed var mere rettet på studier, og blandt disse især klassikerne, senere alkymien, som han dyrkede i forening med Gabel og under vejledning af en italiensk charlatan, Josef Burhi.

Imidlertid fortsatte dronningen med sine to kavalerer det hurtige ridt, de havde påbegyndt gennem skoven. Omstyrtede træstammer, nedhængende bøgegrene, den ubanede vej, kort sagt intet var i stand til at standse dem. Imellem de bladløse træer sås vildsvinet på lang afstand og ansporede dronningen, der med glødende kinder, flagrende slør, let og behændigt, vidste af undgå eller overvinde enhver hindring, som stillede sig i vejen for hende. Kai Lykke, der red den bedste hest, holdt sig bestandig nogle skridt tilbage for dronningen. Også ridder Kørbitz blev bagud, skønt af en mindre ridderlige grund, man tydeligt kunne læse i hans fortvivlede mine, som kun røbede liden lyst til deltagelse i denne parforcejagt. Pludselig troede han også at se den endt, idet der i nogen afstand viste sig en dyb og bred å, som førte vandet i Tybæksmølle ud i fjorden. Vildsvinet satte over, og dronningen ville uden betænkning gøre det samme, men hendes hest standsede ved åkanten. To gange søgte hun at tvinge den fremad, men hesten strakte forbenene stift ud foran sig, og standsede, hver gang den kom til bredden. "Hvis det måtte behage Eders Majestæt at høre mit ringe råd," ytrede Kørbitz på tysk, af hvilket sprog dronningen bestandig betjente sig, "så tænker jeg, at vi ikke burde friste lykken ved at

sætte over så bred en å, især da bredden længere nede bliver smallere og mindre stejl, der kan vi søge et vadested."

"Nej, ridder," svarede dronningen heftigt, "det ville passe sig dårligt. Men siden Eder synes således, kan I selv følge dette forsigtige råd. Ikke sandt, kaptajn Lykke, vi to må vel over?"

"Jeg håber det," svarede Kai.

Denne ordveksling, der foregik, medens dronningen red tilbage for at gøre et nyt forsøg, sporede hun atter hesten, og denne gang med større held, for Kai, som fulgte efter, gav hendes hest et slag med geværkolben, idet den atter begyndte at standse, og begge nåede lykkeligt over på den anden side af åen.

Kørbitz indså nu, at der ikke var andet at gøre for ham end at følge efter; han sporede da også sin hest, og det var måske mindre dens skyld end rytterens, der holdt for stramt i tøjlen, at hesten ikke nåede længere end til midten af åen, hvor den gik bag over og kastede ridderen i vandet.

Dronningens overgivne latter ledsagede hans uheld. "Til vi ses igen!" råbte hun med en håndbevægelse og begyndte atter den afbrudte forfølgelse, mere rasende end før.

Vildsvinet var imidlertid ikke kommet ret langt. Efter nogle minutters ridt fik Kai øje på det inde i skoven; det havde sagtnet sit løb og tog retning nedad mod den tætte og for ryttere uigennemtrængelige underskov, som omgav Gravdammen. Dronningen greb sin bøsse, holdt hesten an og skød, men fejlede. Forbitret rakte hun Kai Lykke det afskudte gevær og greb hans i stedet for. Det andet skud var heldigere, vildsvinet sank i knæ, udstødte et langtrukkent skrig og sank derpå sammen.

"Den falder!" udbrød dronningen glad, idet Kai bød hende hånden for at hjælpe hende af hesten. "Og det var mit skud! Eja! Hvor det var herligt, at vi fulgte vor egen lyst og ikke lod os holde tilbage af den stakkels –"

Det var tvivlsomt om dronningen mente Kørbitz eller hesten; for hun tav pludseligt ved at se vildsvinet springe op, idet hun satte foden på jorden. Dyret lod sine små, tindrende øjne hvile på dem med et udtryk af vildskab og raseri, derpå nærmede det sig langsomt, skridt for skridt, til stedet, hvor dronning Sophie og Kai Lykke var steget af.

Dronningen blegnede og trådte hurtigt hen bag et træ; hun holdt endnu hestens hvide silketømme i hånden. I dette øjeblik veg heltinden aldeles for den værgeløse kvinde.

"Ak, min Gud!" udbrød hun forfærdet, "Hvorledes skal vi blive frelst?"

"Jeg vil forsøge, min høje dronning!" svarede Kai, idet han trak sin hirschfænger og stillede sig foran træet. "Skulle det ikke lykkes mig, skal Deres Majestæt dog aldrig få lejlighed til at bebrejde mig min ringe evne. – Lykkes det ikke," vedblev han med et funklende blik, "vil jeg dog i min sidste stund sande, at jeg bar mit navn med rette; for jeg dør da for den, for hvem jeg aldrig turde håbe at leve."

Dronningen svarede ikke på dette sprog, som forresten både stedet og hin tids talemåder retfærdiggjorte. Vildsvinet nærmede sig i den rolige og langsomme gang, det havde begyndt. Da skiltes buskene, og der kom en mand frem ved siden af Kai Lykke, noget foran det træ, bag hvilket dronningen havde skjult sig. Han var klædt i en fåreskindskofte og havde en lang bøsse i hånden.

"Skyd, mand! For Guds skyld, skyd!" råbte dronningen.

"Ja, rare frue!" svarede manden så roligt, som om det angik den ligegyldigste sag i verden. "Det er netop min mening." Vildsvinet lod til at studse ved denne nye persons mellemkomst; det betragtede manden, der bøjede sit ene knæ mod jorden og lagde bøssen til kinden, rolig og koldsindig, og derpå trykkede af. Vildsvinet sank omkuld, og denne gang blev det liggende livløst på pletten, hvor det var faldet.

Dronningen kom nu frem fra sit skjul bag træet. "En dygtig skytte er du forsandt!" udbrød hun. "Det må man sige, og du fortjener vor tak for den hjælp, du har bragt os."

"Tak mig ikke, skønne jomfru," svarede Ib med det listige smil, der var hans ansigt eget. "Give til Vorherre, at jeg blot havde forlov til at trykke af, hver gang der kom mig et lille dyr i vejen. Bedre forlanger jeg ikke."

"Tag din hue af, mand!" sagde Kai, idet han kom til, "Du står foran Hendes Majestæt, Danmarks høje dronning."

"Dronningen!" gentog tateren med en forbavselse, som, hvis den ikke var naturlig, i det mindste var ypperligt forstilt. "Herregud! Er det dronningen?" gentog han og rev hurtigt sin røde hue af hovedet. "Den lykke tænkte jeg mindst at skulle opnå i mine levedage."

"Og hvorfor ikke?" spurgte Sophie Amalie smilende; for hun fandt behag i manden, både fordi han før havde besvaret hendes opfordring i samme sprog, hun talte, og for den umiskendelige hyldning, der prægede sig i hans overraskede og henrykte blik. "hvorfor troede du ikke, at du skulle få dronningen at se?"

"Fordi jeg ikke var værdig dertil," svarede Ib.

"Du har dog frelst mit liv. Kan jeg gøre for dig noget til gengæld? Hvad ønsker du?"

Ib syntes at blive forlegen ved dette spørgsmål; man så, at der svævede ham en bøn på læberne, men tillige, at han søgte efter ord til at udtale den.

"Ak!" udbrød han endelig. "hvis jeg kunne tilstedes nogen belønning, da ved jeg den ting, der ligger mig på hjerte dag og nat, men den kan vist ikke blive opfyldt."

"Hvad mener du?"

"Af alle verdens goder tykkes jeg bedst om at blive gjort ærlig."

"Ærlig!" gentog dronningen forundret og vendte sig med et spørgende blik mod kaptajnen.

"Det skete forleden med en mand af vore, og det ved kaptajnens regiment der."

"Hvad er du da?"

"En fattig mand, som de kalder for Ib i daglig tale."

"Hendes Majestæt spørger om din stand og håndtering," ytrede Kai.

"Min stand er at blive jaget fra sted til sted som de vilde dyr i skoven, siden jeg ikke fik bedre lykke i denne verden end at blive tater eller natmand. Og min håndtering – i byerne laver jeg hægter og spår godtfolk lykke og kærester til, i skoven træffer jeg de vilde dyr, hvis de ville gøre Deres Majestæt fortræd, og kommer jeg til søerne, ved jeg også, hvor der sidder en lille fisk, der lader sig fange, for at jeg kan tjene en skillings penge ved at sælge den til herskaberne på de store gårde; men at være skytte stod dog min bedste attrå til, besynderlig nu i denne tid, da de siger, at jagten går ind på mennesker."

Dronningen og hendes kavaler lo over taterens forklaring. "Indfind dig i morgen formiddag på Jungshoved," sagde hun og steg til hest.

Tateren hilste i en næsten knælende stilling; han smilede, idet han, efter at de var redet bort, satte sin røde hue på hovedet; men han blev stående og stirrede efter dronningen så længe, indtil det sidste spor af hendes fine og ranke skikkelse var forsvundet mellem træernes mørke baggrund.

Da dronningen og Kai Lykke red tilbage igennem skoven, begyndte skumringen. Himlen var denne aften klar og skyfri. Månen kom frem over trætoppene. Dens blege skin faldt ned mellem træerne og dannede en dyb og mørk slagskygge der, hvor vejen begyndte at blive bredere nedad mod Jungshoved. Slottet selv, der kom til syne i baggrunden af de enkelte udhugninger, viste sig i denne belysning i hele dets romantiske skønhed.

Flere gange hørte rytterne signaler og stemmer fra de omstrejfende jægere, som Kørbitz havde sendt ud i alle retninger for at søge efter dronningen; men Sophie Amalie behagede ikke at svare på disse signaler; hun lod endog til at ville undgå de søgende og vedblev, fordybet i samtale med kaptajnen, at følge den ensomme skovvej, de valgte.

"Lad os ride lidt stærkere til, kaptajn Lykke, og se at nå ud af denne mørke skov," ytrede dronningen. "min hest snubler næsten over hver en gren, der kommer den i vejen. Forsandt! De danske heste er ligesom det danske folk, kun lidet bevendt, og kan ikke måle sig med vore hjemme i Braunschweig. I derimod rider et bedre dyr; jeg tror knap dets lige findes i hans majestæts stalde."

"Jeg har også ført den med mig langvejs fra," svarede Kai. "I Spanien blev den købt, og siden har den båret mig det halve Europa igennem."

"I har da rejst meget," sagde dronningen med et smil og i en tone, som beviste, at dette emne tidligere havde været berørt imellem dem. "det var også altid min kæreste lyst; rejse, rejse verden igennem og aldrig blive træt! Fortæl mig, hvilket land I syntes bedst om."

"Ak, Eders Majestæt!" svarede Kai; "det bedste ved rejsen er ikke at se fremmede lande og stæder, men vel mindet om, hvad man oplevede i disse; skoven har været lige grøn for mig, hvad enten jeg så den i Danmark eller bag Alperne. Man rejser for at mødes, og mødes for igen at skilles."

"I glemte mit spørgsmål."

"Hvor jeg fandt det skønnest! Nej, det glemte jeg aldrig. Det var ved et hof i en lille by i Tyskland, hvortil min konge og Rigsrådet havde givet mig ærinde. Hertugen modtog mig med megen nåde. Hans navn var –"

"Jeg spurgte ikke om hans navn," sagde dronningen dæmpet og uden at se op.

"Jeg blev indbudt til jagt med fyrsten og hans datter, men hvad skal jeg kunne fortælle videre om denne tid, om vore jagtture i de dybe, dæmrende skove, da vi red ved hinandens side, hun, fyrstinden, et barn i år, men en kvinde i sine følelser, dejlig og henrivende, i lige grad begavet med alt, hvad der kunne fængsle en mands ånd og en mands lidenskaber, jeg glemte tiden, stedet og den svælgende afgrund mellem vore forhold, imens jeg stirrede på hendes lette og herlige skikkelse, når hun red foran mig, eller lyttede til hende, når hun talte, eller

drømte om hende, når jeg var alene. Visselig var det den lykkeligste tid af mit liv; og jeg fatter ikke helt årsagen, men aldrig har det senere stået så levende for min erindring som i aften, medens jeg rider igennem skoven ved Eders Majestæts side."

"Nu videre, kaptajn Lykke!" sagde dronningen, da Kai tav. "I fortæller så smukt og skildrer så livligt, hvad I oplevede, at jeg synes at se alt for mig. – I rejste bort?"

"Ja!" svarede Kai med et stolt smil, idet han hævede sit hoved. "Men der kom endnu lykkelige dage forinden. Jeg rejste bort, men alle mine tanker og alt, hvad Gudfader havde givet mig af godt og ædelt, det blev hos hende tilbage. Derefter drog jeg hele Europa igennem, ikke for at se, men kun for at glemme."

"Og I så intet videre smukt på Eders øvrige rejse?"

"Jeg så fjorten dronninger bære scepter og rigsæble i deres hånd; da jeg vendte hjem til Danmark, så jeg den femtende bære rigets og Paris' æble tillige."

"Og senere?"

"Senere blev mit hjertes dame af skæbnen stillet så højt over mig, at jeg kun i mine tanker og i mine kære drømme kunne nå op til hende. Men jeg glemte hende aldrig. Da vi atter gensåhinanden, erindrede jeg kun min lykke, og –"

"Jeg skænker Eder denne skildring," sagde dronningen. "man har vel lov til at glæde sig ved visse erindringer om lykke, men det hører ikke til gode sæder at rose sig deraf, og en ved jeg, som man aldrig bør omtale dem til."

"Hvem mener Eders Majestæt?"

"Den, der skabte denne lykke. – Glemte damen Eder?"

Kai betænkte sig et øjeblik, tvivlrådig i sit svar. "Månen skinner så klart i aften, og luften er mild; behager det Eders Majestæt at slå sløret tilbage, så ser I bedre den smukke egn hist nede ved slottet, og så skal jeg besvare Eders spørgsmål."

Dronningen slog sløret tilbage over den fløjls casque, som dækkede hendes hoved. Månelyset viste, at hendes kinder var blege, hendes udtryk alvorligt, medens hun lod sine mørkeblå øjne fast og udfordrende hvile på Kai.

"Om hun glemte mig," svarede kaptajnen, "er en uopklaret gåde, som vel aldrig vil løses, eller først, når jeg kendte en dame, der besad Eders Majestæts kundskab til sit køns hjerte, og som jeg turde spørge, hvad jeg skulle tro på, mit hjerte eller min tvivl, Himmerig eller Helvede."

Medens Kai talte forsvandt det strenge i dronningens ansigt; da han tav, syntes hun at kæmpe med sig selv, derpå rakte hun ham hånden og sagde med blid og bevæget stemme:

"Nej, Kai Lykke! Den dame, I taler om, glemte Eder aldrig, forlad Eder kun på mit ord. I livets forhold må det ene indtryk vige for det andet; men der kommer en dag igen, man ved ikke hvornår, da ethvert kært og dyrebart minde atter klinger i vort hjerte som en gammel melodi, man sang for os i vor barndom. Hun glemte Eder ikke," tilføjede dronningen næsten hviskende, "fordi det senere var nødvendigt for hendes lykke at udfylde den tomhed, hun fandt i nutiden, med billedet af den forsvundne."

Kai tog den fremstrakte hånd, bøjede sig over mod den og trykkede den til sine brændende læber.

I det samme hørtes hovslag på vejen bag dem. Dronningen trak sin hånd tilbage, drejede hovedet og så Kørbitz komme

sprængende, så hurtigt hans hest kunne løbe. Ved hjælp af måneskinnet havde ridderen endelig fået øje på de to ryttere.

"Eja!" udbrød dronningen muntert. "er det Eder, min herre von Kørbitz! I har sandelig faret i mag og ikke forhastet Eder med at følge os."

"Desværre!" svarede Kørbitz; "Men skylden lå mindst til mig, og Eders Majestæt har med egne øjne set, hvor grumt tilfældet handlede i dag."

"Og først nu lader tilfældet Eder finde vor vej igen?"

"Eders Majestæt vil lade Eders mest tro tjener vederfares større ret ved at antage, at det var min iver, der bragte mig hid, efter at jeg, skilt fra det øvrige jagtselskab, alene har gennemsøgt hele skoven for at være den første, der bragte tidende om Hans Majestæt Kongens ankomst til Jungshoved."

"Nu vel, ridder! Så gælder det om, at vi anstrenger vore heste for at nå slottet. I derimod, kaptajn Lykke, som rider den bedste hest, må holde Eder tilbage, at ikke tilfældet skal berøve os Eders selskab."

Med disse ord gav dronningen sin hest tøjlen, og derpå gik det i skarpt trav ned ad vejen mod slottet.

Kai fattede fuldkomment årsagen til den gentagne ros, der var blevet hans hest tildelt. En lignende beundring fra dronningens side og omtrent i samme retning gav nogle år tidligere anledning til, at rigsråd Gunde Rosenkrantz sendte hende et spand udmærkede køreheste, idet han sagde: "Eders Majestæt har i går behaget at rose mine heste; fra det øjeblik tilhører de ikke længere mig; for det sømmer sig ikke, at en undersåt skulle overgå sin dronning i noget."

Dronningen optog hans artighed meget nådigt. Imidlertid svarede Kai intet, og få minutter efter red de ind på Jungshoved. Slotsgården var oplyst med bekranse og opfyldt af alle egnens vornede bønder, som, tilsagt af ridefogden, blot ventede på tegn og ordre til at ytre deres glæde over de høje gæsters nærværelse.

2. Hvad der skete på slottet om aftenen

Efter at dronningen havde hilst på kongen og skiftet dragt, tog hun plads i en af de store lænestole, der var stillet i en halvkreds i den ene ende af riddersalen, og overværede sammen med sine hofdamer præsentationen af adelen, som ved rygtet om kongeparrets ankomst havde indfundet sig på slottet.

Medens kuren fandt sted, blev hofdamerne stående bag dronningens stol, og de kommende indlodes en efter en, ifølge deres forskellige rang og titler og blev nævnt af dørvogteren.

Kaptajn Lykke, der tillige med en afdeling ryttere, dannede kongens garde for denne aften, stod noget indenfor døren med draget sværd i hånden.

Kai var en høj og kraftig mand, hans skønhed var blevet til et ordsprog for den tid.

Han havde set meget og oplevet meget. De fornemste hoffer i Europa havde uddannet ham i alle de egenskaber, der udgjorde betingelserne for en fuldendt adelsmand. Alle disse hoffer var lige så mange minder om den lykke, han havde gjort og om den, han havde modtaget. Han kendte enhver art af kærlighed: den opofrende og den lidenskabelige, den beregnende og den hensynsløse, alle kort sagt, kun ikke den sande.

Adelsmændenes præsentation var ensformig og lod til at trætte kongen. Dronningen besvarede kun de fornemme herrers hilsener med et flygtigt og skødesløst nik, hun blev siddende i sin lænestol og fortsatte samtalen med sine hofdamer og slottets frue, lensmand Jørgen Reedtz' hustru.

Da endelig dørvogteren meldte, at der ikke var flere tilbage, som begærede audiens, opklaredes kongens mine; med synlig

tilfredshed gik han hen i et hjørne af salen og tog plads ved et bord, hvor hans kammerskriver Gabel imidlertid havde været beskæftiget.

Gabel var kongens fortrolige ven, den samme, der senere blev ophøjet til statholder i København for den vigtige, skønt mere skjulte rolle, han havde spillet ved enevoldsregeringens indførelse.

"Nå, Gabel!" udbrød kongen efter at have gennemset de papirer, kammerskriveren rakte ham. "Hvad siger I til alle disse nyheder? Forsandt! De indeholder kun lidet trøsteligt."

"Det er rigtigt, Eders Majestæt! Og dog anser jeg det ikke for så sørgeligt, at fjenden spiller mester i det land, han har erobret sig, som at en af landets egne børn, den forræder Ulfeldt, vover at sende bud til landsdommerne i Jylland og råde dem til frafald. De gav ham dog kun skam til svar, som brevet her viser. Han gjorde for sikker regning på sine venner."

"Venner!" gentog kongen med et bittert smil. "Ak, Gabel, ved I da ikke, at vi i nøden aldrig har venner? Det går dem som fluerne: de trives kun i lykke og solskin. Hvem har vel jeg af venner? Søger ikke vor udsending Juul forgæves at bevæge landets allierede, kurfyrsten af Brandenburg, til at angribe svenskerne fra landsiden, og hvilket svar giver os her vor gesandt, Henrik Rosenvinge fra generalstaterne i Haag? Alle frygter de og trækker sig tilbage, fordi kun selvinteresse er den akse, hvorom enhver handling drejer sig. Med Ulfeldt går det ikke anderledes end med flere andre af den stand, han hører til, præcis som Saxo skriver:

"Og hvem der i sin egen gård
Opføder ulveunger,
Han føder op sin egen hjord
Til mad for ulveunger."

Oluf Brokkenhuus, der efter kongens indbydelse var blevet tilbage i salen, havde hidtil talt med dronningen. Denne underholdning kostede lensmanden særdeles anstrengelser på grund af hans ubehjælpsomhed i det tyske sprog.

Uanset alt øvrigt hørte der i sandhed også meget vid til at forsone en dame, der besad en så udviklet skønhedssans som Sophie Amalie, med lensmandens ydre. I forbindelse med en uanselig og krumbøjet figur var han halt og enøjet. Dette øje havde ved den forøgede sekraft, det måtte anvende, antaget en ubehagelig, gennemtrængende stirren. Hans kinder og den nederste del af ansigtet dækkedes med et stridt, gråligrødt skæg.

Hendes Majestæt lod heller ikke til at finde synderlig interesse i denne underholdning. Under en af de gentagne pauser rejste hun sig fra sit sæde og gik hen til bordet, hvor kongen og Gabel var beskæftiget.

"Forstyrrer jeg?" udbrød hun dæmpet og lænede sig op til kongens stol.

"Ak nej!" svarede kongen med et venligt blik; "Tværtimod, vi længes efter selskab."

"Nuvel!" vedblev dronningen og lagde sin hvide hånd på kongens pande. "Betro mig da årsagen til disse dybe rynker. Har Eders Majestæt i brevene her modtaget budskab om nye ulykker –?"

"Ulykker til visse, men dog ikke større, end vi håber at få bugt med dem."

"Og hvilken talisman har Eders Majestæt da at sætte imod alle disse onder?"

"Jeg stoler på Gud, på Gud først og fremmest og lidt på mig selv, fordi den faste og ærlige vilje ejer en ubetvingelig kraft, der bringer enhver hindring til at vige. Og indeholder brevskaberne her sorg, så kommer jeg selv tilbage fra min rejse med et lykkeligt budskab."

"Åh, så betro mig det," ytrede dronningen livligt, idet hun tog plads ved kongens side. Derpå tilføjede hun med sit blik rettet mod Gabel: "Hvis Eders Majestæt i øvrigt finder det passende i dette øjeblik."

Kongen fattede hentydningen og smilede.

"Jeg har i lang tid ikke haft nogen hemmeligheder for Gabel, der angik mig selv eller mit riges skæbne," sagde han. "han får vel desuden at vide, hvad der snart vil blive kundgjort for hele verden, at vor admiral Henrik Bjelke forleden ved Falsterbo med tredive skibe har sejret over kong Karls ni og halvtredsindstyve skibe, som han ville have sendt over til den jyske kyst for derfra at føre fjenden i land på Sjælland. Kampen var hård og lang, men svensken måtte dog fortrække og søge skjul for Bjelke under Rügen. Denne tidende ville jeg være den første, som bragte min skønne dronning, og flere lignende skulle vel snart høres, hvis det ikke blot var fordi vi mangler gode soldater."

"Det forekommer mig dog," sagde dronningen, "at de hvervede krigsfolk tidligere har gjort god nytte i landet. Endnu er Tyskland fuld af stridsmænd, som efter den lange krig

vandrer herreløse omkring. Eders Majestæt behøver sikkert kun et opråb for at samle dem under vore faner."

"Dertil er tiden nu for knap, og tidligere mente vi ikke at have dem nødig. Både Polen og Brandenburg, ja selv den tyske kejser lovede os hjælp, da vi begyndte denne usalige krig, men som faren var nær, var hjælpen fjern, og siden har de gode herrer ikke ladet høre fra sig. Nu får vi hjælpe os selv, som vi kan bedst, og det ville med Guds bistand også lykkes, hvis ikke vor adel, der alene har magt til at bestemme krig, også har magt til at nægte sin deltagelse deri, ja tilmed at hindre rigets børn fra at yde den bistand, de kan, når nøden trænger sig på."

"Ah, denne gode adel," ytrede dronningen, idet hendes mørke øjne funklede med et uheldvarslende udtryk. "Eders Majestæt og jeg skylder den allerede så megen tak, og vi bliver begge så hyppigt erindret derom, at vi længes meget efter at betale vor gæld tilbage. Hvorledes kan i øvrigt adelen undslå sig for at hjælpe, når fædrelandet er i fare?"

"Den sender os de ryttere, den er pligtig at stille, med gamle våben, som folkene ikke engang forstår at håndtere, da største parten består af løbere, fiskere og kokkedrenge. – Ja, min tro! Den dag vil jeg holde for god, hvor det lykkes os at bryde de bånd, der gør Danmarks konge til ringere end den fattigste junker i hans rige. Knap tør vi tænke eller tale, men aldrig handle anderledes, end det behager vor adel."

Gabel havde hidtil fulgt samtalen med synlig opmærksomhed. Flere gange så man, at der svævede ham en bemærkning på læberne, men han vovede ikke at ytre sig i dronningens nærværelse uden først at være blevet tiltalt. Ved

kongens sidste ord spillede et let smil om hans mund. Kongen lagde mærke til det.

"I smiler, Gabel!" sagde han.

"Ja, Eders Majestæt, over mine egne tanker."

"Udtal dem, Eders tanker plejer at være gode."

"Det forekommer mig, at siden den danske adel har modtaget enhver rettighed, den for øjeblikket besidder, mindre ifølge fortjenester end ifølge kongens ædelmodighed, da beror det vel også på Eders Majestæt at sætte denne en grænse."

"Hvilken mener I?" spurgte kongen; "dens ret eller vor ædelmodighed?"

"Jeg mener dem begge, Eders Majestæt."

"Ved I, at I derved råder os til at vove en kamp mod adel og rigsråd?"

"Ak, Eders Majestæt, det er ikke mod adelen, at denne kamp må føres, men mod principperne. Og Eders Majestæt vil være sikker på sejren, når I kun forskaffer Eder de rette forbundsfæller."

"Og hvilke er disse?"

"De materielle fordele, den grove egenkærligheds interesser."

"Det vil sige det samme som at styrte adel og rigsråd. Det vil sige, at regere i stedet for –"

"Videre!" sagde kongen. "I stedet for at regeres."

"Og glemmer I da midlerne, som fordres til denne kamp?"

"Bestemt ikke," svarede Gabel med uforandret ro.

"Planen dertil vil Eders Majestæts geni uden stor vanskelighed kunne udfinde; armen, som behøves, er allerede fundet."

Kongen tav, han lænede sig tilbage på stolen og stirrede stift hen for sig, uden at hans blik dog var rettet på nogen bestemt genstand. Han lod til at være underkastet et af disse øjeblikke, hvor sjælen synes at hvile eller i det mindste at være så dybt beskæftiget i sig selv, at vi senere ikke bevarer nogen bevidsthed om deres virksomhed. Eller var denne tilsyneladende rolighed kun en maske, medens Gabels ord havde fremkaldt planer, bag hvilke en lys og strålende fremtid viste drømmeren sine billeder?

"Hvorledes skulle det da blive senere?" spurgte dronningen, "efter at denne plan, som Gabel holder for så let, var udført? Hvilken stand ville da blive den fornemste i riget, eller mener I, at alle stænder skulle være lige?"

"For lov og ret, ja, Eders Majestæt! En forrang vil i øvrigt den overlegne kløgt og snildhed altid tilvejebringe, men lige meget, enten den agter at danne dette af et adelsbrev eller af en glosebog eller af en fyldt pengepung, derom er talen ikke, siden Eders Majestæter for øjeblikket kun tænker på at berede det, som allerede finder sted, et andet og bedre grundlag."

"Men planen," sagde kongen. "den plan, som I således uden videre overgiver til mit geni? Hvorledes skulle vi udfinde den, hvem skal inspirere mig?"

"Den samme, der i legenden inspirerede Matthæus, da han talte og skrev sin guddommelige lære."

"Hvem mener I?" spurgte kongeparret overrasket og på én gang.

Kammerskriveren bøjede sig forover, fæstede sine kloge øjne på dronningen og svarede med dæmpet og ærbødig stemme:

"Jeg mener englen, som man afbilder ved hans side."

I dette øjeblik hørtes en larm af højrøstede stemmer i forværelset. Straks efter blev døren lukket op, og dørvogteren trådte ind. Kongen, som havde hørt larmen, vendte sig mod den kommende og spurgte om årsagen.

"En jæger fra godset forlanger audiens," svarede dørvogteren med et dybt buk. "Manden er påstående, skønt han har hørt, at min ordre lyder på kun at indlade den høje adel og slige fornemme personer, og at Eders Nåde ikke havde stunder til at tale med mænd af ufri stand."

"Hvem er denne mand?" spurgte kongen.

"Han kalder sig Svend Skytte og tilføjer, at han har den ære at være kendt af Eders høje Nåde."

"Svend Skytte!" gentog kongen tøvende. "Vi erindrer ikke dette navn. Venter manden endnu derude?"

"Nej, min høje konge!" svarede en dyb og rolig stemme bag dørvogteren, "nu er jeg kommet ind, og når Eders Majestæt får set lidt på mit ansigt, genkender I måske også dets træk." Med disse ord trådte manden hen foran bordet og hilste med et dybt buk for kongen.

Frederik den Tredje smilede godmodigt over denne usædvanlige fremstilling. Han betragtede jægeren med et forskende blik og svarede:

"Vist nok synes vi at have set dit ansigt før, imidlertid får du at komme vor erindring til hjælp og sige, hvor vi mødtes sidst?"

"I Skåne, min høje konge! En aftenstund straks efter det lille slag ved Markeryd."

"Profecto! Nu da du siger det, erindrer jeg, at du ligner en mand, som i slaget tog os general Steenbuks

næstkommanderende, Magnus de la Gardie, til fange og bragte ham til vort hovedkvarter."

"Ja, det var mig!"

"Men hvorfor gik du da din vej og gav oven i købet vor gode Gyldenløve skam til tak, da han efter vor befaling kom for at tilbyde dig belønning for din dåd?"

"Man fanger bjørne, Eders Majestæt, for at tjene sig en skillings penge ved at sælge hud og skrog, men ikke mennesker."

Kongens ansigt antog atter sit godmodige smil. Han vedblev: "Siden det var dig, så hørte du jo til gjøngefolkene i Småland."

"Det gjorde jeg."

"Et tappert folkefærd!" vedblev kongen, "vi har ladet os fortælle flere af deres bedrifter. De havde sig også en anfører, der passede for dem, en modig og forvoven hals, om hvem man vidste tusinde snilde historier at sige."

"Ja!" svarede Svend. "Det er mig."

"Nu, i sandhed!" udbrød Frederik overrasket, idet han trådte hen til Svend og lagde sin hånd på hans skulder. "Hvis det er dig, Gjøngehøvding, skylder vi dig særlig gunst og nåde. Os har Gyldenløve forebragt, at du og dine få folk ydede landet større tjenester end det tredobbelte antal af hans regulære stridsmænd, og at du altid var på færde, hvor det gjaldt om at vise en behjertet mands sindelag og handling."

"Jeg vidste jo nok, at Eders Majestæt ville genkende mig, når vi først kom til at tale sammen," svarede Svend med en sikkerhed og uforstyrret selvtillid, som for tredje gang bragte kongen til at smile.

"Og hvilken tjeneste ønsker du af os til vederlag? Forlang kun uden frygt og forbehold og lad høre dit hjertes mening."

"Nu tager Eders Majestæt fejl. Det var ikke for at modtage nogen tjeneste, men for at tilbyde Eder min, at jeg er kommet herop i aften."

Endskønt ærefrygten for kongeparret holdt de øvrige tilstedeværende i en vis afstand, kunne det dog ikke undgås, at man lagde mærke til dette optrin. Samtalen mellem hoffolkene ophørte, de forlod deres pladser og nærmede sig til bordet for lidt nærmere at betragte denne mand, hvis dristige svar og frie holdning var så afstikkende og forskellig fra den underdanighed, Sophie Amalie gjorde fordring på, og som hun var vant til at modtage af enhver, der kom i hendes nærhed.

Svend kunne på den tid være omtrent fem og tredive år gammel; han var et billede på den mandlige kraft i dens mest udviklede skønhed. Hans ansigt hørte blandt de få lykkeliges, som man fatter tillid til i det første øjeblik; og hvad der vil sige mere, han skuffede aldrig denne tillid.

"I sandhed, Gjøngehøvding!" svarede kongen. "Du ved at vælge din tid heldigt til at komme med et sådant tilbud; næppe nogensinde tidligere har Danmark haft sine tro mænds hjælp nødig som i denne trængselsstund. Derfor skal du igen samle dine folk, og indtil der findes bedre brug for Eder, vil jeg give dig til lensmand Oluf Brokkenhuus, som står der henne, at du kan gå ham til hånde med den skanse, han efter vor befaling anlægger ved Præstø."

Svend tilkastede lensmanden et blik, løftede øjenbrynene og så op i loftet.

"Du tier, Svend Gjønge! Hvad synes du om mit forslag?"

"Ærlig talt, min høje konge, ikke godt."

"Og hvorfor ikke?" spurgte kongen forundret.

"Ved Eders Majestæt da ikke, at det kun er den brugbare stridshest, man benytter til markarbejde?"

"Du glemmer, Svend Gjønge, at det er mig, der betroede lensmanden det hverv, du omtaler med så liden respekt."

"Ak nej, det er netop fordi jeg husker på det, at jeg vægrer mig for at tage del deri. Især da det ville være vanskeligt, at lensmanden og jeg kunne enes ved det samme værk."

"Nå ja, en strid mellem Eder var vel det værste, der kunne hændes."

"Nej, det værste var Eders Majestæts unåde mod mig, siden jeg vel sagtens blev den, der i en strid ville sejre over lensmanden." Svends uforbeholdne selvtillid aflokkede kongen et smil. Han vedblev: "Hvilken anden beskæftigelse kunne du da ønske for dig og dine mænd?"

"Eders Majestæt kan lade lensmanden lave skansen, siden han forstår sig på dette, lad så mig og mine folk forsvare den, det forstår vi os på."

"Hvor stort et antal Gjønger mener du at kunne samle omkring dig?"

"Henved hundrede."

"Så mange?"

"Ja, flere til, hvis vi ville regne os på samme måde som Gyldenløve."

"Hvorledes ?"

"Min høje konge sagde selv, at han antog hver af os så god som tre andre. Jeg tænker heller ikke, at Eders Majestæt tager synderlig fejl ved at følge hans regnemåde."

"Godt, Gjøngehøvding!" sagde kongen, idet han leende klappede Svend på skulderen. "Vi vil tro dig på dit ord, og hvis det siden bekræfter sig, skal også din løn blive derefter. Hvor finder vi dig, når vi har dig nødig?"

"Her på Jungshoved slot; jeg har min post som jæger hos lensmanden, en tjeneste så god, at jeg kun vil bytte den for Eders Majestæts." Svend hilste, og kongen tog afsked med ham med et nådigt nik.

"Sig os engang," sagde dronningen til Gabel, "hvorfra stammer dette folkefærd, som Hans Majestæt netop kaldte for Gjøngerne? Synderlig stort må det vel ikke være, ikke heller just synderlig bekendt, siden jeg i aften for første gang hører det nævne."

"Eders Majestæt har ret," svarede Gabel. "Men hvad de fattes i antal, har de mangfoldiggjort i mod og manddom. Gjøngerne er en lille folkestamme, bosiddende på grænsen af Blekinge og Småland, to herreder i det nordlige Skåne, der er bjergfulde og afvekslende med store skove og moradser. Foruden deres næsten eventyrlige mod besidder disse mennesker endnu en anden fuldkommenhed, der forøger værdien af den første: De er næsten alle sammen både af tilbøjelighed og trang udmærkede skytter, af tilbøjelighed, fordi en mands anseelse hos dem beror på, hvor godt han forstår at håndtere sin bøsse, af trang, siden mødrene nægter deres unge sønner føden og jager dem ud i skoven, for at de selv kan skyde vildtet til deres føde. Man ser derfor næsten aldrig en Gjønge uden i selskab med sin bøsse. De bringer den med i enhver forsamling, ja selv i kirken."

"I kirken?" gentog dronningen forundret.

"Ja, Eders Majestæt, man har en historie om det."

"Fortæl os den historie, Gabel!"

"I kong Christian den Fjerdes tid, højsalig ihukommelse, var præsten i Gjønge herred så gammel og aflægs, at han ikke kunne holde ud at stå i kirken, medens talen varede. De lavede derfor et sæde på prædikestolen, og siddende på dette faldt præsten i søvn en helligdag i pinsen, medens de andre sang en salme. Menigheden sad en tid lang og ventede sagtmodigt på, at han skulle vågne; endelig rejste sandemanden sig og sagde: "Vor fa'er er nok faldet i søvn, som I kan se, siden han drager vejret så dybt; han er en gammel mand, og vi gør synd i at vække ham; lad os lukke vor bønnebog i Guds navn og prøve vore bøsser lidt udenfor. En af mine drenge har stillet en skive op på kirkegården." Sandemandens forslag vandt almindeligt bifald. Menigheden listede sig sagte og lydløst ud af kirken for ikke at forstyrre den gamle mand og begyndte at skyde til måls efter skiven. Da præsten omsider vågnede, kaldte han menigheden ind og holdt en meget opbyggelig prædiken."

"For disse folk har da den jæger, som nylig forlod os, været anfører?"

"Ja, Eders Majestæt!" svarede Gabel, "og hvis nogen var en slig post voksen, så måtte det også være Svend, efter hvad man fortæller om ham. Ved alle deres foretagender mod Steenbuk skal han have været den første til at lægge planen, den snildeste til at udføre den. Hans Majestæt lod nu i efteråret korpset opløse sig for ikke at spilde folk og menneskeliv til unytte, så kom Svend og hans folk herover til Sjælland, og fra den tid må kaptajn Lykke derhenne vide besked med dem, siden flere af Gjøngerne har fået tjeneste imellem hans dragoner."

"Kaptajn Lykke!" gentog kongen, idet han lagde de papirer fra sig, som han havde været beskæftiget med. "Er han til stede? Eja! Så lad ham komme her hen, vi har et ord at tale med ham."

Kai Lykke, der havde hørt disse ord, trådte hen til bordet og hilste med anstand og ærbødighed for kongen.

"Hvad er det, vi hører om Eder, hr. kaptajn!" udbrød kong Frederik temmelig heftigt. "Allerede for to måneder siden har vi ladet udgå befaling, at I og Eders regiment skulle marchere til de forordnede poster ved Vordingborg og andetsteds, og desuagtet er lige til denne dag endnu kun et kompagni deraf ankommet."

"Eders Majestæt holder mig dette til gode," svarede Kai uden betænkning. "Jeg vidste ikke, at denne befaling havde været så længe undervejs, da jeg først modtog den for tre dage siden."

"Guds død!" udbrød kongen harmfuldt, "hvorledes besørges da mit budskab? – Hr. lensmand! I skal I stå os til ansvar for dette, siden det er Eder, der skulle underrette kaptajnen om vor vilje."

Ved denne lige så uformodede som heftige tiltale mistede Brokkenhuus hele sin fatning, han blev bleg, rømmede sig og stammede endelig:

"Jeg har også udført den efter bedste evne, kongelig befaling afgik den selvsamme dag, jeg modtog den, til kaptajnen, derpå giver jeg Eders Majestæt mit adelige ord."

"Hos hvem af Eder er da skylden til stede? Her står to gode adelsmænd for mig, hvoraf den ene taler stik imod den anden, hvem af Eder dølger os sandheden?"

"Så sandelig ikke jeg, min høje konge!" ytrede Brokkenhuus ivrigt. "Ikke heller begriber jeg, hvorledes kaptajnen skal kunne

bevise sine ord."

"Hvad jeg begriber, min herre lensmand!" svarede Kai, "er, at Eders hukommelse må være endnu slettere end Eders syn, når I taler således; men lige meget, nu, da jeg kender min herre konges vilje, skal den være opfyldt, inden næste sol går ned."

"Nej, kaptajn! Ikke lige meget, vi havde dog nok lyst til at vide, hvem af Eder vi skulle sætte vor lid til i fremtiden, og derfor vil vi have den sag opklaret."

"Til alt held lader det sig også gøre," tog lensmanden til orde, "siden min skriverkarl, som gik med budskabet til kaptajnen opholder sig her i værelset ved siden af. Han vil kunne overbevise Eders Majestæt om denne skammelige usandhed."

Kai smilede til denne brutale ytring. Derpå vedblev han med den sikkerhed og selvbeherskelse, det selskabelige liv havde lært ham: "Hr. lensmanden synes at glemme, at han taler i Eders Majestæts nærværelse; dernæst nægter jeg ikke, at han muligvis har afsendt kongelig befaling, men blot, at jeg har modtaget den."

Efter denne sidste udflugt, der bedre end alt andet beviste den kvide, Kai befandt sig i, kastede han et langt og bønligt blik over mod dronningen, som om han søgte hjælp hos hende.

Og Sophie Amalie lod heller ikke sin yndling i stikken. Hun lagde sin hvide hånd på kongens, tilkastede ham et smil og et blik, hvori hun syntes at have forenet al den henrivende ømhed, der kunne ligge i hendes skønne øjne, som endnu aldrig havde forfejlet deres virkning, og sagde:

"Eders Majestæt må tilgive, at jeg blander mig i samtalen, men selv om kaptajn Lykke skulle have været så uheldig at begå nogen brøde, hvad dog lensmanden næppe har bevist, så

besidder han et så lykkeligt middel til at forsone den igen, at jeg tør håbe, Eders Majestæt som hidtil vil blive ham i nåde bevågen. Kai Lykke har i dag så at sige reddet mit liv."

"Eders liv! Hvorledes er det muligt?"

Dronningen fortalte nu i få ord hændelsen med vildsvinet; hun nævnede vel tateren, men drog tillige Kais rolle mere i forgrunden, end den med rette tilkom.

Kai stod roligt og tillidsfuldt for enden af bordet og støttede sig til sit sværd.

"Hvilken skrækkelig hændelse!" udbrød kongen. "men ridder Kørbitz," tilføjede han, "Eders Majestæts kavaler, hvor var han da i dette øjeblik?"

"Kørbitz!" gentog dronningen leende, idet hun vendte sig om og betragtede ridderen med et blik, der havde noget af kattens grusomhed ved sig. Ved denne bevægelse gled hendes tørklæde ned på gulvet. Kørbitz gjorde et skridt fremad, tog det op og lagde det på armen af lænestolen, medens han næsten lydløst hviskede det ene ord "Nåde!" Og med et så bønligt udtryk, at dronningen næsten syntes bevæget derover.

"Ridder Kørbitz," gentog hun, "var ved et tilfælde ikke i vor nærhed, da eventyret passerede. Men jeg synes virkelig, at vi begge, Eders Majestæt og jeg, er kaptajn Lykke nogen tak skyldig."

"Ja, ganske vist," svarede kongen, "og jeg vil overlade det til min dronnings gode smag selv at bestemme, hvorledes vi bedst skulle afgøre vor gæld. Hvad Eder angår, hr. lensmand, så ville vi for øjeblikket lade sagen fare; er retten på Eders side, skal I senere få al den oprejsning, I forlanger."

"Eders Majestæt viser mig for megen nåde," svarede Brokkenhuus, bevæget af en følelse, der var en ægte adelsmand værdig. "Efter hvad jeg har hørt og set, tror jeg selv, at kaptajn Lykke havde ret, da han for nylig bebrejdede mig at mit syn og min hukommelse var lige svage."

Denne selvopofrelse blev ikke uden løn, for den forskaffede lensmanden det første nådige og erkendtlige blik denne aften fra dronningens strålende øjne.

3. Hvad der skete på slottet om natten

Da tårnuret slog ti, gav kongen tegn til opbrud, hvorefter han og dronningen lod sig ledsage til deres værelser. Dragonerne overtog vagten på slottet.

Idet lensmanden Oluf Brokkenhuus gik igennem forværelset, hvor Kai Lykke var i begreb med at fordele mandskabet, hilste han på kaptajnen så forekommende, som om han aldeles havde udslettet enhver erindring om det nylig stedfundne optrin mellem dem. Kai var endnu opfyldt af dagens hændelser og den lykke, som dronningens særlige gunst måtte indgyde. Da Brokkenhuus hilste, erkendte han fuldkomment den uret, han havde gjort sig skyldig i, og følte trang til at gøre sin forseelse god igen. Derfor gik han hen til lensmanden, berørte hans skulder og udbrød:

"Hr. lensmand! Et ord, hvis I tillader det."

Brokkenhuus vendte sig om, og de gik sammen hen til en af de store vinduesfordybninger i nogen afstand fra de tilstedeværende dragoner. Kai sagde:

"Jeg har i aften fornærmet Eder, min herre lensmand! For netop nu erindrer jeg tydeligt at have modtaget Eders brev på den tid, I nævnte."

"Og nu agter I formodentlig at fornærme mig igen?" spurgte Brokkenhuus sagtmodigt.

"Nej, ved min ære! Tro ikke så slet om mig. Jeg kommer tværtimod i erkendelse af min uret for at stille mig til Eders befaling."

"I mener?"

"At tilbyde Eder al den oprejsning, en adelsmand er den anden skyldig."

"Ak, kaptajn Lykke!" svarede Brokkenhuus med et sørgmodigt smil; "se rigtigt på mig. Jeg er en gammel, gråhåret mand, tilmed en stakkels krøbling; det ville kun gavne mig lidt at søge oprejsning ved at slås med Eder. I gamle dage var jeg altid rede til at afgøre mine stridigheder med sværdet, men det er længe siden. En af mine fjender gav mig her i panden dette mærke, der tog mit højre øje med sig, en anden, lidt ubehændigere, knuste med en kugle mit ene knæ; hvis mine modstandere levede, ville de have kunnet fortælle Eder, at fejhed ikke hørte med blandt mine fejl, men de er døde begge to, jeg tror, det var før I blev født, min kære herre! Selv er jeg nu næsten blind og må dertil skjule min mangel, så godt jeg kan, for at jeg ikke mister min bestilling, hvilket ville gøre mig til en stodder; alderen er kommet, kaptajn Lykke! Jeg må finde mig i, at folk fornærmer mig, og takke dem, der fornærmer mig mindst."

"Åh, hr. lensmand! I ydmyger mig dybt; hvorledes skal jeg gøre min forseelse god igen? Jeg vil gå til kongen i morgen, i dette øjeblik, og bekende for ham, at skylden ligger på min side. Tro blot, jeg beder Eder, at hvis jeg før havde vidst, hvad I her siger, ville jeg da aldrig have tænkt på at fri mig fra min skyld ved at vælte den over på Eder."

"Ja, i sandhed, kaptajn, jeg tror Eder!" svarede lensmanden med et vemodigt smil, der forskønnede hans vansirede træk, "jeg tænker for ridderligt om Eder til at antage, I ville fornærme en værgeløs mand, men lige så lidt har I formodentlig betænkt, at I for øjeblikket endnu mindre end jeg tør give eller modtage nogen udfordring til kamp."

"Eja! Kære herre!" svarede Kai leende, "det skulle jeg dog mene. Har I modtaget skrammer i Eders tidligere kampe, så har jeg min tro givet nogle; jeg forstår ret godt at føre min klinge og fordrer ikke bedre, end hvad lykken beskærer. Hvorfor skulle en tapper adelsmand ikke have lov til at slås, når lejligheden var der?"

"Fordi en tapper adelsmands arm tilhører fødelandet i disse dage, da fjenden står for døren."

"Jeg fornemmer nok, at jeg bestandig skal have uret overfor Eder," svarede Kai; "men lige meget, I er en gæv og ridderlig herre, lensmand Brokkenhuus, og jeg ønsker intet bedre, end at jeg fra denne stund af turde regne mig blandt Eders venner."

"Det skal I frit have lov til," sagde den gamle, idet han trak sin handske af og rakte Kai hånden. "Farvel, kaptajn, og tak for den glæde, I har forvoldt mig i aften."

"I morgen går jeg til kongen," ytrede Kai bevæget: "jeg får ikke ro, før jeg har bekendt hele sagen for ham."

"I skal lade det fare, kaptajn Lykke! I morgen rejser kongen og jeg hver sin vej, og det står til Gud, om vi oftere skulle træffes i denne verden."

Brokkenhuus hilste og gik, Kai fulgte ham til den ydre slotstrappe og viste en ærbødighed mod den gamle, som om denne havde været hans overherre. Derpå kom han tilbage og fortsatte sin afbrudte forretning med at ordne vagtmandskabet.

"Husker jeg ret," udbrød han, "befalede jeg jo ham, korporal Wolf, at tage otte mand med sig og gå til den østre fløj, hvor Hendes Majestæt dronningen har sine værelser_ der sætter han vagten og holder folkene til at være stille og rolige. Ingen

drikkeri, I slyngler, og frem for alt ingen smøgen af den forbandede urt, I og de geworbne har ført ind i landet. I ville forpeste luften i Hendes Majestæts værelser."

Med den omtalte urt mente Kai Lykke tobak, som Karl den Femtes soldater havde bragt med sig fra Spanien til Tyskland, hvorfra igen de hvervede soldater i den forrige konges tid førte den til Danmark og bibragte almuen smag for den.

Dragonerne gik hver til sit vagthold, alene den omtalte korporal blev stående, efter at de øvrige havde forladt værelset.

"Har han forstået mig, korporal?" spurgte Kai.

"Javel, hr. kaptajn!" svarede Wolf med hånden i den opkrammede filthat.

"Hvad Djævlen venter han da efter?"

"Eders Nåde behager at glemme, at I i aften gav mig lov til at forrette et ærinde nede i landsbyen, karlene fortæller, at vi skal sadle op i morgen ved daggry, og så får jeg arme mand ingen tid til at besørge det."

"Han har min tro ret," svarede Kai i en tone, som om han først nu erindrede sit løfte. "han har jo en kæreste nede i en af hytterne."

"Ja, strenge herre, det går mig ikke bedre. I hver en by, hestfolkene kommer til, får man sig straks en lille kæreste; men hun her er den bedste og skal være min kone, hvis det ellers går rigtigt til."

"Ja, hvad er der at gøre ved det? – Han har mit løfte, det er sandt, og en adelsmand må stå ved sit ord; men tjenesten frem for alt, det ved han nok, korporal!"

"Ak, strenge herre!" ytrede korporalen i en ynkelig tone. "kunne jeg ikke blot få permission på en time. Det gælder et

menneskeliv, Eders Nåde! For pigen vil tage sin død over det, hvis hun ikke får mig at se. Kun en lille time, så er jeg her igen på pletten."

"Og hvem skulle imedens varetage hans post på slottet? Hans fraværelse ville være et smukt eksempel for karlene."

Korporalen drejede sig med en fortvivlet gestus om på hælen for at gå. Kais ord standsede ham atter:

"Hør, korporal! Jeg får et indfald og vil tjene ham, fordi han er en brav og flink person. Han kan låne mig sin kappe og hat, vi er omtrent af ens højde, jeg går da op og holder vagt for ham; da jeg alligevel ikke kan sove, i mellemtiden besøger han kæresten. Er han tilfreds med det?"

"Gud velsigne den nådige herre!" udbrød elskeren sjæleglad, idet han til tegn på sin ydmyge taknemmelighed kyssede sin hånd og derpå berørte Kais med den.

"Dernæst holder han mund med, hvad jeg gør for ham, og kommer tilbage i god tid."

"Hjælpe mig Gud, Eders Nåde!" svarede korporalen, medens han rakte Kai sin kappe, "jeg ville før tage fem og tyve stigrem foran fronten, end misbruge Eders godhed."

"Han kunne også være temmelig sikker på at få dem, hvis han ikke skønnede bedre på min gunst," sagde Kai.

Korporalen hilste og gik. Kai svøbte sig ind i kappen og trykkede hatten dybt ned i panden, derpå forlod også han stuen og fulgte efter vagtmandskabet.

Vejen til dronningens værelser førte igennem en lang korridor, hvis ene ende sluttede sig til hovedtrappen fra stueetagen; i den modsatte ende var anbragt et vindue ud imod søen, og langs med denne side gik igen en tværgang, som førte

til lensmandens lejlighed. Korridoren selv fik sit lys fra en messinglampe ved trappen og denne aften tillige fra måneskinnet, som faldt ind gennem vinduet.

Kai stillede en post ved trappen og valgte sin egen i nærheden af vinduet, omtrent lige overfor døren til dronningens gemak. De øvrige dragoner; der i nattens løb skulle afløse i og uden for slottet, opholdt sig imidlertid nede i stueetagen, hvor et værelse var blevet dem indrømmet til vagtstue.

Dronningen var endnu inde hos kongen. Over det nylig så larmende slot hvilede der nu en almindelig tavshed, som kun af og til blev afbrudt, når man åbnede eller lukkede en dør nede i stueetagen, eller ved den ensformige lyd af våben, idet vagterne, for at modstå kulden, som begyndte om aftenen, bevægede sig frem og tilbage på deres poster.

Kai havde stillet sig overfor vinduet, tæt indhyllet i den grå rytterkappe. Månelyset faldt i en skrå retning ned over hans ansigt og hen langs den ene side af korridoren, hvis gamle, mørkladne portrætter syntes at antage et endnu barskere udtryk i dette utydelige strejflys.

En usædvanlig spænding var synlig i Kais ansigt, han ventede med utålmodighed på fortsættelsen af det eventyr, hans tilsyneladende så opofrende velvilje for korporalen havde ledt ham ind i.

Pludselig hørte han nede på trappen, hvor den anden vagt stod, den taktfaste lyd, som forårsagedes ved at præsentere et gevær, derpå lød stemmer, og straks efter så man dronningen, fulgt af fru Else Parsberg, gå gennem korridoren. Foran damerne bar en kammerfrue en tændt, trearmet lysestage. Kai rettede sig og præsenterede sin karabin. Hans kappe gled noget

til side ved denne bevægelse. Skinnet af lysene faldt på sølvet på hans broderede vams, da kammerfruen standsede, medens dronningen tog afsked med fru Else. Enten det nu var på grund af det lydelige og præcise i hans hilsen eller på grund af et vist instinkt, som vi under visse forhold bliver begavet med, nok er det, at dronningen lagde mærke til ham. I hendes første blik på den smukke skildvagt viste sig en levende overraskelse, derpå smilede hun, tilfreds over dette påfund, der faldt så aldeles i hendes smag; og begge disse udtryk, genkendelsen og smilet, forsvandt atter i næste øjeblik, medens hun nådigt standsede fru Else for at forsikre, hvor behageligt opholdet på Jungshoved havde været hende. Under denne forklaring, som blev modtaget med henrykkelse, faldt dronningens øjne endnu engang på Kai. Derpå forsvandt hun, fru Else og kammerfruen, der stiv og ubevægelig, med hovedet halvt neddukket i den store, opstående halskrave, havde holdt lyset for dette optrin.

Atter indtrådte den tidligere stilhed omkring i slottet og dets nærhed. Dronningens damer havde forladt hende. Lysene i lensmandens fløj var slukkede, man hørte tårnuret slå og vinden, som sukkede i lindetræerne udenfor. I øvrigt var alt uddødt omkring Kai. Selv vagten i den modsatte ende af gangen havde sat sig ned på det øverste trin af trappen, svøbt sin kappe tættere omkring sig, lagt karabinen over sine knæ og hengivet sig til betragtninger, som endte i en dyb og rolig søvn.

Men skæbnen havde bestemt, at denne nats stilhed jævnligt skulle blive afbrudt. Kai nærmede sig dronningens dør, han lænede sig ubevægelig og grundende til karmen, da han pludselig trådte til side ved at høre skridt fra den modsatte side af korridoren. Sagte, næsten lydløst, bevægede en skikkelse sig

hen imod ham og standsede ligesom tvivlrådigt i nærheden af døren til dronningens værelse.

Kai havde øjeblikkelig fattet sin plan; han stillede sig med ryggen mod låsen og tiltalte manden, der ved skildvagtens bevægelse trådte over på den mørke side af gangen.

"Hvad gør I her så silde?" spurgte Kai dæmpet.

Manden betænkte sig et øjeblik, før han trådte nærmere, slog sin kappe til side, og Kai genkendte Kørbitz i den strålende hofdragt han havde båret tidligere på aftenen ved kuren.

"Gør plads, skildvagt!" hviskede ridderen. "Jeg har et ærinde til Hendes Majestæt."

"Det får at vente til et belejligere tidspunkt," sagde Kai. "Dronningen er allerede gået til ro."

"Hvad behager!" svarede Kørbitz med en lykkeridders overmod. "Ved han ikke, at enhver tid er belejlig for Hans Majestæts ærinder. Jeg er ridder Kørbitz og overbringer af et budskab, der ikke tåler opsættelse."

Ridderen trådte under disse ord et skridt nærmere. Kai stillede sig op imod ham, derved faldt månelyset på hans ansigt, og Kørbitz genkendte ham øjeblikkeligt.

"Ah, min hr. dragoner!" udbrød han med slet dulgt harme. "I holder god vagt udenfor dette værelse i nat."

"Ja, jeg ser nu, at det er nødvendigt; finder I måske noget at udsætte på denne opmærksomhed?"

"Aldeles ikke, jeg tænkte kun, at det er anden gang, vore veje krydser hinanden."

"Tal ikke om det," svarede Kai; "for min beskedenhed forbyder mig at nære denne tanke."

"Hvad mener I?"

"At det lader til, jeg begge gange skal være den sejrende."

"Tror I også, at det bliver tilfældet, når Hans Majestæt i morgen erfarer, at I hindrer mig i at fuldbyrde hans befaling?"

"Ak, hr. ridder, det vil jeg besinde mig på i morgen; for øjeblikket tænker jeg kun på min post."

"I nægter mig da adgang til dette gemak?"

"Ja!"

"Og grunden, vil I sige mig den?"

"Grunden," svarede Kai smilende, "er, at I hver dag nyder den lykke at kunne våge over Hendes Majestæt; i nat vil Kai Lykkes dragoner gøre det."

Kørbitz fjernede sig rasende. Havde han været dronningens værelse lidt nærmere, ville han måske under striden have bemærket at døren forsigtigt blev åbnet på klem, medens en skikkelse indenfor lyttede til, hvad der blev sagt; han ville måske tillige af denne skikkelses bifaldende smil have kunnet forklare sig årsagen til kaptajnens ubegribelige dristighed.

Omtrent en time senere blev stilheden igen afbrudt ved de forsigtige og langsomme skridt af en mand, der kom gående nede i korridoren. Denne mand måtte uden tvivl være fortrolig med stedet, siden han kunne finde vej i det halvmørke, som var indtrådt, efter at månen var ophørt med af skinne gennem vinduet. Da han kom ned i gangen, berørte hans fod et klædningsstykke. Han standsede, tog det op og fandt, at det var en soldaterkappe. Manden smilede; uden at betænke sig tog han kappen på, svøbte sig tæt ind i den og fortsatte sin vej igennem korridoren. Skildvagten nede på trappen var imidlertid vågnet, da han så manden komme mod sig, trådte han frem for at hindre ham i at passere; men ved synet af den

militære kappe, betænkte han sig igen, antog ham for en kammerat og lod ham gå forbi sig. Da den ubekendte kom til en dør ved enden af korridoren, standsede han, lyttede og kastede et blik tilbage på skildvagten. Denne havde vendt ham ryggen og lænet sig over mod rækværket af trappen. Da manden således overbeviste sig om, at ingen lagde mærke til ham, berørte hans hånd dørlåsen. Så forsigtigt og lydløst end denne bevægelse foregik, syntes den dog at være blevet bemærket indenfor. Døren åbnedes, og ved det svage lys, som lampen kastede i denne del af gangen, sås en kvindelig skikkelse komme til syne i døråbningen. Hun bøjede sig over mod manden, rakte ham begge sine hænder, og deres stemmer blandedes derpå i en sagte hvisken, lige så uhørlig som uforståelig, med mindre de ømme og strålende blikke, der på samme tid blev udvekslet, kunne have tjent som kommentar for dette hemmelighedsfulde sprog.

Imidlertid vidste enhver, som var nogenlunde bekendt i slottet, at dette værelse for øjeblikket blev beboet af Julie Parsberg, en søster til fru Else. Den anseelse og gunst, hendes broder nød ved Frederik den Tredjes hof, havde også udstrakt sig til hans søster. Hun var endnu meget ung, da hun blev optaget iblandt Sophie Amalies æresdamer, en post, hvortil landets fornemste adelige bejlede. Dronningens øjensynlige gunst skaffede den unge dame en talrig skare af åbenbare beundrere og hemmelige fjender. Flere af disse sidste stod unægtelig også over hende med hensyn til aner og formue; men til gengæld overgik Julie dem alle i skønhed. Så let og sirlig en figur, så henrivende et hoved, så dejlige og sorte øjne som hendes retfærdiggjorte i lige grad herrernes beundring og

damernes misundelse. Der var måske mere ild end varme i disse sorte og strålende øjne, men det hørte med til den tids begreber kun at tro på varmen der, hvor man så flammen. Man sagde også, at den unge dame lagde for synlig vægt på at behage alle for senere at kunne paradere med sine talrige erobringer; dog vovede ikke engang de mest skånselsløse af disse fjender – det vil sige de, som naturen havde givet færrest evner til at rivalisere med hende – at påstå, at Julie nogen sinde havde tilsmilet en borgerlig.

Midt i sin lykkes sollys syntes Julie dog at savne noget. Hun blev træt i denne vekslen af kabaler og bagtalelser; efter at have tilbragt et år ved hoffet udbad hun sig tilladelse til at besøge sin søster, fru Else Parsberg på Jungshoved, hvortil hun angav sit svækkede helbred som årsag. Dette påskud fandt naturligvis ikke tiltro hos nogen, man angav tusind forskellige historier om denne besynderlige rejse; imidlertid forblev alle, selv Julies nærmeste, uvidende om hendes bevæggrund til at forlade hoffet.

Julie rejste til Jungshoved. I den ensomme og uselskabelige skovegn var jagten og hyppige rideture hendes eneste adspredelse; men hun syntes at befinde sig ypperligt derved. Hendes blege kinder rødmede på ny, hendes mørke øjne havde ingensinde besiddet en friskere glans. Hun ønskede og savnede intet.

Det var altså, som sagt, uden for den unge hofdames dør, at de to ubekendte i dette øjeblik talte sammen, med foroverbøjede hoveder, så nær hinanden, at de næsten berørtes, medens deres brændende blikke mødtes og besvaredes med

kærtegn og med ord, der uden tvivl var endnu sødere end disse blikke.

Pludselig tav manden, idet den anden vedblev at tale.

"Gå nu!" hviskede denne stemme; "jeg vil ikke høre din skildring om kongens nåde. – Stakkels menneske! Som om en konges yndest kunne forøge min. – Jeg holder ikke af, at du sætter dit håb til fremtiden, når det nærværende øjeblik allerede har opfyldt alle dine ønsker. Heller ikke har du lov til at rose dig af anden gunst end den, du læser i mine øjne. – Gå, min Gjøngehøvding! Jeg siger dig jo, at jeg har fået dronningens tilladelse til at blive. Gå!"

Hun skød ham bort, idet hun holdt to små, hvide hænder for hans ansigt og lod ham dække dem med sine kys. Derefter trådte hun tilbage i døren og lukkede den efter sig.

Manden svøbte sig tættere ind i sin kappe og gik tavs og stille forbi skildvagten. Denne var imidlertid slumret ind på det øverste trappetrin. Svend Gjønge fortsatte sin gang, indtil han nærmede sig dronningens værelse. Før han kom til dette, blev han tiltalt af skildvagten.

"Hvad gør I her?" spurgte denne.

Svend standsede, han betragtede soldaten overrasket. Det forræderiske sølv på den udsyede vams lod også ham genkende kaptajnen. Han smilede.

"Om forladelse, hr. dragon! Bliv ikke vred over min dristighed; men kulden er streng, og natten falder lang. Jeg kommer blot for at bringe Eder denne kappe."

Endnu medens Kai besindede sig på, hvad han skulle svare, havde Svend forladt ham og var bøjet om ad tværgangen, hvor lyden af hans sagte og forsigtige skridt snart tabte sig.

4. Dronningens stridsmand

Tidligt den næste morgen holdt dragonerne opstillet i slotsgården i to lange rækker fra stentrappen ud til vindebroen for at ledsage kongeparret til Præstø. Skønt det den foregående aften blev bestemt, at afrejsen skulle finde sted tidligt om morgenen, var der allerede gået flere timer hen på formiddagen, og endnu holdt kusken i baggården uden at have modtaget tegn til at køre frem.

Man fortalte, at kongen i morgenstunden havde fået vigtige underretninger om fjenden, og at der i denne anledning var afgået ilbud til rigsrådet i hovedstaden.

Dragonerne havde indhyllet sig i deres lange kapper og sad strunke og ubevægelige i sadlen; med øjnene rettet mod slotstrappen, på hvis øverste trin man så to af dronningens løbere i korte trøjer og skindbukser og med røde stave i hænderne.

Solen kastede sine klare stråler ned mellem lindetræernes grene. Gården og begge sider af broen fyldtes efterhånden med tilskuere. Foran disse stod en høj mand i en fåreskindskofte, med blottet hoved og hænderne foldede over sin røde, strikkede uldhue. Det var Ib, som mødte efter dronningens befaling. Bønderne havde trængt sig noget tilbage fra ham, som om de frygtede for hans nærhed, derved opstod en åbning mellem ham og den øvrige mængde. Tateren syntes ikke at tage sig af det, hans blik var ufravendt hæftet mod døren, hvorfra dronningen skulle komme. Fra den tidlige morgen havde han stået på dette sted, ydmyg og undselig, ventende på, at man ville holde det løfte, der var blevet ham givet.

Det var tydeligt at se, hvor megen umage tateren havde anvendt på sit ydre den dag. Hans korte, sorte skæg var omhyggelig skilt til begge sider. Håret var redt glat tilbage fra den høje og brede pande, hvis hvidhed, hvor den plejede at være beskyttet af huen, dannede en påfaldende modsætning til det øvrige solbrændte ansigt. I stedet for sejlgarnet, hvormed koften ellers blev holdt sammen, havde han i dag bundet den med røde uldsnore, og det brede bælte omkring livet, hvori han bar en kniv med hjortetaksskaft og en blankpoleret tinske, fuldendte denne dragt, der efter Ibs formening ikke lod noget tilbage at ønske.

Pludselig opstod en mumlen blandt mængden. "Nu kommer de," hviskedes der fra alle sider, og man så en hofkavaler vise sig i slotsdøren og sige nogle ord til løberne. Den ene af disse sprang ned ad trapperne over gården og råbte:

"Hans Majestæts vogn skal køre frem."

Derpå vendte han igen tilbage til sin post. Straks efter holdt vognen foran hovedtrappen, og mængden trængte sig nærmere hen mod slottet for at få et glimt at se af de høje herskaber, når de steg ind.

Ib blev revet med i strømmen. Blandt alle tilstedeværende var han den, der ventede med størst utålmodighed. Flere gange fo'r han med hånden op over panden, hans hjerte bankede, hans mægtige lemmer skælvede, en ængstelig frygt begyndte at vågne ved tanken om, at man måske kunne have glemt ham og den vigtige anledning, hvori han var kommet.

Idet han nærmede sig trappen, så han Kai holde til hest foran dragonerne: han genkendte ham og udstødte et glædesskrig, derpå dukkede han sig ned og søgte at bane sig vej mellem de

foranstående, men det var håndfaste folk, han havde at gøre med. Alle blev på deres pladser, og efter flere gentagne forsøg erkendte han det umulige i at nå trappen. Sveden brast ud af hans pande, og da han så ned på sin dragt, opdagede han til sin endnu større smerte, at hans nylig så pyntelige udseende var aldeles tilintetgjort. Han hævede sine arme og udbrød med en bønlig og bævende stemme:

"Åh, lad mig komme frem i Guds navn!"

"Hvor agter du dig hen, dit lange spektakel?" spurgte ridefogden, som stod i hans nærhed. "Jeg synes dog, at du kan være vel fornøjet med den plads, du har, når du nu står blandt lutter ærlige folk."

"Ak, foged!" bad Ib, "vær ikke streng. Jeg skal jo hen at tale med dronningen ..."

Disse ord blev besvaret med almindelig latter.

"Natmanden skal tale med dronningen," råbte en i klyngen. "Lad ham dog komme frem."

Under den munterhed, som derved opstod, var Ib blevet genstand for alles opmærksomhed. Nogle enkelte af de nærmeste følte sig bevæget af det bønlige og smertelige udtryk i hans ansigt og rykkede tættere sammen; derved opstod en smule plads. Han trængte sig frem, endnu en kamp, og et jublende skrig tilkendegav hans held, han styrtede ud af kredsen og sank åndeløs og forslået ned ved foden af trappen.

Kørbitz blev stående i slotsdøren, en tjener havde hængt en foerværks kappe over hans hofdragt. Da han hørte skriget og så den bevægelse, som opstod blandt mængden, idet tateren trængte sig frem foran de øvrige, gik han hen til ham og

spurgte, hvad han ville. "Nådige herre!" svarede Ib med et dybt buk, "jeg kommer, fordi dronningen har bedt mig komme."

"Dronningen!" gentog ridderen, ikke mindre forundret end alle de andre. "I hvilken anledning?"

"Hun ville gøre mig noget tilgode, fordi jeg hjalp hende i går, da hun var ude i skoven at jage."

"Hvad hjalp du med?"

"Med at frelse hendes liv."

"Du?"

"Ja!" svarede Ib undseligt, "fordi der ingen bedre var til stede."

"Jeg tror, alverden har frelst Hendes Majestæt i går," mumlede ridderen, ubehageligt bevæget ved de erindringer, som forbandt sig dermed. – "Gå bort, mand! Hendes Majestæt har ingen stunder at tale med dig."

Idet Kørbitz sagde dette, gjorde han en håndbevægelse mod en af fogderne, som stod posteret nedenfor trappen. Fogden drev den ulykkelige tilbage med skaftet af sin partisan, og ridderen stillede sig atter i døren.

Nogle øjeblikke blev Ib stående som bedøvet. Mængden spottede og forhånede ham, men han syntes at være uden følelse for det, det var ikke ydmygelsen, der forandrede hans træk og bragte hans øjne til at løbe i vand, efter at ridderens tilbagevisning havde tilintetgjort hans kæreste håb, målet for alle hans ønsker.

Tilfældigvis red kaptajn Lykke på samme tid langs med linjen af sine folk og nærmede sig det sted, hvor tateren var trængt tilbage. Da Ib så ham, besluttede han at vove endnu et sidste forsøg. Han bredte sine arme ud og råbte:

"Høvedsmand! Høvedsmand! Kom mig til hjælp."

Kai hørte dette råb så klagende og lydeligt, at det nåede ud over hele gården. Han vendte sig forundret og fik øje på tateren. Skæbnen syntes at have udset ham til at modvirke Kørbitz, hvor de end mødtes. Han hilste ridderen med sin pallask og red derefter hen til Ib.

"Hvad ønsker du, min ven?" spurgte han.

"Ak, høvedsmand! Kender I mig ikke mere?"

"Jo vist, det var jo dig, vi mødte i går i skoven."

"Det var mig, I lovede at gøre til en ærlig mand, og nu har de glemt det og siger at der er ingen stunder dertil, og spotter og støder mig tilbage alle steder."

Kai følte, at han var i gæld til tateren; fordi dennes bedrifter aftenen før var blevet regnet ham til gode. Han sagde:

"Tøv kun lidt, min søn, vi vil se, hvad der lader sig gøre."

I samme øjeblik blev dørene stødt op, og kongeparret steg ned ad trapperne, dronningen med et tilfreds og smilende ansigt, derimod dvælede rynkerne endnu på kongens tankefulde pande. Dragonernes pauker og horn hilste majestæterne.

Kaptajn Lykke var blevet holdende tæt foran vognen. Ved hans side stod Ib med sin hue i hånden. Fogden prøvede flere gange på at drive ham tilbage, men Ib havde fået mod efter Kai Lykkes opmuntring og gjorde en fortvivlet modstand. Derved tildrog han sig dronningens opmærksomhed. Hun kastede et spørgende blik på ham og trådte et skridt nærmere. Fogden trak sig tilbage til rækværket på trappen, tateren bøjede sit hoved og sank på begge sine knæ ned foran hende.

"Hvad ønsker denne mand?" spurgte dronningen. Kaptajnen gjorde en dyb hilsen, idet han svarede:

"Han mener at have nogen fordring på Eders Majestæts nåde."

"Hvem er han?"

"Han var til stede i går ved vildsvinejagten."

"Ja, jeg erindrer det. Vi lovede ham en belønning."

"Han vælger blot ikke nogen heldig tid til at minde os om det," ytrede kongen.

"Ak, Deres nådige Majestæt!" stammede Ib. "Jeg har ventet her siden i morges, før det blev lyst."

"Hvad begærer han da?" spurgte kongen.

"Jeg ved det ikke rigtig selv," svarede Sophie Amalie, "men siden I, hr. kaptajn Lykke, gør Eder til hans fortaler, så behag at forklare Hans Majestæt, hvad manden ønsker."

"Hans bøn er at blive gjort ærlig."

"Ærlig!" gentog kongen forundret.

"Ja, Eders Nåde!" gentog tateren, som kongens venlige mine gav mod. "Jeg ville så inderlig gerne være ærlig, for jeg er kun en stakkels natmand, som ikke har lov til at omgås med andre mennesker. I går gav dronningen mig sit ord på, at det nok skulle ske."

"Det har været landets skik i tidligere tider," bemærkede Kai, "at fanerne gjorde en mand ærlig, når de blev svunget over hans hoved."

Kørbitz, som hidtil havde stået bag dronningen, stak sit hoved op over kraven på sin foerværks kappe og ytrede:

"Kaptajnen synes at glemme, at her for øjeblikket ikke er nogen fane tilstede."

"Jeg glemte det ikke," svarede Kai med et artigt buk for ridderen, "men antog den for at være unødvendig, hvis det

ellers måtte behage Deres Majestæter at opfylde mandens ønske. I Danmark hedder et gammelt mundheld, at den mand, som kongens hånd berører, han bliver ærlig."

Medens Kai talte, lod dronningen sit blik glide hen over de to rivaler. Ridderen stod kroget og sammenbøjet i sin kappe, hans blege ansigt var blevet blåligt af kulde og vansiredes endnu mere ved den nødtvungne erkendelse af Kais overlegenhed i dette øjeblik. Foran ham sad kaptajnens ranke og ridderlige skikkelse, som aldrig havde taget sig fordelagtigere ud:

"Jeg må dog give ridder Kørbitz mening mit bifald," ytrede Sophie Amalie med et blik på Kai; "og siden denne ceremoni tidligere plejer at fuldbyrdes med fanen, må det også denne gang ske således. Jeg ville nødig lade mit løfte uopfyldt," tilføjede hun henvendt til kongen. "Især da det for øjeblikket er Eders Majestæt om at gøre at skaffe dygtige krigsmænd, og denne mand venter kun på at blive værdig til at indtræde i landets tjeneste."

"Vi er også rede til at opfylde hans ønske," svarede kongen.

"Hr. von Kørbitz!" fortsatte dronningen, idet hun pegede over mod fogden. "Behag at bringe os denne betjents partisan." Kørbitz adlød forundret. Dronningen foldede sit lommetørklæde ud og bandt fligen af det om spidsen på spyddet. Solen var imidlertid steget på himmelen, den skinnede ned i gården og belyste det optrin, som nu fulgte efter, og som for de tilstedeværende hoffolk var en genstand for smil og morskab, for Ib derimod den helligste og højtideligste begivenhed i hans liv.

Han lå foran dronningen, knælende på jorden med foroverbøjet hoved og holdt huen i sine foldede hænder. På et

vink af Kai Lykke red paukeslageren og de to trompetere, hvoraf musikken bestod, hen til trappen. Dragonerne præsenterede med sablen.

I det samme hørte man en mægtig røst hæve sig blandt tilskuerne, som råbte:

"Tag Eders huer af, folk!"

Ingen vidste, hvem der talte, eller hvorfra denne dybe og klangfulde stemme kom, men man adlød den øjeblikkelig. Trompeterne blæste en fanfare, dronningen hævede partisanen med det flagrende klæde over taterens hoved, og da trompeterne tav, trådte kongen ned til Ib, lagde sin blottede hånd på hans hoved og sagde:

"Rejs dig op, min søn, i Guds navn, så sandt du fra nu af er en ærlig og pletfri mand."

Da kongens hånd berørte Ibs hoved, syntes en pludselig skælven at fare gennem hans lemmer, han skjulte ansigtet i sine hænder og brast i en lydelig gråd. Hans bryst arbejdede, han ville tale, men mægtede det ikke. Da han lod sine hænder synke, lå et lyksaligt smil udbredt over hans ansigt, og idet han så op og hæftede sine kloge øjne på dronningen, nikkede han gentagne gange, ligesom for at udtrykke den bekræftelse, der var blevet kvalt af hans gråd.

"Hans Majestæt har nu opfyldt din bøn," sagde dronningen venligt. "Har du mere tilbage at ønske?"

Ib rejste sig, han prøvede på at svare, men stemmen svigtede på grund af hans bevægelse. Han rystede på hovedet og hviskede ganske sagte:

"Slet ingen ting."

"Nuvel," sagde dronningen, idet hun af en pung tog nogle guldstykker, "så kan du herefter trøstigt følge dit hjertes attrå og stille dig blandt landets forsvarere. Jeg fæster dig herved til stridsmand for os og den gode sag."

Med disse ord lod hun tre guldstykker glide ned i taterens hue.

"Hos dig vil han også være i gode hænder, Gjøngehøvding!" svarede kongen med et godmodigt nik. "Husk på vort ord; vi forbliver dig i gunst og nåde bevågen."

Kongen førte dronningen til vognen, derpå steg han selv ind; kusken smældede med pisken, dragonernes musik lød på ny. De kongelige vogne rullede bort og efterlod det gamle slot øde og forladt, som en balsal dagen efter festen.

5. Hvorledes gjøngerne samler krigsforråd fra dem, de bruger det imod

Den følgende vinter var ualmindelig streng. Frosten lagde en bro over bælterne, som Karl Gustav ikke tøvede med at benytte. I slutningen af januar måned førte han sine folk over isen fra Jylland til Fyn.

På Fyn modtog Karl Gustav et brev med underretning om, at Danmark ønskede fred og i den anledning havde afsendt to rigsråder til den svenske lejr. Uden at give noget svar lod kongen isens fasthed undersøge i Storebælt og førte sine soldater over Tåsinge til Langeland, derfra til Lolland og to dage senere til Falster. Den tolvte februar satte han foden på Sjællands grund. Svenskernes komme vakte en ubeskrivelig skræk og forvirring i alle kredse. Vejene til hovedstaden var opfyldt af flygtninge. Kongens livregiment forlod tillige med Kai Lykkes dragoner Vordingborg, så snart fjenden viste sig ved Masnedø. De fleste adelige familier, som boede rundt omkring på herregårdene i den sydlige del af landet, skjulte deres skatte og kostbarheder i kældre og brønde, flygtede til København og overlod omsorgen for deres godser til foged og forvalter, hvis disse selv ikke fandt for godt at drage med. Fæstebønderne var de eneste, som under den almindelige modløshed med håb og tilfredshed ventede på, hvad der ville ske, de havde intet at tabe og derfor heller intet at frygte; for dem gaves der ingen højere nødvendighed end føde og hvile, og begge disse nydelser tilbød sig i rigeligt mål efter deres tyranners flugt. Trællene var blevet

herrer, de spottede fogderne, opbrød ladegårdene og borttog det indhøstede korn.

Straks efter Karl Gustavs ankomst til Vordingborg udsendte han strejfpartier i den nærmeste omegn, og da Jungshoved for ham måtte være et vigtigt punkt, fordi landet her danner en sikker havn, der kunne benyttes ved overførsler fra Sverige, blev der givet en afdeling dragoner befaling til at besætte slottet og landsbyen Roneklint, som ligger umiddelbart ved havet.

Fru Else Parsberg var til trods for sine venners råd blevet tilbage på slottet. De foregående dage havde hun ladet godsets bønder forene sig med et vagthold fra Gisselfeldt for at iagttage fjendens bevægelser, men bønderne satte ild på vagthusene og nægtede til sidst ligefrem at drage ud oftere. Fru Else måtte finde sig i sin skæbne, hun indesluttede sig på slottet og ventede på, hvad tiden måtte føre med sig.

I disse farens dage var Svend Gjønge sporløs forsvundet. Fru Else havde flere gange sendt bud op til hans hjem, men der blev svaret, at han havde forladt huset selv samme dag, svenskerne gjorde landgang på Sjælland, uden senere at være vendt tilbage. Den hest, som han havde taget med sig, var nogle aftener efter kommet løbende ind i gården med et sabelhug over øjet og strejfet på halsen af en musketkugle. Til Svend selv havde ingen hørt noget.

Imidlertid begyndte der at blive uroligt i omegnen. Af og til hørtes skud i skovene, og flere bønder fortalte, at de på markvejene havde truffet ubekendte mænd af et forunderligt, vildt udseende.

Nogle af disse bar en slags stormhuer eller jernhatte på hovedet, andre var pansret med kyrasser eller brystharnisker,

som efter deres form og prydelser at dømme syntes at være blevet taget som bytte fra svenskerne. I disse mænds bevæbning fandt en lige så stor forskel sted, man så enkelte med udrettede leer på skafter, andre havde ryttersabler, karabiner eller pistoler med et langt løb og en patrontaske spændt omkring livet.

En formiddag i begyndelsen af februar måned var nogle dragoner af et svensk strejfkorps forsamlet i en lille hytte mellem Gjerderød og Kragevig, ved udkanten af Ørremandsgårds skove.

Rytterne havde trukket deres heste ind i et skur og søgt ly mod det heftige snevejr, der begyndte med dagningen. Hytten syntes at være forladt af dens beboere, man så ikke andre i stuen end de fire dragoner og en bonde, som havde tjent svenskerne til vejviser.

Den ene af rytterne gjorde et mægtigt bål på skorstenen, hans kammerat plukkede imens fjerene af en nylig dræbt høne, som blev stukket på enden af en ladestok og drejet frem og tilbage over ilden. To andre dragoner eftersåa hjullåsen på karabinerne, stillede dem i en krog og strakte sig derefter hen ad bænkene omkring bordet.

Bonden stod ved det lille hornvindue, som vendte ud mod skoven. Hans små, sorte øjne var i uafbrudt virksomhed og iagttog alle dragonernes bevægelser. Endelig kastede han et langt og dvælende blik ud af vinduet og udbrød:

"Det er et hårdt og strengt vejr denne morgen, og endnu værre har det været i nat. Gud nåde den vejfarende, som ikke ved, hvor han skal søge sig et tag."

"Gid Djævelen annamme de vejfarende!" svarede korporalen for dragonerne. "Større betryk lider Hans kongelige Majestæts

soldater, som står skildvagt i disse nætter."

"Hej, bondemand!" råbte dragonen, som sad ved ilden og drejede stegespiddet. "Skaf mig noget brænde. Jeg tænker, du finder det i skuret derude."

Manden rejste sig og gik til døren, da en anden rytter standsede ham.

"Se med det samme til vore heste og giv dem et foder havre af poserne."

Manden gik.

"Det må man lade de små danske," udbrød dragonen med en hånlig latter, "villige er de og lystrer godt tillige; ikke heller tænker jeg, at kongen skal have meget besvær ved at styre dem, når han nu får hele riget gjort til en provins af Sverige. Men hvad er det?" vedblev han og rejste sig op mod vinduet, "jeg synes, det var som om jeg hørte hestetrav på den frosne jord. Eja! Der har vi jo selskab og godt kammeratskab."

Ordene var næppe udtalt, før døren blev revet op, og to dragoner stak hovedet ind i stuen. Den ene blev stående med begge hestes tøjler i sine hænder, den anden trådte ind. De blå uldsnore over armen på hans lysegule uniform og en messingplade på skulderen tilkendegav hans rang som fændrik.

Korporalen og de øvrige dragoner hilste.

"Tusind djævle!" råbte fændrikken, "I gør Eder det jo mageligt herinde, imens vi andre er nær ved at omkomme i dette fordømte vejr."

"Må jeg byde herren en drik vin," svarede korporalen på denne tiltale og holdt sin læderflaske frem. "Den er taget fra et kirkealter, og I har derfor ligeså godt af den, som om I gik til Herrens bord, Gud ved hvor ofte."

Fændrikken smilede ad denne råhed og drak.

"Har ingen af Eder set noget til Svend Gjønge?" spurgte han.

"Svend Gjønge!" gentog korporalen. "Jeg kender ikke den mand. Han står ikke ved dragonerne."

"Deri har I min tro ret, korporal!" svarede fændrikken leende. "Han giver tvært imod bevis på, hvor lidt han gør af jer."

Korporalen spærrede mund og øjne op. Han forstod ikke denne ytring.

"I har ikke forstået mig," vedblev fændrikken. "Når jeg taler om Svend Gjønge, så mener jeg den stimand, den Helvedes hund, der siden vor ankomst til dette land kun pønser på at fortrædige svenskefolket, brænde rytteriets foder, tømme vore munitionsvogne, opsnappe vore strejfkorps og sende dem snarest muligt ind i den anden verden, hvor han ser sit snit til det. I nat har han igen været på færde. Vagten meldte skud nede fra mosen, og i morges fandt vi fire af vore folk liggende dræbt ved siden af deres heste; – og hvordan mener I vel, at de var dræbt? Heste og karle lå sønderflængede og forslåede, som om man havde brugt leer og plejle i stedet for klinger og sværd i kampen mod dem. Tilmed havde den røver plyndret dem og trukket dem ud til det blotte linned."

Et rasende udbrud af dragonernes harme besvarede denne fortælling.

"Lykkeligvis, er vi på sporet af ham," fortsatte fændrikken. "En bonde, som vi fangede og bragte ind til hovedkvarteret for lidt siden, har givet os god besked. Karlen stod i ledtog med Svend og nægtede først alt, men oberst Sparre har sin egen måde at bringe sandheden for en dag; han lod mandens tommelfingre snøre sammen og sætte en lunte imellem dem.

Det hjalp; bonden gik til bekendelse; han fortalte, at Svend luskede omkring her på egnen og havde tilhold med sine folk i Ørremandsgårds skove. Vi stillede vagter omkring, men ti tusind millioner djævle tage ham, os er han undsluppet, og vi kommer nu herind for at spørge, om I intet har mærket til ham."

"Ikke det ringeste," svarede dragonerne.

"I ved, at han ikke holder sig skjult i hytten?"

"Det skulle vi da mene. Lejligheden er da ikke så vidtløftig, at den ikke lader sig overse, og udenfor rækker skuret knap over vore hestes hoveder."

"Så må vi afsted," ytrede fændrikken, idet han åbnede hanen på sine pistoler, blæste fængkrudtet bort og kom friskt på.

"Til vi ses igen!" vedblev han med en håndbevægelse og forlod stuen. Straks efter skjulte det tætte snefog de bortridende dragoner.

"Den Svend Gjønge må jo være enfoldigere end en nyfødt," ytrede korporalen lidt efter. "Landet har overgivet sig, danskekongen sender os sine rigsråder, som trygler om pardon, og endda vover han med sin håndfuld stratenjunkere at gøre alarm lige foran kvarteret. Det skal jeg love for, han vil få sin betaling og komme til at klæde stejle og hjul, hvis kong Karl får fat i ham."

"Hvis!" gentog en stemme i døren.

Det var den enfoldige bondemand, som just i dette øjeblik kom tilbage med en armfuld brænde i favnen.

"Hvad snakker du om, bondeknægt!" ytrede korporalen foragteligt. "Kender du noget til ham, vi taler om?"

"Ak ja, strenge herre!" svarede bonden, "hele egnen kender da Svend Gjønge. Han er en hård hals, som alle sine dage kun har pønset på at spille andre et puds. Det må være en rask karl, der skulle binde an med ham, og bedre endnu den, der magter at få ham fanget."

"Kongelig Majestæt har også raske karle blandt sine ryttere," svarede dragonen med selvfølelse. "Det er vel intet at kro sig af, fordi han med en flok stratenrøvere har kunnet overfalde en lille kommando i uvejsomme moser og liggende på lur i et hul, som bønderne hos os efter en bjørn. Jeg gad se ham og hans karle i dag, medens oberst Sparre rider ud med sine ryttere."

"Det gad jeg også se," sagde bonden.

"Ved alle djævle! Obersten ville lade dem hugge i stumper så små som sneen uden for vinduet."

"Den oberst har jeg hørt meget omtale, hans folk med; det må være en gæv mand."

"En menneskeæder."

"Og han er draget ud med sine ryttere i dette forrygende vejr?" blev den nysgerrige bonde ved.

"På det lav, kujon! Hvad ville han vel gøre med alle sine ryttere? Tyve mand sadlede op i morges for at besætte Jungshoved slot; jeg mener, at halvparten havde været tilstrækkeligt."

"Ak ja, min strenge herre kan endda slå noget af, de ville næppe møde nogen modstand, siden der ingen bor på slottet andre end Jørgen Reedtz, fru Else og hendes søster. Men en slem vej har de alligevel at rejse. Tager de, med forlov at spørge, ind igennem skoven?"

"Hvad kommer det dig ved?"

"Jeg mener kun, at en fattig mand som jeg kunne fortjene en skillings penge ved at løbe med og vise dem en nemmere vej."

"Nå ja, de tog fra Egitsborg ad Allerslev og Rekkinde, og der skulle vi støde til dem ved middagstid og bringe obersten en ordre. Jeg gav med glæde en måneds sold, hvis vi måtte møde din Svend Gjønge undervejs."

"Jeg tænker vel han hytter sig," svarede bonden med et polisk smil. "Svend ligner brokken, den ser sig om, før den går ud, tilmed ligger han om dagen og sover."

"Gid du får en ulykke, som du lyver ham på," svarede en stemme, og i det samme så man først fødderne, og dernæst det øvrige legeme af en mand krybe ud af et hul i alkoven. "Svend Gjønge er min tro lysvågen. "

"Alle djævle!" råbte korporalen, idet han rejste sig og sprang hen til krogen, hvor karabinerne stod.

Den ubekendte trådte i vejen for ham, åbnede sin vams og trak to pistoler frem under denne. "Korporal!" vedblev han derpå med sin dybe og rolige stemme. "I havde lyst til at se Svend Gjønge; her er han. "

I samme øjeblik Svend trådte hen foran karabinerne, drog den ene af dragonerne sin sabel og fo'r hen til døren. Men midt i denne havde vejviseren stillet sig.

"I ville kanske hente Eders våben, hr. dragon!" sagde han smilende; "jeg har allerede taget to af dem til mig og forvaret de andre."

Svenskeren veg et skridt tilbage for de truende pistolløb, som manden ved disse ord tog frem under sin kofte og rettede mod ham.

"Du!" råbte dragonen rasende.

"Ja, for at fængkrudtet ikke skulle blive spoleret af snevejret." Dragonen ved skorstenen lod hønen falde, bøjede sig til siden og tog en karabin, som han havde stillet op mod væggen, medens han benyttede ladestokken til stegespid.

"Du skulle også have forvaret denne," råbte han triumferende og spændte hanen.

Vejviseren blev stående i døren, han forandrede ikke en muskel, medens rytteren lagde an på ham. Karabinen klikkede.

"Ja, nu bliver I nok vred på mig," udbrød vejviseren, "når jeg fortæller, at jeg for nylig af vanvare kom til at røre lidt ved hanen og viske fængkrudtet bort, da jeg bragte Eder brændet."

Dragonen kastede karabinen hen ad gulvet og satte sig på en træblok ved skorstenen. Den fjerde, der var sprunget i vejret tillige med korporalen, havde under disse forskellige optrin ladet sine øjne løbe om til alle sider i stuen for at søge en udvej til frelse; da han så sig og sine kammerater behersket af to fjender, vendte han tilbage til bænken, spidsede munden og begyndte at fløjte med en forbitrelse og harme, som udtrykte sig i ethvert træk.

"Ved alle djævle!" ytrede korporalen. "På den måde synes det mig næsten, at vi er fanget."

"Siden I selv tror det," svarede Svend, "vil jeg ikke sige Eder imod."

"Og hvad agter du at gøre med os?"

"For det første vil jeg beder jer om at spænde Eders pallask fra siden."

Da korporalen tøvede, som om han vægrede sig, spurgte manden, som stod ved døren:

"Skal jeg kalde på vore kammerater?"

"Nej," svarede Svend, "lad dem kun blive, Ib, jeg tænker ikke, vi har brug for dem."

Ved denne hentydning til Gjøngerne sank den sidste rest af dragonernes mod.

"Så du har endnu flere kammerater her?" spurgte korporalen, medens han spændte sablen fra sig og kastede den hen i krogen.

"Ja!" svarede Svend, "men vi nænnede ikke at forstyrre Eders ro, medens I sad så godt herinde, derfor krøb jeg alene gennem det lille hul, vi har lavet os under halmen i alkoven."

"De var også bange for, at I skulle hugge dem i stykker så små som snefnuggene udenfor," tilføjede Ib.

"Nogle af dem gav mig alligevel en hilsen med til Eder og bad, om I ville overlade dem Eders køllerter i det strenge vejr."

"Åh ja, hvorfor ikke!" råbte korporalen rasende.

"Ja, hvad nu Eders angår, korporal!" Tilføjede Svend, "så skal den blive holdt i agt og ære, siden jeg selv har i sinde at benytte den i et lille ærinde, jeg rider, og derfor må I være så god at låne mig bukserne med."

Svenskeren vægrede sig, men Svend afbrød ham.

"Korporal!" sagde han kort og bydende. "Min tid er knap, lad os ikke spilde den med snak. I og Eders kammerater er de første, jeg har tilbudt så gode vilkår, de øvrige, jeg fik i min magt, ligger rundt omkring på marken. Forstår I? – De døde røber intet; de nægter heller intet. Jeg overlader Eder valget."

Mod disse grunde, hvis vægt forøgedes endnu mere ved den ubehagelige udsigt til en skare af Svends folk, som formodentlig ventede i nærheden, gaves der ingen indvendinger.

"Vi må vel at adlyde,", sagde korporalen og begyndte, bleg af raseri, at trække uniformen af. De øvrige fulgte eksemplet.

"Pak du alt tøjet sammen," sagde Svend til Ib, "og spænd en bandoler om det."

Ib lagde sine pistoler på bordet og adlød befalingen.

"Jeg ville ønske, jeg lå forvaret i min grav," ytrede korporalen. "Hvordan det så end går, er jeg en ulykkelig mand, når det bliver kendt, hvad der er sket, og at min ordre til obersten ikke er blevet besørget."

"Gør Eder ingen sorg for ordren," svarede Svend, "den påtager jeg mig at bringe. Dernæst binder vi Eders hænder og fødder, så kan I fortælle, at I har haft med en overmagt at bestille, eller hvad anden lystig historie I syntes bedre om."

"Ja, det står Eder frit for," tilføjede Ib, "og jeg giver Eder en ærlig mands ord på, at ingen af os vil sige Eder imod."

Korporalen og de to ryttere fandt sig i dette forslag; den fjerde, som havde været beskæftiget ved skorstenen, kastede et længselsfuldt blik på den stegte høne, medens han delte sine kammeraters skæbne. Svend var blevet stående med pistolerne i hænderne, medens Ib pakkede uniformer og våben sammen; da dette var udført, stillede Ib sig som vagt og så med et ubeskriveligt udtryk af glæde, hvorledes Svend bandt svenskerne. Derpå kastede de halmen fra alkoven ud på gulvet og lod rytterne tage plads på dette.

"Forslå nu tiden, som I bedst kan," sagde Svend. "I aften skal Eders kammerater få at vide, hvor I er at finde."

Han stak pistolerne i bæltet og forlod stuen.

"Og jeg," ytrede Ib, som blev tilbage og tog dragonens høne af ladestokken, "jeg ønsker jer alle fire en god appetit og bedre

lejlighed til at stille den, når I næste gang steger sådan en rar, lille høne."

Med disse ord kastede han nogle stykker brænde på det halvslukte bål, tog hønen med sig og fulgte efter Svend. Hvis dragonerne ikke havde ligget bundet på gulvet, ville de nogle øjeblikke efter have set Svend Gjønge og Ib, iført svenske uniformer, forlade skuret. Et stykke fra hytten skiltes de. Ib tog hestene og svenskernes våben med sig. Da han kom indenfor stengærdet ved skoven, holdt han sin hule hånd for munden og råbte til Svend:

"Farvel, hr. korporal, og god lykke!"

Derefter slog han hestene løse og forsvandt imellem træerne. Svend derimod valgte den modsatte vej ned til Rekkinde, hvor dragonen havde fortalt, at oberst Sparre ville gøre holdt med sine folk.

Før Svend forlod hytten, havde han bundet døren fast til stolpen og med et stykke kalk malet tre store kors på døren, et kendemærke, som på denne tid betød, at beboerne i dette hus var smittede af kopper.

Denne list betjente han sig af for at forskrække de omstrejfende svenske fra at gå ind i hytten, hvor de ville finde deres kammerater og måske derved tilintetgøre det anslag, han var i begreb med at udføre.

6. Svend Gjønge i fjendens krigstjeneste

Samme eftermiddag red en fjendtlig afdeling hestfolk gennem Rekkinde nedad mod de mørke skove ved Ørremandsgård. Rytterne havde stukket sablerne i skeden og indhyllet sig i deres lange kapper til værn mod den bidende kulde, som var indtrådt efter snevejret. I spidsen for skaren red en lille mager mand med lyst hår, et rødligt, opadbøjet mundskæg og brede, fremstående læber. Hans ansigts overordentlige bleghed hidrørte fra et sår, han havde fået under belejringen af Frederiksodde, og som endnu ikke var fuldkommen lægt.

Denne mand var oberst Sparre, som korporalen om morgenen havde omtalt i hytten, og til hvem han skulle have bragt den ordre, som blev omtalt før Svends komme.

Det tykke snelag, som dækkede enhver genstand, havde på flere steder tilintetgjort vejsporet, så at dragonerne måtte ride i skridtgang og af og til holdt stille, indtil obersten havde fundet den vej, de skulle drage.

"Korporal!" udbrød Sparre efter en sådan standsning. "Kender han vejen til det fordømte slot?"

"Nej, hr. oberst!" var svaret.

"Han tager fire ryttere med sig til husene hist nede og bringer os en mand tilbage, som kan vise os til rette på vor vej. Sneen har sinket vort ridt, og vi må være i kvarter, før mørket falder på."

Korporalen hilste og holdt sin hest an for at komme tilbage. I samme øjeblik så man en rytter i jævnt trav nærme sig dragonerne.

"Han kan tøve lidt," udbrød obersten og vendte sig mod den kommende.

Rytterens ansigt viste Svend Gjønges bekendte træk; han holdt stille foran obersten og hilste så roligt og sorgløst, som om han havde befundet sig midt iblandt sine kammerater.

"Hvem er I?" spurgte Sparre, idet hans lyseblå øjne hæftede sig med et skarpt og spejdende udtryk på Svend.

"Ordonnans hos general Ferdinand Fersen," svarede Svend i det brede og syngende smålandske folkesprog, som han blandt gjøngerne havde lært til fuldkommenhed.

"Hans ærinde?"

"Jeg bringer den nådige hr. oberst denne ordre."

Svend rakte obersten et papir, som han havde skjult under sin køllert. Sparres opmærksomhed lod til at fordobles, hans øjne vedblev ufravendt at være rettede på Svend, medens han modtog ordren. Svend syntes ikke at lægge mærke dertil, blot en gang hævede han sit blik og mødte oberstens, men hans træk forblev uforandrede, rolige og ærbødige som før. Sparre brød endelig brevet og løb det flygtigt igennem, derpå vendte han sig i sadlen og vinkede ad Svend, som var blevet holdende nogle skridt foran fronten.

"Han tjener under grev Fersen?"

"Ja!"

"Hvem leverede ham denne ordre?"

"Grevens feltskriver."

"Hvornår?"

"I morges ved daggry."

"Hvor blev det sagt, at han ville træffe mig?"

"I den liden by Rekkinde, som jeg nys kom igennem."

"Kender han vejen til Jungshoved?"

"Så som så."

"Hvorfra?"

"Jeg har redet den før."

"Hør korporal!" vedblev obersten dæmpet, "jeg ved ikke selv at forklare mig grunden, men jeg tror ham ikke. Papiret og hans svar er i orden; men alligevel er han ikke den, han udgiver sig for."

"Hr. oberst!" udbrød Svend med mesterligt påtaget forbavselse.

Sparre afbrød ham, idet han pegede på en pistol, hvis messingbeslagne kolbe var kommet til syne under køllerten i den hast, hvormed Svend nylig havde fremtaget ordren.

"Denne pistol –?" vedblev obersten med rynket pande.

"Jeg tog den fra liget af en hellebardist, som ligger dræbt nede i mosen."

"Alt dette kan være sandt," vedblev Sparre, "og har jeg taget fejl, skal det ikke være til hans skade; men indtil jeg får vished, rider han her ved min side, og hvis jeg fornemmer det ringeste uråd, stikker jeg ham et pistolløb i øret og trykker af. Har han forstået mig?"

"Nøjagtigt, hr. oberst!"

"Hvor går vejen?"

"Langs med gærdet hist henne og derfra ned igennem skoven."

Obersten kommanderede fremad; og skaren satte sig atter i bevægelse. Ved indgangen gennem stengærdet blev der gjort holdt, medens rytterne efterså deres bøsser. Disse skove, som

de skulle drage igennem, var allerede svenskerne bekendte som tilflugtssteder for Svend Gjønge og hans folk.

Solen var endnu ikke gået ned. Talrige flokke af krager fløj ind fra markerne for at søge skjulested for natten. Alting var stille og roligt i rytternes nærhed, selve hestenes hovslag blev dæmpede af den bløde sne. Svend holdt sig så nær til obersten som muligt. Da han red ind i skoven, havde han kastet sin kappe noget til side, således at dens krave faldt tilbage fra ansigtet. Sparres stirrende og mistroiske blik ledsagede enhver af hans bevægelser; men Svend syntes ikke at lægge mærke dertil.

"Korporal Lundkvist!" udbrød obersten pludselig og vendte sig til siden. "Han kan tage seks mand med sig og ride os forud langs med den lysning imellem træerne, der betegner vejen. Brug sine øjne og øren, og om han fornemmer uråd, da giver han ild på minutten."

Vejen igennem Ørremandsgårds skove var meget smal og på begge sider omgivet af et krat af høje bregner, gyvel og slåenbuske. På flere steder måtte dragonerne forandre deres rækker, idet de blev hindret af fældede træer eller af bakkerne, som vejen snoede sig igennem. Imidlertid rykkede de målet nærmere, man begyndte allerede hist og her at skimte slottets røde mure, på hvilke aftensolen skinnede.

I dette øjeblik blev skovens stilhed afbrudt af to pistolskud, som faldt straks efter hinanden i den retning, hvor de udsendte dragoner var forsvundet. Straks efter kom korporalen sprængende tilbage til skoven.

"Hr. oberst!" udbrød han, "de har spærret vejen foran med fældede træstammer. Vi så også tydeligt folk ligge på lur bag

disse og råbte dem an, men de ville ikke svare, og vi gav derfor ild."

"Godt, min søn!" svarede obersten. "Du har gjort din pligt. Jeg ventede ikke bedre."

Han kastede et blik på Svend og spurgte: "Ved han nogen anden vej til herregården?"

"Der gives ingen anden," svarede Svend.

"Nuvel, dragoner!" vedblev Sparre, "så rider vi videre. Sablerne frem og agt nøje på, hvad jeg befaler." Med disse ord trak obersten en pistol op af sadelhylstret og sagde til Svend: "Han mærke sig mine ord fra før. I den kamp, som fanger an, vil han få lejlighed til at vise, hvad han er for en mand. Glem ikke, at han rider ved min side."

"Jeg skal erindre det, min herre oberst!" svarede Svend med samme koldblodighed.

Efterhånden som rytterne kom dybere ind i skoven, bemærkede Sparre til sin glæde, at vejen udvidede sig. Man så en mængde træstammer ligge fældet på jorden. Grenene af disse havde Svends folk slæbt hen over vejen og derved dannet en forhugning, som ville være umulig at overstige, hvis ikke arbejdet ved fjendens alt for tidlige ankomst på enkelte steder var blevet ufuldendt. Obersten lagde mærke dertil ved første øjekast. Han lod sine folk trække deres linje sammen, derefter red de ind på den åbne plads foran forhugningen. I den korte tavshed, som nu fulgte, så man et mørkt omrids af en mand hæve sig over træstammerne, og en klar og tydelig stemme råbte: "Slå dem nu ihjel!"

Efter disse ord fulgte en almindelig salve, som, affyret på få skridts afstand, bragte dragonernes første rækker til at vige.

Obersten havde afskudt sin pistol. Idet han drejede hovedet for at tage den anden frem af sadelhylsteret, hørte han et suk og så Svend, som holdt den endnu rygende pistol i hånden trykket tæt op til brystet, læne sig tilbage i sadlen, tabe stigbøjlerne og derpå synke ned på jorden, hvor han blev liggende stiv og ubevægelig.

Straks efter at dragonerne havde afskudt deres pistoler, gjorde de en svingning til siden ind mod den ufuldendte del af forhugningen for at komme bag denne; men gjøngerne ventede dem koldblodigt. De rettede deres leers lange og skarpe blade mod hestenes bringer, medens de bag træerne opstillede skytter fyrede skud på skud efter mændene. De sårede heste sprang tilbage, stejlede og lod sig ikke længere styre af deres ryttere.

I den almindelige forvirring beholdt alene oberst Sparre sin fatning. Han standsede dragonerne, som begyndte at vige, og kommanderede en afdeling af dem til et nyt angreb; derpå vendte han sig til de øvrige.

"Lykken er med os," sagde han. "I denne korte krig er vi de eneste, der kommer til at veksle skud med fjenden; jeg tænker, han skal få sin lyst styret. Korporal! Han drager med sine folk til højre og søger at komme ind mellem træerne; imidlertid angriber vi fra den modsatte side. Kan I ikke trænge igennem på anden vis, så stig af hestene. Hver mand gør sit bedste."

Korporalen adlød, og skaren skiltes til begge sider. Derved opstod et mellemrum i midten af vejen, hvor dragonerne havde modtaget gjøngernes første salve. Man så nogle ryttere og en død hest ligge udstrakt i sneen. Den ene af rytterne måtte formodentlig ikke have været dødeligt såret, for straks efter at

obersten havde forladt stedet, hævede han sit hoved og kastede et hurtigt og spejdende blik om til alle sider. Da han havde overbevist sig om, at ingen lagde mærke til ham, rejste han sig på knæene og krøb på denne måde ind imod forhugningen, bag hvilken han forsvandt. Straks efter hørtes et gennemtrængende jubelskrig, der syntes at hilse hans ankomst. Det var gjøngerne, som havde genkendt deres anfører. Og nu begyndte en kamp, mand imod mand, som blev ført med lige raseri og forbitrelse på begge sider.

Hvad der forøgede det farlige i svenskernes stilling, var ikke blot gjøngernes hurtige og velrettede skud, men tillige, at de havde opstillet sig i en halvkreds på begge sider bag ved træstammerne; disse afgav en ypperlig dækning, fra hvilken de først trængte sig frem efter at dragonerne havde affyret deres skudvåben. Oberstens plan, at sprede sin fjendes styrke ved på én gang at angribe ham fra begge sider, mislykkedes også. Endnu før korporalen og hans afdeling var steget af hestene, blev de modtaget med en vel vedligeholdt ild, som tilintetgjorde al videre fremrykning og til sidst bragte uorden og forvirring i den lille skare. På denne korte afstand traf ethvert skud. Dragonerne hørte gjøngens bydende stemme befale sine folk til at lade hurtigt; de søgte at rykke tilbage; enkelte, som var steget af, dækkede sig bag deres heste; da endelig gjøngerne forlod deres skjul for at begynde et håndgemæng, var allerede enhver modstand opgivet. Skaren spredte sig til alle sider.

I dette øjeblik mærkede Sparre, at hans hest var såret. Dens lemmer skælvede, den udstødte en hul stønnen, vaklede og sank til jorden. Obersten fik netop tid til at gøre sig fri for stigbøjlerne; idet han atter rejste sig, så han noget borte Svend

Gjønge med blottet hoved og endnu iført den svenske korporals uniform.

"Ak, min herre oberst!" råbte Svend, medens Sparre lige overrasket og harmfuld vedblev at stirre på ham. "I har nedladt Eder til at stige af hesten, mens I fornam, hvor slet den stod for skud; lige straks kommer jeg over til Eder for at forny vort bekendtskab."

Med disse ord banede gjøngen sig vej imellem sine folk og sprang op på en fældet træstamme for at komme over til Sparre, men en klynge af flygtende dragoner, som gjøngerne drev foran sig, adskilte dem igen.

Midt under denne larm af døendes skrig, sårede hestes stønnen, opmuntringer og pistolskud, trængte pludselig de klare og skingrende toner af et valdhorn igennem skoven. Svend blev stående som forstenet oppe på træstammen. Medens han lod sit blik glide hen over kamppladsen, fo'r et udtryk af smerte over hans ansigt: Sejren var hans, han så svenskerne trække sig tilbage til begge sider, gjøngerne begyndte allerede at samle de faldnes våben. På samme tid hørte han dragonernes jubelskrig besvare hornets toner, som hurtigt syntes at nærme sig.

"Det er Fersens trompeter!" råbte korporalen, idet han atter vendte sin hest mod fjenden.

"Ret så, min søn!" svarede Sparre, kløgtigt benyttende øjeblikket; "det er Fersens dragoner, som kommer; de ville dele æren med os, skynd Eder derfor, lad dem finde arbejdet fuldført, når de ser os."

Efter disse ord samlede obersten sine folk til et nyt angreb, Svend udstrakte begge hænder truende imod ham, udstødte en

trussel og lod sig glide ned bag træstammen.

Denne gang lykkedes det dragonerne at trænge ind igennem forhugningen; gjøngerne trak sig tilbage i små klynger ind i krattet, som begrænsede vejen. På samme tid, som Fersens rytterskare ankom til kamppladsen, så de i det svage lys af aftendæmringen den flygtende skare, som sorte skygger, bevæge sig hen over snefladen og forsvinde mellem træerne.

7. Gjøngens hjem

Svends hus lå ved enden af Roneklints bymarker. Til denne bolig, der var lav og uanseelig som alle bønderhuse på den tid, kom man igennem en dyb og sandet hulvej, hvis bakker skjulte stedets forside indtil i få skridts afstand. På de to modsatte sider gav de vidtløftige skove, som strakte sig langs med kysten, læ og skjul for den skarpe søvind.

I denne hytte sad Ib den følgende aften foran en tørveild, beskæftiget med at støbe blykugler. Noget borte fra ham stod et bondefruentimmer, iført egnens almindelige dragt, og skar aftensmad til en lille, lyshåret dreng ved hendes side.

Denne kones ansigt havde grove og stærkt fremhævede træk, der udtalte en fast og bestemt vilje, men som tillige vidnede om gennemlevede sorger og modgang. Hun hed Ane Marie og var Svends hustru.

"Mutter, mutter!" udbrød den lille dreng, "hvornår kommer dog min fader hjem?"

"Din fader!" gentog konen med et sørgmodigt smil, "han kommer, når han kan, min lille dreng! Tag nu din kofte af og gå i seng, læg så kønt dine små hænder sammen og læs en Herrensbøn for din fader, så kommer han vel, til du vågner igen."

Drengen adlød, og konen vendte sig derpå mod Ib, som havde endt sit arbejde og dæmpet ilden.

Da han rejste sig fra skorstenen, så man, at hans ansigt var usædvanlig blegt denne aften, det røbede en heftig og bevæget stemning.

"Nå, Ib, min broder!" sagde konen, idet hun lagde sin hånd på hans skulder, "hvad er det så, du grunder på, imens du sidder så stille?"

"Ak, lille An'Mari'!" Svarede Ib, "jeg sad nys og tænkte over, hvad vor fader sagde til os begge to i sin dødsstund. Kan du mindes det?"

"Ikke så rigtig, Ib," sagde konen forundret. "jeg mener kun, at han formanede os til skikkelighed."

"Ja, men så føjede han noget lidet til," svarede Ib med en sagte og skælvende stemme. "Lille børn! hviskede han, dengang jeres moder fødte jer til verden, bad jeg så mindelig til Vorherre, om han ville tage jer til sig igen. Gud give, at I aldrig selv måtte gøre denne bøn til ham."

"Og hvorfor falder du nu på så sørgelige tanker?" sagde Ane, "du plejer jo ellers at være den lystigste af os to."

Ib lagde sit hoved op til hendes. "Hvad jeg har udstået i dag, det forvinder jeg nok aldrig i denne verden."

"Er du da bange for at betro dig til mig?" spurgte konen.

"Nej, An'Mari'! Jeg ville blot dølge det, så længe, jeg kunne, for det angår os begge."

"Nå, og hvad så?" sagde konen med et trodsigt udtryk, "har du da ikke set An'Mari' bære på ulykke hele sit liv igennem?"

"Det angår vor søster Soffi. Hun er død."

"Desbedre for hende."

"Ja, men ved du ikke, hvordan hun døde."

"Jeg tænker på sottesengen. Alt siden hun forlod hr. Lykkes hus, sygnede hun hen dag for dag."

"Nej, vist ikke," svarede Ib med sitrende læber. "Nu skal jeg forklare dig, hvordan hun døde. I middags listede jeg mig op

igennem skoven til hende, for jeg vidste, hun glædede sig, hver gang vi havde udrettet noget mod svensken, og hun skulle nu høre vor sidste bedrift. Dengang jeg kom udenfor Ørremandsgård, hvor hun tjente, så jeg fru Kirstens hus besat med svenske. De råbte og skreg og slog den rige frues vinduer ind og kastede borde og stole ned i gården. Ridefogden sagde, at tre af vore egne bønder havde ført fjenden derop og fortalt ham om fruens mange penge. Så listede jeg mig ind på gården op mod Soffis kammer. Dørene stod åbne, og i salen holdt de svenske høvedsmænd forhør over den rige frue. Hun svor til Djævelen på, at hun ikke ejede en sølvstob på hele gården, og skreg og bad for sig, det ynkeligste, hun kunne, men en af bønderne lo deraf og sagde: De nådige herrer tro hende ikke, hun har pint penge ud alle sine dage og holder dem vel forvaret her på slottet. Derom kan ingen vide bedre besked end den skønne Soffi Abelsdatter, som har været hendes højre hånd. Så greb de fruen, bandt hendes tommelfingre sammen og stak en brændende lunte af hampegarn imellem dem, og derpå tog de fat på Soffi."

Ib tav, han skjulte sit ansigt i hænderne og vendte hovedet bort.

"Fortæl kun resten med, lille Ib!" sagde Marie kort og bydende. "Det, du kunne se på, kan jeg vel høre."

"Soffi blev hentet op af sengen, og da hun ikke mægtede at stå på sine egne ben, satte de hende ned i fruens lænestol og spurgte, om hun ville gå til bekendelse. Hun rystede på hovedet og sagde, at hun intet vidste. Så tog de strengen af tambourens tromme, bandt den om hendes hoved, og derimellem stak de en trommestik og drejede rundt. Ane, Ane! Hvor hun skreg og bad

om forbarmelse for sig, og løftede sine små, magre hænder, der var blevet hvide og blege under sygdommen, op til hendes bødler, men den eneste trøst, hun fik af dem, var det bestandige spørgsmål, om hun snart ville gå til bekendelse."

Ib tav atter. Konens ansigt var blevet blegere end før, en dyb rynke viste sig mellem øjenbrynene, men hendes stemme var rolig og fattet.

"Hvad så mere?" spurgte hun.

Ib vendte sig bort fra lyset og gik hen til vinduet.

"Hvad så videre, Ib!" gentog Ane Marie, idet hun greb hans arm.

"Så skreg hun ikke mere," hviskede han næppe hørligt.

Under denne samtale var natten brudt frem. Et svagt skær af det klare månelys faldt ind igennem rimen på vinduets hornruder. Ib og hans søster tav, man hørte kun det dybe åndedrag fra drengen, som sov i alkoven. Pludselig rejste Ib sig i vejret, lagde hovedet til ruden og lyttede. Straks efter lød der fodtrin på den frosne sne udenfor. Ib nikkede til Ane.

"Jeg hører det nok," sagde hun.

"Det er Svend, som kommer."

"Åh nej," svarede Ane sørgmodigt, "det et endda ikke ham."

"Ja, hvoraf ved du det, søster?"

"Tror du ikke en kone kender sin mands fodtrin, især når hun har lyttet så mange gange efter dem som jeg?"

Straks efter gik døren op, og en mand viste sig i den. Han blev stående i åbningen og spurgte:

"Bor Svend Gjønge her?"

"Han gør så," svarede Ane.

"Godt, min søn," vedblev den fremmede, henvendt til sin ledsager udenfor, "så har du forrettet dit ærinde, og jeg behøver dig ikke mere. Gud i vold."

Med disse ord trådte han ind i stuen og hilste på de tilstedeværende.

Det var en aldrende mand med et blegt og langagtigt ansigt, en bred pande, som i forbindelse med hans dybtliggende øjne, smalle og sammenknebne læber røbede en høj grad af bestemthed og viljekraft.

Idet han tog sin hat af hovedet, gled hans kappe til side, og man så under denne en sort klædes-vams med højrødt foer under de opsplittede ærmer. Om livet bar han et bælte med et bredt sølvspænde, til hvilket der var hæftet en kort daggert.

"Hvem er I?" spurgte Ib.

"En rejsende!" svarede manden.

"En rejsende," gentog Ib. "Sådan kalder natmandsfolkene sig, når de kommer til denne del af landet."

Den fremmede rynkede panden, men han beherskede straks igen dette udtryk og svarede: "Jeg hører ikke til dette folkefærd. Er Svend Gjønge hjemme?"

"Nej," svarede konen.

"Det varer nok også en stund endnu, inden han kommer," tilføjede Ib.

"Jeg vil vente så længe."

"Sandt at sige," ytrede Ane Marie, "det kan gerne vare, til sol står op igen, før han vender hjem."

"Det siger intet," svarede den fremmede, som med uforstyrret ro havde taget plads på en halmstol foran alkoven. "Jeg har stunder at vente."

Ane Marie tilkastede Ib et uroligt blik, denne rømmede sig og tog ordet

"Konen her vil give jer at forstå, om I ikke agter at søge et andet herberg til den tid. Vi holder ikke hus for vejfarende og venter nogle af vore egne folk i aften, så lejligheden vil blive ringe."

"Man får tage lejligheden, som den falder."

"Ja, siden I hverken vil nævne Eders navn eller trække bort med det gode, så kommer jeg nok til at hjælpe jer afsted. Vi lever i en svær ufreds tid, og man må kende sine folk."

Med disse ord trådte Ib frem for bordet og nærmede sig den fremmede.

Denne blev siddende på stolen, hans ansigt antog et spottende smil, idet han svarede:

"Du skal ikke volde dig nogen ulejlighed, min ven, jeg tror knap, du vil befinde dig vel derved."

"Hvorfor?" spurgte Ib, som følte sig bevæget ved den fremmedes kulde.

Manden slog sin kappe til side og trak en pistol frem.

"Fordi jeg ser, at du er ubevæbnet," sagde han, "medens jeg har en pistol."

"Så er det nok en tvilling til denne," svarede Ib, idet han strakte hånden ind under bordet og tog en langløbet og rusten pistol frem.

"Lad os ingen ufred få," sagde Ane Marie og greb ham om armen. "Tænk på, hvad et skud vil betyde så nær ved fjendens krigsfolk. Bliv kun siddende i Guds navn, fremmede, siden I har stunder til at tøve."

"Det er godt," sagde manden og skjulte igen pistolen under sin kappes vide folder.

Ib havde atter taget plads på bænken ved vinduet; hans sorte øjne dvælede uafladelig på den fremmede. Denne lagde ikke mærke dertil, han havde svøbt kappen tættere omkring sig, bøjede hovedet ned mod brystet og satte sig til ro. Ane Marie satte sig ved Ibs side og begyndte en samtale med ham i et sagte og hviskende sprog.

"Hvad blev der siden af den gamle frue til Ørremandsgård?" spurgte hun.

"Svenskerne jog hende ud af porten og fulgte selv bag efter. Jeg blev siddende i mit skjul bag tapetdøren, indtil de alle var borte, så lagde jeg Soffi ind i sengen og gav hende en bønnebog under hagen i Guds navn, derefter gik jeg hen til hendes kiste og tog denne pakke brevskaber op af læddiken. Det var al hendes efterladenskab."

"Nå ja!" svarede konen, "hvad skulle hun vel komme til at eje? Fru Kirsten har alle sine dage haft ord for gerrighed, og Soffi måtte takke sin Gud til, at hun kunne få hus, efter at Kai Lykke havde givet hende afsked. Skær os en lyspind, Ib, det bliver mørkt herinde."

Ib gik hen til en træklods på skorstenen, skar en spån af og tændte den ved lyset i stagen.

Disse lyspinde opgraves endnu i gamle moser rundt omkring på alheden. De skæres af nåletræer, som tidligere have groet der, og hvis ved, gennemtrængt af jordolie, brænder med en stærk og rødlig flamme.

Lysets skær faldt lige på den fremmede. Han sad endnu som før, ubevægelig og med hovedet nedbøjet over brystet og syntes

at sove.

"Hvor er Svend gået hen i dag?" spurgte Ib.

"Det kan du nok tænke dig," svarede Ane Marie, idet hun med fingeren pegede hen i den retning, hvor Jungshoved lå. "Han gik til slottet, som han plejer, og når han er andetsteds henne, tøver han dog der med alle sine tanker; det varer så om dagen, og om natten med, kan jeg tro, for jeg hørte ham tit tale i søvne, og det var hverken om kone eller barn, han drømte."

"Ja, lille søster!" svarede Ib, "det går nu engang således til i verden, som jeg hørte dem synge:

> Og om du lider på mandfolks tro
> Det er, som du gik på en trøsket bro;
> Men om du lider på mandfolks tale,
> Det er, som du tog en ål ved dens hale.

Jeg siger det ikke på mig selv, jeg har endnu ikke givet mit jaord til et kvindfolk, eftersom der var ingen, som ville have mig, mens jeg endnu ikke var gjort ærlig. Svend er en retskaffen mand alligevel, så du må ikke klage."

"Klage!" gentog Ane Marie i en spottende tone. "Tror du, jeg klager, Ib! Du spørger, og jeg svarer, det er alt."

"Du kan alligevel tro, der står ham andet for hovedet i denne tid end kæresterier. Det begynder at gå fejl med vore folk, de knurrer og har intet at leve af, al den stund Svend ingen penge flyr dem, og kongen, der skulle hjælpe ham, er kun en fattig en, som sidder endnu værre i det end vi andre. Dengang Svend skrev ham til om en skok bøsser af de nye, de bruger med hjullås, for luntebøssen kan være god nok, men hun duer ikke for os, der må ligge på lur i slud og dårligt vejr, svarede de høje herrer ham fra kongen, at hvis Svend var i betryk for våben, så

var han vel også selv mand for at gøre udvej for dem. Det kan jeg også, svarede Svend, og så slog vi svensken ihjel og tog fra ham, hvad vi manglede. Med penge går det værre, folkene har intet at købe føden for, og fristelsen er blevet stor, siden den svenske høvedsmand ovre på Jungshoved har udlovet en pris for den, der bringer ham Svend til veje. Vorherre forbyde, de skulle lade ham i stikken."

"Det gør ingen dansk mand," råbte Ane Marie med en ivrighed, der lod hende glemme den fremmedes nærværelse.

Ib lagde fingeren på munden: "Han kan jo høre hvert ord, vi siger."

"Jeg tror, han sover."

"I så fald var det bedst, vi tog hver ved sin side af stolen og bar ham udenfor i sneen, så bliver han narret, når han vågner."

"Men hvis han vågnede imedens," udbrød den fremmede og hævede sit hoved.

"Ja, så venter vi, til han sover ind igen," svarede Ib; "og narret blev I alligevel," tilføjede han, "jeg talte kun så for at prøve, om I sov."

I dette øjeblik hørte man skridt udenfor, og straks efter lød tre afmålte slag på døren. Ib besvarede dette tegn med tre lignende slag på ruden, derpå blev døren lukket op, og nogle personer trådte ind i stuen.

Den første af disse var en høj og bredskuldret mand, iført en kort skindtrøje og store støvler. Hans tykke og sorte hår var hvidsprængt af rimen og skjultes kun halvt af den røde, strikkede hætte, han bar, i form som en frygisk hue. Omkring livet gik et bredt bælte, der uden tvivl tidligere havde hørt til en sadelgjord, i dette stak to lange rytterpistoler. Hans håndvåben

var en morgenstjerne, som han stillede fra sig i et hjørne af stuen. Hans kammerater var indhyllede i uldne dækkener, sammenbundne omkring halsen og med to udskårne huller, hvorigennem de havde stukket armene. Den ene var bevæbnet med en skarpslebet partisan, den anden med en luntebøsse.

"Guds fred herinde!" udbrød den første med en dyb basstemme og satte sig på bænken. "Er Svend hjemme i aften?"

"Nej, Abel, vi venter selv på ham," svarede Ane Marie, som efter at have kastet et blik på de ankomne, gik hen til en kedel, der hang i skorstenen, øste noget af dens indhold op i tre træbakker og satte dem for mændene.

"Her har I en drik pors, og brødet ligger oppe på hylden ved hanebjælken over jer. Spis og drik!"

Mændene tog plads omkring bordet. Ordføreren, der syntes at være den fornemste blandt dem, rakte op efter et havrebrød, som han skar i stykker, derpå tog han sin hue af hovedet, foldede sine store og hårrige hænder over den og mumlede andægtigt og langsomt en bøn.

Hans staldbrødre fulgte eksemplet. Efter at bønnen var endt, spiste de og tømte bakkerne, idet de satte dem for munden og drak til maden. Ib havde siden de nye gæsters ankomst ikke talt et ord, hans blik gled vekselvis fra dem til den fremmede på halmstolen.

"Tak for mad, Ane Mari!" sagde Abel og skød den tomme bakke hen ad bordet.

"Gid det må bekomme jer vel," svarede konen. "Har I ellers noget bud til Svend i aften?"

Abel brast i latter og vendte sig til sine kammerater. "Hun spørger, om vi har noget bud til Svend," gentog han. "Det er

mærkeligt."

"Vi har det budskab til ham," svarede en af mændene, "at vi ville forklare ham sandheden og ikke længere trække omkring efter hans indfald, som hidtil er sket."

"Det begynder jo ret fornøjeligt," ytrede Ib. "Svend vil få en ulykke på halsen, når han hører jer braske på den vis. Forresten har vi fremmede folk i stuen, og I gjorde bedst i at lade den snak fare til siden."

"Jeg tænker vi gør bedst i at tale, mens tid er, og derfor har vi forladt vore poster i aften."

"Hellig kors!" råbte Ane Marie og slog sine hænder sammen, "I er gået bort fra jeres poster, I ulykkelige folk! Så frelse Eder Gud, når Svend får det at vide."

"Å, ikke andet," svarede Abel med et roligt nik. "Svend er en fredløs mand, som har ondt for at hytte sig selv. Vi agter ikke at gøre ham noget til mén, det være langt fra, men en mand, som giver sig af med folk af vor slags, må holde sit ord blankt. Dengang vi kom til Svend, lovede han os guld og grønne skove i sin tjeneste, han lovede at skaffe os føde og klæder og nogle skillinger til, og vi sagde, at det var godt, men anderledes gik det siden. Vore klæder – ja, dem har vi selv taget fra svensken, derfor vovede vi livet og havde hårde dage og nætter, som var værre end dagen. Vore kammerater ligger skudt rundt omkring på marken eller nedgravet i den dybe sne. Enhver dag kan andre komme til at gøre os samme tjeneste."

"Ja, der er nogen sandsynlighed for det," svarede Ib, "især når I fortæller Svend, at I er løbet fra Eders poster."

Abel vedblev: "For alt dette giver Svend os intet, ikke engang det daglige brød, det kalder vi for slet, og derfor ville vi opsige

ham vor tjeneste, lad ham så hjælpe sig, den fredløse fugl! Med sine store ord og løfter, alt som han orker bedst."

Denne slutning ledsagede manden med et spørgende blik på sine kammerater, som tilkendegav deres bifald ved et nik.

"Hør, lille folk!" udbrød Ane Marie, idet hun trådte hen til bordet, "I kan fortælle Svend, hvad I ville, jeg tænker, han er mand for at svare derpå; men så længe han er borte, må ingen komme med ukvemsord til mig, der er hans kone."

"Ja, man siger rigtignok, I er det," svarede Abel med en spottende latter.

En glødende rødme farvede konens ansigt ved denne hån. "Man siger også, at jeg er herre i mit hus, lad være jeg kun bærer skørt og korsklæde," tilføjede hun. "Vil I krænke Svend, kan I gøre det andetsteds, ellers sætter jeg jer ud af min dør, og kan jeg ikke –"

"Nå, bliv kun ved, An'Mari'! I taler så godt for jer."

"Ja!" svarede Ib i en overordentlig blid tone. "An'Mari' mener, at hvis hun ikke magter at sætte jer udenfor døren, så falder det mig til, som er hendes kødelige broder."

Med disse ord rejste han sig op i sin fulde højde og støttede begge sine arme på bordet.

"Lad fare al ufred," sagde Abel godmodigt; "med dig har vi intet at skaffe. Kan være det var uret at tale, som vi gjorde, men når gryden kommer i kog, løber den over. Svend Gjønge er vor mand, og til ham ville vi klage, for vi lider nød, mens han sidder i overflod og velstand."

"Ja, han gør så," svarede konen, idet hun med et spottende skuldertræk lod sit blik løbe omkring i stuen.

"Han har i det mindste føden, medens vi sulter."

"Nej, nu tager I nok engang fejl," svarede Ane med en sørgmodig stemme. "mens I sidder i den varme stue, arbejder Svend derude for jer, og når han kommer hjem i aften, får han intet at spise, fordi I tre nylig har fortæret hans aftensmad."

8. Hvorledes fjenderne frelser Svend, og hans venner forråder ham

Medens dette foregik i hytten, listede en mand sig hen over volden, som omgav Jungshoved. Det var Svend Gjønge, der vendte tilbage fra et besøg på slottet. Den bidende kulde, som fulgte efter solens nedgang, begunstigede hans flugt. Vagten havde søgt ly i sit skilderhus, de øvrige soldater sang og spillede nede i deres vagtstue. Svend kom lykkelig ned til den frosne voldgrav. Han vedblev at følge kanten af denne, indtil han nåede vindebroen, under hvilken han troede sig bedst skjult, medens han sneg sig over graven. Her sagtnede han sine skridt, prøvede isen med fødderne og gik derpå langs med murpillerne, som støttede broen.

I samme øjeblik, han nåede over på den modsatte side, hørte han stemmer. To mænd kom gående over broen. Af de tunge og slæbende trin kunne man slutte sig til, at den ene af disse mænd bar træsko. Den andens klingrende sporer forkyndte en krigsmand. Svend lyttede og skjulte sig bag den sidste pille.

Medens de gående nærmede sig, sagde krigsmanden:

"Det bliver altså ved aftalen, og du kommer tilbage ved midnat."

"Med forlov at spørge," udbrød den anden med læspende stemme, ved hvilken Svend syntes at fare sammen, "hvor agter høvedsmanden at møde mig?"

"Her udenfor slottet, hvor skoven begynder."

"Kommer I selv?"

"Jeg skal skikke dig en pålidelig mand."

"Hvorpå skal jeg vide, at han kommer fra Eder?"

"Han hilser fra kaptajn Kernbok."

"Det er godt," svarede manden og gjorde nogle skridt fremad. Den svenskes ord standsede ham atter.

"Glem ikke, at du holder livet i din hånd," sagde han.

"Nej, høvedsmand!" svarede den læspende. "Glem heller ikke, at I holder pengene i Eders."

Efter disse ord gik han og forsvandt straks efter imellem lindetræerne, som stod på begge sider af vejen.

Ved et tilstrækkeligt lys ville man have set Svend som et bytte for den heftigste bevægelse, medens han lyttede til denne samtale; men han forstod at beherske sine følelser. Da han så manden forsvinde, fattede han en dristig beslutning. Han tog en blykugle i munden, krøb hurtigt og behændigt op af graven og trådte ind på broen. Månen var endnu ikke så langt fremme på himlen, at dens lys nåede op over Jungshoved; som følge deraf kastede den vestlige del af slottet en lang og mørk skygge ud over broen. Svend Gjønge lod sine skridt genlyde tungt og slæbende på de frosne planker, han bøjede sin raske skikkelse og krøb sammen for mere skuffende at ligne manden, som nylig var gået. Kuglen, han holdt i munden, gav hans stemme den samme læspende betoning, idet han råbte efter den bortgående officer:

"Høvedsmand! Endnu et ord."

Svensken vendte sig og så Svend komme uden at fatte den ringeste mistanke.

"Nå, hvad har du videre at sige?"

"Ak, høvedsmand!" udbrød Svend noget dæmpet, "når jeg ret får betænkt mig, var det bedst, at jeg mødte den mand, I vil

sende mig, klokken ti i stedet for til midnat."

"Det kan også ske," svarede officeren.

"Jeg tror vist, at det ville være bedre for mig."

"Klokken ti altså, det gælder blot om, at du skaffer os manden død eller levende."

"Jeg tænker nok, de skal få ham levende," svarede Svend, idet han bortfjernede sig.

To timer senere stod månen over slottet, og i det lys, den kastede ind mellem træerne foran vindebroen, sås et menneske, indsvøbt i en rytterkappe, bevæge sig frem og tilbage ved begyndelsen til alleen.

Det var Svend Gjønge som ventede på sit stævnemøde med kaptajn Kernbok.

Da tårnuret på Jungshoved slog ti, trådte kaptajnen ud af slotsporten og skred hen over vindebroen. Svend hørte den kommende, endnu før han kunne se ham; han trådte over i skyggen af alleen og gik ham i møde.

"Hvem der?" udbrød den svenske med dæmpet stemme.

"En mand, som venter kaptajn Kernbok," lød svaret.

"Det er rigtigt," ytrede kaptajnen, medens han betragtede Svend med et nysgerrigt og spejdende blik. Svend trådte ud af skyggen, så snart han så, at den kommende var en anden end den, han før havde talt med, og at hans skikkelse og mæle som en følge deraf ikke kunne røbe ham.

"Nå, så høvedsmanden ville ikke komme selv," udbrød han smilende.

"Høvedsmanden mente, at jeg kunne træde i hans sted."

"Det falder også ud på et," sagde Svend. "Lad os gå."

"Du er altså sikker i din sag, bondemand, og ved, hvor Svend Gjønge er at træffe?"

"Ja, kaptajn! Stol på mig. Der er ingen som kan give bedre besked. Men Eders folk, hvor har vi dem?"

"De ligger for Rekkinde og Allerslev."

"Hvor mange?"

"Vel to hundrede mand; jeg tænker ikke, vi behøver flere."

"Det tror jeg heller ikke. To hundrede mod en, det slår til."

"Guds død!" udbrød kaptajnen, "er han alene?"

"Ja, kaptajn! I vil træffe Svend Gjønge alene, en fattig mand, fredløs og forfulgt, forrådt af dem der skulle være hans venner."

"Eja, bondemand, hører du da ikke selv til hans venner? Hvordan I handler mod ham, det bliver Eders sag, os er det kun om at gøre ham uskadelig."

"I forstod mig ikke ret," svarede Svend, "jeg mente, at vi ikke havde så mange af Eders folk nødig."

"Alt vel betænkt," svarede Kernbok, "så havde vi slet ingen nødig; jeg tager ham på min samvittighed alene."

"I?"

"Min tro, ja! Jeg har før forsvaret mig ene mod flere, men aldrig været flere mod en."

"I er en modig mand, kaptajn!"

"Folk siger det," svarede Kernbok.

De to mænd fortsatte nu en tid lang deres vej igennem skoven uden at tale. Svend gik på den venstre side, hans øjne vågede over enhver af kaptajnens bevægelser. Kernbok vedblev at skride fremad, rolig og sorgløs, med sablen under armen og den højre hånd stukken ind på brystet af sin gule uniform. Pludselig vendte han sig om med det spørgsmål:

"Hvor træffer vi Svend Poulsen?"

"Her i skoven."

"I skoven?" gentog kaptajnen.

"Er den ikke det bedste skjulested for en fredløs mand?"

"Du har ret."

Atter vedblev Svend at skride frem på stien, der førte til en slette, som blev omtalt i begyndelsen af denne fortælling under navn af Gravdammen. Kaptajnen fulgte ham uden betænkning. Da de kom ind på den åbne plads, hvis ubanede jordsmon sneen og isen for længst havde udjævnet, ophørte stien, månen kastede sit blege og melankolske lys ned imellem træerne og oplyste den ene halvdel af kæmpegraven, fra den modsatte side faldt en lang og blålig slagskygge hen over snefladen. Svend standsede midt på pladsen, hans ansigt vendte imod månelyset og var koldt og roligt, medens han sagde:

"Nu er vi på stedet."

"På stedet?" gentog Kernbok spørgende, "og Svend Gjønge?"

"Han står for Eder."

Med disse ord kastede Svend sin kappe tilbage og greb en pistol i hver hånd. Kaptajnen udførte en lignende bevægelse på samme tid, men Svend havde den fordel at kunne vælge sin stilling, og idet han vendte ansigtet imod månelyset, afgav hans skikkelse et mindre sikkert mål end kaptajnens, som dannede en skygge mod den lyse sne.

"Eja!" udbrød Kernbok, der for et øjeblik var blevet bragt ud af fatning. "Du har altså faret med list for at få mig lokket herhid."

"Desværre," svarede Svend, "det var ingen list, endskønt I siger så. En af mine folk lovede obersten at forråde mig. Jeg

hørte dem aftale alt og måtte søge at forekomme deres plan. Det lykkedes, som I ser; og nu, min herre kaptajn, jeg står her alene og venter på, hvad der behager Eder."

"Hvad mener du?"

"Vi prøver, hvem af os lykken vil det bedst, eller også vil jeg bede om forlov til at bære Eders pistoler det lille stykke vej, vi har tilbage."

"Ved du hvad, Svend Gjønge!" svarede kaptajnen muntert, "ved min sjæl tror jeg, at lykken denne gang er på din side. Et af to! Enten skyder jeg dig, og derved vinder jeg intet, eller også skyder du mig, og derved vinder jeg endnu mindre, siden det kun anstår en krigsmand slet at lade sig lokke i et baghold af en fuglefri mand som du."

Med disse ord tog kaptajn Kernbok sine pistoler i den ene hånd og rakte dem med bortvendt løb til Svend. Gjøngen stak dem i sit bælte.

"Kan være, du kommer til at give mig dem tilbage igen, hvis jeg bliver i live så længe," tilføjede han smilende.

"Ak ja, kaptajn!" svarede Svend i den samme tone, "lykken skifter. Jeg forstår ellers nok, hvad I mener," lagde han til. "Nu for lidt siden fortalte I, at Eders folk lå nede ved Rekkinde og Allerslev, kanske de har gjort sig en gang i det klare måneskin, for da jeg kom nedad vejen før, tyktes det mig at se en mængde mørke skikkelser myldre ud af skoven; de drog over ad Ørremandsgård til, og derfor var det godt, vi ikke gjorde larm nu nys ved at skyde vore pistoler af. Lad os være oprigtige, min herre høvedsmand! I overgav Eder så villigt, for at I om lidt kunne tage oprejsning igen. Men jeg holder for meget af Eders

selskab til at skilles så hurtigt, og vi vil se at hitte en vej, hvor vi kan være i ro for krigsfolkene."

Kaptajnen svarede ikke, men hans smil forsvandt, medens Svend talte. Han spændte sablen fra siden, da Svend lagde sin hånd på hans arm.

"Behold kun sablen, kaptajn! I giver mig for meget at bære på; siden en pistol rækker længere end et sværd, tænker jeg ikke, I gør mig fortræd, og det er kun de feje, man ikke lader beholde noget våben. "

Derefter trådte gjøngen hen til siden af Kernbok, og denne fulgte ham ad en vej, som løb i en skrå retning ind i skoven og modsat den, fra hvilken de nylig var kommet.

I Svend Gjønges hytte var imidlertid selskabet blevet forøget med to personer. Den ene af disse var en lille, uanselig person med en smal og fremstående pande, indfaldne kinder og en gul, sammenskrumpen hud. Nød og savn talte ud af ethvert træk. Hans hoved var blottet og det lange, uredte hår spændt sammen omkring hovedet med en smal læderrem. Forresten hørte han til gjøngerne ligesom de øvrige tilstedeværende og var bevæbnet på samme uregelmæssige måde som disse.

Noget særegent for denne mand var et utydeligt og læspende organ, som påfaldende lignede det, Svend havde lagt mærke til i samtalen med den svenske officer, medens han lå skjult under broen.

Den anden af de sidstankomne bar sin arm opbundet i et tørklæde. Da han hørte, at Svend ikke var hjemme, satte han sig hen til Ane Marie, som gav sig til at forbinde ham.

"I ved vel heller ikke, hvor han er gået hen?" spurgte den læspende.

"Nej, jeg ved ikke, Tam! Men du kan jo forrette dit ærinde til Ib."

"Åh nej, hvad jeg har at sige til Svend, kan jeg ikke sige til andre."

"Så får du slå dig til ro, indtil han kommer," sagde Ane Marie.

"Lille Tam har kanske også et klagemål at føre mod Svend," bemærkede Ib, idet han tilkastede ham et spottende blik.

"Nej, det var nu ikke mit ærinde," svarede Tam uden at slå øjnene i vejret, "men siden du selv siger det, så er jeg just ikke meget fornøjet med Svends regimente."

"Det er der ingen, der er fornøjet med," udbrød de andre.

"Hvorfor ikke?" spurgte en rolig stemme i den åbne dør, og man så Svend træde ind tillige med kaptajnen. Gjøngerne veg overraskede et skridt tilbage; under det bifald, hvormed de optog Tams ord, havde de ikke bemærket, at døren blev åbnet.

Ingen af dem syntes dog i den grad at forvirres over Svends pludselige ankomst som Tam, hans legeme skælvede, hans stirrende øjne gled sky og ængstelige fra Svend til kaptajnen. Imidlertid famlede hans hånd under det uldne dækken, hvori han havde indsvøbt sig, indtil den fattede om kniven i bæltet, og han trådte et skridt til siden henimod døren, som om han agtede at søge frelse igennem denne. Svend lagde mærke dertil. Under den almindelige tavshed, som opstod, da han viste sig, trådte han hen til Tam og betragtede ham stift og gennemtrængende.

"Se Tam!" sagde han, idet han tog ham i armen og førte ham hen foran kaptajnen. "Det er kaptajn Kernbok, til hvem du ville forråde mig og dine kammerater. Gå ud af mit hus, du skal være

en fri mand for mig, men bed til Gud, at du aldrig oftere må komme i min nærhed." .

Tams øjne hvilede på jorden, han bevægede sine blålige læber som for at tale, men stemmen svigtede ham, hans hånd slap kniven; endelig udstødte han et skrig og for med et spring ud af døren.

"Og nu, I andre!" vedblev Svend, henvendt til Abel og hans ledsagere. "Hvorfor har I forladt Eders poster, og hvad ville I her?"

Skønt optrinnet med Tam og den overlegenhed, hvormed Svend handlede, ikke var blevet uden virkning på gjøngerne, rejste dog Abel sig fra sit sæde; hans ansigt havde endnu beholdt dets tidligere udtryk af trods, alene hans stemme syntes at være mindre sikker, idet han svarede:

"Vi er kommet herned, Svend, for at sige dig vor hjertens mening, formedelst vi er ikke rigtig fornøjet med dig som vor høvedsmand, imens du lader os lide nød og glemmer, hvad du lovede."

"Hvad har jeg lovet jer?" svarede Svend med et lynende blik: "Føde, klæder, våben og en ærlig død for fædrelandet; I skal få det alt sammen."

Endnu medens Svend talte, blev døren revet op og en mand stak hovedet ind ad den med de ord:

"Tag dig i vare, Svend Gjønge! Fjenden er på færde i nat. Fra Egebjerg og Ambæk kommer de mod dit hus i to store flokke."

Svend vendte sig mod Kernbok. Kaptajnen smilede.

"Det siger intet, Jes; vi slipper vel fra dem, så længe vi har de to andre veje ad Bønsvig Skovhuse åbne."

Manden forsvandt. Svend vedblev:

"Men hvorfor dølger du mig den rette grund, Abel, idet du siger, at I vil have en anden høvedsmand? Delte vi ikke bestandig lige lod sammen i ondt og godt, som man bør gøre, når man anfører modige folk som I? Eller tror I at kunne finde en mand, der lægger snildere planer, eller som bedre forstår at udføre dem end jeg, så nævn mig hans navn, jeg gad dog kende ham?"

"Nej, Svend! Det ved du nok selv, vi kender ingen bedre," svarede Abel.

"Nuvel da," vedblev gjøngen, idet han trådte hen foran Abel, hævede sit hoved og målte ham med et hånligt og dvælende blik; "så skal jeg sige dig, hvad du ønsker, du og de andre, der have en lige så ussel tænkemåde. I ville have Eder en høvedsmand, der lader fare mandstugt og orden, som giver Eders minde til at plyndre fra landets egne børn, I ville leve højt og juble, mens hver ærlig mand klager og sukker i vånde."

Atter hørtes det aftalte tegn på døren, og en mand trådte hurtigt ind ad den.

"Hvad nyt bringer du, Hartvig?" spurgte Svend, "du ser så bleg og modfalden ud?"

"Sørgeligt nyt!" svarede manden og støttede sig stakåndet til bordpladen. "Hvis jeg ikke tager fejl, er vi omringet fra alle kanter. Det myldrer af svenske oppe fra Jungshoved skov; ved Egebjerg hørte jeg rytterne trave over den frosne jord, og da jeg løb ned over Bønsvig, så jeg også fra den kant svenskens hellebarder glinse i måneskinnet."

Denne tidende vakte almindelig uro, alle gjøngernes blikke hvilede på Svend, som havde vendt sig om mod Kernbok. Kaptajnen stod ved skorstenen, støttende sig på sin lange

kårde; om hans læber svævede et smil, skønt han gjorde sig umage for at synes uopmærksom for, hvad der foregik. Abel gik hen til Svend, rakte ham sin brede hånd og udbrød:

"Er du vred, Svend Poulsen? Jeg vil da sige dig, at det kun var mig, som fandt på at gå herop. De andre har ingen skyld."

"Ak, lille folk!" vedblev Svend roligt og koldblodigt, som om faren ikke havde været til stede for ham: "I taler om nød, I mænd fra Gjønge! Hvor I hele Eders liv er vant til at savne og tåle, men i aften så jeg den gamle præst fra Smidstrup stavre omkring fra dør til dør med en potte i en snor for at tigge sig en mundfuld mad; ham jog fjenden fra hus og hjem, og han er vant til bedre dage. I ønsker en anden fører, og hvem? Enhver af Eder tænker selv på at blive det. Så vær det alle sammen. Du hører jo, Abel, hvad budskab de bringer, hvorfor tøver du? Læg en plan, og lad os fuldbyrde den. Før folkene an; eller gør du det, Bent, eller du, Ving, eller du, Jens Jerntrøje. Fjenden vil snart banke på døren, jeg overlader jer min post, siden I er kede af mig, og når jeg ikke længere befaler, skal jeg vise jer, at jeg forstår at lystre den, som ved at byde bedst."

"Hvem siger, at vi er kede af dig?" spurgte den sidstankomne med et mørkt og truende blik mod de mænd, Svend nylig havde nævnet.

"Det gjorde jeg," svarede Abel, idet han trådte frem og med en angerfuld og bønlig mine rakte hånden hen mod Svend. "Du må ikke regne mig det til onde, nu fortryder jeg det og ser, at ingen uden du er den rette mand for os."

Under hele denne samtale var Ib blevet siddende på sin plads ved bordet, så roligt og lydløst, som om han ikke havde nogen tanke for, hvad der foregik; kun det lyn og den uafladelige

bevægelse, der viste sig i hans små og spillende øjne, røbede liv. Pludselig rejste han sig op, skød bordet til side og trådte ud på gulvet.

"Nå, Svend!" sagde han, "lad os nu ikke agte på det sludder længere, men høre din mening; jeg synes, det er på tide at handle."

"Klæd barnet på, Ane Marie!" sagde Svend. – "I smiler, kaptajn!" vedblev han, "og jeg forstår Eder. I vidste, at dette overfald var i værk, og overgav jer derfor godvilligt. Hør nu et ord: I er en modig mand; det er jeg også, I må frelse mine folk, siden I nu engang er kommet sammen med os. I vil ikke, åh jo, jeg er overbevist om det. I et tilfælde som dette tager man sine forholdsregler."

Kaptajnens ansigt antog et mere spottende udtryk end hidtil. Svend vedblev: "I frelser folkene og er fri, I lader det være og bliver skudt, så snart den første svensker stikker sit hoved ind ad døren."

"Hvordan skal jeg kunne frelse Eder?" svarede Kernbok, som følte sig påvirket af den bestemthed, der lå i Svends ord.

"Det er da ikke så svært, som I tror. Nede mellem skrænterne ved bugten må svenskernes linje være svagest, den vej skal blive jer anvist, og ad den fører I folkene. Månen gik ned lige nu, og det vil lykkes, hvis I er varsomme og ikke støjer. Træffer I på Eders egne soldater, siger I, at det er bønder, I har samlet for at vise Eder vej til vore smuthuller. En af mine følger med på hele vejen."

"En højst pålidelig mand," bemærkede Ib, medens han ladede sin pistol.

"En mand," vedblev Svend, "til hvem jeg sætter hele min fortrøstning, og som ved det mindste tegn, I gør til at røbe os, skyder Eder ned på stedet."

"Det er mig, han mener," sagde Ib og nikkede til kaptajnen.

"Gør Eder rede, jeg skal følge Eder," sagde Kernbok.

"Tag du drengen og følg med, Ane!" sagde Svend. "Eder, kaptajn, vil jeg bede om at svøbe lidt uldgarn om hjulene på Eders sporer, de klinger ellers på den frosne vej."

"Går du ikke selv med, Svend?" spurgte Ane Marie.

"Nej," svarede Svend, "jeg vælger en anden vej og møder Eder siden. Et ord endnu, Ane!" vedblev han sagte, "og læg det vel på sinde: Du ved, at vi har sanket ris sammen på de højeste steder i skoven. Kommer vi nogen sinde i bekneb, og du får bud fra mig eller Ib om risbunkerne, hvor forblommet det end sker, så list dig hen og stik dem i brand, det er et tegn for vore folk til at samle sig, og det kunne let hænde sig så, at mit liv vil komme til at bero på denne omstændighed."

"Ræk mig din hånd på, at du ikke er vred," sagde Abel, da han gik ud af døren. "Trolden skal tage mig, hvis du ikke snart får at vide, at jeg har gjort min forseelse god igen. I morgen går jeg hen og skærer øreflipperne af Tam og hovedet med, fordi han ville forråde dig."

Svend rakte Abel hånden og smilede. "Vil du så siden efter også føde hans kone og de tre børn, han har derhjemme?"

"Gid jeg må times en ulykke, om jeg vil."

"Så lad Tam fare i fred. Det kan du lide på, at hvis jeg ikke havde erindret hans kone og børn, skulle han aldrig være kommet levende over min dørtærskel."

Nogle minutter senere listede gjøngerne sig ud igennem bagdøren af Svends hus og forsvandt mellem bakkerne, der løb nedad mod bugten. Kernbok anførte toget. Tæt bag ham gik Ib med en spændt pistol i hånden. Ane Marie havde taget sin lille søn op på armen, drengens hoved hvilede på moderens skulder. Han sov. Gjøngerne gav Ane Marie plads i deres midte. Hele toget bevægede sig fremad i den dybeste tavshed, forsigtigt og spejdende til alle sider.

9. En fælde

Efter at månen var gået ned, blev natten mørk og tåget. Denne omstændighed begunstigede flygtningene, som tavse og lydløse vedblev at snige sig frem i de store skove, der omgiver landet mod øst. Nedenfor skrænterne af disse udbredte havet sin frosne og snedækkede flade. Flere gange hørte man den dumpe lyd af hestetrav og fodtrin på den hårde jord, men gjøngerne fortsatte ubemærket deres vej ned til søen.

Da faren syntes at være overstået, gik Ib hen til kaptajnen og udbrød dæmpet:

"Jeg tænker ellers, at vi narrer svenskerne denne gang."

"Måske," svarede Kernbok.

"Åh jo, det går nok. Her ned imellem sumpene ved bugten vover de sig knap, lad være der næsten ikke er en smøge i det hele land, uden at I jo har været der og udbredt sorg og fortræd allevegne."

"Det er så en krigsmands lod i ufredstid," svarede Kernbok.

"I siger det ikke. En krigsmands lod er at slås i ærlig kamp, så godt og så længe han mægter, men ikke at drive hærværk og vold mod værgeløse kvinder og børn."

"Hvad har svensken gjort Eders kvinder og børn?"

"Jeg skal fortælle jer en historie derom," svarede Ib, idet han greb Kernbok i armen. "Hist nede udenfor skoven, hvor I går over broen fra Jungshoved, tjente en fattig pige hos den rige Ørremandsgårds frue. Svensken plyndrede fruens hus, og da de ikke fandt så store midler, som de havde ventet, greb de fruen og pinte hende, de greb også hendes tjenestepige, lagde en trommestreng om hendes hoved og skruede den sammen,

indtil hun, syg og afkræftet som hun var, opgav ånden. Sådan bar svenskerne sig ad der; I skal have ondt ved at nægte det, for jeg stod selv og så derpå."

"Jeg også," svarede Kernbok.

"Denne stakkels pige var min søster!" vedblev Ib, "og folkene, som handlede sådan, bar den samme uniform som I, gul kofte og blåt skærf."

"Hvad så?"

"Ja, resten af historien havde jeg tænkt at gemme hos mig selv en stund endnu, indtil I lykkelig og vel havde ført vore folk udenfor svenskernes linje. Men siden I spørger mig om, hvad der følger på, skal I også få det at høre. Der blev en mand tilbage i gården, efter at alle disse umennesker havde forladt den. Han lagde sig ned på sine knæ og bad sit fadervor og nok en lille bøn for den døde, og så svor han til Gudfader Almægtigste, at aldrig nogen svensk, som bar den gule kofte med det blå skærf, skulle slippe levende ud af hans hænder. Forstår I, derpå svor han sin saligheds part i Himmerig."

"Det forstår jeg nok," svarede Kernbok, "du taler ganske tydeligt."

"I indser da selv, at man ikke kan bryde en sådan ed."

"Naturligvis. – Videre."

"Ja, så er der næsten ikke videre tilbage," sagde Ib, medens hans stemme skælvede af raseri, "for så snart nu folkene har forladt os, og vi to bliver ene tilbage, sætter jeg Eder denne pistol i øret og trykker af. Derefter begraver jeg jer i sneen og trøster mig med, at jeg har holdt mit ord som en ærlig mand."

"En ærlig mand, min ven, anser jeg kun den for at være, der lader ven og fjende vederfares lige ret, og det gjorde du ikke, da

du fortalte din historie."

"Hvad mener I?"

"Du har glemt noget."

"Det mindes jeg ikke."

"Dengang soldaterne slæbte den syge tjenestekvinde frem for at forhøre hende, trådte en mand i vejen for dem og sagde: Hvad I her vil gøre, kammerater, er et niddingsværk, som vanærer den svenske krigsmand."

"Ja, det er sandt!" svarede Ib med bævende læber.

"Denne mand stillede sig endvidere foran den ulykkelige pige, mens han drog ud sin klinge og truede med at nedstøde den første, der vovede at lægge hånd på hende. Men soldaterne var berusede og agtede ikke på hans ord, de kastede et lagen over hans hoved og førte ham ud af salen."

"Det gjorde de!" hviskede Ib. "Og denne mand –?"

"Det var mig."

"Eder?"

"Genkendte du ikke min stemme?" spurgte Kernbok venligt.

Ib søgte at tale, men lod sit svar bero med at ryste på hovedet. Kernbok vedblev:

"Og for at du kan vide det, når du næste gang dømmer mine landsmænd så hårdt, så var der blandt alle de barbarer, som begik denne niddingsdåd, ikke en eneste svensk. Hele regimentet består af tyske lejesvende, der blev hvervet på majestætens tilbagetog fra Polen, noget jammerligt udskud til hobe, hvis fædreland og ære hænger i en pengepung, og som blot følger hæren af samme grund som kragerne, formedelst byttet."

"Ja, ja!" sagde Ib, "nu genkender jeg Eder på røsten. I bad for den stakkels Soffi. Tak, kaptajn, tak!"

Ib greb under disse ord Kernboks hånd og trykkede den uagtet hans modstand til sine læber.

"Jeg synes, at jeg hører nogen komme bag ved os," hviskede Abel lidt efter, idet han gik hen til dem.

Ib standsede, lagde hovedet til jorden og lyttede.

"Ja," udbrød han, "der lyder hestetrav på vejen. Den løse sne dæmper larmen, men jeg mærker dog, at de nærmer sig, det lader også til, at de har fundet vort spor, ellers ville de ikke ride i trav."

"Hvad agter I at gøre?" spurgte Kernbok.

"Hvad vi skal gøre, det må jeg udfinde," svarede Ib. "I, kaptajn, kan gå Eders vej." Med disse ord greb han Kernboks hånd, trykkede den og tilføjede dæmpet: "Når I læser Eders aftenbøn, føj så et par ord til for Soffi. Og Gud være altid med Eder." Derpå hviskede han nogle ord til folkene, og den lille skare forsvandt hurtigt og lydløst i en lavning mellem bakkerne, som gik ned ved søen. Kaptajnen blev stående og stirrede efter dem, derpå valgte han den modsatte vej, som førte tilbage mod Jungshoved.

Da Ib havde ført sin skare ned til stranden, vendte han sig om mod folkene og udbrød:

"Det lader til, at vi er i knibe, men hvis I vil følge mit råd, så tænker jeg, at vi alligevel vil kunne narre svensken. Her ud for os ligger en lille holm, som de kalder Maderne, midt i indsejlingen til Præstø. På de tre sider er søen dyb omkring den, men på den fjerde, nærmest landet, kan man næsten gå tørbenet derover til enhver tid af året. Jeg kender lejligheden, og

I behøver kun at følge mig en for en. Gå ikke til nogen af siderne; skønt havet er lagt til overalt i denne vinter, skærer strømmen dog isen bort, og forgangen uges tøvejr har gjort hende tyndere. Når I holder det lille lys, som skinner igennem hornruden fra Tappernøje Kro, ret foran, så er vi snart ovre, lad rytterne da se, om de kunne hitte den vej. Kom an, Mari'! Giv mig din dreng at bære. Du er vel træt af at gå så langt med ham?"

Ib tog barnet i sine arme og skred foran ud på isen, de øvrige fulgte hans skridt, en for en.

"Det er ellers skade, at vi har fjenden for os i nat," hviskede han til Abel, som gik ham nærmest, "for var der ingen svenske, så var her et dejligt andetræk; hør blot, hvor de surrer, mens de flyver ind over landet."

Efter at have fulgt sin fører en tid lang, nåede skaren over på holmen, som var omgivet af store gråsten, indenfor hvilke man hist og her så buske af lyngris og marehalm eller en enkeltstående tjørnebusk hæve toppen over sneen. Skønt havet var tillagt, så langt øjet kunne nå ud over Præstø bugt, hørtes dog af og til den hule og susende larm af bølgebruddet under isen, men ingen agtede længere derpå, og gjøngerne gik i land på holmen.

"Se så, i Guds navn!" udbrød Ib og satte sig på en af stenene. "Nu har vi igen fast land under vore fødder, og al fare er forbi. Ikke heller kan svensken nå os med bøssen, som jeg var mest bange for. Lad os nu sprede os langs med stenene, for så langt går landet, og vær ikke bange for at gøre lidt støj; lad dem kun høre vore stemmer, kanske vi får dem lokket ud på isen efter os."

"Tager jeg ikke fejl," udbrød en af gjøngerne, "så holder hele flokken nedenfor bakkerne ved Roneklint, og dengang vi kom herop, vrinskede en af deres heste."

"Ja vist; det er dem! Det er dem!" råbte Ib triumferende. "De har set os og rådslår vist om at komme herover, lad os lokke dem til det."

Han tog en pistol, spændte hanen og trykkede af. Skuddet genlød flere gange ind imellem bakkerne langs kysten. På samme tid så man svenskernes mørke klynge udstrække sig i en lang linje og bevæge sig fremad hen over isen. Ib blev siddende på stenen i en foroverbøjet stilling. Hans små øjne anstrengte sig for at gennemtrænge mørket.

"Hvis de kommer, Ib!" udbrød Ane Marie ængsteligt, "hvad tænker du så at gøre?"

"De kommer ikke, lille Ane!" svarede han alvorligt og tillidsfuldt. "Gudfader har draget en skillevej imellem os og vore fjender, den mægter ingen af dem at nå over."

"Men der nærmer de sig jo, de drager frem i en lang række, jeg hører dem tale sammen."

"Jeg også," svarede Ib, "men lige nu taler isen med, hører du, An' Mari'? Læg dine hænder sammen, Gud nåde de arme mennesker!"

Endnu medens Ib talte, lød et hult og pibende suk hen over havfladen. Rytterne standsede, de syntes at betænke sig, nogle af dem vendte deres heste ind mod land igen, men det var for silde; man hørte et skrald i isen, et gennemtrængende og gentaget skrig. Hestene vrinskede, isfladen bevæger sig og bøjes sammen, rytterne råber om hjælp, de kæmper og

forsvinder under isen. Ude på holmen var Ib og gjøngerne tavse, grebne vidner til dette optrin.

Svend Gjønge var imidlertid blevet stående og stirrede efter de bortgående, indtil det sidste spor af dem var forsvundet i natten.

Derpå stængede han døren og satte en træskodde for vinduet, således at man udefra ikke kunne se lysets skin.

"Nu må jeg bort, før svensken besøger huset," udbrød han tilfreds, "alt er roligt udenfor, de andre er frelste, kaptajnen kan ikke forråde dem, siden Ib følger med, og ingen har set dem forlade huset."

"Ingen uden jeg," svarede en stemme ved alkoven, og da Svend overrasket vendte sig om, så han den fremmede, som roligt og ubemærket under de foregående optrin var blevet siddende på halmstolen.

Svends første handling var at gribe efter pistolen i bæltet, men da han så den fremmedes blege og sagtmodige træk, slap han den igen og gik hen til manden.

"Hvem Djævlen er I?" spurgte han forundret, "og hvordan er I kommet her?"

"Jeg har siddet her hele aftenen," svarede den fremmede, "og bringer et ærinde til dig, Svend Gjønge!"

"Ja, dermed får vi vente en stund;" ytrede Svend, "for øjeblikket gælder det om at komme bort. Er I en dansk?"

"Det hører du vel på mit mæle."

"Desværre!" Svarede Svend, "jeg hørte mangen mand tale det danske tungemål, uden at det derfor var synderlig bevendt med hans sindelag. Jeg mente forresten, at hvis I ikke står i ledtog

med svensken, vil det kun være en ringe anbefaling, hvis man traf jer i dette hus."

"Så gør vi følgeskab."

"Lad gå, skønt jeg holder mest af at vide, hvem jeg har for mig, det hører nu éngang til min håndtering at være forsigtig, fremmede! Omstændighederne har lært mig det."

"Det hører også til min håndtering," lød svaret.

Svend betragtede manden tvivlrådigt et øjeblik, derpå gik han hen til alkoven, hentede to lagener og nogle uldstrømper.

"Se her," sagde han, "svøb jer ind i dette og drag strømperne udenpå Eders sko, så ville vi kunne gå forbi svenskerne på ti skridts afstand uden at blive bemærket, og så skal jeg føre Eder til et sted, hvor I kan forrette Eders ærinde i sikkerhed."

Manden adlød opfordringen. Svend slukkede lyspinden og listede sig ud af døren, her lyttede han først nogle øjeblikke, derefter kaldte han på den fremmede, og de forlod huset.

Svend valgte en sti, der efter nogle minutters forløb førte dem ned i en af de dybe grøfter, som indhegnede de kongelige vildtbanedistrikter fra herregårdsjorderne. Grøften var på begge sider omgivet af træer og buske, der udbredte deres grene ovenover den, og vejen lod til ofte at være benyttet på lignende vis som i nat, for den var temmelig banet og sneen trådt så fast sammen, at man selv på en meget kort afstand ikke kunne høre de gåendes skridt, hvilket desuden blev forhindret ved uldstrømperne, som begge bar uden på deres sko.

"I må enten gå foran eller helst ved siden af mig," hviskede Svend, "så har jeg større fornøjelse af Eders selskab undervejs."

Den fremmede adlød.

"Har vi langt til det sted, hvor du agter at skjule dig?"

"Åh nej, blot et lille stykke vej endnu, bestandig langs med grøften, så er vi der."

Jungshoved skove begyndte dengang ovenfor landsbyen Smidstrup ved en stor sump, som kaldes Ræveholms Mose, og fortsattes ud til kysten omkring noret. Til trods for det dybe mørke, som hvilede over egnen, efter at månen var gået ned, vedblev Svend sin gang uden at betænke sig eller tage fejl. Efter den sidste påmindelse fulgte den fremmede ved hans side og så nær, at hans varme, stønnende ånde næsten berørte Svend. Da de kom til skoven, sprang Svend op på gærdet og udbrød:

"Kom, her er min hånd, lad mig hjælpe jer op, nu er vi i skoven og i sikkerhed; her nede i krattet kan ingen fjende trænge sig frem i mørke, og i hvert tilfælde kender jeg vejen bedre end alle andre. Sæt jer ned på stenen og træk vejret lidt, før vi går videre."

"Det er just ikke noget mageligt liv, du fører, efter hvad jeg har set i nat," ytrede manden.

"Åh nej," svarede Svend, "deri kan I have ret, men hvad skal jeg sige til det? Man er ikke sin skæbnes herre."

"Undertiden dog."

"Ja, i så tilfælde må jeg tilstå, jeg foretrak at bo oppe på Jungshoved herregård i stedet tor at krybe omkring hernede mellem krat og tjørn."

"Nå ja, hvorfor ikke, hvis ønsket var tilstrækkeligt, og det gælder kun om at arbejde fremad mod det mål, man engang stiller sig."

"Hvad vil I sige dermed? Jeg troede ikke, at nogen kunne beskylde mig for uvirksomhed."

"Måske ikke, og dog – jeg ser vel cirklen, men ikke dens centrum, jeg mener det mål, du arbejder hen imod."

"Eja!" udbrød Svend, "regner I ikke det for et mål at værge for sit fødeland, når fjenden står for døren? I vinter, før vandene lagde til, bød kongen mig, at jeg skulle samle mine folk, så mange jeg kunne, og dermed ulejlige svensken på alle måder."

"Og hvad lovede han dig til belønning for din bedrift, fordi du satte dit liv på spil, fordi svensken har gjort dig fredløs, og fordi han vil hænge dig i det første det bedste træ; når han får dig fat?"

"Han lovede intet. Sig mig hellere, hvormed han skulle have betalt mig?"

"Det står nok ikke i hans magt, men når arbejdet er større, end lønnen kan blive, så lader man det fare."

"Jeg har en anden tænkemåde," svarede Svend. "Dengang jeg var en lille dreng, gav min fader mig tre formaninger, som jeg siden har lagt mig på sinde: Arbejd dig frem i verden, sagde han, så kan du nok blive til noget, hold af din konge og din hjemstavn, for hvor langt du kommer til at strejfe om, vil du aldrig synes så godt om noget sted som det, hvorpå du blev født."

"Ja, jeg har hørt disse talemåder; man lærer dem i sin skolegang, Svend! Og beholder troen på dem siden, fordi man ikke kan tænke sig bedre?"

"I har altså en bedre?"

"Jeg har den tro, at det bedste fædreland er det, hvor jeg befinder mig lykkeligst, den bedste konge den, man tænker sig, men såre sjældent den, man har, fordi kongerne ligner alterbillederne i kirken, de tager sig kun godt ud på afstand.

Det bedste mål her i verden er det, der bringer mig de fleste verdens goder."

"I kan have ret, hvad det sidste angår. Jeg har undertiden selv tænkt på, at jeg kunne skabe mig en lykkeligere lod. Men hvorfor fortæller I egentlig alt dette?"

"Hvorfor sætter man en advarsel foran afgrunden? Sandsynligvis for at advare folk fra at styrte i den. Det er jo netop den kloges forret ikke at ledes af sin skæbne, men selv at styre den, det er hans lod, forud for mængden, der gaber på ham i dag, spotter ham i morgen og søger at efterligne ham i overmorgen. Efter hvad jeg har set og fornemmet i aften, er jeg kommet til den tro, at du måtte kunne have bragt det videre i denne verden."

"Måske, men hvorledes?"

"Du er en dygtig krigsmand."

"Ak, dertil måtte jeg være adelbåren, siden adelen alene kan bringe det til noget på den vis."

"Det er således her i landet, men du kunne jo søge fremmed krigstjeneste."

"Hos hvem?"

"Hos den mægtigste, Svend Gjønge! Fordi han ville være bedst i stand til at belønne dine fortjenester, og da nu svensken for tiden er mægtigst, ville jeg efter min tænkemåde foretrække ham."

"Det lod sig vel gøre," svarede Svend spottende, "især siden han allerede har sagt mig fredløs. I mit sted ville I altså gå i svensk krigstjeneste?" tilføjede han med en påtaget ligegyldig tone.

"Ja, ganske vist."

"Åh hvad, de ville vel ikke engang have mig."

"Måske dog."

"Jeg ved heller ingen, jeg kunne henvende mig til."

"Hvis det er din mening, så fandt vi vel på råd derfor."

"Giv mig da Eders råd, siden I engang har begyndt derpå."

"Du tænker altså at gøre alvor af sagen?"

"Ja, hvorfor ikke?"

"Sandt nok, man kunne lettere besvare et hvorfor end et hvorfor ikke, og jeg vil gå ærligt til værks. Jeg kender en formående mand blandt svensken, som kunne skaffe dig den post, du ønsker."

"Hvem er denne mand?"

"Det er gehejmeskriveren hos grev Ulfeldt."

"Hvornår kunne jeg få svar fra ham?"

"Straks."

"Straks!" gentog Svend, "så må det altså være Eder selv."

"Og hvis det var tilfældet?"

"Ja, hvis det var tilfældet," svarede Svend, idet han sprang ind imod den fremmede, og greb ham i brystet med den ene hånd, medens han drog en pistol frem med den anden, "så fortjente I, at jeg satte jer en pistolkugle i panden, men vel betænkt er I ikke en ærlig mands skud værd."

Efter disse ord kastede han ham så heftigt og uformodet tilbage, at den fremmede, berøvet ethvert middel til modværge, styrtede omkuld på jorden. Manden ville tale, men Svend afbrød ham:

"Stakkels herre! Hvor jeg ynker jer, at I ikke engang mærkede den snare, jeg stillede for at få at vide, hvad I førte i skjoldet. Sådan en myggedræber tror de at kunne sende for at få mig til

at svigte folk og fædreland! Forsandt, jeg havde ikke Eders hjælp behov, siden svenskegeneralen, Gustav Steenbuk, allerede i fjor tilbød mig høvedsmands plads og tjeneste blandt sine folk. – Vend tilbage, gehejmeskriver! I nat lader jeg Eder slippe, men træffes vi nogensinde på samme vej igen, så bed Gud Fader om nåde for Eders syndige sjæl. – Nu ved I, hvem jeg er."

Svend vendte ham ryggen og gik, den andens ord bragte ham til at standse.

"Ja, Svend Gjønge!" udbrød manden med større kulde og fatning, end øjeblikket syntes at give anledning til. "Nu ved jeg, hvem du er, men du ved endnu ikke, hvem jeg er. Før mig derhen, hvor du har tænkt at skjule dig, så skal jeg fortælle dig resten af mit ærinde. Du har hidtil kun hørt den første halvpart deraf."

"Hvad mener I?" spurgte Svend overrasket. "er det et nyt forsøg, I agter at anstille med mig. Jeg synes, I skulle have tabt lysten til at komme igen, siden den første prøve ikke lykkedes bedre."

"Men hvoraf ved du egentlig, at den første prøve ikke lykkedes bedre?"

"Hvoraf jeg ved det?" gentog Svend rasende, idet han trådte manden et skridt nærmere. "Deraf, herre, at jeg stod på nippet til at knække Eders nakkeben!"

"Det ville have været højst urigtigt af to grunde, først fordi du måske derved kunne have skadet din egen sag og dernæst fordi jeg efter en sådan hændelse sandsynligvis ikke ville have fået lejlighed til at gøre dig bekendt med, at alt, hvad der før blev sagt, kun var en prøve, jeg agtede at stille dig på."

"En prøve!" gentog Svend dvælende.

"Ja, og hvoraf du indser, både at denne prøve ikke mislykkedes, og at min snare var snildere anlagt end din, siden du lod dig fange."

"Jeg får vel tro Eder, hvis I giver mig beviser derpå," svarede Svend; "men på et punkt har I dog ikke båret Eder klogt ad. Jeg er en heftig mand, herre, det ligger i mit blod, og den, som fornærmer mig, enten det nu sker for spøg eller for alvor, gør bedst i at være så langt borte, at jeg ikke kan nå ham. – Guds død! Man kryber dog ikke ind i huset til den hund, man agter at drille. Siden I altså hverken er gehejmeskriver eller svensksindet, hvem er I da?"

"Det skal jeg sige dig, når vi kommer til dit skjulested; synes du da ikke, at de oplysninger, jeg kan give, er tilstrækkelige, så er jeg dig dog så nær, at du kan nå mig, og du kan så igen forsøge på at knække mit nakkeben."

"Godt," svarede Svend. "Lad os gå."

Efter en lang og besværlig gang, der førte hen over så mange krydsveje og tværstier, at den fremmede ikke havde det ringeste begreb om, hvor han befandt sig, stod Svend Gjønge endelig stille foran en stor kæmpegrav, som var omgivet af en rad store gråsten. Svend Gjønge rullede en af stenene til side, og hvor den havde ligget, viste sig et hul, stort nok til, at et menneske kunne krybe derigennem.

"Læg Eder ned og kryb ind," udbrød Svend, "det er på høje tid, at vi kommer i skjul. Nu begynder daggryet at bryde frem, og så nytter vore lagener os kun lidt."

Den fremmede krøb ind gennem hullet, som straks efter udvidede sig således, at man kunne stå oprejst. Svend trillede

stenen tilbage på dens forrige plads og slog derpå ild i sin fyrtønde.

10. Hvorledes Svend kom til at opgrave skatte

Lyspinden, som Svend tændte, kastede sit rødlige skær omkring i denne hule, hvis vægge var dannet af store granitsten. I det ene hjørne fandtes et sengested af utilhuggede bøgegrene og fyldt med frisk hø. På den modsatte side så man en mængde hjelme, kårder og geværer, som alle bar svensk mærke og lå uordentligt henkastet i en dynge.

Den fremmede lod sit blik glide hen over disse genstande; han havde taget huen af hovedet og sat sig ned på en trærod, som tjente i stedet for stol. Svend Gjønge stod nogle skridt borte med armene over kors og betragtede ham med et fast og gennemtrængende blik.

"Ja, se jer kun om herinde," udbrød han endelig. "Jeg har lukket for os, og vi er sikre mod at blive røbet."

"Det er mintro godt," svarede den anden, "af samme grund kan vi tale uforstyrret, og jeg har meget at sige dig."

"Så lad os begynde med Eders navn."

"Lad os begynde med mit ærinde, det er alt; mit navn kommer siden, det er intet. Ser du, Svend, så såre majestæten og det høje riges råd anede, at svensken tænkte på landgang, bestemte de, at øernes befalingsmænd skulle skikke deres byers og kirkers midler til København, men budskabet herom blev opsat, ligesom alt andet nødvendigt er blevet opsat i denne usalige krig. Først dengang fjenden stod på Fyn og begyndte at tage penge i hver en by, han kom til, var nøden på færde, og jeg drog i hast over til befalingsmanden for Lolland og Falster, for

at se, om der derfra lod sig redde noget. Den kloge hr. von Pappenheim havde på egen hånd sanket alt, hvad der i hans stift var blevet opkrævet i skat og toldpenge, som sammen med kirkens midler og de, der blev sendt fra hr. Henrik Rammel på Møn, udgjorde en sum af halvtredsindstyvetusinde rigsdaler. Det lykkedes mig med megen fare at komme over til Vordingborg, og der har jeg nu forvaret alle disse penge på et sikkert sted, siden jeg ikke dristede mig til at bringe dem videre. I denne knibe tænkte jeg på dig, der besad et kløgtigt hoved og en stærk arm, hvor det kom an på at hjælpe."

"Hvem gav mig den lov?" spurgte Svend.

"Hans Majestæt kong Frederik den Tredje."

En glødende rødme fo'r over Svends ansigt ved disse ord; han, så frygtløs, så eventyrlig dristig i alle sine handlinger, vovede i dette øjeblik ikke at hæve sine øjne fra gulvet til den lille, blege mand, der sad foran ham.

"Det var da kongen selv, som skikkede Eder af by i dette ærinde?" ytrede han dæmpet.

"Det var det!" svarede den anden, "og siden vi nu komme til at have beviser nødige, så ser du her det første, som bekræfter sandheden af, hvad jeg fortæller."

Manden trak en lille lædertaske frem fra foret af sin brystklædning, åbnede den og udtog et sammenfoldet papir, som han rakte Svend.

På dette papir stod skrevet:

> "Alle, som ser eller hører dette brev, vor hilsen tilforn! Såsom ærbare *Hans Nansen*, vor tro og øverste borgmester udi København, er skikket ud i kronens anliggender, dens vel at forfremme, så

skyldes ham hørighed og lydighed, item hjælp og bistand af hver den rigens mand, til hvem han måtte erakte sig at vende og bistand at begiere.

Friederich Rex."

Da Svend havde læst brevet, gav han det tilbage til Nansen, som vi fra nu af kan nævne ved hans navn.

"Kommer I i betryk på vejen, føjede Kongelig Majestæt til, eller mangler den hjælp, som er Eder fornøden, siden det gælder om at bringe pengene midt igennem et af fjenden besat land, næsten igennem hans lejr, så opsøg Svend Gjønge, han er manden for at hjælpe Eder og den, til hvem I kan sætte Eders hele fortrøstning. Så rejste jeg fra Vordingborg og fandt dig først i aftes efter lang tids søgen, skønt rygtet om dit mod og dine bedrifter fast spørges over den hele ø."

Svend trak på skuldrene med en ringeagtende mine. "Synes I ikke bedst om, at vi lader Eders ros bero, indtil jeg får den fortjent bedre? Hidtil har jeg ikke gjort andet end skaffe mig folk og folkene våben, det er først nu, jeg agter at fange an på noget."

"Du glemmer, at jeg var til stede under de forskellige optrin hjemme i dit hus."

"Og hvad så? For Fanden, Herre! bilder I Eder da ind. at så forvovne og halvvilde mennesker som disse gjønger, folk, der så at sige allesammen er fødte opdragne til krig og overfald og slagsmål, lader sig regere som fluer i en sytråd. Hvis de ikke kendte mig som den, der magter dem både i mod og manddom, ville de le mig op i ansigtet og på timen vælge en anden fører. Gud nåde egnen, hvis det skete; for siden de har så ondt ved at lystre nogens befaling og ikke kender andet begreb

om ret end det, jeg foreskriver dem, ville de sprede sig til alle sider som rotter fra en tømt lade og måske føre et endnu værre regimente over vore egne folk end svenskerne. Men de slås godt, de samme gjønger, og derfor må man skiftevis fire og drage til, snart overtale dem ved ord, snart ved pistolskud, som det kan træffe sig. Hovedsagen er, at de kender deres fører som en mand i alt og som en overmand for dem alle; dermed lader de sig nøje og forlanger ikke bedre."

"Nuvel, Svend!" vedblev Nansen, "jeg så da også i aften, at du var en mand, men det var mig ikke tilstrækkeligt, jeg måtte nøjere udforske dig, før jeg vovede at betro denne vigtige sag i dine hænder."

"Det vil sige, at I høje herrer inde i København ikke har andet begreb, end at en fattig mand nødvendigvis må ophøre med at være en ærlig mand, når man blot rasler for hans øre med en fyldt skindpung. Ak, min hr. Syndikus! Så tror jeg dog langt bedre om Eder, skønt I kanske fortjener det mindre."

"Såmænd, Svend Gjønge!" svarede Nansen med et overlegent smil, "det hører også ungdommen til; den skuffes af alt, fordi den tror på alt, men alderdommen er de begravede forventningers tid, den tvivler på alt."

"Jeg er fem og tredive år," ytrede Svend.

"Jeg regner ikke et menneskes alder efter år, men efter hans følelser, og deri er du endnu ikke fem og tredive år gammel. Efter mit begreb måtte jeg altså mistro dig, indtil jeg fik bevis på det modsatte."

"Nej, Djævelen annamme mig, om I måtte!" råbte Svend heftigt. "Når Hans Majestæt nedlader sig til at give mig et

skudsmål som det, I før omtalte, synes det mig, at jeg også kunne være god nok for en lille mand som Eder."

"Vi lader nu den sag fare! Havde jeg uret før, da jeg tvivlede på dig og dine lige, så synes det virkeligt, at jeg søger at gøre denne fejl god igen."

Svend lo. "Fordi I kommer og beder mig om at hjælpe Eder?"

"Nej, Svend Gjønge, men fordi jeg kommer og tilbyder dig hele æren af dette foretagende, en ære, der er så meget større, fordi dine bedrifter først skulle begynde der, hvor jeg har erklæret mig ude af stand til at handle videre:"

Svend indså rigtigheden af denne slutning, han stod nogle øjeblikke tavs og grundede, derpå nikkede han og rakte Nansen sin hånd, idet han sagde:

"Det er sandt, og vi vil ikke mere tænke på, hvad der er sket. Jeg fandt mig jo tålmodig i alt, hvad I sagde derude i skoven og tilføjede jer ingen fortræd. Gjorde jeg vel, borgmester!"

"Min tro, om du gjorde," svarede Nansen godmodigt, "den smule overfald og nedstyrtning på den hårde jord fraregnet, hvilket forresten nok kunne have været tilstrækkeligt til at berøve mangen anden fredelig borgmester livet."

"Åh hvad!" ytrede Svend leende. "Jeg mente det ikke så ilde. Havde jeg ikke kastet Eder til jorden, tror jeg knap, vi var blevet så gode venner, og I havde måske kunnet komme til at vandre alene om i den mørke skov hele natten igennem. Men angående Eders ærinde: Hvor stor er den kapital, jeg skal bringe til København?"

"Halvtredsindstyvetusinde rigsdaler."

"Det er mange penge."

"Ja, men endda ikke så vanskelige at transportere, eftersom en del af summen er omsat i vekselbreve fra bekendte mænd og kun en ringe part i guld og sølvmønt. Tror du at kunne få disse penge bragt lykkelig og vel igennem Sjælland?"

"Det ved jeg ikke."

"Hvorledes, du ved det ikke? På den måde er vi jo lige nær."

"Byfoged!" svarede Svend, "jeg skal sige Eder noget. En dreng strækker armen ud og tror, at hele verden hænger i et kalveskind, en mand rækker den ikke længere, end han kan drage den tilbage igen, han må være hurtig til at handle, men sen til, at sove. Jeg er en mand, som I nylig sagde, og først, når jeg har fanget tiden an, skal jeg sige min mening om den. Tilforn, medens det blot gjaldt om at udføre en dristig streg, jeg selv havde udtænkt, vovede jeg kun mit liv, højst mine kammeraters med, men her gælder det mere; det kommer ikke blot an på at narre svensken, som har en forbandet fin næse, men tillige at fortjene den tillid, I høje herrer sætter til min manddom og snildhed. Hvor har I forvaret pengene?"

"Det skal du få at vide, når vi kommer til stedet, for jeg formoder, at vi følges ad."

Svend fo'r i vejret, han stillede sig foran Nansen med flammende øjne.

"Nå, det formoder I?" råbte han, "da er jeg rigtignok af en hel anden mening. Atter mistroisk!"

"Atter hidsig!" svarede Nansen.

"Stakkels mand!" vedblev Svend, idet han gjorde synlig vold på sig selv for at betvinge sin heftighed. "I ville være med ved denne lejlighed, I, som endnu gisper efter luft af træthed over de par skridt, vi nylig gik. I ryster jo af kulde hernede i dette

lune kammer; hvordan ville I være faren, når vi kom udenfor. Sikken lille, hvid hånd, enhver svensk piberdreng ville vriste sværdet af den, når det kom til kamp. I ville få ondt mellem vore skud og dåne af skræk, imens vi flygtede. Kast et blik på jer selv, borgmester, og så et på mig. Jeg siger det ikke for at forringe Eder, men af os to er I manden, når det i kongens råd kommer an på et kløgtigt indfald, jeg er manden, når det gælder om at vove liv og lemmer for at udføre det, jeg, den eneste, der har prøvet at se en modig og stridsvant fjende ind under hans rynkede bryn, imens I andre skrev bønskrifter og bad om forladelse som uartige børn. Svøb derfor kappen om Eder, herre, og vend tilbage til Eders skrivestue; giver Gud mig lykke, skal jeg sørge for resten."

"Lad det da blive, som du bestemmer, halsstarrige!" svarede Nansen; "men husk på, at du ved at skikke mig bort, overtager alt ansvar for sagens lykkelige udfald."

"Ja, jeg ved det," svarede Svend med et hovednik, "alt ansvar og al ære."

"Hvornår er du færdig til at rejse?"

"Det var jeg fra det øjeblik, I nævnte sagen."

"Og dine kammerater?"

"For en ufærd, borgermester! Hvad angår mine kammerater Eder? I kunne lige så godt spørge, om jeg har min mellemmad færdig, eller om mine pistoler er ladte. Det var instruksen, jeg talte om."

"Nu vel, kender du præsten i Vordingborg?".

"Hr. Christen Nielsen, som har anlagt et biværk i sin have?"

"Jeg hører, du kender manden. Gå og bring ham dette brev fra mig, jeg har allerede nævnt dit navn for ham; det er en ærlig

og tro dansk, han vil hjælpe dig med, hvad han kan."

"Ja, Gud bedre det for den ærværdige herre! Hvis det gjaldt om at læse et helligt evangelium, eller han kunne kalde englene til hjælp, så var han manden til at hjælpe os. Men her tænker jeg, at mine engle kommer til at forrette arbejdet, hvis sagen ellers skal have fremgang. Præsten ved altså, hvor pengene er forvarede, og jeg, må ikke vide det?"

"Vi har forvaret dem i en af hans bistader. Nu har jeg sagt alt. Tag dine forholdsregler og husk vel på alle de farer og vanskeligheder, der er forbundet med dit vovestykke."

"Nej, borgmester!" svarede Svend munter og frejdig, "på planen vil jeg tænke straks, men på farerne vil vi først tænke, når de er overstået. Desuden er en sejr uden fare kun en ros uden fortjeneste."

Nansen rakte Svend Gjønge hånden og beholdt hans i sin, medens han sagde:

"På et lykkeligt udfald, Svend! Vil Gud, at vi to møder hinanden igen, og du nogensinde har en ven behov, så henvend dig til mig."

"Tak skal I have, herre!" svarede Svend. "Hvis I nogensinde oftere skulle have Svend Poulsens hjælp behov, så henvend Eder kun til mig uden først at lægge snarer. Og kommer I til København, så sig Hans Majestæt og den høje rigens adel, at jeg ringe mand rådede dem til enten at have fuld tillid til dem, de vælger sig, eller også slet ingen; de kunne måske have sådan lære fornøden."

Medens Svend talte, hørtes en dæmpet larm ovenfor hulen; stenen blev væltet fra, fødderne af en mand viste sig i indgangen, den øvrige del af kroppen var usynlig, medens han

rullede stenen tilbage fra hullet, derpå krøb han ned, nikkede til Svend og satte sig hen på hølejet i sengestedet, fra hvilket han med synlig overraskelse vedblev at stirre på Nansen.

"Nå, Ib!" udbrød Svend, "hvor kommer du fra?"

"Fra begravelse."

"Hvis begravelse?"

"De svenske ryttere ville prøve, hvem der nåede højest, de på deres heste eller vandet i bugten; derfor druknede de, og vi stod ovre på holmen og så derpå."

"Og Ane Marie og vore folk?"

"I sikkerhed."

"Han er min bedste hånd!" ytrede Svend, henvendt til Nansen.

"Han er mit hoved!" svarede Ib, som troede at burde gengælde denne artighed. Nansen smilede og sagde:

"Jeg kender allerede den gode mand fra før af."

"Det er mere end jeg kan sige," svarede Ib.

"Ja, ja, Ib! Du skal nok få at vide, hvem han er, han bringer os det ærinde at forrette, hvori vi først skal forsøge vore kræfter. Men derom taler vi sammen i morgen. For tiden, tænker jeg, det er bedst, vi glemmer, at det bliver lyst udenfor; nu slukker vi vort lys og tager os en god lille søvn på det, vi har udrettet i dag, og på det, vi vil udrette i morgen."

Ib løste et af høbundterne op og spredte det på jorden, derpå tog han plads. Svend og Nansen udbredte deres kapper over sengen og lagde sig ved hinandens side. Kort tid efter genlød gravkammeret af de tre sovende mænds dybe og langtrukne åndedrag.

11. Skriftemål

I Vordingborg fandt dagen efter en stor begivenhed sted. Borgerfolkene færdedes i alle gader og tog vejen nedad mod kirken. Man så tillige flere svenske officerer, som hørte til den garnison, Karl Gustav havde ladet blive tilbage på slottet, medens han selv fortsatte sit tog op mod København.

I nærheden af kirken blev trængslen større. Bysvendene søgte forgæves at holde vejen til hovedindgangen åben. De blev trængt til side og afholdt sig omsider fra nye forsøg. Tæt udenfor kirkedøren stod en klynge svenske krigsmænd, som her fandt en bekvem lejlighed, til at iagttage byens skønne, når disse slog sløret til side fra deres ansigter, idet de trådte ind i kirken.

Imellem mængden gik en ung mand i gejstlig kappe og med en bladkrave om halsen. Han var usædvanlig lang og spædlemmet, havde lyst hår, en bleg, usund ansigtsfarve og døde, glansløse øjne. Ved hans side fulgte en ung pige, der bar en bønnebog i et hvidt lommetørklæde.

Den fortrolige måde, på hvilken hun lænede sig til hans arm, syntes at antyde et tæt forhold imellem disse to, og sådan var det da også. Manden var Oluf Tange, kapellan hos sognepræsten, den unge pige var præstens eneste datter, Gjertrud, og trolovet med hr. Tange.

Da de kom ind i kirken, førte kapellanen sin dame op til den næstøverste stol på gulvet og forlod hende derpå for selv at tage plads i en af korstolene ved alteret blandt de tolv disciple af den latinske skole, som her udførte korsangen. Hele hans beskæftigelse var for øjeblikket delt imellem at tygge på sine

negle og at optegne dem, der meldte sig til Herrens Bord næste fredag.

Det var altså dagen før altergang, på hvilken menigheden plejede at gå til skrifte; og dog kunne man næppe antage, at denne årsag alene havde forsamlet en så usædvanlig mængde i kirken. De tilstedeværendes opmærksomhed var også mindre henvendt på den gamle præst i skriftestolen end på en kvindelig skikkelse, som lå knælende på stengulvet midt i kordøren. Hun var iført en vid overkjortel af sort lærred, der nåede hende fra halsen til de blottede fødder.

"Det er Kulsoen!" hviskede tilskuerne. "I dag står hun første gang åbenbar skrifte herinde, men på søndag siger de, at hun skal stå med bare ben udenfor kirkedøren i den høje sne. Det slemme skarn!"

"Hvem er Kulsoen?" spurgte den ene af to mænd; som tillige med mængden havde trængt sig frem på kirkegulvet; og som ved fortsatte bestræbelser var nåede hen i den yderste række.

"Gudfader bevares nådig vel!" hviskede en lille mand ved deres side, "kender I ikke Kulsoen? Det er jo den lede troldheks, som har gået omkring her i byen og ude på landet og forkoglet både folk og bæster. Tænk jer engang, I gode mennesker. Til fastelavn for to år siden kommer hun ind og forlanger noget at leve af hos min nabokone, Dyveke Ulfsens, hende, som gør det rare semslæder. Dyveke havde travlt i huset og svarede, at hun ikke gav mad til omstrejfende gøglere. Derover blev heksen rasende og sagde: Ved I hvad, lille mo'er! Jeg går min vej igen, men I skal komme til at huske på gøglere, til de bærer jer ud af huset med benene foran. Ni måneder efter fødte Dyveke en søn, der så ud i lader og begærder som en bajads, han skreg og lo og

vrængede ansigt som narren hos det uærlige pak, der trækker landet rundt og danser på line og viser fremmede dyr, og han vil aldrig bringe det til videre end at ligge og rode i skarnet på gaden blandt høns og svin og af og til at slå en skoggerlatter op."

"Samme historie har kun lidt at sige, når nabo tænker på skoflikkerens søn, den lille Jeppe," bemærkede en anden. "Han gik og legede oppe i Gåsetårnet, og så fandt de på at krybe ud i hullerne for at fange sig nogle alliker, som dér havde deres reder. Allerbedst som de er i færd dermed, kommer Kulsoen gående op på banken fra voldgraven og råber til dem: Sort ifor og lys ibag; nu skal jeg lære dig at flyve, lille Jeppe! Derefter begyndte hun på sine fagter og mummerier og koglede drengen ud af glamhullet, så han faldt ned lige foran hende. De andre drenge skreg og løb hjem og fortalte, hvad der var sket. Da forældrene kom ned til tårnet, fandt de Kulsoen siddende med drengen i sit skød, han var død, og der sås intet andet tegn til skade på ham, uden alene et stort, rødt sår, lige under hjertekulen. Forstår I? Den skarnagtige kvind havde taget hjertet ud af ham for at bruge det til sine koglerier."

"Hun er fra vor by," ytrede en bonde, som sad i stolen indenfor fortælleren, og som havde draget sin koftes hætte sammen over hovedet, medens han holdt måltid af en madkasse og en øldunk, som han havde bragt med i kirken.

I dette øjeblik hørte man lyden af en lille klokke, hvorefter graveren kom frem med en lang, hvid stok og gik med megen værdighed og selvfølelse langs med siderne af stolerækken for at vække dem, som var indsovet i kirken. Efter at han var kommet forbi skaren, begyndte samtalen på ny.

"Hvis alt dette er sandt, I fortæller her om Kulsoen," sagde den ene af de to mænd, som imidlertid uformærket havde trængt sig frem til nogle svenske soldater, der dannede den første række, "så begriber jeg ikke, hvorfor byrådet lod hende slippe med så lempelig en straf. Mig synes dog, der er lands lov og ret for, at alle hekse, som lægges for kogleri og anden uterlighed, skulle levende brændes."

"Ak ja, gode herre!" sagde borgeren med et suk, "vi tænkte jo også, at byrådet ville have voldt os den fornøjelse, men hun var dem for klog, og siden de ikke kunne bringe noget ud af hende, slap hun med at blive stillet frem i kirken til åbenbar skrifte. – Nu giver hr. Tange et tegn til manden ved orgelværket, at skriftemålet er tilende."

"Endnu ikke," ytrede den ene af mændene. "Jeg har også en sag at skrifte for præsten."

Han tilkastede sin kammerat et betydningsfuldt blik og trådte ud af skaren. Svenskerne spærrede ham vejen, men manden lagde sin hånd på en af høvedsmændenes skuldre og udbrød:

"Min herre kaptajn! Tillader I?"

Med disse ord gik han op ad kirkegulvet hen til skriftestolen. Kapellanen, som stod i kordøren, standsede ham og sagde:

"Hvis I ønsker at stedes til hellig altergang, må I først komme med mig, at jeg kan optegne Eders navn og vilkår."

"Jeg tænker ikke, det gøres behov, ædle hr. kapellan!" svarede manden med sin dybe og rolige stemme.

"Agter I Eder da ikke til Herrens Bord?"

"Jeg agter at skrifte," sagde manden. "Om resten kan vi tales ved siden."

Disse ord blev vekslet i nærheden af den knælende kvinde. Hun hævede sit hoved, som hidtil havde været skjult i hænderne, og man så da et magert, indfaldent ansigt med lumske, fortrukne træk.

Hendes gullige hud dannede i de hule tindinger, under øjnene, og omkring munden en utallig mængde rynker, læberne var indfaldne og sluttede kun halvt om en rad af skæve og sorte tænder. Den fremmede kastede et blik på dette ubehagelige ansigt og fo'r sammen, men han beherskede sig straks og gik hen til skriftestolen, foran hvilken han knælede. Hr. Tange blev stående i kordøren og så forbavset efter ham. Borgeren, der nylig havde fortalt historien om Kulsoen, vendte sig om mod den fremmedes kammerat og hviskede:

"Med forgunst at spørge, gode herre! Hvem var den mand, som vi nys talte med? Han er ikke fra vort kirkesogn, ikke heller har jeg set ham tilforn."

"Det tror jeg nok," svarede den tilbageblevne; "hvorledes skulle I vel have set ham, siden han nylig er kommet herind fra Tyskland."

"Fra Tyskland," gentog borgeren forundret, "da talte han dog det danske tungemål sært godt ..."

"Han taler alverdens tungemål, hvorfor skulle han da ikke også tale det danske? Det er en fornem mand af den høje adel, – en yderst fornem mand," tilføjede han med særdeles eftertryk, "og det er vi begge to. Han ejer det bedste grevskab som nogen vil se for sine øjne, det gør jeg med, at sige, mit er kun et lille grevskab."

"Å nej," udbrød borgeren forundret, "hvor det er mærkværdigt at høre."

"I dette grevskab har han de dejligste hunde, der findes på denne jord; og dog er hundene endnu intet mod hans bøsser; der hænger luntebøsser fra Lüttich med riflet løb, gaffelbøsser sammesteds fra, så store som kanoner, og bøsser med hjullås, der lader sig bruge i hvad slags vejr det skal være. Jeg taler ikke om hans sabler, de skærer i den hårde flint, som en kniv skærer i en ost, og så har de endda så fint et bid, at de rager skægget af en mand lige ind til kindbenet."

"Gud fri os!" ytrede tilhørerne med største andægtighed.

"Men hvorover kommer det, at slig fornem herre går op at skrifte for vor præst?"

"Han har haft en åbenbaring forgangen nat," svarede manden. "Jeg kan gerne sige Eder det, siden I ser ud til at være højst agtværdige folk. Englen Gabriel har vist sig for ham, han har vist sig for os begge to, livagtig som jeg her står for Eder. Nu går han op og spørger præsten, om der er nogen synd i, at et kristent menneske gifter sig med stortyrkens datter. Det gøre vi i alle de byer, vi kommer igennem. Jeg skal sige Eder noget: Under denne mands bestik må overraskelsen på mangfoldige måder alligevel formindskes og daglig indjage skræk og nid, som hverken dødssuk eller knive kunne forøge, endskønt troværdigheden sakker bagud i forhold til gennemgangen med rødder af det kostelige sølv, deslige et såret hjerte og vankelmod udi det kære sindelag. – Men det bliver imellem os."

Medens denne oplysende underretning blev givet, knælede den anden foran præsten og hviskede til ham:

"Ærværdige herre! Sid stille og lad Eder ikke mærke med, at I bliver forundret over mine ord. Jeg kommer i et alvorligt ærinde til Eder, og da det er af vigtighed for os begge, at intet

menneskeligt øre uden Eders hører, hvad jeg har at forebringe, så valgte jeg dette hellige sted, fordi det var det sikreste, jeg kunne tænke mig."

Den gamle præst stirrede på manden med et udtryk af den mest levende overraskelse, det varede nogle øjeblikke, før han kunne svare:

"Hvorom Eders ærinde end drejer sig, så bør jeg ikke høre det i Guds hus, jeg har kun her kirkens forretning at varetage." Efter disse ord gjorde han et tegn til at rejse sig, men den andens mørke og bydende blik bragte ham igen til at opgive denne beslutning. Den fremmede vedblev:

"Bliv siddende, herre præst! Jeg beder Eder derom. Kan I tænke noget bedre sted end dette til at forrette et hemmeligt budskab? Bag Eder den tykke mur til alle sider, ingen, som lytter, ovenover os Gud, som vi begge tror på, og som jeg tænker, at vi begge tjener ved at virke for den sag, der er mennesket helligst og dyrebarest, fædrelandets sag."

"Hvem er I?" stammede præsten.

"Mig sender borgmester Nansen, og mit navn er Svend Gjønge."

"Svend Gjønge!" hviskede præsten overrasket. "Og I kommer for at –"

Svend smilede. "Jeg kommer for at levere Eder et papir, ærværdige herre, som jeg allerede, uden at I mærkede det, har ladet falde fra mit trøjeærme ind i skriftestolen, dernæst kommer jeg for at bede om forlov til at bese Eders bier, da jeg hører, I ejer en bigård, der ikke har sin lige i det hele land."

"Mine bier," gentog præsten.

"Ja," svarede Svend, "eller bikuberne, siden det egentlig er dem; der indeholder øjemedet for min rejse."

"I vil altså søge at drage til København, Svend Gjønge! Det vil blive en farlig rejse og en slem vej. Frygter I ikke for at påtage Eder dette ærinde?"

"Nej, ærværdige herre! Jeg frygter aldrig. Når vil jeg være færdig til at kunne tage bort?"

"Jeg skal overlevere Eder alt i denne nat?"

"Og hvor mødes vi igen?"

"Her i kirken."

"Når ?"

"Jeg tænker, at månen er gået ned klokken tolv."

"Til den tid være Gud med Eder. I ser så god og ærværdig ud. Giv mig Eders velsignelse, jeg vil have den nødig."

Svend bøjede sig over mod præsten, den gamle mand lagde hånden på hans hoved, hævede sine klare øjne i vejret og mumlede sagte nogle ord, medens Svend lå knælende foran ham. Derpå rejste han sig og gik tilbage igennem koret ned til sin staldbroder, som imidlertid havde fortsat underretningen til borgeren med forskellige mærkværdige bidrag.

Da der ikke meldte sig flere til skriftemålet denne gang, trådte præsten hen i kordøren, hvor Kulsoen imidlertid uafbrudt var blevet liggende på knæ. Han gjorde korsets tegn over hende og lagde sin hånd på hendes hoved, idet han udbad sig menighedens gunst og barmhjertighed for den bodfærdige.

Da Kulsoen rejste sig, og hendes rynkede ansigt blev synligt for alle; viste det et udtryk af trods og raseri. Hun blev overgivet til to af bysvendene, der skulle føre hende tilbage til Gåsetårnet, hvor hun sad fængslet, indtil kirkeboden var endt.

Menigheden forlod kirken. Hr. Tange bød Gjertrud sin arm for at følge hende tilbage til præstegården.

I Gjertruds lille, runde ansigt var en vis sørgmodighed at se, hun lænede sig fastere på sin elskers arm, medens de vandrede igennem gaden, og hviskede til ham med et udtryk af vemod, som er den unge kvindes poesi:

"Hvor jeg ynkes over den stakkels gamle kone. I sandhed, Tange, jeg vil bede fader, at han forkorter den tunge kirkebod noget."

"Vist så," udbrød Tange og trykkede hendes arm, "kunne du råde, mit unge hjerte! Da skulle end ikke den argeste forbryder komme til at lide nogen straf, alligevel jeg holder den for at være god mod en så grov misdæder som Kulsoen."

"Tror du da virkelig, hun har i sin magt at øve trolddom?"

"Naturligvis tror jeg derpå," svarede Tange vigtigt. "Sådanne kvinder kender mange lønlige naturens kræfter og gejster, som de bruger til medmenneskers fortræd. Selv har jeg med egne øjne i Jylland ved Nibe set en gammel heks, der mægtede at vise døde igen, så hårene rejste sig på vore hoveder derved."

"Virkelig!" ytrede Gjertrud, idet hun med en frygtsom nysgerrighed så op til ham.

"Bliv ikke bange, mit søde, lille hjerte!" sagde elskeren. "Den kunst gør hun aldrig mere."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi hun blev levende brændt udenfor byen, hvor hun havde sit tilhold," svarede Tange med en selvbehagelig latter, "men lad os ikke tale mere herom, det skal ikke være godt, siger man, når mørket falder på."

"Nej," sagde Gjertrud, "lad os hellere overlægge den tid, da du i morgen vil følge mig op til apotekerens, der gør smukke billeder, at han kan udklippe os vore portrætter, som vi lovede at sende til moster på Falster."

"I morgen falder lejligheden knap dertil," svarede Tange. "Næst efter altergang må jeg skrive på min prædiken til søndag. Jeg har uformærket bragt i erfaring, at svenske general Vavasor agter at besøge kirken til aftensang."

"Men i aften da, kære Tange!" ytrede Gjertrud med et bønligt blik. "Du har jo dine nye klæder på, kunne vi ikke gå straks til ham? Han udklipper folk den hele dag, til han har nydt sin øllebrød til nadver."

"I aften," gentog Tange med en tilsyneladende forundring. "Må jeg ikke i aften gennemlæse evangeliebogen og sætte mig ind i teksten, at min lille Gjertrud kan få glæde af at høre mig roses og lovtales, når vi på søndag går med hinanden arm i arm fra kirken."

"Ja, det er også sandt," svarede den unge pige med et suk; "men i den sidste tid kommer du næsten aldrig ned og ser til mig; jeg sidder alene med den gamle Sidsel og spinder på min ten, og du tøver oppe i dit kammer, som om vi var skilt ved bjerge og dybe dale. Den svenske høvedsmand Manheimer nyder oftere godt af dit selskab end jeg."

"Det er anden gang, du nævner høvedsmanden i dag," sagde Tange fortrydeligt. "Jeg må vel finde mig i hans selskab som jeg kan, og så ofte det behager ham, mens svensken spiller herre og mester i landet. Af to onder skal man tage det mindste, og jeg ser hellere kaptajn Manheimer oppe på mit kammer end inde i dit."

"Ja vistnok; kære Oluf! Men gamle Sidsel siger, at I sidder og spiller terning og andet højt spil deroppe. Jeg er så bange for, at hans selskab ikke skal være dig til gode."

"Er jeg da ikke nødt til at spille med ham, når han forlanger det? Jeg gør det min tro ikke for min egen plaisirs skyld, men vi må lystre, imens de befaler; og ifald kaptajnen ville, at jeg skulle danse en gavotte for ham, kiltede jeg min præstekjole op og gjorde så. – Lille Gjertrud må være en fornuftig pige og tænke på, at hun ikke er noget barn længere. – Herre Gud! Jeg tror, hun græder! Skal vi nu have et nyt optrin igen? Tør dine tårer af, min elskelige!" vedblev han og kyssede hendes hånd, "at ikke gamle Sidsel eller fader skal brumme, når de ser dine røde øjne."

Den unge pige adlød. Oluf hævede hammeren på præstens dør, og de trådte ind.

"Det var min tro på tide, at I kom," udbrød den gamle kone, som lukkede dem op. "To gange skikkede den svenske høvedsmand bud ned for at høre, om hr. Oluf var vendt tilbage fra kirke, og siden har han larmet og støjet deroppe på kammeret, som om han ville bryde hanebjælkerne ned af huset. Gud Fader ved, hvad det gale menneske har for, men tre gange siden middag har jeg måttet bringe ham en fyldt mjødkande op, hvorefter han gav sig til at drikke, og synge viser, som man næppe får at høre i en krostue, end sige i en gudelig prædikants hus."

Hr. Olufs matte øjne antog større liv, idet Sidsel nævnte høvedsmandens navn. "Siden I siger så," ytrede han, "bliver det vel bedst, jeg går op for at holde styr på ham. Sidsel behøver

ikke at bringe mig min aftenkost op for denne gang, jeg er ikke sulten."

Tange kyssede med et kærligt smil sin bruds hvide, små fingre; derpå nikkede han til Sidsel og forlod stuen.

Den gamle kone blev stående nogle øjeblikke uden at sige noget, hendes spejdende og alvorlige blikke dvælede på Gjertrud. Den unge pige slog sine øjne ned for disse gennemtrængende blikke, som syntes at læse i hendes indre. Pludselig brast hun i gråd og ville forlade værelset. Den gamle gik hen til hende, slyngede sine arme om hendes liv og hviskede bevæget og sagte:

"Vorherre vender alting til det bedste for os, mit elskede barn! Men bliver dette længe ved, så vil det kun tage en sørgelig ende."

12. Et terningespil

Idet Tange gik op ad trapperne til det loftskammer, han beboede, hørte han en dyb basstemme brøle tvetydige ord af en tysk soldatervise. Han skyndte sig for at afbryde denne ubehagelige sang og trådte ind ad den åbentstående dør.

En mand i svensk rytteriuniform lå udstrakt på løjbænken; ved hans side på gulvet stod en halvtømt mjødkande, og foran ham på et bord lå udbredt en mængde små og sirlige breve, som han formodentlig havde gennemlæst, før han hengav sig til hvile.

"Gid tusind millioner djævle annamme ham, kapellan!" råbte manden, idet han udstrakte begge arme imod Tange. "Her lader han mig sidde og vente efter sig en stiv klokketime tilende."

"I vidste jo dog, hr. kaptajn, at jeg var beskæftiget i kirken."

"Hvad bryder jeg mig derom! Bøddel og brand! Havde det ikke været for den lange vejs skyld skulle jeg have kommet op i kirken og fugtlet ham hjem med min flade klinge!"

Kaptajn Manheimer var en lille, bredskuldret mand med et rødt ansigt, sort, tæt afklippet hår og en lang knebelsbart, som efter den tids begreb om det klædelige blev strøget opad mod øjnene. Han bar et blåt anløbet brystharnisk og en tveægget kårde med bred parerplade, gennembrudt med en mængde små, firkantede huller til at opfange modstanderens klingespids. Foruden kården havde han endnu en daggert, der blev ført i venstre hånd, på samme tid man benyttede kården, og som vekselvis tjente til angreb og parade.

"Ja, kig han kun om!" vedblev kaptajnen med en tilfreds latter; "hvis han skulle finde, at her ser en smule forstyrret ud,

så får han takke sig selv derfor. Jeg måtte jo have noget at fordrive tiden med, og så tog jeg ud af hans dragkiste disse kærestebreve, som jeg gav mig til at læse."

"Mine breve!" udbrød Tange harmfuld.

"Ja, til mig er de i det mindste ikke skrevet; han må tilgive mig, at jeg ikke lagde dem på sit sted igen. Her var desuden så koldt inde i stuen, at jeg selv måtte gøre ild på, så slog jeg en af hans gamle lænestole i stykker og smed den ind i ovnen med samt dens læder og udstopning. Det hjalp!"

"Min lænestol!" råbte Tange med stigende harme.

"Ja, min var det Guds død ikke!" vedblev kaptajnen leende, "og han må pardonnere mig, om her ryger lidt, for det gamle asen af en stol ville ikke brænde, men så tog jeg nogle af hans papirer og en tynd, lille huspostil og tændte op med, det hjalp."

"Herre Gud!" udbrød Tange med ynkelig stemme, "det er jo en forfærdelig ulykke, I har anstiftet. Mine kostbare papirer og den gode stol! Hvad tror I, præsten vil sige, når han hører dette?"

"Gid tusind skok djævle tage præsten!" råbte Manheimer leende. "Efter den store tjeneste, jeg i dag har bevist ham, er han desuden vist for taknemlig til at tænke på sligt."

"Hvilken tjeneste?"

"Har ikke jeg og min tjener arbejdet for ham i næsten to timer tilende i denne eftermiddag, medens han var i kirke."

"Arbejdet? Højstærede kaptajn!"

"Ja, netop! Jeg gav knægten ordre til at grave et hul i den dybe sne bagom i haven, deri satte vi hans bistokke, en for en, og flækkede dem så til igen, imens jeg gjorde mig en god, tyk lunte, velfyldt med svovl, den stak vi ind under stokkene og antændte. Forleden klagede de i køkkenet over, at vi drak dem

for meget mjød, derpå har vi nu rådet bod; så snart det behager præsten, vil han kunne lave sig et oksehoved fuldt på ny og vel noget derover, for vi svovlede flinkt og tog alle de bistokke med, som vi kunne overkomme."

Manheimer tav og støttede sine arme på løjbænken for ret i mag at betragte, hvad virkning, hans fortælling gjorde. Tanges intetsigende ansigt havde antaget en blegere farve end sædvanlig, han rynkede sine lyse øjenbryn, men svarede intet. Imidlertid samlede han de adspredte breve sammen for at lægge dem på deres forrige sted i det åbne chatol.

"Nok herom," vedblev kaptajnen, "det var ikke for at sige dette, at jeg længtes efter ham. Klokken bliver mange, jeg har kun to timer til hans tjeneste i aften. Skyl derfor mjøden af dette tinbæger og lad os få terningerne frem, jeg skylder ham jo revanche fra sidst."

"Jeg vil nok spille en stund," svarede Tange, "men jeg har kun to rigsdaler hos mig, som jeg desuden skal aflevere til kirkens fattigblok."

"Hvordan kommer han til kirkens penge?"

"Jeg fik dem på visitats i aftes, mens klokkeren gik omkring for at høre, om nogen bandede."

"Hvad for noget!" råbte Manheimer leende. "Har man ikke engang lov til at lette sit hjerte og sindelag med en dygtig ed i dette fordømte land?"

"Ingenlunde," svarede kapellanen vigtigt. "Hvis jeg mindes ret, var det anno 29, da kongelig lov befalede, at præster og lærere flittigt skulle gå omkring i deres sogn og se, om folk holdt morgen og aftenbøn, og på samme måde lytte efter, om nogen blandt almuen sværgede. Men den, som bander, skal

bøde sine fire og tyve skilling, men den, der hører og ikke angiver, skal bøde ti skilling."

"Det var jo mærkeligt, Gud give da, at folk ville bande dygtigt, desto flere bøder fik vi jo mellem hænderne. Altså ejer han to rigsdaler; jeg låner den ene på kavalers parole. Forresten har vi altid noget at verfe om, så længe han bærer sølvknapper i sin kofte."

Tanges ansigt blev mere livligt, medens han skyllede tinbægeret og bredte et tæppe over bordet, for at lyden af de faldende terninger ikke skulle høres nede i stuen. Derpå begyndte spillet.

"Jeg sidder i et morderligt uheld i aften!" sagde Manheimer lidt efter, "men det er jo intet under; han står der og stirrer på mig med sine store, funklende øjne. Mord og bøddel! Hvor de glinser, det er med sådanne glugger, man skyder brand i et pigehjerte. Han skulle lukke sine øjne, kapellan, mens jeg kaster, eller kom her og sid ordentlig ned ved siden af mig."

Tange smilede tilfreds over den modtagne ros. Han trak en stol hen til bordet og satte sig.

"Nu går vi videre," vedblev kaptajnen.

"Jeg har tabt mine penge," svarede Tange, "og spiller ikke mere for denne gang."

"Hvad behager!" råbte Manheimer, idet han slog med sin kårde i bordet. "Tror han, jeg har lyst til at ligge her og vinde hans penge uden at give ham oprejsning igen. Tag bægeret og det straks, eller jeg kyler ham ud af vinduet."

"Men jeg har jo intet mere at spille om," ytrede Tange i en ynkelig tone.

"Å snak! Har han ikke den ene side sølvknapper tilbage i hans brune kofte, mage til dem, jeg vandt forleden?"

"Nuvel!" svarede Tange, idet han kastede terningerne i bægeret, "så lad os da ryste om dem."

Under det spil, som nu begyndte, forandredes efterhånden Tanges ansigt; det antog udtrykket af en rasende lidenskab, hans døde øjne strålede, hans kinder rødmede, årerne stod spændte i hans pande. Spil var dette menneskes eneste lidenskab. Lykken var ham ikke god denne aften, den ene efter den anden af hans sølvknapper vandrede næsten lige så hurtigt, kaptajnen fik dem afsprættet med sin kårdeklinge, over bordet til ham. Manheimer modtog dem med et spottende smil.

"Min herre begriber da vel nok, hvorfor jeg så gerne vil vinde disse knapper," ytrede han igen, efter at have gjort et heldigt kast. "I går, da jeg gik ud for at gøre dem, som jeg havde vundet forleden, i penge, mødte jeg præstens gamle husholderske på trappen. Jeg viste hende knapperne og spurgte, om hun kunne sige mig, hvad de vel var værd."

"Å, Herre Gud!" råbte Tange fortvivlet. "I har vist Sidsel knapperne, så er jeg da rent ulykkelig."

"Tværtimod, min rare ven!" svarede kaptajnen leende, "det var hende, som blev ulykkelig derover."

"Det tror jeg nok, hun kendte dem alt for godt, jeg har fået dem af min kæreste til sidste jul."

"Ja, men ved han, hvad hun gjorde, det stakkels skind? Hun købte min tro alle knapperne af mig og betalte mig resolut, det må jeg tilstå."

Tange sad med bægeret i sin hånd og så stift hen for sig uden at kaste; han udstødte et dybt suk. Manheimer vedblev:

"Jeg har ellers gjort hende uret, det skabilkenhoved! Jeg troede min sjæl, hun var vred på mig."

"Hvorfor?"

"Ja, hun har ingen grund dertil, medmindre det skulle være, fordi jeg forgangen gav min tjener ordre til at slagte gæs; de magre med de fede, da de skreg og skrattede udenfor mit kammervindue om morgenen. Hvad gør så karlen? Da han først var kommet i hede, nøjes han ikke med gæssene alene, men tager hønsene med; det hele kompagni. Over denne bagatel gav hun sig til at larme og støje, som om vi havde fået en flok trompetere ind i gården. Men nu er det glemt; jeg tænker nok, den gamle viser det venskabsstykke også at købe de knapper, jeg vinder fra ham i aften."

"Og I vil sælge hende dem, kaptajn?"

"Naturligvis, min rare præst! Sådan en god kunde må man min sjæl holde fast på; det var synd andet, end at hun skulle få dusinet fuldt. Nu videre, det er til ham at ryste."

"Nej, nej," råbte Tange med alt det raseri, som udgør en kujons mod. "I kan handle med mig, som I vil, kaptajn! Men hvis Sidsel får mindste nys om, at I har vundet mine sølvknapper, så spiller jeg aldrig mere med jer."

"Han ryster terningerne, og det på minutten!" råbte kaptajnen med rynkede bryn, "eller Fanden skal tage mig, om jeg ikke ryster ham sjælen ud af kroppen. Forstår han?"

Tange greb bægeret uden flere indvendinger. Spillet begyndte på ny. Kaptajnen vedblev imidlertid sine historier:

"Så stridig og halsstarrig den gamle end er, har jeg dog min fornøjelse af at kunne få hende til at lystre. Forgangen sad hun og heglede hør nede i folkestuen, da jeg kom ind til hende med

den tømte mjødkande, fordi jeg havde skikket min tjener hen til købmanden efter en flamsk sild. Den gamle bruger mund som sædvanligt og forsikrer højt og dyrt, at nu har vi snart drukket dem ud af huset. Godt, siger jeg, har I ikke mjød, så kommer I til at skaffe mig en kande franskvin, den drik holder jeg også mere af. Hvorledes mener hr. kaptajnen, at jeg skulle skaffe franskvin? siger hun. Det skal jeg lære Eder, lille mo'er! svarer jeg. I det samme stikker min tjener hovedet ind ad døren, jeg vinker ad ham og holder fast på den gamle, medens han svøber hende en vældig tot blår om hovedet. Kællingen skreg og bad for sig, men det hjalp ikke. Jeg tager dernæst en brand fra skorstenen og truer med at tænde blåren, hvis hun ikke skaffer mig en kande franskvin. Just som jeg holder den hen til blåren, udstøder hun et hvinende skrig, og tænk sig, efter dette kom hun på minutten i tanker om, at hun havde nogle flasker vin liggende i kælderen."

Under denne fortælling var spillet uafbrudt blevet fortsat til afgjort tab for Tange.

"Kapellanen sidder ikke i lykke i aften," bemærkede kaptajnen med et hånligt smil. "Nu har jeg vundet otte knapper, og han har kun to tilbage."

En frygtelig bleghed hvilede over Tanges ansigt. Hans hænder skælvede, idet han rystede bægeret og lod terningerne rulle hen ad bordtæppet. Begge brikker viste på seks.

"Dette går om igen!" udbrød kaptajnen. "Jeg så ikke kastet."

"Nej, det går ikke om!" svarede Tange med en fortvivlet bestemthed. "Ret må have sin gang."

"Nuvel da!" Vedblev Manheimer, "vi spiller kvit eller dobbelt om resten af knapperne. Lån mig koften."

Tange rakte koften hen på løjbænken til kaptajnen, som med sin kårde filede de sidste knapper af.

"Kvit eller dobbelt!" gentog Tange, hvem lykken gav mod. Han samlede terningerne og rystede på ny. Der faldt to enere. Manheimer udbrød i en skadefro latter og slog med sine sporer i betrækket på løjbænken. Turen var til ham at slå. Ved det første kast viste terningerne på syv, men næste gang lå der tolv øjne på bordet. Kaptajnen havde vundet.

Manheimer strøg sin knebelsbart og viste leende sine hvide tænder, medens Tange sank tilbage og skjulte sit blege ansigt i hænderne.

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer efter i nogle øjeblikke at have ladet sit blik hvile på den fortvivlede kapellan. "Hvor han dog er et stort barn, at blive forknyt for så lidt. Jeg har kendt en adelsmand, som på en aften spillede to herregårde bort og sin slegfred dertil, uden at der kom så meget som en rynke på hans ansigt; og han hænger med ørerne for ti sølvknapper. Siden de synes ham så dyrebare, så behold dem, behold dem allesammen. Jeg skal ikke være den, der berøver ham kærestens gave."

Med disse ord skød Manheimer knapperne over til Tange.

"Mener I det virkelig?" udbrød Tange tvivlende. "Jeg sætter stor pris på disse knapper, fordi de er en gave fra min kæreste."

"Han kan beholde dem allesammen," svarede kaptajnen. "Men lige for lige," tilføjede han med et lumsk grin. "Jeg giver ham knapperne, til gengæld derfor skal han fortælle mig, hvor præsten har forvaret kirkens sølvkalk og brødæsken."

"Det lader jeg vel være," sagde Tange, "siden jeg ikke ved det."

"Ja, ja!" ytrede Manheimer ligegyldigt, "så tale vi ikke mere om denne sag. Han beholder hemmeligheden, og jeg min gevinst." Dermed lagde han sin vældige hånd over knapperne, som Tange uafbrudt vedblev at stirre på.

"Jeg vil gøre min ed på, at jeg ikke ved det," forsikrede kapellanen med et bønligt blik.

"Jeg tror ham gerne," svarede kaptajnen tørt, "men ved han, hvad jeg vil gøre min ed på? Det er, at alle hans knapper i morgen tidlig spadserer ned til den gamle madmoder for samme pris som den, jeg fik sidst."

"Nej, for Guds skyld!" hviskede Tange, idet han bønligt strakte sine hænder hen imod kaptajnen.

"Hvor er sølvkalken forvaret?"

"Ak, Herre Jesus! Jeg har svoret med hånd og mund aldrig at nævne det for noget menneske."

"Gå hen og fortæl det til ovnen hist, så bryder han ikke sin ed."

"Jeg tør ikke; åh, jeg beder Eder, kaptajn! Frist mig ikke over min evne."

"Tror han ikke, at den gamle giver mig en ort for stykket af knapperne?" spurgte Manheimer, idet han gned en af dem på sit trøjeærme og holdt den op mod lyset.

"Ak, jeg ulyksalige menneske!"

"Mon det skulle være for silde at træffe den gamle pulverheks i aften? Jeg tror, jeg forsøger min lykke straks, så får hun gevinsten både frisk og varm."

Sveden brast ud af Tanges pande, han kæmpede med sig selv, han knugede sine hænder sammen over hovedet, medens hans tørre og sitrende læber mumlede en bøn til kaptajnen.

"Vil han vente, til jeg kommer igen?" ytrede Manheimer uden tilsyneladende at have øje for den ulykkeliges kvaler. "Jeg tænker ikke, det skal vare længe, før vi får sluttet vor handel dernede."

Med disse ord rejste han sig for at gå. Tange greb ham heftigt i armen. "I går ikke," hviskede han.

"Og hvorfor ikke, min rare ven?" hviskede Manheimer leende.

"I ville gøre mig ulykkelig."

"Ja, det var en god grund," svarede kaptajnen leende og stødte kapellanen til side.

"O Gud, o Gud! Er der da ingen redning for mig?"

"Han kan jo redde sig selv," sagde Manheimer i døren.

"Godt," svarede Tange, "det vil jeg også. I skal få at vide, hvor begge dele er gemt."

Denne erklæring blev givet så pludselig og bestemt, at Manheimer overrasket betragtede kapellanen nogle øjeblikke, før han ytrede:

"Gud nåde ham, præst! hvis han narrer mig."

"Det har jeg ikke i sinde, jeg kender den mand, de er betroet til."

"Hvem?"

"Graveren. Jeg går hen til ham."

"Godt!" svarede kaptajnen med et tilfreds nik. "Der har han sine knapper igen, jeg lægger mig da til at blunde lidt på løjbænken og venter på ham, til han kommer tilbage." Efter denne forklaring tømte Manheimer mjødkanden og lod sig falde tilbage på løjbænken. Tange tog hat og kappe og forlod kammeret.

13. Hvor alterbægeret gemtes

Der forløb omtrent en time, efter at Tange var gået. I hans kammer var det roligt, lampen brændte mat og døsigt på bordet, og Manheimers lydelige åndedrag tilkendegav en tryg slummer. Denne ro blev afbrudt ved de tunge og slæbende trin af husholdersken, som kom op af trappen. I den tanke, at hr. Oluf var alene på sit kammer, åbnede hun døren, men udstødte et skrig ved at se kaptajnen ligge på løjbænken.

Manheimer vågnede, han tog den lange tande af lampen og betragtede Sidsel nogle øjeblikke med et spottende og ondskabsfuldt smil, før han udbrød:

"Vær velkommen, min kære mundskænk! Lister I herop på denne silde aftenstid for at gantes lidt med mig, så skaf mig først noget at drikke, ellers vil jeg ikke vide af Eder."

"Jeg kommer for at forrette mig ærinde til hr. Oluf," svarede husholdersken med en dydig harme, "alt imens jeg troede, han sad og skrev på sin prædiken til næste søndag."

"Sin prædiken," gentog tyskeren med en skoggerlatter. "Gid han ske tusind ulykker, den hallunk! har han bildt jer sligt ind. Ak nej, mutter Sidsel! Vi sad og doblede lidt nu nys, indtil jeg havde vundet alle hans sølvknapper, mage til dem, I købte forleden; da vi blev kede af spillet, skikkede jeg hr. Tange ned i kyperen for at hente os nogle flasker franskvin, før vort selskab kommer i aften."

"Hvilket selskab?" spurgte Sidsel.

"Eja, den galgenfugl, fandt han ikke på, at vi i aften, når I og jomfruen var gået til ro, skulle hente os nogle pigebørn herop, af dem, som bor i de små gader, og have os lidt lystighed med

dem. Mord og brand! Jeg glemmer, at han bad mig ikke at tale til Eder derom, fordi I var en afskyelig gammel sladdermund, som han sagde, der kun pønsede på at sætte ufred mellem ham og kæresten. Men jeg har bedre tanker om Eder, I lader jer ikke forlyde med noget. Kom og kys mig på min hånd, gamle Sidsel! Var I tyve år yngre, kunne I gøre jer forhåbning om at blive min kæreste, mens jeg ligger her i kvarter."

Manheimer udstrakte hånden, men Sidsel tog sit forklæde for øjnene og forlod kammeret med en lydelig hulken.

Kaptajnen sank atter tilbage på løjbænken og lukkede øjnene, men denne gang kom han ikke til at sove. Straks efter hørte man skridt på gangen, og Tange trådte ind. Kapellanens miner røbede en heftig og bevæget sindsstemning; der var tillige noget mere dristigt og bestemt i hans fremtræden end tidligere.

"Kommer han allerede tilbage, min bedste!" udbrød kaptajnen. "Jeg ventede ham ikke så snart. Fik han graveren i tale?"

"Tys, stille!" svarede Tange og udstrakte hånden med en bydende bevægelse. "Da jeg kom til kirken, fik jeg et bedre indfald. Har I lyst til at slutte en handel med mig?"

"Javel, min søn, lad os handle!"

"Hør først betingelserne!"

"Å ja, hvorfor ikke! Han opstiller altså betingelser."

"For det første leverer I mig de to slettedalere tilbage, som I vandt fra mig før. Dernæst sværger I mig til, ved en krigsmands parole, og ved Eders timelige og evige vel, at gå ned til Sidsel i morgen og sige, at I har taget de sølvknapper i mit kammer, som I solgte hende forleden."

Medens Tange talte, havde kaptajnen givet flere tegn på utålmodighed. Han stampede i gulvet og bed i sine knebelsbarter. Ved den sidste betingelse udstødte han en rasende ed, fo'r ind på Tange og greb ham med den ene hånd i skulderen, medens han med den anden tog kården, der lå på bordet.

"Ved min himmerigs part!" råbte han, "jeg skal straks spidde ham fast til sin egen væg, elendige salmesynger! Siden han vover at gøre mig et sådant forslag. Jeg, kaptajn Manheimer, skulle tilstå et tyveri, jeg ikke engang har begået."

Tange var blevet bleg, idet kaptajnen sprang ind mod ham; imidlertid tabte han ikke sin fatning, men udbrød: "Forhold Eder rolig, kaptajn! I har hørt mit forslag til ende, nu skal I erfare, hvad jeg byder til vederlag derfor."

"Lige meget, jeg går i al evighed ikke ind på den sidste betingelse."

"Og hvorfor ikke? I kan jo sige, at I blot tog knapperne for at drille Sidsel. Hun vil endda ikke finde den grund så utrolig."

"Nå ja – måske," ytrede kaptajnen, "men hvad skal jeg have til gengæld derfor? Det må være noget særdeles, to kirkebægre ville ikke engang forslå! Det må være noget rædsomt, noget utroligt."

"Jeg tilbyder Eder også noget utroligt."

"Mere end tre bægre?" spurgte Manheimer med øjne, der funklede af begærlighed, "sig frem!"

Tange tog lampen og så udenfor døren for at overbevise sig om, at ingen lyttede på det, han havde at fortælle. Da han kom tilbage, gik han hen til kaptajnen, nærmede sin mund til hans øre og hviskede:

"Jeg tilbyder at vise Eder, hvor I kan tage den sum af *halvtredsindstyvetusinde rigsdaler*."

Manheimer støttede sig med hænderne til bordet. Han stirrede på Tange med opspilede øjne, åben mund og udtryk af en grænseløs overraskelse. Blodet farvede hans ansigt purpurrødt, medens han sagte og klangløst gentog:

"Halvtredsindstyvetusinde rigsdaler!"

Dette udtryk forsvandt dog lige så pludseligt, som det havde vist sig. Hans bryn trak sig sammen, og han svarede med et spottende smil:

"Enten må han være blevet gal, hr. kapellan, eller også holder han mig for gæk, og Gud nåde ham så!"

"Ingen af delene," svarede Tange, "det forholder sig, som jeg siger; men læg vel mærke til mine ord: I må selv være om at sætte Eder i besiddelse af disse penge; jeg ved, hvor de er gemt, og påtager mig kun at vise Eder stedet."

"Så det er da virkelig sandt? Han mener, hvad han siger?" hviskede kaptajnen, hvis glæde steg med ethvert af Tanges ord. "Det er ingen udflugt? Han ved hvor den sum er forvaret? Godt, min eneste ven! Først skal han have sig et trykkys, og dernæst giver jeg ham mit adelige og velbyrdige navn på, at jeg skal forskylde ham for hans umage, så han vil tænke på kaptajn Manheimer, så længe han lever. Halvtredsindstyvetusinde rigsdaler! Jeg vil slås med den allerværste troldheks, som findes i denne verden for slig en sum. Kom herhen til vinduet og betro mig, hvad han ved."

Tange fortalte nu, at da han var gået op til kirken for at udforske graveren, havde han hørt stemmer bag alteret, han blev da stående bag en pille og så præsten og to fremmede i

ivrig samtale med hinanden. Af de afbrudte ord, han hørte, fik han ud, at præsten havde fået den ovennævnte sum i forvaring, og at den i aften ved midnatstid skulle overleveres til de to mænd, for at disse kunne bringe den til København.

Manheimer sad længe, grundende, efter at Tange havde ophørt at tale. Hans ansigt udtrykte i en livlig vekslen de forskellige lidenskaber, der til sidst alle forsvandt for en rasende begærlighed efter at komme i besiddelse af pengene.

"Talte disse mænd ikke om, at de havde medhjælpere i sagen?"

"Nej," svarede Tange; "men så vidt jeg fornam, var begge bevæbnet. Den ene var også tilstede ved skriftemålet i eftermiddag og havde en lang samtale med præsten."

"Og det var i aften, pengene skulle overleveres dem? Vil han springe ned og høre, hvad klokken er?"

"Den er ti forbi."

"Mord og bøddel! Så er det på tide, at vi begynder på arbejdet," ytrede Manheimer med et tilfreds smil, idet han hængte sin kårde i bæltet og svøbte sig ind i en stor, blå kappe. "Gud i vold, monsør Tange! Han skal spørge nyt fra mig. Lykkes anslaget, kan han gifte sig på minutten, for så gør jeg ham til præst på en af mine herregårde."

"Hvilke herregårde?"

"En af, dem, jeg køber mig for skatten – død og al landsens ulykker! Halvtredsindstyvetusinde rigsdaler! Jeg ville dræbe min egen broder for slig en sum."

Kaptajnen gik. Tange blev stående i døren og lyttede. Hans ansigt vidnede om en vis uro. I de første øjeblikke, efter at Manheimer havde forladt ham, medens han overvejede de

mulige følger af dette forræderi. Manheimer begav sig ud til Gåsetårnet, hvor han i vagtstuen fandt sine kammerater beskæftiget med at spille landsknægt. To af dem rejste sig straks efter hans ankomst og forlod spillebordet, af den meget naturlige årsag, at de havde tabt alt, hvad de ejede. Manheimer strøg sin knebelsbart og smålo. Han gik hen til den ene og lagde sin hånd på hans skulder.

Det var en gammel rytter med et arret og brunligt ansigt, omgivet af et tæt, gråt skæg.

Den gamle krigsmand vendte sig mod kaptajnen, nikkede koldt og udbrød:

"Tal ikke til mig, Manheimer! Jeg er rasende i dette øjeblik."

"Det tror jeg nok, kammerat! når man går hen og bortspiller sine penge."

"Risikerer man da ikke at tabe, når man sætter sig til at spille?"

"Nej."

"Hvilket spil skulle det vel være?"

"Det, de fornuftige spiller."

"Gamle nar med Eders sofisteri! Kender I kanske noget til dette spil?"

"Jeg kommer for at tilbyde Eder undervisning deri, kaptajn Nieler!"

"Og I lover mig forud at vinde?"

"På kavalers parole!"

"Hvor meget?"

"Lad os sige hundrede sølvkroner, så overdriver vi ikke."

"Men indsatsen?"

"Livet."

"Min tro! Så lidt for at vinde så meget, det spil må I forklare mig nøjere."

"Følg efter mig, kaptajn Nieler!" sagde Manheimer. "Jeg venter Eder nede bag ringmuren."

Efter disse ord forlod kaptajnen stuen. Straks efter så man de to officerer igen møde hinanden nede bag volden, som omgav tårnet.

"Nu, Manheimer!" udbrød den gamle. "Lad mig så få løsningen på Eders gåde."

"Den er snart fortalt," svarede kaptajnen. "Jeg sidder i aften hjemme i mit logi hos præsten, da jeg hører hestetrav på gaden. En rytter holder udenfor bislaget, banker på ruden og nævner mit navn.

Straks efter kommer der nogen op ad trapperne, og jeg hører en mand i det danske tungemål udbryde til husholdersken, som lyste ham op: Hvad bestiller Manheimer i aften? – Han sliber sin kårde; brøler jeg, for at kløve hovedet på enhver, der ikke giver ham den titel, han tilkommer. Uagtet denne hilsen træder manden frejdigt ind ad døren, og jeg genkender til min skræk hr. Magnus Trolle, svenske rigsråden Steen Bjelkes højre hånd, som ligger her i staden, siden kongen udnævnte ham og Ulfeldt til at forhandle med danskens gesandter. Kender hr. Magnus Trolle Eder, kaptajn Nieler?"

"Ikke det, jeg ved af at sige."

"Nu vel! Det var måske blot derfor, at han kaldte mig for den modigste officer i svenske hæren og lagde til, at rigsråden havde et hverv, som jeg straks måtte lægge hånd på. De havde nemlig fået kundskab om, at dansken hemmeligt har skikket to mænd her til byen for ved midnatstid at hente nogle

dokumenter af et højst vigtigt indhold, som holdes forvaret på et skjult sted i kirken. Disse papirer skal nu I, kaptajn Manheimer, tage fra mændene, hvad det så end koster, og derpå sporenstregs bringe dem til rigsråden. Sammen med papirerne følger en pengesum af trehundrede sølvkroner, tilføjede hr. Trolle, men I kender svenske krigsloven, kaptajn: det bytte, en krigsmand vinder med sin arm og sit sværd, skal han beholde helt og ubeskåret. Pengene tilhører Eder. – Der har I historien på det nær, at hr. Trolle pålagde den dybeste tavshed i alt, hvad der angik sagen."

"Nå, og så?"

"Ja, så gik jeg på minutten for at spørge min ven, kaptajn Nieler, om han ville være med i dette eventyr.".

"Trehundrede kroner, – ikke mere?" spurgte den gamle med et forskende blik. Kaptajnen besvarede dette blik med et smil og sagde;

"Måske noget mere, måske noget mindre. Jeg holder mig til, hvad der blev sagt, og har ikke selv talt pengene."

"Naturligvis er jeg med," ytrede Nieler beroliget. "Lad os gå."

"Jeg tænker, vi gør vel i at tage nogle soldater med," sagde Manheimer.

"For to mands skyld," svarede Nieler med et skuldertræk.

"Stol ikke derpå," vedblev Manheimer. "Dansken er snu og listig, lad være han sætter et troskyldigt ansigt op. Vi træffer kanske flere end to dernede. I al fald gælder det om at spærre dem enhver udgang fra kirken, siden vi ikke ved, ad hvilken vej, de kommer. Derfor lagde jeg planen sådan, at vi går ind i soldaternes kvarter og udvælge os hver fire mand af vort kompagni, karle, vi kan stole på. "

"Nå ja, de er snart fundet."

"To af dem tager hver en lygte med og bærer den skjult under kappen, så vi kan få lys i den mørke nat, hvis det gøres nødigt."

"Godt," ytrede Nieler, "I har jo lagt en fuldstændig plan. – Videre!"

"Om jeg mindes ret, er der tre udgange fra kirken. Vi stiller en mand udenfor hver og befaler at give tegn med lygten, så snart døren åbnes indvendig fra. I, kaptajn, stiller Eder selv foran kirken med fire mand, beredt til at hjælpe den, som giver tegnet. Jeg derimod går ind i kirken. Har denne plan Eders bifald?"

"Å ja, på det nær, at I tildeler mig den letteste post. For Fanden! Det er dog også alt for let, jeg kommer til mine penge."

"Hvem kan vide det?" svarede kaptajn Manheimer med et smil. "Hovedsagen er blot, at I husker på hr. Trolles ord og lader vort eventyr blive den dybeste hemmelighed for karlene."

"Vær uden frygt derfor," sagde Nieler, "vi bilder dem ind, at vi vil have fat i de papirer, som angår fredsunderhandlingerne, der blive forsøgt her i byen. Folkene ønske intet mindre end fred. For at denne krig kan vare ved en stund endnu, giver de sig gerne pokker i vold alle tilhobe."

Således faldt talen mellem de to kaptajner, medens de begav sig til soldaternes kvarter.

Omtrent ved midnatstid vandrede en skare mænd tavse og forsigtige gennem den krumme hovedgade, som førte til kirken. En raslende lyd af våben tilkendegav at de var bevæbnede. Fra de to forreste så man af og til, når et pludseligt vindpust blæste deres kapper til side, et lysskær af den tids små håndlygter, som folk benyttede på gaderne om aftenen. Da de

kom op ad gaden, lagde Manheimer mærke til nogle mænd, der, så usædvanligt det end var på denne sildige tid, drev omkring foran dem, tilsyneladende uden nogen bestemt hensigt, og forsvandt i retning mod kirken, efter at have vekslet nogle ord sammen.

"Ser I dem?" hviskede kaptajnen til den gamle.

"Ja vist!"

"Jeg tænkte nok, at der var flere end to om det stykke arbejde. "

"Så meget desto bedre," svarede Nieler med et tilfreds nik.

Soldaterne blev fordelt i den orden, Manheimer havde bestemt, og havde næppe indtaget deres forskellige poster, før kaptajnen gik hen til hovedindgangen og bankede tre lydelige slag på døren med knappen af kårdehæftet: der var ingen, som svarede, men det svage lys, som hidtil havde skinnet ud igennem de små blyruder, forsvandt pludseligt.

Manheimer bankede igen, satte munden til nøglehullet og råbte: "Luk op, i svenskekongens navn!"

Han ville netop gentage denne opfordring og trak vejret til et nyt udråb, da han hørte langsomme og slæbende skridt; som syntes at nærme sig døren.

"Hvem banker så sildigt om aftenen på kirkedøren?" spurgte en dyb og mandig stemme.

"Luk op!" brølede Manheimer, "så skal I få det at vide."

"Jeg har ikke nøgle til hoveddøren hos mig," svarede manden. "Om I vil gå hen til benhuset, så skal jeg lukke Eder op der."

Kaptajnen udstødte nogle brummende ord, som tabte sig, idet han forlod døren. I samme øjeblik lagde manden inde i

kirken sin hånd på skulderen af den gamle præst, der bleg og skælvende stod ved hans side, og hviskede:

"Gå I nu kun Eders vej, ærværdige herre! i Vor Herre Guds navn! Eders forretning er udført, fra nu af skal jeg se at sørge for resten. Døren bag alteret har de ladet ubevogtet."

Præsten nikkede og vaklede bort, støttende sig til stolerækken. Da han kom til koret, vendte han sig om mod manden, der fulgte efter ham med en blændlygte i hånden. Han udbredte sine arme og gjorde stiltiende korsets tegn over ham. Derpå vendte han sig om og forsvandt bag alteret, hvorfra en dør førte ud til præstehaven, som gik lige til kirkemuren.

Ad denne vej var det, at Tange havde listet sig ind i kirken og beluret de tilstedeværendes samtale.

Kaptajnen var imidlertid kommet til indgangen ved benhuset og sendte soldaten, som stod der, bort for at bevogte hoveddøren. Nøglen blev stukket i låsen, og døren gik op. Tange havde beskrevet graveren som en høj mand i en brun kappe. Manheimer så også en høj mand for sig i en brun kappe. På hovedet bar han en tyk filthue, som indvendig var forsynet med et jernkryds for at afbøde slag.

"Hvad ønsker I, herre?" udbrød denne mand roligt og fattet, idet han lod skinnet af sin lygte falde således, at det belyste kaptajnens ansigt, medens derimod hans eget forblev i skygge. Manheimer vendte sig om og befalede soldaten, der var fulgt med ham, at bevogte indgangen. Derpå trådte han nærmere hen til manden og udbrød dæmpet:

"Er du graver her ved kirken?"

"Graver og kirkesanger, nådige herre."

Manheimer smilede vantro. En bevægelse af manden havde ladet ham høre klangen af våben under hans kappe.

"Bærer graveren da våben i denne by?"

"Ja, stundom ved nattetide, når vore forretninger fører os hen i kirken."

"Hvad er da din forretning her på denne tid af døgnet?"

"Jeg satte salmenumrene i tavlerne til altergang i morgen."

"Til altergang!" gentog Manheimer, hos hvem dette ord fremkaldte erindringen om hans tidligere ønske. "Ved du, hvor alterkalken og brødæsken er forvaret?"

"Ja, det ved jeg."

"Kan du vise mig dem?"

"Hvis I ikke frygter for at følge med."

"Hvorhen?"

"Da svensken kom, forvarede præsten dem i en kasse hernede under alteret, hvor de balsamerede lig står."

"Frygter du ikke selv for at gå derned?"

"Ak, strenge herre! Med mig er det en anden sag. Som graver har jeg nu gået her i kirken i så og så mange år og set på ligene. Jeg tror næsten, at de kender mig."

"Og jeg er soldat," svarede Manheimer, "og tror næsten at have gjort flere mennesker til lig i min levetid, end du har set i din. Gå foran, mand! og lad os komme ned til de balsamerede."

Graveren gik hen til alteret og åbnede en skjult lem i gulvet, derfra steg han ned i åbningen. Manheimer drog sin kårde og fulgte ham uden betænkning.

Idet han støttede sin fod på stigen, som førte ned i hvælvingen, vendte han sig om og vinkede ad soldaten, der blev stående i døren.

"Skynd dig ud til kaptajnen!" udbrød han dæmpet, "og bed ham komme herind med sine fire mænd." Derpå gik han ned ad stigen.

14. Blandt de balsamerede

Da den formentlige graver, det vil sige Svend Gjønge, kom ned i hvælvingen, slog han lågen tilbage fra sin lygte og hængte den op på en af murpillerne. Ved dens skin så Manheimer en rummelig kælder med gotiske spidsbuer og to døre mellem sidepillerne. Begge disse døre indesluttede familiebegravelser for de forskellige adelige lig, som kirken gemte. Den ene dør var gennembrudt med jernsirater, mellem åbningerne af disse trængte et svagt lys af en lygte, der indenfor var ophængt på væggen. I den første kælder, hvori Manheimer befandt sig, stod flere store kister, betrukket med sort klæde eller læder og beslået på alle kanter med messingsøm:

"Mord og bøddel!" udbrød Manheimer, idet han så sig om. "Præsten ved at finde et godt gemmested til sine skatte."

"Ja, herre!" svarede Svend, "men I skal først lære det rigtigt at kende. Der ser noget forstyrret ud hernede, for i de første dage Eders folk kom til byen, gik de ind i kirken og ransagede alt. De brød låget af kisterne og løftede ligene ud for at se, om de kunne finde noget værdifuldt hos dem."

"Det er meget sandfærdigt, hvad du der fortæller," svarede Manheimer. "Jeg var selv med ved samme lejlighed, men vi fandt ikke noget synderligt. Havde jeg dengang vidst, hvilke skatte den gamle hallunk opbevarede, skulle der være blevet ryddet bedre op."

"Ak, ædle herre! Det lille alterbæger er endda ingen stor skat."

"For Djævelen! Jeg tænker heller ikke på bægeret alene. Med få ord, jeg ved, at præsten her i kirken har forvaret en stor sum

penge. Det er dem, du må udlevere os, siden det vel er dig, som skulle skaffe dem bort herfra."

"Ah!" udbrød Svend, "her har altså været forræderi med i spillet."

"Det giver jeg dig lov til at grunde på siden. For øjeblikket nytter det ikke at nægte noget, jeg ved besked om alt, og mine kammerater har omringet kirken. Kommer du med udflugter, vil jeg være forbandet, om jeg ikke lader dig hænge op under lysekronen. Forstår du mig?"

"Ja, meget nøje," svarede Svend; "men jeg er da heller ikke så ubeskyttet, som I kanske mener; og siden I nævner Eders kammerater, så har jeg også mine nær herved."

"Hvem mener du?"

Svend smilede og pegede omkring sig på de åbnede ligkister, medens han svarede:

"Jeg mener de døde!"

"Vil du gøre nar ad mig?" råbte Manheimer truende.

"Følg blot med og se på dem," vedblev gjøngen. "Det er skam ikke så dårlige svende, som I bilder Eder ind."

Kaptajnen kastede et blik hen over kisterne, udstødte et råb og fo'r et skridt tilbage. Bag ved hver kiste så han en høj og bredskuldret skikkelse rejse sig i vejret. Disse fire mænd, som så uformodet viste sig, syntes at betragte kaptajnen med et udfordrende og hånligt smil; de var alle bevæbnet og samlede sig om graveren. Denne hviskede nogle ord til dem, hvorpå de tre vendte sig og gik. Den fjerde tøvede nogle øjeblikke og syntes kun nødig at ville følge sine kammerater. Svend vendte sig om til ham og udbrød kort og bydende:

"Som jeg sagde dig, Ib, du går!"

Manden mumlede nogle afbrudte ord, han trådte først et skridt nærmere til kaptajnen, knyttede begge hænder mod ham og fordrejede sit ansigt med en meget betegnende gebærde. Derpå vendte han sig, klirrede med sin sabel og fulgte efter de øvrige.

"Du lader dine mænd gå!" udbrød Manheimer forbavset.

"Jeg gør så," svarede Svend rolig. "Det er ikke her, at deres hjælp gøres mest nødig."

"Som du vil, mand! Vis mig blot, hvor pengene er forvaret, så skal jeg intet ondt gøre dig; men om du så var den skinbarlige Belzebub selv, må du rykke ud med dem."

"Og hvis jeg alligevel vægrer mig?" spurgte Svend.

"I så fald er vi her to brave adelsmænd, som vil prøve, hvorledes svensk stål bider på dig og dine."

"Frygter I da ikke for en kamp her?" svarede Svend. "Hvor I så de døde så hurtigt blive levende, kunne måske de levende ligeså hurtigt blive døde."

Kaptajn Nieler viste sig i dette øjeblik over åbningen fra altergulvet med sine soldater og steg ned af stigen.

"Fem til," udbrød Svend. "Jeg troede ikke, I var så mange."

"Der venter endnu et par stykker ovenfor."

"Nej, lad os ikke få flere herned," svarede Svend, "ellers ville I jo fylde den hele hvælving."

Og før nogen anede hans hensigt, kastede han lygten ned fra sømmet og knuste den på gulvets stenfliser. I det bælgmørke, som derved opstod, hørte Manheimer Svend drage stigen til sig og et dumpt skrald, forårsaget af en ligkiste, som han væltede ned fra skamlerne for at danne en forskansning mellem sig og døren til den næste hvælving.

"En lygte herned!" råbte Nieler.

Soldaterne, som ventede ovenfor, udstødte et skrig, da de så, at stigen var taget bort, hvorved de blev hindret i at komme ned til deres kammerater. De bandt en lygte fast i enden af et sabelbælte og firede den ned i hvælvingen. Lysets stråler brødes i skjoldene eller våbnene på væggen over adelsmændenes kister og kastede tillige et svagt skær hen over ligenes gulblege og indtørrede ansigter. Trækvinden fra den åbne lem bevægede de gamle, udtungede faner, som hang ned fra loftet. I disse uhyggelige omgivelser, mænd, der kun ventede på et tegn til at kaste sig over den ene, som bag en væltet ligkiste imødeså kampen med en frygtløs ro, med et ansigt, hvis mørke øjne glødede, og hvis muskler udtalte en jernfast og bestemt vilje til at modtage kampen. Ovenover dem fra den åbne lem så man de ophidsede og lidenskabelige ansigter af soldaterne, der var blevet skilt fra deres kammerater, og bag døren til den næste hvælving, gennem hvis jernsnirkler lyset skinnede, flere mørke skikkelser, som færdedes i en travl virksomhed uden tilsyneladende at have nogen tanke eller opmærksomhed for, hvad der skete udenfor.

"Fremad!" råbte Manheimer pludseligt. "Det gælder en dukat for det første stød, som rammer ham."

Med disse ord svang han sig op på ligkisten.

"I så fald vil I ikke komme til at vinde!" råbte Svend og affyrede en pistol mod Manheimer. Kaptajnen tumlede tilbage, men kuglen var prellet af mod hans brystharnisk.

"Måske dog!" udbrød han med en hånlig latter og førte et stød med sin kårde efter Svend.

"Ah!" udbrød denne, "du bærer en brystplade. Så forsøg da dette."

Han gjorde et udfald efter kaptajnens hoved, men Manheimer trak sig tilbage, og sværdet strejfede kun hans venstre skulder.

To andre trængte frem over kisten og angreb på begge sider. Svend optog den førstes hug i sin kappe, som han hævede med den venstre arm, derpå trådte han et skridt til side for at undgå den andens slag, og jog sit sværd ind i den ene soldats bryst. Manden udstødte et kvalt suk og faldt overende, så stiv som en kegle. Hans kammerat fik ingen tid til at gentage sit udfald, for i det samme Svend drog sit sværd ud af den faldne, hævede han det til et hug, der sårede soldaten i armen. Denne udstødte en drøj ed og sprang tilbage over kisten.

Kaptajn Nieler havde imidlertid trukket sig hen imod den ene side, i den hensigt at komme indenfor kisten, uden at vove sig frem foran Svend. Denne begreb hans hensigt. Da soldaten sprang tilbage, kastede gjøngen et blik over sine modstandere og så Nieler med den venstre hånd vinke ad Manheimer, medens han selv gjorde det første skridt, der bragte ham indenfor kisten. Svend gjorde et spring hen imod ham og lagde sig ud til et anfald mod Nieler, som denne afbødede; ved det næste stød fornam Svend af den ringe modstand; hans klinge mødte, at den måtte have truffet, men i det halvmørke, som hvilede under hvælvingen, kunne man intet tydeligt se; da Svend drog sit sværd tilbage, udstrakte Nieler begge sine arme, hvirvlede sig rundt, vaklede og faldt til jorden med et gennemtrængende skrig.

Endnu før Nieler faldt for aldrig at rejse sig igen, havde Manheimer gjort et nyt forsøg på at trænge over skranken. Idet han fik fodfæste på den anden side, gjorde han et rasende udfald mod Svend. Denne parerede med kappen over den venstre arm og slog Manheimers kårde i vejret, medens han gengældte stødet, men fejlede atter, idet hans fod gled forover i den blodstrøm, som Nielers legeme udbredte over fliserne. Derved var han kommet Manheimer så nær, at han ikke fandt plads til at føre noget nyt stød mod ham. Manheimer drog sin daggert, da Svend fo'r ind på ham og slog ham kårdehæftet i hovedet.

På samme tid hørtes et jublende skrig fra soldaterne ovenfor lemmen. En af dem havde revet alterklædet over, sammenbundet stykkerne og lod sig nu af sine kammerater hejse ned i hvælvingen. Den næste sad allerede med benene nede under gulvet beredt til at følge ham; da der lød en gennemtrængende piben inde fra sidehvælvingen. Soldaten studsede. Ved denne lyd fo'r et smil over Svends ansigt. Han trådte et skridt fremad og lod sine øjne løbe omkring i hvælvingen. Hans af kampen ophidsede ansigt glødede i en stærkere rødme, da han så det værk, han her havde udført. Han drog en pistol frem af sin kofte, tog et omhyggeligt sigte og trykkede af. Tillige med knaldet hørte man stumperne af den sønderskudte lygte rasle ned på gulvet. Lyset slukkedes, og hvælvingen var atter indhyllet i det dybeste mørke.

"Se så, mine venner!" udbrød han. "Nu er vor gerning fuldbragt, og Svend Gjønge byder jer farvel, indtil vi træffes igen."

Efter disse ord hørte soldaterne en dør blive åbnet og atter slået i og derpå raslen af skodder, som på den modsatte side blev skudt for.

Manheimer udstødte et dumpt brøl, han anede, at hans plan i dette øjeblik blev tilintetgjort, men han vovede ikke at følge efter Svend, før soldaterne ovenfra havde hejset en lygte ned i hvælvingen.

Da der atter blev lyst dernede, var Svend forsvundet, det samme var tilfældet med lyset, som hidtil havde skinnet igennem døren fra den næste hvælving.

"Hejs lygten ned til os!" råbte Manheimer rasende. "Alle mand herned, og lad os prøve, om vi ikke i forening kan sprænge døren."

Soldaterne trængte sig frem over ligkisten og satte skuldrene til døren, men den trodsede ethvert forsøg. Manheimer opfyldte hvælvingen med sine Eder og skrig; da han endelig indså, at det ville være ham umuligt at bryde døren op, stak han sin daggert ind mellem rammen og jernsiraterne; det lykkedes ham omsider at bryde flere af disse ud. Derved fik han armen ind på den anden side og trak skodderne tilbage, hvorved døren gik op og åbnede en gennemgang for svenskerne.

Ved lygtens skin så de, at hvælvingen var forladt. En stærk trækvind strømmede de indtrædende i møde fra et af kælderhullerne i muren.

Manheimer gik straks derhen, han fandt jernstængerne, som havde siddet foran åbningerne; bøjet til side og revet ud af deres tidligere plads i muren. Han udstødte et rasende skrig, rev sig i håret og teede sig som en afsindig. Efter denne sidste opdagelse var enhver videre underretning overflødig om den

måde, hvorpå Svend og hans medhjælpere havde forladt hvælvingen.

Uden at sige et ord til soldaterne, tog Manheimer lygten, krøb igennem hullet og begyndte at undersøge fodsporene udenfor muren i den dybe sne.

Disse viste sig i begyndelsen meget kendelige og bestemte, men ophørte kort efter på den banede vej, og kaptajnen vendte tilbage til hvælvingen.

To af hans soldater havde imidlertid benyttet hans fraværelse til at liste sig bort gennem åbningen. Manheimer befalede de øvrige at bringe de dræbte ned til slottet, medens han selv forlod kirken og ilede ud til vagten, der var opstillet ved byens port, for at høre, hvem der havde passeret forbi i løbet af den sidste time.

Skildvagten havde ikke set nogen gå ud, og kaptajnen erkendte omsider det frugtesløse i at søge efter de forsvundne i denne åbne by, hvor så at sige ethvert stræde tillod uhindret adgang til den frie mark.

"Mord og bøddel!" mumlede han til sig selv, medens han gik igennem den krumme hovedgade. "Det er den elendige kapellan, der er skyld i hele vor ulykke. Han skal komme til at bøde derfor. Hvad om jeg sagde, at han havde lokket mig ned til kirken, og at præsten der havde stillet os et baghold. Sådan får jeg ram på dem begge, og præsten får tillige at vide, at hans svigersøn røbede os hemmeligheden."

Med disse tanker beskæftigede den værdige kaptajn sig på vejen til sine kammerater i Gåsetårnet.

15. Hvori nytten af en kakkelovnskrog overgår dens behagelighed

Hovedgården Iselingen ligger omtrent en halv fjerdingvej fra Vordingborg. I Frederik den Tredjes tid stod der et gammelt, gotisk slot på grunden af den nuværende forpagterbolig, hvoraf kun et højt, rundt tårn var tilbage i begyndelsen af vort århundrede. Slottet og dets omgivelser hørte til Vordingborg Krongods og blev bestyret af lensmanden Tyge Høeg.

Aftenen efter, at Svend havde modtaget pengene af præsten, sad hr. Tyge og spillede dam med sin skriver. Det var en stor sal, hvis mørke, med lædertapeter betrukne vægge og høje, hvælvede loft, kun sparsomt oplystes af den lille lampe, lensmanden havde stillet hen foran dambrættet.

Midt i salen stod et stort bord af massivt egetræ med fire kuglede og plumpe fødder og skjult af et gammelt og hullet klæde. Langs væggene sås en række høje armstole, hvis ryg og sæder var af læder, udsiret med forgyldte linjer og fastnaglede med messingsøm. I en krog ved kaminen sad lensmanden i en sort og hvidstribet, ulden nattrøje ved siden af et flammende bål.

Tyge Høeg var lidt over de halvtreds. Hans hoved begyndte at blive skaldet, derimod tiltog hans bug og kinder i en forbavsende fyldighed og runding. Hans dobbelte hage skjulte næsten sløjfen på halstørklædet, hans lyseblå øjne havde et stirrende og ubehageligt udtryk.

"Hør, skriver!" udbrød han efter en lang tavshed. "Hvis nogen spørger, hvad han er, kan han svare, at jeg kalder ham for en

slyngel. Jeg viser ham den gunst og nåde at spille med ham, og så belønner han mig med at sidde og snyde mig lige op i mine åbne øjne. Nu har han jo vundet den tredje ort fra mig."

"Jeg, nådige herre!" udbrød skriveren forbløffet.

"Hold sin mund!" vedblev lensmanden. "Jeg siger, at han spiller falsk, og det er godt dansk. Hvorledes skulle han ellers kunne vinde fra mig?"

Tyge fik ingen lejlighed til at udvikle dette begreb nøjere, for tjeneren trådte ind og meldte, at Espen Naas, den rige købmand fra Vordingborg, stod udenfor med et kvindfolk og begærede herren i tale.

"Ej hvad!" udbrød Tyge overrasket "er han allerede der? – Hør Toller! Hold dem lidt op med snak og påfund, imens jeg pynter mig, – bild dem ind, at jeg har forretninger – sig, hvad du vil, og afsted med dig."

Tjeneren gik.

"Nå, skriver!" vedblev herren med større venlighed, "nu gælder det min sjæl om at komme i klæderne i en fart. Hent mig mine støvler med de lange sporer og min kam; hvor er min kam? Den sidder i rebet bag det lille spejl. Lad mig se, han tager benene med sig."

Under disse udbrud flyttede lensmanden lampen hen på det store bord midt i stuen, iførte sig en karmoisinrød plysses kofte, bandt tørklædet fastere om halsen, hvorved hans ansigt antog en mere blodrød farve end tilforn. Skriveren bragte imidlertid støvler og kam.

"Træk dem på mig," hviskede Tyge, medens han stak benet frem, og, siddende foran et lille spejl med lampen i den ene

hånd og kammen i den anden, søgte at skjule sin skaldede pande ved at rede alt baghåret frem over den.

"Se så! " udbrød han tilfreds. "Nu kan han gå og kalde købmandens ind. Bring os så en flaske franskvin herop fra kælderen, her har han nøglen, men han stikker ingen af flaskerne til sig, som han gjorde sidst."

"Det har jeg aldrig gjort," ytrede den ulykkelige skriver, hvem blodet steg til hovedet ved denne fornærmelse.

"Hvad bryder jeg mig om hans nægten!" råbte Tyge. "Der var nitten flasker, kort før han hentede mig den sidste, og dagen efter talte jeg kun sytten, ved han det. Her er nøglen. Ud med sig og lad os få tre rene glas ind."

Skriveren ville gøre en bemærkning. Lensmanden stampede i gulvet og pegede på døren medens han tog plads foran det store egebord og gav sig til at sprede papirerne omkring til alle sider, for at det for den kommende skulle se ud, som om han havde været beskæftiget ved bordet.

Straks efter trådte den omtalte købmand ind, en lille, bleg og kroget person med et snu og listigt ansigt, der udmærkede sig ved et uafbrudt vekslende minespil. Ved hånden førte han en ung pige, hvis spæde og ungdommelige figur tildels indhylledes af en klædes kåbe. Hun rødmede undseligt, medens hun med ærbar mine og nedslagne øjne nejede for lensmanden.

"Træd nærmere, min kære Espen!" udbrød Tyge med et forekommende smil og gav købmanden ved en håndbevægelse tegn til at tage plads på stolen ved hans side. "Jeg ser med glæde, at han har beredt mig den overraskelse at tage sin kære datter med."

"Overraskelse!" gentog Espen studsende. "Nådige hr. lensmanden skrev jo i sidste brev udtrykkelig, at jeg skulle komme med lille Ellen og ikke hende foruden."

"Nå ja, måske!" sagde lensmanden, fortrydelig over ikke at være blevet bedre forstået; "jeg gjorde det i den mening, at slottet her ville være et mere passende hjem for den lille jomfru, end byen, hvor det vrimler af så mange vilde og slemme krigsfolk."

Espen brast i latter. " Ak, velbyrdige hr. lensmand! I har ikke nødig at bruge så mange omsvøb; lad os gå lige til sagen. Jeg har allerede forklaret min lille Ellen, at hun måske kom til at blive på slottet for bestandig og bestyre den nådige herres hus, hvis jeg ellers overtydes om, at herren sætter nogen pris på hendes selskab."

"Har I virkelig!" udbrød Tyge fornøjet og trak sit halstørklæde op over hagen, som ved en bevægelse havde vist sig i et større forhold, end han ønskede. "Og hvad siger da den kleine Ellen dertil?" spurgte han med sit venligste smil. "Kunne min lille pige have lyst til at blive her i disse store og kønne stuer, at få sig nye kjoler af silke og det fineste hollandske klæde, at lade sig opvarte af mine folk og ikke bestille andet end at pleje mig stakkels mand på mine gamle dage? Hvad?"

Den unge pige tav, fordi det under den øjensynlige kamp, hvori hun befandt sig, var hende umuligt at fremføre et ord, hun vovede for første gang med et ubeskriveligt bønligt udtryk at hæve sine store, blå øjne op til det grinende satyransigt, hvis grådige blikke slugte alle hendes yndigheder, og hvis læber under smilet trak sig sammen i de besynderligste folder, fordi

de på samme tid måtte skjule en fuldstændig mangel på tænder.

"Ellen!" udbrød faderen med et lynende blik. "Kan hun ikke svare hr. lensmanden?"

Ellens læber sitrede, hun foldede sine små hænder over brystet, idet hun hviskede sagte, næsten uhørligt:

"Ak, nådige herre! Jeg ville så nødig blive her på slottet; hav forbarmelse med mig lille pige."

"Hendes fader er en dumrian," svarede Tyge Høeg, "jeg skulle ikke sige det så ligefremt. Han har forebragt mit hjertes bedste ønske på en ravgal måde; af alle mennesker er jeg nok den, som mindst ville gøre hende noget til fortræd. Men tør hun sine kønne øjne og gå så lidt ned til husholdersken. Jeg har en sag at afgøre med hendes fader imens."

Ellen rejste sig glad over den givne tilladelse.

"Kom først hen til mig, før hun går," vedblev Tyge med det størst mulige udtryk af venlighed, som han var i stand til at give sit ansigt. "Kom herhen, min søde dukke, at jeg kan knibe hende lidt i hendes røde kinder."

Ellen adlød nølende og ilede derpå ud af salen.

"Nu vel, hr. lensmand!" udbrød Espen, da de blev alene, idet han, uden at afvente tilladelse, tog plads på en stol ved Tyges side. "Hvad tykkes Eder om den små?"

"For så vidt ret godt, hun er køn af udseende, og I siger jo, at hun er vant til at tage vare på husets gerning hjemme hos Eder, men I griber blot tingene galt an med den evindelige snak og har gjort pigen bange."

"Ja, lad mig om det," svarede købmanden, "jeg kender Ellen bedst og ved nok, hvad jeg gør."

"Ja, ja, hvad forlanger I da for, at jeg får hende til mig i huset?"

"Derom er vi jo allerede enige; jeg forlanger kun den halm, der står i ladegården næst herved."

"Det er for meget, Espen, det er, få mig skam, for meget. I har nu allerede udplyndret to af vore magasiner, og hvordan vil det vel gå siden, når jeg skal til at aflægge regnskab?"

"Jeg tænker, at I kan spare regnskabet for eftertiden," svarede Espen leende. "Det er jo til svensken, vi sælger halmen, og andet herskab får landet vel aldrig."

"Hvor meget udbragte I det sidste til?"

"Ja, Gud bedre det! Hidtil har jeg ikke set så meget som en hvid derfor; den gale kaptajn udsætter betalingen fra tid til tid. Til i dag havde han bestemt lovet mig pengene, men da jeg kom ned i hans kvarter i morges, teede han sig som en forrykt mand, bandede og støjede og påstod, at kapellanen havde stjålet halvtredsindstyvetusinde rigsdaler fra ham."

Tyge brød ud i skoggerlatter. "Åh, fortæl det igen," råbte han, "det gør så godt at komme til at le rigtigt. Den blegnæbbede kapellan! – Hvor mange penge var det, I sagde?"

"Ikke mindre end halvtredsindstyvetusinde rigsdaler," gentog købmanden. "Forresten skal der nok være noget sandt i historien, for jeg spurgte kaptajn Manheimer ud og fik at vide, at svigerfaderen, den gamle præst, havde leveret summen til Svend Gjønge, som folk nu snakker så meget om her på egnen, for at han skulle se at bringe den til København. Vist er det, at der har været stor alarm i byen i nat. Den ene af mine folk kom i morges og så to dræbte majorer, som begge er blevet slået ihjel, da de ville stoppe Svend Gjønge. Man har også hørt dem skyde

hele natten i gravhvælvingerne under kirken, og der ligger nok en mængde mennesker endnu dernede, som de ikke havde fået båret op, da jeg tog hjemmefra."

Tyge var sunket sammen på stolen, han syntes fordybet i sine egne betragtninger, uden at ænse, hvad Espen fortalte. Pludselig fo'r han i vejret og udbrød:

"Halvtredsindstyvetusinde daler! – Hvad!"

"Ja, det er en rar, lille sum."

"Jeg skulle ikke bøje mig for kongen, men anse mig selv for den rigeste mand i Danmark, om de var mine."

"Ak, hr. lensmand! Hvad siger I der? Tænk blot på kaptajnen, som lå indkvarteret med dragonerne i Vordingborg, lidt før fjenden kom, Kai Lykke, med sine femten herregårde. Tænk også på hr. Corfits, om hvem selve rigsrådens skriver, Magnus Trolle, som boede i mit hus, fortalte, at han anno 25 tilbød dronning Christine fire og tyve tønder guld, om hun med krig ville anfalde Danmark; men den herre havde også forlov til selv at mønte penge i højsalig kongens tid."

Espen blev pludselig afbrudt, idet en tjener trådte ind og meldte, at to mænd var kommet til slottet og begærede lensmanden i tale.

"Hvem er disse mænd?" spurgte Tyge.

"Det skal jeg ikke kunne sige," svarede tjeneren, "de er så korte for hovedet og holder ikke af at give sig i tale med os; de trak en lille slæde efter sig, hvorpå der lå to øltønder som de, marketenderne bruge, når de drager rundt i landet til krigsfolket."

"Lad dem komme ind," sagde lensmanden.

Tjeneren gik, straks efter trådte to mænd ind i stuen. Det var Svend Gjønge og Ib. Svend havde slået hætten af den brune kofte op over hovedet, således at hans ansigt var halvt tilhyllet af den.

Idet han gik hen over gulvet, hørtes en klirren, der tydede på, at han var bevæbnet. Ib blev stående ved døren og lod sine sorte og skarpe øjne løbe omkring over alle genstande i salen.

"Min herre lensmand!" udbrød Svend, da han kom hen til bordet og havde slået hætten tilbage. "Jeg kommer her i aften for at søge bistand hos Eder."

"Hos mig," ytrede Tyge forundret.

"Sagen er, at jeg og min kammerat har fået i ærinde at bringe to ankre kostbar vin til svenskens general på sin side Præstø; men vejen er træls og vinen tung, vi fattes en hest til vor slæde, den vil jeg låne hos Eder."

"Må jeg se det brev, I fik med til generalen," sagde Tyge og strakte hånden ud mod Svend.

"Jeg har intet brev," svarede Svend. "Manden, som skikker mig, troede mig på mit ansigt. Det samme får I at gøre."

"Med forlov at spørge, hvor er den vin fra?" spurgte Espen med et lurende blik.

Svend vendte sig om og gav kræmmeren et målende øjekast, idet han sagde:

"Med forlov at spørge, hvor er den mand fra?"

"Han er også skikket af by med et hemmeligt bud," svarede Tyge.

"Hvis så er, vil jeg råde ham til at bære sig ad på samme vis som jeg. Jeg betror mig aldrig til fremmede. I er vel også kommet for at bede lensmanden om bistand? Der ser I, hr.

Tyge, hvor godt folk kender Eders sindelag: alle de, der går bud for svensken, tyr til Eder undervejs, når de trænger til noget."

"Hvad vil I sige dermed?" spurgte Tyge ubehagelig berørt ved Svends hentydning til den gunst, han stod i hos fjenden.

"At tiden går, og at I må låne mig den hest, jeg har nødig til min slæde."

"Gud bedre det, for hvad hest jeg kan undvære," ytrede Tyge med et skuldertræk. "To måtte jeg give til hæren, da de slæbte de svære kanoner op mod København, to fik Kongelig Majestæt, Karl Gustav, til sit eget brug, siden både hans hest og vogn sank i havet undervejs på bæltet. Nu har jeg alene en gammel følhoppe tilbage, som ikke er nogen tjenlig."

"Den kan være god nok til mig, og jeg låner den med Eders tilladelse."

"Nej, min sjæl, om I gør."

"Så låner jeg den uden Eders tilladelse."

"Eja!" råbte Tyge med en hånlig latter. "Du taler min tro, som om jeg ikke havde mine folk i nærheden, der på et vink af mig kunne kaste dig på porten."

"Hvis I gjorde det," sagde Svend roligt, "kom jeg i nærheden af mine folk, nogle af dem venter udenfor porten."

Ib, som under samtalen var blevet stående ved døren, rømmede sig i dette øjeblik og begyndte at klirre med sin sabel, det sædvanlige tegn på, at hans kamplyst begyndte at vækkes.

Kræmmeren sad i skyggen af lampen og tegnede med en pen på egebordet; han dyppede den og skrev to ord på et stykke papir, som han skød hen til Tyge. Lensmanden så papiret og læste forundret: "Giv efter!" Han vovede dette øjeblik ikke af

kaste sine øjne på Espen, men vant til at bøje sig for dennes gode indfald, forandrede han pludselig tonen og udbrød:

"Herre min Gud! Hvor I farer op for ingenting; jeg talte jo kun sådan for spøg."

"Ak, hr. lensmand!" sagde Svend Gjønge, "tro heller ikke, jeg svarede i alvor. Hvorfor skulle det vel falde mig ind at tage Eders hest med magt, siden jeg forud vidste, I ville lade mig få den godvilligt?"

Tyge syntes at betænke sig på svar, medens han så over mod kræmmeren. Denne tog ordet:

"Ja, I ser på mig, nådige hr. lensmand! Min nærværelse er måske Eder og disse gode mænd til besvær. Men hvis de blot ville gå ned i borgstuen, til jeg har fået den besked, I lovede mig, så går jeg min vej igen, og I kunne da tale sammen uforstyrret."

"Varer det længe?" spurgte Svend.

"Åh nej," sagde Tyge, "lad Eder give mad og drikke dernede, og kom blot tilbage, så snart I har spist."

Til trods for Svends skarpe blik, var kræmmerens list undgået hans opmærksomhed, han fattede derfor heller ikke årsagen til denne pludselige venlighed. Imidlertid adlød han lensmandens opfordring og gik hen til døren, Ib rømmede sig og klirrede frygteligt med sin sabel, idet de forlod værelset. Så snart de var kommet udenfor, greb Ib Svend i armen og lagde sit hoved til døren for at lytte. Tyges og kræmmerens halvsagte hvisken tabte sig i den lange afstand.

"Så sandt jeg er en ærlig mand," hviskede Ib, "de tænker på at spille os en streg. Jeg så den lille kræmmer smile så lumsk, da

du vendte ham ryggen. Men vi skal snart komme under vejr med, hvad de har for."

Efter disse ord spændte Ib sin sabel fra siden og leverede den til Svend.

"Hvor vil du hen?"

"Tilbage til stuen igen. Jeg lod, som om jeg lukkede døren, da vi gik, men den blev stående på klem. Vent mig dernede! De har bestemt noget i sinde."

Med de samme ord åbnede kræmmeren samtalen, da Svend havde forladt salen.

"De har bestemt noget i sinde, de to gavstrikker!"

"Mener I?" udbrød Tyge med åben mund.

"Ja! Og hvem tror I vel, den var, I talte med?"

"Han så mig rigtignok sært fordægtig ud," svarede Tyge forsigtigt, for ikke at udtale en formodning.

"Det var min tro ingen anden end Svend Gjønge."

"Svend Gjønge!" gentog lensmanden og fo'r i vejret.

I dette øjeblik åbnede Ib døren og bukkede sig ned bag den store lænestol, som Tyge netop havde forladt i kakkelovnskrogen. "Svend Gjønge med de halvtredsindstyve tusinde?"

"Med eller uden de halvtredsindstyve tusinde, det var, få mig skam, ham. Ikke skulle det undre mig, hvis der gemtes andet i de to ankre end den franskvin, han talte om."

"I siger noget. De har forvaret pengene i ankrene og vil på den måde se at luske dem igennem svenskehæren."

"Ja, nu er vi omtrent ved det," sagde Espen, idet han fornøjet gned sine hænder, "jeg er netop af samme mening."

Ib kunne høre hvert ord så meget lettere, som stemmerne hævede sig med den stigende begejstring. Desuagtet var skjulestedet ikke så bekvemt, som han havde forestillet sig. De svære bøgeknuder i kaminen opfyldte krogen med en kvælende hede. Ib stønnede. Sveden perlede i store dråber på hans pande. Af mangel på bedre råd listede han sig til, lidt efter lidt, at trække sin kofte af. Imidlertid vedblev samtalen:

"Vi må undersøge disse ankre, før de rejser videre," mente lensmanden.

"Vi må slet ikke lade dem rejse," svarede kræmmeren.

"Godt nok, men hvordan kunne vi vel hindre dette? Svenske generalen, hr. Steenbuk, var så nådig at fritage mig for at give hans folk kvarter, og foruden os er der i aften kun to gamle karle på slottet. Alle de andre er løbet deres vej."

"Hvorfor?"

"De ville have mere løn."

"Hvor meget fik de da?"

"Siden krigen begyndte, fik de ingenting."

"Og de ville endda have mere, de utaknemmelige! Der er ingen billighed til i denne verden."

"Lad nu spøg fare, Espen! Hellere må vi lægge råd op om, hvorledes vi kan hindre vore to mænd i at komme bort."

Kræmmeren syntes at betænke sig. Lidt efter udbrød han med et fiffigt smil:

"Jeg får en ide! I holder dem op med snak til i morgen tidlig, imens skriver I et brev ned til oberst Sparre på Jungshoved, han skylder Eder nogle forbindtligheder for de rare sager, I har skikket ham, og vil ikke nægte en kommando af sine folk, helst når I lader Eder forlyde med, at det gælder om at fange Svend

Gjønge, på hvis hoved han har sat en pris. Om vor formodning med pengene taler I derimod intet, og medens svenskerne tager Svend, tager vi hans ankre. Hvad synes I?"

"Kræmmer, – Espen!" råbte Tyge og slog i bordet, "I er en fiffig person, Eders indfald er fortræffeligt, og det forsikrer jeg Eder højt og helligt, at hvis Svend virkelig har gemt alle disse rare penge i de to ankre, og jeg får fat på dem, skal I ikke have spundet denne list for intet."

"Det tror jeg nok," svarede Espen. "Man kan da ikke regne halvparten af halvtredsindstyve tusinde for intet."

"Halvparten!" gentog lensmanden studsende.

"Ja, naturligvis, min kære herre! Halvpart til mig og halvpart til Eder, jeg skulle tro, at det var den lige deling; med mindre I synes bedre om, at jeg melder den hele sag til kaptajn Manheimer, så kan I stole på, at Eders andel vil blive mindre."

"Nuvel!" udbrød Tyge forbløffet, "I får da halvparten."

"Skriv blot brevet. Her er papir og pen."

Tyge skrev. Ib var nær ved at steges. Havde afstanden mellem ham og bordet ikke været så stor, ville man have hørt hans korte åndedræt og den undertrykte stønnen, som heden afpressede ham. Atter havde han forsøgt at gøre den mere udholdelig ved at afføre sig vest og tørklæde, men varmen syntes at tiltage.

"Men hvem skal gå bud til Jungshoved?" spurgte Tyge, idet han lagde brevet sammen.

"Ak, min herre lensmand!" svarede kræmmeren, "tror I vel, jeg ville betro nogen anden dertil? Jeg skal selv endnu i nat besørge, hvad I skriver."

"Jeg med," hviskede Ib rasende. "Gid Djævelen flytte Eder, at I tøver så længe, inden vi kunne komme til at begive os på den

rejse."

"Nå da, i Guds navn! Her har I brevet."

"Men hvordan kommer jeg bort fra slottet, uden at nogen mærker det?"

"Det finder vi vel råd for," svarede lensmanden smilende. "Ser I her døren i tapetet; når I bliver ved at følge gangen udenfor, kommer I til en trappe på venstre hånd, den fører ned til haven, og derfra behøver I kun at stige over gærdet. Det er min tro længe siden, denne dør er blevet åbnet," tilføjede han. "I min salig kones tid førte gangen til hendes værelse, nu derimod –"

"Formodentlig til husholderskens," faldt Espen ham i talen, idet han tog brevet, svøbte sig ind i sin kappe og forsvandt bag tapetdøren.

"Endelig!" udbrød Ib halvhøjt, idet han tog sine klædningsstykker under armen og fo'r ud af salen.

16. Hvor købmanden skjulte sit brev

Da Ib trådte ind i borgstuen vakte han megen forbavselse ved sit røde, glinsende ansigt, sit stive og stirrende blik, men fremfor alt på grund af klædningsstykkerne, han endnu bar under armen. Uden at sige et ord styrtede han hen til bordet, greb med begge hænder om ølkanden og tømte den tilbunds. Derefter syntes han at komme til sig selv igen. Under et ophold, han gjorde for at trække vejret, tog han kanden fra munden og kastede sit blik omkring på de tilstedeværende, medens hans læber udvidede sig til et blidt og velvilligt smil, der viste en række hvide tænder. Han nikkede til Svend og udbrød:

"Det var, som jeg sagde. I aften tænker ræven at fange høns. Lensmanden bad mig ellers at bede dig vise ham den ære at træde op i salen. Han har en sag at anbefale dig, som ligger ham svært på hjerte."

Svend gik, Ib fulgte efter ham, men vendte sig i døren og udbrød:

"Vil ingen af jer, I gode folk, sige til husholdersken fra lensmanden, at hun giver mig noget at spise, det bedste, hun har i sit stegers, men det må ske i en fart, for jeg skal straks gå på rejse." Efter disse ord gik Ib ud til Svend, som ventede på gangen.

"Nå," hviskede Svend, "du fik altså noget at vide."

"Jeg hørte hvert ord, de sagde. De kender dig og har gættet, hvad vi fører med os. Lensmanden skrev til obersten på Jungshoved og bad om folk til at angribe dig. Kræmmeren er allerede gået med brevet."

"For en ufærd! Kræmmeren?"

"Ja, men jeg hjælper ham med at besørge det," svarede Ib med en betydningsfuld gebærde. "Mens jeg er borte, må du skaffe dig en hest og komme afsted så hurtigt, du kan; tag ind over marken og sig mig, hvor du vil have, vi skal møde hinanden."

"Jeg drager opad til skoven ved Rekkinde og venter der på dig. Skulle jeg være borte, når du kommer, så kan du følge sporet, som slæden gør i sneen."

"Gud i vold da! Forlang blot hesten af lensmanden og drag din vej. Han tør ikke nægte dig den og har kun to karle på gården."

Ib trykkede Svends hånd og vendte tilbage til borgstuen, hvor husholdersken imens havde fremsat et rigeligt måltid.

Ib gav sig straks i færd med det, nikkede, medens han spiste, over til den gamle kone, og bemærkede, at lensmanden havde rådet ham til at smage den herlige mjød, som lå forvaret i kælderen. Konen gik for at tappe en kande. Imidlertid havde de to karle, hvoraf Tyges tjenerskab bestod, taget plads på bænken foran ham; den ene sad og tegnede figurer i det spildte øl på bordet, den anden vedblev at stirre på Ib med uafbrudt opmærksomhed.

"Med forlov at spørge," udbrød den sidstnævnte, "hvad var det for en mand, som nys gik herfra?"

Ib satte et hemmelighedsfuldt ansigt op og rystede på hovedet. "Det tør jeg ikke vove at sige," svarede han dæmpet og så sig om stuen.

"Åh jo, hvorfor ikke, vi fortæller det ikke videre."

"Det er en berømt mand," sagde Ib, bestandig hviskende.

"Da var hans dragt kun ringe."

Ib smilede. "Kunne du da ikke se, han var forklædt?"

"Jo, det faldt mig straks ind," ytrede den anden.

"Det er en overmåde berømt mand," vedblev Ib og rømmede sig for at tale tydeligere, "han er den fornemste af alle kongens generaler, og derfor må han liste sig forklædt igennem svenskehæren. Så snart vi kommer til København, vil piben straks få en anden lyd, og Gud hjælpe så fjenden."

"Men hvad er det da, han har i de to ankre på slæden?" spurgte husholdersken, idet hun vendte tilbage med en kande mjød.

"Ja, deri stikker just hemmeligheden, min rare kone! – Det var da en dejlig mjød! – Til belønning derfor vil jeg betro hende vort ærinde, men Gud nåde jer alle tre, hvis I bringer mine ord videre."

"Ak, herre! I kan forlade jer på os," forsikrede tilhørerne og trængte sig omkring ham.

"Ser i!" vedblev Ib, "det er den slemme is, der har voldt landet al den ulykke; havde den ikke lagt vandene til, kunne svensken heller ikke være kommet over på Sjælland. Det begriber I vel?"

"Ja, det er vist."

"Hvis man altså bare kunne få isen bort, havde vi dem i fælden, for så lod de være at komme tilbage igen. Ikke sandt?"

Denne sidste slutning forekom tilhørerne mindre indlysende; imidlertid bekræftede de dog Ibs spørgsmål. Han vedblev:

"Nu må I vide, at min herre, før han blev general, har været apoteker i fremmede lande og der lært at lave mange forfærdelige ting sammen. Hårene skulle rejse sig på jeres hoveder, hvis jeg blot havde stunder at fortælle derom. Blandt andet har han i vinter opfundet en mikstur, som bringer is til at

smelte, dermed har han i sinde at tø søen op omkring Sjælland, og det er den mikstur, han fører med sig i de to ankre."

"Å vist!" udbrød husholdersken leende, "der binder I os bestemt noget på ærmet. Hvad skulle det være for en mikstur, som kunne smelte is?"

"Herre Gud, lille kone!" svarede Ib med munden fuld af mad, "tænk jer blot om: Det allerdårligste varme vand er jo i stand dertil, og når det lader sig gøre, hvor meget mere må det da ikke ske med min herres mikstur, der er sammensat af så mange forskellige ting, tusinde gange kostbarere end vand?"

"Ja, det er også sandt," svarede konen.

"Men de to ankre ville da kun forslå lidt til den mængde is," indvendte den ene af karlene.

"Mener du?" ytrede Ib med en spottende overlegenhed. "Ved du da ikke, at når isen først begynder at tø, så får vandet underneden den til at fortsætte dermed? Det er blot måden at fange rigtig an, hvorpå det beror, og den måde kender min herre generalen."

Ib tog en vældig slurk af mjødkanden og vedblev derefter med en vidunderlig hurtighed:

"Når først det er sket, træder han frem, han griber an mellem kanonskud og salver, de fyrer på ham noget morderligt, og modet stiger formedelst fjendens skrig og begraver ved selvtægt de forbistrede, som over dette mirakel ikke holder stik, men som ulyksalige mænd og koner med deres små børn tvært om igen fortabe sig i fyr og flamme. Forstår I? – Akkurat det, jeg her nævner, sagde den hollandske hærpaukenslager ham i mandags, og når I ikke begriber det, så ynker jeg jer, og når I ikke siger ja til at en sådan general må være en allerhelvedes

karl, så er I jo enfoldigere end de umælende dyr. Nu har jeg betroet jer vor hemmelighed, men hvis I snakker om den til nogen, må I selv tage, hvad der fører på."

Efter denne formaning, som blev givet med den dybeste alvor, tømte Ib mjødkanden til bunds og rejste sig op fra bordet. "Gud være med jer, I rare mennesker! Nu må jeg afsted igen."

"Drager I bort i dette mørke?" spurgte husholdersken, der havde fundet såre megen opbyggelse ved Ibs underholdning.

"Må jeg ikke over til generalens fætter på Lundbygård og bestille kvarter til Hans Nåde, siden han selv vil nedlade sig til at tage bort i slæden? Hils min ven, lensmanden og sig ham tak for mad. Det er sandt, nu da jeg nævner navnet, kommer jeg i tanker om, at han befalede en af jer at tage lygten og lyse mig igennem haven."

Lygten blev tændt, og begge karlene ledsagede Ib ud til gærdet, her kom han nyt fængkrudt på sine pistoler, skjulte dem under koften og krøb derpå igennem buskene ud på marken.

"Glem ikke at hilse min ven, lensmanden," råbte han, idet han forsvandt.

Imidlertid vandrede den lille kræmmer hen ad vejen til Jungshoved, støttende sig til en tyk stok, han havde skåret i risgærdet. Som enhver uvant fodgænger, anstrengte han sig i begyndelsen over sine kræfter og blev derfor stakåndet efter at have gået lidt. Medens han standsede og trak vejret, drejede han hovedet tilbage for at se, hvor langt han var fjernet fra slottet. Han begyndte allerede at fortryde sit tilbud med at besørge brevet. Vejen var ubanet og øde. Medens Espen gik, faldt efterhånden hans tanker på flere historier om overfald og

mord, hvoraf egnen i krigens tid var opfyldt, og som folk næsten alle tillagde Svend Gjønge.

Han kastede sit blik omkring til siderne; et heftigt vindstød eller et faldende blad var nok til at bringe hans hjerte til at banke med næsten hørlige slag. Han måtte også tilstå for sig selv, at der ikke kunne gives noget sted mere skikket til overfald end just det, hvorpå han befandt sig.

I lang afstand øjnede man intet hus eller tegn til beboelse. På begge sider indkredsedes adelsvejen, som man dengang kaldte alfarvej, af et gærde, bevokset med hassel eller pilebuske; dertil kom endnu mørket, som forøgede faren og begunstigede alle fjendtlige hensigter.

I denne stemning hørte han Ib nærme sig fra en gangsti, som førte ind over marken. Kræmmeren standsede og kastede et frygtsomt blik tilbage, men det var for mørkt til at skelne noget tydeligt, han så kun omridset af en høj og bredskuldret skikkelse, som kom efter ham med lange, hurtige skridt, nynnende en sang.

Ib havde været så betænksom at hægte sablen op, for at dens raslen ikke skulle tilkendegive, at han var bevæbnet.

"Gudsfred!" råbte købmanden gennemtrængende, medens Ib endnu var nogle skridt borte.

"Tak!" svarede Ib, idet han smilede ad den umiskendelige frygt, som lå i Espens rystende stemme.

"Det lader til, vi skal den samme vej, så kan vi følges ad."

"Ja nok!" svarede Ib.

Espens glæde over mødet sank betydeligt ved disse korte svar, hans tidligere angst tiltog, og han gjorde et hurtigt skridt

til siden for at komme i længere afstand fra Ib. Da samtalen truede med at gå i stå, tog han mod til sig og begyndte igen:

"Det er ellers en slem mørk aften at gå en lang vej i."

"Skal I da så langt?" spurgte Ib.

"Å nej, å nej, jeg er snart ved mit hjem, jeg skal blot lidt op ad Jungshoved til. Med forlov at spørge, farer I den samme vej ?"

"Den selvsamme."

"Det passer sig godt," vedblev Espen, "så bliver vi en rar lille flok; for jeg har nogle kammerater med mig."

"Har I kammerater?" råbte Ib i en tone, der ikke skulle bidrage til at berolige den lille.

"Ja, det ved Himmerigs Gud! En to, tre stykker. De gik lidt forvejen."

"Åh ja," svarede Ib beroliget, "det er heller ikke godt at vove sig alene ud på denne tid af døgnet, da ildgerningsmænd og skarns folk driver omkring og holder ilde hus med de vejfarende. Hist henne, hvor den høje eg rager frem over gærdet, hængte de en mand fornylig og klædte ham af lige til skindet."

"Vorherre bevares!" hviskede træmmeren, som måtte støtte sig til sin stok for ikke at synke i knæ.

"Tilmed," vedblev fortælleren, "holder Svend Gjønge og hans krigsfolk vejen besat lidt længere nordpå; de lader ingen rejsende fare, før de har ransaget ham på det nøjeste."

"Hvorfor ransager de?"

"Eja, om nogen fører bud eller brev til svensken. Gud nåde den elendige synder, de træffer med sligt. Han er så godt som en død mand."

Imod formodning lod denne trussel, der blev fremsat med behørigt eftertryk, ikke til at gøre synderlig virkning på

kræmmeren. Han udbrød frimodigt:

"Jeg fører ikke breve med mig."

"Ja, jeg heller ikke," svarede Ib.

"Har I nogensinde truffet Svend Gjønge og hans folk?"

"Af og til; men mig gør de intet."

"Hvorfor ikke?"

"Jeg har engang rakt Svend en hånd, da han var i betryk, så gav han mig et tegn, med hvilket jeg kunne være uhindret af hans mænd og drage imellem dem, som jeg lystede."

"Hvad var det for et tegn?"

"Tegnet var for mig, ikke for andre. Men hvor bliver jeres kammerater af?"

"De sidder vist fast inde i herberget," sagde Espen og pegede på et hus, som lå noget foran dem på den anden side af vejen. "Vil I gå med indenfor, så lader jeg værten skænke os et glas mjød på godt kammeratskab."

"I skal have Eders vilje," svarede Ib. "Gå kun foran, jeg følger straks bagefter," tilføjede han, da de kom til stedet.

Hyttens dør var så lav, at Espen måtte bukke sig, idet han gik under den. Ib kastede først et blik ind gennem hornruden, derpå spændte han sin sabel fra siden og stak den ind i halmtaget, drog koften sammen over pistolerne og fulgte efter købmanden.

Inde i krostuen var en svensk tambour og en gammel, gråhåret artillerist beskæftiget med at spille kort. Værten sad og sov ved sin skænk. Espen gik hen til ham og lagde sin hånd på hans skulder, idet han forlangte to glas mjød.

Ib tog imidlertid plads på bænken i nogen afstand fra de to soldater. Svenskerne lagde kortene sammen og betragtede de

nye gæster. Den ene af dem udbrød henvendt til Ib:

"Hvad er I for folk?"

Ib smilede og gjorde et tegn hen imod Espen, idet han hviskede: "Det er en rig mand, han giver en kande mjød for et godt ord."

Denne underretning, så fuldstændig den end var, syntes at elektrificere svenskerne. Den ene rejste sig og gik hen til skænken.

"Hej du!" udbrød han til værten, "hvorfor nøler du? Hører du ikke, at den herre bestiller en kande gammel mjød til svenske majestætens krigsfolk?"

Espen og værten betragtede soldaten lige overraskede. Kræmmeren fattede sig først, han vendte sig mod den gamle artillerist og sagde:

"Det ord skal stå til troende, herre krigsmand! En kande mjød giver jeg Eder villig."

"Rap jer da lidt, vært!" råbte tambouren ved bordet. "Hører I ikke, hvad den brave mand siger? Den, der giver villigt, giver dobbelt; bring os derfor to kander mjød."

Espens læber fortrak sig til et bittert smil, medens han svarede:

"Jeg har kun dette tomarksstykke hos mig. I Guds navn! Jeg spenderer det for at gøre Eder en fornøjelse."

Værten satte fire tinbægre og en fyldt mjødkande på bordet. Under det drikkelag, som nu begyndte, kom Espen til at sidde mellem de to svenske, der nødte ham til at tømme bæger efter bæger med dem. Ib forholdt sig derimod stille og ordknap i den del af stuen, hvor han havde valgt sin plads.

Artilleristen skænkede i bægrene, rejste sig og blinkede til sin kammerat, idet han udbrød:

"Svenskerkongen, Karl Gustavs skål! Gid han fordøje godt, indtil han har spist Danmark!"

Espen nippede til sit bæger.

"Hvad for noget!" råbte tambouren truende, "drikker I ikke svenskekongens skål?"

"Jo, hr. tambour!" svarede Espen hurtigt, "det gør jeg gerne." Han klinkede med de to krigsmænd, som efter at have drukket, rakte ham deres hænder over bordet. Espen begreb ikke ret meningen med dette, imidlertid modtog han soldaternes håndslag og gengældte dem.

"Og I?" vedblev den gamle henvendt til Ib.

"Ak, herre krigsmand!" svarede Ib ydmygt. "Hvad magt ligger der vel på, om en fattig bonde som jeg drikker den store konges skål. Jeg har et slemt hovedværk i denne aften og duer ikke til at være med i laget."

Efter disse ord bøjede Ib sit hoved ned mod bordet og skjulte det i begge arme, som om han agtede at sove.

"Jeg tænker, vi lader ham fare," udbrød artilleristen. "Des mere bliver der i kanden for os. Hid med Eders bæger!"

Espen indså snart, at han ville trække det korteste strå i dette lag, mjøden begyndte allerede at stige ham til hovedet, og svenskerne vedblev at fylde hans bæger og tvang ham hver gang til at tømme det. Han prøvede så på at anstille sig beruset og begyndte at synge og støje endnu mere højrøstet end soldaterne.

"I lader jo til at blive en karl, der gør os ære," råbte artilleristen leende.

"Hvad mon han mener med det?" tænkte Espen.

"Hvad håndtering har I ellers drevet før?"

"Før," gentog den lille, "åh, jeg går endnu omkring med en kramkiste på ryggen."

"Fy – bissekræmmer, det vil ikke komme Eder til gode, bedre var det, om I havde været jæger."

Espen smilede og tænkte: "Artilleristen har næsten fået nok, han taler allerede over sig."

"Føler I nu også rigtig lyst til Eders nye stand?" vedblev soldaten, idet han delte kandens indhold i de tre bægre.

"I mener nok min *gamle* stand," svarede Espen leende.

"Nej, for tusind djævle! Jeg mener den ny."

"Det er jo kun et kvarter siden, I trådte ind i den," tilføjede tambouren.

"Den ene er ikke anderledes faren end den anden," tænkte Espen, "de er drukne begge to. Så meget desto bedre! – jeg har jo været kræmmer i over tyve år," tilføjede han højt.

"Det kan have sin rigtighed, men I har kun været soldat i tyve minutter."

"Soldat!" gentog Espen med stive og stirrende blikke.

"Han er ellers god, den lille fyr!" råbte artilleristen.

"Han drikker kongens skål med soldater, hvilket er udlagt, at han har lyst til krigsstanden, han tager imod vort håndslag, hvilket er tegn på, at han er hvervet, og endda nægter han at være soldat."

Espen følte noget, der lignede en febergysen fare igennem sine lemmer. I dette øjeblik ville han have foretrukket den øde og mørke vej med alle dens skrækbilleder for selskabet i krostuen.

"Men kære hr. soldat!" udbrød han næsten grædende, "betænk dog, at jeg er en mand på henved de tre snese, hvorledes duer jeg til at være soldat, tilmed er jeg værkbruden, og mine ben magter næsten ikke at bære mig."

"For en ufærd!" råbte artilleristen, "det bliver Eders egen sag; jeg agter min tro ikke at bære Eder."

"Ret betragtet," udbrød tambouren, "vil han rigtignok kun blive en mådelig soldat."

"Å, herre Gud!" svarede espen, "yderst mådelig."

"Så kommer han til at stille en anden i sit sted."

"Ja, det er nok ikke andet for, med mindre hans selv kan købe sig løs."

Espen begyndte at ane soldaternes hensigt. Hans frygt blev mindre og han sagde med et suk:

"Hvor meget vil det kunne koste?"

"Ja, hvad mener du, brorlil!" ytrede tambouren.

"Jeg regner lavt, når jeg siger halvtredsindstyve sølvdalere."

"Halvtredsindstyve sølvdalere!" gentog købmanden, idet han hævede sine øjne mod det mørke bræddeloft, "så mange penge har jeg min tro ikke ejet på en gang mit hele liv igennem."

"Hvad gør det? Jeg tænker også, at kong Karl er bedre tjent med en stridsmand end med halvtredsindstyve daler, og der er noget ved dig, kræmmer, jeg ved ikke hvad, der siger, at du med tiden kan blive en god soldat."

"I kan tage mit usle liv," svarede Espen, "men jeg ejer ikke så mange penge."

"Tror I ikke, at vi i betragtning af mandens fattigdom kunne nedsætte summen til tredive daler?"

"Måske!" svarede artilleristen, "men så heller ikke en skilling ringere."

"Hør et ord, I gode krigsfolk!" udbrød Espen. "Nu har I gjort mig et forslag, Lad mig gøre Eder et andet."

"Kom frem med det!"

"Jeg ejer ikke de mange penge, I forlanger, det skal stå Eder frit for at ransage alle mine lommer, for at I selv kunne blive overbevist derom. Derimod drager jeg i aften op til Jungshoved slot, en mils vej herfra, og når jeg først kommer der, kender jeg en god ven, som måske forstrækker mig med summen. Hvis altså en af Eder vil følge med, kan han bringe pengene tilbage og endda fortjene lidt derover for sin ulejlighed."

"Det er ikke så ueffen talt," svarede artilleristen. "Men først må vi se os for, om I ikke skulle have pengene hos jer."

"Vær så god."

"Dernæst følger jeg med op på slottet," sagde tambouren, "siden jeg alligevel skal samme vej til mit kvarter."

Ib havde hørt hvert ord af denne samtale, skønt hans hule åndedrag lod formode en dyb søvn. Idet kræmmeren rejste sig fra bænken, hævede han sit hoved en smule op over armene og kastede et nysgerrigt og forskende blik hen på de tre mænd.

Artilleristens hænder gik fra lomme til lomme i kræmmerens klædning, men Ib begreb straks af den sikkerhed og ro, som Espens ansigt viste, at denne undersøgelse ville blive frugtesløs; genstanden for hans interesse var heller ikke pengene, men brevet.

"Gid titusind djævle tage dig, bissekræmmer! Jeg finder jo ikke så meget som en penning i dine lommer."

"Jeg sagde det forud," ytrede Espen, "men mit ord stod ikke til troende."

"Ja, ja! Lad os se, at vi kommer afsted til Jungshoved," ytrede tambouren og rejste sig fra bænken, "det begynder at blive silde."

Ib sad igen stille og ubevægelig. Espen betænkte sig nogle øjeblikke, før han gik hen til ham, derefter lagde han hånden på hans skulder:

"Er I rede til at vandre videre, kammerat?"

"Jeg er færdig," svarede Ib og rejste sig.

"Jeg venter dig her i herberget," ytrede artilleristen, idet han redte et leje på bænken.

Espen knappede sin kofte tæt op i halsen, trak huen ned over ørene, derpå tog han sin stok og fulgte med tambouren ud af krostuen. Ib blev nogle øjeblikke tilbage. Han trådte hen til værten og hviskede til ham

"I en fart, Jakob, fyld mig en trepæglsflaske med mjød og brændevin, halvpart af hver. I morgen, når jeg kommer tilbage, skal du få din betaling."

Værten skyndte sig hen til skænken.

"Det er godt, Ib!" hviskede han, idet han blandede den forlangte drik, "du kan betale mig, som din lejlighed falder bedst."

Da Ib havde fået flasken, forlod han krostuen, trak sin sabel frem fra taghalmen og ilede efter de to forudgående.

Stormen havde lagt sig, den samme stilhed hvilede over egnen, imidlertid var Espen blevet langt dristigere, siden han gik i krigsmandens selskab og vidste, at dennes interesse beroede på, at han kom lykkelig til Jungshoved.

Ib fulgte stiltiende efter dem, grundende på lejlighed til at bortfjerne tambouren. Da de var kommet et godt stykke fra krostedet, trådte han hen til Espens side, trak den fyldte flaske frem og udbrød:

"Siden I trakterede mig før, så får jeg vel gøre gengæld; vær så god, bissekræmmer, tag en drik af denne flaske, den gør godt for kulde."

"Nej tak!" sagde Espen, "jeg har fået nok for denne gang."

"Hvad djævlen, bondemand!" råbte tambouren, "fører du drik med dig? Lad smage!"

Ib rakte ham flasken.

"Uh ha!" Sagde svenskeren efter et vældigt drag, "den brænder jo i halsen værre end ild, men som du siger, den gør godt for kulde." Han gjorde atter et par drag, satte proppen i og udbrød:

"Det er nok bedst, at jeg bærer den for dig."

Dermed stak han flasken i sin lomme og vandrede videre. Espen kastede et mistroisk blik på. Ib, denne smilede, han havde nu opnået, hvad han ville.

Det varede ikke længe, før man sporede virkningen af den stærke drik. Svenskeren beklagede sig flere gange over det barske vejr og ledsagede enhver sådan ytring med et nyt og forsvarligt drag af flasken. Han begyndte at synge, hans gang blev usikker og slingrende, Espen søgte at få flasken lokket fra ham, men dette havde kun til følge, at tambouren drak ivrigere end før. Omsider mægtede han ikke at gå længere, han ravede og faldt og svor på, at de to andre skulle tage plads ved hans side i sneen. Det forekom Espen, at han så Ibs ansigt antage et mere uheldvarslende smil, efterhånden som tambourens rus

tiltog, han skælvede og begyndte at ane en plan med denne flaske. Det var forgæves, at han prøvede på at få tambouren til at stå op igen. Denne slog om sig, og da Espen slap ham, tilkendegav allerede et dybt og langtrukkent åndedrag, at han var i begreb med at sove ind.

"Kom og lad os gå, kære ven!" Sagde Ib. "Svensken der får vi dog ikke med. Inden en time vil han være en død mand, Gud nåde hans sjæl!"

"Ja, men det er Eders skyld," svarede den lille heftigt, "hvorfor lod I ham få flasken?"

"Nej," sagde Ib, "det er Eders skyld, kræmmer! Og nu er det os to, der skulle til at tales ved."

"Hvad mener I?" spurgte Espen skælvende i den dødeligste angst.

"Hvor har I forvaret det brev, I lovede at besørge til obersten på Jungshoved?"

"Brevet – til obersten," gentog Espen. "Jeg ved af intet brev at sige."

"Det nytter kun lidt, at I dølger det, jeg var til stede i salen, da Tyge Høeg skrev det og fulgte jer ud."

"Å, Herre Gud nåde mig arme mand!" råbte kræmmeren, idet han sank på knæ foran Ib og strakte sine hænder i vejret. "Kan I bære det over jert sind at gøre mig fortræd? Jeg sidder med kone og tre små, uskyldige børn hjemme i Vordingborg."

"Brevet, brevet!" råbte Ib og drog en pistol frem fra koften.

"Men jeg har jo intet brev," svarede Espen grædende. "Siden I hørte alt, hvad der blev sagt derinde, hørte I da ikke også, at lensmanden siden efter tog en anden bestemmelse, det skulle vente med brevet, til han selv red op til Jungshoved i morgen.

Han sagde det, imens han fulgte mig ud, og jeg gik da min vej i mit eget ærinde tilvisse."

"Lad mig ransage Eders lommer," sagde Ib, som i dette øjeblik ikke vidste, hvad han skulle tro. .

"Ja gerne!" svarede Espen, idet han stod op.

Ib foretog en omhyggelig undersøgelse i kræmmerens klædning, i lommerne, i ærmerne, i foret, men brevet fandtes ikke.

"Tror I mig nu?" spurgte Espen.

"Ja, det får jeg vel!" svarede Ib modfalden. Derefter gik de videre, kræmmeren foran og Ib et skridt tilbage, i tvivl med sig selv, hvad han skulle tænke med brevet.

"Tøv lidt!" udbrød han straks efter. "Lad mig se Eders sko."

"Å ja," svarede Espen, og støttende sig til sin stok drog han først den ene, siden den anden sko af. Brevet var der ikke.

Gangen begyndte atter, indtil Ib igen standsede med de ord:

"Vi glemte at ransage Eders hue."

Esben tog huen af hovedet og rakte den til Ib, et let og næsten umærkeligt smil bevægede hans læber, men Ibs skarpe og gennemborende blik bemærkede dette smil, og dermed var Espens skæbne afgjort.

Imidlertid viste målet for deres gang sig ved en ombøjning af vejen, Jungskoved slot trådte stedse tydeligere frem fra skoven, der tegnede sig mørkt på det hvide snedække. Kræmmeren åndede friere, ethvert skridt fjernede ham fra den truende fare, allerede så han de mørke skygger, som skildvagterne dannede på volden, tårnfløjene bevægede sig pibende på deres spir. De to vandringsmænd havde nået broen, som førte over noret. Esbens kræfter var udtømte, men hans skridt blev længere og

hurtigere. I dette øjeblik faldt Ib på en ny tanke. Han tog fat i Esbens stok, den lille vægrede sig mod at lade ham få den. Ib greb kræmmeren om livet, hævede ham over rækværket og lod ham falde ned i graven.

Man hørte et kvalt skrig og et stønnende suk. Fra volden blev en bøsse affyret, men Ib flygtede.

Idet han slap kræmmeren, havde han grebet dennes stok, der var en hyldegren. Esben havde skudt marven ud af den og gemt brevet i det derved fremkomne hul.

17. Ib opdager rotternes appetit, og Svend træffer gamle bekendte

Ovenfor Høffdingsgård lå et lille hus, halvt indgravet i en bakke, der omgav det på tre sider. Forsiden, hvori man så en dør og to små vinduer, bestod af utilhuggede granitsten, hvis fuger var udfyldt med mos og ler.

På denne hyttes loft sad to personer midt i en stor halmdynge. Den ene var Tam, hvis uheldige forsøg på at forråde Svend man måske mindes. Den anden var Kulsoen, hans kone. Natten før var det lykkedes hende at skuffe sine bevogteres opmærksomhed og undslippe fra Gåsetårnet i Vordingborg.

Tam havde i nogen tid haft tilhold i denne hytte, der, kort efter svenskernes komme, var blevet forladt af beboerne. Han havde også foretrukket at bo på loftet, for det første fordi halmen afgav et varmere leje end lergulvet i stuen, dernæst fordi hans ophold på dette sted var mere skjult og så at sige gjort utilgængeligt, når han trak stigen op efter sig og lukkede lemmen.

Kulsoen lå nedgravet så dybt i halmen, at man kun så hendes hoved, som hun støttede på begge hænder. Tam var i færd med at lave sig et lille kighul i græstørvene på taget, hvorfra han kunne iagttage enhver, som gik forbi hytten ude på vejen.

"Men Tam da!" udbrød konen, efter at hun havde udbredt sig over den list, som behøvedes for at slippe bort fra tårnfængslet. "Hvorfor sidder du der og tier så stille, mens du skulle være glad, nu jeg er kommet hjem til dig?"

"Å ja!" svarede Tam med sin læspende stemme og med et udtryk af den fuldkomneste ligegyldighed. "Hvis du blot havde bragt lidt brød med, for jeg er så sulten, så sulten."

"Jømine!" råbte konen hånligt, "hvorledes skulle jeg skaffe brød, når jeg kun tænkte på at komme ud af det slemme hul for at få min lille mand at se. Hvis du tog dig noget til, fik vi vel råd til føden."

"Hvad kunne jeg tage mig til," svarede Tam, "andet end det, jeg gjorde? jeg huggede en lang våge i isen nede ved åen og stillede min ruse ud, men ålene kom ikke endda. Det går ikke på den vis!" tilføjede han klagende. "Gud give, jeg aldrig havde ladet mig forlokke til den skammelige handling mod Svend. Han skaffede os dog føden og ind imellem noget derudover."

"Handlingen var ikke så forkert, siden der var tredive sølvdaler at fortjene, du bar dig blot forkert ad, som du altid plejer; men det fremmer ikke at kævles mere derom. Hvor har du gjort af børnene?"

"Den ene tuskede jeg bort til en skærsliber for en lammeskindskofte og to kavringer, at han skulle trække hans bør."

"Hvem af dem var det?"

"Den ældste, som havde flest kræfter."

"Det kunne jeg tænke mig," svarede konen, "du har aldrig ment ham det godt, siden du ikke var hans fader."

"Å, af den grund kunne jeg jo have tusket dem alle tre bort; men den næste kom ned til Egitsborg for at passe herremandens hundegård og sommetider at løbe ærinder i byen, og min søster tog den yngste til sig for at – tys stille, der kommer nogen agende herop til huset."

"Hvem er det?" hviskede Kulsoen, idet hun nysgerrigt strakte sig ud af halmdyngen.

"Jeg kan ikke længere se dem, siden de kom huset så nær, men vi får dem vel at høre lige straks, når de går ind i stuen. Lad os blot være stille og lytte til."

Nede i gården holdt på samme tid en lille slæde og en hest, som to personer var i færd med at spænde fra. Den ene af disse bar egnens almindelige fruentimmerdragt, ansigtet var næsten skjult af en stor filthat, hvis skygge faldt ned over pande og kinder. Omkring de temmelig brede skuldre hang en blåstribet hvergarns halvkåbe, kantet med en bræmme af katteskind. Den anden var en høj og bondeklædt mand. Nøjere betragtet viste begges ansigter bekendte træk; det var Svend Gjønge og Ib, der således begyndte deres vandring med skatten fra Vordingborg.

Svend havde købt slæden og fruentimmerdragten af en marketenderske, som drog omkring på landet blandt svenskerne og solgte mjød og øl.

"Jeg tænker, vi godt kan lade mjøden blive liggende på slæden natten over," ytrede Ib dæmpet. "Skulle den tage skade, bliver det svenskernes sag. Til det andet anker har jeg allerede fundet en plads."

"Hvor?"

"Hist henne under halmen i fårestien."

Svend smilede, kiltede sin kjole op og hjalp Ib med at bære det ene anker, som lå bagerst på slæden, ind i et lille skur. De løste hesten og førte den efter sig ind i stuen.

"Det er et godt natteherberg, vi fandt os," udbrød Ib efter at have bundet hesten i et hjørne af stuen og rystet en foderpose ud foran den. "Jeg kendte lidt til folkene her! Ridefogden gav

dem hus oppe på gården, da herskabet var rejst ind til København, og siden har her knap været et menneske."

"Hvorfra ved du det, Ib?"

"Dengang jeg åbnede døren, løb rotterne omkring på lergulvet, og sneen, som er føget ned igennem skorstenspiben, ligger stivfrossen her på arnestedet."

"Jeg er glad for, at vi mødtes så snart igen," sagde Svend, "du har et skarpt blik."

"Såmænd!" svarede Ib med et selvtilfreds nik. "Gud Fader gav mig to gode øjne, og taterfolkene lærte mig at bruge dem, medens vi vandrede sammen i min barndom. Alligevel er du min mester, det siger jeg sandfærdigt; for giver jeg end agt på; hvad jeg ser, og ved at redde mig, når det kniber, var jeg dog aldrig mand for selv at lægge en plan eller finde på et kløgtigt indfald. Du derimod forstår at finde på råd for alt muligt og sommetider for det umulige med, og det ville jeg så gerne, du skulle lære mig."

"Ak, lille Ib!" Sagde Svend. "Er det værd at bryde sit hoved dermed; hvis du blot vil hjælpe med at udføre planen, skal jeg nok lægge den for os begge. For tiden var det bedst, vi tænkte på vor nadver, aftenen falder på, og jeg begynder at blive sulten."

"Derfor ved jeg råd," svarede Ib, "så sandt jeg lod værten i herberget fylde os en god madpose, før vi drog bort."

Med disse ord satte han en stor tværsæk op på bordet. Svend tog sin fyrtønde frem og slog ild for at tænde en lyspind. Det varede længe, inden tønderet ville fænge; da det endelig begyndte at gnistre, var det ham umuligt at få lyspinden i brand.

Ib stod og så til, han smilede og udbrød:

"Ja, i den kunst er jeg din overmand; lån mig tønden, så skal du se, hvor let det går."

Ib beviste virkelig straks efter det ugrundede i sin beklagelse over mangel på indfald; da Svend havde givet ham fyrtønden, tog han et stykke af en grankogle op af lommen, knuste nogle af dens harpiksholdige frøhuse mellem fingrene og lod dette pulver falde på tønderet, som derved straks blussede op i flamme.

"Den måde har jeg også lært af natmændsfolkene," ytrede han leende, medens han tændte lyspinden og stak den fast mellem stenene på arnestedet. "Hvad siger du nu, om vi gjorde os et godt bål for at drive kulden ud af stuen?"

"Blot det ikke ses, om nogen vejfarende kommer forbi," svarede Svend, i færd med at drage de medbragte levnedsmidler op af tværsækken.

"Vi kunne jo dække glughullerne til. Her er min kofte, hæng den for; imens går jeg ud og tager os en kande mjød af vor tønde på slæden."

Hele denne samtale blev hørt af Tam og Kulsoen ovenpå; de havde lagt sig langs hen ad gulvet med hovedet ned mod de løse brædder, hvoraf loftet bestod, og kunne gennem de talrige åbninger og sprækker iagttage alt, hvad der skete i stuen.

"Hører du?" hviskede Kulsoen under den larm, som Ibs bortgang forårsagede. "De har et mjødanker ude på slæden."

"Ja, og dejlig mad på bordet," svarede Tam; "hvem der kunne få sig et lille stykke deraf!"

Efter at Svend havde hængt Ibs kofte og sin egen kåbe over de to små vinduer, gik han ud af stuen for at overbevise sig om, at

lysets skin ikke var synligt på vejen. I det samme rejste Kulsoen sig op fra gulvet og skød et af loftsbrædderne til side.

"Hvad er det, du gør?" spurgte Tam. "Tænk på, lille Boel, at det gælder mit ringe liv, hvis de opdager vort skjul."

"Tænk du på, at jeg må sørge for lidt aftensmad til os to fattige stakler!" svarede Kulsoen.

"Aftensmad?" gentog Tam uden at forstå, hvad hun mente. Kulsoen lod sit svar bero med at rykke en af de lange tækkekæppe ud, som holdt taget sammen, derpå lagde hun sig hen over gulvet og stak kæppen igennem åbningen ned i maden.

"Se, her har vi nadver," hviskede hun tilfreds og trak et havrebrød op på spidsen af kæppen. "Men skam få dig, du lækkersultne! Du vil bestemt helst have sul til brødet. Jeg kender din lyst." Hun stak på ny sin stok ned igennem åbningen, og denne gang fiskede hun sig en stor kødpølse.

Tam havde uden at mæle et ord og med stor forbavselse været vidne til dette.

"Ak, Boel, Boel!" hviskede han, da pølsen kom op gennem loftet. "Lad det nu være nok; der vil times os en ulykke, når de kommer ind igen og ser, at maden er borte."

"Ja, du snakker, som du har forstand til," hviskede Kulsoen. "Fattigfolk som vi, har ikke råd til at vrage og det er nok ikke hver en kvæld Vorherre er så god at skikke os slig rar mad. Nu har jeg sørget for vor nadver, men må jeg ikke også tænke på en lille mundfuld til vor middagsmad i morgen?"

Under disse bemærkninger trak hun med det tidligere held nok en kavring og en lille knapost op gennem hullet og havde atter fået stokken ned til en ny fangst, da der hørtes skridt

udenfor døren. Kulsoen trak kæppen tilbage og skød brættet hen på dets plads igen. I samme øjeblik trådte Svend og Ib ind i stuen.

Ib udstødte et skrig, da han satte mjøddunken på bordet og opdagede det begåede rov. Hans ansigt udtrykte den dybeste overraskelse.

"Hvem har taget vor gode mad!" udbrød han. "Se engang! Bordet er næsten tomt, og ingen af os har endnu fået det ringeste."

Svend var naturligvis ikke i stand til at give nogen oplysning, og begge udtrykte sig i formodninger, til megen opbyggelse for ægteparret, som imedens ovenpå gjorde sig til gode med deres bytte.

"Der må have listet sig nogen ind i stuen, mens vi var ude," ytrede Ib.

"Og vi skulle ikke have set dem gå bort?" svarede Svend med et skuldertræk.

"Det er også sandt. – Nu begriber jeg alt. Det er rotterne, som har stjålet maden."

"Rotterne," gentog Svend, "to brød, en ost og en pølse, man skulle næsten ikke tro, at de kunne løbe bort med så meget."

"Ja, ved du hvad, Svend, man skulle næsten heller ikke tro, at maden kunne løbe bort af sig selv. Rotterne eller nissen har taget dem, og jeg holder på det første, siden jeg har set flere rotter end nisser."

"Gid det må bekomme dem vel!" svarede Svend smilende, "nu vil vi tage til takke med det, de har ladet os beholde tilbage."

Måltidet fandt sted under en uafbrudt tavshed. Da endelig Ib havde aftørre sin kniv og stukket den i bæltet, udbrød han:

"Synd og skam var det, at vi satte os til bords uden bøn, men Vorherre regner os det vel ikke så nøje i krigens tid, og sin bøn skal han få alligevel, når jeg lægger mig til ro i halmen. Lad mig nu høre, hvad plan du har udfundet for at bringe vor mjødtønde til dens bestemmelsessted."

"Jeg tænker, vi fortsætter, som vi har begyndt."

"Ja, men vil det gå på den vis? Vi får vist megen fortræd undervejs, især da sagen begynder at rygtes. På det korte stykke vej, vi er draget, er allerede tre vidende om vor hemmelighed."

"Hører du?" hviskede Kulsoen til Tam, "de har en hemmelighed sammen, den må vi se at komme undervejr med."

"Den første er kaptajn Manheimer, som vi gav vor hilsen i kirken, han var så ivrig efter at få dig i tale forleden, at han knap lader det blive ved det ene forsøg; den næste er lensmanden Tyge Høeg og den tredje – ja, Gud nåde hans sjæl! Han er der, hvor de to andre burde være. – Ad hvilken vej har du tænkt, at vi skulle drage?"

"Op igennem Jungshoved skove," svarede Svend, "der har jeg sat to af mine mænd stævne; så lister vi os gennem landet mod vest indtil norden for Køge by og derfra over isen ad København til. På hele vejen vil vi træffe gjøngerne, men for hver to mil har en mand en hest rede for os, at vi kan fare hurtigt. Det må gå, lille Ib!" tilføjede Svend, idet han lagde kniven bort og stirrede stift hen for sig, "for jeg har sat min ære og velfærd i pant derpå, min egen og –"

"Din egen ære og hendes med," tilføjede Ib sagte.

"Hvis?" spurgte Svend.

"Hendes, som du aldrig har vovet at nævne for mig, lad være jeg måske er den eneste i hele verden, du kan have fuld tillid til.

Hvem er der vel foruden mig, som kender alt fra den første begyndelse af? Det er også mig, der mener dig det bedre end alle de andre til hobe. Nu snakker vi kun sådan derom, men jeg gik og kiggede efter dit ansigt, hver evige gang jeg hørte, at du vendte hjem fra slottet, fra hende, for at se, om du var glad, eller om hun havde gjort dig imod. Du må tage det for, hvad du vil, men jeg lod også af og til et par ord falde til Vorherre i min aftenbøn, at han nok kunne gøre jer to lidt til gode."

Svend rakte ham hånden. I det udtryk, som hvilede over hans ansigt, sås en heftig og bevæget stemning.

"Ak, lille Ib!" svarede han blødt og dæmpet. "Hvorom vil du vel, at jeg skulle tale? Jeg er en ærlig mand, og jeg er gift med din egen søster. "

"Ja, det er så. Du giftede dig med Ane for at frelse frøkenen. Din onde skæbne lod dig slutte dette ægteskab, som hverken blev velsignet af Gud eller mennesker."

"Å nej, endda!" svarede Svend, "den onde skæbne er kun vor egen ufornuft, jeg tror ikke på en anden. Hvad der er sket mellem mig og jomfru Parsberg, lige fra vi var børn af, tør alverden vide, men forlang ikke, at jeg skal tale om hende; jeg får at bære mine tanker i løndom, – mine tanker og mine sorger."

"Men hvis hun volder dig sorg, Svend, så lad hende fare; hun står dog over dig i vilkår og formue, og I passer ikke rigtigt for hinanden. "

"Det kan være, du siger sandt, Ib, jeg har tænkt det samme. Men jeg mener ikke, at hun volder mig sorg," udbrød han hurtigt, som om han skyndte sig at bortjage den skygge, Ibs ord kastede over samtalens genstand. "Tværtimod!" udbrød han

med et lykkeligt smil og strålende øje, "hvad for en modig bedrift, folk vil komme til at høre, i den har hun tilvisse større lod og del end både kongen og mit fødeland; derfor tænker jeg også, vor plan vil gå."

Ib beholdt den hånd i sin, som Svend under disse ord rakte ham, hans brune kinder glødede, og hans små øjne strålede, medens han svarede:

"Ja, vist vil den gå, min svoger og kære broder, for jeg har jo også noget at vente ved samme lejlighed."

"Hvad mener du?"

"Ak ja, jeg har lagt en lille plan for mig selv. Tænker du kanske ikke, at jeg lige så vel som du har en ting at gå og pønse på, som jeg blot ønsker ville lykkes ret? Forskellen imellem os er, at du bærer din plan i hovedet, jeg bærer min i mit hjerte."

"Eja!" Svarede Svend, "der betror du mig jo noget helt nyt."

"Det er ellers gammelt nok," svarede Ib i samme spøgende tone som hidtil, "for lige siden jeg i fjor blev til et ærligt menneske, fik jeg sindelag på en lille pige oppe ved Holmegårds mose. Du smiler, Svend! Ja, mine tanker flyver som svalen i regnvejr, langs med jorden. Men bliver jeg kun til noget retskaffent, banker jeg på hos fogden, hendes fader, og beder ham om jaord for den lille Inger. Hun var mig god tidligere i min ringe stand; imens de andre hånede og kastede vrag på mig, tog hun mit forsvar, ja, engang forgangen til høstfest, da jeg spillede til lystighed, og madmoderen gav mig drikke af mit eget bæger, som ingen turde røre ved, fordi jeg endnu var uærlig i deres øjne, da kom Inger hen på stilladset, hvor jeg sad, og sagde: "Du spiller så kønt, musikant, men du drikker så lidt, lad mig smage på mjøden for dig, da ingen andre tør gøre det."

Så drak hun mig til af mit bæger foran alle gæsterne. Den aften glemmer jeg aldrig, og siden tænkte jeg på at blive til noget stort i verden, det Gud Almægtigste var så god at sige ja til, for at jeg kunne gå hen til Inger og byde hende tak for sidst. Bringer vi nu den trinde mønt lykkelig og vel hjem til kongen, så tager du din part af æren, og det er den bedste, siden det er dig, der styrer og står for det hele, men alligevel kan det træffe sådan, at kongen eller de høje herrer giver os lov til at ønske nogen belønning; ved du så, hvad der sker? – Dronningen gjorde mig til sin stridsmand, kongen gør mig måske til sin vagtmester, så går jeg hjem i min dejlige uniform og banker på som frier hos Ingers fader."

Da Svend Gjønge og Ib næste morgen kørte bort fra hytten, begyndte solen at komme frem over de mørke skove, som strakte sig langs med kysten. Luften var klar og skyfri; store flokke af skrigende krager fløj hen over markerne. Svend sad foran på slæden, iført sin fruentimmerdragt og med filthatten dybt nedtrukket i panden. Ib havde dannet sig et sæde af fodersækken på den bageste tønde. I lang afstand hørte man den dæmpede klang af Staverby og Allersløv kirkeklokker, som ringede til solopgang.

Men oppe fra et glamhul på gavlen af hytten kiggede et blegt og indfaldent ansigt ud efter den lille slæde. Det var Tam, som, da han vågnede, faldt i den dybeste forundring ved at finde sig alene på halmloftet. Kulsoen havde forladt ham om natten, uden at han mærkede det og tillige uden at meddele ham grunden til sin bortgang. Den lille stige, som han aftenen før havde trukket op efter sig på loftet, lå omstyrtet i sneen

nedenfor gavllugen og antydede den måde, på hvilken hun var kommet bort.

Svend Gjønge valgte en vej langs med det bugtede åløb, der fører fra søen ved Lekkinde, og under hvis høje brinker de håbede at, være skjult for svenskernes strejfpatruljer.

"Se, hvor kønt solen kommer frem derovre bag skoven," sagde Ib, "det spår os en lykkelig dag."

"Ja, måske," svarede Svend, "men ser du dernede ved hulvejen, hvor kønt de svenske ryttere kommer frem, hvad mener du, de spår os?"

"Vi har jo vore papirer," hviskede Ib, idet han skelede ned mod det betegnede sted for ikke at dreje hovedet.

Straks efter hørtes hestetrav, og fire ryttere kom jagende hen mod slæden. Ib tog sin hue af og hilste, Svend blev siddende med tømmen i hånden, krumbøjet og tilsyneladende forkommen af den skarpe morgenkulde.

"Hvad bringer I der på Eders sluffe?" spurgte korporalen for rytterne.

"Lidt mjød og en god drik pors," svarede Ib.

"Djævlen sluge Eders pors! Lad mig smage mjøden," sagde korporalen.

Ib tappede et bæger. Svensken drak.

"For en ulykke, I kujoner!" Råbte han efter at have tømt bægeret, "Mjøden er jo halvfrossen og dygtig spædet med vand. Har I lov til at handle med krigsfolk?"

"Å ja!" svarede Ib, idet han fremtog den skrevne tilladelse. Korporalen kastede et blik på det smudsige papir og rakte ham det tilbage igen.

"Det er i sin orden," sagde han. "Hvor agter I Eder hen?"

"Ad Jungshoved til."

"Det træffer sig sært heldigt. Jeg kommer netop den samme vej hen imod middag, så kan I huske at kræve betaling for mjøden. – Drag Eders vej i fred."

Med disse ord red rytterne videre.

"Jeg tror, de lo ad os," sagde Ib, da slæden var kommet så langt bort, at hans ord ikke kunne høres.

"Den fornøjelse kan vi unde dem, de brave folk!" svarede Svend, "siden de lod os beholde vore penge. Men enden er ikke kommet endnu, vi træffer vel flere af deres kammerater, efterhånden som vi nærmer os Jungshoved."

Svends formodning blev straks efter stadfæstet, idet man atter hørte hestetrav hen over den frosne jord. Ib rejste sig op på slæden og så en afdeling ryttere komme frem mellem bakkerne. Så snart svenskerne fik øje på det lille køretøj, red de hen mod det. Svend lod hesten gå langsommere, Ib bøjede sig over ham og hviskede: "Denne gang kniber det, jeg kender den uniform, karlene bærer. Det er grev Fersens dragoner. Mage til dem, vi plyndrede og bandt i skovhytten ved Gjerderød."

"Ti stille," svarede Svend, "jeg ser det nok. De agter vel kun at gøre samme handel som nylig deres kammerater."

Dragonerne red imidlertid hen på siden af slæden og befalede Svend at holde stille. Anføreren gentog omtrent et lignende spørgsmål, som tidligere var blevet dem gjort, Ib svarede på samme måde.

"Har I svenske høvedsmandens tilladelse til at forhandle Eders varer?"

"Ja, strenge herre!" svarede Ib og leverede vagtmesteren beviset.

"Hvem af jer ejer værtskabet," vedblev vagtmesteren.

"Det gør min moster der," svarede Ib; "men hun er gammel og lider af tandværk, derfor har hun ondt ved at tale og bad mig følge af by med sig."

"I kan drage Eders vej," ytrede vagtmesteren og vendte sin hest bort fra slæden.

"Åh, tøv dog en lille kende forinden," råbte hans sidemand, idet han pludselig bøjede sig ud over hesten og med spidsen af sin pallask løftede Svends filthat i vejret. Dragonerne udstødte et forundringsråb, da de så et mørkt og skægget ansigt komme til syne under hatten. De drog pistolerne ud af sadelhylstrene.

"Titusind skok djævle tage dig!" råbte korporalen med en hånlig latter, "så tavs som du bliver siddende foran dine gamle bekendte. Se engang ret på mig og sig, om du kan mindes mit ansigt fra sidst?"

Ved det første blik på denne mand havde Svend genkendt korporalen, hvis uniform han benyttede ved sit møde med oberst Sparre, det næste overbeviste ham om, hvor umuligt ethvert forsøg på flugt ville være i denne kreds, hvorfra otte truende pistolløb pegede imod ham. Ib blev bleg, hans lemmer skælvede, medens hans små øjne ufravendt dvælede på Svend, så skarpe og gennemtrængende, som om han søgte at læse de tanker, der i dette øjeblik gennemkrydsede gjøngernes høvding.

Svend rejste sig fra slæden og kastede kåben tilbage. "Korporal!" udbrød han, "I har ikke taget fejl, jeg er Svend Gjønge."

Det udråb, der fulgte efter disse ord fra enkelte af dragonerne, blev kun bemærket af Ib, som hævede hovedet og så sig omkring i kredsen med en ubeskrivelig mine af

selvtilfreds vigtighed. Han begreb, at Svend havde fattet sin plan. Denne vedblev:

"Jeg er Eders fange, og I har fortjent tredive sølvdalere."

"De skulle være højst velkomne," sagde korporalen muntert, "jeg skal drikke dem op på din sundhed."

"I kunne gøre mig en større tjeneste," ytrede Svend. "Når jeg kommer op til Jungshoved, bliver jeg hængt, men hjemme har jeg en kvinde og et lille barn. Må jeg ikke skikke dem en hilsen til afsked med min kammerat ? "

"Jeg tænker, din kammerat følger med os."

"Å ja, men den stakkels bonde der har intet ondt bedrevet og står ikke i ledtog med mig. Obersten vil give ham fri igen."

"Kan være muligt," svarede korporalen, som ikke syntes at genkende Ib.

"Så tal da til ham, men fat dig kort."

Svend bøjede sig over mod Ib og hviskede til ham: "Giv dig til at græde."

Ib adlød øjeblikkelig og stak i en hylende gråd.

"Ser du den våge, der er hugget hist henne i åen? Når vi er kommet lige ud for den, skærer du rebet over på tønden og lader den rulle ud over sluffen, ned ad brinken. – Tud dog, tud!"

Ib hylede i overordentlig høje og langtrukne toner.

"Isen vil briste ved tøndens vægt," vedblev Svend, "og vi har vor skat forvaret. Tag blot nøje kende på landet ud for det sted, hvor den synker ned."

"Nå, er du snart færdig?" råbte korporalen.

"På minutten!" svarede Svend og tilføjede hviskende: "Har du forstået mig?"

"Jeg har tabt min kniv."

"Så lad som du omfavner mig, og træk min ud af bæltet."

Ib adlød og lod med en taters behændighed kniven forsvinde under sit trøjeærme. Svend trådte tilbage mellem dragonerne. Korporalen vendte sig mod Svend: "Siden du holder af at age, så sid kun op igen og pisk på din krikke, så vi kan komme afsted til slottet." Svend kastede et blik til Ib, som denne besvarede ved at lukke det ene øje, derpå tog han tømmerne og drev på hesten. Dragonerne omringede slæden i tre hobe. På den fjerde og ubevogtede side gik vejen langs med den stejle brink, nedenfor hvilken åløbet snoede sig.

Ib havde atter indtaget sit forrige sæde på den bageste tønde; medens han tilsyneladende svøbte hestedækkenet sammen over sine fødder, lykkedes det ham ubemærket at overskære rebet på tønden, således at denne fra nu af kun holdtes fast på sluffen af sin egen tyngde. Da de kom lige ud for vågen, drejede Svend hesten ud på randen af brinken og gav den et slag med pisken. Hesten sprang i vejret. Ib udstødte et skrig og lod sig falde ned i sneen; medens han gav tønden et heftigt stød ud af sluffen. Tønden rullede ned over brinken, i begyndelsen langsomt, men med stedse tiltagende fart, og forsvandt straks efter i åen i den våge, som Tam havde hugget til sin åleruse.

Hele dette optrin foregik så pludseligt og naturligt, at ingen af dragonerne mærkede den begåede list. Da Ib styrtede ud over slæden, blev den almindelige opmærksomhed ledet bort fra tønden. De troede, at han gjorde et forsøg på flugt, og greb til pistolerne. Men Ib blev liggende i sneen og jamrede sig. Da han endelig rejste sig, udbrød han:

"Gudskelov, det var kun porstønden, vi forliste; mjøden har vi endnu tilbage."

Korporalen slog en høj latter op og svarede:

"Jeg tænker, at det så omtrent kunne falde ud på et for dig, min ven! Det skulle gå til som djævels, hvis du fik noget enten af den mjød eller pors, I føre med jer. Nu op igen, og hold dig fast, eller jeg lader dig surre til sluffen."

Ibs og Svends blikke mødte hinanden med et meget talende udtryk.

"Tre stene," mumlede Svend halvhøjt.

"En trærod på den anden side åen," hviskede Ib.

Det var de forskellige kendemærker, de havde taget for at genkende stedet, hvor porstønden rullede ned i vågen.

18. En gårdhund

Den tid, Svend havde været beskæftiget nede i Vordingborg, var de svenske troppers antal omkring Jungshoved blevet betydeligt forøget. Alle nærliggende landsbyer havde modtaget deres indkvartering, af hvilken talrige strejfkorps blev udsendt for at opdrive levnedsmidler og især foder til hestene, hvorpå armeen begyndte at lide følelig mangel.

Som en følge heraf traf dragonerne på flere af deres kammerater, endnu inden de nåede skoven. Korporalen fortalte om den vigtige fangst, han havde gjort, og de sidstankomne sluttede sig da til rytterne, så at svenskerne udgjorde et temmelig stort antal, idet de drog ind på slottet. Midt i dette optog sad Svend i sin fruentimmerdragt, genstand for en mængde nysgerrige blikke, uden at han syntes at agte derpå. Hans træk udtrykte en dyb alvor, men tillige en mands bestemthed og fatning. Flere gange så man ham læne sig tilbage på forsædet, og hviske nogle ord til Ib, som denne besvarede med et næsten umærkeligt hovednik.

Idet dragonerne red ud af Ørremandsgårds skove og kom til broen, der førte over noret, hvorfra hele slottet viste sig for dem, red korporalen i spidsen for toget.

"Blæs os et stykke," råbte han til en trompeter, "at de kan vide vor ankomst."

Trompeteren blæste. Hornets skingrende toner gave genlyd i skoven. På voldene kom flere klynger af krigsfolk til syne. Svends navn gik fra mund til mund, soldaterne tilråbte ham spottende velkomsthilsener. Korporalen strøg sin knebelsbart, idet han bøjede sig til begge sider for at besvare de talrige

lykønskninger, han modtog af sine kammerater. Mellem denne sværm holdt Svend sit indtog gennem slottets hovedport.

Først da sluffen standsede, og dragonerne trængte den sammenstimlede mængde tilbage, opdagede korporalen til sin forskrækkelse, at den ene af hans fanger manglede. Ib var forsvundet, uden at nogen havde lagt mærke dertil.

Da slæden holdt i gården, slog dragonerne kreds omkring den. Korporalen steg af hesten og gik op på slottet for at melde sig hos oberst Sparre.

Imidlertid forøgedes tilskuernes mængde bestandig omkring Svend. Hans triumfer havde for ofte været omtalt og frygtet, til at man ikke skulle glæde sig over hans ydmygelse. Hans forklædning gav desuden forøget anledning til morskab og til en mængde indfald, som blev modtaget med almindeligt bifald.

Svend syntes at være uden øren eller i det mindste uden sans for alle disse ytringer. Han blev siddende på slæden, indsvøbt i den blå hvergarns halvkåbe, og stirrede stift hen for sig. Af og til forandrede dette blik sin retning og hævedes op mod et vindue i øverste etage, hvis gardiner vel var trukket ned, men mellem hvilke der dog flere gange viste sig et smukt, kvindeligt hoved, hvis mørke øjne syntes at møde gjøngens.

Blandt mængden var der især en ung halvmåneblæser, som udmærkede sig ved sine platte skæmt, og hvis indfald blev modtaget med lydeligst jubel. Svends vedvarende ligegyldighed, og kulde opirrede ham; for at bringe større afveksling i spøgen, løftede han filthatten af hans hoved. Ved denne fornærmelse syntes Svend endelig at være vågnet, han kastede et blik fuld af foragt omkring sig og udbrød:

"Hvorfor lader du mig ikke være i fred? Nu taler du kun så og brasker, mens du ser et halvt regiment kammerater omkring dig, men om vi engang mødtes, hvor sol og vind var lige skiftet, ville knapt et rottehul være dig lille nok til at krybe i skjul for mig."

"Min tro om jeg ville," svarede halvmåneblæseren, opirret over, at fordelen i dette øjeblik syntes at være på Svends side; "snarere skulle jeg prøve med min klinge at gøre et rottehul i dig, som både sol og vind kunne skinne ind igennem."

Under disse ord lod han sin sabel udfordrende kredse omkring i luften. Fangen stod oprejst ved siden af slæden. Med en lynsnar bevægelse samlede han kåben over sin venstre arm og afbødede med den det hug, svenskeren førte, idet Svend sprang ind på ham, rev ham klingen ud af hånden og kastede ham tilbage blandt mængden. Endnu før den uheldige trompeter havde rejst sig, trådte Svend hen til en gammel, gråhåret og arret vagtmester, der hidtil havde stået rolig og alvorlig i kredsen og smøget sin pibe.

"Min herre vagtmester!" sagde Svend, "I tager dette barns klinge, og om I holder det for umagen værd, så lær ham, at det kun er den feje, der håner en værgeløs fange."

"Titusind ulykker fare i ham, om han skal komme til at mæle et ord mere," svarede den gamle, idet han stak sin pibe ned i frakkelommen og med lange skridt gik hen til klyngen, som omringede trompeteren.

Straks efter viste Sparre sig på trappen, ledsaget af korporalen. Kredsen åbnede sig, og obersten trådte hen til Svend. Han betragtede ham nogle øjeblikke, før han udbrød:

"Nå, så mødes vi engang igen, Svend Gjønge!"

"Ja, strenge herre!" svarede Svend. "I giver mig ingen utak derfor, det er ikke sket med min vilje."

"Han kan lade sine folk sidde af, korporal!" sagde obersten. "Fangen skal undersøges, og to mænd skal bevogte ham nede i gården, indtil general Vavasor vender tilbage."

Korporalen hilste og førte Svend ned i kælderen. Dragonerne bortfjernede sig straks efter tillige med de øvrige tilskuere.

Jungshoved var nu så opfyldt af stridsfolk, at det ikke kunne rumme flere. Da Karl Gustav vedblev at drage sine soldater sammen på Sjælland for, under den påtænkte belejring af hovedstaden, at have reserven nærmere, var man nødsaget til at optage slottets baggård til barakker. Denne baggård vendte ud mod skoven. Barakkerne blev opført i lange rækker af grene og halm og så lave, at et voksent menneske ikke kunne stå oprejst i dem.

Samme dag, Svend kom til slottet, var det blevet de nærmest liggende herregårde pålagt at levere halm til en ny række hytter, som man rejste i anledning af general Vavasors regiment. Vindebroen var ladet ned, og hovedporten stod åben, medens bønderne kørte ind og ud med deres høstvogne.

Da Svend blev ført tilbage til gården, bar han sin sædvanlige dragt, som hidtil havde været skjult under fruentimmerkjolen. Korporalen førte ham med bagbundne hænder til en sidemur i forgården og gav to drabanter befaling til at bevogte ham.

"I skal bære Eders pistoler spændte," sagde han, "stille Eder på hver sin side af manden og holde skarp vagt. Jeg ville ikke give en styver for Eders liv, om I lod ham slippe løs, heller ikke tillades det nogen at tale med fangen, og skulle han give tegn til at løbe bort, så giver I ham hans rest, det bedste I har lært."

Efter disse formaninger strøg korporalen sin knebelsbart opad mod øjnene, nikkede med et blidt smil til Svend og begav sig op ad trapperne til obersten for at modtage den udlovede belønning for Svends pågribelse.

En halv time efter kom general Vavasor, omringet af sin stab, ridende ind over vindebroen. Sparre modtog ham nedenfor slotstrappen og underrettede ham om den gjorte fangst. Vavasor syntes ikke at dele oberstens glæde, hans sorte og tykke øjenbryn trak sig tættere sammen, medens han gik hen over gården til Svend.

"Eja, stratenrøver!" udbrød generalen, "har vi fået dig fat?"

"Ja, *endelig*," svarede Svend koldblodigt.

"Ved min himmerigs part! Om vi ikke skulle holde så fast på dig, galgenfugl, at du aldrig slipper løs tiere."

"Eders ord skal stå til troende, strenge herre! I har bundet mine hænder og berøvet mig mine våben, så selv en lille pog tør vove at skælde mig ud og håne mig."

"For den sags skyld kunne man gerne have ladet dig beholde hænder og våben til brug, jeg tror ikke, du skal skade os mere." Svend lod sit svar bero med at trække på skuldrene. Generalen lagde ikke mærke dertil, han stod fordybet i sine tanker; pludselig knyttede han hænderne og hævede dem truende mod Svend, idet han udbrød:

"Skurk, stimand! Hvor er min søn? For to dage siden red han bort fra slottet, og indtil nu er kun hans hest blodig og såret vendt tilbage."

"Eders søn!" gentog Svend, "for sandt, strenge hr. general! Jeg kender ham ikke. Ude på marken og i de dybe skove har vi sjældent den skik at spørge en fjende om hans navn, før vi

fælder ham, og selv om han havde nævnet det, synes jeg dog ikke, at navnet er så skrækindgydende, at vi skulle have ladet ham fare i fred af den grund."

Generalen var synligt behersket af sin smerte, han vendte sig om og forlod Svend. Oberst Sparre fulgte ved hans side.

"Hvad mener generalen, at vi skulle gøre med synderen?"

Disse ord bragte Vavasor til at standse.

"Hvorfor spørger I mig derom, hr. oberst? Jeg mener, at svenske kongen har skrevet sin krigslov tydeligt for alle. Denne mand har efter Eders egne ord generet os nok. Send ham uden for slottet og lad ham skyde."

"Men dagen hælder, og mørket falder på."

"I lader ham binde en lygte på hovedet, så har karlene et sikkert mål at skyde efter."

"Hvor mange mand skal jeg sende ud dertil?" spurgte den omstændelige oberst.

Generalen gjorde en fortrædelig bevægelse med hovedet og svarede, idet han gik op ad trapperne: "Send så mange I lyster, så mange, som han har knapper i sin trøje."

Vavasor gik op i slottet, oberst Sparre vendte tilbage til Svend. "Din dom er fældet, Svend Gjønge!" udbrød han med en hævnfryd, som han forgæves søgte at skjule, "om en time vil du blive skudt."

"Jeg ventede mig ikke bedre," svarede Svend roligt.

"Har du ellers noget ønske forinden?"

"Åh nej, allerede fra den første dag, jeg begyndte med hærværk på svensken, var jeg forberedt på at dø, og I kan tro mig, min herre oberst!" tilføjede han med et smil, "i den tid har jeg ofte været døden nærmere end i dette øjeblik."

"Ønsker du, at feltpræsten skal læse dig en Herrensbøn forinden?"

"Ja tak!" svarede Svend.

Sparre gik hen til vagtstuen, uden for hvilken nogle af soldaterne havde været vidne til det foregående optrin. Obersten nævnte en af soldaterne ved navn og trak ham afsides med sig nogle skridt hen i gården.

"Bendt Arvedsøn!" Udbrød han, "fra du var en lille pog, har jeg gjort vel mod dig og dine gamle forældre, der havde deres tilhold og pleje hjemme i Upland på min gård. Det er første gang, jeg minder dig herom, og det sker, for at du nu skal gøre gengæld mod mig så godt du mægter."

"Ak, hr. oberst!" svarede den unge soldat troskyldigt, "jeg vil lade mig slå ihjel to gange for Eder, nådige herre!"

"Derom er talen ikke, det gælder blot om, at du udvælger dig seks mænd af dine kammerater, folk, som du kender nøje, og til hvem du sætter din lid. I skal lade Eders karabiner og tage post ved hver sin dør, som fører herned fra slottet. Ingen af de menige tør komme ud i gården, langt mindre nærme sig fangen, uden at han har sine foresattes tilladelse dertil. Selv skal I give nøje agt på, hvad han foretager sig, og ved det mindste mistænkelige tegn går I hen til ham, sætter ham Eders karabiner for brystet og trykker af. Dermed har I fuldbyrdet generalens og min vilje. – Har du forstået mig?"

"Nøjagtigt, strenge herre!" svarede soldaten. "I kan stole på mig, Eders befaling skal blive efterfulgt."

"Godt, følg så med til synderen," sagde obersten og vedblev, da han kom hen til Svend:

"Da du før sagde, at du før havde været døden nærmere end nu, pønsede du bestemt på at spille os en streg, du listige rad! Vi vil se at forhindre det. Forgangen, da vi mødtes i skoven, lovede jeg dig mere, end jeg kunne holde, denne gang vil jeg se at holde mere, end jeg lover. Gå hen, Bendt, og prøv, om båndet om hans håndled er knyttet forsvarligt, og hvis du kan, så gør det længere."

Bendt adlød.

"Soldat!" udbrød Svend, "du binder mig jo, som om du var en slagter."

"Det er ikke min mening," sagde Sparre, "stram blot knuden således, at han ikke kan få hænderne fri, dernæst gør vi den løse ende fast hist henne i muren."

Med disse ord pegede Sparre på en tyk jernring, som var indmuret i væggen. Svend fulgte dem godvilligt derhen og lod sig binde fast til ringen.

"Se så, lille Svend!" vedblev obersten, "nu har jeg bragt mine anstalter tilende, prøv du nu dine, og hvis du kan slippe fri, vil jeg holde dig for den snildeste karl i Danmark. Farvel, og Gud være din syndige sjæl nådig."

"Det håber jeg, han vil," svarede Svend med den samme urokkelige ro, han hidtil havde vist. " I glemmer vel ikke at sende mig feltpræsten, hr. oberst!"

"Han skal komme lige straks, og når du ser ham, Bendt, følger du med og bliver stående her henne i tre skridts afstand fra dem."

Noget efter lød en tromme inde i baggården. Obersten lod en afdeling soldater kalde sammen, og man så disse begive sig

med hakker og spader ud over vindebroen for at gøre en grav til Svend der, hvor henrettelsen skulle finde sted.

Bendt Arvedsøn havde imidlertid udvalgt sine seks mand og opstillet dem således, at alle udgange fra slottet var bevogtet; selv tog han plads neden for hovedtrappen og vendte bogstavelig taget ikke sine øjne fra fangen.

Svend lænede sig til muren, hans pande var rolig og glat, uden spor af sorg eller lidenskab, og dog foregik der indenfor i disse øjeblikke et mørkt og sørgeligt drama, medens han så sine planer hindrede, sit håb tilintetgjort og ovenfor sig i vinduet bag de halvt sammentrukne gardiner hende, der havde givet disse planer håb og næring. Straks efter at Bendt havde fordelt posterne, åbnedes døren oven for trappen, og en mand viste sig, iført en kort, gejstlig kappe, store ridestøvler og rygende på en pibe. Det var feltpræsten.

"Nu, Bendt Arvedsøn!" udbrød han, idet han slukkede piben og stak den ned i sidelommen, "hvor har vi så den ulykkelige misdæder, jeg kommer for at berette?"

"Det er ham, som står hist ved muren," svarede Bendt, "men om ærværdige herre det tillader, så følger jeg med derhen, som min ordre lyder."

"Følg kun med," sagde præsten, "oberst Sparre har allerede forklaret mig sin vilje."

Præsten gik hen til Svend. Soldaten stillede sig med karabinen ved foden i tre skridts afstand, så at han kunne høre hvert ord, der veksledes med fangen.

"Min søn!" udbrød den gejstlige med en høj og gennemtrængende stemme. "Når man går til sin død, trænger man til religionens trøst."

"Det er sandt, herre! Man trænger også tit til den, mens man lever," svarede Svend.

"Hvad vil du sige dermed?" spurgte præsten, som ikke var forberedt på denne afbrydelse.

"At jeg er af samme mening som I, og derfor har jeg aldrig glemt Gud, siden jeg i min barndom lærte ham at kende."

"Du er altså forberedt på den skæbne, som venter dig?"

"Forberedt!" gentog Svend med et vemodigt smil. "Har I aldrig hørt mit navn nævne, ærværdige herre?"

"Jo, tilvisse, allerede fra de første dage, vi kom til landet."

"Hvor kan da I, som en lærd mand tro, at man begiver sig i kamp med en fjende og over det, jeg har øvet, og vover, hvad jeg her har vovet, uden at være forberedt på døden?"

"Men om så er," svarede præsten, "hvorfor har du så begæret mig til stede?"

"For at give Eder lejlighed til at øve en god gerning."

Bendt Arvedsøn spidsede øren og trådte et skridt nærmere.

"Mod hvem?" spurgte præsten.

"Mod mine fjender," svarede Svend. "Generalen, som bestemte min død, var nylig til stede og hånede mig og spurgte, hvor vi havde gjort af hans søn, som han troede var fanget eller undlivet af os. Jeg vil gengælde ondt med godt, og I skal være redskabet dertil. Er ikke en sådan lod efter Eders behag?"

"Jo, til visse," svarede præsten, "sig blot, hvad du ved om den unge fændrik."

"Først må I da gå op til den strenge herre og berette ham, hvad jeg har forebragt, og få ham til at opsætte min død endnu en time. Derpå går I skyndsomst ned i landsbyen her næst ved og opsøger degnen Peder Fos, hos ham finder I en kone og et

lidet barn, og når I hilser fra Svend Poulsen, vil hun navngive sig som min hustru. Sig hende da, at jeg sidder fanget her, og at hun skyndsomst skal tænke på ham, som ligger i risbunken, og at et menneskeliv beror derpå. Tal hverken mere eller mindre og mærk Eder vel hendes svar, at I kan bringe mig det, så skal generalen få at vide, hvor hans søn er at finde."

"Og du giver ham dit ord på, at det vil ske?" spurgte præsten ivrigt.

"Nej, herre!" svarede Svend, "jeg giver ham mit liv derpå."

Præsten ilede op på slottet, straks efter vendte han tilbage igen og råbte til Svend, idet han gik over gården:

"Jeg har forebragt dit ord til generalen, og det vil ske med dig, som du ønsker; nu iler jeg ned i landsbyen."

Svend nikkede, præsten gik over vindebroen.

Det begyndte imidlertid at mørknes, en tæt snebyge trak hen over slottet. Siden Bendt og hans seks soldater havde spærret udgangene til gården, var alt blevet roligt i nærheden, man hørte tårnuret i Jungshoved kirke slå fem, og mændene, som udenfor arbejdede på Svends grav med spader og hakker i den frosne jord. Da præsten gik, havde Bendt trukket sig tilbage på sin tidligere plads nedenfor hovedtrappen. Svend stod alene, lænet op til muren, tavs og ubevægelig.

Man har måske glemt de ord, Svend hviskede til sin hustru om aftenen, da kaptajn Kernbok førte gjøngerne ud af hytten.

"Kommer vi nogen sinde i bekneb," sagde han, "og du får bud fra mig eller Ib om risbunkerne, hvor forblommet det end sker, så list dig hen og stik dem i brand; det er et tegn for vore folk til at samle sig, og det kunne vel hænde sig så, at mit liv vil komme til at bero på denne omstændighed."

Snevejret begyndte med det tiltagende mørke, soldaterne vendte tilbage over vindebroen, graven var kastet. I det øjeblik, porten blev åbnet, og krigsfolket trådte ind i gården, lød en hul brummen fra hundehuset i nærheden af hvilket Svend stod bundet. Gjøngen lyttede, han vendte langsomt sit hoved om mod stedet.

"Svend!" hviskede en stemme, der bragte gjøngens puls til at banke.

"Er det dig, Ib?"

"Ja!"

"Hvordan kommer du her?"

"Jeg kom ind på et halmlæs og krøb gennem kælderen ud af vinduet til hundehuset."

"Og vore folk?"

"De er, hvor de skal være."

"Hvad taler I om, Svend Gjønge?" spurgte Bendt Arvedsøn, som, efter at mørket var tiltaget således, at han ikke længere kunne se Svend fra trappen, havde nærmet sig muren.

"Jeg læser mit Fadervor," svarede Svend.

"Læs i Guds navn, I kan have det nødig."

Svend vedblev:

"Ske din vilje, – har du våben?"

"To pistoler og en kniv."

"Giv os i dag vort daglige brød, – trevl noget af lunten op på pistolerne og gnid det ind med krudt. – Forlad os vor skyld, – stik det optrevlede ind i løbet af pistolerne, list dig ned i baggården og skyd pistolerne af ind i halmhytterne for at få dem i brand. Kom så tilbage igen, – og frels os fra det onde."

Idet Svend endte sin bøn, så han en mørk skygge glide bort fra hundehuset og forsvinde i kældervinduet.

Da klokken slog seks, kom oberst Sparre ned ad trapperne. Han gik hen til vagtstuen i kælderen og bankede på ruden. En vagtmester viste sig ved døråbningen.

"Vagtmester! Kald tolv mand og en tambour op og lad dem stille til eksekution foran trappen. Karlene skal tage tre skarpe skud med sig, komme det ene i deres karabin og vente på videre befaling." Svend hørte ethvert ord, men syntes ikke at lægge mærke dertil, hele hans opmærksomhed var i dette øjeblik rettet på, hvad der ville ske i baggården. Han ventede at høre de to skud. Medens soldaterne ladede deres karabiner, lød skridt over vindebroen. Præsten viste sig i porten og ilede op i slottet. På samme tid styrtede to soldater ind i gården og råbte, at skoven udenfor begyndte at brænde på flere steder. De udstillede poster blev trængt til side af deres kammerater, som alle søgte at komme op på volden for at se branden.

Under den larm, som derved opstod, hørte Svend kældervinduet forsigtigt blive åbnet, og den mørke skygge bevægede sig atter hen til hundehuset.

"For Djævelen!" mumlede han. "Ilden i barakkerne –"

"Ti stille!" svarede Ib. "I aften kommanderer jeg, skuddene kommer, når tid er. Abel har pistolerne."

De øverste vinduer i slottet begyndte efterhånden at farves med et rødligt skær, og over voldene viste sig på flere steder en klar lysning ude fra skovene. Oberst Sparre lod to dragoner stige til hest for at få underretning om årsagen til denne brand.

Medens larmen tiltog, og alles opmærksomhed var henvendt på skoven, lød pludselig det sagte skrald af to efter hinanden

følgende pistolskud. Fra hundehuset hørtes en glad brummen, Svends tindinger bankede, men han blev stående rolig og ubevægelig, fordi han i få skridts afstand så Bendt Arvedsøn, som med karabinen på armen betragtede ham skarpt og spejdende. I næste øjeblik lød fra baggården en forvirret støj, som stedse tiltog og snart efter forenedes i et almindeligt og gennemtrængende skrig:

"Barakkerne brænder!"

Soldaterne styrtede ned ad volden for at komme hen til brandstedet. Sneen føg i tætte hvirvler rundt om slottet og oplystes af flammerne. Larmen tiltog, råb, eder og befalinger lød fra alle sider.

Midt i denne forvirring hørtes braget af en geværsalve, som bragte slottets blyruder til at klirre. Trommernes hvirvlen blandede sig med de såredes jammerskrig. Forvirringen havde nået sit højeste. Soldaterne ilede ind i vagtstuen efter våben.

"Det er gjøngerne!" råbte de undervejs til deres kammerater, der standsede ved geværskuddene. "Hele baggården er fuld af disse djævle, de slår ihjel for fode, og bestandig myldrer flere op af de frosne grave."

Oberst Sparre havde hidtil stået ved vindebroen, utålmodigt ventende på de udsendte dragoner. Ved lyden af skuddene ilede han ind i gården. Han løb hen til Bendt, som midt under den almindelige forstyrrelse var blevet på sin post, stille og ubevægelig og med et opmærksomt blik henvendt på fangen.

"Træd lige hen foran fangen," udbrød obersten med læber, der skælvede af raseri, "og hvis han gør mine til flugt, så sæt ham karabinen for brystet og tryk af."

Efter disse ord gik han hen til vagtstuen og stillede sig i spidsen for soldaterne, som begyndte at ordne sig.

Fra nu af fulgte skuddene med stedse kortere mellemrum, og efter at Sparre havde ført sine folk om i baggården, var Bendt Arvedsøn og hans fange så at sige de eneste tilbageblevne foran slottet. Dette var øjeblikket, som Svend så længselsfuldt havde ventet.

"Pas nu vel på ham, for om lidt har han i sinde at løbe sin vej," udbrød pludselig en dyb og tydelig stemme, og idet Bendt forundret drejede sig til siden, kom Ib til syne ved hundehuset, tog sigte på ham og strakte den ulykkelige soldat til jorden med et pistolskud. Derpå sprang han hen til Svend, overskar rebet, som bandt hans arme, og begge forsvandt igennem den åbne slotsport, uden at nogen i dette øjeblik tænkte på at standse dem.

Lidt senere hørtes en gennemtrængende piben i baggården. Skuddene blev sjældnere, og ved skæret af ilden så man gjøngerne trække sig tilbage over volden, uden at svenskerne var i stand til at spærre dem tilbagevejen, fordi de havde ilden fra barakkerne mellem sig og deres fjender.

19. En fiskefangst

En morgenstund fandt en travl virksomhed sted nede ved åløbet, der fører fra Lekkinde sø, og som tidligere blev omtalt under Svends flugt.

Man så flere mænd i egnens almindelige bønderdragt, dels arbejdende på at forstørre en våge i isen, dels undersøgende åens bund med lange bådshager i det allerede dannede hul.

På bredden havde de antændt et bål, som en af dem bestandig underholdt, og hvis flamme kastede et rødligt skin hen over isfladen. Af og til, når luerne steg i vejret, belyste de også brinkerne, som åløbet skar sig ind imellem, og på højderne af disse kom nogle mørke og bevægelige skikkelser til syne, der kunne antages for vagtposter.

I øvrigt var det ikke let at forklare sig årsagen til disse vagtposters nærværelse, da den forbigående hverken af mændenes dragt eller deres arbejde ville tro andet, end at det var fiskere, der benyttede den tågede nat til at fange ål, og at de havde tændt blusset for at lokke fisken ind i vågen. Svend Gjønge og Ib ledede ålefangsten. En usædvanlig mørk og heftig stemning var synlig i Svends ansigt, medens han med bådshagen undersøgte åløbet. Hver gang han gentog denne undersøgelse, lagde han fast og nøje mærke til visse kendetegn inde på landet og stillede sig på linje med de tre gråsten, som han nævnte for Ib, da denne lod tønden rulle ned i åen. Desuagtet syntes hans søgen at ville blive frugtesløs. Ib hjalp sine kammerater med at gøre vågen større, for at Svend kunne komme til at søge i en videre omkreds. Af og til, når han hvilede, kastede han et forskende blik på Svend, men talte ikke

til ham, og det hele arbejde havde længe fundet sted under en almindelig tavshed. Pludselig drog Svend bådshagen til sig og slyngede den henad isen:

"Gid Djævlen annamme den fordømte korporal, der fik os til at lade vor gode tønde fare. Nu har vi arbejdet den hele nat, det lysner allerede i øst, og endda er der intet spor at finde."

"Den må være rullet længere ud i åen," bemærkede Ib, "og vi kommer til at gøre vågen større."

"Det bliver for sildigt denne gang, lige nu gør svenske ryttere deres morgenvagt og kunne let fornemme uråd ved at se os så mandstærkt samlet hernede. Lad os derfor skilles, bedre op ad dagen træffes vi igen i gravkammeret. Kald folkene fra deres poster, Ib!"

Bålet blev slukket, og gjøngerne skiltes, idet de drog hver sin vej ind gennem Ørremandsgårds skove.

Svend og Ib blev alene tilbage. Svend havde taget plads på en af stenene oven for vågen. Han blev siddende en tid, tavs og grundende, med hovedet støttet sin hule hånd. Ibs øjne veg ikke fra ham. Kragerne, som fløj hen over deres hoveder, og en tiltagende lysning over skoven på den sydøstlige himmel forkyndte dagningen. Endelig hævede Svend sit hoved og udbrød:

"Hvis her allerede har været nogen og taget vor tønde op af åen!"

"Åh, Herregud! Nej," svarede Ib, "sig ikke det, så bliver jeg aldrig til menneske mere."

"Hvad ville de tænke om os inde i København?"

"Ja, om dig, lille Svend!" svarede Ib, "for mig stakkels mand er der ingen, der har sat sin lid til."

"Den skal findes!" udbrød Svend med heftighed, "om jeg så skal gennemsøge den hele å."

"Ja, om jeg så skal drikke den ud tilbunds," ytrede Ib, som mente, at han nok kunne lægge lidt til. "Tys! Stille! Jeg fornemmer skridt bag ved os," vedblev han og lagde sin hånd på Svends arm. Begge lod sig glide ned bag stenen.

Straks efter hørtes fodtrin, og Ib så en bondeklædt mand komme til syne på gangstien mellem bakkerne. Han blev stående lidt, før han gik videre, og vendte hovedet til alle sider, derefter fortsatte han sin gang ned til det sted i åen, hvor gjøngerne nylig havde forstørret vågen.

"Tager jeg ikke fejl, så kender vi den klør," hviskede Ib.

"Hvem er det?" spurgte Svend. "Dine øjne ser bedre end mine."

"Det er min tro Tam. Jeg tænkte ikke, vi havde nødig at krybe i skjul for ham. Om han skulle pønse på nye rænker, så har vi hist henne redet ham en grav, som han hverken skal finde for smal eller for lav."

Ib rejste sig efter disse ord op fra stenen og gik ned til åbredden. Svend fulgte ham. Tam vendte sig om ved lyden af deres skridt. Hans første bevægelse tydede på flugt, men han betænkte sig og blev stående, som om han ventede dem.

"Hans gang hernede forekommer mig sært mistænkelig," ytrede Svend. "Lad os se at udfritte ham."

"En god morgen, du ærlige Tam!" råbte Ib. "Hvad driver du omkring efter på denne tid af døgnet?"

Tams stemme skælvede, mens han svarede: "Jeg ventede på jer."

"På os," sagde Svend. "Det burde du ikke gøre, Tam! Sidst vi taltes ved, advarede jeg dig for at komme på mine veje oftere og sagde, at du ville være en dødsens mand, hvis det skete."

"Ja, du gjorde så, Svend, og der var heller ingen ulykke sket, om du stod ved dit ord, for sådan som det nu er med mig, kan det dog ikke blive ved."

Tams læspende stemme var under de sidste ord afbrudt og utydelig. Han kæmpede med sig selv og hviskede næsten uforståeligt:

"Åh, Svend! Jeg har været en stor synder imod dig, men jeg har også lidt svart derfor og bedt om forladelse, hver gang det randt mig i sinde, og så var Vorherre så god at høre efter, hvad jeg sagde, og at udtænke den måde, hvorpå jeg skulle gøre min fejl god igen. Derfor kom jeg herned i aftes, da jeg så, I begyndte på jeres arbejde."

"I aftes?" gentog Svend.

"Ja, jeg har stået der oppe bag brombærrankerne hele tiden, lad være det varede så længe, og mine lemmer de bævrede af kulde."

"Hvorfor tøvede du da imedens?"

"Jeg skøttede ikke om at gå herned, imens de andre var til stede, da jeg vidste, hvordan de ville spotte og håne mig; så blev jeg, hvor jeg var, indtil jeg kunne træffe dig alene. Ib regner jeg for ingenting, han ved dog alt, hvad du ved."

Svends første heftighed havde lagt sig, medens Tam talte. Ved hans ytringer over Ib smilede han og udbrød:

"Du så da alt, hvad vi tog os for hernede?"

"Ja, jeg så også forgangen morgen, at I lod tønden trille ned i åen."

"Du!" udbrød begge forundret.

"Jeg ved også, hvad der var i den."

"Ved du også, hvor den er?"

"Du står på den."

Svend var i højeste grad forundret, Tam vedblev: "Det var mig selv, der dannede vågen, I lod den trille ned i, eftersom jeg havde mit ålegarn stående ude i hullet. Da jeg fiskede garnet op, kom tønden for en dag, og jeg halede den på land. Jeg lå oppe på loftet hist ovre i det hus, I tog ind i om natten, og jeg hørte hele jeres samtale. Da jeg fik tønden at se og fornam de mange penge rasle indenfor, blev jeg så sjæleglad og lagde mig ned på mine knæ og gjorde en god, lang bøn til Vorherre og sagde ham mangfoldige tak, fordi han havde maget det således, at jeg nu kunne gøre noget af min synd imod dig god igen; derfor gravede jeg tønden ned i den dybe sne og holdt udkig, til du kom tilbage."

"Hvoraf vidste du da, at jeg ville komme tilbage igen? Du så jo, at jeg blev taget til fange af de svenske."

"Ja, det så jeg nok, Svend! Men så løb jeg over i skoven og fik fat på Abels lille dreng, at han skulle sige sin fader, hvordan det var gået dig; men fra Abels løb jeg ned til Bent og til Vang og gav dem samme forklaring. De ville ikke tro mig, og Bent kylede et stykke is efter mig, og Jens Jerntrøje bandt mig til et træ, at jeg skulle blive stående, til de andre kom, og så sagde de, at de ville hidse hundene på mig. Jeg tiggede mig dog fri igen og løb for at give alle dine mænd den forklaring, jeg vidste. Det varede så den hele dag, men i mørkningen var jeg færdig, da havde de også talt med Ib og begyndte at myldre ud af skovene fra alle

sider. – Så vidste jeg jo nok, at du ville komme for en dag igen," lagde han tillidsfuldt til.

Svend var rørt, han rakte ham hånden. Tam greb den i begge sine, bøjede sig ned og kyssede den; derpå vendte han sig imod Svend og udbrød, medens tårerne løb ham ned ad kinderne:

"Jeg beder dig så bønligt om forladelse!"

Svend svarede intet, han klappede Tam på skulderen.

"Tam!" råbte Ib med et ansigt, der var blevet blodrødt under den umage, det kostede ham at beherske sig. – "Din gavtyv, som stjal vor dejlige aftensmad! Nu holder jeg af dig."

"Det var alt sammen hendes skyld, den onde kvinde, at det gik mig så galt," vedblev Tam.

"Vi taler ikke mere derom," svarede Svend. "Tam! Du er igen min kammerat som før."

Tams blege og indfaldne træk vidnede om en ubeskrivelig glæde, han fo'r i vejret og hoppede omkring på sneen som et barn.

"Herregud!" råbte han, "jeg tænkte aldrig, jeg skulle få de ord at høre mere. – Men de andre?" tilføjede han pludselig. "De er mig ikke gode; vil du også lægge et godt ord ind for mig hos dem?"

"Se ret på mig, Tam!" udbrød Ib, idet han stillede sig foran ham og rettede sig i sin fulde højde. "Sådan ser jeg ud, og du ved, hvor glubsk en karl jeg er, når nogen gør mig bøs. Om jeg nu forsværger min himmeriges part og din med på, at ikke en eneste af alle folkene skal blinke med øjnene ad dig, er du så fornøjet?"

"Og vore penge, vore penge!" udbrød Svend med en pludselig jubel, idet han slog Ib på skulderen. "Gud ske lov og tak, at vi fik

dem igen. Nu vil vi drage vor vej og lade dem ligge forvaret til i aften. Følg du med, Tam! Nede i gravkammeret træffer vi vore folk, de skal vel få at høre, hvordan du har båret dig ad for at gøre din fejl god igen."

Derefter forlod de tre mænd stedet og vandrede ind i skoven.

20. En vejviser

Samme morgen var en rytteriafdeling forsamlet ved et hus på den anden side af åen. To af rytterne fodrede deres heste, nogle andre havde taget plads på et opløst halmknippe og holdt måltid. Ejeren af stedet stod i stalddøren med en lille, halvpåklædt dreng på armen og betragtede de fremmede gæster. Både på rytterne og på deres dampende heste var det synligt, at de nylig havde tilbagelagt et langt og anstrengende ridt.

De to stuer, hvoraf huset bestod, var ligeledes opfyldt med krigsfolk. Anføreren gik op og ned ad gulvet, indsvøbt i sin kappe og med en lang stikkårde under armen. Hans ansigt var mørkt og fortrædeligt. Det er den ædle kaptajn Manheimer, som vi her genfinder. Dagen efter at lensmanden Tyge Høeg havde afsendt kræmmeren til oberst Sparre på Jungshoved, lod han et bud gas med brev til Vordingborg for at bede sin gode ven Manheimer om en samtale. Buddet traf kaptajnen i færd med at stille sig i spidsen for et nyt tog mod Svend. Den højmodige kriger holdt netop en opmuntringstale til folkene, hvori han tilbød af sin egen lomme at fordoble den sum, som i forvejen var blevet udlovet for gjøngens pågribelse. Rytterne jublede, og da Tyge Høegs brev indeholdt nogle ytringer, som Manheimer antog kunne lede ham på sporet, drog han med sin skare op til slottet og steg af hos lensmanden.

Denne underrettede ham da om alt, hvad der havde fundet sted den foregående aften: hvorledes flygtningene førte to tønder med sig på en slæde, og at Svend uagtet alle forsøg på at

holde ham tilbage, var draget bort med lensmandens hest for slæden.

Den gamle husholderske, som blev kaldt op for at give forklaring over årsagen til Ibs pludselige forsvinden, meddelte dem, at han var gået op til Lundbygård for at bestille kvarter til generalen.

Manheimers ansigt strålede af glæde, han havde ikke alene et sikkert spor hos sig, en kamplysten skare efter sig, men tillige den rimeligste udsigt til sejr, siden Svend og Ib var ene om at føre pengene bort. Han tog afsked fra lensmanden med de mest glimrende løfter, og toget satte sig på ny i bevægelse over til Lundbygård. Ulykkeligvis anede han ikke, at ethvert skridt fremad hele tiden fjernede ham længere fra gjøngerne, og at den listige Ib blot havde nævnt den omtalte herregård for at skjule den vej, de agtede at drage.

Således red da svenskerne mod vest, medens Svend holdt sig mod øst langs med søkysten, og derfor måtte Manheimer også være uvidende om alle de hændelser, som tildrog sig på Jungshoved.

Lundbygård havde i den sidste uge været besat af en svensk kommando, og kaptajnen blev straks efter sin ankomst overbevist om, at man havde ført ham bag lyset. Hans forbitrelse herover stod i forhold til hans tidligere glæde. På tilbagevejen fra gården fordrev han tiden med at tilsværge Svend de mest udsøgte pinsler, så snart de fik fat i ham.

På Jungshoved fik Manheimer de første pålidelige efterretninger om Svend, men hans uheldige stjerne ville, at han netop skulle ankomme dagen efter gjøngens flugt. Under

den uorden og forvirring, som fandt sted på slottet efter barakkernes brand, vidste ingen, hvor slæden var blevet af.

Korporalen og den afdeling dragoner, der havde fanget Svend, var desuden draget nord på med oberst Sparre. Efter alle sine frugtesløse undersøgelser havde Manheimer kun en ny forbitrelse at føje til den tidligere, da han begav sig på hjemvejen til Vordingborg. I denne stemning genfinder vi helten, omringet af sine dragoner på den anden side af Lekkinde å. Dragonerne delte deres anførers mørke lune, de forholdt sig mere rolige og ordknappe om ham end ellers. På én gang droges Manheimers blik hen til vinduet. Han hørte latter og højrøstede stemmer udenfor og så rytterne stimle sammen om et menneske, som lidt før var trådt ind i gården til dem.

Det var en lille, uanselig skikkelse, iført en hvid vadmels kofte, hvis ærmer kun halvt dækkede de nøgne arme. Disse arme var lange og magre, den brunlige hud var sammenskrumpet og rynket.

På benene havde han lærreds bukser, som endte i et par store, brune fiskerstøvler, på hovedet en rød, ulden hue, nedenfor hvilken enkelte grålige og sammenfiltrede hårlokker kom til syne. Den ubekendte talte meget ivrigt til dragonerne, og da Manheimer flere gange hørte sit navn nævne, bankede han på ruden og befalede folkene at føre den fremmede ind til ham. Endskønt kaptajnen kun vanskeligt lod sig påvirke af noget dybere indtryk, var han dog ikke i stand til at udholde det stive og gennemtrængende blik, hvormed den fremmede vedblev at betragte ham efter at være kommet ind i stuen.

"Hvad gør du her?" spurgte han barsk.

Den ubekendtes ansigt fortrak sig til et smil, der frembragte en mængde skarpe rynker omkring munden. Derpå svarede han hæst og pibende:

"Ak, strenge herre! Jeg går fra sted til sted og søger efter kaptajn Manheimer. Er det Eder?"

"Nå ja! Og hvad så?"

"Så havde jeg nok lyst til at snakke et par ord med jer."

"Tal da i en hast og gå så Djævelen i vold!" råbte kaptajnen, opirret over den ligefremme tone i mandens ord og over det vedvarende og spottende smil, der omsider havde udvidet hans mund således, at to rækker sorte og afstumpede tænder kom til syne.

"Det var til jer, jeg ville tale," vedblev manden, "men ikke til folkene. Lad dem gå lidt udenfor."

"Folkene bliver her," svarede Manheimer.

"Ja, så vil jeg gå min vej. Jeg taler nu engang ikke, så længe de er til stede."

"Ikke!" råbte Manheimer rasende. "Det vil vi dog få at se."

"Nej, det vil I ikke få at se, min strenge herre! "

"Og hvem var det, du ville tale om?"

"Om ham, I søger."

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer med et strålende ansigt, "hvis så er, skal du have din vilje. – Lad os alene en lille stund." Dragonerne adlød, skønt meget mod deres ønske. Den ubekendte vedblev at følge dem med øjnene, indtil den sidste havde lukket døren.

"Nå, kaptajn!" udbrød han spottende, "hvem af os fik så sin vilje?"

"Tal blot, tal for Djævlen!"

"Ja, ja, giv dog tid; det er på den anden mil, jeg går i dag, skønt jeg, som I ser, ikke er så ung længere. Lad os sidde lidt ned og med forlov!"

Under de sidste ord greb manden en mjødflaske, som stod på bordet, satte den for munden og tømte den. Manheimers tålmodighed var næsten til ende, imidlertid beherskede han sig endnu og udbrød: "Lad mig så høre, hvad du ved."

"Jeg ved, at I er draget ud med Eders mandskab efter Svend Poulsen eller Svend Gjønge, som de også kalder ham, og at han har holdt jer for nar og ladet jer trække omkring fra øst til vest nu i flere dage."

"Nå ja, men hvor er han da?"

"Hvor han er," gentog den fremmede med en modbydelig latter. "Herregud! Det er jo netop det, jeg vil have jer til at finde ud af."

"Så du ved det ikke, du kender ikke hans skjulested?"

"Tror I, jeg ville have opsøgt jer, om jeg selv havde kunnet finde ham?"

Manheimer sprang op med en rasende forbandelse, han drog sin kårde og råbte:

"Guds hellige død, mand! Nu har du snart talt dit sidste ord." Den ubekendte havde også rejst sig, han greb Manheimer i armen og udbrød:

"Vær dog stille, kaptajn! Sid ned og hør mig roligt til ende! Jeg tænkte, at jeg havde en mand for mig og ikke et skrigende barn. Jeg ved ikke, hvor Svend er, som jeg nylig sagde, men jeg kender hans opspind og alle hans veje og skal vise jer, hvor I kan tage ham. Jeg ved heller ikke, hvor meget han fører med sig, men det

får også være det samme, siden vi tager alt, hvad han har, og deler det tilsammen."

"Vi deler?" gentog Manheimer i den dybeste forbavselse.

"Halvpart til Eder og halvpart til mig."

"Halvtredsindstyvetusinde rigsdaler!" udbrød kaptajnen. – "Ja, gu' deler vi."

"Er der så mange penge?" hviskede den ubekendte med et henrykt smil. "Nu vel, strenge herre! desto bedre, halvt om arbejdet og halvt om lønnen."

"Ganske vist!" svarede Manheimer med et hovednik, "det er ikke mere end billigt."

"Ja, I ler ad mig, herre! men det bliver alligevel som jeg siger, enten tager jeg halvparten, eller også det hele. Og hvis I prøver på list, – nå ja, det står til Eder. Kanske har I flere kræfter end jeg, vi skulle ret snart komme til at prøve dem; også har I mange folk, og jeg er alene, men det siger jeg alligevel, Vorherre i Himmerig høre det, at hvad I nu endog sætter Eders lid til, så skal I dog aldrig komme levende ud af landet eller få gavn af Svends penge, før jeg har fået min part. Om I krøb i skjul i den sorte jord, skulle I ikke være i sikkerhed for mig, og om I sov eller vågede, om I havde Eders mænd og Eders våben til stede, I skulle dog aldrig komme til at glemme mig, indtil jeg havde gjort en død mand af en levende, jeg alene, som jeg her står for Eder."

Den ubekendtes stemme og mine indeholdt på en gang noget så truende og tillige en så sikker selvtillid, at Manheimer for tredje gang under deres korte samtale følte sig behersket deraf.

"Mord og bøddel!" udbrød han med påtagen ligegyldighed, "hvad hyler I over? Jeg siger jo, at vi vil dele."

"Det giver sig også nok alt sammen siden."
"Hører I til Svend Gjønges folk?"
"Nej, jeg gør ikke."
"Hvad er I da for en mand?"
"Jeg er heller ingen mand."
"Ingen mand?"
"Å nej, jeg er et fruentimmer, som de kalder Kulsoen."
"Du, et fruentimmer!" gentog Manheimer med en hånlig latter.
"Ja, strenge hr. kaptajn! Men I skal ikke spotte mig derfor, jeg kan gøre en mands gerning, I vil selv blive vidne dertil."
"Og hvorledes mener du da, at vi skulle fange an for at få fat på Svend Gjønge?"
"Ser I," ytrede konen og rykkede sig nærmere hen på bænken til Manheimer. "Så vidt jeg har erfaret, drager han med sin skat ad vejen mod nordvest, som klogt nok er, siden han ad den kant vil træffe færrest krigsfolk. Ovenfor Køge går de over fjorden, men inden de kommer så vidt, må vi have nået ham, det er, hvad vi først skulle tænke på; derfor gøre vi bedst i at lade Eders ryttere stige til hest, så rider vi norden om by, hvor adelvejen skiller sig. Hvad der mere er at forrette, tales vi ved om imedens. I befaler folkene, og jeg –"
"Ja, du befaler mig," mumlede Manheimer og tilkastede hende et hadefuldt blik.
"Nej, strenge herre!" svarede Kulsoen smilende. "Jeg beder jer blot om at skaffe mig en hest, som kan holde ud med de andres."
"Den skal du få, kvinde!" sagde Manheimer og forlod stuen. Da Kulsoen var ene, gned hun sine hænder med en

ondskabsfuld og hånlig latter. Derpå tog hun en vinflaske, som stod på kaptajnens bord og tømte den.

En halv time senere havde rytterskaren forladt bondehuset. Kulsoen red ved kaptajn Manheimers side. Omkring hendes krogede og magre skikkelse flagrede en blå rytterkappe.

21. Undervejs

Næstfølgende nat stak gjøngerne ild på et stort hømagasin nord for Jungshoved for at lede svenskernes opmærksomhed bort fra, hvad der foregik på den anden side af slottet. Medens alle strømmede hen til brandstedet, opgravede Svend i god ro sin tønde og bragte den ned i gravkammeret. Her udtog han pengene og en del papirer som lå i to skindposer, og indsyede dem i bugen af et skudt krondyr.

Denne hjort var samme aften taget fra lensmanden Tyge Høegs jæger tillige med et brev, som denne skulle bringe op til det svenske hovedkvarter i Køge. Svend Gjønge agtede nu selv at besørge dette ærinde på sin måde og havde forklædt sig og Ib som herregårdsskytter.

En talrig mængde gjønger sås denne aften forsamlet nede i gravkammeret. De havde rustet sig til en rejse, det tydelige bevis herpå var en velfyldt tværsæk, som hver af dem bar over den ene skulder. Desuden var de alle forsynet med skydegeværer og en mængde små krudthorn, som hang i en rem over brystet. Svends løfte til rigsrådet, da det vægrede sig ved at sende ham våben, var endelig blevet indfriet; han havde selv forskaffet sig disse. Geværerne bar alle svensk mærke og var afpudset med megen omhu. Den synlige glæde, med hvilken flere af folkene betragtede deres bøsser, vidnede tillige om, at de nylig var blevet ejere af denne skat. Svend tilendebragte sit arbejde med at indsy pengeposerne uden at tale, en dyb alvor hvilede over de flestes ansigter. Ane Marie sad på hølejet med sin lille søn på skødet, hendes øjne var uafbrudt rettet mod Svend.

"Se så!" udbrød endelig Ib, idet han overskar garnet, hvormed han havde tilsyet hjortens bug. "Nu er det bestilt, vi er færdige."

"Hvordan er vejret uden for?" spurgte Svend.

"Mørkt og tåget."

"Så lad os komme afsted," sagde Svend, "enhver til sin gerning, Gud Fader holde sin hånd over os alle. I har jo forskaffet, hvad jeg bød jer at gøre?"

"Ja," svarede gjøngerne.

Svend vedblev: "Seks af jer drager bag efter os og sprede Eder omkring i egnen; men overalt, hvor I træffer et af svenskens hømagasiner, der bliver I, til I har fået det stukket i brand. Jeg står ved mit ord og giver en rigsdaler for hvert magasin, som brænder; men da jeg ved i forvejen, at enhver af jer vil fortjene sine penge, kan jeg lige så godt betale dem forud. I er frygtløse og modige folk alle til hobe; sagde jeg til jer: Gå hen og fæld en svensk høvedsmand hver, ville I gøre det. Der, gjønger, brave mænd! der har I pengene straks og noget derover."

Svend lagde en pung i Abels hånd og trykkede den.

"I andre kender den vej, vi agter at drage, og har Eders forretning. – Lad os gå."

Ane Marie satte barnet på gulvet og gik hen til Svend.

"Lad os læse en Herrens bøn først," sagde hun, "og tegne os med det hellige kors, det gør godt på din rejse."

Svend nikkede, tog sin hue af hovedet og knælede ned på gulvet, alle de øvrige fulgte hans eksempel, den lille dreng lå ved siden af Svend med foldede hænder, hans store, mørke øjne var hæftet på Ane Marie, som blev stående oprejst, medens hun langsomt og skælvende fremsagde et Fadervor.

Da bønnen var endt, rejste gjøngerne sig, nikkede til Ane Marie og forlod hulen. Hjorten blev lagt på en forspændt slæde, som ventede inde i skoven. Det farefulde tog begyndte. Natten var mørk og skummel, den dybeste tavshed herskede overalt, de bladløse buske og træer som stod inden for gærdet på skovvejen, antog i dette mørke forunderlige, fantastiske skikkelser, en kold og isnende vind fo'r igennem skoven. Men gjøngerne var for vant til at færdes på denne tid af døgnet til at agte derpå. De fulgte efter slæden i to rækker, med bøsserne under deres kapper og lyttende efter alt, hvad der forekom dem mistænkeligt. Uden for skoven skiltes de, efter at Svend havde indprentet hver især alle de enkeltheder, han havde at iagttage.

Ane Marie var fulgt med dem ud af hulen. Hun blev stående i udkanten af skoven med sin lille søn på armen og så mændene og slæden forsvinde i forskellige retninger i mørket, som herskede over egnen.

Manheimers skare vedblev at følge hovedvejen op forbi Præstø. Dragonerne udtømte sig i bemærkninger over den uanselige skikkelse, der red foran dem hos kaptajnen, og som, krumbøjet og vaklende til begge sider i den høje ryttersadel, næppe syntes at have kraft nok til at holde sig opret på hesten.

"Vi kunne ellers nok fare i lidt mag," ytrede Kulsoen. "Mens dagen varer, rider vi ikke Svend Gjønge op."

"Bliver du allerede træt?" spurgte Manheimer spottende.

"Å nej!" svarede hun, "hvis så var, ville jeg kun være Eder en dårlig fører, men jeg tænker, at Svend er for listig en ræv til at vove sig ud i solskin; vi gør derfor bedst i at høre os lidt for undervejs, siden får vi nok vor lyst styret med at ride."

Medens Kulsoen talte, var rytterne kommet op til bondebyen Bårse. Her deler vejen sig i to arme, hvoraf den ene løber ind i landet mod nordvest til Næstved og Ringsted, den anden vedbliver derimod at følge retningen opad mod Køge. Omtrent lige ved omdrejningen lå dengang en lille smedje, hvis ejer just var i færd med at beslå en rytterhest. Da han så skaren nærme sig, standsede han sit arbejde, skød huen op i panden og stirrede svenskerne i møde med et nysgerrigt blik. Kulsoen red hen til ham.

"Guds fred og god morgen, Asmus!" udbrød hun, smilende over det udtryk af forundring, hvormed manden genkendte hende. "Har du ingen vejfarende set til i denne morgenstund?"

"Vejfarende?" gentog manden med åben mund og vedblev at stirre på hende. – "Herre Jømine, Boel! Er det også hende? – Så nu er hun da blevet til et mandfolk?"

"Ak ja, Asmus! Det går mig ikke bedre, men du svarede ikke på mit spørgsmål."

"Hvad skulle det være for vejfarende?"

"En mand eller to, der ager på en slæde og fører øltønder med sig."

"Dem har jeg ikke set til, men havde hun været her i går, kunne hun have tjent sig en skillings penge."

"Hvormed?" spurgte Kulsoen.

"Den ene af herremandens køer oppe på Engelholm er kommet forkert afsted og har fået troldtøj i sig, så den hverken kan leve eller dø. Herremanden lod derfor gå bud om efter en klog kone, at hun kunne læse noget over den; da ingen var at finde, hentede han sin doktor fra byen, men det ved hun nok bedst selv, hvad en doktors piller kan hjælpe for troldtøj."

Kulsoen smilede foragteligt. Manheimer havde lyttet til denne samtale med den største forbavselse.

"Hvem er det ellers, hun søger efter?" vedblev smeden.

" Ja, du kender ham endda nok, Asmus Smed!" svarede Kulsoen, "siden samme karl i fjor bandt dig fast til den store jagtpæl og pryglede dig med sin hundepisk, fordi du havde taget en harekilling på marken."

Smedens sodede ansigt blev blodrødt, medens konen talte. Hans øjne flammede, og han sagde:

"Gid al landsens ulykker fare over Svend Gjønge! Hvis det er ham, hun søger, vil han snart komme til at sukke efter vejret al den stund der er nok en flok foruden de gode folk der, som søger efter ham."

"Hvad er det for en flok?" spurgte Manheimer.

"Den lille oberst, som lå nede på Jungshoved" svarede smeden med et ydmygt buk, "ham, som de kalder Sparre, kom i går morges ridende med sine mænd og spurgte ligesom nys Boel, om jeg havde bemærket noget til Svend."

Manheimer rynkede brynene og tyggede på sin knebelsbart.

"Hvilken vej red obersten?" Spurgte han.

"Lige frem, strenge herre! Op ad Køge til; men Svend farer nok næppe ad adelsvej, fordi han kender de andre veje så vel."

"Så tænker jeg, vi drejer til venstre," sagde kaptajnen.

"Jeg vil just give det samme råd!" svarede konen.

"De har bestemt ellers noget for i disse dage," vedblev smeden. "Jeg har de sidste par dage set en og så en af gjøngerne drage her forbi, og i morges tidlig kom Jens Jerntrøje ridende på en sort hest og bad mig fornemme om dens sko lå fast, her

til lands bruger vi kun at lægge beslag under hestens forben, fordi jernet er så dyrt, og skoene på Jens Jerntrøjes hest lå godt."

"Se den vel efter, Asmus Smed!" sagde han imens, for den skal gå en lang vej ret snart. – "Hvor skal den da hen?" spørger jeg. – "En lang vej!" sagde Jens, så grinede han og drejede her om til venstre.

"Lad os nu komme afsted," udbrød Manheimer og gav sin hest af sporerne. Kulsoen hilste med et nik og fulgte kaptajnen. Smeden slog et kors for sig efter hende, før han igen tog fat på sit afbrudte arbejde.

"Hvad nu?" spurgte Manheimer, da de var kommet et stykke ind på vejen.

"Ja, nu begynder vi jo allerede at spore vor mand," svarede Kulsoen. "Drager gjøngerne ad denne vej, må Svend også komme her, ikke heller tror jeg, at en af hans folk lader sin hest beslå og rider omkring i morgenstunden for sin plasérs skyld. Hvis I nu synes det, tager I og Eders folk for det første kvarter oppe i bønderhusene hist foran os. Derfra kan I holde skarpt udkig og bemærke enhver, som kommer ad vejen. Imedens skal jeg liste mig over til Snesere by og se at få endnu lidt underretning af konen til Jens Jerntrøje, som smeden omtalte."

Manheimer smilede. "Mord og bøddel!" udbrød han. "Du er et klogt fruentimmer. Jeg tror næsten, det skal komme mig til gavn, at jeg lod dig ride med. Men hvad var det, den smed mente med herremandens ko og dens troldtøj? Giver du dig også af med kogleri?"

"Hvad skal man sige til det, strenge herre! Ind imellem forundes der mig ikke bedre vilkår."

Kaptajnen syntes at være hensunken i dyb eftertanke. Pludselig drejede han sin hest nærmere hen mod Kulsoen og udbrød dæmpet: "Kan du også spå?"

"Det er den mindste af mine kunster."

"Sandfærdigt?"

"Så vist, som I trækker vejret."

"Prøv på at spå mig," sagde Manheimer og tog skindhandsken af sin højre hånd. "Kan du gøre det rigtigt, så har jeg et tomarksstykke til dig i min lomme."

"Hvoraf kan I fornemme, om jeg spår rigtigt?" spurgte Kulsoen og tilkastede ham et lurende blik.

"Jeg er blevet spået engang tidligere," sagde kaptajnen, "og det af en berømt mand, din mester tilfulde. Han kunne mane Djævelen op af en spand vand for et godt ord og sætte ham bort igen. Det har jeg set med mine egne øjne. Hvis du nu spår mig det samme som han, ved jeg, at du forstår din kunst og farer med sandhed."

"Ræk mig da hånden," sagde Kulsoen.

Hun lod sin hest gå i langsomt skridt, greb Manheimers hånd og betragtede den opmærksomt nogle øjeblikke.

"Det var da sære tegn!" Ytrede hun straks efter. "Jeg har nu spået så mangen mand i sit livsbrød, men aldrig set mærker som Eders før. Hvad den fremmede forkyndte, det siger jeg ikke, for det ved jeg ikke, men i Eders hånd står at læse, at I hverken vil komme til at dø i vandet eller på landet. Stemmer det med, hvad I før har hørt?"

"Jo, på en måde slår det til," svarede Manheimer eftertænksomt. "På en måde. Men står der ikke noget at læse om at jeg skal blive en rig mand?"

"Åh nej, strenge hr. kaptajn!" svarede Kulsoen, "det står aldrig i menneskenes hånd."

"Hvor da?"

"I hans hoved; – fordi jeg tænker, det ikke kommer an på andre end os selv, hvad vi vil blive. – Her har vi husene foran os. Nu rider I ind og lader karle og heste hvile ud, imens de holder godt udkig, jeg går imidlertid på kundskab og ser at få lidt mere at vide."

Klokken var hen imod to om natten, da gjøngerne nåede ind i den store skovstrækning mellem Everdrup og den nye herreborg, som Jens Sparre i 1609 havde opført på det gamle Paddeborgs ruiner.

En skarp nordenvind jog skyerne hen over den mørke himmel, mellem disse så man af og til stjernerne komme til syne. Denne gang var det tilfældet, som lod Svend undgå sine fjender, idet Manheimer, ved at følge vejen til Næstved, var draget for langt vestligt, og oberst Sparre, der havde begyndt sin forfølgelse op ad Køgevejen, var kommet ham forud på den modsatte side.

Svend drog nu fremad midt imellem dem, idet han, bekendt med alle stier og snigveje, bestandig søgte at holde sig i nærheden af skovene, der kunne yde ham det sikreste skjul. Fire gjønger fulgte til hest med slæden. To af dem i et bøsseskuds afstand forud; de andre lige så langt bagefter.

Da de var kommet ind i Sparreholms skove, udstødte Svend et ugleskrig til et tegn for hans folk, derefter holdt han stille og steg af. Han så sig tilfreds omkring og udbrød halvhviskende til Ib:

"Så vidt er vi da sluppet, og jeg tænker, det var det værste stykke vej, vi har lagt tilbage. Nu tager vi os en mundfuld mad og giver hesten et stykke med, før vi tager videre. Bliver det ved på den vis, når vi vel de store skove ved Lellinge inden daggry."

"Raskere vil det gå, når vi kommer dybere ind i skoven, der venter Jesper os med en frisk hest," ytrede Ib, medens han tog sin madpose frem og lagde den ned på hjorten.

Svend og Ib holdt måltid. Til de øvrige gjønger så man intet. Efter at ugleskriget havde underrettet dem om, at slæden standsede, trak de sig nærmere hen til udkanten af skoven og ventede der, lyttende og spejdende til alle sider.

Stedet, hvor Svend holdt hvil, var en favneplads, det vil sige en åbning, dannet ved at fælde træerne og sammenstille det ophuggede ved i favnemål. En smal og temmelig ubanet vej førte herfra tværs igennem skoven. På begge sider stod træerne så tæt og sammenvokset med hindbærskud, tjørn og brombærranker, at man kun med møje var i stand til at trænge sig igennem. Midt over denne vej gik i en lang afstand, på den anden side Sparreholm, en stejl og temmelig bred grøft, som optog vandet fra den dybe sø, hvori herregården var bygget. Over denne grøft havde skovhuggerne lagt nogle afskårne træstammer og udfyldt åbningerne med grene og græstørv, så at de dannede en bred og sikker bro.

"I Guds navn!" sagde Svend, idet han rejste sig op. "Drik du resten af flasken, Ib, og lad os så komme afsted igen. – Du sidder så stille og grundende i nat."

"Jeg tænker på Asmus Smed, som vi mødte, da vi listede forbi Engelholm. Blot han ikke spiller os en streg; han stod og

samtalede med en svensk rytter, og jeg syntes han kiggede så nysgerrigt efter hvad vi førte med os på slæden."

"Nej!" svarede Svend tillidsfuldt, "han kunne ikke kende os i vor jægerdragt; og i værste fald ville det blive for sent, inden han fik bud op til gården derom og skaffede folk ud efter os."

"Han mener dig det ikke godt, Svend, fra den tid, du greb ham som krybskytte."

"Jeg må vel finde mig i det, lad os nu se, vi kommer videre." De lagde bidslet på hesten og tog plads i slæden.

I samme øjeblik lød et langtrukkent ugleskrig igennem skoven. Svend studsede. Dette skrig blev straks efter gentaget fra den modsatte side og endnu før ekkoet heraf var hendøet, faldt et skud. Der hørtes hestetrav nede på vejen, og to af de udstillede vagtposter kom jagende hen imod slæden.

"Svensken er efter os!" råbte den ene af dem, da han nåede favnepladsen. "Det gælder om at komme herfra i en hast. De rider langs med hegnet uden for skoven i en rad og har en vejviser foran." Ib stod som forstenet og stirrede på Svend.

"Hvor mange ryttere talte du, Tam?" spurgte Svend, der allerede havde genvundet sin sædvanlige ro og kulde i farens øjeblikke.

"De var tolv foruden vejviseren," svarede Tam.

"Hvad betød da skriget, vi hørte forude?" spurgte Svend.

"Jeg hører begge vore folk komme," hviskede Ib, som havde lagt øret lyttende til jorden.

Idet han rejste sig, kom de to ryttere fra den modsatte side jagende i strakt løb og standsede deres pustende heste foran slæden.

"De er kommet bag på os," hviskede den ene af dem med en dyb basstemme. "En for en rider de langs med grøften og søger sig en gennemgang over skovhegnet."

"Hvor mange er de, Abel?"

"Jeg talte tolv og en vejviser dertil. Det er en dansk mand, jeg kunne fornemme på hans mæle, for de var os ganske nær, før jeg gav tegnet."

"Hvem skød?"

"En af rytterne, dengang de hørte mig tude. Hans skud faldt på lykke og fromme, men kuglen peb dog imellem vore heste."

"Så afsted, det hurtigste vi kan," hviskede Svend. "Sæt din foldekniv fast i piskeskaftet, Ib, og prik så hesten dermed, at den kan komme desto hurtigere fremad. I andre stiger af og spærrer vejen med alle de afhuggede grene, der ligger rundt omkring, så snart vi er kørt. To af Eder sidder så op igen og rider et par hundrede skridt videre frem for at gøre den anden forhugning, alt som vi har aftalt. Brug bøsserne vel, hvor I ser Eders snit dertil, men sigt kun på høvedsmændene og søg at nå os igen, så snart I har skudt."

Efter disse befalinger steg Svend og Ib op i slæden og jog afsted dybere ind i skoven.

Ibs mørke anelser havde vist sig begrundede, det var smeden fra Bårse, som røbede Svends flugt. Så snart slæden var kommet ham ud af sigte, lånte han den svenske rytters hest og ilede efter Manheimer. Det blev så meget lettere at nå denne, som skaren havde udhvilet hele eftermiddagen i de to bøndergårde, medens Kulsoen var ude på sine undersøgelser. Til Svends uheld havde smeden længe drevet krybskytteri rundt omkring på egnen, han var derfor godt kendt med skovene og

kunne ad de nærmeste veje føre kaptajnen og hans folk op til Sparreholms skove. Her havde Kulsoen fået nys om, at en af gjøngerne ved midnat skulle vente på gjøngerne med heste.

Nedenfor herregården traf Manheimer en afdeling af Sparres ryttere, som obersten på tilbagevejen fra Køge havde udsendt i forskellige retninger. Kaptajnen gav føreren for disse den underretning, han fandt fornøden, og lod dem følge med sig; derved blev det ham muligt at omspænde skoven i en større omkreds, ligesom også smeden førte dem så snildt og ubemærket fremad, at de ville have været i stand til at nå lige til stedet, hvor Svend gjorde holdt, hvis han ikke havde anvendt den forsigtighed at udstille de fire vagtposter.

Som gjøngerne berettede, havde svenskerne delt sig i to hold, efter at de var kommet ind under skoven. Manheimers skare var den første, der fandt en åbning i hegnet. Her skiltes smeden fra dem, modtog en belønning og red tilbage med den lånte hest. Kaptajnen lod sine ryttere forene sig således, at de dannede en linje, der indtog hele vejens bredde. Han selv red i spidsen, Kulsoen ved hans side.

Under hele det anstrengende ridt havde hun holdt sig på denne plads, krumbøjet og vaklende som i begyndelsen, men uden noget synligt tegn på træthed, tværtimod opfordrede hun bestandigt Manheimer til at ride hurtigere. Hendes grålige hår gled ned og flagrede i lange ender frem fra huen. Rytternes første spot over hendes forunderlige skikkelse var veget for en vis sky frygt, efter at de havde hørt de enkelte ytringer, som smeden undervejs lod falde om de hemmelige kræfter, hun rådede over. Selv Manheimer syntes at tage større hensyn til

hende, medens han beundrede hendes udholdenhed og erkendte det kløgtige i alle de råd, hun tilhviskede ham.

Rytterskaren red nu i hurtigt trav igennem skoven, indtil den kom ind på favnepladsen, hvor gjøngerne i mellemtiden havde udført deres forhugning.

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer, "de skælme har spærret os vejen."

"Gud i lov derfor," svarede Kulsoen, "det er det bedste stykke arbejde, jeg har set i nat."

"Hvad snakker I om, kvinde?"

"De har vel knap gjort sig den umage at spærre for os, hvis ikke Svend var i betryk og i nærheden med sin slæde. Nu ved vi, hvad vi skal holde os til. Lad nogle af karlene stige af og rydde grenene til side, strenge herre! Men selv trækker vi os en kende tilbage, hvis nogen skulle ligge på lur her i nærheden. Gjøngerne har ord for at træffe deres mand. Den ene skyder sin kugle i den andens mærke. Det skadede kanske heller ikke, om I sagde til Eders folk, at de skal holde deres karabiner beredt for, så snart de hører skud, at kunne rette dem derhen, hvorfra glimtet lyser."

Tre dragoner steg af hestene og banede sig en vej igennem forhugningen. I det samme sås en lysstribe bag de nærmeste træstammer, og to skud skraldede igennem skoven. En salve fra rytternes karabiner fulgte øjeblikkelig efter. Kulsoen havde rykket sin hest til siden, således at hun sad dækket af et træ. Manheimer brugte derimod ikke denne forsigtighed. Straks efter rytterens skud stejlede hans hest og styrtede dødeligt truffet omkuld i sneen. Det lykkedes kaptajnen at gøre sig fri for stigbøjlerne og springe af. Idet han vendte sig, så han en af

dragonerne vakle i sadlen og falde forover på hesten. Skuddet havde gennemboret hans bryst.

"Han har fået sin bekomst," sagde Kulsoen, idet hun forlod sit skjul og greb den faldnes hest i tømmen. "Tag Eders pistoler, herre, og stig op, så vi kan komme videre."

Manheimer adlød og kommanderede fremad.

Ude på favnepladsen havde det svage stjernelys tilladt dem at skelne forhugningen, hvis grene viste sig mørke imod sneen, men da rytterne kom længere ind på vejen, hvor træerne stod tættere, svandt dette lys igen; alt var indhyllet i et skummelt og uhyggeligt mørke. Desuagtet opfordrede Kulsoen Manheimer til at ride hurtigere.

"For tusind djævle!" råbte kaptajnen, "kan I da aldrig blive træt, fruentimmer!"

"Nej, min strenge herre!" svarede konen med en spotsk latter, "jeg kan aldrig blive træt *undervejs*, men Svend kører skrapt, om jeg kender ham ret, det er desuden lige så lyst for os som for ham."

Medens hun talte, opstod en pludselig forvirring blandt rytterne, flere af hestene snublede, den hele række standsede. I samme øjeblik faldt to skud.

"Hvad Djævlen er det?" råbte Manheimer, idet han så Kulsoen styrte med sin hest og med en indre glæde antog, at hun var blevet truffet.

"De har spændt et tov over vejen fra træerne," svarede Kulsoen og rejste sig fra den døde hest. "Lån mig Eders sabel, så hugger jeg det over, og vi rider videre."

Manheimer rakte hende sablen og sagde: "Hvorledes tænker du vel at komme videre, når din hest er skudt?"

Kulsoen overskar rebet og rakte kaptajnen sablen tilbage.

"Ak jo!" svarede hun smilende, "vi finder vel på råd." Hun greb fat i Manheimers sadelbom, satte sin fod på hans, og før han ret begreb hendes hensigt eller kunne hindre den, havde hun taget plads bag ham på hesten. Kaptajnen vendte sit ansigt mod hende med en rasende harme, men Kulsoen standsede det udbrud, hun forudså, ved at hviske:

"Lad os blot komme afsted. I kan endnu have min hjælp behov. Ser I hist henne, lige forude, hvor vejen bliver lysere, kan I skimte den mand, som vi søger."

Manheimer så virkelig Svend og hans slæde i lang afstand foran sig. Dette syn forsonede ham med den ubehagelige rytterske, imidlertid sporede han sin hest til et pludseligt spring, men Kulsoen, der anede noget lignende, slyngede sin ene arm omkring hans liv, lo spottende og hviskede:

"Det er ret, herre! Lad det kun gå så stærkt, som hesten orker. I behøver ikke at frygte for mig, jeg holder mig nok fast. I min anden hånd har jeg en pistol med opspændt hane, og før jeg skulle lade mig skille fra Eder, strenge herre, sætter jeg pistolløbet for Eders hoved og trykker af. Så såre der falder en mand igen, skal jeg tage hans hest, men indtil da får I finde jer i mit selskab. Sig folkene, at de skal lade deres karabiner på ny, og når vi kommer Svend lidt nærmere, så lad dem tage sigte efter hesten, mændene fanger vi siden".

Manheimer skar tænder af raseri, men han gav sine ryttere befaling til at lade.

"Ser I, hvor det bliver lysere, efterhånden som vi kommer frem," vedblev Kulsoen, "vi haler godt ind på dem. Men hvad er det? Nu holder jo slæden stille."

I det svage lys, som den frembrydende dagning kastede ned mellem træerne, henad den linje, som grøften dannede i skoven, så man en mørk gruppe adskilles, efter at den havde stået et øjeblik stille.

"Nu drager de videre," hviskede Kulsoen. "Lad os sætte ind på dem, det bedste, vi kan. Før det bliver lyst, skal vi være ejere af skatten."

Hun slog sine hæle mod hestens sider og vedblev: "I har ikke nødig at være bange for mig, ædle herre! om de end ligger på lur dernede og skyder efter os. Jeg sidder her bagved, så rart dækket af Eder, og det skulle være et slemt stykke bly, der kunne gå igennem os begge."

"Du skal komme til at klæde stejle og hjul, når vi har denne tur vel overstået," svarede Manheimer.

"Åh, det siger I kun for spøg. I er endda ikke den første der har gjort mig det løfte, men der er tit en lang vej fra mund til hjerte. Først deler vi mønten, så giver resten sig siden."

Da rytterne kom til grøften, fandt de broen afkastet. Manheimer udstødte en skrækkelig ed, idet han standsede hesten.

"Hvad gør vi nu?" mumlede han.

"Jeg tænker, vi jager sporene i hestens sider og sætter over," svarede Kulsoen.

"Den kan ikke springe over med os begge."

"Det går nok, lad os prøve det."

Manheimer rykkede hesten tilbage og gav sine folk befaling til at sætte over grøften, tre for tre.

Springet blev prøvet, og alle rytterne nåede lykkeligt over. På samme tid løsnedes to skud bag de nærmeste træer, og to

mænd faldt.

"Se så!" udbrød Kulsoen, medens hun lod sig glide ned på jorden og greb en af de faldnes heste i tøjlen. "Nu begynder vi igen; dagen bryder frem, og vi har ikke langt tilbage."

Hun besteg hesten, og idet forfølgelsen fortsattes med slappe tøjler og fordoblet hurtighed, tog konen en blikflaske frem af sin koftelomme under kappen og tømte den. Det var nu efterhånden blevet så lyst, at man tydelig kunne skelne alle de nærmeste genstande. Træerne stod mere enkeltvis, og underskoven blev tyndere. I lang afstand sås den lille slæde at ile hen over vejen. Kulsoen udstødte et jubelskrig, da hun mærkede, at de kom den nærmere.

"Ak, lille folk!" udbrød hun, for første gang henvendte hun sig til dragonerne. "Nu har I snart fortjent Eders morgendrik; om jeg ikke tager fejl, er det Svend Gjønge og hans svoger, som vi har foran os. Se blot, hvor de pisker på den arme hest for at komme afsted, men vi følger efter dem og lader os ikke standse. For sandt må jeg sige om svensken, at han har modige mænd, der hverken ræddes for død eller djævel."

"Men I da?" udbrød en af rytterne.

"Satans til menneske!" tilføjede en anden. "I rider jo som den bedste dragon."

"Ja, åh ja!" svarede Kulsoen med et skummelt smil. "Jeg har siddet over en hest før i nat og redet et ridt, der var værre end dette, skønt jeg ikke kom nær så langt."

"Hvad var det for en hest?"

"Træhesten!" svarede hun med en skoggerlatter og indtog efter disse ord sin tidligere plads ved Manheimers side.

22. Sidste forsøg

Det lange ridt havde omsider udtømt hestenes kræfter, og rytterne måtte ofte bruge deres sporer. Efterhånden som de nærmede sig slæden, syntes mændene, der kørte den, at være forsvundet, man så blot hesten i hurtigt trav og med fremstrakt hals jage ud af skoven hen over de åbne marker.

"Giv Eders hest sporen, strenge herre, og lad os komme hurtigere afsted," stønnede Kulsoen. "Om I kendte Svend Gjønges finter så vel som jeg, ville I ikke sætte lid til, at De er ham så nær. Han kan slippe fra os endda."

"Åh, hvad Djævelen!" råbte Manheimer, "den karl kan vel ikke flyve bort. – Se der, mord og bøddel! Nu har vi vundet spillet."

Medens kaptajnen talte, så man en afdeling ryttere svinge ud fra hegnet og sprede sig hen over marken foran Manheimers skare. Det var oberst Sparres dragoner, som først i dagningen havde fundet vej igennem skoven. De blev hilst af deres kammerater med jublende frydeskrig, medens de i en enkelt linje jog op ad bakkerne ved Dalby kirke for at afskære slæden vejen.

Manheimer svingede sin pallask og udstødte et triumfskrig.

"Nå, fruentimmer!" hviskede han, "hvad siger hun til dette?"

"Ja, jeg siger som før, at vi har ham ikke endnu."

Straks efter forandrede slæden sit løb og bøjede ind over marken i en skrå linje fra Manheimers skare. Derved blev det muligt at opdage den list, de to flygtninge benyttede for at gøre sig usynlige for rytterne. De havde nemlig lagt fodersækken op på det bagerste sæde og udstrakt sig under denne på bunden af slæden.

"Tror I ikke, at man herfra kunne nå hesten med en karabin?" spurgte Kulsoen.

"Vi kan jo prøve på det," svarede Manheimer og befalede en af dragonerne at forsøge et skud. Karlen standsede sin hest, lagde an og tog et omhyggeligt sigte, før han trykkede af; men skuddet fejlede, og hesten fortsatte sit løb hen over marken.

Nu begyndte solen at vise sig over trætoppene. En gråblå tåge rullede hen over den store sneflade, man hørte klokkernes melankolske lyd fra de tre højeste kirker i herredet, hvis tårne hilste hinanden på Dalby, Faxe og Kongsted bakker. Derimellem lød skiftevis de to rytterskarers hurraråb, opmuntringer og geværskud, som gentog sig med stedse kortere mellemrum. En ræv sprang op fra grøftekanten, løb tværs over vejen og blev stående inde på den modsatte mark, idet den strakte sit lille, spidse hoved nysgerrigt hen mod rytterne, som om den anede, at jagten i dag gjaldt et ædlere vildt. På en gang endtes larmen med et bedøvende glædesskrig; slæden holdt stille, og de to mænd steg ud af den.

"Endelig!" råbte Manheimer, idet han jog sporerne i den skummende hests sider og fo'r hen til stedet. Sparres ryttere havde allerede dannet en kreds om flygtningene, som stod blege og med blottede hoveder ved siden af deres hest, der var sunket til jorden af træthed.

"Svend Poulsen!" råbte anføreren for Sparres folk.

"Øltønderne?" brølede Manheimer.

Kulsoen udstødte et skrig, da hun så mændene. Manheimer var den første, som endte denne forvirring, han kastede tøjlerne til en af sine folk, sprang af hesten og banede sig vej til mændene.

"Hvem af Eder er Svend Poulsen Gjønge?" skreg han.

"Ingen af os!" svarede den mindste af flygtningene med en hæs og læspende stemme.

"Ingen af jer!" gentog kaptajnen rasende. "Mord og ild og bøddel! Hvem er I da?"

"Ak, nådige herre!" svarede ordføreren, "skån vort usle liv. Vi er kun to fattige bønder, der skulle have været op til Bregentved efter jordemoderen. Dengang vi i nat kom ind i Sparreholms skove, så vi nogle folk, der rendte deres vej til alle sider, de advarede os om, at vi skulle skynde os, hvis vi havde vort liv kært, så hørte vi dem skyde og råbe, og så piskede vi på vor hest, det bedste vi kunne."

"Til hvem skulle du hente jordemoderen, lille Tam?" spurgte en stemme blandt rytterne.

"Til min stakkels kone!" svarede bonden.

Kulsoen trådte ud af kredsen, tog sin hue af hovedet og stillede sig foran dem med begge hænderne i siden.

"Til min stakkels kone!" gentog hun med en vild latter.

Tams ansigt blev blegere, medens han stift og forbavset stirrede på hende. Imidlertid overså han ikke af den grund øjeblikkets fare, han udstødte et skrig, slyngede sine arme omkring Kulsoens hals og hviskede, idet han trykkede hende op til sig: "Nægt blot intet."

Derpå vendte han sig til de to officerer:

"Siden jeg har fundet min kære søster blandt Eder, så kan hun sige god for mig."

"Hans søster!" gentog den fremmede kaptajn.

"Ja!" svarede Manheimer, "hun fulgte med for at bringe os på Svends spor."

"Desuden kan den strenge herre der vel ikke have glemt mit ansigt, siden vi sidst taltes ved?" tilføjede Tam og stillede sig dristigt og smilende foran høvedsmanden.

"Hvor skulle jeg kende dit ansigt fra?"

"Ak, nådige herre! Ingen kan da vide bedre end I, hvor lidt jeg har med Svend Gjønge at skaffe, siden det var mig, I talte med oppe på Jungshoved, den aften, jeg ville fortjene de udlovede penge ved at fange ham."

Manheimer tilkastede kaptajnen et spørgende blik. "Det har sin rigtighed," svarede denne.

"Så red vi da alligevel omsonst den hele nat," ytrede Manheimer nedslået, "og den hallunk har atter narret os."

"Hvornår mødte du Svends folk?"

"Lidt efter midnat, ret som de begyndte at skyde."

"Og siden så du dem ikke?"

"Gud bedre det!" svarede Tam klagende, "jeg så kun efter min stakkels hest og pønsede på at komme afsted, det hurtigste vi kunne."

"Se efter, om de fører våben med sig," sagde kaptajnen til en af sine folk. Slæden blev undersøgt, men dens indhold bestod kun af et gammelt dækken og en fodersæk.

I dette øjeblik nærmede Kulsoen sig Tam og hviskede:

"Ved du, hvor Svend er?"

Tam blinkede med øjnene.

Anføreren for Sparres dragoner kaldte sine folk sammen og sagde:

"Vi drager nu en anden vej for at se, om vi har bedre held der." Han hilste med kården og red bort foran sin skare.

Manheimers ansigt udtrykte en levende harme, hans blik vekslede tvivlende mellem de to mænd, slæden og Kulsoen.

"Hvad nu?" udbrød han.

"Ja, nu tænker jeg, vi søger op til de nærmeste gårde og hviler os lidt, inden vi begynder vor jagt på ny," svarede Kulsoen.

"Nå, er I da endelig blevet træt?" ytrede han hånligt.

Konens ansigt var ligblegt, hun vaklede, idet hun trådte kaptajnen et skridt nærmere.

"Åh nej," svarede hun med en unaturlig latter. "Jeg er skam ikke træt endnu."

Med disse ord trak hun den blå rytterkappe til side, og Manheimer så hendes hvide vadmelskofte dækket med blod. Gjøngernes sidste skud inde i skoven havde truffet hende i skulderen, men hun havde undertrykt smerten og skjult såret, indtil det vedvarende blodtab nu omsider berøvede hende de sidste kræfter.

"Jeg trænger bare til at hvile mig lidt," tilføjede hun, støttende sig på sædet af slæden.

"Det er rimeligt," svarede Manheimer. "Du kan lade din broder sørge for din pleje. Jeg ønsker dig en god bedring."

Efter disse ord nikkede han til hende med en spottende latter, steg til hest og jog i spidsen for sine ryttere bort fra stedet. Kulsoen udstødte et rasende skrig og råbte, idet hun udstrakte sin knyttede hånd efter Manheimer:

"Vi deler!"

Han syntes ikke at høre dette råb. Lidt senere forsvandt han imellem træerne indenfor skovhegnet.

"Ved du, hvor Svend er?" hviskede Kulsoen til Tam, idet hun sank tilbage på fodersækken i slæden.

"Ja, vel ved jeg det," svarede han. "Svend Gjønge ligger endnu nede på den anden side af Jungshoved og tager vare på sine mange penge."

"Hvad gør du da her med slæden?" spurgte hun, bestandig svagere.

Tam smilede: "Som jeg sagde, er jeg ude for at hente doktoren til min stakkels, syge kone."

Kulsoen svarede intet til denne spøg, hun havde lukket sine øjne og var sunket bevidstløs tilbage i slæden.

Få ord ville være tilstrækkelige til at forklare, hvorledes det lykkedes gjøngehøvdingen at undgå sine forfølgere. Da Manheimer så slæden holde ved broen i skoven, kastede Svend kronhjorten i den tilfrosne grøft, derefter sprang han og Ib ned og bar hjorten dybere ind i skoven. Imidlertid afbrød gjøngerne broen, og Tam og hans kammerat kørte bort med slæden. Nogle timer senere, omtrent på samme tid som Manheimer blev overbevist om sin uheldige fejltagelse, sad Svend Gjønge og Ib på toppen af et stort halmlæs, i hvilket de havde skjult deres skat, og kørte syngende og vel til mode op ad Køge landevej. Svend kendte de to bønder, som skulle have bragt læsset fra Alslevgård ind til de svenske magasiner i Højelse, en landsby på den anden side Køge. Ved overtalelser og en pengebelønning fik han lov til at køre i deres sted. Han skjulte sin hjort på bunden af læsset, skiftede klæder med bønderne og forlod dem med det løfte at lade vogn og heste blive stående hos en købmand i byen, indtil ejermændene selv afhentede den. Ibs ansigt var venligt og smilende som morgensolen over deres hoveder. Han lå på ryggen, udstrakt i sin fulde længde i læsset, og udstødte nogle dybe og uartikulerede toner, som han holdt for en sang. Af og til

endtes disse, idet han rejste sig overende i halmen og udbrød i lovtaler over Svend.

"Ja vist, Svend!" ytrede han således, efter at en svensk patrulje var passeret dem forbi, uden enten at værdige læsset eller de to mænd et blik. "Nu siger jeg det rent ud, jeg holder mere af dig end af noget andet menneske i denne verden, for du er så klog og så listig, min høvding! at ikke fem djævle skulle kunne veje op med dig, om de så stillede sig på hovederne af hinanden; men du skal ret snart få din belønning. Du skal få den, siger jeg, for så snart vi nu kører ned ad Køge gade, rejser jeg mig op i halmen og giver dig et trykkys, af de længste og allerbedste, lige for øjnene af alle folk. – Kan du forlange mere?"

Svend fik ingen lejlighed til at svare; så snart Ib havde udtalt sit løfte, drejede han sig rundt i halmen og begyndte i sin overvættes glæde på en ny sang, mere hylende og gyselig end før.

Således kom de til Køge. Vagten kastede kun et flygtigt blik på Svend, idet han vinkede, at han kunne køre videre; men undervejs havde Ib til trods for Svends modstræbelser fuldbyrdet sit løfte og omfavnet ham midt på torvet. Ud af byen gik det med samme held. Da de kom til magasinet i Højelse, var Svend og hans hjort forsvundet. Ib afleverede halmen og kørte derefter den tomme vogn tilbage til købmanden, som aftalt var. På samme tid gennemstrejfede Manheimer egnen med tolv ryttere og oberst Sparre med tresindstyve, for at komme på sporet efter de to flygtninge.

Det var Svends plan at gå over isen til København fra det sted, hvor han nu befandt sig, derved blev hans vej henved tre mil kortere, og faren for at opdages var ikke heller så stor. Han

havde forladt Ib omtrent midt imellem landsbyen og Køge, ved en lille fiskerhytte, som lå under bakkerne, omtrent to bøsseskud fra havet. Hyttens dør var fastbundet med en snor til stolperne, og Svend så ejermanden ude på isen, trækkende en slæde efter sig og med en harpun i hånden, i færd med at stange ål i en våge. Han havde derfor god tid til at nedgrave hjorten i sneen, før han gik op på bakkerne og kaldte fiskeren ind på land. Manden smilede, da Svend spurgte, om han kunne føre ham over isen til hovedstaden.

"Nå, så I har ærinde oppe i København?" ytrede han.

"Jeg går bud for ridefogden til mit herskab," svarede Svend.

"I kan gerne tale frit ud," vedblev bonden, medens hans åbne ansigt vedligeholdt sit tvivlende udtryk. "Jeg er en ærlig mand, herre, og har vist vej over Køge bugt til flere af Eders folk."

"Af mine folk?" gentog Svend studsende.

"Ja, åh ja! Til folk i bønderkofter udvendig og silke forinden. Nu nys forleden, til Hellig Valentini dag, førte jeg hans nåde, grev Hannibal Sehesteds frue og hendes unge datter ad den samme vej op til byen. De gav sig også ud for bønderfolk og havde klæder derefter, men deres fødder kunne de ikke dølge, de var så små som et barns og deres hænder så hvide som mutter Maries på alterbilledet i kirken. De førte også en liden bylt med sig, som de gav ud for at være klæder, men da jeg tog fat på den, klingede den indvendig, som sølvet klinger mod sølv og det dyre guld."

Svend smilede. "Jeg fører også en bylt med," sagde han.

"Tænkte jeg det ikke nok," svarede fiskeren. "Nå ja, vi bringer vel både den og Eder, hvorhen I ønsker; og I vil være bedre faren end grevens, for de måtte vente to dage til ende, mens jeg fik

mig en slæde tømret og vel beslået med jernskinner forneden. De boede herinde i hytten imedens og spiste af min ringe kost og lo over alt, hvad de så, men var dog sært venlige imod mig. Dengang de kom i land ved Kalveboderne, gav fruen mig fem ort for min umage, det var godt fortjent på tre døgn."

"Jeg giver det dobbelte," sagde Svend.

"Gør I det?" sagde bonden, og hans lyseblå øjne strålede af glæde. "Jeg tager også imod dem i Guds navn. Jeg sanker mig penge sammen, så mange jeg kan, til forlovskynding."

Forlovskynding var den tilladelse, bonden afkøbte jorddrotten til at fraflytte stavnet.

"Når agter I at tage bort? "

"Jeg tænker i aften," svarede Svend, "for nu er jeg noget træt og har hvile fornøden."

"Til den tid skal jeg være færdig," sagde bonden. "Lad os gå ind i huset, så skal I få et leje, lige så godt som de to grevinder." Om eftermiddagen, lidt før det begyndte at mørknes, vendte Ib tilbage. Han var endnu ikke kommet til slutningen af den vise, han begyndte på halmlæsset, og sang af fuld hals, da han nærmede sig hytten. Fiskeren gjorde forberedelser til rejsen. Da Ib hørte, at Svend sov, slog han sig til ro uden for hytten og begyndte en samtale med fiskeren.

"I drager vel med den anden herre?" spurgte denne, medens han flettede på et halmbånd til slæden.

"Naturligvis!" svarede Ib. "Vi to kunne ikke skilles. Vi rejser desuden begge i det samme ærinde."

"Ja, hans ærinde kender jeg allerede."

"Hvad for noget? Du kender det?"

"Åh ja, jeg gættede det, lige da jeg så ham."

"Du gættede det," gentog Ib med en ubeskrivelig gebærde.

"Jeg har hjulpet mange af den høje adel, som flygtede, da svensken kom."

"Nå, så ved du også, at vi er adelsmænd," ytrede Ib, med et selvtilfreds smil. "Jeg vil være fordømt, om du ikke er den klogeste mand, jeg længe har truffet på; men det vidste jeg jo forud, jeg kunne se det på dig ved første øjekast. Lagde du ikke mærke til, at jeg betragtede dig så nøje? Du er også bestemt til noget bedre end at slide dig op som fisker. Jeg siger det rent ud, og når du fører os lykkelig og vel over bugten, skal jeg hjælpe dig dertil. Kongen og høje rigens råd gør meget af os. Det koster mig kun et ord, og de beskikker dig straks på timen til bysvend eller til birkefoged, hvad du selv tykkes for bedst. Bi lidt, at jeg kan skrive det op i min bog."

Fiskeren havde under disse forsikringer betragtet Ib opmærksomt og forskende. Hans ansigt antog efterhånden et udtryk af tvivl, som Ib aldeles lod til at overse i den trang, han for øjeblikket følte til at meddele sig efter den vedvarende tavshed, han havde været nødt til at iagttage i det sidste døgn.

"Ved I hvad," sagde fiskeren, medens Ib søgte i sin lomme efter den omtalte bog. "Jeg tænker, vi lader det fare. Vorherre har givet mig en god forstand, – god nok for min håndtering, og jeg ønsker ingen bedre."

"Du vil ikke være birkefoged?"

"Nej. Hvis I kan gøre noget for mig, og Eders sind står dertil, som I siger, så skaffer I mig lov at hugge en planke eller to i kongens skov, for min gamle båd, som ligger hist nede på strandkanten, mægter næsten ikke at bære mig over søen længere."

"En planke," gentog Ib, "er det noget at forlange."

"Jeg ønsker mig ingenting mere," svarede den nøjsomme fisker.

"Du skal få en helt ny båd," sagde Ib. "Ved du hvad, du skal få to."

"Ræk mig hånden derpå."

Ib fattede ikke den andens mening, men rakte ham hånden. Fiskerens ansigt udtrykte en dyb sørgmodighed, idet hans hånd gled hen over Ibs. Da han slap den, sagde han:

"Hvorfor vil I drive spot med en enfoldig og ringe mand, der mente det ærligt med Eder? I er lige så lidt en fornem mand som jeg, det fornam jeg straks på Eders tale og nu på Eders hårde hånd."

Ib indså, at han havde begået en dumhed, men han tav i stedet for, som man i reglen plejer, at begå en ny ved at ville forbedre den første. Fiskeren vedblev:

"Om jeg nu bar mig ad på samme vis og lokkede Eder med fagre ord for siden at angive Eder til fjenden, så stod det kun til mig, for I er i min magt, men jeg er ikke i Eders."

Ib trådte et skridt tilbage, hans bryn trak sig sammen, men fiskeren sparede ham svaret, idet han rystede på hovedet og udbrød:

"Vær uden frygt, det er ikke min mening."

"Hør, mand!" sagde Ib og lagde sin hånd på hans skulder, "tag ikke mine ord så nøje, de var kun talt hen i vinden; hvis der blev en sild af ethvert rogn, ville havet snart gå op i spegesild. – Det vil jeg dog sige dig, til Gud Fader han hører det, at på en måde talte jeg alligevel sandhed før; – på en måde, siger jeg, for som du ser os to fremmede her, er vi bedre end de bedste

adelsmænd i Danmark. Ærligt og godt som dit sindelag er, må du vel holde dem for det bedste, som værger for deres land og vover hud og krop i kongens tjeneste. Ikke sandt?"

"Jeg siger ja dertil," svarede fiskeren.

"Nå, godt. Så såre adelsmændene mærkede svensken, begravede de deres skatte og rendte bort til alle sider, men han, som sover derinde, og jeg, som han gjorde til sin kammerat, vi blev tilbage, vi værgede, som vi kunne bedst, vi forstyrrede fjendens planer og brændte hans magasiner, vi sloges med svensken i dage og lange nætter, så du ville få bugvrid, du ærlige fisker, om jeg fortalte dig hvorledes. Derfor siger jeg os at være fuldt så gode som adelsmænd og noget lidt derover."

Fiskerens øjne strålede af en levende glæde, medens han hørte på Ib.

"Hvis det er sandt, hvad du siger," udbrød han, "og nu tror jeg dig, så ved jeg også, hvem I to mænd er. Her gik ord og rygter i de sidste dage om al den strid og fortræd, der voldtes fjenden i Jungshoved len. I går til middag kom Mogens Gjøe fra Tureby med en svensk høvedsmand ind i min hytte og søgte efter to flygtninge. – Ak ja! Nu skal det være tilgivet, hvad du nys ville få mig til at tro i min enfoldighed, så sandt som jeg i dag har huset Svend Gjønge og hans kammerat Ib, Abels søn."

"Nå, så de kalder mig hans kammerat," ytrede Ib med et strålende åsyn. "Det er jeg også, det er jeg, du kan forbande dig derpå, men gør det sagte, så ingen hører det."

En time før midnat kom månen frem, og alle forberedelser til afrejsen var taget. Fiskeren havde gjort ild på skorstenen og varmet noget øl, som Svend og Ib drak til deres brød. Derpå

ombyttede gjøngehøvdingen sin klædning med en lammeskindskofte. Ib ladede sine pistoler imedens.

"I har ikke våben behov til den rejse," bemærkede fiskeren.

"Hvem kan vide det," svarede Ib smilende. "Vi kunne kanske skyde en måge, jeg holder så meget af at skyde måger."

Da Svend gav tegn til opbrud, forlod de hytten og bandt døren fast til stolpen, derpå opgravede de hjorten i sneen, skjulte den under et halmknippe på slæden og drog ned til strandkanten. Her standsede fiskeren pludselig og vendte sig til Svend:

"Noget har vi dog forglemt, som vil gøre os større nytte end pistolerne."

"Hvad mener du?"

"Min bådshage!"

"Den henter jeg," svarede Ib, "og hvis du vil det, Svend, så trækker vi vore kofter af og lader dem blive tilbage i hytten, at fiskeren kan bringe købmanden dem til ejermændene. Drag I afsted imedens, jeg indhenter Eder nok."

Svend trak koften af og skød med fiskerens hjælp slæden ud på isen. Ib vendte tilbage til hytten.

Denne lå mellem to sandbanker, der tog udsigten til det åbne hav. Da Ib kom ind under bakkerne, syntes han at høre en hest snøfte i nærheden, han lyttede, men da alt var roligt, fortsatte han sin gang. Pludselig gentoges lyden, og hans fod standsede ligesom rodfæstet til jorden, da han ved hjælp af månelyset så en opsadlet rytterhest uden for hytten. Han greb en pistol, men fik ikke tid til lang betænkning, idet en kraftig hånd lagde sig på hans skulder, og en stemme udbrød:

"Et godt ord, gode ven!"

Ibs ansigt blev blegt som sneen. På denne stemme, i dette røde og skæggede ansigt genkendte han Manheimer.

"Stik kun pistolen i bæltet," sagde Manheimer, "og lad os gå indenfor."

Båndet, hvormed de havde fastbundet døren, var overskåret. Ib adlød uden vægring og fulgte ham ind i fiskerens hytte.

Kaptajnens uformodede nærværelse i dette ubelejlige øjeblik lader sig hurtigt forklare. På tilbagevejen fra skoven var han om morgenen kommet til et værtshus, hvori de to bønder gjorde sig til gode for pengene, de havde modtaget af Svend. Både Manheimers folk og heste var for udmattet af det lange ridt til at kunne drage videre, han agtede derfor at udhvile sig i værtshuset, før han begyndte forfølgelsen på ny. Imidlertid blev bønderne drukne og lod enkelte ytringer falde om den forunderlige handel, de havde gjort. Manheimer hørte Svends navn og lyttede. Han lod bringe en frisk kande mjød og gav sig i tale med de to karle. Resultatet af denne samtale var, at han en halv time senere udsøgte sig den bedste hest, som fandtes i stalden, besteg den og jog bort med to af sine ryttere, uden at de tilbageblevne kunne forklare sig årsagen dertil. Endnu før de nåede byen, styrtede den ene rytter, den andens hest faldt oppe på gaden udenfor kirken. I Køge skiftede han hest og vedblev sine efterforskninger hos købmanden og derefter på magasinet, indtil han om aftenen kom til fiskerens hytte, straks efter at de tre mænd havde forladt den, og medens de under bakkerne var i færd med at opgrave hjorten.

Da Ib trådte ind, lod han sit blik løbe omkring i stuen for at se, om Manheimer var alene. Ilden på arnestedet kastede et

rødligt skær på de grå lervægge. Han befandt sig alene med kaptajnen.

"Hvem er du?" spurgte Manheimer.

"En fattig fisker, strenge herre!"

"Og pistolen der? – Ah, jeg ser endog, at du har to. Læg dem fra dig på bordet og lad os tale os til rette."

Ib tøvede.

"Et ord eller en skæv mine, og mine folk stikker deres karabiner ind gennem ruden og skyder dig ned."

Ib lagde pistolerne fra sig.

"Har du flere våben forvaret?"

"Nej."

"Hvortil ville du da bruge disse?"

"Man værger sig som man kan, strenge herre! I denne ufredstid farer stimænd og ildgerningsmænd omkring på vejene, tilmed ligger min hytte så ensomt her ude ved søen."

"Åh ja, og det er dig, som fører de flygtende over bugten?"

"Ja, det er mig," svarede Ib nølende.

"Og i nat skulle du føre Svend Gjønge over."

"Svend Gjønge!" gentog Ib studsende.

"Svend Gjønge og hans skat, en liden sum på halvtredsindstyve tusinde rigsdaler. Du ser endda, at jeg har skaffet mig nøjagtig besked."

Ibs læber sitrede, han trak sit vejr med møje. Denne forhindring, der kom så pludseligt og uformodet, overvældede ham ganske.

"Hvor er Svend Gjønge i dette øjeblik?"

"Det ved jeg ikke forvist," svarede han med usikker stemme. "Han gik til byen i mørkningen og sagde, at han ville komme

igen ved midnat."

"Og hans penge?"

"Dem lovede han at bringe med," svarede Ib hurtigt, idet han efterhånden begyndte at komme på gled med sine historier.

"På hvad vis agtede I at tage over bugten?"

"På en slæde."

"Hvor har du den?"

"Nede ved søen."

"Vi følges ad derned, men tænd først en lyspind."

Ib gik hen til skorstenen. Manheimer stak imidlertid begge hans pistoler til sig. Da Ib havde tændt lyspinden og gjort den fast i en sprække i bordpladen, sagde kaptajnen:

"Tag først din kappe af, så jeg kan se, om du har flere våben hos dig."

Ib adlød. Ved lyspindens skin så Manheimer den grønne jægerdragt, hvormed de to bønderkarle havde betegnet flygtningene. Han udstødte et råb, men fattede sig straks igen og begyndte at undersøge Ibs klæder.

"Du bærer to dragter?"

"Ja, hr. Kaptajn! Det er så koldt herude."

"Skammelig koldt!" forsikrede Manheimer. "Vær så god at knappe trøjen op."

Ib adlød.

"Jeg ser, at du farer med sandhed," udbrød kaptajnen, efter at undersøgelserne var til ende. "Du har virkelig ikke flere våben."

"Hvorfor skulle jeg vel narre den strenge herre," ytrede Ib med et særdeles enfoldigt og troskyldigt ansigt. "Det ser jeg ingen grund til."

"Jeg ikke heller," svarede Manheimer. "Lad os nu drage ned til havet. Men for at vi ikke skal fare vild eller komme fra hinanden, mens månen skinner så dunkelt, vil jeg slå denne strikke om din hals."

Kaptajnen tog et stykke reb ned fra væggen og gjorde en løkke på det.

"Forstår du," vedblev han leende, medens han lagde rebet om Ibs hoved, "det sker i al venskabelighed, blot for at vi kan blive sammen."

"Strenge herre har vist sin plasér med mig," svarede Ib og gjorde et mislykket forsøg på at smile.

"Nu slukker vi lyset og binder døren fast som før, og så drager vi ad stranden til. Men først må jeg dog sige dig et ord i fortrolighed: Pas vel på, at din fod ikke glider undervejs; jeg har for vane at ride i mørket med en opspændt pistol, som jeg holder temmelig nær dit hoved. Ved det allermindste ryk, du giver i rebet, trykker jeg af, og du kan da selv begribe, hvor stor en sorg det ville være mig at skyde dig en kugle igennem hjernen. Nu afsted, denne gang må det gå til med den slemme troldheks' kunster, hvis vi skulle blive adskilt på det lille stykke, vi har tilbage."

Manheimer slukkede lyset. I samme nu gjorde Ib et eneste skridt hen mod skorstenen, tøvede der et øjeblik og fulgte straks efter kaptajnen, som havde vendt sig om i døren efter ham.

Just som Manheimer satte foden i stigbøjlen, hørte han en svag stønnen og så en mørk skikkelse læne sig op til hyttens mur. Han studsede, vendte sit hoved og greb en pistol. Ib gjorde pas samme tid et skridt fremad, der bragte ham på linje med

hestens hoved. Skikkelsen strakte sine arme op mod kaptajnen og udbrød:

"Vi deler!"

Denne stønnende stemme, så mat og fuld af smerte, genkendte Manheimer øjeblikkelig; han brast i latter og udbrød spottende: "Mord og bøddel! Der har vi Kulsoen igen."

"Vi deler!" gentog hun heftigt og hævede sit ligblege ansigt i vejret.

"Ja, gu' deler vi!" svarede Manheimer, idet han spændte sin pistol og strakte den hen for øjnene af Ib, med en gebærde, der umuligt kunne misforstås. Derefter red han bort fra hytten.

Ib fulgte ved hans side. Hans blik veg ikke fra pistolen. Manheimers hest slog med hovedet, pustede og gjorde et spring til siden. Ib fulgte med.

"Hvad Djævlen fattes det fordømte dyr?" råbte Manheimer, idet han strammede tøjlen og sporede hesten.

"Tal sagte, strenge herre!" udbrød Ib. "Mig tykkes, at jeg gennem tågen øjner en mand nede ved strandkanten, kanske Svend allerede er kommet."

Manheimer studsede og kastede et blik derned. I samme øjeblik udstødte hesten en høj og smertelig vrinsken, bøjede hovedet og gjorde et voldsomt spring i vejret; endnu før Manheimer igen blev herre over den, gentoges dette spring, den stejlede og kastede sig derpå med en lynsnar bevægelse ned på sneen, hvor den vedblev at stryge hovedet hen ad jorden. Manheimer havde sluppet rebet og tabt pistolen, idet han faldt.

"Kom mig til hjælp!" råbte han. "Afskum! Hvad har du koglet ved min hest?"

"Ak, strenge herre!" svarede Ib roligt og smilende; "jeg har næsten ingenting gjort, jeg puttede den blot et lille stykke brændende tønder i øret."

Medens han sagde dette, trådte en mand frem mellem bakkerne, nærmede sig Manheimer på få skridts afstand og trykkede en pistol af mod hans bryst. Kaptajnen udstødte et skrig og sank tilbage i sneen. Hesten fo'r afsted med sænket hoved og en skingrende vrinsken.

Straks efter Manheimers skrig lød langsomme og slæbende skridt mellem bakkerne, og Kulsoen kom til syne, vaklende, blodig og støttende sig til en stok.

"Vi deler, vi deler!" udbrød hun hæs og ivrig, endnu før hun nåede stedet.

"Å nej," svarede Ib, "I skal få det alt sammen."

Han løste rebet, som endnu var knyttet om hans hals, og sammensnørede med dette Kulsoens ben og arme uagtet den fortvivlede modstand, hun gjorde. Kulsoen udstødte et gennemtrængende skrig. Ib kneblede hende med sit halstørklæde og bandt det fast omkring konens hals.

Svend havde været tilskuer til det sidste optrin.

"Nu afsted," udbrød han, "skuddet og det gale fruentimmer kan let bringe svensken på vort spor."

Han stak sin pistol i bæltet og gik ned til stranden, Ib trådte et skridt nærmere til Manheimers lig og bøjede sig ned over det. Kaptajnens åndedræt var standset.

"Siden I så inderlig gerne ville have fat på os, lad være det ej lykkedes, skal I i det mindste få den plasér at se os drage bort." Under disse ord rejste han kaptajnen i vejret, støttede hans overkrop til en sten, med ansigtet vendt ud imod søen og gav

ham sablen i hånden. Han satte den bundne Kulso ved Manheimers side, tog sin hue af og gjorde en komisk hilsen for dem.

"Farvel, lille folk! I kan begge ønske os en fornøjelig rejse."

Derefter ilede han med lange skridt ned til strandkanten efter Svend og fiskeren, som allerede havde begivet sig ud på isen.

23. Audiensen

Fra det øjeblik, Svend begyndte sin rejse over isen, syntes faren at være forsvundet. Forfølgerne havde tabt hans spor og lod ham drage sin vej uhindret.

Efterhånden som natten skred frem, viste månen sig klarere og gennembrød den tætte tåge, som hidtil havde forhindret fiskeren i at tage kending af landet og vælge vejen med sikkerhed.

Morgensolens røde lys farvede spiret på Nicolai kirke, da de steg i land nedenfor Valby bakke. En ualmindelig larm og virksomhed syntes at finde sted overalt i hovedstaden. Da de tre mænd drog op igennem gaderne til Rosenborg Slot, hvor kongen havde taget bopæl under krigen, så de flere klynger af borgere i ivrig samtale med hinanden; en vis glæde var udbredt over deres ansigter. Gjøngerne forblev ikke længe uvidende om årsagen.

Det var den syv og tyvende februar, de nåede op til København. Aftenen i forvejen blev freden underskrevet i Roskilde. Mængden var endnu ubekendt med alle dens ydmygende betingelser, måske ville man alligevel i den første glædesrus have foretrukket disse for den frygt og usikkerhed, de savn og tiltagende besværligheder, der siden Karl Gustavs landgang havde hvilet både over de fri og de ufri stænder i den truede hovedstad. Efterhånden som de kom til slottet, hvis nærmeste omegn var ubebygget, blev det vanskeligere at bane sig vej igennem mængden; Svend og Ib fulgte hver på sin side af slæden, fiskeren trak den. Ibs ansigt var purpurrødt af den

skarpe søluft, dets træk udviste en levende glæde over endelig at have nået målet efter de overståede farer.

Ved indgangen til slottet blev de standset af to hellebardister, som stod på hver side af pillerne uden for vindebroen. Svends forestillinger havde ingen virkning. Skildvagterne strakte dem deres korslagte geværer i møde og havde befaling til kun at indlade hofbetjente og rigsråderne, hvilke sidste var sammenkaldt af kongen til at møde på slottet denne morgen. Svend studsede over en så uventet forhindring. På ethvert andet sted ville han næppe have ladet sig standse heraf, i dette øjeblik fandt han sig i omstændighederne. Han blev stående ved siden af slæden, støttet til sin bøsse; et spottende smil fo'r over hans læber, idet han så ned på hjorten og flygtigt sammenlignede de overvundne hindringer med denne sidste nærværende. Ib delte ikke hans tålmod. Han blev stående på broen med huen bag på hovedet, den venstre hånd i siden, og udbrød med en stemme, der blev stadig tydeligere, efterhånden som de omkringståendes opmærksomhed blev draget hen på ham:

"I ulyksalige spyddragere! Hvad tænker I dog på, mens I nægter sådanne mænd som os adgang til hove? Hans Nåde vil skikke jer al landsens elendighed på halsen, når det rygtes – jer og jeres efterkommere lige til det syvende led. Jeg siger det uden overdrivelse."

"Hvad bringer I Kongelig Majestæt?" spurgte sergenten, som var kommet til.

"Vi bringer ham den gladeste tidning, han har modtaget på denne side kyndelmisse."

"Eja, en hjort," sagde sergenten spottende. "Den vil rigtignok volde Hans Nåde stor glæde."

"Men hvilken hjort! Det siger jeg, til Gudfader hører det, at en sådan hjort som vores lever der ikke mage til i denne verden. Den er sine halvtredsindstyvetusinde daler værd mellem brødre."

De omkringstående brast i latter.

"Halvtredsindstyvetusinde rigsdaler" gentog sergenten spottende.

"Ja, og så regner jeg endda hverken skroget eller skindet med," tilføjede Ib.

I dette øjeblik blev hans tale afbrudt ved et tegn fra Svend. Mængden gjorde plads for en gammel, gråhåret mand, som kom gående hen imod slottet. Han var klædt i en kort, sort kappe, under hvilken man så en brun fløjls vams, kantet med sølv, og knæbenklæder af en noget lysere farve, opsplittede nedenfor bæltet. Omkring halsen bar han en lang guldkæde, som endte i en medaljon af samme metal. Da han nærmede sig vindebroen, tog han efter den tids hofetikette sin baret af og betrådte slottets enemærker med blottet hoved. Det var den hæderlige Kristen Skeel, som her gik op til slottet.

"Strenge herre!", udbrød Svend, idet han trådte hen til rigsråden, "et ord, hvis I tillader det." Skeel standsede. Svend vedblev: "Mig har Kongelig Majestæt skikket i by at forrette et ærinde, som jeg bringer ham besked på i denne slæde. Vagten nægter os adgang til slottet. Skænk mig Eders beskyttelse!"

Rigsråden lod sit blik gå fra Svend til Ib og slæden. Derpå spurgte han:

"Hvem er I gode mænd?"

"Folk kalder mig Svend Gjønge i daglig tale."

"Min tro!" udbrød rigsråden overrasket og lagde sin hånd på Svends skulder, "det navn har vi da hørt omtale, medens krigen stod på, hvad bringer du kongen i dag, Svend?"

"En sum penge, som borgmester Hans Nansen har hentet nede fra øerne."

"Ak ja, jeg hørte jo tale derom. Hans Majestæt har været i stor uro for din skyld, Svend Gjønge!"

"Hans Majestæt burde bedre forlade sig på sine tjenere, end at han skulle være i uro for dem," svarede Svend.

"Og de nægter dig adgang til slottet?" spurgte Skeel, med blikket henvendt på de to hellebardister.

"Regn os det ikke til last, strenge herre!" svarede sergenten, som var blevet stående og havde hørt de sidste ord. "Kongelig befaling blev os kundgjort årle i morges, at kun slottets gesinde og de, der bære den høje adels mærke, turde gå over broen."

Rigsråden smilede.

"Kongelig befaling må vi lyde," svarede han. "Gør da plads for denne mand, skildvagter, han bærer nu så godt et adeligt mærke som nogen."

Med disse ord løste rigsråden båndet på sin kappe og kastede den over Svends skulder.

Ib udbrød i et jubelskrig.

"Ak, høje herre, hvad gør I der?" sagde Svend.

"Gå du trøstigt din vej, Svend Gjønge!" sagde den gamle adelsmand, "der har aldrig banket bedre hjerte under denne kappe end i dette øjeblik."

Hellebardisterne trådte tilbage og lod fiskeren trække slæden over broen. Ib havde sat sig ned på den; idet han kom forbi

vagten, stak han benene ud af slæden til begge sider for at indtage så stor plads som muligt, og besvarede soldaternes hilsen for rigsråden med et fornemt nik og en derpå følgende grimasse. Da de kom inden for graven, gav Skeel Svend et tegn til at følge med sig op ad den lille trappe, der førte til kongens privatværelser. Ib blev stående nede i gården ved hjorten.

Rigsråden lod sig melde og blev straks indladt tillige med Svend. Kongen sad foran et stort bord, der var stillet hen ved kaminen i salens baggrund. Lige overfor ham var gehejmeskriver Gabel i færd med at forelæse fredsunderhandlingerne, som Magnus Høeg aftenen før havde bragt med sig fra Roskilde. Efter at Skeel havde hilst, lagde han sin hånd på gjøngens skulder og udbrød:

"Min nådige herre konge; her bringer jeg den glædeligste nyhed, som Eders Majestæt længe har modtaget."

"Svend Gjønge!" udbrød kongen fornøjet, idet han rejste sig fra bordet og gik hen imod ham. "Vær os velkommen, min gode helt!" Svend havde bøjet sit knæ, idet han kyssede kongens fremstrakte hånd.

"Og det ærinde, vi gav dig, gjøngehøvding! Hvorledes har du forrettet det?"

"Som det sømmer sig at forrette Eders Majestæts ærinder, fuldstændigt og til Eders tilfredshed."

"Du bringer os altså pengene?"

"De ligger nede i slæden."

"Den hele sum?"

"Tror min høje konge, at jeg ellers ville have fremstillet mig for Eder?"

"Men hvorledes bar du dig ad med at slippe fra svenskens krigsfolk, som havde besat alle veje?"

"Vi hjalp os igennem med list, og hvor det ikke gik an, der slog vi til med vore våben, så lod svensken os fare."

"De mærkede altså, hvad I førte med Eder?"

"Ja."

"Og I blev forfulgt?"

"Lidt."

"Men du slap dog helskindet fra dem?"

"Ja, min høje konge!" svarede Svend smilende; "jeg havde for travlt i Eders tjeneste til at lade mig såre,"

"Profecto!" udbrød Frederik, idet han fornøjet gned sine hænder. "Jeg har hørt mange af dine streger fortælle, som vor borgmester Nansen også vidste at tale om, men denne sidste vil jeg kalde for den bedste. – Om Gud havde givet Danmark mange af dine lige, da skulle vi vel have været os bedre vilkår beskikket."

"Jeg siger ikke nej dertil," svarede Svend frimodigt.

Kongen gik hen til vinduet og så ned i gården.

Mod dette vindue havde Ib uafbrudt rettet sit blik, siden Svend forlod ham. Da han så kongens ansigt inden for ruden, tog han sin hue mellem hænderne og knælede ned i sneen.

"Hvem er den mand?" spurgte Frederik den Tredje. Svend kastede et blik på Ib og svarede:

"Det er en mand, som jeg skylder megen taksigelse. Uden hans hjælp ville jeg ikke have kunnet udrette Eders Majestæts ærinde."

"Jeg synes at have set ham før."

"Ja, han kommer i dag for at bevise, hvor troligt han har opfyldt det løfte, han dengang aflagde."

"Hvilket løfte?"

"At være Eders Majestæt en god og ærlig stridsmand."

"Nu erindrer jeg det, han fremstillede sig for os i fjor på Jungshoved. Vi lader ham komme op."

"Jeg tror, at han kun venter på tilladelse dertil."

"Men vore penge, gjøngehøvding! Jeg ser alene en skudt hjort på din slæde."

"Hjorten er vor pengepose," svarede Svend. "Fordi vi havde ingen bedre."

Under denne samtale var Ib blevet liggende på knæ nede i gården ved siden af slæden; hans små, sorte øjne var ufravendt rettet mod vinduet. Da kongen gav tegn, sprang han op, kastede hjorten over sine skuldre og ilede op ad trapperne til værelset.

"I sandhed!" sagde kongen, henvendt til Gabel, "det er første gang, vi har modtaget landets skat under denne forsegling." Døren gik op, Ib trådte ind med hjorten over sine brede skuldre og med et smil, der uden tvivl viste den smukkeste rad tænder, som fandtes på slottet. Han lagde hjorten inden for døren og vovede ikke at træde frem i salen. Hans dristighed var forsvundet i dette øjeblik, sky og ængstelig som et barn kastede han sit blik hen til Svend, som om han ville opfordre ham til bistand. Idet kongen gik hen til ham, gjorde han pludselig et uhyre langt skridt nærmere hen mod Svend og sank derefter på knæ, med huen trykket tæt ind mod brystet.

"Rejs dig, min søn!" sagde kong Frederik i den blide tone, der var ham egen. "Vi har hørt dine bedrifter fortælle og ønsker at

forsikre dig vor erkendtlighed og gunst."

"Nådige Majestæt!" svarede Ib stammende og drejede forlegen på sin hue. "Eders dronning fæstede mig til at blive en flittig og brav stridsmand, så sagde Gud Fader ja dertil og hjalp for resten."

"I to mænd, som her står, har altså ene mægtet at bringe den skat gennem landet, skønt det var opfyldt af vore fjender."

Ib kastede et tilfreds blik hen på Svend, kongens venlighed gav ham mod til at svare:

"Den hjort har kostet svensken mange dyre menneskeliv."

"Og Eder da?"

"Svend Gjønge ved råd for alt, han er så klog og så udspekuleret."

"en hvormed skal vi belønne din troskab og iver i vor tjeneste?"

"Allernådigste konge giver sin dronning besked på, at jeg har holdt mig ved godt mod og været hende en ærlig stridsmand, som hun bad mig om, så er det godt."

"Det budskab skal jeg besørge; men din belønning, mand, tal kun dristigt frem, vær ikke bange!"

Ib snappede efter vejret og nikkede som sædvanligt, når han fattedes ord; derpå hviskede han undseligt og sagte:

"Om Kongelig Majestæt vil sige ja til at jeg må kysse på Eders hånd, så skal I have mangfoldig tak."

Kong Frederiks øjne strålede, idet han rakte ham hånden. Ib tørrede munden på sit opslag, medens han med fremrakt hoved kyssede kongens hånd uden at vove at gribe den.

"Hvis det ikke fattes ham på mod til at komme frem hermed, så havde han endnu et ønske tilbage," ytrede Svend.

"Tal da," sagde kongen, "jeg siger forud ja dertil, hvis det står i min magt at opfylde det."

"Nej, jeg vil ikke sige det," sagde Ib.

"Så tal du hans sag, min gjøngehøvding!"

Ib tilkastede Svend et bønligt blik og rystede med hovedet, Svend syntes ikke at lægge mærke dertil, men svarede:

"Fordi denne mand, uden at betænke sig, ville gå i døden for at fremme Eders majestæts mindste ønske, og fordi han så den i øjnene hver dag og time, siden skatten i Vordingborg blev givet i vore hænder, derfor bønfalder han om, at kongen vil give ham forlov til at bære samme kjortel og mærke som Eders vagtmestre."

"Hvorfor vil han just bære en vagtmesterkjortel?" spurgte kong Frederik.

"Jeg kender alene hans ønske, men ikke grunden," svarede Svend smilende.

"Det var fordi jeg syntes så godt om dragten," svarede Ib forlegen. "Men det er vist for meget forlangt for det, jeg har gjort, og så kan jeg gerne vente til en bedre lejlighed. Kanske sig får vi mere at bestille for Eders Nåde en anden gang, da I så, det gik så godt den første."

"Nej!" svarede kongen godmodigt, "vi har ikke nødig at vente, dit ønske kan blive tilstået straks, og endda vil vi være dig forpligtet."

"Åh nej, ikke," udbrød Ib med strålende øjne og et lykkeligt smil. "Nu har I gjort mig så sjæleglad; mangfoldige taksigelser derfor."

Efter at Ib havde sagt dette, kyssede han sin flade hånd og berørte med fingerspidserne den yderste del af kongens

klædning. Under den tavshed, som herved opstod, trådte en hofkavaler ind ad døren og udbrød:

"Det høje rigens råd har nu forsamlet sig og ønsker Eders Majestæts nærværelse."

"Godt," svarede kongen med al den respekt, han endnu følte at være disse hans riges og persons hovmestre skyldig. "Vi skal straks komme."

Kavaleren gik. Kongen vendte sig til Svend.

"Et ord endnu, gjøngehøvding! før vi skilles. Vi ønsker at give dig et bevis på vor nåde, men ved ikke ret, hvorledes vi bedst skal gengælde din tjeneste."

"Min tjeneste!" gentog Svend frimodigt. "Jeg tænkte ikke den behøvede nogen gengæld, siden kongen har ret til at forlange alle sine undersåtters tjeneste."

"Men du vovede ved denne lejlighed dit liv, på hvilket vi sætter langt større pris end du selv."

"Det tror jeg ikke, min høje konge! Hvis mit liv har noget værd i Eders mening, så er det mig også for dyrebart til at jeg skulle sælge det som en kræmmer sælger sine varer. Ligesom Ib her viste sig modig og brav for at fuldkomme sit løfte til Eders nådige frue, så gjorde jeg det for at holde mit løfte til Eder. Et løfte er en gæld, som bør betales, og det er nu sket."

"I sandhed, min helt! Du har gjort mere end fuldkommet dit løfte. Med den håndfuld folk, du havde, standsede du fjenden, gav os kundskab om hans planer, tilførte os hans munitionsvogne og opbrændte Høegs magasiner, – hvilket sidste var bedre end alt øvrigt, siden den engelske gesandt Meadowe beretter, at dette var en såre vigtig grund for vor krigerske broder Karl Gustav til at slutte freden, og nu endelig i

dag tilfører du os denne skat midt igennem hans lejr. Profecto! Hvem af vore undersåtter ville vel vove at give os løfte på alt dette, og hvem ville have vovet at holde det, uden du? – Derfor ønsker vi at belønne dig."

"Det kan være, Eders Majestæt! Men jeg ønsker det ikke."

"Hvorledes?" udbrød Frederik den Tredje studsende. Svend slog ikke sine øjne ned for kongens blik, hvor strengt og prøvende end det var.

"I kender mig ikke ret, min høje konge!" svarede han og tilføjede smilende: "Hvis det også er sandt, at jeg bestandig hidtil i landets tjeneste har hentet flere skrammer end belønninger, hvis mine fortjenester er så store, som Eders Majestæt siger, og hvis ingen anden ville have vovet, hvad jeg har vovet, hvormed ville I da belønne mig?"

Frederik den Tredje betænkte sig et øjeblik og svarede: "Gud har lagt al jordisk magt i kongens hånd, og det beror på os at opfylde ethvert billigt ønske, vore undersåtter kunne have."

"I så fald har jeg et ønske, og jeg beder Eder om at opfylde det."

"Nu vel!" udbrød kongen levende.

"Vil Eders Majestæt tænke på mig siden, når jeg kan blive Eder til nogen nytte."

"Er det alt?"

"Ja," svarede Svend med ædel stolthed, "det er alt. Så skal den regning være endt, som trykker Eder så såre, og som jeg først kom ihu, da Eders nåde mindede mig derom."

Kongen var synligt bevæget over det trohjertige i Svends ord, hans øjne strålede, idet han betragtede dette ædle, åbne og mandige ansigt, og han rakte ham sin højre hånd. Idet Svend

tog den, lagde kongen den anden kærtegnende på hans hoved og udbrød:

"Gud være med dig, min ridderlige helt!"

Svend følte sig grebet af den inderlighed, som lå i stemmen, hvormed kongen talte. Så slet en hofmand han så havde vist sig at være, bøjede han ved denne lejlighed knæ og udbrød, idet han lod sine flammende øjne hvile på kongen:

"Tak, min høje konge, tak! Til i dag har I kun forlangt min tjeneste af mig, næste gang må I forlange mit liv, for kun med det kan jeg betale den nåde, I viser mig."

I dette øjeblik udbrød Ib, efter at han længe forgæves havde søgt at få ordene frem:

"Men ikke sandt, Kongelig Majestæt vil vel også tænke lidt på mig, når han skikker Svend i by, at det bliver et ærinde, hvor vi kunne være med begge to!"

"Jeg skal tænke på dig," svarede kongen.

"Han kender Eders fjender," sagde Svend.

"Ham frygter Eders fjender," sagde Ib, som ikke ville stå tilbage i sin ros.

Kongen hilste og begav sig tillige med Gabel og Skeel ind i det tilstødende gemak, hvor rigsrådet var samlet. Gjøngerne forlod slottet.

24. Ibs bedrifter på egen hånd

Det kostede Ib megen møje at skjule sin glæde i kongens nærværelse. Så snart han kom udenfor gemakket, gav han sine følelser luft. Han slyngede begge arme om Svend, knugede ham vildt og heftigt til sit bryst, stødte ham derpå tilbage og styrtede i rasende spring hen over gården. Vagten oven for trappen stirrede forbavset efter ham og antog ham for en afsindig, men Ib fortsatte sit løb ud af slottet og standsede først på broen foran de to hellebardister, der noget før havde været genstand for hans retfærdige harme. Da han nærmede sig vagten, satte han begge hænder i siden, trak vejret, strakte benene ud fra sig og tilkastede hellebardisterne et hånligt sideblik.

"Skønt I to arme mennesker har forset Eder grumme meget imod mig," ytrede han, "og gjort mig vred før, så har jeg dog bedt Kongelig Majestæt om forladelse for jer, og han lovede, at I ikke skulle blive henrettet og lagt på stejle denne gang."

Den ubeskrivelige vigtighed og selvtillid i disse ord aflokkede vagten et smil, men Ib så det ikke, han var allerede forsvundet blandt mængden, der havde forsamlet sig foran voldgraven i stedse voksende klynger og ventede på, at freden og dens betingelser skulle blive kundgjort fra slottet.

Kongens befaling holdt Svend tilbage i København. Ib derimod rejste bort to dage efter audiensen, pyntet efter sit hjertes ønske med en skarlagenrød kofte, besat med en hvid uldbort. Desuden bar han gule knæbenklæder og slagstøvler, opkrammet filthat med rød fjer på hovedet og en lang kårde ved siden. Det var denne dragt, der så længe havde udgjort målet for hans ivrigste håb, lønnen for alle hans bedrifter.

Ib rettede sin march ned mod Holmegård, en gammel herregård, som ligger en mil fra Næstved. Undervejs mødte han flere svenske regimenter, der allerede havde begyndt deres tilbagetog fra det nordlige Sjælland.

Ib gik forbi uden at værdige dem et blik, noget kroget, nikkende med hovedet i takt til de drabelige skridt, med hånden hvilende på den lange kårde og en mine fuld af selvtilfredshed.

Holmegård ejedes dengang af Skeelerne, hvis portrætter endnu i vor tid ses i alle værelser. Ved krigens udbrud flygtede familien til København og overlod omsorgen for slottet til en gammel foged. Denne mand, eller rettere sagt hans datter, gjaldt Ibs rejse.

Fogden boede ved den ene ende af den store porsmose, som omgav slottet på tre sider. Inger stod ved vinduet, hun slog sine hænder sammen, da hun så den pyntelige kavaler nærme sig huset, og hvis smilende ansigt tilnikkede hende, endnu før hun havde genkendt ham. Fogden gik til døren og førte ham ind. Inger bredte en dug på bordet og satte brød, smør og ost og en kande mjød frem, hendes øjne strålede, og en livlig rødme dækkede hendes runde kinder. To ord fra Ib havde underrettet hende om årsagen til hans komme.

I de forhandlinger, som nu fandt sted, fortalte Ib, medens han spiste og drak med den ypperligste appetit, hvor højt han elskede Inger, han skildrede denne kærligheds inderlighed og styrke med munden fuld af mad, lod nogle vel anbragte ord falde om audiensen og den ualmindelig høje gunst, hvori han stod hos kongen, dronningen og rigsrådet, og angav endelig

summen af sine fremtidsudsigter i det håb, at Svend ville skaffe ham plads som skytte hos herskabet på Jungshoved.

Inger var gået ud i det andet værelse, medens denne samtale fandt sted, men hun havde ladet døren stå på klem, så at hun kunne høre hvert ord; da endelig fogden, overvundet af Ibs veltalenhed og vægtige grunde, rakte ham hånden over bordet og tilkendegav ham sit bifald, åbnedes døren, Inger styrtede ind, faldt sin fader om halsen og rakte derpå sine små, røde hænder over til den lykkelige elsker.

"Nu siger jeg tak for mad," sagde Ib, "og hvis I ikke har noget imod det, Kasper Dam! så trækker jeg min kofte af, det er synd at slide mere på den, end jeg har nødig."

"Å nej, behold koften på," bad Inger, "du ser køn ud i den."

"Nå ja, synes du det?" sagde Ib smilende. "Det kan gerne være. Ellers tænkte jeg knap at træffe jer her nede i eftermiddag. I er jo eneste mand på slottet og har lov at vælge den bedste sal, I vil; I skulle flytte derop med lille Inger, Kasper! Det kan nok være, at hun med tiden kan få sig et sådant slot at bo i, hvis Gud ellers giver vilkår derefter."

Over Ingers ansigt var udbredt et lykkeligt smil. I hendes tanker havde Ib allerede nået et så uhyre udmærkelsestrin, at hun fra nu af ikke længere holdt noget for umuligt.

Fogden var af en anden mening.

"Du snakker, som du har forstand til," sagde han. "Skulle jeg lade Inger blive boende oppe på slottet, imens de gale krigsfolk håndterer der? Jeg er en gammel mand, Ib, og har haft min nød med at begå mig selv, end sige værge for et kvindfolk."

"Jeg vidste ikke, her var krigsfolk," svarede Ib. "Hvad er det for karle?"

Inger havde gentagne gange givet faderen tegn til tavshed, denne lod ikke til at forstå det, men udbrød:

"Hvad mener du med dine gebærder, datterlil?"

"Å Herre Gud!" sagde Inger fortrydeligt og rystede på sit smukke hoved, "jeg synes, vi i dag kunne tale om noget bedre end om svenskerne."

"Der kommer en af høvedsmændene ridende," sagde fogden og så ud af vinduet.

"Ved min Himmerigs part!" udbrød Ib, da han så officeren stige af hesten og gå op i slottet. "Nu behøver jeg ikke at spørge om grunden til Ingers gebærder, Kasper Dam! Hun ved bedst, hvad jeg har at afgøre med disse folk."

Fogden forstod ikke et ord af denne ytring.

"Ib mener, at folkene af det regiment har forsyndet sig imod ham, medens de plagede og pinte hans søster, den kønne Soffi Abelsdatter, til døden. – Ak, lille Ib!" vedblev hun venligt, "lad dem fare og gør dem intet til mén i dag, jeg beder så bønligt derom. Hellere skulle vi to være glade og komme ihu en salme til Vorherre, som har gjort det så godt for os."

"Jeg tænker vel, Ib lader dem fare," sagde fogden spottende, "de sidder seks mand i rad og svirer og dobler deroppe."

"Ikke flere," sagde Ib flegmatisk, idet han rettede sine vældige lemmer og stillede sig hen foran fogden. "Det vil jeg sige jer for sandt, Kasper Dam! at om de end er seks deroppe, så skulle jeg dog vove mig ind til dem, hvis det kom an derpå, og lægge hovedet ved deres fødder inden en time var til ende; jeg alene, som jeg står her. I kender mig ikke rigtig. – Men lad du din sorg fare, lille Inger! I dag skal de være fri for mig, skønt jeg svor den dyre ed. I dag er jeg så fornøjet."

Efter disse ord gik Ib hen til Inger. Den gamle foged skottede tilfreds hen efter ham. Skumringen var begyndt. Ved genskinnet af ilden fra ovnen så han Ib sidde på bænken med begge Ingers hænder i sine. Elskeren var efter den sidste bemærkning steget overordentlig i hans gode mening. Lidt efter hørtes fodtrin uden for hytten. En svensk soldat åbnede døren og trådte ind.

"Eja, kujon!" udbrød han, "er I der? Jeg har gået og søgt efter jer hele slottet igennem. Åh, I har fremmede!" tilføjede han, idet Ib rejste sig fra bænken i krogen, som hidtil havde skjult ham.

"Så meget desto bedre. De strenge herrer deroppe forlanger mere vin, og vagtmesteren følger vel med og hjælper os at bringe dem flaskerne op."

"Ja, jeg følger med!" sagde Ib.

"Og den lille pige!" vedblev soldaten. "Tusind djævle! Nu kan jo gildet blive muntert – hun følger vel også med?"

"Hun?" gentog Ib.

"Ja, med mindre vagtmesteren ønsker, at herrerne skal komme ned og hente hende, for det koster kun et ord."

"Hun følger også med," sagde Ib.

Den gamle foged – tilkastede ham et forbavset og spørgende blik.

Inger lagde sin skælvende hånd om hans arm for at holde ham tilbage, men Ib syntes ikke at lægge mærke dertil, han rettede på sin kofte og gned et støvgran af sine opslag.

"Lad os så gå," sagde han med en rolighed, som han forresten var langt fra at føle.

Fogden tog et nøgleknippe, tændte lygten og gik foran de andre ud af døren. Straks efter så man Ib med en stor kurv flasker på armen gå op fra kælderen til anden etage, hvor officererne var samlede. Kasper Dam havde en lignende kurv, som Inger hjalp med at bære, og efter dem gik soldaten, der for sin egen regning havde hentet to flasker, som stak frem af lommerne på hans kofte.

"I kan vel finde vej ind i salen uden min hjælp?" sagde den svenske, da de var udenfor døren.

"Det tænker jeg nok," svarede Ib med et venligt nik.

Soldaten gik tilbage til sine kammerater og holdt dem triumferende flaskerne i møde uden for vinduerne til kælderen, hvor de havde deres vagtstue.

Da fogden og Ib kom ind, strømmede dem en tæt og bedøvende tobaksdamp i møde. Midt i denne så man omkring et bord de glødende ansigter af seks svenske officerer, hvis manerer og stive, stirrende blikke vidnede om den første grad af beruselse. To af dem havde trukket uniformen af og sad i skjorteærmer. Latter, sang og lydeligt jubelråb hilste de indtrædende, da de fyldte flaskekurve blev satte frem på bordet. Fogden forlod straks efter salen. Ib og Inger blev tilbage.

"Flaskerne frem!" råbte en af officererne i en dialekt, som røbede hans tyske herkomst. "Fyld Eders bægre, vi vil drikke en skål for Djævelen."

Dette indfald vakte almindeligt behag, hver af gæsterne tog en rytteripistol, der lå foran hans plads på bordet, og fyldte løbet med vin. Pistolerne blev benyttede i stedet for bægre og stødte imod hinanden, hvorefter man under latter og vilde, bedøvende skrig drak Djævelens skål.

"Kors!" skreg en af officererne, idet han efter skålen lod sig falde tilbage i sin lænestol, "Hvad er det for en køn lille pige, vagtmesteren der bringer os?"

Dette spørgsmål gjorde de øvrige opmærksomme på Inger, der hidtil havde holdt sig tilbage i skyggen af Ib. De forlod bordet og ilede hen til den ulykkelige pige.

"Det er min kæreste," sagde Ib, idet han trådte hen foran hende.

"Din kæreste, kujon!" råbte manden med skægget, idet han tog Inger ved hånden. "Hun er min kæreste!"

"Ja, og min!"

"Og min!"

"Ud med dig, slyngel!"

Under disse ord trængte høvedsmanden Ib hen mod døren. Vagtmesterens små, sorte øjne funklede som to lynstråler, idet han sprang til side og greb sin kårde, men en af officererne forekom denne åbenbart fjendtlige hensigt og udbrød:

"Manden har min tro ret, og han skal beholde sin pige. I aften vil vi drikke og ikke gantes med kvindfolk. Gå ned og kald på fogden, vagtmester! at han kan bringe os nok en kurv flasker op; jeg skal imedens tage vare på den lille."

Ib betænkte sig et øjeblik, derpå stak han sin kårde i skeden og gik.

I samme øjeblik han satte foden uden for dørtærsklen, blev døren slået til efter ham med en skoggerlatter.

"Nu tilhører hun os!" råbte officeren, der havde lukket ham ud.

"Endnu ikke!" skreg Ib rasende og stemte sin skulder med en sådan kraft mod døren, at den bragende i alle sammenføjninger

fløj tilbage på svensken, som forgæves søgte at skyde slåen for.

Ib trådte et skridt ind i salen, greb Inger ved hånden og stillede sig foran hende med ryggen dækket af væggen.

"I Djævelens navn!" råbte han og slog et hjul med sin kårde, der trængte de nærmeste tilbage, "lad os da lege krig, siden I ønsker det, så skal vi få at se, hvem hun hører til!"

Et almindeligt skrig besvarede denne opfordring.

"En skål for vagtmesteren!" råbte den skæggede og sprang hen til kaminen efter sin kårde. "Han vil lege hare med hundene, det kan blive morsomt."

De andre havde allerede dannet en halvkreds omkring Ib, der med rynkede bryn og sammenbidte læber, men for øvrigt i en stilling, som ikke ville blive tålt i fægtesalen, ventede deres anfald. Pludselig skiltes denne truende kreds, og en officer trådte frem foran de øvrige. Denne mand kom til syne fra et hjørne af salen, hvor han havde tilbragt tiden som tilskuer på et leje af tre sammenstillede stole, uden at tage del i sine kammeraters drikkelag. I hånden bar han et lys, som han havde taget fra bordet, og hvis skin faldt hen over hans ansigt. Ibs udtryk forandredes ved synet af disse alvorlige og bestemte træk.

"Kender du mig?" spurgte manden.

"Ja."

"Så gå, og lad kun din lille pige blive tilbage."

"Ja!" svarede Ib, og han stak sin sabel i skeden, vendte de målløse og forbavsede drikkebrødre ryggen og forlod salen.

Denne mand, hvis uformodede mellemkomst så pludseligt endte det truende optrin var kaptajn Kernbok.

Da Ib kom ned i gården, så han fogden, som bleg og rystende stirrede op til riddersalens vinduer. Ibs første følelse var harme over, at Kasper havde listet sig bort, men da han kastede sit blik på den gamle mands svage og henfaldne skikkelse og bemærkede den angst, som alle hans træk i dette øjeblik udviste, lagde han sin hånd på hans skulder og udbrød:

"I skal ikke være bange for Inger. De gør hende ingen fortræd. Jeg traf en mand deroppe, som har sagt god for hende."

"Hvem var det?" spurgte fogden forundret.

"En svensk høvedsmand."

"En svensk?" gentog fogden sukkende. "Det skal nok hjælpe os."

"Lad Eders frygt fare, Kasper!" sagde Ib tillidsfuldt, "hvad den mand lover, vil han holde, han er brav som nogen af os, vel bedre dertil; for jeg så ham engang handle mod sine fjender sådan, som vi ville tøve at handle mod vore venner. – Men hun kommer jo ikke," vedblev han, talende med sig selv, "og han er ene mod seks, og støjen tiltager deroppe, – jeg skulle dog måske ikke være gået bort."

Som Ib bemærkede, tiltog støjen i riddersalen på en foruroligende måde, latter og sang afvekslede med skrig og højrøstede stemmer. Lidt efter syntes disse at ophøre for en ny underholdning, under hvilken man så drikkebrødrene fare forbi vinduerne i taktmæssige bevægelser og med brændende lys i hænderne. En tiltagende frygt bemægtigede sig Ib.

"Nu danser de runddans," hviskede fogden, "de gale mennesker bryder sig hverken om lys eller ild, de skulle blot ane, at en eneste gnist af deres lys var nok til at gøre det af med

dem allesammen, siden vi nede i kælderen har forvaret mere end fire hundrede pund krudt."

"Hvad siger I, mand?" hviskede Ib og greb fogden i armen, "hvor er det krudt kommet fra?"

"De mener, at kongen og rigsrådet har skikket det ned til Præstø og Vordingborg, to hundrede pund og seks lispund bly til hver by. Dengang så hr. Rosenkrantz flygtede med sine ryttere op til København, tog han det med sig, så det ikke skulle komme fjenden tilgode. Han lod det blive stående hos hr. Grube på Tollerupholm, men hr. Grubes frue, Jytte Gyldenstjerne, skikkede det igen over til os, fordi hun ikke havde lejlighed til at forvare det."

"Lad os komme lidt ind til krudtet," sagde Ib.

"Det lader sig ikke gøre på denne tid," sagde fogden, "det ligger i den inderste kælder bag kammeret, hvor høvedsmændenes folk har deres kvarter."

"Ja, hvad gør det?" mente Ib trohjertig. "Vil I hjælpe mig, så jager vi folkene ud. Hvor mange er de?"

"Fire."

"Lad os gå."

"Ak, lille Ib! Hvad tænker du på?" hviskede fogden skælvende af angst, medens han holdt ham tilbage i armen. – "Og hvad hjælp skal jeg vel kunne give dig? Jeg er så gammel og svag."

"Ja vist," gentog Ib som i tanker, medens han kiggede ind af kældervinduet. "I er så gammel og svag, det er vist."

I dette øjeblik tiltog larmen i riddersalen og blandede sig med et langt og gennemtrængende skrig.

Ib sprang hen til kældertrappen. Fogden anstrengte sig for at holde ham tilbage. "Ib! Betænk dig dog, du arme menneske?

Hvad har du i sinde?"

Ib sled sig løs og svarede:

"Hørte I ikke, at Inger skreg? Jeg vil ned til dem, for nu må det have en ende."

"Vil du vove dig derned, du alene?"

"Ja, jeg alene," gentog han og lod den blege og skælvende foged tilbage uden for vinduet, hvorfra man kunne se alt, hvad der foregik i kammeret.

Ib åbnede døren og styrtede ind. Med et vældigt spring stod han midt i kælderen, greb to af soldaterne hver i sin arm og kastede dem over mod væggen. Den ene blev liggende bedøvet af faldet, den anden udstødte et kvalt skrig og forsøgte at rejse sig igen. Ib gav ham et slag for brystet med hælen af sin støvle, medens han greb de to andre og holdt dem fast.

"Gør I modstand, slår jeg jer ihjel allesammen, er I stille, skal I ingen skade komme til," sagde han.

Soldaterne følte sig grebet af rædsel, medens de stirrede ind i dette ophidsede og lidenskabelige ansigt, hvis øjne flammede, og hvis årer stod stive og spændte. Ib lagde sit knæ på den ene, medens han bandt den andens hænder og fødder med sabelbæltet. Den første af de to soldater havde imidlertid rejst sig og krøb på knæene frem til bordet efter en sabel. Idet han udstrakte hånden, greb Ib, som ikke turde slippe den mand, han havde under sig, en mjødkande og kastede den i hovedet på soldaten. Svenskeren udstødte et dumpt brøl og sank omkuld. Ib spændte sabelbæltet fra den næste og bandt hans hænder. Derpå rejste han sig. En af soldaterne sprang op på samme tid, han havde ubemærket fået lejlighed til at drage en kniv og fo'r ind på Ib. Den gamle foged, som udenfor vinduet havde været

tilskuer til alt, hvad der skete, udstødte et skrig, da han mærkede faren. Ib vendte sig og sprang til siden, idet soldaten stødte efter ham. I samme nu slyngede han sin venstre arm omkring hans hals, knugede ham op til sig, vristede kniven af hans hånd og stødte ham den i brystet lige til hæftet. Den sårede ravede nogle skridt fremad, en blodstrøm styrtede ud af munden, og han sank omkuld med en hæs rallen.

"Jeg troede ikke, du ville have det så grovt," sagde Ib.

Den fjerde var blevet liggende ved bordet, tilsyneladende bevidstløs efter slaget med mjødkanden. Ib snørede hans hænder sammen med sit halstørklæde.

"Se så!" Sagde han, idet han trådte ud til fogden og strøg håret tilbage fra den fugtige pande. "Lad os nu komme ind til krudtet. Vejen er åben."

"Ak, svigersøn!" hviskede Kasper, "hvad har du gjort?"

"I har kun set en liden anfang, foged!" svarede Ib, medens hans øjne med tilfredshed gled hen over valpladsen, "resten vil følge efter. Før lo I, da jeg lovede at gøre det af med seks. Nu vil jeg tage dem allesammen på min samvittighed, hvis jeg ellers kan det."

Han tog lampen og lyste for den gamle, medens denne fremsøgte en nøgle af sit knippe og åbnede en dør til næste kælder, hvori begge forsvandt.

25. En afbrudt duel

I salen fortsattes imidlertid den afbrudte munterhed. Officererne havde troet at finde en ny list i Kernboks ord til Ib. De blev derfor særdeles overraskede ved at se ham tage sin hat for at føre Inger ud af salen.

"Tøv en kende!" udbrød den skæggede og stillede sig i vejen for ham. "Vel har I først ret til den lille, siden I så snildt jog hendes Goliath bort, men hvad der skal ske, det må ske her inde."

"Hvad der skal ske, kan ikke ske her inde," svarede Kernbok, medens han roligt hæftede sit sabelhæfte fastere, "fordi jeg agter at føre hende ud til ham, som stolede på mit ord."

"Hvad for noget?" råbte forsamlingen. "Og vor morskab –?"

"Vi lader den fare, kammerater!" svarede Kernbok sørgmodigt. "Eders morskab har allerede kostet den mand såre meget.".

"Vi har aldrig set ham før."

"Det var hans søster, I lod omkomme nede på Ørremandsgård, fordi hun ikke ville røbe, hvor madmoderen gemte sine penge."

"Ah, ba!" råbte den hvervede tysker. "Ti tusinde bomber springe over mit hoved, om ikke Kernbok er den kedeligste prædikant, jeg kender. Ret nu kommer vist historien om pigen med trommestikken, den har vi måttet fordøje daglig lige siden fastelavn."

"Ingen strid, kammerater, ingen strid!" råbte en anden. "Kernbok skal have lov til at prædike og vi til at beholde pigen, så har enhver fået sin fornøjelse."

"Eders dom er praktisk, kaptajn Ziegler!" svarede Kernbok, "men det gør intet til sagen, siden det aldrig falder nogen ind at underkaste sig den."

"Min tro, kaptajn Kernbok ! I gør uret i at vise Eder så ufornøjelig, for når en mand viser sig ufornøjelig, er han altid vis på at mishage sine venner, og når man mishager sine venner, kommer man i klammeri med dem. Men når man kommer i klammeri, så er der altid en vis, lille kaptajn Ziegler ved hånden, en født elsasser, der er blevet døbt i blod på alle Tysklands valpladser, og som forstår at bruge sin kårde, som en klapperslange bruger sin brod."

Kernbok smilede. "Hvorledes kaptajn Ziegler bruger kården, skal jeg ikke kunne sige, siden jeg hidtil kun har haft lejlighed til at beundre hans færdighed i at bruge munden."

"Og I bevæges ikke ved denne færdighed?"

"Ak nej, i Sverrigeland frygter kun børn og kvindfolk for tordenskrald. For øvrigt fatter jeg heller ikke ret, hvad I mener."

Enhver af tilhørerne forudså, hvorledes denne samtale efter al sandsynlighed ville ende, og nærmede sig Kernbok og Ziegler, skiftevis opmuntrende begge med latter og bifaldsråb. Inger blev stående udenfor kredsen. I dette øjeblik tænkte man ikke længere på hende.

"Min allerkæreste hr. kaptajn!" vedblev Ziegler med et spottende smil, "jeg mener kun, at når man har en så ubegribelig lyst som I til at ville spille hovmester for sine kammerater, bør man også besidde evnen til at gøre den gældende."

"Og denne evne forekommer det Eder, at jeg fattes?"

"Jeg har i det mindste aldrig set beviser på den."

"Lad det ikke forundre Eder, kaptajn!" svarede Kernbok, "jeg benytter kun mine evner, hvor jeg tror, de vil være vel anvendt, og kaster ikke perler i havet."

Skønt det fra begyndelsen af havde været Kernboks ønske så vidt muligt at undgå striden, lykkedes det ham dog ikke at vedligeholde den rolighed og kulde, hans hensigt fordrede. Zieglers ord og endnu mere de hånlige miner, som ledsagede dem, bragte efterhånden hans blod i bevægelse.

"Min hr. kaptajn!" sagde Ziegler, "vi spilder vor tid med at kløve ord, og den lille pige der finder det besynderligt, at seks brave høvedsmænd har tøvet så længe med at bevise hende deres hyldest. I nægter os tilladelse dertil, og vi beder Eder derfor godvilligt at forlade salen. Jeg siger godvilligt, da I ellers vil tvinge os til at sætte Eder udenfor døren med magt."

Kernbok trådte et skridt nærmere mod Ziegler.

"I!" udbrød han.

Ziegler så smilende hen på officererne og svarede: "Jeg tror virkelig, at vi ville være i stand dertil. Jeg nævnte også blot døren, fordi det faldt os bekvemmere end at kaste Eder ud igennem vinduerne. Skulle I imidlertid foretrække at blive her, kan det kun ske på ét vilkår."

Kernbok bed sine læber til blods, hans øjne flammede, og han følte sine tindinger banke; hans selvbeherskelse var forsvundet.

"Jeg forstår Eder, Ziegler!" sagde han med en stemme, der skælvede af tilbagetrængt raseri. "I vil slås, og I skal få Eders lyst styret."

"Endelig," udbrød tyskeren og gned sine hænder, "den kære kaptajn er ellers noget tungnem."

"Jeg vil slås med Eder," vedblev Kernbok og målte ham fra isse til fod med et foragteligt blik, "hvor mange grunde, der i øvrigt kunne være til at undslå sig derfor."

"Jeg antager ikke, at mangel på mod skulle høre blandt disse."

"Ak nej," svarede Kernbok, "grunden ligger Eder langt nærmere. Jeg fattes ikke mod, derpå har jeg måske givet disse herrer nogle beviser. Jeg fattes blot Eders evne til at prale dermed. Lige meget, jeg vælger den eneste udvej, der synes at være. Men det sker ligeledes på én betingelse."

"Hvilken?"

"Jeg kan ikke slås med Eder alle og tiltror Eder også så megen ære, at I ikke vil anfalde mig; lad det da blive Ziegler, som for nyhedens skyld kommer til at måle sig med en ærlig svensk klinge. Men hvis jeg sejrer i kampen, tilhører pigen mig, og I lader hende fare."

Denne betingelse blev enstemmigt antaget, så meget villigere, som Ziegler var bekendt for at være en god fægter.

"Men hvis I mod forventning ikke skulle sejre?" vedblev han med et ondskabsfuldt smil.

"Så bliver jeg i det mindste fri for at se den niddingsdåd, I agter at udøve."

"Vi kan altså begynde, når det skal være," udbrød Ziegler, "og der er allerede spildt så megen tid med disse lange forhandlinger, at vi vil se at blive færdige snarest muligt; derfor foreslår jeg som den udfordrede, at vi tage et skærf og lade os binde til hinanden ved venstre arm, imens vi bruge vore daggerter med den højre. Jeg har prøvet den måde nogle gange før," vedblev han med en forfærdelig kulde, "og bemærket, at

man sparer mange vidtløftigheder derved og fremfor alt megen tid."

Kernbok indvilligede. Kammeraterne tilkendegav jublende deres bifald. Tyskerens ide lovede at give det forestående optrin forhøjet interesse. Pistolerne blev fyldt på ny og en almindelig skål udbragt for Ziegler.

"Se så, min store hr. kaptajn!" råbte denne efter at have besvaret skålen med at tømme en halvfyldt vinflaske, "hvis I nu har en liden bøn at gøre, så forret den kun, ret snart skal jeg skynde mig så meget mere."

Han bandt sit skærf fast om det venstre håndled og rakte den anden ende til Kernbok. Hver af officererne tog et lys fra bordet og stillede sig i nogle skridts afstand fra de to modstandere.

Hele den ene side af salen var nu indhyllet i mørke. Lysenes skin faldt derimod hen over Kernboks blege og sørgmodige træk og det påtagne spottende smil, der svævede over Zieglers bævende læber, medens han strøg det højre ærme tilbage på sin vams.

Pludseligt hørte man en dump larm i retning af døren, ligesom et tungt møbel blev flyttet udenfor denne. En almindelig opmærksomhed rettedes mod dette sted. En af officererne sprang hen til døren, lukkede den i lås og vendte leende tilbage med nøglen.

"Denne fornøjelse vil vi i det mindste beholde uforstyrret," ytrede han. "Se der, Kernbok! Gem du nøglen, siden det er dig, der har i sinde at benytte den."

Dermed stak han nøglen ned i Kernboks kofte. Medens denne sidste handling fandt sted, hørtes lette og hurtige fodtrin i den mørke del af salen.

"Guds hellige død!" råbte officeren, "hvor er pigen!"

Alles blikke søgte Inger; hun var forsvundet. I det samme bevægede sig en dør, og et lysskær kom til syne ved siden af kaminen fra en åbning inden for plankeværket. En af svenskerne sprang der hen imod, men standsede før han nåede åbningen, ved at se Ib med lange og sindige skridt træde frem i salen.

"Et ord, I ædle herrer!" sagde Ib, "lad os først prøve på at komme til rette i mindelighed, siden efter kan vi slås."

"Kanalje!" råbte officererne, "hvor har du gjort af pigen?"

"Hun er, hvor hun bør være, men det var ikke om hende, vi skulle tale. Lige nu vil I få nok at gøre med at tænke på Eder selv."

Den forunderlige kolde, næsten højtidelige tone i Ibs ord var ikke uden virkning på tilhørerne. Ziegler havde løst skærfet af hånden, trådte hen til ham og udbrød, idet han svingede sin daggert:

"Og ved du, hvad jeg vil gøre? Jeg skal nagle dig fast til dørstolpen med min dolk og lade dig piske til blods af mine tjenere."

"Det vil vare en stund, før de kommer," svarede Ib. "Eders tjenere ligger slået ihjel eller bagbundne nede i kælderen."

Drikkebrødrene studsede, en vis frygtsom anelse begyndte at vågne.

"Bagbundne!" råbte de.

"Ja, de to."

"Dræbte!"

"De andre to."

"Hvem Djævlen har vovet det?"

"Det har jeg," sagde Ib. "Hør kun videre. Jeg lovede at fortælle Eder noget, som kunne lade Eder glemme den lille pige, og man må holde sit ord. Jeg bandt og dræbte Eders tjenere, som spærrede vejen for os til den inderste kælder, hvor der ligger forvaret nogle fjerdinger krudt."

"Krudt!" råbte officererne.

"Fire hundrede pund," svarede Ib. "Jeg slog bunden ud på alle fjerdinger og dannede en rende fra kælderen ud igennem gården til den anden side af voldgraven."

Denne ytring bragte pludselig drikkebrødrenes besindelse tilbage, de betragtede hverandre, tvivlrådige og frygtsomme. Ziegler var den første, der fattede sig.

"Hvad har du betænkt dermed?" spurgte han.

"At minde Eder om en historie, der foregik nede i Jungshoved len forgangen. Der var I samlet, så mange som i aften, der pinte I en gammel adelsfrue og dræbte hendes tjenestekvinde."

"Vi kender den historie uden ad," ytrede Ziegler med et spottende blik på Kernbok.

"Dengang græd jeg over den døde."

"Du græd, stakkels barn! Det er jo rørende og vil sige meget."

"Måske du dog ikke får stunder dertil," råbte Ziegler og sprang ind imod ham. Kernbok stillede sig imellem og sagde: "Lad ham tale til ende." Ziegler skar tænder af raseri. "Er I en adelsmand, kaptajn Kernbok!" sagde han, "at I holder med denne bonde."

"Er I adelsmænd?" gentog Ib spottende, "I, der fører krig som en flok stratenrøvere, der skænder, ikke Eders ære, for I har aldrig haft nogen, men den hæderlige svenske nations navn, hvorunder I fægter!"

"Død og alle djævle!" skreg Ziegler, "gør plads, Kernbok! Hører I da ikke, at han beskæmmer os?"

"Jeg beskæmmer Eder ikke," svarede Ib, "men jeg sprænger Eder i luften alle til hobe."

"Du?"

"Gå hen til vinduet og se, om I har noget at udsætte på mine forberedelser."

Krigsmændene ilede til vinduet og bemærkede en sort linje i sneen fra kælderen ud over broen på den anden side graven. Her stod den gamle foged posteret med sin lygte. Medens opmærksomheden var henvendt herpå, lagde Ib sin hånd på Kernboks skulder og hviskede:

"Følg mig!"

Kaptajnen betænkte sig, men der gives et instinkt i mennesket, som i ethvert afgørende øjeblik tvinger ham til uden modstand at underkaste sig den mægtigere, og Ib drog ham med sig hen til blænddøren, trykkede på en af de små, ottekantede fyldinger i panelet og skød kaptajnen ud igennem åbningen. Ziegler havde vendt sig om og sprang efter dem. Ib standsede i døren; da han så tysken komme, trådte han et skridt fremad og drog sin sabel.

"Eder har jeg mærket mig fra Ørremandsgård," udbrød han, og uden at kende eller iagttage noget dækningsmiddel, sprang han med en lynsnar bevægelse lige ind på Ziegler, slog et hjul med sin kårde, og da kaptajnen trådte tilbage for, dette fortvivlede angreb mod alle fægtekunstens regler, bøjede Ib sig fremad og stødte Ziegler sin klinge igennem brystet. To af officererne ilede ham til hjælp, men Ib havde allerede nået døren og trak den til efter sig. Da tyskerne kom til kaminen

hørte de skodderne blive skudt for på den modsatte side og en vældig stemme, som råbte:

"Bed en from bøn til Vorherre, I ulykkelige! Lige straks vil I aldrig komme til at bede mere."

En blodstrøm flød hen over gulvet, hvor Ziegler var faldet. Den sårede rejste stønnende sit hoved i vejret og strakte hånden frem for sig, idet han hviskede:

"Prøv den anden dør og lad os komme ned efter ham, før det er for sent."

Det var for sent. Endnu medens den ulykkelige talte, farvede et blodigt skum hans læber, han udstødte en ed og sank tilbage med et dybt og langtrukkent suk, som forkyndte døden. En af svenskerne prøvede på at åbne hoveddøren, men afstod straks efter fra forsøget, idet han erindrede, at han selv havde aflåset den – og givet Kernbok nøglen i lommen; hans kammerat stak sin daggert ind imellem karmen og låsen for at bryde den op med magt. Daggerten brækkede, det næste forsøg gik heldigere, døren fløj op; men udenfor havde Ib trukket et stort klædeskab fra gangen hen foran åbningen. Det var denne larm, som først afbrød striden mellem Kernbok og Ziegler.

Medens disse sidste optrin fandt sted i salen, genlød kælderen af de fangne tjeneres skrig. Den anlagte mine lod ikke nogen tvivl tilbage om, hvad der forestod, og Ib følte sig bevæget ved deres bønner til at føre dem ud af slottet.

"Åh Herregud!" Udbrød den ene, da han kom op i gården, "der er endnu lidt liv tilbage i den stakkels Hans Alfsøn, som I slog med kanden, forbarm Eder også over ham, nådige herre kaptajn!"

"Jeg er ikke kaptajn, skønt du siger så," ytrede Ib og tilkastede fangen på samme tid et venligt blik, "men hvis der er liv i din kammerat, skal han også få lov til at beholde det."

Kæmpen gik tilbage til kælderen, tog den sårede under armen og bar ham igennem gården ud på den anden side graven. Her ventede Kernbok, Inger og fogden.

De tyske officerer havde åbnet vinduerne i salen. I den almindelige tavshed, som hvilede over egnen, hørte man ekkoet af deres råb og bønner gentage sig ovre fra skoven. Himlen var skyfri og oversået med stjerner. Månen skinnede ned i gården. Nattens stilhed og fred dannede en skærende modsætning til de sørgelige optrin på slottet.

Ved forenede anstrengelser var det omsider lykkedes de indespærrede at komme igennem døråbningen, men for enden af korridoren udenfor salen fandt de atter en tillåset dør, hvis massive egetømmer trodsede alle anstrengelser; de vendte derfor tilbage, åbnede vinduerne og udstødte bønner og råb om hjælp.

Da Ib havde bragt soldaterne over voldgraven, tog han lygten fra fogden.

"Giv nu Inger hånden, Kasper Dam!" sagde han, "og gå med hende over til skolemesteren ved Vester Egede. Han låner Eder nok hus for i nat, I behøver ikke at være til stede ved det, som her vil ske."

Kernbok lagde sin hånd på hans arm. "Har du også betænkt, hvad du agter at gøre?" spurgte han med alvorlig og bevæget stemme.

"Spørg mig ikke derom, kaptajn; siden vi sidst taltes ved, har jeg vel haft stunder til at overveje, hvad jeg gør i aften."

"Ib!" sagde Inger, "det kan aldrig gå godt med os to, når der sker så sørgelig en bedrift på vor trolovelsesaften."

"Gå din vej!" svarede Ib og åbnede lågen på lygten. "Jeg har en søster, som ikke vil få fred i sin grav, før jeg har holdt mit løfte."

"Åh ja, jeg kendte hende nok."

"De pinte hende til døde, skønt hun aldrig havde lagt noget menneske et halmstrå i vejen."

"Hun var så from og god."

"Hvorfor siger du nu det?"

"Det er rigtignok en køn måde, du hædrer hendes minde på."

"Jeg har svoret min dyre ed, og derfor skal de dø."

"Men jeg siger, at de skal ikke dø," sagde Inger, idet hun pludselig bøjede sig ned og pustede lyset ud i lygten. "Vorherre bryder sig kun lidt om en sådan ed."

"Inger! Hvad gør du?" ytrede Ib, "du skulle jo holde med mig."

"Det gør jeg også, min eneste, allerkæreste ven!" ytrede Inger, idet hun grædende slyngede begge sine arme om hans hals. "Det er for at vi to kan fare vel, at jeg ikke vil have den svære udåd bedrevet. Åh, nej, træk ikke dine øjne sammen, men se lidt mildt til mig. Gud Fader gav dig et godt hjerte, hvorfor vil du være så hård og så grum på vor første helligaften?"

Kernbok var trådt tilbage, han lænede sig op til brostolpen og betragtede begge, men tav, formodentlig fordi han indså, at Inger var den bedste talsmand for hans sag. Ib var bevæget, hans øjne blinkede. Inger vedblev:

"Og Soffi, som vi begge to holdt så meget af, hun ville nok kunne være lidt glad i sin grav ved at vide dig handle sådan."

"Ak, lille Inger!" sagde Ib og brast i gråd. "Hun har jo ikke engang en grav, for jeg forvarede hende ude på marken i den

dybe sne, og når solen og foråret kommer, vil hun ligge der til føde for de vilde dyr."

"Hun skal få sig en grav," svarede Kernboks alvorlige stemme, "det lover jeg dig."

"Er det sandt?" sagde Ib.

"Hun skal få sig et ligtog, så prægtigt som en prinsesses. – Et ord endnu, de fleste af dine fjender, som handlede så grumt mod den arme pige, er desuden allerede døde på et strejftog mod Svend Gjønges folk. Blandt dem hist oppe er der kun en tilbage."

Ib vendte sig om mod Kernbok, hans øjne var våde, og han rettede sin høje skikkelse i vejret, medens han med et triumferende smil udbrød:

"Nej, kaptajn! Blandt dem deroppe er der ingen tilbage."

"Jo, Ziegler!"

"Dræbt!" svarede Ib og viste Kernbok sin sabel, hvis klinge endnu var farvet med blod.

"Hvad vil du så forlange mere?" spurgte Inger.

"Jeg taler ikke til dig," svarede han i en streng og bydende tone, som dog hele hans ansigts udtryk modsagde. – "Du, som ikke vil være på mit parti."

"Nu ynkes jeg over dem," hviskede Inger, "jeg kan ikke gøre ved det."

"Så ynkes jeg også over dem," sagde Ib. "Lad dem da fare i fred."

"Kære, lille Ib!" råbte Inger, udbredte sine arme og styrtede til hans bryst. "Det vil Vorherre forskylde dig."

"Er du så fornøjet?" sagde Ib, medens hans læber skælvede.

"Jeg er så lykkelig og sjæleglad."

"Ja, ja, gå du ned til din fader, Inger, og lad mig være lidt alene, siden kommer jeg over til skolemesterens til Eder. Hvis de bliver fri der oppe, er det ikke værd, at I bliver her længere."

Ib bøjede hendes arme til side, nikke og skyndte sig med lange og hurtige skridt bort fra stedet. Inger og fogden gik den modsatte vej, ad stien langs med mosen ved Ravnstrup.

Kernbok blev stående alene tilbage.

Da Ib var kommet et stykke vej bort, standsede han, vendte sig om og råbte:

"I har lovet hende en køn begravelse, kaptajn!"

"Ja, og I ved, jeg plejer at holde mine løfter, vagtmester!" svarede Kernbok.

Månen kastede sit lys over Ibs smilende og tilfredse ansigt, medens han gentog for sig selv:

"Vagtmester! Nu kalder alle mig således!"

Lidt efter forsvandt han i den mørke skygge, som dannedes af træerne, hvor skoven begyndte.

Fra vinduet havde de fremmede med en levende sjæleangst set og til dels hørt, hvad der var foregået ude på broen.

26. "Højt at flyve, dybt at falde"

Med det begyndende forår fløj rygtet om freden overalt igennem Danmark. I marts måned indskibede Karl Gustav sig til Helsingborg. Det blev overdraget rigsadmiral Wrangel at føre de svenske tropper bort fra Sjælland; men endnu før denne befaling kunne fuldbringes, bragte Erik Dalberg, Karls fortrolige, et hemmeligt budskab, som pålagde ham at standse med indskibningen og søge påskud til at beholde krigsfolket tilbage. Wrangel adlød, og nogle rytterregimenter, til hvilke vor bekendt Manheimer hørte, lagde sig i kvarter i Vordingborg. Man var ikke forlegen for at finde grunde til at retfærdiggøre denne adfærd. De svenske underhandlere gjorde nye vanskeligheder, derved opstod stridigheder, og krænkelsen fik et skin af ret.

Imidlertid begyndte rolighedens og fredens sysler igen på øerne. Herremændene vendte tilbage til deres godser. Dronning Sophie, hvis magt og højtflyvende planer hele vinteren havde været begrænset af palisaderne omkring Københavns volde; rustede sig atter til jagt, hun forlod hovedstaden, omgivet af en skare lykkeriddere, som hendes tilbøjelighed havde kaldt ind i landet, og som trivedes ypperligt i Hendes Nådes solskin. Adelen, denne guddom, som Frederik den Tredje fra nu af tænkte på at styrte, var atter herre, og bonden atter slave.

Det var i slutningen af marts måned, da Svend en eftermiddag gik ned til Jungshoved igennem Hestehaven, som man kalder den store og mørke skovstrækning, der udenfor Bønsvig dækker kysten langs med Præstø Bugt. Lærkerne sang,

sneen var smeltet, på markerne så man hovfolkene drive deres stude foran ploven, efterfulgt af den rødbenede stork, som søgte orme i furerne. Alt var denne dag et billede på foråret med dets poesi, dets friskhed og milde, velgørende luft.

Også i Svends indre boede foråret med håb og lykkelige anelser. Hans ophold i hovedstaden havde været en fortsat række af udmærkelser og triumfer, som han hidtil kun havde fejret i drømme.

Han vendte nu tilbage til skuepladsen for sine bedrifter, opfyldt af en længe savnet ro. Det var kærlighed og dens længsler, som beherskede ham, og medens denne følelse syntes at forskønne alt i hans nærhed, eftersom det stedse er vor egen stemning, der giver vore omgivelser lys og farve, opfyldte den tillige hans sjæl med de forskelligste billeder.

Uagtet de hyppige bekræftelser, han havde modtaget på Julies kærlighed, var det dog hidtil ikke lykkedes ham at frigøre sig for en vis ængstelse, der kom og svandt og fremtrådte på ny i en stedse tydeligere og mere udpræget skikkelse. Hendes ord og den hensynsløse ømhed, hun viste i enhver af deres sammenkomster, var vel utvetydige beviser på hendes følelser, men ikke tillige beviser imod hans frygt. Foruden de høje skranker, fremtiden stillede imod ham, fremkaldtes denne frygt af de ulige forhold, af standsforskellen, der dengang var alt. I andre øjeblikke var det netop denne standsforskel og det, der i verdens mening adskilte dem, som mægtigst bandt Svend til hende. Selv vandrede han vel i mørke, men elskede at se lyset.

"Siden skæbnen ikke vil mig noget stort," havde han sagt sig, "men lod mig fødes i en hytte, for at jeg kun skulle være et

redskab for andre, vil jeg selv se at gøre mig til noget."

Derfor var krigen ham en kærkommen lejlighed til at iværksætte sine planer og tillige det sandsynligste middel til at opfylde dem.

"Jeg kan ikke vinde mig midler og land," tænkte han, "men Gud Fader har givet mig manddom og mod, og hvorfor skulle vel disse adelsmænd have en bedre lykke, hvis de ikke tillige bedre fortjener den? Jeg vil erhverve mig et navn og en god lov blandt hendes frænder, så bliver jeg værdigere i hendes øjne, og hun vil da elske mig højere."

Med denne beslutning drog Svend fra sin hjemstavn over til Skåne og forenede sig med gjøngerne, disse modige folk, som sloges af lyst og tilbøjelighed, ligesom Svend sloges for sin kærlighed.

Lykken kronede hans håb. Kongen havde offentligt bevidnet ham sin velvilje, den gamle Kristen Skeel havde åbnet ham sit hus, adelsmændene tilgav ham i de første øjeblikke hans mangel på rang og den tvivlsomme stilling, han indtog i samfundet; de stillede sig under en autoritet som rigsrådens, idet de søgte gjøngehøvdingens selskab. Han ilede nu tilbage til sin skønne elskede, han tænkte sig hende fornem og strålende, omgivet af al den pragt og yppige overflod, der havde så megen betydning i hans øjne, han tænkte sig endelig selv som elsker ved hendes fødder, øm og hengiven.

Og dette billede skulle ligeså uformodet som pludseligt blive til virkelighed; for ved en omdrejning af skovvejen, som Svend gik hen ad, hørte han stemmer og så straks efter Julie Parsberg komme sig i møde, lykkelig og leende, støttende sig til en kavaler, lyttende med foroverbøjet hoved og med et blik, som

Svend såre vel kendte og tidligere havde troet udelukkende tilhørte ham.

Billedet var altså blevet til virkelighed, blot med en omveksling af personer. Det var kaptajn Lykke, der havde indtaget Svends plads og betragtede sin dame med begejstrede og veltalende blikke, der pånødte hende overbevisningen om det sprog, han talte, fordi han i dette øjeblik, betvunget af sine ords magt, selv troede på dem. Svend Gjønge stod som forstenet ved dette møde eller rettere sagt ved at iagttage hendes blik, som indeholdt en lige stor beskæmmelse for hans håb, hans stolthed og hans hjerte. Men med en næsten overnaturlig kraftanstrengelse betvang han de forskellige udtryk af smerte og harme, der jog hen over hans åsyn, som uvejrsskyer på himlen; vant til at beherske, hvad der mødte ham, vedblev han at gå videre og hilste alvorligt og ærbødigt, idet han kom dem forbi.

Julie havde allerede bemærket Svend. Også på hende var en vis ubestemthed og forvirring synlig, men i et sådant tilfælde bevarer kvinden altid den største fatning, måske fordi hendes hele stilling bestandig gør en større agtpågivenhed og selvbeherskelse nødvendig. Hun smilede venligt, medens hun hilste, og udbrød, idet hun gik ham forbi:

"Ah, er det Eder, Svend Gjønge! Velkommen tilbage."

Derefter fortsatte hun sin spadseretur med kaptajnen.

Den, som havde set Svend Gjønge nogle øjeblikke tidligere, medens hans åbne og mandige åsyn strålede af glæde og håb, ville næppe have genkendt ham i denne blege skikkelse, som med rynket pande og sammentrukne bryn langsomt og grundende skred ud af skoven. Forgæves tilbagekaldte han sig

alt, hvad hans kærlighed besad af tidligere lykke, opstillede muligheder for de forskellige grunde, der have fremkaldt denne ligegyldighed og kulde i en tredjemands nærværelse; mødet var intet, men dette ene blik havde fæstet sig i hans tanker og forjaget enhver blidere erindring, ligesom lynet bringer alle fugle til tavshed. Hans tidligere ængstelse havde vist sig at være begrundet. Just derfra, hvor han frygtede sin modstander, så han denne triumfere.

I alle disse pinlige tvivl og bekymringer var imidlertid Julie ifølge sin karakter aldeles uskyldig. Omgivet af krigen og indesluttet på Jungshoved tilbragte hun en yderst kedelig vinter og havde for længst angret sin bortrejse fra hovedstaden, til trods for de opmærksomheder og den ridderlighed, hvormed de svenske høvedsmænd bestandig kom en skønhed af hendes rang i møde. Med budskabet om fred indfandt kaptajn Lykke sig på slottet. Kai, der kun behøvede at vise sig for at sejre, medbragte en opmærksomhed, en hyldning, som hun uden betænkning modtog, ligesom hun ville have modtaget ethvert andet middel, der kunne råde bod på denne tilstand af kedsomhed, i hvilken hun hverken vidste, hvortil hun skulle bruge sine øjne, sin skønhed eller sin pynt.

Julie havde nydt en sørgelig opdragelse. Som yngste datter, altså som den mest forkælede, havde man udviklet hendes legeme på hendes sjæls bekostning. Hun besad et ydre, der var i stand til at vinde alle, men ikke ånd nok til at fastholde en eneste af sine erobringer. Denne lade, ørkesløse og frivole tilværelse, som måske fandt nogen undskyldning i den tids sæder, havde for længst ladet hende skabe sig en rigere verden i sine drømme. Svend Gjønge virkeliggjorde i længere tid disse

og gav dem næring; han var så forskellig, ikke blot fra sine egne, men fra alle hendes omgivelser, ved den dristighed, den djærvhed og det romantiske mod, hvoraf det ejendommelige hos ham bestod, endelig ved sin skønhed, for denne sidste af hans fortjenester var den første, der gav ham betydning i hendes øjne. Han blev derfor hendes helt.

Hvad der endnu gjorde begyndelsen til denne roman så meget lettere, var, at Julie Parsberg havde kendt ham fra sin barndom og ifølge det skarpe blik, med hvilket kvinden i denne retning er begavet, næsten lige så længe havde bemærket al den hengivenhed og beundring, han nærede for hende; hun behøvede blot at ville for at kunne fortsætte. Denne leg med følelser og lidenskaber, hvori hun ifølge sit lune afvekslende viste sig stolt og kold, fortrolig og kærlig, havde endnu bevaret hele nyhedens interesse for hende, da hun blev kaldet til hoffet, blandt herrer, der besad en i deres fordringer latterlig ærgerrighed, fordi de fattedes evnen til at retfærdiggøre denne, og blandt damer, hvis lykkelige smil var et falsk slør over deres indre, ligesom sminken var et falskt slør over deres ydre, og blandt intriger og kabaler, i hvilke hun var fremmed og uinteresseret. Hun drog derfor tilbage for hellere uomtvistet at være den første end at kæmpe for at blive det. Hun vidste forud, at hun på Jungshoved ville finde Svend ventende, og at han, som ifølge sin stilling kun havde haft lejlighed til at se de fornemme damer fra slottene med deres funklende og udfordrende øjne, små fødder, deres bløde hænder og raslende silkeklæde i en lang afstand, ville tro at favne himlen, idet Julie hævede ham op til sig.

Hvis verden havde kendt hendes tilbøjelighed, eller hvis nogen blot havde vovet at omtale den, eller hvis man havde foreslået hende Svend til gemal, ville hun have rødmet over sig selv. Den stakkels gjøngehøvding så, efter sit begreb, sagen fra en anden synsmåde; i dette ene punkt tænkte hun og hendes elsker forskelligt.

Selv i de øjeblikke, hvor Julie syntes mest indtaget af Svend, havde hendes fortrolighed indskrænket sig til et blik, et ord, et håndtryk. Hun elskede, som Ib hin aften sagde, med sit hoved, han med sit hjerte. Med få ord: Hun agtede at hengive sig til sin elsker uden at ville overgive sig til ham.

Da hun vendte tilbage fra hovedstaden og atter sluttede sig til ham, den undselige og tilbageholdne, der bedre forstod at værge sig mod en kårdespids end mod et blik fra to sorte øjne, og som aldrig havde vidst at finde lejlighed, end sige ord, til den erklæring, hun for længst havde læst i alle hans miner, – sagde hun til sig selv: Jeg vil forkorte ensomheden, som omgiver mig, jeg vil give min tilværelse farve med hans beundring og kærlighed.

Og Svend, der var så modig og uforsagt, som ville have begyndt en kamp mod hele verden for Julies skyld, dalede foran hende ned til en ubetydelighed, blev forlegen og undselig, lykkelig over en håndbevægelse og skælvende for et blik. Han befandt sig i et fremmed element i dette værelse, i denne vellugt, behersket af dette koketteri, der syntes at kæmpe for at besejres, der viste ham målet og igen drog det bort fra hans øjne, når han troede at have nået det.

De tusinde nuancerede schatteringer, som kvindens kærlighed indeholder, havde han aldrig kendt, han troede uden

beviser, alene fordi han var lykkelig med en sådan tro.

Selv i hans eget indre havde disse blidere følelser aldrig haft noget jævnt løb. Kærligheden var hos ham indtil nu ikke det klare og rene væld, der kærtegner blomsten på dets bredder, men en brusende strøm, flod eller ebbe, en ild, der brændte uden tillige at varme.

Da Svend vendte tilbage til jægerhuset, var han tavs og rolig. Stormen havde i denne mellemtid udraset. Under det havblik, som fulgte efter, påtvang han sit ansigt det kolde og udtryksløse præg, der så vel egner sig til at skjule vore tanker og planer.

Desuden håbede han endnu. Kærligheden ender nemlig ikke, fordi den indgyder fortvivlelse; tværtimod næres den endog af smerten. Vi styrter først guden fra sit alter, når vi ser, at den ikke har været vor tilbøjelighed og agtelse værdig; undertiden vedbliver den også at beherske os, selv efter at agtelsen er forsvundet.

I tre dage ventede Svend forgæves at se Julie eller at modtage noget bevis på, at han endnu var erindret af hende. Den fjerde dag forlod han sit hus og begav sig til Jungshoved. Han kunne ikke længere udholde den pinlige tvivl, han ønskede vished, død eller frelse.

Jørgen Reedtz havde stedse behandlet Svend med agtelse og velvilje. I hans hus glemte man skyttens underordnede stand, det var mere vennen, hvis selskab man søgte på rideture og udflugter, end et tyende, man nedladende tillod at tage del deri.

Denne dag syntes lensmanden at modtage ham med endnu større opmærksomhed end nogensinde tidligere. Rygtet havde for længst udbredt hans bedrifter i omegnen, og hvad der i lensmandens øjne endnu gav disse en forøget betydning, var

den særdeles nåde, Svend havde fundet hos kongen. Bekræftelsen herpå blev, som sagt, bragt til Jungshoved af kaptajn Lykke, som straks efter oberst Sparres bortrejse kom på besøg på slottet tillige med ridder Kørbitz, og ligesom tidligere mødte disse to adelsmænd også denne gang som hinandens rivaler i et og samme anliggende: En dames gunst.

Julie Parsberg kom ikke til syne, hvilket hun ellers altid plejede, når Svend var til stede på slottet, og dog var hun vidende om hans nærværelse; da han gik over vindebroen, havde han kastet blikket op til vinduerne og set hende træde tilbage fra ruderne. Svend tog afsked og gik. Hans sidste håb var svundet. Dødens hånd havde lagt sig over hans kærlighed. På tilbagevejen skjulte han sig i et buskads, som lå på den venstre side nedenfor slotsbakken. Vejret var ualmindeligt mildt. Solen skinnede, bogfinken og droslen fløjtede inde i skoven. Gjøngehøvdingen vidste, at en sådan eftermiddag plejede at lokke Julie ud. Han ventede på hende.

Lensmanden og Kai Lykke red bort fra slottet. Jægerdrengen førte tre hunde sammenkoblet i en rem foran dem. De drog på jagt i Ræveholms moser. Tiden gik, solen forsvandt efterhånden bag skoven. Svend lagde ikke mærke dertil. Hans blik var ufravendt hæftet på et vindue i slottet, og medens hans tanker beskæftigede sig med hende, der boede indenfor, svævede billede på billede forbi hans erindring, så flygtigt og vekslende som de hvidgrå skyer forbi den dalende sol.

Pludselig forjog virkeligheden alle disse drømme. Julie åbnede et vindue og stirrede ud deraf. Det var næppe tanken på ham, der fremkaldte dette triumferende og kokette smil på den unge hofdames læber, medens hendes mørke, strålende øjne

fulgte den vej, som lensmanden og Kai Lykke havde taget. Den nedgående sol kastede sit gulgule skær hen over slottet og gav hendes fine og blege træk en varmere farve. I dette blide og heldige lys, som afrunder og forskønner enhver genstand, vort øje møder, forekom hun den stirrende gjøngehøvding mere henrivende, end nogensinde tidligere. I denne situation lå tillige billedet af deres liv og den plads betegnet, hvori skæbnen havde stillet dem til hinanden. Hun i sollyset stirrende ned på ham, han i mørket, hun tillokkende som håbet, han nedtrykt og fortvivlet. Svend anede, at han skulle skilles fra hende, og derfor havde hun aldrig forekommet ham skønnere end nu. Fra det øjeblik, vi frygter for at tabe, bliver enhver tidligere årsag til ligegyldighed en årsag til fornyet kærlighed.

Lidt efter forlod Julie vinduet og gik ned i haven.

Svend sprang op fra sit skjul, en feberagtig heftighed var synlig i alle hans træk. Han fulgte efter hende. Da han kom ned i haven, sad hun i et lysthus på en skråning af slotsbakken, fra hvilken man havde udsigt hen over den lange moseeng, der fortsætter sig fra indsøen. Efter at sneen var tøet bort, havde mosen med dens blegede rør, dens visne og gule græs, atter antaget sit ensformige og sørgelige præg. Julie hvilede tilbagelænet på en bænk. Hun så i vejret ved lyden af hans skridt, men blev siddende uden at forandre den skødesløse stilling, hun havde valgt. Hun begreb, hvad der foregik hos Svend, og behøvede ikke engang at lægge mærke til den heftige stemning, som han skjulte så slet. Hun ventede på at modtage den forestående kamp.

Efterhånden som Svend kom nærmere, lykkedes det ham at beherske sin stemning. Deres øjne mødtes, han betragtede

hende opmærksomt, men fandt hverken vrede eller kærlighed i denne sikre holdning eller i dette fremmede blik. Det udtrykte indre ro, en fuldkommen ligegyldighed.

Hvis han havde haft lejlighed til at overveje, ville det have kunnet sige ham alt; men til vor ulykke overvejer kærligheden så sjældent, den føler blot.

"Jeg kommer," sagde han, "for at erfare årsagen til det, som her foregår, for jeg vil hellere fæste lid til Eders ord end til min egen frygt og mine egne øjne."

"Og hvad fortalte da Eders frygt, Svend Gjønge?"

"At jeg endnu ikke havde gjort nok, hverken dengang jeg tidligere for Eders frænders skyld holdt mit jaord med Ane Marie, at I kunne blive reddet, eller nu, da jeg kommer for at lægge min konges gunst og alle menneskers bifald for Eders fødder, for at jeg kunne være Eders kærlighed mere værdig. Jeg har vist ikke gjort nok endnu; for der må voves meget for at vinde meget."

Hans skælvende stemme og bedende blik besad i dette øjeblik mere veltalenhed end nogensinde før. Men for Julie var den spildt og hun svarede:

"Sandelig! I har gjort alt for meget, og da jeg længe følte, at jeg stedse kom i dybere gæld til Eder og aldrig ville være i stand til at forskylde de ofre, I vedblev at bringe mig, så besluttede jeg ikke at modtage flere."

"Og hvorfor just nu," sagde Svend sørgmodigt og dæmpet, "da jeg nærmer mig det mål, jeg så længe har stræbt efter, nu, da jeg har nået den hæder, som I før satte pris på?"

"Lad mig tale ud, Svend!" vedblev hun. "Hvorfor just nu, spørger I, fordi det ikke tidligere lykkedes mig at bringe denne

kamp tilende mellem min pligt og min tilbøjelighed, og, fordi jeg agtede Eder for højt til at –"

Hun standsede og syntes at lede efter ord.

"Tal kun ud," svarede Svend med et vemodigt smil, "dølg mig intet."

"Fordi jeg agter Eder for højt til at hykle en kærlighed, når jeg ikke længere føler den."

"I sige ikke så, man elsker enten altid eller aldrig, det fornemmer jeg hos mig selv."

Julies stemme var ikke længere så sikker eller fri som i begyndelsen. Samtalen havde taget en retning, som hun ikke ønskede; hun følte, at hun enten havde sagt for meget eller angivet grunde, der var lige utilfredsstillende for Svend og hende, og som i virkeligheden også lod sig sammenfatte i et langt kortere begreb.

"Jeg ville ønske, at jeg aldrig havde elsket Eder," svarede hun.

"Ak nej, Julie Parsberg!" ytrede Svend. "Tal ikke dette sprog; har end hele vor fortid været skuffelse, så lad os i det mindste være sanddru nu, da I vil, at vi skal skilles. I har ikke ophørt at elske mig, fordi det stred mere mod Eders pligt i dag end forleden, kærlighed har kun til pligt at være sin genstand tro. I elsker mig ikke mere, fordi I elsker en anden."

Julies kinder glødede; den tilståelse, Svend gjorde, havde hun endnu ikke vovet at gøre sig selv. Blodet fo'r hende til hovedet, og hun tilkastede ham et stolt og målende blik, medens hun udbrød:

"Hvad vover I at sige?"

"Hvad I vovede at gøre," svarede han.

"Men jeg forstår Eder ikke. Hvad mener I?" vedblev hun i en udfordrende tone.

Denne spot bragte ham ud af den fatning, som det havde været hans hensigt at bevare.

"I elsker en anden!" gentog han med skælvende læber og et funklende blik, "dermed vil jeg sige, at I bedrager en anden, som I har bedraget mig."

Svends heftighed gengav Julie hele hendes tidligere overlegenhed.

"Ak nej, Svend Gjønge!" svarede hun med et skuldertræk. "Jeg har ikke bedraget Eder, jeg bedrog kun mig selv."

Medens Julie sagde dette, havde hun rejst sig fra bænken, hun hilste fornemt og koldt og gik op mod slottet.

Svend blev stående nogle øjeblikke og stirrede efter hende. Derpå forlod han haven og gik tilbage til sit hjem. Medens al naturens poesi syntes at hvile over slottet og dets omgivelser i denne stille og fredelige aften, var han opfyldt af bitre og sørgmodige tanker; medens himlen glødede og fuglene sang i skoven, foregik i hans indre et af hine betydningsfulde optrin, for flygtige og for righoldige til at kunne gengives med ord. Han beklagede sig selv, det håb og den længsel, han havde skænket Julie, den blomst, så strålende og rig på farver, så fattig og blottet for duft.

27. En talsmand

Næste morgen mødtes Svend og Ib i hytten ved Roneklint. Svend stod ved vinduet og stirrede ud på træerne i skoven. Ib sad ved bordet og havde udbredt en mængde trykte blade foran sig. Af disse blade, der var udtaget af en bog, afklippede han forskellige bogstaver, som han derefter satte sammen til ord og fastklæbede på et stykke papir med gær. Han havde taget et af Ane Maries forklæder på for ikke at plette sin smukke uniform, som han altid bar.

Ingen af gjøngerne talte til hinanden, hvor ubehagelig denne uafbrudte tavshed end forekom Ib. Derimod gled vagtmesterens øjne gentagne gange fra arbejdet over til Svend og hæftede sig sørgmodigt og deltagende på hans blege og lidende træk.

Da Ib endelig fandt stilheden for trættende, samlede han de afklippede blade sammen, holdt sit brev hen foran ilden på skorstenen for at tørres og udbrød:

"Se så, nu er jeg færdig."

"Hvad er det, du tager dig for?" spurgte Svend.

"Jeg lavet et kærestebrev til den lille Inger, så at hun kan tænke på mig. Vil du høre, hvad jeg har lagt sammen?"

"Ja."

"Jeg elsker dig så inderlig, min kære, søde ven. – Det skal jeg sende hende i morgen, så bliver hun fornøjet."

Svend svarede ikke.

"Hvor er Ane Marie i dag?" vedblev Ib.

"Hun gik ned til byen i aftes for at våge over en syg."

"Åh, lad nu din sørgmodighed fare, du! se lidt på mig, så bliver du glad over min kønne uniform. Vi to har intet at sørge over."

"Du har måske ret, Ib!"

"Ja, ikke sandt. Hvem er det ellers, der har været dig imod? Gjorde kongen og høje rigens råd dig måske ikke nok til gode inde i København?"

"Jo, langt over min fortjeneste."

"Er der da noget i vejen mellem dig og Ane Marie?"

"Nej."

"Så må der da være noget galt mellem dig og *hende* deroppe," tilføjede Ib med et forskende blik. "Nå, det er der ikke," vedblev han, da Svend rystede på hovedet. "Å jo, lille svoger! Nu tror du, at du kan skjule sandheden for mig, men det går ikke an længere. Skamme dig må du! at vildt fremmede skal have større tillid til mig end du; kongen vovede at gøre mig til vagtmester, og du vover ikke at betro mig din sorg, skønt jeg godt ved besked om den i forvejen. Jeg ville blot se, hvor meget du holdt af mig, derfor lirkede jeg først så småt med list og behændighed; men nu siger jeg for sandt, at jeg ved mere om den ting end du."

"Det var meget."

"Åh nej, det er kun såre lidt, hvad du ved. Men i går aftes, da jeg fandt din husdør lukket, listede jeg mig op til slottet for at høre noget nyt. Inde i haven kom den vældige ridder, hr. Kørbitz, og fru Else Parsberg forbi det sted, hvor jeg lå skjult, og han fortalte fruen, at han havde stået bag ved den gamle lind ved lysthuset og hørt alt, hvad der blev talt mellem dig og frøkenen."

Svend vendte sig om mod Ib, hans bryn trak sig sammen, men han beherskede denne ytring af heftighed, satte sig ned på bænken og udbrød:

"Nå, så lad ham have hørt det, det er dog ikke det værste."

"Nej, vist ikke," bemærkede Ib bifaldende, "det var værre, at han lo så spotsk derover, men det værste var, at jeg stod på spring til at lade ham vederfares en ulykke for hans historie. Men så faldt det mig ind, at det ikke skikkede sig for mig som vagtmester, og mens jeg bar min skønne kofte, derfor lod jeg skroget fare. Alligevel tænker du ikke, svoger min, at det ender sådan."

"Hvad mener du?"

"Ja, lad det nu være godt," svarede Ib med et nik og et selvtilfreds smil. "Hvad jeg mener, er min hemmelighed, og jeg forstår lige så godt at gemme den, som du gemmer dine. Jeg går mine egne veje og du kan nu le ad mig, om du vil, eller lade være, men siden jeg fik denne kofte på, er jeg blevet til et helt andet menneske. Jeg vil fuldbringe en bedrift, jeg vil virke noget på egen hånd for dig, at du skal have fornøjelse af din svoger. Ser du, lille Svend! deri stikker min hemmelighed."

"Men siden du har i sinde at virke for mig," ytrede Svend smilende, "så synes mig dog –"

"Ikke et ord mere," afbrød Ib ham. "Du har gjort så meget for mig, at jeg kunne komme frem og blive til noget stort her i denne verden, nu vil jeg også gøre noget for dig, at din kærlighed kan få fremgang. – Ja vist!" vedblev han, da Svend atter afbrød ham, "det skal lykkes, for hvad jeg har i sinde, er noget af min egen opfindelse og overmåde vel udtænkt."

Ib pakkede sit brev sammen, tog Ane Maries forklæde af, nikkede til Svend og forlod stuen. Svend hensank atter i den sløve følelsesløshed, hvori han havde tilbragt dagen. Samme eftermiddag så man vagtmesteren vandre fra skoven ned til Jungshoved slot med lange og drabelige skridt, stiv holdning og tilknappet kofte. Hans venstre hånd lå skødesløst hvilende på kårdehæftet, en stilling, som han havde afluret de svenske høvedsmænd. Foruden uniformen havde han denne eftermiddag forøget sin pynt ved at fæste lange hejrefjer i den grå filthat, der ligesom Hektors hjelmbusk "vældigt nikkede foroven." Hans ansigt og holdning udtrykte en høj grad af værdighed og selvtilfredshed.

Da han kom ind på vindebroen, standsede han og så sig omkring. På det samme sted havde han stået og ventet på opfyldelsen af dronningens løfte.

"Hvor dog alt forandrer sig," tænkte han. "Det var her, jeg tøvede i frygt og bange forventning; dengang var jeg en uærlig mand, spottet og hånet, nu derimod," – han kastede et tilfreds blik på sin dragt – "ser alle da på mig og nikker og ler. Tingene har haft fremgang siden."

Inde i gården standsede han og så over til hundehuset med et smil og et betydningsfuldt hovednik, som gjaldt mindet om den aften; da han frelste Svend. Derpå skred han op ad trapperne til slottet.

Den første, Ib traf, var ridder Kørbitz, i færd med at gå ud. Ib gjorde en stiv og afmålt hilsen og udbrød:

"Eders nåde vil gøre en god gerning, om I skaffede mig jomfru Parsberg i tale."

"Hvem er I?" spurgte Kørbitz forundret.

"Kongelig Majestæts vagtmester," svarede Ib. "Mindes strenge herre mig ellers ikke?"

"Jeg ved ikke af, at vi har mødt hinanden før."

"Jo, én gang," svarede Ib smilende.

"Så!"

"Det var den dag, hendes høje nåde dronningen lod fanen svinge over mit hoved, så at jeg skulle blive mere ærlig, end jeg var før."

"Å, ja, nu husker jeg det; du hørte jo til natmændsfolkene."

"Ja!" svarede Ib, forbitret over den hån, ridderens ansigt udtrykte. "Endelig mødte vi hinanden en gang før, men jeg vidste ikke, om strenge herre holdt af, at jeg mindede Eder derom."

"Hvornår var det?" spurgte Kørbitz gabende.

"Vi gjorde kammeratskab et stykke vej, dengang I vandrede herind i landet på Eders fod og med ranselen over ryggen. Det var før I blev ridder, og før jeg blev ærlig," tilføjede han med en påtagen enfoldighed.

"Og hvad fører dig herop i dag? Med jomfru Parsberg antager jeg da ikke, at du har gjort kammeratskab."

"Nej, det er kun et ringe ærinde, jeg skal forrette."

"Jeg tvivler om, at hun vil modtage dig. Imidlertid, der kommer hendes pige, til hvem du kan forebringe dit ærinde."

Ib tog et sammenfoldet papir op af sin lomme og gik hen mod den indtrædende pige.

"Jeg ville så gerne tale med den lille piges jomfru," sagde han. "Den strenge herre der mener, at det ikke kan ske, men jeg mener jo; hvis lille pige blot ville levere hende dette papir."

Denne sidste ytring var blevet opfanget af Kørbitz, som endnu ikke havde forladt værelset. Ib havde talt tydeligt og med en sikkerhed, der bragte ridderen til at studse.

Pigen tilkastede vagtmesteren et venligt blik og gik. Kørbitz fulgte efter hende.

"Tøv en kende, du!" sagde Kørbitz, da de var kommet ud i korridoren. "Den stakkels vagtmester sætter al sin fortrøstning til at få din jomfru i tale. Jeg er ham gunstigt stemt og vil se at hjælpe lidt på hans sag, derfor skal du låne mig hans bønskrift, at jeg selv kan bringe det. Tag denne mønt til vederlag!"

Pigen leverede Kørbitz papiret og tog sølvmønten, idet hun bøjede sig og kyssede hans kappe. Derpå forsvandt hun. Ridderen trådte hen til en vinduesfordybning og åbnede brevet.

Et udbrud af overraskelse ledsagede et triumferende og skadefro smil, idet han atter lagde brevet sammen. Derefter gik han ind i Julies værelser.

Imidlertid sagde Ib til sig selv:

"Nu tror han at narre mig, den tyske ridder! han taler med pigen og læser mit brev, men jeg tænkte nok forud, hvordan det ville gå, og leverede hende et brev derefter."

Da Kørbitz kom tilbage til Ib, viste hans ansigt forekommende og smilende træk. "Du kan følge mig, vagtmester!" sagde han venligt, "så skal jeg følge dig til jomfruens kammer. Jeg lagde selv et godt ord ind for dig hos hende."

"I!" udbrød Ib.

"Finder du det så besynderligt, og kunne man vel gøre mindre for en gammel kammerat?"

Kørbitz åbnede døren til de næste værelser. Allerede medens de gik gennem forværelset, følte Ib sit mod synke. Da han så Julie Parsberg, slog han øjnene ned og vedblev forvirret og undseligt at stirre på det hvidtavlede gulv. Hans kæmpeskikkelse mistede sin holdning og sank sammen foran den blege og spinkle hofdame, hvis hoved næppe nåede op over den højryggede egestol, hvori hun havde taget plads foran vinduet.

"Nådige jomfru!" stammede Ib, idet han midt under sin forvirring dog erindrede at holde hatten således, at den prægtige hejrefjer kom til syne. "I kender mig vel ikke mere?"

"Nej, min ven!" svarede Julie.

"Jeg har også forandret mig noget i udseende og især i klæder siden den første dag, jeg kom på slottet. Dengang tog jeg min søster Ane Marie ved hånden og førte hende herind, fordi salig fru Kirsten, Eders moder, ville gøre Ane til Eders terne og gav os hånd og mund på at blive hende et nådigt herskab."

Da Ib var kommet så vidt, standsede han, trak vejret og ledte efter ord.

"Nu vel," ytrede Julie. "Dette løfte – finder I måske, at vi ikke har holdt det?"

"Åh jo, da – på Eders måde," sagde Ib. "I giftede Ane Marie bort med Svend Gjønge. Jeg behøver vel ikke at sige, hvordan det gik til, hvorfor denne ulykke skete?"

"Ulykke?" gentog Julie.

"Ja, I ved bedst selv besked derom. Men anden dagen efter kom jeg igen op på slottet og førte min søster bort. Den første gang faldt det lettere end den anden. Ane kom hertil med et fornøjet smil og glade miner, og jeg mærkede mig den dag med

kridt på bjælken i vor stue. Hun gik herfra i bedrøvelse og med tårer på kinderne."

"Det skrev du vel også op på bjælken i din stue," ytrede Julie.

"Nej! Det skrev jeg op i mit hjerte."

"Men hvorfor fortæller du mig alt dette? Lider Ane nød, og hvormed har hun min hjælp nødig?"

"Ja, vist lider hun nød," svarede Ib med et suk, "men for den kan mennesker ikke hjælpe, hun vil bære derpå, til de kaster jorden over hende. Dengang Ane drog sin vej, græd I så bitterlig og sagde: "Ak, lille Ane! Om der nogensinde kommer en tid, da jeg mægter at gøre dig eller din slægt noget til gengæld, kan du være forsikret om at finde en taknemmelig skyldner i mig." – I sagde, for dig eller din slægt, nu er tiden kommet til at holde Eders løfte, ikke for Ane, men for hendes mand, for Svend Gjønge. Det var om ham, jeg ville tale med Eder."

Julie fo'r op af stolen. "Hvad siger du!" udbrød hun heftigt. "Du kommer altså som bud fra ham?"

"Åh nej," svarede Ib, idet han med et sørgmodigt smil rystede på hovedet. "Svend ville før bede Gud Fader om at blive stum end at sende mig herop med bud til Eder. I kender ham ikke, som I burde, det fornemmer jeg nok, ikke som hans venner kender ham, der kalder ham en mand, eller som hans fjender, der kalder ham en helt, eller kongen, der kaldte ham sin kæreste søn. Bliv ikke vred, men Svend har også gjort Eder noget til gode, og ligesom mod min stakkels søster har I mod Svend – jeg mener kun," stammede han forlegen og uden at turde møde disse store, mørke og forskende øjne, der ufravendt dvælede på ham, "jeg mener, at I også mod ham har nogen uret

at gøre god igen, – en lille uret," lagde han hurtigt til, lige som for at mildne sine ord.

"Min gode vagtmester!" sagde Julie, "hvis I ønsker, at jeg skal forstå Eder, må I tale tydeligere og fatte Eder lidt kortere."

Ib så op. Denne hårde og bydende stemme sårede ham. Hans undseelse forsvandt. Hans høje skikkelse antog en dristigere holdning. Julie iagttog dette forandrede udtryk og trådte ham et skridt nærmere.

"Hvad vil I mig?" spurgte hun, "og hvorfor er I kommet?"

"Jeg vil lægge et godt ord ind for Svend; han sidder hjemme og sørger."

"Hvad angår det mig?"

"I må ikke sige sådan – om I bare ville, blev han nok glad igen."

I denne ytring, hvor ydmygt den end fremkom, så Julie en fornærmelse.

"Jeg har intet med Svend Poulsen at gøre," svarede hun fornemt og afvisende.

Ib betragtede hende alvorligt, idet han svarede:

"Hvis Svend havde sagt de samme ord den aften, han for Eders frænders og Eders æres skyld gik hen og giftede sig med Ane Marie?"

"Hvad forlanger I da af mig, vagtmester? Endnu har jeg ikke forstået Eder."

"Jeg tænkte, at det kunne blive godt igen med Eder og Svend, giv ham blot et venligt ord, lad det blive, som det har været før, så synger alle fugle for ham og solen vil skinne i hans hjerte, i stedet for at han nu sidder og sygner hen og kerer sig om intet."

"Ah! Nu begriber jeg Eder," udbrød Julie smilende og med et udtryk af ironi, som Ib var for ringe kender til at fatte: "I mener, at jeg skulle gå til Svend Gjønge?"

"Ja, åh ja!" svarede Ib ivrigt, "han ville blive sjæleglad derover."

"Dernæst skulle jeg give ham gode ord, bede ham om forladelse, hvis jeg havde været så uheldig at mishage ham, ikke sandt?"

Ib glemte at svare, medens han forbavset vedblev at stirre på hende. Han begreb ikke ret, at denne blide og fortryllende mine skjulte en hjerteløs spot.

"Det ville I, at jeg skulle gøre," vedblev Julie med glødende kinder og flammende blik. – "Jeg! – Min kæreste vagtmester! Synes Eder dog ikke, at I fordrer noget for meget?"

"Om så er," svarede han bedrøvet, "da vidste jeg ikke bedre, jeg holder så meget af Svend og talte af mit hjertes enfoldighed."

"Jeg regner Eder det heller ikke til last," svarede Julie leende, "men hvad I forlanger, hører virkelig til umulighederne."

"Ak ja, det får da være; jeg troede, at I ville røres af min bøn, og at Svend ikke havde forspildt al Eders kærlighed, siden I dog bestandig vil beholde så megen grund til at agte ham."

"Så megen grund?" gentog hun.

"Ja, hvorledes turde I vel ellers give ham så mange af Eders hemmeligheder at bære? Men I ved vel, hvad I gør," vedblev han heftigt, "når I sætter Eders lid til mænd som os, der er for ringe til at være Eders lige, men mægtige nok til at holde Eders velfærd og liv i vore hænder."

"Virkelig?"

"Ja, som Svend og jeg gør."

"Men der fortæller I jo noget aldeles nyt og truer mig tillige."

"Nej," svarede Ib roligt, "jeg er kun kommet for at bede og går min vej igen, ret nu, da jeg ser, at det ikke fremmer mig noget."

"Og dette brev?" sagde Julie, idet hun tog papiret, som Kørbitz havde bragt hende.

"Nå ja," svarede Ib ligegyldigt. "Det var et middel til at komme herind. I skal ikke holde det for andet."

"Hvorledes er det kommet i Eders hænder?"

"Som jeg sagde," svarede Ib, "skæbnen føjede det så, at jeg og mine skulle blive herrer over alle Eders hemmeligheder, og brevet der beviser kun, at han, som I nu skænker, hvad der tilhører Svend, før har ladet sig nøje med en langt ringeres gunst uden dog at kunne nå den."

"En ringere?" gentog Julie med en heftighed, som det kostede megen møje at beherske.

"En fattig tjenestekvinde. Hun afslog hans bønner, fordi hun bedre end Svend vidste, at det kun volder fortræd og kummer, hver gang vor stand slutter sig til Eders."

"Hvem var det?"

"Min søster. Hun tjente på en af Kai Lykkes gårde og var ærbar af sæder og køn at se til. Så bejlede Kai Lykke til hende i løndom med gaver og fagre ord, og da hun ikke ville fremme hans vilje, jog han hende bort fra sin tjeneste. Den stakkels pige! Hun var så from, og hvert et menneskes ulykke gik hende til hjerte, derfor kunne hun heller ikke ret trives hernede, og Vorherre var så god at løse op for hende."

"Og I har endnu flere breve?" spurgte Julie.

"Åh ja," svarede Ib, idet han åbnede sin kofte og fremtog den pakke, som han havde omtalt til Ane Marie, da han fortalte

hende søsterens sørgelige endeligt. Blandt disse udsøgte han et, der var mærket med et rødt kors, og gav det til Julie.

"Her ser I et brev, som betyder mere end det første."

Julie læste brevet.

Det var det for Kai Lykkes senere skæbne betydningsfulde brev, hvori han hensynsløst søgte at give sin forsmåede kærlighed større betydning ved at prale af tidligere lykke og prale af, at ikke engang landets mægtigste dame havde nægtet ham den gunst, han søgte hos Soffi Abelsdatter.

"I fatter vel, hvem kaptajnen mener, og begriber også, hvordan det ville blive modtaget af den høje frue."

"Jeg begriber, at det ville koste dig dit liv, hvis det skete."

"I mener vist hans liv," svarede Ib. "Jeg tænkte mig det samme; hans liv som Eders ære ligger begge i vore hænder."

"Men jeg beholder dette brev," udbrød Julie pludseligt og lagde sin hvide hånd over det.

Ib trådte et skridt nærmere og sagde: "Nej, det vil I aldrig gøre."

Han ledsagede disse ord med et bestemt og truende blik og lagde sin brede hånd ovenpå hendes.

Julie drog sin tilbage.

"Det behøves ikke heller," ytrede han og skjulte brevet i sin kofte. – "Jeg har, forvaret dem hidtil og kan gøre det endnu. Det var ikke på den måde, jeg tænkte at overtale Eder."

"Hvad har du da i sinde at gøre med disse breve?"

"Jeg vil gemme dem troligt," svarede han, "og hver gang jeg ser dem, skal det rinde mig ihu, at afstanden mellem os er endnu kortere, end I mener."

"Nu vel," sagde Julie beroliget, "den triumf vil jeg lade dig, men glem ikke dit løfte. Kløgtig er du, som jeg i dag har erfaret, derfor vil du selv kunne regne ud, hvad der er mest værd, dit liv eller din tavshed, det ene vil i sandhed bero på det andet."

"Vær I kun rolig," svarede Ib. "Min tunge har aldrig kendt vejen til mit hjerte. – Giver I mig slet ingen hilsen at bringe til Svend, ikke et eneste venligt ord?"

"Jo! Bed ham hilse sin hustru fra mig."

Da Ib kom uden for, fandt han Kørbitz siddende på en stol i forværelset, tilsyneladende ivrigt beskæftiget med Arild Hvitfeldts krønike, som dog ikke forhindrede, at han jo havde hørt hele samtalen, der blev ført i det næste værelse. Idet ridderen fulgte Ib til Julie, lod han døren til hendes værelse blive stående på klem og belurede dem for at komme på spor efter den hemmelighed, som Kai Lykkes brev allerede havde givet ham nys om, og hvorved han blot søgte en længe savnet lejlighed til at ydmyge sin rival, uden at ane, af hvad natur eller hvor vigtig denne hemmelighed kunne være.

"Nå, vagtmester!" udbrød han, da de kom ud i korridoren, "har I nu forrettet Eders ærinde? I talte min tro godt for jer."

"Så Eders nåde hørte, hvad der blev sagt?"

"Hvor kunne man andet? Det var næsten ikke muligt at læse et ord i den rare krønike, så højt som I talte."

Ib tilkastede ridderen et mistroisk blik.

"Således fik jeg da at vide, at vagtmesteren gemmer på nogle breve fra min kære ven, kaptajn Lykke. For hans skyld ville jeg nødigt, at de skulle komme videre."

"Jeg tror heller ikke, det var ham tjenligt," svarede Ib.

"Lad os gøre en handel, min gode vagtmester! som to gamle kammerater handler."

"Åh nej, derved ville nådige herre have fordelen alene på sin side. I viser mig så megen gunst, at jeg ville give efter i enhver af mine fordringer derover."

"I er en ædel sjæl!" sagde Kørbitz og rakte Ib hånden.

"Lad os hellere bære os ad som to fremmede, siden man i handel kun plejer at søge sin egen fordel," vedblev vagtmesteren. "Hvorom mente den nådige herre ellers, at vi skulle købslå?"

"Om min vens breve. I lader mig få dem allesammen, og jeg betaler et guldstykke for hvert brev."

"Nådige herre! I er for ædelmodig og ville tabe for meget ved den handel, desuden har jeg besluttet aldrig at skille mig ved disse breve."

"Hvorfor?"

"Og hvorfor vil I købe dem?"

"For ikke at volde kaptajnen ulykke, om de kom i andres hænder."

"Nej, så synes jeg dog bedre om at forvare dem selv."

"Men hvorfor, min kære vagtmester og gamle kammerat?"

"For ikke at volde kaptajnens ulykke, om de kom i Eders hænder." Efter disse ord gjorde Ib en dyb hilsen og gik ned ad trapperne.

28. Krig i fred

Vagtmesteren forlod slottet med en mindre sikker holdning, end han var kommet, og med et åsyn, hvis dybe sørgmodighed udtrykte hele hans fejlslagne håb. Han tog vejen ned mod Gjerderød for at træffe det bud, der skulle bringe brevet til Inger.

Inde i skoven skinnede solen ned mellem træerne. Flagspætten hamrede på stammens bark. Rådyrene fo'r forbi ham i en fristende nærhed. Ib agtede på intet, han fortsatte sin gang med nedbøjet hoved og i dybe tanker.

Han blev afbrudt i sine betragtninger ved lyden af hestetrav inde i skoven. Straks efter viste sig to damer, ledsaget af en tjener, som fulgte dem i nogle skridts afstand. Den yngste af damerne var kommet forud; ved at se vagtmesteren bragte hun sin hest til et hurtigere løb og red hen imod ham.

Det var en ung pige med et friskt og barnligt ansigt, hvis fine farve det hurtige ridt havde forøget. Hendes store, mørkeblå øjne skuede så tillidsfulde og sorgløse omkring og vidnede om større blidhed end ånd. Den lette og tvangfri holdning, hendes dragt og den ærbødige afstand hvori tjeneren fulgte, betegnede den adelige dame.

Man elskede hos hende den ynde, hun udbredte over enhver handling, og glemte derover den skønhed, hun fattedes.

Den anden dame var meget bleg, mindre rank og over de år, hvor det hører til gode sæder at omtale en dames alder. Mellem begges træk fandt en påfaldende lighed sted, som lod antyde et nøje slægtforhold.

Det var fru Elsebeth Buchwald til Høffdingsgård og hendes datter Karen, som her kom Ib i møde. Fruen var enke efter den forrige lensmand på Jungshoved, Jørgen Kaas til Guddumlund.

Efterhånden som Karen nærmede sig Ib, viste hendes ansigt en levende glæde, og hun standsede sin hest med udråbet:

"Ib Abelssøn! Er det virkelig Eder?"

Ibs krigerske anstand forsvandt aldeles ved lyden af denne stemme, hvis ord var blide og smigrende som et kærtegn; han svingede sin befjerede hat og strakte den anden hånd op til hende, idet han udbrød:

"Nådige lille jomfru Karen! Gud velsigne Eders kønne øjne, for I kendte mig igen."

"Men hvordan kommer I i denne dragt, hr. vagtmester?" sagde Karen leende.

"Åh ja, ikke sandt! Det har haft god fremgang med mig siden den første vinter, jeg kom til Eder, og vi købslog sammen om de små skovskader og silkehaler. – Eders Nåde rider vel i besøg til Jungshoved denne eftermiddag?" vedblev han, henvendt til fru Elsebeth.

"Gud nåde os for, hvad besøg vi ride til," svarede fruen. "Vi kommer som flygtninge hjemme fra vor gård, som svensken har besat og spiller mester i."

"Svensken!" gentog Ib forbavset. "Men nu har vi jo fået fred i landet; tilmed siger folk, at de allerede er draget over til Fyn og Holsten."

"Nogle af dem, men i Vordingborg ligger dog to tyske regimenter endnu, det må vi bekende til vor nød og jammer, for de bliver sendt ud hver dag for at søge proviant og foder i omegnen. De udøver nu krigen på egen hånd og brandskatter

og plyndrer på alle gårde. Og da de opdagede, at jeg sad enke på Høffdingsgård, alene med Karen og vort tyende, kom de til os, en kaptajn med syv menige ryttere, og svor på at tænde gården i brand på alle fire hjørner, hvis vi ikke viste dem, hvor vi havde forvaret vort sølvtøj, og gjorde dem til gode med vor bedste vin! Hvad skulle vi svare? Jeg gav dem nøglen til vinkælderen, og medens de drak, lod jeg vore heste sadle og flygtede bort, det hurtigste vi kunne."

"Ak, nådige frue!" svarede Ib. "Ingen har dog bedre vilkår end I, siden en lille Guds engel står i forbund med Eder." Han blev blodrød over sin egne ord og vovede ikke at hæve sit blik op til Karen.

Den unge pige smilede. Fru Elsebeth vedblev:

"Svenskerne opdagede, at vi drog bort, og satte hårdt efter os, lige til vi kom op i skoven på denne side Tågeby."

"Og hvorhen agter nådigfruen nu at drage?"

"Til hr. Jørgen på Jungshoved, siden det tilkommer ham at værge om vor ret og skaffe fred i lenet."

"Gud bedre det, for hvad fred han skaffer Eder," ytrede Ib med et skuldertræk. "Nu nys forleden har han selv måttet værge sig for overfald og indbrud af ugerningsmænd og det hvervede folk, som fulgte med svenskehæren tilbage. De skændede og røvede oppe hos os, hvor de kom frem, de brød ind i husene og jog folkene ud, imens de tog, hvad der fandtes i kister og læddiker. Øster på ligge nu Kjøng og Snertinge gårde forladte, i Nørre Mern ligger seks gårde og i Ørslev syv gårde plyndrede, men i Ambæk er hele byen afbrændt eller øde. Således ser det ud i Jungshoved len."

"Min Gud!" udbrød fruen. "Hvad skal vi da gribe til?"

Ib lod til at overveje, han følte sig pludselig behersket af en tanke. "Om fru Elsebeth tillader det," sagde han, "da kan jeg give Eder et godt råd og nævne Eder to mænd, der kanske bedre end lensmand Jørgen ville være i stand til at skaffe Eder fred til huse."

"Oh, nævn mig dem!"

"Kender I noget til Svend Gjønge?"

"Skytten på Jungshoved? En ufri, der hverken fører skjold eller adeligt mærke."

"Har da skjold eller adeligt mærke hidtil været i stand til at værge for den nådige frue?" spurgte Ib krænket.

"Min kæreste moder!" udbrød Karen livligt. "I må ikke sige således, Svend Gjønge er min helt, om ham taler jo alle i disse dage. Oh, lad os komme til ham, jeg føler en inderlig længsel efter at få ham at se, måske vil han hjælpe os, når han hører vor nød."

"Ja det vil han nok," svarede Ib i en tone, der vidnede om den fuldkomneste overbevisning, "for aldrig har jeg kendt den mand, der mægtede at sige nej, når lille jomfru Karen sagde ja."

"Hvem var den anden, I mente?"

"Hans navn tør jeg ikke nævne, siden I vragede Svends."

"Sig det alligevel, Ib Abelssøn !" sagde Karen smilende. "Nævn det til mig!"

"Den anden er en ringe person, der i dag har mærket, at han duer til ingenting, hvis ikke Svend er til stede. Han er at ligne ved en jagthund, der kun kan jage, når skytten er med, men så er han også dygtig, kan I tro, og viger ikke for den gloende ild, så folk de kalder ham for god og kongen giver ham kønne klæder."

"Det er vist dig selv," sagde Karen smilende.

"Ja, nådige jomfru!" svarede Ib undseligt. "Det er mig selv, for jeg kender ingen bedre."

"Så lad os da komme til at tale med denne Svend Gjønge!" Ytrede fru Elsebeth. "I en nød som vor griber man selv efter et halmstrå."

"Ja, men man bliver ikke frelst ved et halmstrå," svarede Ib. "Her skal mere til."

De to damer satte deres heste i gang. Ib holdt skridt med dem.

"Om nu nådigfruen vil agte på mit råd," ytrede han lidt efter, "så taler I til Svend med blidhed og med fagre ord. Han er noget kort for hovedet af og til, og når det er tilfældet, gælder ingen persons anseelse."

"Jeg håber dog, min gode vagtmester! at han kender den agtelse, han skylder sine foresatte og høje overmænd," svarede fruen fornemt. "Mig synes også, at vi vise ham en særlig gunst ved at lægge vor sag i hans hænder."

"Å nej," svarede Ib smilende. "Det er han vant til før i dag. Skikkede selv Hans høje Nåde kongen i vinter sit bud ud for at finde Svend Gjønge og lægge en stor del af rigets sag og velfærd i hans hænder."

"Nå, og Svend?"

"Ja, Svend sendte buddet tilbage, da det ville give ham råd om, hvordan han skulle handle."

"Det vovede han!" udbrød fruen forbavset.

"Ja, det vovede buddet."

"Nej, det vovede Svend?"

"Ak, Svend!" gentog Ib leende. "Han gav manden, som også var af høj stand, den besked tilbage, at når kongen og rigets råd næste gang havde hans hjælp behov, så gjorde de bedst i enten at have fuld tillid til ham eller også at se sig om efter en anden. Derpå tog Svend og hans kammerat, ham, jeg før nævnte, fat på arbejdet, de vovede, hvad de andre ikke havde villet vove, og Vorherre gav dem en håndsrækning med, så ærindet blev vel forrettet."

"Men hvorledes optog Hans Majestæt kongen skyttens ubegribelige dristighed med den hilsen, han sendte tilbage?"

"Såre vel," svarede Ib.

"Nej, fortæl os mere omstændeligt derom, min kære vagtmester!" bad Karen, idet hun ledte sin hest nærmere til Ib.

"Kongen tog Svends hånd og trykkede den mellem sine, så bad han Gudfader velsigne ham for hvad ædel dåd, han havde bedrevet, og sagde, at han kunne begære, hvad han ville, så sandt der ikke var nogen belønning i hans magt, som skulle blive ham nægtet."

"Hvor var det smukt af kongen!" udbrød Karen bevæget.

"Åh, hvad," ytrede fru Elsebeth, "sligt fortæller man."

"Ja, og sligt tror man på."

"Efter hvilke beviser?"

"Fordi jeg stod og så det," svarede Ib.

"Hvad udbad Svend sig af kongen?" spurgte Karen.

"Nådige lille jomfru!" svarede Ib. "Hvad skulle han vel fordre. Man giver ikke sit liv hen for gods og mønt. Svend bad om intet, han kyssede kongens hånd, så var det godt. – Åh, jo dog," vedblev han straks efter. "Han bad kongen om at gøre mig til

vagtmester og føjede nogle flere ord til, men dem har jeg glemt."

"Jeg ser da, at Hans Majestæt opfyldte hans ønske," ytrede fru Elsebeth.

"Hellige Kors!" ytrede Ib heftigt, "om han gjorde? Hvis Svend havde bedt ham gøre mig til general, ville jeg være blevet general og admiral tillige. – Af det, jeg her har fortalt," lagde han listigt til, "vil nådigfruen kunne forstå, hvordan I må tiltale Svend, når vi nu kommer hjem til ham."

"Hvad mener I med at komme hjem til ham?" gentog fruen. "Jeg antager, vi rider op til Jungshoved og sender derfra bud ned til Svend."

Ib standsede og betragtede hende forbavset.

"Ja, hvis det er nådigfruens mening, så vil jeg ønske Eder far vel, jeg behøver da ej at følge med Eder længere."

"Men hvad skal dog alle disse omstændigheder sige?"

"Eders sendebud får ikke Svend til at gå op til Jungshoved."

"Tror I virkelig, han skulle vove at nægte det?"

"Jeg er næsten bange for, at han vover det. Han er nu engang ikke anderledes."

"Oh, min kære moder!" bad Karens blide stemme, "lad os følge Ib Abelssøns råd og ride ned til Svends bolig. Vi skal også nok være venlige imod ham," vedblev hun med et nik til Ib, "siden vi begge erindrer, at det ikke er hans overmænd, men to betrængte damer, der kommer for at bønfalde om hans hjælp."

Fru Elsebeth tav, lige overrasket over begges ytringer.

"Jeg synes, Eders nåde sagde noget," udbrød Ib med en polisk mine.

"Hvor bor da denne skytte, mod hvem man har så mange hensyn at tage?"

"Ja, lad os så kun drage videre," svarede Ib med et veltilfreds nik, "nu forstår jeg nådigfruens mening."

Straks efter drejede de ud fra skovvejen, opad mod landsbyen Roneklint.

"Nu har jeg dem, hvor jeg ville," tænkte den listige vagtmester; medens han skred foran med de længste skridt, han mægtede at tage.

"Og jeg har da alligevel virket noget godt i dag, så slet den end begyndte. Når lille jomfru Karen først kommer og beder med sin bløde stemme, så siger han ja, og vi får ham lokket til en bedrift, hvorved han glemmer den sorg, han nu sidder og kvæler sig med derhjemme."

Samme eftermiddag, to timer senere, sås flere mænd i små hobe komme ud fra Gjerderød og Rekkinde, to landsbyer, hvor gjøngerne under krigen især havde deres tilhold. De drog nedad mod Høffdingsgård og var alle bevæbnet med musketter og korte, brede sabler.

Den foregående dag havde Svend sammenkaldt sine folk og uddelt penge blandt dem. Dette gjorde en overordentlig virkning på gjøngerne, og Svend steg særdeles i deres mening. De nøjsomme anså for en gunst, hvad der tilkom dem som ret. Det var desuden første gang, de havde modtaget løn for deres tjeneste.

Der herskede en tilfreds og munter stemning blandt dem denne eftermiddag, og udtrykket i deres ansigter lod formode, at den anledning, i hvilken de drog frem, måtte være dem særdeles kærkommen.

Da de nåede den lange skovstrækning, som dengang gik fra Neble rundt om Høffdingsgård i lige retning til Ulfsund, steg mændene over gærdet og forsvandt mellem træerne. På den samme vej kom straks efter et ryttertog til syne, bestående af to mænd og to damer. Det var fru Elsebeth og hendes datter, ledsaget af Svend Gjønge og Ib.

Svend red ved siden af Karen. Over hans blege og sørgmodige åsyn svævede et venligt smil, hver gang den unge dame talte, og dette skete temmelig hyppigt. Fruen derimod sad stiv og ordknap på hesten og stirrede frem foran sig, som om hendes sidemand, den stakkels vagtmester, aldeles ikke var til stede.

Det var gået med Svend, som Ib formodede; hans livlighed vendte efterhånden tilbage under indtrykket af Karens milde og blide øjne og den tankeveksling, som det forestående togt fremkaldte.

Hans hoved hævede sig, og hans figur blev mere rank; medens han overvejede faren og midlerne til at beherske den. Hans sorg var imidlertid trådt i baggrunden, eller var det måske netop den, der ansporede ham til ny virksomhed? Det er jo således tilfældet, at ulykken, der bliver en afgrund for den svage, er en bro for den stærke.

Under tavsheden, som imidlertid opstod, betragtede Karen ham nysgerrigt og frygtsomt og anstillede sammenligninger mellem originalen og det billede, som hun selv allerede for længst havde dannet sig af gjøngehøvdingen under de hyppige samtaler, som hans bedrifter gav anledning til i hendes hjem.

"Men betro mig dog den plan, I nu så længe har grundet over," udbrød hun, da de kom ind i skoven, hvortil svenskerne

samme formiddag havde fulgt dem. "I lovede at føre os fri og frelst tilbage til Høffdingsgård, og man fortæller om Eder, gjøngehøvding! at I er en mand, der holder Eders løfter. Jeg begriber kun ikke måden."

"Åh, hvad!" svarede Svend. "Sagen er ikke så farlig; der gives endog tre måder, hvorpå det vil kunne ske. Den første og letteste er, hvis svenskerne allerede skulle være draget bort, når vi kommer ned til gården."

"Desværre, jeg tvivler derom."

"Ja, så bruger vi den anden måde og taler til dem i mindelighed; siden vi har fået freden tilbage i landet, må man fare noget med lempe."

"I mindelighed!" gentog fruen spottende, "og tror I, det vil kunne hjælpe?"

"Nej, frue!" svarede Svend, "det tror jeg ikke; men så har vi i sinde at bruge magt. Det var den tredje måde, jeg mente. Før vi fanger an på noget, skal jeg bringe Eder i sikkerhed ned til Mern."

Medens Svend talte, bøjede Ib sig forover på sin hest og lyttede.

"Der kommer en rytter ridende bag efter os," udbrød han. Svend vendte sig om og så straks efter i nogen afstand en rytter vise sig på en tværvej.

"Altså ved vi da, at de endnu ikke er redet bort," udbrød han roligt.

"Hvad agter I nu at gøre?" spurgte fruen, hvis venlighed syntes at komme med faren.

Svend smilede. "Jeg agter at bruge det andet middel, jeg nylig nævnte," svarede han.

"Jeg erindrer det ikke."

"Vi beder dem om at drage deres vej," svarede han smilende.

"Det tredje middel vil dog vist bedst slå an," bemærkede Ib.

Dragonen var nu kommet så nær, at man kunne bemærke en bylt klædningsstykker, som han havde fastspændt med en læderrem foran sig. Over begge pistolhylstrene hang to store drevne messingfade af den sort, som man endnu i vore dage af og til ser opstillet til pynt i storstuen i gamle bøndergårde. Bag på sadlen var sammensnøret et levende får, som flere gange ved en ynkelig brægen tilkendegav, hvor ubekvemt det fandt sit leje. Dragonen selv var en høj, swærlemmet skikkelse, hvis kulsorte hår og mundskæg, brede næse og fremstående kindben røbede den slaviske herkomst. Hatten sad tilbage fra panden på baghovedet, hans blodrøde ansigtsfarve og usikre holdning syntes at vidne imod en fuldstændig ædru tilstand. Men var dette end tilfældet, så bevirkede den hos ham kun en særdeles tilfreds og lykkelig stemning, der udtrykte sig i et vedvarende smil og i en sang, hvis åndrige ord og melodi begge lod til at være en frugt af øjeblikkets inspiration. Da han kom nærmere, hørte man uafbrudt gentage

"Gebe Gott, daß es immer,
Es immer so wäre."

Rytteren mærkede ikke fru Elsebeth og hendes ledsagere, før han befandt sig i nogle få skridts afstand fra dem. Han standsede sin hest og syntes at betænke sig; men straks efter red han fremad igen og hilste de to damer med pallasken, medens han gentog sine vers, denne gang i mere gennemtrængende toner og med en aldeles forandret melodi.

"Gud i vold, I gode mennesker!" udbrød han, efter at sangen var endt, i en næsten uforståelig blanding af svensk og tysk. "Siden vi har fået fred, kan vi vel nok ride et stykke vej sammen; jeg holder meget af et godt kompagniskab."

"Den oppakning, I fører med, tyder just ellers ikke på fred," bemærkede Ib.

"Åh, hvad!" svarede dragonen, idet han kastede et tilfreds blik ned på sit rov, "et par klædningsstykker, nogle mobilier og en smule til føden. Vi trænger hårdt til alle dele, og når man ikke kan få, hvad man holder af, må man holde af, hvad man kan få. Det er min religion."

"I farer da fort med at røve og plyndre, efter at freden er kommet?"

Dragonen syntes ikke ret at have opfattet denne ytring; han sukkede og udbrød:

"Desværre ja! vi har fået fred; jeg ville lade mig male sort, om den rare krig kunne vare blot et halvt års tid endnu. Det sværger jeg til den hellige jomfru, og hvad nu alle de andre gode helgener hedder, som hjælper en brav krigsmand, at jeg aldrig har truffet på et bedre og agtværdigere folk end dansken. Krigede jeg i Spanieland, så værgede de sig som desperate, sloges om dagen og myrdede os om natten; kom jeg til Italien, drak vi døden i deres forgiftede vin; førte krigen os i et fattigt, forhungret land, lede vi nød og svar elende, indtil halvparten af vore folk døde af sult."

"Ak!" udbrød Ib, "hvorfor døde ikke også den anden halvpart af sult?"

"Den døde af tørst, min brave kammerat! I dette land befinder man sig derimod som i Himmerig, blandt lutter

fromme og ærlige sjæle, de slås ikke, de værger sig heller ikke, løber bort, når vi kommer, men sørger altid først for at samle kister og læddiker fulde til os."

"Hvor har I drevet hærværk i dag?" spurgte Svend.

"Ak ja, denne dag glemmer jeg aldrig," vedblev soldaten. "Når jeg engang kommer hjem, vil jeg skære den ind på bjælken i min stue, så dybt, at mærket skal gå igennem på den anden side. Vi førte vore heste ind i bondens storstue, trak dragkisten ud og gav dem havre i skufferne, så udsøgte vi os de bedste af fårene, drak mjøden og spildte, hvad vi ikke mægtede at drikke. Da bonden omsider begyndte at kvække, bandt vi ham fast til bilæggerovnen, klædte ham af, og en mand fugtlede ham med sabelskeden, medens en anden under pryglene tvang ham til at synge:

"Gebe Gott, daß es immer,
es immer so wäre."

Den misundelige græd og sang på én gang, imens tog enhver af os, hvad han syntes bedst om. Hellige jomfru! Jeg siger det med grædende tårer, så lykkelig en dag har jeg aldrig oplevet. Min gode skytshelgen skal have ret til at gøre mig til en hvalfisk, om han lyster, hvis det ikke er sandt."

"Hvorfor just til en hvalfisk?" spurgte Ib.

"For så tog jeg den lille jomfru der og satte hende på min ryg og svømmede bort med hende," svarede dragonen med et nik over til Karen. "Men I har ret, derfor behøver jeg da endelig ikke at blive til en hvalfisk. I rare mennesker lader mig vel nok få hende med det gode. Hun skal også være mit bytte."

Svend kastede et blik på Karen. Hendes ansigt var blevet blegt og vidnede om frygt, men denne mine forsvandt, idet hun

hævede sit hoved op til ham, og deres blikke mødtes. Disse fromme, mørkeblå øjne antog da et udtryk af tryghed og en fast fortrøstning til hans nærværelse, der var mere veltalende og tillige mere smigrende end de bedst valgte ord.

"Hun kan måske gøre sig forhåbning om at følge med til min hjemstavn og blive så godt som min hustru, når vi drager ud af landet."

"Ja, det kommer dog an derpå," svarede Svend.

"På hvad?"

"Om I får lov til at tage hende med."

"Hvad for noget, kammerat!" udbrød dragonen med en virkelig følt overraskelse. "Hvem skulle vel kunne forbyde det? Er I kanske den lille piges broder?"

"Hun er min datter!" ytrede fru Elsebeth i en tone og med en værdighed, der fuldkommen egnede sig til at betegne den uhyre forskel mellem at være Svends søster og hendes datter.

"Ah, det forstår jeg nok, gamle frue! Han er da Eders mand."

Fru Elsebeths ansigt rødmede af harme, idet hun svarede:

"Jeg er fru Elsebeth Buchwald til Høffdingsgård, en dame ud af den høje adel, og denne mand er en ufri."

"Ufri!" gentog dragonen uden at fatte dette ords betydning, "det vil sige, at I slet ikke står i slægtskab til ham?"

Svend smilede og vedblev at tie.

"Han er et tyende," sagde fruen, "som vi tillod at ride ved vor side, fordi han pralede med at kunne beskytte os mod de råheder og fornærmelser, vi befrygtede undervejs."

"Om så er," sagde dragonen, "da har jeg jo frelst min samvittighed, og jeg tror, at jeg tager begge disse to små fruentimmer, den unge for hendes kønne ansigt, den gamle for

hendes kønne klæder. I skal være vidner, I gode mænd! når mine kammerater kommer, at jeg har lagt beslag på dem."

"Hvor har I da gjort af Eders kammerater?" spurgte Ib.

"Ja, jeg begriber ikke, hvad de tøver efter," svarede rytteren, idet han standsede hesten og drejede hovedet tilbage. "Fire mand red vi ud af byen, men jeg må være kommet dem forud. Tys, stille! jeg hører nogen råbe inde i skoven, det er vist dem; der kommer de!"

Nede ved skovvejen kom tre ryttere ridende i skridtgang og syngende af fuld hals.

"Hvor mange var I da i alt, da I drog ud fra Vordingborg?" spurgte Svend.

"Først var vi tolv, men kaptajnen lod fire af os gøre en afstikker i omegnen, medens han selv red til herregården, som vort ærinde gjaldt."

"Tolv!" gentog Svend og Ib på én gang, idet de vekslede et talende blik.

"Den brave kaptajn! han ville, at vi allesammen skulle være glade og enhver af os få sin del af byttet. Om I nu vil gøre mig noget til behag, min gamle kone!" vedblev han og greb fruens hest i tøjlen, "så har I intet imod, at vi rider ind bag træerne, mens jeg tager denne rare kåbe af Eder og pakker den sammen, før kammeraterne får øje på den. Ved min adelige ære! når de ser Eders kostbare klædning, vil de rive stykke for stykke bort af den, så der til sidst ikke bliver noget tilbage for mig. Kom, gamle, kom!" vedblev han med et ryk i hestens tøjler, "det skal være klaret på et øjeblik, og I skal få en mandfolkekofte til at hænge over jer i stedet for."

Fruen tilkastede gjøngen et bedende blik. Frygten havde omsider fortrængt hendes stolthed, og hun udbrød:

"Vil I da ikke hjælpe mig, Svend?"

"I er fru Elsebeth Buchwald til Høffdingsgård," svarede han, "og har at søge hjælp hos den høje adel, men ikke hos en ufri mand."

"Min kære Svend Gjønge ! I må ikke regne mig disse ord til last!" hviskede hun grædende.

"Nådige frue glemmer sig selv foran den fremmede mand," vedblev Svend, "et tyende kan ikke være Eders kære, og den beskyttelse, jeg lovede, var kun praleri!"

"Kommer I så?" vedblev dragonen, som var redet nogle skridt forud.

"Jeg kan frelse Eder," sagde Ib, "hvis I vil sige ja til hvad jeg fortæller, og vedgå alt, eftersom talen kan falde."

"Oh, min Gud! Jeg vil gøre hvad som helst I forlanger."

"Så er det godt," sagde Ib. "Lad manden kun komme."

"Mine gode dragoner!" vedblev han, "vi lader nu den sludder fare, og fruen der skal ikke følge med Eder."

"Hvordan, kammerat! hvem vil forhindre det?"

"Jeg er den nådige frues mand."

"I, vagtmester!" råbte dragonen.

"I kan jo spørge hende selv."

Dragonen vendte sig forbavset om mod fruen.

"Ak ja!" svarede hun, "det forholder sig således."

"Og den lille pige?"

"Det er vor kære datter," svarede Ib, "og det kan jeg sige jer god for, at enhver fader kan lægge sine hænder sammen og takke Vorherre for et sådant barn. Vi giftede os såmænd af

kærlighed, jeg og den rare frue, da hun aldrig havde kendt en mand, der var mere efter hendes sindelag, og som havde så køn en kofte at bære, som jeg. Er det ikke sandt, hvad jeg siger, nådige frue?"

Hun nikkede. Under disse kvaler svigtede hendes stemme, og læberne skælvede, idet hun betvang gråden. Karen vendte sig om og tilkastede Svend et bebrejdende blik.

"Ak, gjøngehøvding!" udbrød hun sørgmodigt, "er det således, I holder Eders løfter? Jeg ventede mig bedre af Eder."

"I skal heller ikke blive skuffet," svarede Svend godmodigt. "Endnu har det ingen fare."

29. Hvorledes teologien kan opfordre til uforsonlighed

I samme øjeblik, den svenske rytter vendte sig om mod fru Elsebeth og greb hendes tøjler, for med magt at føre hesten ind mellem træerne, blev han anråbt af sine kammerater, der nu havde nærmet sig på få skridts afstand. Dragonen opgav sin hensigt og slap tøjlerne. Selskabet bestod nu i alt af otte personer. Svend havde skiftet plads og red imellem de to damer. Ib lod sin hest gøre et spring, som bragte ham nærmere til fruen. Dragonen kom derved til at ride på hans højre side.

De tre sidstankomne førte ligesom deres kammerater en oppakning, der bestod af klædningsstykker, tinfade, dræbte gæs og høns. En af dem havde en stor messingkedel hængende foran på hesten som en pauke. Man havde ikke vraget eller forsmået nogen som helst genstand, der kunne lade sig gøre til penge nede i Vordingborg. Rytternes usikre holdning og glødende kinder vidnede tillige om den opmærksomhed, de under togtet havde haft lejlighed til at skænke bøndernes mjød og brændevin. Fra nu af fulgte Ibs øjne uafbrudt enhver af Svends bevægelser; han havde en dunkel anelse om, hvad der forestod, rettede sig i sadlen og klirrede med sin sabel.

"Hvad Djævelen er det for et kammeratskab, du her har gjort, Wentzel?" udbrød den ene af rytterne.

"Det er meget godt kammeratskab," svarede Wentzel. "Den lille jomfru der skal være min kone, den gamle er hendes moder, hende har jeg også ærligt og redeligt gjort til bytte, før I kom,

hvorpå jeg har taget de gode mænd, som rider med os, til vidne."

"Sikke kostbare klæder den gamle har på," udbrød den ene.

"Ja, og en lang sølvkæde om halsen med en skilling i," ytrede Wentzel, "hvad giver du mig for den?"

"Hendes kåbe vil jeg købe af dig, at jeg kan give min kæreste den nede i byen."

"Men hvad er det for to mænd, der rider med? Den ene ser jo ud, som om han var vagtmester blandt krigsfolket."

"Ja, jeg er vagtmester," svarede Ib forekommende.

"Og den anden i den grønne kofte med jægerhornet ved siden. Hvad er Jeres håndtering?"

"Jeg er skytte," svarede Svend, "og kan tude i horn for de gode krigsmænd."

"Så tud os et stykke!" sagde Wentzel.

"Ja, nok!" svarede Svend. Han satte hornet for munden og udstødte tre stærke og langtrukne toner, der gentoges af ekkoet dybt inde i skoven; derefter blæste han en jagtmelodi, som jægerne bruger, når de samles til jagten. Da Svend tav, bøjede vagtmesteren sig forover på hesten og udbrød med den største ligegyldighed, som han kunne give sin stemme:

"Dernede på vejen kommer en mand gående, og han er klædt i en kofte."

"Jeg ser det nok," sagde Svend.

"Nå, hvad bliver der så af vor handel, Wentzel! Skal jeg købe den rare kæde, din kones moder bærer?"

"Nej, den skal sælges, som den vejer til. Hendes kåbe vil jeg hellere skille mig ved, og jeg mener, at tre sølvdalere er en spotpris for den."

"Tre sølvdalere!" gentog rytteren, "ja, men for den pris får jeg vel hendes fjerhat med?"

"Det skal du," sagde Wentzel.

"Vil hun også sige mig god for, at det er rigtig fint tøj, hun har i sin kåbe?" vedblev rytteren, henvendt til fruen.

Den ulykkelige dame tav, hendes tidligere selvtillid var aldeles forsvundet. Hun kastede et frygtsomt og bønligt blik over til Svend.

"Vær barmhjertig, Svend Gjønge!" bad Karen hviskende, "ser I ikke min stakkels moder? Hvor længe vil I lade hendes straf vare?"

"Jeg tænker ikke på nogen straf," svarede Svend. "Da hun hånede mig, sagde hun kun, hvad hun tænkte, og hun tænkte som alle de andre af hendes stand. Jeg tøvede blot, fordi jeg ville se at blive af med disse folk på en fredelig måde, uden at vor strid skulle gøre larm og advare dem dernede."

"Men de vil jo berøve min moder den kåbe, hun bærer," vedblev Karen. "Oh, for min skyld! læg Eder imellem og forhindr det."

"Nu vel da!" sagde Svend, "for Eders skyld. I skal blive dette selskab kvit."

"I gode mænd!" vedblev han, henvendt til dragonerne, "hold nu op med det sludder! I handler jo som børn og købslå om sager, der aldrig vil tilhøre Eder."

"Eja!" råbte dragonerne, lige forbavsede over disse ord og det truende ansigt, som ledsagede dem, "hvem vil forbyde det?"

"Det vil min tro jeg!" svarede Svend, og i samme øjeblik kastede han sin hest til siden og sporede den til et rasende spring ind mod de to ryttere, der red ham nærmest. Den ene af

disse veg tilbage, Svend huggede den anden i hovedet med sin hirschfænger. I samme øjeblik, Ib bemærkede Svends første fjendtlige bevægelse, holdt han sin hest tilbage, hvorved Wentzel kom ham et skridt forud; Ib bøjede sig over mod ham, greb ham i skuldrene, hævede ham ud over sadlen og kastede ham med al kraft ned mod jorden. De to andre dragoner greb deres pistoler, men inden de kunne gøre hylsteret fri for de pakker af klædningsstykker, som hang over dem, hørte de Svend råbe:

"Se Eder om! Ved det første skud, I løsner, er I dødsens!"

Rytterne studsede. På begge sider af vejen kom tre mænd til syne fra træerne og rettede deres bøsser mod dem. De begreb, at al modstand ville være unyttig. Wentzel havde rejst sig op efter sit ublide fald, han rakte Ib sin sabel og udbrød

"Det var godt kammeratskab, vi sluttede."

"Åh ja," svarede Ib, "på alfar vej skal man se sig for."

"Læg Eders våben fra jer," sagde Svend. "I ser vel, vi har overmagten."

Rytterne kastede deres våben. To af gjøngerne nærmede sig stedet, med geværløbene rettet mod de våbenløse svenske, og samlede våbnene sammen.

"I binder deres hænder, Tam og Jens!" vedblev Svend, "og før dem og hestene op på Jungshoved slot. Holder de sig rolige, så gør dem intet ondt, prøver de på modstand, så skyd dem ned. Hvis I kan komme så betids tilbage, så ved I, hvor vi mødes hernede."

Efter disse fyndige befalinger gav Svend Ib et vink, og de fire ryttere satte sig atter i bevægelse.

Karens ansigt var blevet blegt under det foregående optrin; da de red videre, trængte hun sin hest nærmere hen til Svends; hun ville tale, men idet hun hævede sit hoved op mod ham, strålede hendes øjne af tårer, og hun lod den ytring af taknemmelighed, han allerede læste i ethvert træk, bero ved at lægge sin lille hånd oven på hans.

Hendes moder havde derimod en mere lydelig måde at ytre sine følelser på, og således går det i reglen; medens vi føler dybest, fattes vi undertiden ord, og når vi har ordene, fattes vi undertiden evnen til at føle.

Ibs hele ansigt viste et uafbrudt smil, han gned sine hænder, rettede på sin uniform og vendte sig flere gange om i sadlen for at se, hvorledes det gik de overvundne. Gjøngerne havde allerede bundet deres hænder og førte dem tilbage ad vejen til Jungshoved.

"Det var forresten en god begyndelse," udbrød den snakkelystne vagtmester; som ikke kunne finde sig i Svends tavshed. "Jeg tænker, den spår os godt. Eders Nåde ser nu," vedblev han dæmpet, for at Svend ikke skulle høre, hvad han sagde, "at han der henne duer til noget, så ringe et tyende I holdt ham for at være."

Fru Elsebeth fik lejlighed til at benytte det forsonlige ord, som svævede på hendes læber. Ib vedblev:

"Heller ikke lægger I mig det til last, at jeg talte noget frit om Eder til dragonerne før, ordene flyver, som de kommer, og I gjorde mig imod. "

"Hvem har vi der?" udbrød Svend og pegede hen på vejen, hvor man så to mænd komme ud fra en tværsti og nærme sig rytterne.

"Den ene er Abel," svarede Ib, "den anden kender jeg ikke."

"Her bringer jeg dig en mand" udbrød Abels dybe basstemme, endnu inden han nåede dem, "som gik og forhørte sig efter dig hos vore folk, og som lod sig forstå med, at han havde et vigtigt ærinde at besørge."

Svend betragtede nogle øjeblikke den fremmede, han genkendte ikke dette blege, intetsigende ansigt. Ib havde en bedre hukommelse og udbrød, efter at have kastet et blik på manden:

"Det er jo den fromme kapellan, som vi mødte i Vordingborg den dag vi gik at skrifte for præsten."

"Ja, det er mig," svarede Tange. "Jeg har søgt efter Eder den hele dag, og –"

"Det er godt," sagde Svend, "lige nu skal vi tales ved om Eders ærinde." Han vendte sig mod Abel og udbrød:

"Har I set noget til ham dernede?"

"Der ligger otte mand på Høffdingsgård og støjer som besatte. Vi var netop kommet ned i byen, da vi hørte dig tude i hornet."

"Om nådigfruen så behager," vedblev Svend, henvendt til fru Elsebeth, "skal denne mand føre Eder til præsten i Sønder Mern, hvor I kan opholde jer, til svenskerne drager bort fra Høffdingsgård. Jeg håber ikke, det vil vare længe."

Fru Elsebeth var villig hertil og førte sin hest efter den allerede forudgangne Abel med en særdeles høflig hilsen mod Svend. Idet Karen fulgte sin moder, rakte hun ham hånden og ledsagede denne hilsen med et smil og et dvælende blik.

"Nå, præst!" udbrød Svend, da han og Ib var blevet ene med Tange. "Hvad nyt kan I så have at bringe mig? I må fatte Eder

kort, der er ikke længe tilbage til aften, og vi skal være færdige med endnu et stykke arbejde forinden."

"Det er just for samme arbejdes skyld, at jeg kommer. Kanske jeg kan være Eder til nogen nytte."

"I!" udbrød begge gjøngerne forundret.

"Hvorfor ikke? Jeg har i de sidste dage haft tilhold hos ridefogden på Høffdingsgård, hvor svenskerne nu huserer. Jeg skal vise Eder en løngang, hvorfra I ubemærket kan komme op i gården, og jeg skal levere dem alle i Eders hænder, folkene og kaptajnen, så I kan handle med dem, som I lyster."

"Og alt dette vil I gøre, en gejstlig og fredens mand?"

"Det vil jeg," svarede Tange bestemt.

"Ved I hvad, kapellan; jeg tror Eder ikke."

"Det kan være, men når denne aften er forbi, skal I få bedre grund til at tro mig, end I har haft før."

"Hvad mener I dermed?"

"Ak, gjøngehøvding! ulykkeligvis var det mig, der kom til at røbe Eder, dengang I drog bort med skatten fra Vordingborg."

"Ja, folk sagde det rigtignok," svarede Svend, "men jeg troede ikke, at I selv ville vove at fortælle mig det."

"Jeg kan ikke tabe mere derved, end jeg alt har tabt. Præsten jog mig bort fra sit hus, hans datter gav mig min trolovelsesring tilbage, og jeg forlod byen, tiggefærdig og hånet af alle. Så drog jeg op til København for at lade mig stille blandt landets krigsfolk og få lejlighed til en bedrift, der kunne viske den forrige ud, men freden kom forinden, jeg vandrede afsted igen på min fod, at søge mit ophold hvor jeg kunne, det jeg nu har fundet hos min kære mosters søn, fogden på Høffdingsgård, hvor jeg lærer hans små børn kristendom og at skrive på tavle.

Alt som jeg sidder ved mit arbejde i morges, kommer han, denne nedrige kaptajn, årsagen til alle mine genvordigheder, ridende ind i gården for at røve og plyndre, da løb mig galden i blodet, jeg længtes efter at forskylde ham de ulykker, han havde bragt mig i, og gik for at opsøge Eder, så snart fruen var redet bort."

"Hvad er det for en kaptajn?"

"En hvervet mand, tysker af fødsel, hans navn er Manheimer."

"Manheimer!" udbrød begge gjøngerne.

"I tager fejl," udbrød Ib.

"Ak, nej!" svarede Tange, "jeg har endda årsag nok til at erindre mig hans person."

"Men han blev jo skudt oppe ved Køge."

"Ja, jeg har hørt det fortælle af Bodil Ebbesdatter; hende, de kalder Kulsoen. Men kaptajnen bar et brystharnisk under sin køllert. Da I affyrede Eders pistol på ham i et par skridts afstand, sank han til jorden, bedøvet efter slaget af kuglen, der dog kun havde gjort en dyb bule i brystpladen, uden at trænge igennem samme."

"Og nu vil I altså forråde svenskerne til os, ligesom I før forrådte os til svensken?" ytrede Svend.

"Nu vil jeg gengælde ham det onde, han har bragt over mig, og gøre min uret mod Eder god igen."

"Ja, jeg siger tak! Men vi har ikke Eders hjælp fornøden, I går Eders vej, jeg går min. Enhver af os vil stå sig bedst derved."

"I afslår da min bistand?" spurgte Tange. "Hvorledes vil I komme ind på slottet, som kaptajnen holder besat?"

Ib udstødte en hånlig latter.

"Hvorledes kom vi ud af kirken?" svarede Svend, "da kaptajnen holdt den besat? Dengang stod også I på hans parti."

"Ja, ja, gjøngehøvding!" svarede Tange, som havde ventet sig et andet udfald af denne samtale. "Jeg går da min vej, siden I vil det så. På Høffdingsgård mødes vi igen, og I skal dog få at se, at min hjælp kan komme Eder til gode."

"Det kan være," svarede Svend ligegyldigt. "Men jeg mener ikke, at vi skilles endnu; siden I har haft umage med at opsøge mig, så lad os følges, til vi kommer lidt bedre frem."

"Jeg forstår Eder. I mistænker min hensigt og har ingen tiltro til mig."

"Ikke megen tiltro, herre præst! ikke megen."

Derefter forlod de landevejen og fulgte en smal og banet sti inde i skoven, som førte langs med det bugtede åløb, der tidligere blev omtalt, da dragonerne fangede Svend. Efterhånden som de red fremad, mødte de gjøngerne, som havde udspejdet egnen, og hvis forklaringer bekræftede de oplysninger, Svend allerede havde modtaget. Høffdingsgård lå på Frederik den Tredjes tid nærmere ved havet end det nuværende sted af samme navn. Den var befæstet med en høj jordvold, der omgav slottet på de tre sider. Tæt under muren, på den fjerde side, løb åen fra Lekkinde sø, som dannede et tilstrækkeligt værn og tillige fyldte de øvrige grave udenfor volden. Mod sydøst var anbragt en bred vindebro midt foran begge gårdens fremspringende fløje. Bygningen selv var omgivet af skoven, som skjulte den i et bøsseskuds afstand. Derfra løb en bred alle af alm og popler op mod vindebroen.

Da gjøngerne var kommet på den anden side åen, så de slottet oplyst fra den nedgående sols stråler og vindebroen

draget op foran porten. De gjorde holdt, tog magisteren i deres midte og lejrede sig på stedet, medens Svend og Ib sneg sig videre hen ad alleen.

For enden af denne stod en skildvagt med karabinen på skulderen og stirrede med et længselsfuldt blik op imod slottet, gennem hvis åbne vinduer en bedøvende larm af latter og sange og utydelige ord trængte ned til ham.

Svend lagde sin hånd på Ibs arm og hviskede:

"Denne mand –"

Ib forstod ham, nikkede og svarede:

"Det er da altid én mindre. Træd over bag den gamle eg der, så kan du bedre se, hvor kønt jeg bærer mig ad."

Svend smilede. Ib stak en pistol ind på brystet på sin kofte og krøb hurtigt og umærkeligt som en snigende kat, fra træ til træ, nærmere mod soldaten. Denne blev stående lænet op til et træ, uden mindste anelse om, hvor pludseligt han ville blive afbrudt i de behagelige tanker, som beskæftigede ham. Vagtmesteren nærmede sig, han syntes at glide hen over græsset og løvet uden at bevæge det. Da han havde nået træet, foran hvilket hans fjende stod, rejste han sig op i sin fulde højde, gjorde et spring og slyngede begge sine arme omkring dragonen. Denne udstødte en ed, vendte hovedet og mødte Ibs listige ansigt. Han fattede endnu ikke den truende virkelighed.

"Lad din karabin falde," udbrød Ib. Dragonen søgte at slide sig løs, men vagtmesterens arme klyngede sig bestandig fastere omkring ham. Den ulykkelige udstødte et hæst skrig.

"Vil du tie stille!" hviskede Ib. "Ved det første kvæk, du vover, skal jeg dreje dit halsben i stykker, så du aldrig skal få det

repareret igen. Sikken en! man skulle vel gøre mange omstændigheder for hans skyld."

Efter disse ord hævede han dragonen i vejret, tog ham under sin arm og bar ham ind i skoven som en pakke tøj.

"Herre Gud Fader!" hviskede fangen i en grædende tone, "hvad har I i sinde med mig arme menneske?"

"Jeg vil æde dig levende," svarede Ib, "om du ikke ligger stille og lader være med at krølle min nye kofte. Tøv lidt, prøv nu på, om det ikke skulle være dig muligt at gå de par skridt, vi har tilbage. Jeg tror, det bliver nok så bekvemt for os begge."

Han lod dragonen falde til jorden og greb ham i kraven, idet han førte ham foran sig hen til stedet, hvor Svend ventede.

"Gud nåde mig syndige mand!" udbrød fangen og strakte begge sine hænder frem imod Svend, "Gør mig ingen skade. Jeg er en ærlig tysk dragon, som ikke står i ledtog med dem deroppe."

"Og dette bæger!" ytrede Svend, idet han pegede på et fladtrykt sølvbæger, som stak op af soldatens sidelomme.

"Ak, de andre havde tabt det på vejen, så tog jeg det til mig for at levere det tilbage til den rette ejermand," svarede soldaten med en skinhellig mine.

"Jeg kommer nok til at slå et par ben i stykker på dig," sagde Ib truende.

"Jeg vil sværge på, at det er sandt, så mange eder I forlanger."

"Giv mig bægeret, så skal det blive leveret til ejermanden," sagde Svend. "Og læg nu nøje mærke til, hvad jeg siger, så skal dit liv blive skånet."

"Gud velsigne jer, nådige herre! Om I vidste, hvordan jeg tiggede og bad dem at lade den røven og plyndren fare –"

"Hold mund og hør efter," sagde Ib. "Hvem fører rytterne?"
"Den strenge hr. kaptajn Manheimer."
"Godt," ytrede Svend henvendt til Ib, "på dette punkt har han dog faret med sandhed. – Du går nu op på gården og hilser kaptajnen fra Svend Gjønge, at jeg har besat skoven med mine mænd, og at jeg giver ham lov til at drage uhindret bort, dog uden at han fører noget rov med sig. Så længe solen skinner over de to skorstene på Høffdingsgård, vil vi vente; er han ikke borte til den tid, skal han aldrig komme levende derfra. Kan du forrette det ærinde?"
"Til punkt og prikke, nådige hr. Gjønge!" svarede rytteren med det venligste ansigt. Derpå gjorde han et dybt buk og forsvandt. Ib havde glemt at tage karabinen med, rytteren bukkede sig, idet han løb forbi træet, og tog den op. Da han kom til vindebroen, udstødte han et gennemtrængende skrig, hvorved det lykkedes ham at overdøve larmen i værelserne. Gjøngerne så kaptajnen træde til vinduet, straks efter gik broen ned, men blev dragen op igen, så snart soldaten var kommet over.
Nogle minutter forløb i tavshed, derpå opstod et almindeligt skrig inde i gården.
"Vi vil dog vist få brug for det tredje middel," udbrød Ib.
"Det skal komme an på dem selv," svarede Svend, "men det hører Gud, at i så fald slipper Manheimer ikke levende fra mig."
Endnu medens han talte, så han de svenske ryttere vise sig ved vinduerne. Manheimer råbte nogle ord, som det var umuligt at høre på den lange afstand, men som heller ikke behøvede anden forklaring end den truende hånd, han

udstrakte mod det sted, hvor Svend og Ib stod skjult. Derpå begyndte støjen igen, mere vild og gennemtrængende end før.

"Det er godt," sagde Svend, "nu forstår vi dem, de skal få deres lyst styret."

"De skal blive fornøjede," tilføjede Ib, idet han fulgte efter Svend længere ind i skoven.

30. En opfyldt spådom

Imidlertid var solen gået ned, og skumringen begyndte. Skoven duftede, og nattergalen slog inde imellem det lysegrønne løv i bøgetoppene; den dybe tavshed og fred blev kun afbrudt ved den fortsatte larm, de skrig og sange, som lød oppe fra værelserne, og ved den lave, undertrykte hvisken fra nogle mænd, der listede opad mod Høffdingsgård fra træ til træ i alleen. Tange var ikke længere tilstede, Svend havde givet ham lov til at bortfjerne sig, da han kom tilbage med Ib. Efter at gjøngerne havde nået de sidste træer foran slottet, standsede de, Svend og Ib krøb derimod på hænder og fødder hver til sin side omkring graven for at finde en overgang, de benyttede enhver busk og ujævnhed i jorden som dækningsmiddel. Ib havde ved denne lejlighed ikke fornægtet sin sædvanlige omhyggelighed for den smukke uniform; før han gik bort fra skoven, trak han koften af, hængte den op på en gren og krøb derefter bort i skjorteærmer. På samme tid blev det mere roligt i værelserne. Svenskerne anede farens nærhed.

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer, "vi vil spille dem en streg og derved tillige få at vide, hvor nær de er os."

Han meddelte sine soldater et indfald, som blev modtaget med almindelig jubel.

"Vi må prøve det på en anden måde," sagde Svend, da han og Ib vendte tilbage. "Gården har kun den ene indgang over broen. Mørket tager til, og månen kommer først op om lidt, en mand må svømme over graven og liste sig ind over volden, at han kan åbne os porten. Hvem vil vove det?"

"Jeg," svarede Abels dybe stemme.

"Det gælder livet, hvis de ser dig," tilføjede Svend.

"Jeg ved det," svarede gjøngen, "men jeg lovede dig sådan noget en aftenstund i vinter, og det har gjort mig ondt, at jeg ikke før har kunnet holde mit løfte. Går det godt, kommer jeg igen, går det fejl, så tænk ind imellem på konen og drengen derhjemme."

Efter disse ord slog Abel et kors for sig og lod sig glide hen over jorden ned mod graven. Straks efter så man en mørk genstand svømme hurtigt over vandet og derefter at krybe op ad volden. Svend fulgte enhver af hans bevægelser med åndeløs opmærksomhed.

"Pas vel på, alle mand!" hviskede han henvendt til gjøngerne, "så snart I ser en skygge bevæge sig foran vinduerne, give I to nærmeste ild. Men tag først et nøje sigte."

Straks efter så man virkelig en mørk genstand komme til syne og standse foran det åbne vindue. Svend gjorde et tegn, to skud faldt, skikkelsen blev stående. En lydelig hånlatter svarede fra salen.

Manheimer havde udført den list, han tidligere meddelte sine folk; svenskerne bandt en pude på en karabin og knappede en uniform sammen over den. En mand lagde sig ned og bevægede denne figur frem og tilbage forbi vinduerne. Begge gjøngernes skud havde truffet. Kuglerne faldt ud af puden, da uniformen blev taget af.

"Jeg tænkte nok, at de var os i nærheden,", råbte kaptajnen med en tilfreds latter, "nu må vi finde på noget nyt; således forslår vi tiden, og i morgen kommer der undsætning fra byen. Gå ned til fogden og forlang os en frisk kurv franskvin!"

En af soldaterne tog et lys og forlod værelset.

"Korporal!" vedblev Manheimer, "han stiller en vagt op ude ved broen og sørger for flittig afløsning. Karlen kan tage en flaske vin med for at gøre sig til gode i nattekulden."

En af dragonerne ladede sin karabin og gik. Manheimer standsede ham i døren.

"Du holder god vagt," sagde han, "dit eget liv beror derpå; og om du mærker noget fordægtigt, så advar os i tide."

Dette optrin foregik i dagligværelset, der for øjeblikket var opfyldt af alle de forskellige genstande, som dragonerne havde fundet det umagen værd at gøre i bytte. Efter at forsøget var til ende med den udklædte dukke, hentede de sengeklæderne fra fruens og Karens sovekammer og stablede dem op i vindueskarmene for at være sikre for deres fjenders skud. Straks efter blev døren åbnet, og dragonen, som Manheimer havde sendt ned til fogden, kom tilbage. Efter ham fulgte Tange, der bar en fyldt flaskekurv på armen.

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer ved synet af kapellanen, "hvor har præsten været den hele eftermiddag. Jeg troede min sjæl, han var løbet sin vej."

"Ak nej!" svarede Tange, "jeg har siddet oppe på mit kammer, at tage vare på min gerning."

"Og nu kommer han herned, da han fornemmer, at det går løs på fruens vin."

"Det er ikke grunden," svarede Tange med et uheldspående smil, "men som jeg før i mørkningen gik noget omkring på volden, blev jeg anråbt ovre fra den anden side af åen af en gammel kone, som bad mig sige Eder at de fire karle, I sendte ned i bondebyen ved middagstider, var blevet overfaldet af

Svend Gjønges mænd. Folk kalder den gamle kone for Kulsoen i daglig tale."

Manheimer brød ud i latter. "Kulsoen," gentog han og slog i bordet. "Det er jo min gamle veninde, heksen, som spåede mig, at jeg hverken skulle finde min død på land eller i vand."

I dette øjeblik blev døren åbnet, og en dragon styrtede ind. "Vagten nede ved broen melder, at en af gjøngerne er kommet over graven og krøbet op på porthvælvingen foran vindebroen."

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer, "hvorfor giver den slyngel da ikke ild på ham?"

"Det var også hans agt, strenge herre! Men da gjøngen hørte ham dreje hjulet om på karabinen, dukkede han ned bag den høje murkrans på portalen."

"Nu og hvad så?" spurgte kaptajnen, "han må jo kunne nå ham alligevel ved at stige op på volden."

"Høvedsmanden glemmer folkene, som lurer på den anden side," udbrød en fændrik.

"Det er jo mørkt nu, lad os komme derned. En dukat for den, som træffer manden."

Dragonerne udstødte et jubelråb og greb deres karabiner, idet de fulgte efter Manheimer ned i gården.

Månen begyndte at sprede sin svage lysning over trætoppene inde i skoven, før man endnu kunne øjne den fra slottet. Dragonerne listede sig tavse og forsigtige ned i gården og stod dækket af volden, medens de undersøgte fængkrudtet på karabinernes hjulkasse.

"Hvem vil prøve det første skud?" spurgte Manheimer.

En mand trådte frem.

"Tøv lidt" vedblev kaptajnen, "lad os engang se, hvor vagtsomme de slyngler er. Tag din hat af, sæt den på løbet af karabinen og hæv den op over voldkanten."

Dragonen adlød. Straks efter faldt et skud fra den anden side af voldgraven, som rev hatten bort fra karabinløbet.

"Disse bønder sigter endda ikke så dårligt," hviskede Manheimer.

Denne hændelse dæmpede for en del rytternes lyst til at komme op på volden. Medens de tvivlrådige og tavse betragtede hinanden, hørte man en dyb og tydelig stemme råbe fra murkronen over porthvælvingen:

"Agter vel på derovre! De er allesammen kommet ned i gården."

"Jeg skal lade dig nagle levende til porten, når jeg får dig fat!" råbte kaptajnen rasende.

"Ja, hvis I får mig!" råbte stemmen spottende tilbage.

"Hent os en dyne," hviskede Manheimer, "så skal vi prøve det med dem igen."

En rytter gik op i værelserne og kom straks efter tilbage med en dyne.

"En mand tager dynen og bærer den hævet i armene foran sig, gennem den vil ingen af deres kugler kunne trænge. Efter ham følger en anden med spændt karabin og holder sig vel dækket, medens I passerer op over volden."

Dette påfund, som gav nogen sandsynlighed for et heldigt udfald, blev straks udført. En rytter bar dynen op på volden, hævet over sit hoved, hans kammerat fulgte tæt bag efter ham og iagttog omhyggeligt ikke at give nogen legemsdel blot for gjøngerne. På denne måde var de kommet et stykke fremad og

nærmede sig porthvælvingen. Manheimer iagttog forsøget med den ivrigste opmærksomhed, medens han med alle sine ryttere fulgte de to mænd skridt for skridt nedenfor volden. Pludselig så man skjoldbæreren standse, den anden støttede sit ene knæ mod jorden og hævede bøssen til anlæg. I det samme faldt et skud. Dragonen tabte karabinen, udstødte et skrig og gjorde et højt spring. Derpå sank han sammen og blev liggende på stedet. Hans kammerat slog dynen om sig og rullede ned af volden.

"Mord og bøddel!" skreg Manheimer; idet han sparkede til den nedrullede, "hvordan dækker du den stakkels Erik?"

"Strenge herre!" svarede karlen, "regn mig det ikke til last. Den skinbarlige Satan må føre disse mennesker an, så vist som Erik fik sin bekomst uden skyld fra min side. De sidder på lur oppe i høje træer, for jeg så ilden af skuddet lysne fra en af de øverste grene."

Svend Gjønge havde virkelig benyttet dette indfald og ladet to af sine mænd stige op i træerne, fra hvilke de beherskede hele gården med undtagelse af en ubetydelig strækning nærmest under volden, medens de selv var usynlige og dækket af grene. Manheimer indså straks det rimelige i dragonens forklaring og lod sine folk træde nærmere ind under volden.

"Vi må prøve på et nyt opspind," hviskede han til fændrikken, "og denne gang vil jeg selv vove pelsen."

Efter dette så man ham gå langs med volden og, da han var kommet et stykke fra porten, krybe på hænder og fødder op ad trappen til slottet, i hvilket han forsvandt.

Dragonerne stirrede tavse og forventningsfulde efter, hvad der ville ske. To af dem havde listet sig op på siden af volden og

trukket den dræbte ned efter sig. Ved at undersøge liget, fandt man rytterens udsagn bekræftet. Det dræbende skud var gået igennem issen og ud af baghovedet.

Straks efter blev opmærksomheden ledet hen til trappen, hvorfra en kvindelig skikkelse ilede ned og løb med hurtige skridt over gården. Den opfindsomme Manheimer var i færd med en ny list og havde iført sig fru Elsebeths klæder. Idet han kom ned til dragonerne, hviskede han til dem:

"Bryd alle ud i et vældigt skrål, for at kæltringerne hist ovre ikke skal høre ham deroppe, om han får i sinde at råbe til dem. Så snart I ser, at jeg begynder at løbe; affyrer to mand deres karabiner i luften. Skrig blot og støj, som I kan bedst."

Dragonerne adlød uden at fatte kaptajnens plan, de støjede som besatte. Oppe fra portalen hørtes Abels dybe stemme udtale nogle ord, som blev aldeles overdøvet. Midt under denne larm forlod kaptajnen sine folk og begav sig op på volden, modsat den side af volden, hvor de tidligere forsøg var blevet udført. Månelyset kastede sit blege skær hen over hans klædning. Dragonernes skrig fordobledes, eftersom de begyndte at fatte deres anførers hensigt. En af dem affyrede sin karabin. Kaptajnen ilede hurtigt hen til volden, synlig for alle, han udstødte et ængsteligt råb om hjælp og lod, som om han søgte at komme bort, medens han vedblev at nærme sig porten. På den anden side af graven herskede en dødsstilhed.

"Skyd dog, skyd, i Jesu Kristi navn!" skreg Abel med en stemme, der gentoges bestandig ængsteligere, eftersom han fattede Manheimers list og så den truende fare komme nærmere; men dette råb overdøvedes af dragonerne, der på samme tid afskød endnu en karabin. Da skuddet faldt, sank

Manheimer i knæ, bøjede sig fremad og affyrede en pistol. Før krudtrøgen havde fordelt sig, krøb han sammen og lod sig rulle ned ad volden.

Men fra porten lød et højt og sørgeligt skrig, og Abels skikkelse blev synlig for alle; hans hævede arme bevægede sig krampagtigt, idet han faldt fra gesimsen på volden og derfra ned i gården foran Manheimer, som stod lænet op til muren med den endnu rygende pistol i hånden.

"Det lader til, at det skal være alvor her," sagde han. "Siden en kunne liste sig over, skulle vel flere af disse sataner ikke være rædde for det vovestykke. Vi må se at komme bort."

"Jeg grundede nys derover og fandt på en list, der vil skaffe os af med nogle af de mest besværlige."

"Fortræffeligt!" ytrede kaptajnen, "lad os høre."

"Vi stiller vore folk på hver side af trappen, således at skyggen dølger dem. Om nu nogen går åbenlyst hen over gården, vil gjøngerne lægge mærke dertil og give ild på ham."

"Det vil sige at dræbe ham."

"Åh ja, måske," vedblev fændrikken leende, "men ilden af fjendens skud vil tillige give vore mænd et sikkert mål at rette deres karabiner imod, og når vi først er blevet færdige med dem i træerne, skulle vi bag brystværnet vel kunne pille de andre bort."

"Måske!" svarede Manheimer, "men hvem gør vi til offeret for denne plan? Har fændrikken selv i sinde at lade gjøngerne rette deres skud på sig, mens I går over gården?"

"Jeg tænkte, at den blege præst også kunne være god dertil."

"Nej!" sagde kaptajnen, "den plan er ikke en krigsmand værdig. Lad os drille dansken så godt vi kan, lad os have løjer

med ham for at forslå tiden, men aldrig skal de kunne sige kaptajn Manheimer på, at han førte krigen som en kryster og stillede en anden frem, hvor han ikke turde vove sit eget skrog. Denne gang viger jeg pladsen for Svend Gjønge, hidtil har han måttet gøre det for mig; det båder kun lidt at fægte med fjender, som er krøbet i skjul for at fælde os, siden de ikke vovede at møde os ansigt til ansigt."

"Men han giver os jo intet middel til at komme bort, herre høvedsmand!"

"Midlet, fændrik, det står her," svarede Manheimer og pegede på sin pande. "Følg med til salen; så skal I lære det nøjere at kende."

Manheimer befalede sine dragoner at holde porten bevogtet, derpå sneg han og fændrikken sig op på slottet.

Da de kom ind i salen fandt de Tange siddende ved bordet med en tømt vinflaske foran sig.

"Synk godt, kapellan!" råbte Manheimer. "Han drikker, og vi slås, det er, som det bør være. Hvis han ellers har bevaret nogen af sin samling, så tænk efter, om der gives anden udgang fra gården end den hist nede ved vindebroen?"

"Til visse ikke det jeg ved af at sige," svarede Tange uden betænkning.

"Hvilken af graven holder han da for den mindst dybe?"

"Jeg tror, det må være den, der løber mod vest, hvor volden er borte, for de fortælle, at der midtvejs over graven skal have gået en stensat gang i gammel tid, som siden blev afbrudt. Vist er det, at man i klart vejr og på solskinsdage endnu kan se spor af stenene under vandet. Men om kaptajnen tænker på at snige sig

bort," tilføjede han, "vil I have møje med at nå ned til samme grav, eftersom udgangsdøren forlænge siden er muret til."

"Mod vest, siger I, altså må slottet skygge over den side, siden månen endnu ikke står så højt. Kan I vise mig graven heroppe fra?"

"Åh ja, der vender et vindue fra jomfru Karens kammer ud imod den."

"Kom da, lad os gå!"

Tange rejste sig og fulgte Manheimer ind i et af de tilstødende værelser.

Straks efter hørtes en tiltagende larm og et højt skrig nede i gården, og to skud faldt efter hinanden. Kaptajnen ilede tilbage til salen.

"Der har vi dem allerede," råbte han, "vi får ingen tid til at flygte. Følg efter mig, fændrik!" Med disse ord drog Manheimer sin lange stødkårde og sprang hen mod udgangen. Her blev han standset af sine folk.

"Mord og bøddel!" råbte han, "hvad er på færde?"

"Vi er om en hals, strenge herre!" svarede en af dragonerne bleg og åndeløs. "To mænd listede sig bag på os, uden at vi mærkede det mindste til det. Den ene var i skjorteærmer og styrtede midt ind imellem vore. To skød, men knap tror jeg, de traf. Hele volden vrimler af fjender. Hør blot! Nu rasler kæderne, de lader vindebroen gå ned."

"Det gælder da om at komme bort," ytrede Manheimer. "Kan han skaffe os et reb, præst! Langt nok til at nå jorden nedenfor muren fra det vindue, han viste mig!"

"Hvor skulle jeg vel få så langt et reb, strenge herre!" svarede Tange. "Fogden sidder i sit kammer hist ovre i gården, og vi kan

jo ikke komme udenfor."

"Hent lagnerne fra de to senge derinde," bød kaptajnen.

Rytterne bragte fire lagener, som blev skåret i strimler på en halv alens bredde og derefter knyttet sammen. Medens dette arbejde stod på, hørtes en tiltagende larm uden for døren. Manheimer trådte hen til vinduet og lyttede. Han hørte Svend befale og opmuntre sine folk og genkendte stemmen.

"Træk dynen lidt bort fra vinduet," befalede han, "og prøv, om I kan få ram på dem med Eders karabiner."

To af rytterne adlød befalingen, men de forsigtige gjønger holdt sig så tæt under muren, at dragonerne ikke kunne få sigte, derimod blev et skud affyret fra gården, som sårede en af svenskerne i armen. Den ulykkelige tabte karabinen og sprang tilbage med et smerteligt klageråb. Manheimer lod dem tildække vinduet igen og opgav forsøget.

Larmen tiltog bestandig, man hørte døren brage for de heftige og tunge slag, der blev bibragt den. Så snart rebet var færdigt og tilstrækkeligt langt, tog Manheimer et lys og vinkede ad sine folk. Over Tanges ansigt fo'r et lumsk smil, idet rytterne forlod salen. Manheimer vendte sig i døren og udbrød:

"Det er bedst, han går med, Tange! at han kan give en håndsrækning, om det gøres nødigt."

Denne befaling syntes at være Tange ubehagelig. Smilet døde på hans læber, idet han rejste sig og fulgte efter svenskerne. Det sted, hvorfra Manheimer havde besluttet at iværksætte flugten, vendte ud til den side af slottet, hvor man som sagt havde anset jordvolden for overflødig og derimod udvidet graven indtil omtrent to favne neden for muren. Denne mur var meget tyk og ikke gennembrudt af nogen åbning til værelserne i stuen; i

øverste etage vendte alene det lange og smalle vindue fra Karens sovekammer ud mod graven, og fra dette vindue skulle flugten prøves.

Som kaptajnen havde tænkt sig, dannede slottet her en bred og mørk skygge henover vandet. Skoven lige overfor var indhyllet i en tæt og grålig tåge.

"Sluk lyset!" hviskede Manheimer, "og hold Eder tavse, et uforsigtigt ord eller et skrig er nok til at røbe vor list. Så snart I kommer uden for, opsøger I vadestedet over graven, og om I ikke kan finde det, så svømmer I over. Jeg kommer til sidst."

Under disse befalinger havde han åbnet vinduet og løftet det af. En rytter steg op i karmen. Lagenet blev bundet om hans liv, derefter tog to mænd fat i linen og hejsede ham ned. Det første forsøg lykkedes, de følgende gik lige så heldigt. Kaptajnen smilede, idet han gned sine hænder og hviskede til fændrikken:

"Det går jo prægtigt, jeg tænker, vi skærer den gode Svend Gjønge en fløjte i nat."

Omsider var alle rytterne kommet ud af slottet, uden at det ringeste uheld havde mødt dem. Alt foregik i en uafbrudt stilhed, i ti skridts afstand ville man ikke have anet det ringeste til denne flugt.

Da den sidste nåede jorden, vendte Manheimer sig om til Tange. Denne stod tavs og spejdende med sammenslyngede arme og iagttog fra en krog af kammeret, hvad der skete ved vinduet.

"Nu får han hjælpe mig!" hviskede kaptajnen.

"Det skal jeg," svarede Tange beredvilligt.

"Om jeg lykkelig og vel kommer i behold, går jeg i morgen op til præsten og lægger et ord ind for ham, at alt kan blive godt

med kæresten igen. Bærer han sig derimod uforsigtigt ad, skal han aldrig leve den dag, hvor han glemmer Manheimer eller hans ryttere. Lån mig først en dyne."

Tange tog en dyne fra sengestedet, Manheimer kastede den ud af vinduet, således at den blev liggende på fortovet neden for muren.

"Nok en!" hviskede han.

"Hvorfor gør I det?" spurgte Tange.

"Åh jo, for at falde blødere, om linen skulle gå i stykker."

Efter at Manheimer havde kastet alle sengestedets dyner ud af vinduet, listede han sig ind i salen og kom straks efter tilbage med en sammenbunden dug, som indeholdt alle de forskellige genstande, han om eftermiddagen havde udset til sin andel af byttet. Denne pakke bandt kaptajnen om sin hals og steg derefter op i vindueskarmen, hvor han fastgjorde linen under sine arme.

"Ræk mig nu et bæger vin! og lad os drikke på en lykkelig rejse."

"Synk godt!" sagde Tange, idet kaptajnen drak. Derpå tog han linen og begyndte at hejse Manheimer ned.

"I glemmer vel ikke Eders løfte, at lægge et ord ind for mig hos præsten," hviskede han, idet han gjorde et ophold.

"Nej, visselig ikke," svarede. Manheimer, "lad blot linen gå."

"Ja, ja, giv stunder," vedblev Tange med hævet stemme. "Jeg tror alligevel ikke, at det vil nytte stort. I kan vel tvinge hr. Christen Nielsen til at tilgive mig, men kan I også tvinge hans datter til at holde af mig igen?"

"Vist kan jeg så," svarede Manheimer, ikke uden nogen ængstelse, "jeg skal tale for ham, som var han min kære broder.

Lad blot snoren gå ned."

"Ret betænkt," sagde Tange, "så har I forsyndet Eder svært imod mig. Det var Eder, som først fristede mig til spil, I vækkede mine lidenskaber og truede mig, når jeg søgte at bekæmpe dem."

"Hvorfor siger han det nu?" ytrede Manheimer, blegnende ved at høre disse ord, der blev udtalt med en bestemt og truende stemme.

"I bliver så tung, kaptajn! Jeg tror knap, at jeg kan holde Eder længere."

"Fordømte skurk! Han pønsede altså dog på svig; men jeg anede det nok, og derfor lod jeg puderne falde i forvejen."

"Nej, I anede det ikke, kaptajn Manheimer!" gentog Tange, der nu havde hævet sin stemme således, at slottets mure gav genlyd af den. "Jeg har heller ikke i sinde at slippe snoren, som I formoder; tværtom, vi lader os nøje med at binde den fast her til posten af karmen."

Han lod handlingen følge efter sine ord, derpå udstødte han et lydeligt og gennemtrængende råb: "Kom herhid, I gjønger! Kom om på den venstre side, så skal I finde et mål for Eders kugler og se, hvordan præsten holder ord."

To skud faldt fra de flygtende ryttere, som allerede var kommet over graven ind i skoven. Tange holdt sig dækket af muren, medens han vedblev sine skingrende og gennemtrængende skrig. Derimellem hørte man kaptajnens bønner og glimrende løfter.

Månen kom frem over slottet og beskinnede den ulykkeliges kridhvide ansigt og de fortvivlede anstrengelser, han gjorde for at løse knuden på linen. Straks efter så man flere mørke

skikkelser forsigtigt strække hovederne frem over volden, som løb i flugt med begge murenes sidefløje. Manheimer udstødte et angstråb. Fra den højde, hvor han befandt sig, så han gjøngernes bøsseløb glinse i månelyset, idet de blev rettede mod ham. Fire skud faldt. Kaptajnens legeme bøjede sig sammen; medens hans arme fægtede i luften. Derpå hørte man et dybt, klagende suk, og Manheimer havde ophørt at leve. Hans lig hang stift og ubevægeligt ned ad muren.

Men ovre på den modsatte side af graven skinnede månen på samme tid hen over en krumbøjet og mager skikkelse, som sad på en sten, hvorfra hun havde været vidne til det sidste optrin. Hendes rynkede ansigt viste et modbydeligt udtryk af spot og skadefro glæde. Da Manheimer havde udstødt det sidste klageråb, rejste hun sig op og mumlede for sig selv:

"Jeg vidste jo nok, at det måtte komme, som jeg sagde; han skulle hverken dø på jorden eller i vandet. Dengang lo han ad min spådom. I nat har han måttet græde blod over den."

Efter disse ord forsvandt Kulsoen i skoven.

31. Et offer

Otte dage efter togtet til Høffdingsgård lå Svend i sit hjem, såret af et skud i armen, som havde ramt ham, idet han og Ib afvæbnede de dragoner, Manheimer stillede til vagt for porten; Ane Marie sad og spandt på en håndten, Ib polerede hæftet på en lang stødkårde.

"Nå, Svend!" udbrød Ib, "tal så lidt til os. Du ligger der og stirrer hen på mig. Kanske sig at du er misundelig over min rare kårde, som jeg arvede efter den salig kaptajn Manheimer. Men du fik jo også din del af byttet."

"Hvad fik han da?" spurgte Ane Marie.

"Dengang vi om morgenen havde gjort ryddeligt i slottet, og sat tøjet og husgerådet på deres forrige plads, gik vi ned og hentede fru Elsebeth og den lille Karen hos præsten i Mern. Da skulle du have set den gamle frues ansigt, Ane! Det smilede så venligt, som om vi var hendes bedste kammerater, hun holdt en lovtale over os, der varede lige fra præstegården, til vi kom ind på vindebroen. Lille Karen smilede også, kan jeg tro, men på en anden måde. Da vi bød dem farvel, vendte hun sig mod Svend og gav ham en blomst, som hun havde fået af præstekonen. Det var hans del af byttet, og det var også godt."

"Blot doktoren ikke lader sig skræmme af regnen og glemmer at se ind til os i aften," ytrede Svend, som ønskede at afbryde denne samtale. "Min arm værker, og han lovede at ride herind, hvis han kom til Jungshoved."

"Ved middagstid så jeg ham ride ned ad Smidstrup banke," sagde Ane Marie, "og han var let at kende på sin røde kappe."

"Ved du hvad," sagde Svend, "vi sender bud til Jungshoved for at høre, om han kommer. Ib gør mig nok den tjeneste at gå derned."

"Hør, Svend!" sagde Ib, "jeg vil gå for dig til verdens ende og endda et stykke længere, men til Jungshoved sender du mig ikke."

"Så går jeg," sagde Ane.

"Jeg begriber ikke den ulyst, Ib har til at komme på slottet, det er nu anden gang, han undslår sig derfor. Der må være kommet noget i vejen mellem dig og folkene."

"Ikke det mindste," svarede Ib fripostigt.

"Det regner endnu," sagde Ane, idet hun gik fra vinduet.

"Tag min store rytterkappe og min filthat på," sagde Ib, "så skal regnen ikke gøre dig noget."

Ane svøbte sig ind i kappen og satte filthatten på sit hoved. I denne dragt kunne man have antaget hende for en mand, medens det dog i hin tid var almindeligt, at fruentimmerne bar filthatte til deres hovedbedækning. Da hun kom til døren, blev hun standset af Svend. "Hvis du ser lejlighed dertil," sagde han, "så forhør, om kaptajn Lykke endnu opholder sig på slottet."

Ane tilkastede ham et bebrejdende blik. "Åh nej, Svend!" sagde hun, "lad mig være fri derfor. Det ærinde falder tungere end det første."

Svend rystede på hovedet, han rakte hende hånden og tilføjede: "Du behøver ikke at være bange for at besørge det, gad høre mine ord, lille Ane! Mellem hende og mig er alting endt. Og om hun bad for min fod, det var dog forbi mellem os."

Konens ansigt beholdt sit tvivlende udtryk. Men hun svarede intet, nikkede og gik. Idet hun åbnede døren, hørte man regnen

og stormen, som tudede ind fra Præstø bugt.

"Jeg tror, kaptajnen er rejst sin vej," ytrede Ib noget efter, "jeg har ikke set ham i de sidste dage, derimod har ridder Kørbitz endnu sin gang på slottet. I morges gik han nede i Ørremandsgårds skove, side ved side med Kulsoen, den slemme kvinde. Da de så mig, gjorde ridderen et skridt forud og standsede talen, men Kulsoen grinede og hævede sin knyttede hånd imod mig. – Tak for sidst, Ib Abelssøn! skreg hun. – Nu har vi mødt hinanden to gange, tænk på mig, om det sker den tredje gang, så skal jeg have dit livsbrød skåret."

"Hvor har I da truffet hinanden før?"

"Husker du ikke det? Første gang var oppe ved Lellinge, den aften, vi tog over Køge bugt med vore penge, da bandt jeg hendes hænder og fødder og puttede hende min halsklud i munden, mens hun blev stillet op ved siden af Manheimer, som vi alt troede vel besørget dengang. Anden gang var forgangen nat. Mens vi listede omkring uden for Høffdingsgård for at finde en overgang, traf jeg Kulsoen inde i krattet, slæbende på en bylt sammenrøvede sager, som hun havde set lejlighed til at få fat i oppe på slottet, idet hun sneg sig bort ad den løngang, præsten omtalte. Jeg tog godset fra hende og gav det siden til fogden, derfor er det vel, at hun er blevet mig så fjendsk."

Svends lille søn havde under samtalen siddet ved bordet og stavet sig frem på et stykke træ, hvori alfabetet var indridset, og som man kaldte et fibelbræt. Under den tavshed, som opstod efter Ibs sidste ord, hængte drengen brættet på væggen og gik hen til Svend.

"Hør, lille fader!" sagde han, "siden de nu gør dig fortræd, når du går ud, så bliver du vel længe hjemme hos os."

"Hvorfor, min dreng?"

"For mutter er så bedrøvet, hver gang hun siger, at du er ude på et togt, og så går hun til vinduet, når der kommer nogen forbi, og ser ud, om det er dig. Så læser hun sin bøn og lærer mig en med, og hun græder tit om natten, når du tror, hun sover. Når du er hjemme, lader hun nok som ingenting og taler og ler, men så snart du er gået, er fornøjelsen også forbi."

"Åh hvad, det er ingenting at tale om," sagde Ib, "og nu bliver Svend længe hjemme."

"Lad kun drengen tale, Ib!"

"Men du må heller ikke tale om hende deroppe," vedblev drengen.

"Om hvem?" spurgte mændene lidt forbavsede.

"Ja, jeg kender hende ikke, og mutter siger kun hende, og så bliver hun også bedrøvet, men som jeg engang spurgte, hvad hun sad og græd over, klappede hun mig på kinden og sagde: 'åh, det er ingenting, lille dreng! Le kun i aften og vær fornøjet; når du bliver stor kommer du også til at græde eller volde, at andre græde'."

"Stormen og blæsten tager til," ytrede Ib og trådte hen til vinduet, "det er så mørkt udenfor, at man ikke kan se to skridt foran sig."

"Den stakkels Ane," svarede Svend, "gid hun blot ville komme tilbage; nu brænder såret ikke længere, og hun får dog næppe doktoren til at tage ud i dette vejr."

"Tys! Hvad er det?" sagde Ib, "jeg syntes, at der faldt et skud."

"Å nej, det er kun stormen, som dundrer ude fra havet."

Lidt efter hørtes skridt udenfor, døren gik op, Ane trådte ind. Regnen flød ned fra rytterkappen, hvori hun var indsvøbt.

"Lille fatter!" hviskede drengen, bøjet over mod Svend, "nu har hun grædt igen, det ser jeg grant på hendes sørgmodige ansigt, vær lidt venlig imod hende."

Svend lagde kærtegnende sin hånd på drengens skulder, idet han udbrød: "Traf du den kloge doktor?"

"Nej," svarede Ane med en forunderlig mat og afkræftet stemme. "Han var redet sønderpå, lidt før jeg kom, men jeg traf jomfru Parsberg, hun lovede, at der straks skulle gå bud efter ham og komme hjælp til dig endnu i aften."

"Tak, Ane," svarede Svend og strakte sin hånd ud imod hende, "tak for den gerning, som for enhver anden, du har øvet for mig. Kom og sæt dig hos mig, og lad fare din sørgmodige mine."

Ane betragtede Svend med et overrasket blik. "Hvorfor taler du sådan til mig i aften?" spurgte hun og satte sig på bænken ved hans side.

"Fordi drengen her fortæller mig, at jeg har en stor uret at gøre god mod dig."

"Og hvad har du fortalt?" spurgte hun barsk og heftigt.

"Ak, mutter, mutter! Jeg har ingenting sagt, andet end at du græd de salte tårer, og at fatter skulle være god mod dig," hviskede barnet.

"Det er kun snak," svarede Ane, "jeg har aldrig klaget over dig, Svend!"

"Nej, det er just ulykken, lille Ane! Om du for længst havde røbet dit hjertes sindelag, da havde vi også bedre kendt hinanden; men det er tidsnok endda, har vi døjet sorg før, så skulle vi nu også kende til glæde."

"Gud bedre det," svarede Ane sagte for at skjule sin bevægelse. "Jeg vil aldrig lære glæden at kende."

"Du må ikke sige sådan," bemærkede Ib, "når et menneske blot selv rigtig vil en ting, så hjælper Gud Fader altid med, det har jeg mærket, ellers var jeg aldrig blevet den karl, jeg er."

Svend slyngede sin arm om Anes liv og trykkede hende op til sig. "Lad fare at sørge," hviskede han. "Alting skal endnu blive godt for dig."

"Ja, kanske," svarede hun med et blidt og hengivent smil, "hos Vor Herre er der ingen nød."

"Hvorfor tænker du på døden?"

"Og hvorfor tænker du på livet, Svend, imens jeg bærer døden i mit hjerte?"

"Hvad mener du?"

"Du hørte skuddet nys, her ser du mærket!"

Med disse ord kastede hun kappen til side, og Svend udstødte et skrig, idet han så hendes ternede korsklæde farvet med blod, som randt ud fra et sår mellem skulderen og det venstre bryst. Ane lænede sit hoved op mod Svend.

"Himmerigs Gud!" råbte Ib. "Hvad er det?"

"Det er Døden med sin stævning," svarede hun mat. "Dengang jeg gik tilbage fra slottet, syntes jeg at høre skridt, som bestandig vedblev at følge efter mig på den anden side vejen. Ovenfor Ambæk skinnede lyset fra præstegården ud af ruden, og jeg syntes, jeg kunne se en fruentimmerskikkelse, men jeg gik i mine egne tanker og kerede mig ikke videre om det. Her oppe i skoven kom hun mig nærmere på siden og stod pludselig stille, medens hun tog til orde: – Er – det jer, Ib Abelssøn? – hvad vil I, Ib Abelssøn? spurgte jeg, så grov, jeg

kunne gøre min stemme. – Huske ham på mit løfte og sige tak for sidst, svarede hun, og inden jeg begreb hendes mening, så jeg glimtet af et skud og følte ligesom et stik her over brystet. Men kvinden slog en skoggerlatter op og løb sin vej, uden at jeg endnu ved, hvem hun var."

"Kulsoen," udbrød de to mænd enstemmigt. Ib greb sin hat.

"Se, hvad du kan gøre ved Ane," råbte han, "imens tager jeg din grå hest og rider doktoren op. Du kan tro, jeg skal snart bringe ham med tilbage."

Han fo'r ud af døren, og straks efter hørte man hovslagene af hesten, idet den i strakt galop fløj ned ad vejen til Jungshoved.

Ib holdt ord; en time efter vendte han tilbage, og foran sig på den usadlede hest, holdt han en mand omslynget med den ene arm. Det var lægen, som meget mod sin vilje var blevet hævet op på hesten og bortført, endnu før vagtmesteren fik lejlighed til at underrette ham om årsagen.

Ib løftede doktoren ned, bandt hesten og styrtede ind i stuen. "Her bringer jeg den tyske doktor," udbrød han dæmpet. "Hvordan har hun det?"

Svend gjorde en bevægelse med hånden, idet han trådte hen til sengen og trak et lagen til side. Under dette lå Ane Marie, bleg og ubevægelig, med armene korsvis foldede og en bønnebog under hagen.

"Død!" skreg Ib i den dybeste smertes tone og kastede sig ned foran hende.

"Ja," svarede Svend, "død."

"Ak, kinder! I ved ikke, hvad I siger," ytrede lægen, idet han med en charlatans vigtighed udbredte sin forbindstaske på

bordet. "Lad mig komme til at undersøge såret, først da skal I få at vide, hvordan det forholder sig."

Han trådte hen til sengen, men Svend lagde sin hånd på hans skulder og svarede:

"Vi lade det være. Med et skudsår som dette lever man ikke, det har jeg set nogle prøver på før. Ane Marie opgav sin ånd i mine arme en halv time før I kom; lad os unde hende den fred i døden, som vi ikke kunne skaffe hende, medens hun levede."

Lidt efter forlod lægen huset og red bort på Svends hest. De to mænd blev alene hos den døde. Der forløb en lang tid, hvori ingen af dem talte til hinanden. Ib sad på sengekanten og holdt Anes hånd i sin. Lampens matte skin faldt hen over Svends blege og bevægede ansigt. Fra en krog i stuen hørte man det hurtige og regelmæssige åndedræt af den lille dreng, som var faldet i søvn. Udenfor havde stormen lagt sig, et mat stjernelys skinnede ned mellem skyerne.

"Tal til mig, Svend!" udbrød endelig Ib med en lav og skælvende stemme, "hvorfor sidder du der og betragter mig så stift? – Åh ja, du mener vel, at det var min skyld; Gud Fader lod hende dø, som hun havde levet, bestandig til et offer for andre." – Da Svend ikke svarede, vedblev han: "Jeg red ind på Jungshoved slot, dengang jeg søgte doktoren, og fortalte dem, hvad der var sket. Fru Else lovede at skikke os hjælp ned, det snareste, hun kunne."

"Gud bedre det for hjælpen! gid de ville lade komme vor gamle præst, at han kan læse hende Herrens velsignelse, så har hun intet videre fornødent."

"Jeg tror, jeg hører hestetrav," ytrede Ib lidt efter, "om det skulle være hr. Jørgen selv, som rider ud i den mørke nat?"

Han rejste sig og gik hen til vinduet. Svend lagde den dødes hånd tilrette og bredte lagenet ud over hende. Straks efter nærmede sig lyden af stemmer, døren gik op, Ib udstødte et forundringsråb, det var Julie Parsberg, som trådte ind i stuen. Rideknægten blev stående udenfor med begge hestes tøjler i hånden.

"Jomfru Parsberg!" udbrød Svend forbavset, idet han rejste sig, "I her?"

Julie gik hen til Svend og strakte ham begge sine hænder i møde.

"Finder I måske, at dette offer er større end dem, hun har bragt mig?" spurgte Julie med hele den bløde og indtagende magt, hun vidste at lægge i sin stemme.

"Nej!" svarede Svend, "men nu har hun fuldbragt alle sine ofre, og I kommer for silde."

"Til at hjælpe hende, ja, det ved jeg. Straks efter at vi var redet hjemmefra, mødte vi lægen, der fortalte os denne sørgelige tildragelse. Mit ansigt, gjøngehøvding! og mine tårer kan sige Eder, hvad jeg føler."

"Men hvorfor er I da kommet?" spurgte Svend.

Ib tog ordet.

"Den nådige jomfru begærer vel endnu engang at se hende, hvem hun er kommet i tanker om at skylde så meget."

Julie syntes ikke at fatte det spottende i disse ord. Hun svarede:

"Hvad jeg skyldte hende, har jeg aldrig glemt, endskønt I begge tænker anderledes. Jeg må at finde mig deri; den sag vil Gud dømme mig og hende imellem. – Nej, Svend Gjønge! Jeg

red herhid, hvor ubekvemt end tid og sted var valgt, for at give dig lejlighed til at tage al den hævn over mig, som du fordrer."

"Men jeg har jo aldrig fordret nogen hævn," svarede han sagte og klangløst. "Kendte I mig ikke bedre?"

"Eller for at bede dig om forbarmelse og frelse for et menneskeliv, som skæbnen gjorde dig til herre over."

"Et menneskeliv?" gentog Svend.

"Hvad siger jeg, en hel slægt, hvis vel og rygte du kunne frelse fra undergang og vanære. Endskønt jeg ved, hvor opfyldt dit hjerte er af bitterhed mod mig, vover jeg denne bøn her foran din døde hustrus leje, og kunne hun høre mine ord, ville hun ligesom jeg række dig sine hænder bedende i møde."

"Jeg fatter ikke, hvad I mener, Julie Parsberg!" svarede Svend forbavset. "Hvilket menneskeliv er det, Gud har lagt i mine hænder?"

"Kaptajn Lykkes, en mand, der om få dage ikke vil have andre vilkår end flugt eller døden."

"Hvad ondt har han da bedrevet?"

"Din ven der vil kunne sige det," vedblev Julie og pegede på Ib. "I en samtale kom han til at røbe hemmeligheden af nogle breve, hvori kaptajn Lykke, letsindig og uklog som han er, har vovet at omtale en af landets mest højtstående personer i lige så slet valgte som fornærmelige udtryk. Man har beluret denne samtale, røbet den, og alt er der kommet befaling til at lade sagen undersøge og affordre ejermanden de breve, hvori kaptajnen har tegnet sin dødsdom."

"Hvem røbede ham?"

"Den ærlige ridder Kørbitz," svarede Ib, "han tilstod selv at have lyttet til mine ord og tilbød mig svære penge, hvis jeg ville

sælge ham brevene."

"Han behøver nu ikke længere at købe dem," svarede Julie. "Til lensmand Jørgen kom Kongelig Majestæts befaling at lade vagtmesteren dem affordre. Derfor red jeg hid i aften."

"Hvorledes skulle jeg da kunne frelse kaptajnen?" spurgte Svend.

"Ved at formå din ven til at levere mig brevene."

"Det gør jeg aldrig," svarede Ib. "Hvis man ville tænke så slet, kunne det gerne træffe sig, at I bad mig om dem af samme grund, som nys forgangen ridder Kørbitz."

"Jeg!" udbrød Julie forbavset, "hans eneste ven!"

"Ak, jeg kender en fornem jomfru, der før har forrådt sin eneste ven!" svarede Ib.

Svend rystede på hovedet. "I dette hus må vi ikke tale således," ytrede han sagtmodigt. "Ib, min ven! Lad hende få disse breve."

"Nej, jeg kan ikke skille mig ved dem," svarede Ib, idet han slog sine øjne ned for Svends blik.

"Vil du have dem til at tro om os to, at vi forvarer hans breve som en trussel eller som et våben?"

"Og i morgen," tilføjede Julie, "når lensmanden lader dig dem affordre?"

"Åh, lensmanden!" svarede Ib med et hånligt skuldertræk. "Han kan komme."

"Ib!" vedblev Svend, "jeg beder dig om disse breve."

"Men det er jo min ejendom, den eneste arv, Soffi har efterladt mig."

"Lad jomfru Parsberg alligevel få dem, min kære kammerat! så at det kan være os, som bestandig giver, og hende, der

bestandig modtager."

Ibs sorte øjne funklede, idet han rettede dem mod Julie.

"Ja," svarede han pludselig i en bestemt og tilfreds tone, "dette skal være grunden, den, Svend nu nævnte og derfor skal I få mine breve!"

En levende glæde udbredte sig over Julies ansigt, hun tilkastede Svend et dvælende blik, hvis udtryk ville have kunnet formilde megen uret, men Svend mærkede det ikke. Ib gik hen til et skab i væggen og udtog en pakke, indsvøbt i et tørklæde. Han lagde den på bordet, som stod tæt under vinduet.

"Se!" Sagde han og udbredte brevene foran lampen, "her har I dem allesammen, benyt dem nu, som I tykkes bedst."

I samme øjeblik blev en pistol udefra trykket ind igennem ruden, der faldt et skud, som slukkede lampen. Julie udstødte et gennemtrængende skrig, men Ib rev en bøsse ned fra væggen og fo'r ud.

Da Svend atter havde fået tændt lampen, kom Ib tilbage.

"Det gjaldt nok mig," udbrød han og hængte bøssen op på sit sted. "Denne gang var der to på færde. Da jeg kom ud, så jeg dem ride ind i skoven, så stærkt deres heste kunne løbe."

"Ak nej!" svarede Svend, "jeg tror endda ikke, at det var dig, det gjaldt!"

Julie var sunket tilbage mod væggen; da hun slog øjnene op, faldt hendes første blik på bordet, og hun udstødte et skrig.

"Brevene!" råbte hun, "min Himmerigs Gud! De er borte!"

Bordet var tomt. Endnu medens krudtdampen af skuddet opfyldte værelset, strakte en hånd sig ind igennem den sønderslåede rude og greb alle de breve, som Ib havde lagt på bordet. Rideknægten, der ventede udenfor, havde ikke

bemærket eller hørt andet end skuddet og straks efter hovslagene af de to rytteres heste, idet de sprængte bort fra hytten.

Man har uden tvivl gættet, at det måtte være Kørbitz, der ved en så uværdig list tilvendte sig kaptajnens breve, som Ib overlod til Julie Parsberg. Allerede straks efter at han var kommet til kundskab om disse breves tilværelse, havde man ved hoffet hørt nogle ytringer derom. I den kamp, der for øjeblikket fandt sted mellem Kørbitz og Kai Lykke, benyttede ridderen sig af ethvert våben for at tilintetgøre sin medbejler, og så meget mere hensynsløst, som han hidtil måtte erkende at være den uheldige og besejrede. Kais breve syntes ikke alene at sikre ridderen den overvægt, han savnede, men var endog blevet ham aldeles nødvendige til at retfærdiggøre sine ytringer og til at forøge deres vægt. Så snart Kørbitz havde fremlagt brevene, antog sagen større offentlighed. Frederik den Tredje udnævnte en ret til at undersøge Kais brøde og derefter at overgive sagen i generalfiskalens hænder. Blandt hovedmændene i denne ret var Rantzau, som kort i forvejen havde tabt en proces mod Kai Lykke, og rentemester Gabel, for øjeblikket dronningens begunstigede ven, det vil sige kaptajnens fjende.

Endskønt skyerne således trak sig sammen over den ulykkeliges hoved, kunne dog uvejret måske endnu være drevet bort, idet generalfiskalen, Søren Kornerup, gjorde indvendinger mod brevenes ægthed, men Kai var én gang kommet under en uheldig stjernes indflydelse og forøgede den første ubesindighed med en endnu større. Fra sit ubekendte skjulested sendte han dommerne et bønskrift, hvori han vedkendte sig brevene og tilstod, at hans fornærmelige ytringer

var skete i en "ubegribelig drukkenskab". Ifølge en anden beretning skal han have tilbudt en bøde af 100.000 rigsdaler, for hvilke han pantsatte sine godser Gisselfeldt og Rantzausholm, nu Brahe-Trolleborg på Fyn. Med dette bønskrift var så at sige hans skæbne beseglet. Kuglen rullede ned ad bakken, styrtet af den samme hånd, som havde hævet den så højt. Man forudså, at den først kunne standse i afgrunden.

Medens dette terningespil om Kai Lykkes liv og ære begyndte i hovedstaden, var offeret selv forsvundet, man havde forgæves opfordret ham til at fremstille sig for sine dommere, man havde ladet ham eftersøge på alle hans godser, hos alle hans slægtninge. Kais skjul var hidtil forblevet uopdaget.

En aftenstund gik Svend igennem Ørremandsgårds skove. Solen gik ned, luften farvede trætoppene med et rødgult skær. Egnens kirkeklokker ringede til aftenbøn, man hørte hundene gø i landsbyen, den klare lyd af frøerne nede i Gravdammen og tusinde andre ubestemte og hemmelighedsfulde toner, der er en sommeraften egne. Da Svend var kommet længere ind i skoven, så han Ib ile sig i møde med et smilende åsyn og et stort brev i hånden.

"Se her!" råbte vagtmesteren, "dette dokument er kommet til dig, imens du var borte fra hjemmet, det bærer kongeligt segl og mærke."

Svend brød seglet og læste.

I dette brev forlenede kong Frederik den Tredje Svend Povlsen og hans efterkommere med Lundby gård og gods til belønning for de tjenester, han havde ydet fædrelandet.

Svend rakte Ib brevet. Aftensolen kastede sit skær over dette ædle og mandige ansigt. Ib så ham smile med et sørgmodigt og bittert udtryk, idet han sagde:

"Ak, lille Ib! En ringe mand som jeg kan tvinge dem til alt, disse fornemme, man kan tvinge dem til at hade, til at frygte, til at beundre os, til alt, min kære broder! – kun ikke til at elske os."

Svend tav, det var Ib, som bøjede hovedet til siden for at skjule sin bevægelses medens gjøngehøvdingen slog armen om hans skulder, og de forsvandt i skumringen mellem træstammerne.

DRONNINGENS VAGTMESTER

1. Et anvendt råd

Langs med Tryggevælde å strækker sig en bred mose, som i gamle dage var tilgroet med et tæt og frodigt krat af pil og egebuske. Åen løber mod nord ud i Køge bugt og danner grænsen mellem Tryggevælde og Stevns herreder. Om vinteren sætter storm og højvande søen ind på landet, derved oversvømmes mosen og de nærmeste egne således, at disse udgør en temmelig dyb vandflade, hvorfra rør og sivbuske strækker deres nikkende toppe i vejret.

Længere oppe i landet fortsattes krattet i Frederik den Tredjes tid hen imod Billesborg med en skov af risbøge og egetræer, gennem denne gik alfarvejen til Køge. En vandmølle lå dybt inde i skoven, og omtrent et bøsseskuds afstand herfra en forfalden, lille hytte, så fuldkommen skjult af træstammerne og krattet, at den først blev synlig i få skridts afstand.

Det var en eftermiddag i slutningen af september måned 1658, da to personer sad inde i hytten. Den ene var et fruentimmer, i dette øjeblik beskæftiget med at tilberede en ret ved bålet, som brændte på arnestedet. Hver gang flammerne steg i vejret, belyste det et magert og rynket ansigt, hvori en lav, tilbagegående pande, en kroget næse og tynde, sammenknebne læber dannede et ubehageligt udtryk. Hendes øjne var dybtliggende, mørke og levende og beskyggedes halvt af stærke, grålige bryn. Det var Kulsoen med sit lumske, spottende og hadefulde ydre, men for øvrigt næsten ukendelig med den påklædning, hun i dag var iført. Hun bar en kostbar kjole af lyseblåt taft, besat med kniplinger og nedringet så dybt, at hendes rynkede hals og det øverste af brystet kom til syne.

Hendes hovedpynt var af samme farve, og efter den tids smag en sammensætning af fjer og bånd, mellem hvilke enkelte lokker og hvidgråt hår viste sig. Begge dele, kjolen og hårpynten, havde uden tvivl tidligere haft en skønnere, eller i det mindste fornemmere ejerinde. Hendes arme skjultes af et par langhandsker, hvis fingre hun for bekvemmeligheds skyld havde afklippet. Ærmerne på kjolen var opkiltede for ikke at være til hinder, medens hun tilberedte maden.

Den anden person var Tam, Kulsoens forsagte og viljeløse ægtefælle. Han lå udstrakt på en bænk under vinduet med hovedet på en pakke sammenrullede klædningsstykker. Når Kulsoen et øjeblik forlod arnestedet, kastede ilden sit skær på flere blankt skurede tinkar og fade og på en galoneret herreklædning, som hang på den modsatte væg.

Udenfor hytten havde en tæt og heftig regn vedvaret i de sidste timer. Løvet hvirvlede omkring mellem træerne, løsrevet af en af disse hyppige efterårsstorme, der raser heftigt i Stevns herred, idet de kommer ind fra havet, uden at møde nogen modstand i det flade og bakkeløse land. Sumpfuglenes skrig nede fra mosen og den ensformige lyd af vandmøllens klapren hørtes gennem skoven i de enkelte mellemrum, stormen tog af. Et svagt og blegrødt lys, som viste sig på himlen mod vest, antydede, at solen var i begreb med at gå ned.

"Du kunne nok ellers rejse dig op og hente mig en armfuld tørv," udbrød Kulsoen, efter at der længe havde fundet en uafbrudt tavshed sted i stuen. "Jeg bringer alt til huset: God mad og kønne klæder, og du skal ikke så meget som give mig en håndsrækning derved."

"Ja, Gud nåde os fra, hvad du bringer til huset!" sagde Tam. "Det vil blive et kønt regnskab, når herskabet engang vender tilbage og finder skabe og kister tomme."

"Står der måske skrevet på kisterne; hvem der har tømt dem?" spurgte konen hånligt. "Det kan være os, det kan være vor nabo, det kan også være fjenden, hvem ved det? – ak, lille Tam! Du er blevet gammel, men klogskaben er ikke kommet med de grå hår; hele dit liv er gået bort i armod og usselhed, og du tøver endda med at forandre det, når lejlighed gives. Forrige vinter kæmpede du med Svend og dine kammerater. Gudbevares! I skulle jo værge for landet, hed det, I, som i fredstid ikke havde en plet at hælde jeres hoveder til. Hvad fik I for det, I tapre karle! Mens I sultne og tiggefærdige drog omkring fra sted til sted? Hvem husker på, hvad I har bedrevet, hvem har budt jer tak derfor? Du kan endda lægge dine hænder sammen og prise din lykke, at du slap for at blive krøbling, som den lille Jens Jerntrøje, der nu humper omkring på krykker og tigger sin føde for hvermands dør, eller at det gik dig som Abel, der efterlod sin kone og sin dreng i nød og usselhed."

"De har gjort deres pligt," sagde Tam. "Vorherre råder for lykken."

"Ja, det er en god snak," råbte Kulsoen med en spottende latter. "vi råder selv for lykken, og et menneskes første pligt, tænker jeg, er at sørge for at opholde livet; det har jeg måttet gøre for dig, mens du drog omkring og spillede krigsmand, jeg, stakkels, foragtede kvinde, som slæber min alderdom hen til graven, jeg som ikke blot tænkte på mig selv, men aldrig har glemt, at du er min kære mand."

"Jeg har heller aldrig glemt det," svarede Tam sørgmodigt, "lige så lidt som den måde, hvorpå de tvang os til at leve sammen. – Lensmanden på Jungshoved stillede hver Mikkelsdag godsets ugifte karle og piger i to rækker og gik omkring og udpegede, hvem af dem, der skulle have hinanden. De, som adlød, fik et lille hus på godset, et får og en kvie, de, som satte sig imod hans vilje, joges bort eller solgtes til naboerne. Sådan fik vi to hinanden, og hvad der siden er sket, må du svare til; det ved Gud fader, at jeg aldrig har lagt en sten i vejen for nogen, før jeg lærte dig at kende."

"Hvad er da sket siden?" spurgte konen heftigt, idet hun trådte hen til ham og støttede begge sine hænder på bordet, "og hvad har jeg rådet dig til, forsagt og vægelsindet, som du er, andet end at udnytte tiden og gøre dig fri for den nød, du har været bundet til? – det gælder om at gribe sin lykke."

"Nej!" svarede Tam, "sig, at det gælder om at stjæle, røve og plyndre, så nævner vi tingen ved dens navn."

"Godt! Lad det hedde således, hvad er det, vi agter at tage? En kerne fra en korndynge, til at stille vor hunger på, og fra hvem? Fra de fornemme herrer, fra disse adelsmænd, der sætter deres fod på vor nakke; der i fredens tid ville række op til himlen, men krøb sammen, da faren kom, og vovede ikke at værge for den jord, de fødtes på. Hvorfor tøvede de ikke og tog vare på deres gods, i stedet for at flygte ind til hovedstaden efter at have skjult deres kostbarheder i brønde og kælder?"

Kulsoen tav, som om hun ventede på svar, men Tam havde atter lagt sig tilbage på bænken. Da han indså, at hans grunde ikke kunne overbevise hende, hensank han i en stum grublen, medens hans ansigt antog det sædvanlige sløvhedsudtryk,

således at konens forskende blik ikke kunne opdage, om hendes ord havde virket på ham eller ikke. Hun vedblev lidt efter:

"Ak, Tam! Hvis du havde mit sindelag, skulle det snart blive anderledes med os. Du behøver blot en dags klogskab for at bøde på et helt livs ufornuft. Folk taler så meget om, hvad der er rigtigt, men de handler gerne kun efter, hvad der er nyttigt. Lad os bære os ad på samme måde, lad os følge de stores eksempel og leve af de små. Se til Tyge Høeg, han forvalter andres ejendom således, at han vinder gods og guld derved. Tænk også på hans nåde, hr. Hannibal Sehested; det er min mand; han holder i dag med dansken, i går med svensken. Han forstår at slå sig igennem verden, skønt hans sabel aldrig har gjort anden fortræd end at støde folk på benene i de høje sale, han spadserede gennem. Derimod kan du og alle dine kammerater lade jer dræbe, hvis I vil, men ingen lægger mærke dertil. De store smigrer vel Svend, giver ham kønne klæder og kalder ham kaptajn, å ja! så længe de bruger ham, men når arbejdet er endt, er tjenesten glemt, og folk holder ikke af at blive mindet om modtagne tjenester. Derfor skal du følge mit råd og lade dine kammerater fare, medens du arbejder med mig på vor velstand, for at vi to gamle stakler kan få os en sorgfri alderdom, så kan du siden tænke på din pligt og se at komme til at stå dig godt med Himlen; jeg siger siden, for det at Himlen, lille Tam! den er så langt, så langt fra jorden. I morgen skal jeg sprætte Nådigherrens galonerede kjole op og sy dig en helligdagsklædning af den."

"Du kan spare dig ulejligheden, Boel! Jeg vil ikke gå klædt i dine tyvekoster."

"Jeg har fundet et stykke dejligt pelsværk i fruens klædeskab," vedblev hun uden at agte på Tams ord, "det vil jeg bruge til foer i den, for at dit gamle skind ikke skal fryse, når du går ud i den skarpe vinterkulde."

"Du lover godt, Boel!" sagde Tam, "og giver mig så gode råd, alligevel har du mangen gang ikke vidst at råde dig selv, og siden du taler om Svend Gjønge, så er han netop den mand, som har vidst at gøre alle dine opspind til intet, hver gang du prøvede noget mod ham. Jeg tænker, det volder sig deraf, at den sag, han siger for god, må være mere bevendt end din."

"Lad os ikke tale om Svend Gjønge," svarede Boel heftigt.

"Åh jo!" vedblev Tam, enten for at lede samtalen i en anden retning eller fordi han, behersket af Kulsoens overlegenhed, glædede sig over en lejlighed til at kunne ydmyge hende. "Tænk også på Ib. Han har været din mester bestandig."

"Kanske hidtil, men Ib og jeg træffes vel engang siden; vor regning er endnu ikke opgjort."

"Hvis I træffes, vil han håne dig igen," vedblev Tam spottende; "han vil altid blive din overmand i list og kløgtige opspind, den karl."

Den overbevisning, hvormed Tam talte, forblev ikke uden virkning på Kulsoen, hendes ansigt rødmede, hendes tynde læber kneb sig fastere sammen.

"Og jeg siger dig," svarede hun, "at jeg vil møde Ib den dag, da han ikke skal være min mester, da vil jeg høre ham ydmygt klagende tigge om min hjælp, fordi jeg er den eneste, som kan hjælpe ham."

"Åh, det siger du kun så," sagde Tam.

"Jeg vil se ham drømme og håbe at have vundet alt, og vågne med den vished at have mistet alt, hvad det er muligt for et menneske at miste."

"Du raser."

"Jeg vil se ham hævet på en plads, der er højere end kongens trone," vedblev hun med stigende heftighed og funklende øjne, "og derefter styrtet i støvet, knæle og krybe for mine fødder. Alt dette skal ske, Tam! Sandfærdigt, og du skal selv blive vidne dertil. Rejs dig og spis, maden er færdig, og lad så Ib være glemt, til tiden kommer."

Kulsoen tog plads ved hans side på bænken. Måltidet blev fortæret i tavshed, Tam følte sig behersket af den trygge og uheldspående mine, hvormed heksen havde forkyndt sin spådom. Regnen udenfor vedblev. Gennem de to små glasruder, der var indmurede i ydervæggen ved døren, forsvandt lyset efterhånden for den tiltagende skumring. Bålet slukkedes på ildstedet. Kulsoen og Tam talte ikke til hinanden. Begge syntes at være hensunkne i mørkt grubleri. Pludselig blev denne uhyggelige tavshed afbrudt, idet Tam rejste sig, gik hen til døren og lyttede.

"Der kommer en rytter nede fra skovvejen," hviskede han lidt efter.

"Se igennem ruden, hvad vej han drager," svarede Kulsoen.

"Det er så mørkt udenfor, at man ikke kan skimte en håndsbred frem for sig, men jeg hører hesten stampe i jorden. Han holder stille."

"Så er det vel Svend eller en anden af dine kammerater, der vil lokke dig ud på en ny fart. Give til Gud, at der var skikket

mig en bedre mand eller blot tildelt dig så megen forstand, at du kunne følge mine råd."

"Spar alle dine ønsker til siden," hviskede Tam, "hører du ikke rytteren dundrer på døren. Tænd os en lyspind, så vi kan se, hvem vi har for os."

Medens Kulsoen gik hen til skorstenen, åbnede Tam døren. En høj skikkelse viste sig i åbningen, indhyllet i en mørk kappe. Kulsoen havde imidlertid fået lejlighed til at kaste et stort tørklæde over sig, som i det svage og viftende lys skjulte hendes lyse silkekjole.

"Er Svend Gjønge til stede?" spurgte den fremmede.

"Han bor ikke her," sagde Tam.

"Men her er en af hans bedste mænd til stede," ytrede Kulsoen hurtigt. "Vil I ikke træde indenfor, herre?"

"Jeg kan ikke slippe min hests tøjler," svarede den fremmede. – "Hører du til Svends folk?" spurgte han Tam.

"Ja, det ved Himmerigs Gud!" tog Kulsoen atter til orde. "I ser her den mand for Eder, som lagde planen og så at sige udførte hele arbejdet med at bringe kongen de mange penge gennem svenskehæren, som I vel har hørt tale om, men han duer kun til at handle, ikke til at snakke, og derfor fik Svend lønnen for hans arbejde. Bedre går det ikke i denne verden."

"Hvis så er," svarede manden og fremtog et papir fra foeret af sin kappe, "så har jeg et brev, som jeg beder dig besørge til Svend, men sagen haster, du må ile med det."

"Svend skal få det endnu i aften," forsikrede Tam.

"Og I kan lide på, at det skal blive godt besørget," lagde Kulsoen til med et forekommende smil.

"Det gøres også nødvendigt," vedblev den anden. "Brevet indeholder ting af vigtighed og tåler ikke at komme i fremmede hænder. – Gud i vold, godtfolk herinde! – Vejen mod syd fører jo lige frem ad Valbygård til?"

"Ja, ganske vist, nådige herre! Lidt længere nede kommer I til vandmøllen, der bliver skoven lysere, så kan man ikke tage fejl."

Den fremmede gik. Straks efter tilkendegav hurtige hovslag, at han havde forladt huset.

Da Kulsoen blev alene med Tam, kastede hun et nysgerrigt og spejdende blik på brevet, men dets dobbelte segl forhindrede alle undersøgelser.

"Det rare brev!" udbrød hun endelig smilende, "det gemmer bestemt en lykkelig tidende for os to, lille Tam!"

"For os!" gentog han.

"Ja, naturligvis. Manden sagde nok, at hemmeligheden ikke måtte komme i fremmede hænder, men han talte ikke om, at den tabte ved, at vi fik den at vide; derfor vil vi åbne seglene og kigge lidt deri før Svend."

"Nu forstår jeg dig," sagde Tam.

"Ikke sandt, min kære dreng!" svarede Kulsoen, som af Tams smil antog, at han delte hendes ønske. "Du begynder nu at følge mine råd. Du skal se, hvor godt vi skal komme ud af det, vi vil dele vor lykke og være halvt om alt. Lad mig tage seglene fra papiret, jeg er mere nem på fingrene end du."

"Gå først hen og tænd os en lyspind," sagde Tam.

"Åh ja, den kan også være god," svarede hun og gik til skorstenen. I samme øjeblik tog Tam brevet, åbnede døren og forsvandt. Kulsoen udstødte et hvinende skrig.

"Tam!" råbte hun, "hvor vil du hen?"

"Jeg vil følge dit råd," svarede han med læspende stemme udenfor.

"Men brevet, brevet, min rare dreng! – Hvad mener du med mine råd?"

"Sagde du ikke nylig, at man tænker på det rette i denne verden, men vælger kun det nyttige?"

"Hvorfor fortæller du mig det nu?" spurgte hun ængsteligt.

"Sagde du ikke også, at vi skulle være halvt om alt? – Derfor skal du tænke på det nyttige, imens jeg går min vej og handler efter, hvad der tykkes mig at være det rette."

Efter disse ord forsvandt Tam i mørket og skoven, uden at Kulsoens bønner eller de rasende skrig, hun udstødte, var i stand til at bringe ham tilbage.

2. Til hest

Næste morgen red tre ryttere igennem skoven ved Spjellerup og fulgte stien langs med åen op imod herresædet Valbygård, eller det nuværende Juellinge. Alle rytterne var indhyllet i en lang kappe, der gjorde det umuligt at skelne den øvrige dragt. Han, som syntes at være den yngste, havde endog slået kraven op omkring hovedet, således at det meste af hans ansigt blev skjult. De to andres åsyn viste derimod bekendte træk, det var Svend Gjønge og hans uadskillelige ledsager Ib. Solen kom frem over skoven, dens stråler spillede i de store og tunge vanddråber, som hang i græsstråene og på træernes gulbrune løv efter regnen den foregående nat. Der hvilede et udtryk af sørgmodigt alvor over Svends åbne og mandige træk, medens han lod sine øjne glide hen over egnen, der udbredte sig for ham, efterhånden som tågen sank, og skoven blev mere åben. I det klare sollys syntes landet at hvile i en uforstyrret og fredelig ro, det ulykkelige land, hvorfra dog fred og ro for længst var flygtet.

Ibs tanker lod derimod til af være af en blidere natur, ligesom han i dette øjeblik næppe havde noget højere ønske end atter at kunne iføre sig den smukke vagtmesteruniform, som han havde været nødt til at ombytte med en bondekofte. Skovfuglene fløj sky og hurtigt hen over vejen, de tre ryttere havde længe fortsat deres ridt uden at tale. Dødens tavshed hvilede over alt, – dødens eller forventningens, som indtræder foran det kommende uvejr.

Karl Gustav, som straks efter underhandlingerne i Roskilde indså, at han kunne have skaffet sig fordelagtigere betingelser

ved freden, troede atter at burde friste krigens lykke. Den ottende august samme sommer landsatte han en arme i Korsør. Imidlertid var der intet, det sorgløse Danmark ventede mindre end fornyelse af den sidste vinters optrin. Landet syntes at være uskikket til enhver ytring af modstand. Ved efterretningen om svenskens komme flygtede adelen atter tilbage til hovedstaden og gav bolig og ejendom til pris for svenskehæren. Kornet stod endnu på marken, den begyndte høst standsede. Fjenderne strejfede omkring i små afdelinger for at inddrive brandskat og levnedsmidler, medens hovedarmeen begav sig op mod København.

Ved Køge traf de udsendte danske gesandter Karl Gustav, som lovede at forklare dem årsagen til sin genkomst, når han først havde erobret landet.

Dette overmodige svar vakte i hovedstaden på én gang den dybeste harme og den ubevidste og længe slumrende følelse af nationalitet. Hos enkelte og i begyndelsen var måske denne kærlighed til det truede fædreland begrænset af kærlighed til den truede eksistens, men ytringerne og følgerne var de samme. Blandt alle hovedstadens beboere, adel, gejstlige, borgere, soldater, flygtninge, som hver dag forøgedes, gaves der efter dette øjeblik ikke længere nogen adskillende kløft, ingen moralsk, materiel eller tilfældig overvægt. Adelsmanden arbejdede ved trællenes side, eller, bedre sagt, der fandtes ikke længere trælle, lige så lidt som der fandtes adelsmænd og privilegerede. Samme følelse lutrede og, forædlede alle. Det var lighed uden tøjlesløshed, arbejde uden hvile, offer uden pral, som prydede denne selvfornægtelsens tid. De håbede, alle disse mennesker, de *ville*, og derfor *kunne* de også.

Da svenskekongen havde nået hovedstaden, blev han slået tilbage i gentagne og heftige udfald; han fandt volde, hvor han havde ventet en åben by, han fandt et folk, som dristigt og med hævet pande havde besluttet at kæmpe mod undergang og skændsel, hvor han havde ventet at finde ydmyge og bønfaldende. Han havde formodet, at hans nærværelse alene og den uafbrudte lykke, som hidtil syntes at være knyttet til hans nation, skulle kunne tilintetgøre et land og en nation. Han havde taget alt med i betragtning, Ulfeldts råd og meddelelser, landets underkuede tilstand, en opløst hær, en ødelagt flåde, den tidligere modløshed og rigsrådets redebonne eftergivelse; alt havde han beregnet og blot glemt dette stakkels folks nationalære og kærlighed til fædrelandet, denne vidunderlige følelse, der ligesom Holger Danske i det smukke sagn sover i slottets kælder, forvaret bag mure og jerndøre, uden at røbe noget livstegn eller uden at vækkes af sin søvn før i det øjeblik, nød og fare banker på døren.

Imidlertid opslog svenskekongen sin lejr i nærheden af København, forskansede og forstærkede sig, idet han efter Hannibal Sehesteds råd benyttede en list, der bragte Kronborgs lettroende befalingsmænd til at overgive ham fæstningen. Han forandrede nu sin første plan om at overrumple byen, til at belejre den og vedblev så vidt muligt at holde den indesluttet, ligesom de danske vedblev at forsvare sig og gjorde fjenden enhver fremgang stridig.

Dette drama var begyndt omtrent to måneder før den aften, vi genfandt Tam og Kulsoen i skovhytten.

Altså red de tre mænd op gennem skoven og fortsatte deres vej i tavshed, til de kom forbi vandmøllen, hvorfra en sidevej

fører over klinten. Her rettede den fremmede sig pludselig i vejret og så sig tilbage. Idet han hævede hovedet, kom et ungdommeligt ansigt til syne med mørkebrune øjne, stærke og hvælvede bryn, kroget næse, en smal og skarptegnet mund, en bleg og sygelig eller i al fald meget sart hudfarve. Det hele udtryk syntes at vidne om megen godmodighed, men tillige om mangel på selvstændighed og bestemt vilje.

På samme tid kom en mand gående inde fra sidevejen i skoven. Han var klædt i en hvidgrå vadmels kofte og bar en skovhuggerøkse på skulderen.

Da Svend så manden, vendte han sin hest og red hen imod ham.

"Gud i vold, Jes!" udbrød han, "du er kommet tidligt til skovs i dag."

"Åh ja!" svarede bonden, blinkende med øjnene, "men jeg har dog truffet dem, som var oppe før mig. Nede fra Frørslev kommer en svensk afdeling ridende op gennem dalen. De har siddet og sviret i præstegården i nat og slået mandens husholderske fordærvet, da hun ikke kunne skaffe dem så megen mjød og brændevin, som de forlangte. Hvis I rider til Lejrtofte, vil I møde dem."

"Hvor mange var de i tallet?"

"Ti mand, men de fem vendte sig ad Lydersløv til og tog præstens karl med som vejviser."

"Det er godt," sagde Svend. "Vi rider ikke til Lejrtofte, men hvis du træffer dine kammerater i aften, så samles de nede ved Klippinge Banker i mørkningen. Gud i vold, skovhugger."

Med disse ord red Svend videre. "Et ord endnu," tilføjede Ib. "Når du kommer forbi mit hus hernede, så gå indenfor, døren

er kun haspet til; giv min ravn et stykke brød og luk den så ud af buret, jeg glemte ham imorges, da vi red bort."

"Vi har altså udsigt til at møde svensken, før vi når Arnøje?" spurgte den fremmede lidt efter.

"Måske," svarede Svend.

"Er I bange for det, junker Rud!" ytrede Ib, som længtes efter en samtale.

Junkeren tilkastede ham et målende og ringeagtende blik og svarede:

"Jeg er ikke bange for nogen."

Ib trak på, skulderen.

"Kendte I også den mand, med hvem I talte?"

"Ja, lidt!" svarede Svend smilende.

"Har I grund til at stole på hans udsagn, Svend Skytte?"

"Ja, hvorfor ikke? Jeg stoler på alt, hvad folk fortæller."

"Men hvor fører da den vej hen, som vi rider?"

"Naturligvis over til fru Elsebeth Buchwald i Arnøje," svarede Svend. "I aftes fik jeg brev om, at hun forlangte at tale med mig, og i nat kom I selv med bud derom."

"Hvad min nærværelse angår," svarede junkeren, "så har jeg tilstrækkelig forklaret mig desangående. Jeg red fejl af vejen i mørket og kom til Eders hus af en hændelse."

"Ja, og denne hændelse er nu skyld i, at vi gør følgeskab tilbage, og I kan selv bevidne den nådige frue, hvor redebont jeg søger at opfylde hendes ønske."

"Jeg synes blot ikke, at I vælger den heldigste måde at komme til fruen, siden I og Eders kammerat, den gode mand der, undervejs er udsat for at blive standset af svensken."

"Åh hvad!" sagde Svend, "de er jo kun fem mand stærke."

"Ja, og vi er kun tre mand stærke," svarede junkeren heftigt.

"Forskellen er altså ikke stor. I, junker Rud! frygter ikke nogen, det gør jeg heller ikke, og I skal se, at svensken lader sig tale til rette."

Svend red atter frem, Rud og Ib fulgte som før ved hinandens side.

"Forstod I, hvad han mente?" hviskede Ib med et betydningsfuldt nik, idet han drog sin pistolkolbe frem fra koften. Junkerens øjenbryn trak sig sammen. "Kaptajnen er en rasende slagsbroder, han har ikke sans for andet end pistolskud og dragne klinger."

"Svend Skytte betænker sig vel, før han griber til et så afsindigt middel."

"Jeg tror rigtignok, at han allerede har betænkt det," sagde Ib og skjulte igen pistolen. "Men hvorfor Fanden bliver I ellers ved at kalde ham Skytte?"

"Tjente han ikke i fjor som jæger hos fru Parsberg på Jungshoved?"

"Jo, men han tjente i år som høvedsmand for gjøngerne mod svensken; siden den tid kalder Hans Nåde Kongen ham kaptajn, men mig kalder han vagtmester; jeg synes nok, at I kunne vænne Eder til det samme."

"I har altså været med i forrige krig?" spurgte Rud.

"Været med!" råbte Ib og tilkastede adelsmanden et blik, der røbede lige så megen harme som forundring over denne mærkværdige uvidenhed. – "Hører du det, Svend? Den kleine junker spørger, om vi to har været med mod svensken. Det er ellers godt!"

"Ja, hvad ved jeg derom," ytrede junkeren fornemt.

"Ak nej, I har ret, junker!" vedblev Ib, "adelsmændene ved det ikke, de flygtede fra hus og hjem, så snart fjendens komme rygtedes, det var os, der blev tilbage og værnede om dem. Men svensken ved det, de store og de små, de satte en pris på Svends hoved, og jeg siger for sandhed, han gjaldt dem dengang mere end den første adelsmand i riget. I skal se, de kender ham vist igen, når vi lige straks mødes."

Denne sidste ytring lod til at fremkalde en besynderlig uro hos junker Rud, han holdt sin hest tilbage og så til siderne, derpå vendte han hovedet om mod Svend, men betænkte sig igen og red atter fremad i tavshed. Ibs øjne fulgte enhver af hans bevægelser. Han vedblev:

"Et ord i fortrolighed, hr. Junker! Når vi nu møder svensken, og de kommer imod os med pallasken draget, så ryk kappen til side og svøb den om den venstre arm, man parerer et sabelhug og dækker sig godt på den måde. Skulle de derimod ville gå os alvorligere på livet og lægge an med deres karabiner, så dæk Eder bag hestens hals og giv den sporen, den vil da stejle, og i værste tilfælde er det bedre, at skuddet træffer hesten end rytteren."

"Min hr. vagtmester!" svarede Rud med sitrende læber og et udtryk, der syntes at modsige hans ord: "Mænd af den familie, som jeg tilhører, har kun lært at bøje sig for Gud, men ikke for faren."

"I kan først sige det, når I har prøvet det," ytrede Ib.

"Og I da?"

"Man vænner sig dertil," svarede den sorgløse vagtmester.

De tre mænd red nu atter i nogen tid i tavshed ved hinandens side. Holger Rud lagde mærke til, at hans ledsagere

efterhånden sagtnede deres hestes gang, medens de foroverbøjede og spejdende lyttede efter enhver bevægelse i nærheden. I øvrigt havde der ikke fundet nogen aftale sted imellem dem, enten måtte faren ikke være særlig stor, eller, som Ib nylig sagde, man vænner sig dertil, så at de ikke troede, der behøvedes nogen bestemt plan for at afvende den.

Stien, de red ad, løb langs med åen. På den anden side indhegnede et temmelig højt stengærde Valbygårds skove. Herregårdens lyse mure begyndte allerede at blive synlige fra en baggrund af høje og knudrede egetræer, da de kom til en vej, hvorfra en bro gik over åen fra Tryggevælde herred i retning mod Store Heddinge.

Pludselig standsede Svend sin hest og udbrød dæmpet:

"Der har vi vore mænd."

"Ja, ganske rigtigt," sagde Ib, "de er fem i tallet, og lige foran os kommer to til, det gør syv. Er det ikke rigtigt udregnet, junker?"

Rud så skaren komme frem på vejen; rytterne var indhyllede i store, mørkeblå kapper og nærmede sig, så snart de fik øje på de tre mænd, med høje og gentagne skrig.

Fra skovstien noget længere tilbage kom to ryttere, som besvarede deres kammeraters råb, gave hestene af sporen og ilede hurtigt fremad. Man kunne derfor nogenlunde beregne, at begge afdelingerne omtrent på samme tid måtte møde hinanden foran broen ved åen.

Ruds ansigt blev blegere, hans blik dvælede rådvildt og spørgende på begge gjøngerne. Svend lod til at overveje, medens vagtmesterens kolossale skikkelse hvilede sorgløst og roligt på hesten, som om han befandt sig i den tryggeste

sikkerhed. Sandsynligvis tænkte han ikke engang på, hvad der skulle foretages; efter hans begreb var det Svends sag at tænke, og det kom Ib ud på et, hvad enten de skulle slå sig igennem fjenden eller søge at undgå ham.

Medens de to gjønger blev holdende på stedet og overså egnen, lå der i deres rolige miner og i den stilhed, de iagttog, noget langt mere truende end i de svenskes vilde skrig.

"Husk på, hvad jeg har sagt," udbrød endelig Ib, henvendt til Rud og i den tidligere drillende tone, "enten kappen over armen eller hovedet dukket ned til hestens manke. Så vidt jeg kan se, vil det især blive sabelhuggere, som I har at vogte jer for."

Rud tilkastede ham et rasende blik. Med de øvrige ubehageligheder i hans stilling forenede sig i dette øjeblik den urolighed, hvori de fremrykkende fjenders bedøvende skrig bragte hans hest. Den stejlede, pustede og rykkede tilbage. Rud sporede den og vendte den med et heftigt ryk om mod svenskerne, som havde nærmet sig i bøsseskuds afstand. I samme nu så gjøngerne ham bøje sig forover og hesten i strakt karriere fare hen ad stien imod dragonerne. Disse syntes at studse. Junkerens kappe flagrede omkring ham og skjulte hans bevægelser. Hesten vedblev sit løb og brød sig plads imellem dragonerne. Et øjeblik efter var Rud forsvundet bag et sving, som vejen gjorde ind mod skoven. På samme tid lagde Svend sin hånd på Ibs arm og udbrød:

"Vi må tilbage over broen på den anden side."

"Ja! det kan måske også være godt," sagde Ib og vendte uden videre bemærkning sin hest for at føre den ned til åen.

Over denne gik en smal træbro, hvis planker var så løse og skrøbelige, at de næppe syntes at kunne bære et menneske. Ib

red dog uden videre betænkning over. Svend fulgte ham.

"Spring af," sagde Svend, idet han tog hans hest i tøjlen, "og kast en af de løse planker ud i åen. Jeg venter nede i krattet."

Ib var allerede sprunget af hesten, før Svend fik talt færdig, han krøb ud på broen, rev en af plankerne løs og lod den falde i vandet. De svenske havde nærmet sig i pistolskuds afstand. En af dem råbte til ham, at han skulle standse. Ib så op, lagde sig udstrakt hen over broen, hvorved hans legeme kom til at danne et mindre mål for fjendernes skud, derpå lod han nok en planke følge efter den første.

To skud knaldede efter ham. Ib vedblev, langsomt og behændigt at krybe bort fra broen og ind over mosen på den modsatte side. Da han endelig nåede de første buske af krattet, rejste han sig i sin fulde højde, udstødte en spottende latter, ledsaget af en endnu mere forståelig og tirrende, men ubeskrivelig, gebærde.

Derpå forsvandt han. De rådvilde dragoners trusler og skrig lød efter ham.

3. Moder og datter

Da gjøngerne befandt sig på den anden side af broen, faldt det dem meget let at unddrage sig deres forfølgere, først på grund af disses ukendskab med vejen, dernæst fordi dragonerne, før de kunne nå over på den modsatte side, måtte gøre en temmelig betydelig omvej ned til vandmøllen, hvor den næste bro gik over åen. Uagtet dette forspring vovede Svend ikke straks at fortsætte rejsen til sit bestemte mål. Han viste denne dag en omhu for at vildlede sine fjender, en frygt for at bringe dem ned mod Arnøje, hvor fru Elsebeth boede, som i høj grad forundrede Ib. Imidlertid lod denne Svend råde, ytrede intet og lagde sig roligt og ligegyldig til leje inde i skoven, til der blev givet tegn til at bryde op igen.

Det var først hen imod middag, at de nåede Arnøje, skønt stedet kun lå en halv fjerdingvej fra korsvejen, hvor de om morgenen var blevet standset.

Jo nærmere de kom landsbyen, desto synligere blev sporene af fjendens foregående besøg, nogle af bønderhusene lå nedbrændte siden forrige vinter, mørke ruiner af svedne og sprængte mure og forkullede bjælker, overgroede med ukrudt, ragede frem af tomterne. I dørene på de øvrige hytter stirrede beboerne med mistænksomme og ængstelige blikke ud efter de to ryttere. Enhver fremmed var jo en fjende for disse ulykkelige, ifølge det sidste års sørgelige erfaringer.

Idet de red op til huset, som fru Elsebeth beboede i landsbyen, var Svend foran, Ib fulgte nogle skridt bagefter. Han gabte og vendte sig om til siderne. Han beregnede det kommende efter det foregående og fik til resultat, at denne dag

ville blive yderst trættende og ensformig. Således nåede de hovedbygningen. Da Svend red ind igennem den lille allé af elmetræer, hvis gulbrune løv overalt dækkede vejen, blev han pludselig standset ved at høre sit navn udtalt.

Oppe på et gærde, som løb indenfor den ene side af alleen, så han en ungdommelig skikkelse, som uden tvivl fra dette sted havde ventet på hans komme, indhyllet fra hoved til fod i et stort tørklæde. Svend ledede hurtigt sin hest hen til gærdet, han genkendte denne unge pige med hendes blide smil og store mørkeblå øjne. Erindringen om dette lille, blege ansigt havde fulgt ham overalt, siden han så det første gang. Det øvede sit trylleri nu som før. Det var for Karen Kaas, at han bøjede sig dybt på hesten, medens en mørkere rødme syntes at farve hans solbrændte ansigt. Ib blev holdende stiv og ubevægelig i nogle skridts afstand.

"Guds fred, Svend Gjønge!" udbrød Karen, idet hun strakte sin hånd ud over gærdet mod ham. "Jeg har stået og ventet på Eder for at være den første til igen at takke for Eders bistand sidst, og for på ny at anråbe den i dag!"

"Virkelig," udbrød Svend, "for så ringe en årsags skyld ville I gøre Eders små fødder våde i det fugtige græs?"

"Jeg måtte tale med Eder før min moder," vedblev Karen hurtigt, "jeg, som kender Eder bedre end hun, og som endnu har en bøn at føje til den, hun vil gøre."

Svend førte sin hest et skridt nærmere mod diget. Karen vedblev:

"I ved, Svend Gjønge! at min moder har lidt meget, siden sidst vi sås. De grusomme fjender har forjaget os og røvet alt, hvad de fandt. Ulykken gør os ikke mildere, Svend! Den

forhærder, og den har haft en sørgelig indflydelse på moder, bær derfor over med hende i dag, tilgiv, om hun ikke lader Eder vederfares tilstrækkelig retfærdighed og glemmer noget af de hensyn, vi begge skylder."

Svend smilede.

"Nej, afbryd mig ikke; hun vil måske befale, hvor hun næppe har ret til at bede, tænk da på mine bønner, vær skånsom og tilgiv. For en mand af Eders tænkemåde troede jeg, at denne skånsel måtte være så meget lettere, da I ved, at hele vor frelse alene beror på Eder."

"Ak, jomfru Karen!" svarede Svend, "tænk ikke derpå. I dag som sidst vil jeg erindre, hvem fruen er, fordi jeg aldrig har glemt, hvem jeg selv er. – Ja vist! Det er vel hændet før, at *de* har fordret hos mig, som næppe havde ret til at bede, men jeg er nu en gang vænnet dertil og regner det ikke så nøje."

"Jeg vidste det nok," ytrede Karen med et strålende og taknemmeligt blik. "Jeg kunne jo umuligt tage fejl. Gud har ikke blot givet Eder en helts egenskaber, men tillige en mands ædelmodighed."

"En mands ædelmodighed?" gentog gjøngen med et ironisk smil.

"Nå ja, I har i det mindste lovet ikke at ville berøve mig troen herpå."

"Og var da et sådant løfte nødvendigt?" sagde Svend. "Kendte I Eder ikke selv bedre? I behøvede jo blot at være til stede ved denne samtale, som jeg nu skal føre med Eders moder, så ville Eders blik og Eders smil lære mig, hvad jeg havde at gøre."

I samme øjeblik kom en bonde gående ned gennem alleen. Ib støjede med sin hest. Karen trådte tilbage; men forinden rakte

hun Svend sin hånd så langt frem over gærdet, at det lykkedes hans læber at berøre den yderste spids af hendes hvide fingre. Da bonden kom til stedet, red gjøngerne op mod gården.

Fru Elsebeth modtog Svend med en høflig hilsen, idet han trådte ind i stuen. Imidlertid viste hendes ansigt spor af den samme nedladende og fornemme mine, hvorom Svend bevarede en tidligere erindring. Holger Rud var til stede. Han fremstillede sig i en sort fløjls vams med brede og udtungede manchetter, en pynt, der gjorde hans hvide hænder endnu mindre. Benklæderne var afstribede med sorte silkebånd, hans mørke hår faldt i lokker ned over den udslåede halskrave. Til denne lille og spinkle herre, som støttede sig på en tynd og blåt anløben stadskårde og forblev stiv og ubevægelig bag sin tantes stol, dannede gjøngehøvdingens høje og mandige skikkelse en påfaldende modsætning.

Lidt efter Svends ankomst trådte Karen ind. Imidlertid sagde fru Elsebeth:

"I være mig velkommen, min gode mand! Vel bringer Eders nærværelse mig bestandig fare, men også bestandig redning."

"Fare i dag?" gentog Svend forundret.

"Nå ja, har ikke min søstersøn, junker Rud der, været udsat for at miste livet i dette frygtelige møde med fjenden?"

"Nådige frue!" svarede Svend med et smil, hvis rette betydning kun junkeren var i stand til at fatte. "Hvis junker Rud har været i fare i dag, så har han også vidst at redde sig ud af den og stået sig som en mand."

Et taknemmeligt blik fra Rud mødte Svend, selv fru Elsebeth følte sig tilfreds på slægtskabets vegne. Svend vedblev:

"Medens jeg og min ledsager søgte vor redning ved at trække os tilbage fra fjenden, søgte junkeren sin ved at slå sig midt gennem dem."

Den unge adelsmand følte sig så taknemmelig over denne ædelmodighed, at han et øjeblik trådte ud af sin rolle. Han greb Svends hånd og trykkede den med varme.

"I overdriver i sandhed min fortjeneste, gjøngehøvding! Uden Eders hjælp ville jeg ikke have formået noget."

"Sig ikke det det, min kære herre! Det hører jo navnet Rud til at trodse og besejre faren."

"Ulykkeligvis trues vi i dette øjeblik af en endnu større fare," ytrede fru Elsebeth, "en fare, hvoraf alene Eders kløgt og snildhed er i stand til at frelse os, i det mindste efter min datters formening, og derfor sendte jeg bud ned efter Eder."

Hun standsede, som om hun ventede at høre en ytring af erkendtlighed for denne gunst. Svend tav.

"Da jeg i august måned ved svenskens uformodede tilbagekomst flygtede fra min svigerinde, fru Gyldenstjerne på Søholm, skjulte vi vore værdifulde smykker tillige med sølvtøjet og en ikke ubetydelig pengesum på gården. Det har siden ikke været os muligt at få det tilbage, medens faren for, at skjulestedet skal blive opdaget, dagligt forøges ved de hyppige gennemmarcher og indkvarteringer, som fjenden foretager overalt på egnen. Tror I Eder i stand til at kunne frelse disse genstande og bringe os dem hertil?"

"Jeg vil forsøge det," svarede Svend.

"Jeg nægter ikke, at det måske vil være forbundet med nogen fare," vedblev fruen, "og hvad der gør sagen endnu vanskeligere,

er, at Søholm for øjeblikket holdes besat med en betydelig indkvartering af fjender."

"Jeg ved det," svarede Svend.

"Imidlertid indser I selv, hvor magtpåliggende det er mig at frelse denne skat, min hele velfærd beror så at sige på den."

"Hvor har den nådige frue ladet den nedgrave?" spurgte Svend.

"I den store tårnhal mod vest, under stenfliserne foran kaminen. Jeg behøver formodentlig ikke at anbefale Eder den størst mulige forsigtighed i alt, hvad I foretager, ligesom I naturligvis også, i tilfælde af, at det skulle gøres fornødent at åbne kassen, må stå mig til ansvar for alt, hvad den indeholder."

"Men nådige frue!" sagde Svend, "I forhåner mig jo ved disse ord, mig, der er villig til at tjene Eder, og som kun viser mig her efter Eders bøn og ønske."

Karens øjne havde ufravendt og ængsteligt været hæftet på Svends under hele samtalen. Da hun efter fruens sidste bemærkning så den bleghed, som kom over ham, trådte hun hen til ham, lagde sin hånd på hans arm og udbrød med en blød og frygtsom stemme:

"Misforstå os ikke, moder mener kun, at gemmet tillige indeholder vore familiepapirer."

"Min kære datter! Jeg mente kun, hvad jeg sagde, jeg formoder også, at jeg er i stand til at gøre mig tilstrækkelig forståelig for manden uden din hjælp."

Karen tav, tårerne sitrede i hendes øjne. Endskønt hun fra nu af ikke blandede sig i samtalen, udtrykte disse skønne øjne dog et så forståeligt sprog, så megen frygt, så megen opfordring til

overbærenhed, at Svend satte sig roligt ned og vedblev at stirre ubevægelig frem foran sig, medens fru Elsebeth tilføjede:

"Jeg indser i sandhed heller ikke at der skulle kunne ligge noget krænkende i, hvad jeg sagde; i så fald modbeviser min handling mine ord, idet jeg uforbeholdent vover at betro denne velfærdssag til en så fremmed person som Eder."

Svend fo'r sammen ved denne ytring, hans øjne mødte Karens, hun betragtede ham med sit bønlige blik, med dette blide smil, som om hun troede; at han skulle hente mod deraf til at tåle. Han svarede ikke, lagde blot hånden på sit hjerte for at dæmpe dets heftige slag, bøjede sig og vedblev at lytte.

Medens fru Elsebeth talte, blev døren åbnet, og Ib trådte ind i værelset, uden at man syntes at lægge mærke dertil. Da Karen lidt efter så ham, rejste hun sig, gik hen til ham og udbrød:

"Men hvor bliver I dog af, vagtmester? Vi venter jo på at bevidne Eder vor tak for sidst."

Ib vovede ikke at modtage den lille hånd, Karen Kaas rakte ham; hans høje skikkelse bevægede sig ubehjælpsomt frem og tilbage under dybe og gentagne buk. Undselig og forlegen over den almindelige opmærksomhed, han i øjeblikket var genstand for, ilede han med lange og hurtige skridt over gulvet til Svend og udbrød:

"Kaptajn! Jeg venter på din befaling, om vore heste skal forblive opsadlede eller jeg skal føre dem ind i stalden?"

"Lad dem beholde tøjet på, Ib! og giv dem et foder. Vi drager afsted igen i dag."

Ib gik. Da han atter havde nået døren, vendte han sig med en dyb hilsen og slog fødderne sammen, således at hans vældige sporer klirrede. Derefter forsvandt han.

"Han kaldte Eder kaptajn," sagde fru Elsebeth forundret. "Hvornår har I fået denne rang?"

"Jeg hørte den for første gang, da det behagede Hans Majestæt at kalde mig således."

"Hvilke fortjenester gav Eder da adkomst til en så stor ære?"

"Jeg erindrer det min tro ikke mere, nådige frue!" svarede Svend smilende, "måske har Hans Majestæt en bedre hukommelse."

"Det turde alligevel være tvivlsomt, hvorvidt Hans Majestæt har ret til at bortgive denne rang uden adelens samtykke."

"Nådige frue!" svarede Svend roligt, "det er meget muligt, at adelen i dette land er fornemmere og mægtigere end kongen, jeg skal ikke kunne sige det, men til gengæld derfor er kongen i det mindste *klogere* end adelen."

"Klogere?"

"Ja, siden kongen søger at belønne den, af hvem han venter sig tjenester."

"Det er godt sagt, min herre kaptajn!" ytrede Rud, der ikke fandt gjøngehøvdingens debut så uheldig af en borgerlig at være. "Men hvorfor har I besluttet at rejse straks? Min nådige fru moster har ønsket, at I skulle tilbringe denne eftermiddag med os."

"Nej! Lad mig hellere rejse," svarede Svend. "Jeg trænger til at begynde dette eventyr, til at møde faren, nu mere end før."

"Men hvorfor?" gentog Karen bedende.

"Fordi jeg nu mere end før trænger til at hæve mig i min egen mening efter Eders fru moders ydmygelser."

Fru Elsebeth lod til at være i høj grad forundret over dette svar.

"Hvorledes er det muligt," sagde hun, "at I, hr. kaptajn, har kunnet finde ydmygelser i mine ord?"

"Det kommer deraf, at I, nådige frue! bedømmer min tænkemåde efter de begreber, I har om min stand; men fordi man bærer en sort kofte, kan man gerne have et hvidt hjerte, som det hedder i ordsproget."

"Det har været så langt fra mine tanker, at jeg tværtimod overvejer, hvilken belønning, jeg helst skal tilbyde Eder, når I vender lykkelig tilbage."

Karens blik søgte atter Svends, denne gang smilede han roligt og svarede:

"Lad os ikke tænke derpå."

"Og hvorfor ikke, min kære hr. kaptajn?"

"Af den grund, nådige frue! at man vel kan modtage en tjeneste som den I forlanger, men man kan ikke betale den."

"Måske dog!" svarede fru Elsebeth med et tillidsfuldt smil. "Jeg er så heldig at have forbindelser ved hoffet, som ville kunne skaffe Eder en endnu højere rang, end I allerede besidder."

"Jeg ønsker ingen rang; hvad jeg er, har jeg selv gjort mig til. Som sagt, det er ikke med tanken om belønning, at jeg påtager mig Eders ærinde."

"Af hvilken grund da?"

"Det er, min tro! fordi jeg ved, at I ikke vil få nogen anden til at udrette det. Lev vel, nådige frue! Hvis vi ses igen, bringer jeg Eders ejendom med mig tilbage."

"I går, kære hr. kaptajn! Men vi må dog først lægge en grundig plan, hvorledes dette vovestykke bedst skal udføres."

"Lad mig lægge planen, siden det bliver mig, der skal udføre den," sagde Svend. "Det forstår jeg mig på. Krigen har været mit

håndværk, fra jeg var et barn. Jeg har kæmpet med ulven og bjørnen, så med svensken, så med hvem det kunne falde, endelig har jeg kæmpet med mig selv. Lev vel, nådige frue! I skal snart høre fra mig igen."

"Lev vel!" sagde Karen med en bevæget og skælvende stemme, idet hun rejste sig og gik hen mod Svend. "Tillad mig at bringe Eder min og min moders tak for det, I står i begreb med at vove for os, mine tanker skal følge Eder, og jeg vil bede Gud om held både for vor, jeg mener for min moders skyld, men frem for alt for Eders egen."

Hun bøjede sit yndige hoved, undselig over så megen dristighed, og rødmede, medens hun rakte ham begge sine små hænder.

Svend følte et svagt tryk af hendes bløde fingre mod sine læber, idet han bøjede sig ned og kyssede dem.

"Og jeg," sagde fru Elsebeth, "påtager mig dog at finde en belønning til Eder, hvormed I nok skal blive tilfreds, når I vender tilbage."

"Oh, min Gud!" svarede Svend med et henrykt blik, "jeg har jo allerede modtaget alt, hvad jeg kunne ønske." Efter disse ord forlod han værelset.

"Hvad mente han vel med sine ord?" spurgte fruen forundret.

"Han mente uden tvivl, som han før sagde, at vi kunne modtage hans tjeneste, men ikke betale den," svarede Karen, idet hun trådte hen til vinduet.

Aftensolen skinnede hen over elmetræerne, til afsked kærtegnende det pragtfulde løv med sine stråler og ligesom løvet og ethvert af livets flygtende goder skønnest i det øjeblik, hvor de truer med at forsvinde.

Karen lagde imidlertid ikke mærke til den smukke solnedgang, hun så efter rytteren, hvem et vist instinkt drev til at vende hovedet tilbage mod vinduerne, idet han red ud af porten.

4. Den hængtes familie

"Se, nu er jeg først i mit es!" sagde Ib, da de var kommet et stykke bort fra gården, og Svend havde underrettet ham om det forestående eventyr. "Ved du hvad, lille Svend! Jeg vil hellere gå våbenløs mod to svenske, skønt jeg sætter dem over fire af de hvervede folk, end mod to sådanne fornemme fruer, der ikke hører til min religion. Ja, du tænker nu ikke som jeg," vedblev han efter forgæves at have ventet på svar, "men det kan også være det samme. Den eneste grund, jeg har til at lide dem er, fordi de jævnlig giver os noget at bestille." .

Svend vedblev at tie. Medens han red bort, overvejede han det optrin, han denne eftermiddag havde oplevet, det vil sige det, som han havde iagttaget hos Karen Kaas, hendes blik, den bløde, bævende vellyd i hendes stemme, afskeden, alt, kort sagt, hvad der angik hende, andet erindrede han ikke. Tanken herom fyldte hans bryst med lykke. Han følte, at han måtte vinde i denne kamp, der skulle begyndes, ikke blot overfor Karen, men overfor adelen. Det var måske hans livs lykkeligste time, endskønt tvivl og frygt stod ved siden af hans håb; men tvivlen tilintetgør ikke vore nydelser, og lykken i besiddelsen ender undertiden, hvor frygt for tabet ophører. Øjeblikket var Karens venlige smil, det forsikrede og forjættede, dette håndtryk, disse blide øjnes fortrolige dvælen, fremtiden derimod var afmagt, tilintetgørelse, skyer for den sol, der varmede hans hjerte. Men Svend tænkte ikke på fremtiden.

"Vi bringer disse smykker og penge ud af fjendens vold," sagde han til Ib, "hvad det så end koster, vi må vove alt derfor,

min kære broder! Ligesom forrige gang, vi må tænke og overveje, dernæst må vi bruge list og handle."

"Det må vi," svarede Ib. "Og når vi så bringer dem tilbage –?" tilføjede han spørgende, med blikket ufravendt rettet på Svend.

I dette spørgsmål lå større kløgt, end Svend hidtil havde anvendt i alle sine betragtninger. Det indeholdt tvivl om, at han selv efter et lykkeligt udfald ville være kommet et skridt fremad mod sine ønskers mål.

"Ja, du har ret, vagtmester!" sagde han med et suk, "når vi, have gjort det, så har vi handlet, som vi plejer, og raget kastanjer ud af ilden for dem, hvis lige vi er for ringe til at være, medens dog deres velfærd ligger i vore hænder."

Ib troede, at han burde udtrykke sig endnu mere uforbeholdent, derfor tilføjede han:

"Men når vi har opfyldt deres ønsker, vil de så opfylde dine ønsker?"

"Mine ønsker!" gentog Svend med et næsten ængsteligt blik til Ib. "Hvad mener du?"

Ib så op i luften, men svarede ikke, og der fandt nu et øjebliks tavshed sted, som afslørede Svend mere af hans eget indre, end hele det foregående optrin havde været i stand til. Ibs ord havde forjaget hans drømme og bragt kulde over alle disse henrivende skabninger af en glødende fantasi. Men følelserne trængtes kun tilbage for at give plads for en roligere eftertanke, mindre lykkelig uden tvivl, men nærmere virkeligheden, længere fra himlen, men derfor også nærmere jorden. Og som om han pludselig havde besluttet at hæve sig over dette kaos af modstridende tanker, der beherskede hans indre, rejste han sit

bøjede hoved, hans mine og holdning antog igen det sædvanlige frejdige præg, idet han sagde:

"Nu vel, min broder! lad os handle, som vi to plejer, lad os tjene dem før og ikke spørge efter lønnen, fordi vi ved, at vi ingen får."

Efter at de to ryttere i omtrent en halv time havde fortsat deres rejse, kom de til en stor skovstrækning, hvoraf man endnu ser ubetydelige rester i den triangel; som dannes mellem Gjorslev, Klippinge og Råby. Ved indgangen til skoven mødte de en mand, som kom ud fra skovhegnet, og som efter at have kastet et blik på gjøngerne vedblev langsomt at følge grøftekanten. Idet rytterne kom forbi, hilste han og stod stille.

"Har du lyst til at ride et stykke vej?" spurgte Svend.

"Ja nok!" svarede manden, "det er altid bedre at ride end at gå."

"Så kan du tage min hest," sagde Svend, medens han steg af og rakte manden tøjlerne.

"Du må gerne tage min med og sporerne oven i købet," sagde Ib uden at have begrebet andet af det, han så Svend gøre, end at han måtte gøre det samme.

"Når du kommer til Råby, så sæt hestene ind i det første hus til venstre, jeg tænker ikke, at ejeren nægter dig herberg."

"Det gør han næppe!" svarede manden, som allerede havde besteget Svends hest.

"Når du får sørget godt for hestene, kan du skikke mandens søn op til Klippinge; der ligger nogle mænd mellem bakkerne, lad ham bringe dem bud om, at vi to har slået vort herberg op på Søholm Slot."

"For i nat?" spurgte manden.

"Lad os sige for i aften, siden det i disse tider stundom hændes, at den ene reder sengen, og den anden kommer til at ligge i den. Har du forstået mig?"

"Nøjagtigt!" svarede bonden med et betydningsfuldt nik.

"Så afsted med dig."

"Knap din kofte bedre sammen over brystet, lille Ib!" sagde manden. "Du taber ellers din lugtedåse."

"Lugtedåse!" gentog Ib forundret.

"Ja, er det ingen lugtedåse, så er det skæftet, af en pistol," sagde manden, idet han satte hælene i hestens side og jog ind i skoven.

"Du har altså en plan færdig?" spurgte Ib, idet han gik fremad på vejen.

"Endnu ikke, men hvordan vi end lægger planen, så lader den sig næppe udføre til hest," sagde Svend.

Ib svarede ikke, han skred fremad med lange og drabelige skridt.

Svend stod flere gange stille og lyttede, det forekom ham, som om han hørte skridt inde i skoven.

"Det er brokken," sagde Ib, "han lister rundt og søger efter brombær."

Men Ib tog fejl, det var ikke brokken, der listede rundt efter brombær. Hvis det havde været tilstrækkeligt lyst, ville de have set en sammenbøjet skikkelse, indsvøbt i en mørk kåbe, som i nogen frastand vedblev at følge dem forsigtigt på den anden side af gærdet inde i skoven, og som havde iagttaget alt, hvad der skete, endnu før de steg af hestene. Svend lod sig berolige med Ibs forsikring, og de vandrede videre. Et stykke længere inde i skoven betegnede en høj og hvidmalet pæl, at Søholms

enemærker begyndte. Ejeren havde ladet sit navnetræk og våben måle på pælen. Ved rygtet om fjendens komme var han flygtet til København med sin familie. Fru Elsebeth vedblev derimod at bo på gården, indtil frygt for svensk indkvartering også fordrev hende, hvorefter hun flygtede ned til birkefogden i Arnøje. Indenfor skelpælen holdt en vogn forspændt med to stude, som en mand i dette øjeblik delte et stykke havrebrød imellem. På vognen stod en langagtig kiste af uhøvlede og slet sammenføjede brædder. Manden selv var efter sit udseende en bonde, hvis runde, udtryksløse ansigt og lysegule, tottede hår næsten skjultes af en svensk militærhue. Han sang af fuld hals, medens han fodrede sine stude. Da han hørte Svend og Ib komme, vendte han sig om imod dem og vedblev derpå at synge.

"Gudsfred!" råbte Ib med en stemme, der overdøvede mandens skrål. "Hvor ager du hen i aften?"

"Jeg skal op til herregården med denne ligkiste."

"Er det en ligkiste?" gentog Svend.

"Ja, ikke en af de bedste, men altid lige så god som ham, der skal bruge den, siden han gik hen og tog sig selv af dage."

"Hvem taler du om?"

"Om den tynde kapellan, som de kaldte for hr. Tange. Han kom ned fra Høffdingsgård for at hjælpe nådigherren med at skrive i bog og føre hans regnskaber, men det havde ingen art med ham, han sad hos kroværten og doblede fra morgen til aften – da han til sidst ikke ejede det, han kunne skjule sit legeme i, gik han hen og hængte sig nu nys forleden."

"Hvoraf ved du, at han hængte sig?"

"Det har den svenske rytter sagt, som var ham behjælpelig dermed."

"Ak, mand! Hvad siger du der!" råbte Ib, idet han på samme tid brast i en lydelig gråd. "Ham, du taler så slet om, er min kødelige broder; den eneste, jeg havde tilbage."

Disse ord ledsagedes af et skrål, endnu mere heftigt og vedvarende end det første.

"Herre Jøsses!" sagde bonden i en beklagende tone, "var det hans broder?"

"Ja, og der står hans fader, den værdige mand."

"Åh nej da! Så skal I gode herrer vel op på gården?"

"Naturligvis," svarede Svend, som straks gik ind på Ibs indfald, "vi skulle med til begravelsen."

"Ja, jeg har nok hørt, at han skal jordes i aften," sagde bonden. "Med forlov at spørge, hvad vej kommer I fra?"

"Fra nabosognet," svarede Svend.

"og jeg er degn," svarede Ib.

"Ih nej! Det var dog mærkværdigt. Jeg er ellers glad over, at vi mødtes, for nu kan vi gøre følgeskab det stykke vej op til gården. Det er ikke så godt at age ene igennem den mørke skov."

"Er du bange for svensken?"

"Åh nej da, men de fortæller, at det skal være farligt at køre med en ligkiste om aftenen. Jeg har hørt mange sørgelige historier fortælle om den ting. – Bange for svensken!" gentog han lidt efter, "nej, tværtimod, jeg for min del har intet at klage over dem. De brandskatter folk, ja vist, men det er kun de rige, og det kan være os fattigfolk det samme. Mig lader de nok beholde, hvad jeg har, for jeg har ingenting. Kom det an på mig,

skulle jeg helst ønske, at de blev her en tid endnu, jeg og mine lige har gode dage imens."

"Men Guds død!" råbte Ib, som under disse ytringer glemte sin sorg, "er det at tale som en dansk mand."

"Åh nej, det er at tale som en fattig mand. Nådigherren har taget alt fra mig, hvad han kunne, mit stykke jord, da jeg fik det opdyrket, min ko, da jeg fik penge sparet sammen til den, til sidst tog han min søn, da der skulle stilles en rytter for hver adelsgård. Dengang regerede han, nu regerer jeg, dengang slæbte jeg og led sult og nød og fik prygl af ridefogden, nu arbejder jeg kun af og til og har langt bedre føde. Vil I så sige mig, hvorfor jeg skulle ønske nogen forandring?"

"Men så se dig om!" sagde Ib. "Betragt din nabos nedtrådte mark, de ødelagte og forladte huse, det er følgen af fjendens besøg herinde."

"Ja, lad min nabo om det, han, har aldrig gjort mig noget godt. Dengang vi havde fred, stod jeg uden for de stores huse og delte brødet med gårdhunden, og så snart krigen er endt, driver ridefogden mig og mine kammerater til at bygge det nedbrændte op igen. Nej, I gode herrer! Jeg tænker som så, lad dem være danske, som har haft gavn deraf, som har fundet føde og klæde og fornøjelse herinde; hvordan værger de for landet og deres eget hjem? De er løbet deres vej allesammen, og når de store herrer handler *sådan*, hvad vil I da forlange af en trælbåren mand som mig? – Hesten pløjer ingen mark for sin plasér, og jeg har mangen gang misundt vor herremands heste."

"Ligger der svensk indkvartering på Søholm?" afbrød Svend ham.

"Jøsses, ja, der ligger en vagtmester og syv karle."

"En vagtmester!" gentog Ib begejstret, "det er en af mine folk."

"Af Eders folk," gentog bonden forundret, "hvad vil I sige dermed?"

"Jeg har altid syntes så godt om vagtmestre."

"Det er også en meget skikkelig mand, den samme, og så nem at komme til rette med, da han næsten er fuld fra morgen til aften."

"Ak, min ulykkelige broder!" udbrød Ib med en lige så pludselig som heftig gråd, "når jeg tænker på, at du skal puttes ned i den sorte jord, uhu, uhu!"

"Giv jer tilfreds, kære hr. degn! Det fornemmer den salig mand jo ingenting til, det var værre, da han hang oppe på halmloftet en hel nat igennem, før de kom og skar ham ned."

"Ak, du elendigste af alle kapellaner!" hylede Ib.

"Jeg synes slet ikke, I græder, fader præst!" tilføjede han og puffede Svend i siden.

"Lad mig i ro, min dreng!" svarede Svend, – "nå, så de ligger kun otte mand oppe på gården, hvad foretager de sig? Rytterne sværmer vel rundt omkring i egnen, drager tidligt ud og komme sildigt hjem?"

"Åh nej slet ikke. Vagtmesteren holder streng mandstugt mellem dem, de må være hjemme hver aften, når Holtug kirkeklokke ringer til solnedgang."

"Hvor opholder de sig på gården?"

"Naturligvis overalt, men vagtmesteren har opslået sin bolig i herskabets sovekammer. Jeg har været inde hos ham mange gange, for jeg er godt lidt af dem, hvis jeg selv skal sige. Forgangen dag havde de en lille fornøjelse oppe i den store sal.

De stillede de gamle billeder af nådigherrens forfædre omkring langs med væggene, karlene bandt sig derefter et klæde for øjnene, tog en pistol og gik frem og så, hvem der kunne ramme billederne. Den gamle foged korsede sig og græd, rytterne lo, det var også overmåde morsomt. Nede i kirken havde de drevet det værre, der tog de de balsamerede lig ud af kisterne, stillede dem op på prædikestolen og skød til måls efter dem med deres karabiner. Vel betænkt synes mig ikke, der er stor synd heri; det var nu deres fornøjelse, og det salige herskab mærkede jo ingenting dertil."

Medens bonden fortalte, havde han lagt hovedtøjet på sine stude, og rejsen begyndte på ny. Svend og Ib gik ved siden af vognen. Aftenskumringen var efterhånden gået over til et fuldstændigt mørke. Flere gange hørte man i nærheden lyd af gående, uden at det var muligt at skelne, hvem det var; hver gang, det skete, hævede Svend sin stemme enten til et spørgsmål eller svar, som om han ønskede, at hans røst skulle blive hørt.

"Jeg er ikke mand for at begribe, hvad det er for mennesker; som færdes på vejen i aften," ytrede bonden. "Her plejer ellers aldrig at komme nogen på denne tid af døgnet."

"Det er folk, som skal være med ved begravelsen," svarede Ib.

Lidt efter så man lysene fra Søholm trænge igennem mørket. Vejen blev bredere og førte fra skoven hen mod broen, som gik over søen. Da vognen nærmede sig, blev den anråbt af en rytter, der stod vagt foran broen .

"Det er mig, gode hr. rytter!" svarede bonden, "den lille Ole Ring, som kommer med ligkisten til den hængte."

"Hvad er det for to mænd, du har med dig." spurgte skildvagten.

"Det er hans broder og fader."

"Tøv lidt!" sagde rytteren. "Jeg kan ikke lade nogen fremmed passere ind over broen uden vagtmesterens tilladelse. Der kommer han selv, lad os høre, hvad han bestemmer."

Vagtmesteren og to ryttere viste sig. Den ene bar en tændt lygte i hånden.

"Er du kapellanens fader?" spurgte vagtmesteren, idet han lod skinnet af lygten falde hen over Svends ansigt.

"Ja, strenge herre!" svarede Svend roligt.

"Du ser mig noget ung ud dertil."

"Jeg er også kun hans stedfader, men lige nær går mig den sorg dog til hjerte. Jeg er desuden præst og ønsker at forrette tjeneste ved den ulykkeliges grav, som loven forbyder enhver anden at gøre."

"Og jeg er hans broder," ytrede Ib, som fandt, at turen nu også burde komme til ham. "Jeg vil synge ham en køn salme, kanske to, med den gunstige herres tilladelse."

Disse ord blev ledsaget af en klagende gråd, der i heftighed og styrke overgik ethvert tidligere udbrud.

"Kan man også stole på jer?" sagde vagtmesteren tvivlende.

"Jo, sagen har sin rigtighed," svarede pludselig en skarp og skingrende stemme fra den bagerste del af vognen. "Den ene af disse to mænd er den dødes fader, den anden er hans broder, og jeg er hans moder."

Med disse ord krøb en skikkelse ned fra vognen, og vagtmesterens lys faldt hen over Kulsoens gule og spotske ansigt.

5. Magisterens kiste

Svends ansigt udtrykte den dybeste overraskelse. Han genkendte ikke Kulsoen i de første øjeblikke. Ib derimod fo'r med hånden til brystet, hvor han havde skjult sine pistoler. Han anså alt for tabt. Kulsoen forstod uden tvivl denne bevægelse, hun trådte hen til ham og lagde sin hånd på hans arm, idet hun vedblev:

"Ja, det er mig, din kødelige moder, jeg måtte jo også herop, da jeg så, I andre rejste."

Da Ib hørte, at den gamle vedblev sin rolle, knappede han koften, slog sine arme om Kulsoen og knugede hende op til sit bryst så heftigt, at hun udstødte et højt skrig.

"Ak, mutter, mutter!" råbte han, "hvad tænker I dog på? At komme herop, I gamle stakkel! I, som er så syg og så dårlig."

"Derfor kørte jeg også, min rare dreng."

"Nu vil I bestemt få et af Eders slemme tilfælde igen; I husker nok sidst, vi var ude sammen, hvor galt det gik Eder."

"Du har ret, men denne gang vil jeg tage mig i vare, at jeg kan stå mig bedre. Hr. vagtmester! Har I noget imod, at jeg hjælper med at lægge den døde i kiste? – Mit stakkels barn, min eneste søn!"

"I skal have forlov dertil alle tre," svarede den medlidende vagtmester, "Skildvagt! Lad dem passere."

Kusken kørte ind i gården. En af rytterne viste dem over til stedet, hvor Tanges lig lå.

"Men hvad Djævlen vil I dog her?" spurgte Svend Kulsoen, da dragonen igen havde forladt dem.

"I tøver da ikke, før I får en kugle i skallen," tilføjede Ib. "I har allerede én gang været nær derved."

"Ja vist, min dreng!" svarede Kulsoen spottende, "men du ser selv, at nærved kan undertiden være langt fra. Jeg tvivler på, at den kugle er støbt, som passer til min skalle, i det mindste ved jeg, at den ikke ligger forvaret hos dig."

"Får jeg så at vide, hvad Eders forrykte adfærd skal betyde? Af hvad årsag har I listet jer herop i aften?"

"Af hvad årsag har I listet jer herop?" spurgte Kulsoen leende.

"Jeg tror ikke, at mit ærinde står i forbindelse med Eders."

"I skal ikke sige det, kaptajn Svend! I har fortalt vagtmesteren, at vi har en forretning her på gården, og så sandt som det er, ville vi også være halvt om det, den kaster af sig."

"Tror I ikke, I gjorde rettest i at tale lidt mere tydeligt?" sagde Ib.

"Siden du ønsker det, vil jeg ikke dølge, at jeg hændelsesvis kom ind til den lille pige, som tjener hos fru Elsebeth nede i Arnøje, hun fortalte mig, at du og kaptajnen rejste herop til Søholm for at bringe fruen de mange penge og det kønne sølvtøj, hun lod nedgrave på den tid, de måtte flygte fra gården. Så skyndte jeg mig jo afsted, jeg stakkel! For jeg tænkte ved mig selv, den Svend Gjønge er en brav karl, folk fortæller så meget godt om ham, han kan vist ikke bringe det over sit hjerte at nægte mig en lille part af fruens penge, især når han får at vide, at det dog i grunden er mig, der giver ham tilladelse til at tage dem med sig. Svend, som er så klog og så udspekuleret, begriber nok, at jeg blot behøvede at give vagtmesteren et vink, så kom I til at sidde på det sted, hvor der hverken var sol eller

måne at se, og imens kunne jeg jo tage hver evige skilling, fruen havde nedgravet. "

"Så du ved også, hvor pengene er forvaret?" spurgte Ib.

"Det kan nok være," svarede hun leende.

Den sikkerhed og spottende tone, hvori konen talte, undlod ikke at gøre sin virkning på Svend. Hans ansigt udtrykte en alvorlig eftertanke, som det kun havde, når faren var til stede. Han syntes at være tvivlrådig nogle øjeblikke, derpå gik han hen til bonden, som holdt med sin vogn i gården.

"Kan du blive her og køre os kisten tilbage til Holtug kirkegård?" spurgte han.

"Nej, ikke om I så gav mig to rigsdaler; køre med en tom kiste, det lader jeg gå, men med et lig, det er en anden sag, især så silde om aftenen."

"Hvis jeg nu gav dig tre rigsdaler?"

Bonden syntes at overveje. "Godt, så tøver jeg en time, men heller ikke længere."

"Følg med mig," sagde Svend derefter til Kulsoen, "det er bedre, at vi hist oppe forhandler den sag, I nylig talte om."

"Som I vil, men blot et par ord forinden. Jeg ved, at det er en stor sum penge og mange kostbare guldsmykker, som her er tale om, og jeg vil have min del deraf. Siger I ja dertil?"

"Hvor meget vil du have, lille Boel?" spurgte Ib med en stemme, hvis påtagne venlighed ikke var i stand til at skjule det raseri, han følte over konens fordring. "Lad os engang for løjers skyld høre din mening."

"Jeg vil have tredjeparten."

"Tredjeparten!" gentog han og gjorde et skridt hen imod hende. "Ikke mere?"

"Giv dig stunder, Ib!" ytrede hun roligt og bestemt, "ingen voldsomheder. Jeg vil have tredjeparten; når jeg har fået den, rejser jeg min vej."

"Hvor hun er god," sagde Ib, "kom blot indenfor, kom, allerkæreste kone! I skal få det alt sammen."

"Ja, lad os nu tale sindigt om den sag, vi leger ikke; jeg er gammel og grå og lader mig ikke fange, hvor snilde I forresten har ord for at være. Jeg har beregnet alt i forvejen, fordi jeg agter at spille ærligt spil med jer. Mens jeg gik den lange vej fra Arnøje, faldt der mig mange ting i tankerne, og jeg lagde råd med mig selv om, hvad jeg havde at gøre. De kunne sige ja til din fordring, tænkte jeg, dele med dig og siden tage alting igen, så snart vi lykkelig og vel var kommet udenfor Søholm. Det have I så meget nemmere ved, som Eders mænd vente nede i skoven. For at undgå dette, har jeg besluttet at tøve her i nat, jeg får nok lov dertil af vagtmesteren, især siden Ib selv har været så god i forvejen at fortælle ham, hvor svagelig jeg er. I morgen kommer generalen, som ligger nede på Erikstrup med hundrede og tyve mand, så tænker jeg, at I selv ser at være borte. I kunne også overfalde mig her, og det var vist det, Ib nylig havde i sinde, men ved det første tegn dertil, går jeg ind til vagtmesteren og fortæller ham alt, både hvem I to er, og hvad I har for. Hvad synes I om dette?"

"Kom blot indenfor," sagde Svend utålmodigt. "Og du, Ib! Hjælp kusken med at bære kisten op i hallen, så skal vi nok blive enige om resten."

"Det tænker jeg også," sagde Kulsoen, idet hun uden betænkning fulgte efter ham op ad trappen.

Fra tårnbygningen, hvortil gårdstrappen førte, kom man ind i en hal, som denne aften var oplyst med en lampe, der var ophængt på en stor stenpille. Denne pille stod i midten af hallen og bar de fire buer, hvoraf hvælvingen bestod. Lampens skær udbredte kun et halvdunkelt lys foran pillen. På en lav bænk ved vinduet lå Tanges lig, indsvøbt i et hestedækken. Svend lagde desuden mærke til, at kaminen var fuldkommen skjult både af mørket og den slagskygge, som pillen kastede i denne retning. Efter at kisten var bragt ind i hallen, gik Svend hen til Ib og tog ham med sig ind i en vinduesfordybning, afsides fra Kulsoen, som sad indenfor døren.

"Vi fører pengene bort i ligkisten, og jeg vil overlade dig at anbringe dem deri. Hvad Kulsoen angår, så hold hende op med snak, så længe du kan. Jeg går ned i gården for at se, hvad dragonerne tage sig for, derefter besøger jeg vagtmesteren. Hvis han mærker uråd, bruger vi magt, vi er to mand herinde, og vore folk venter uden for graven. Jeg skal sørge for, at vindebroen er åben for dem."

"Hvad skal jeg gøre ved hende?" spurgte Ib med en bevægelse hen mod stedet, hvor Kulsoen sad.

"Spørger du mig derom, du listige ræv? – Medens hun stod nede i gården, kunne hun skade os, heroppe er hun i vor magt."

"Jeg vil skyde hende igennem hovedet og give hende pistolen i hånden, så tror folk, hun har aflivet sig af sorg."

"Snak!"

"Jeg vil åbne et vindue og kaste hende ud deraf."

"Det duer ikke."

"Så ved jeg ingenting mere," sagde Ib modfalden.

Svend bøjede sit hoved mod hans øre og tilhviskede ham nogle ord. Ib smilede.

"Det går måske også an."

"Fremfor alt så lidt støj som muligt, for at vi ikke skal vække rytternes mistanke. Jeg ville nødig bruge magt, siden de lod os gå ind så fredeligt."

Kulsoens øjne havde ufravendt været fæstet på de to gjønger, hun anede, at det var om hende, de talte. Det var måske med en mindre ro og sikkerhed end den, hun stillede til skue, at hun gik hen til Ib, efter at Svend havde forladt hallen.

"Hvor går Svend hen?" spurgte hun.

"Han har noget at forrette oppe hos vagtmesteren og kommer ikke mere; det er os to, der skal dele pengene, og I kan stole på, at I skal få Eders part, min rare kone! I skal få mere, end I ønsker, jeg har altid holdt så meget af jer."

"Ib! Du narrer mig, jeg kan se det på dit ansigt; men tag dig i vare, du vil grave din egen grav."

"I skal få den hele skat," sagde Ib.

Kulsoens læber skælvede, der lå et udtryk i Ibs smil og i hans stikkende blik, som forfærdede hende.

"Jeg forstod jer nok," vedblev hun, "dig og Svend. I lagde Eders plan nu nylig, og du har i sinde at udføre den; men i morgen, Ib! så begynder jeg at lægge en plan, hvis det skulle gå mig fejl i aften. Du har en kæreste, ikke rettere, jeg ved, hun ser mig så bleg ud og ligner livagtig en, som ikke kan leve længe. Det siger jeg dig, til Gud i Himlen hører det, hvad du gør mod mig, det skal hun komme til at betale."

Denne trussel blev ikke uden virkning på Ib; han syntes at betænke sig.

"Hør, mutter!" sagde han. "Vil I tage mod et ærligt og godt råd? Gå Eders vej med det gode?"

Kulsoen brast i latter.

"Har du nu også ret betænkt, hvad du råder mig til, lille Ib?" spurgte hun spottende.

"Godt, så bliv da og lad os dele. Sig mig nu, hvor fruens skat er forvaret?"

"Det behøves vist ikke, du kender nok selv stedet."

"Nå, så I ved ikke skjulestedet?"

"Nej, Ib! Ærlig talt, jeg ved kun, at skatten er gemt et sted her på gården, andet ikke."

"Men synes I da ikke, at det snart var på tide at høre op med al den snak om skatten? Begriber I ikke, at I er blevet bedraget, mutter! At Svend har gjort sig lystig over Eder, dengang han sagde ja til Eders historie? Vi og vore folk er kommet for at overrumple svensken, i dette øjeblik er vagtmesteren fanget, bundet og kneblet, Svend har åbnet porten for gjøngerne, og om lidt vil de øvrige dragoner ikke være bedre farne end deres anfører, se, der har I sandheden, derfor holdt jeg Eder op med snak herinde, at I ikke skulle forråde vort anslag, før det lykkedes. Forstår I mig? Hvis I kan vise mig en skat, så graver vi den op, og jeg vil nøjes med at få en tiendepart af den."

Kulsoen studsede, medens hun betragtede ham stift og gennemtrængende. "Du lyver!" råbte hun, "du lyver!" gentog hun heftigt og mere dæmpet, idet hun trådte ham nærmere. "Der ude kommer en af dragonerne; hører du hans sporer klirre? – Siden I ikke er kommet for at hente penge og sølvtøj, så vil jeg fortælle ham den samme historie, som jeg nys fortalte Svend."

"Ti stille!" hviskede Ib og greb hende i armen, idet dragonen trådte ind.

"I må skynde jer noget," sagde svensken, "for at kunne komme ud med kisten; om en time lukker vi porten og åbner den ikke før morgen igen."

"Så kom da," sagde Ib, da dragonen igen var gået, "lad os begynde på vort arbejde."

"Narrer du mig nu ikke?" sagde Kulsoen. "Husk på, at Inger betaler for dig. Lån mig en af dine pistoler."

"Der har I dem begge to," sagde Ib, idet han løste det uldne bælte, hvori pistolerne sad.

"Er de ladt?"

"Naturligvis."

"Godt! Hvor er pengene forvaret?"

Ib gik hen til kaminen og undersøgte stenfliserne. Den hule lyd, som fremkom, idet han trådte på dem, beviste, at der måtte være et rum mellem gulvet og hvælvingen til etagen nedenunder. Han tog sin kniv og stak den ind i fugerne mellem to fliser, stenen blev hævet i vejret, Kulsoen hjalp til; efter at flisen var draget bort, viste der sig et langagtigt hul, omtrent en alen bredt og lige så dybt, medens det derimod i længden gik ind under den næste sten.

"Vi må have en flise af til," hviskede Ib, "stil Eder henne ved døren og lyt efter, om der kommer nogen."

"Det behøves ikke," sagde Kulsoen, "jeg har en skarp hørelse og skal nok advare dig i tide. Lad os hellere hjælpes ad med den næste flise."

Efter at stenen var væltet til side, lagde Ib sig ned på gulvet, medens han med hånden undersøgte åbningens indhold.

Kulsoens ansigt udtrykte en rasende begærlighed. Under den tavshed, som herskede, hørte man hendes korte og stønnende åndedrag, men selv i dette øjeblik et bytte for den største lidenskab, hun nogensinde havde kendt, vedblev hun at give agt på Ib, hendes funklende øjne fulgte enhver af hans bevægelser, medens hun stod i to skridts afstand fra kaminen med en pistol i hver hånd.

"Kan du finde skatten?" spurgte hun endelig.

"Døm selv!" svarede vagtmesteren, idet han frembragte en klingende lyd ved at støde til en kasse, som stod i åbningen.

"Gud ske lov!" hviskede hun. "Lad os få den op."

"Ja, kom og hjælp mig, ene er jeg ikke i stand til at hæve den i vejret. Kom dog, kom, heks! I er jo forrykt, at I tvivler endnu."

Disse udbrud blev ledsaget med gentagne ryk, som hver gang bragte kassens indhold til at klirre. Kulsoens begærlighed tiltog, hun lagde sig ned på den modsatte side af hullet.

"Der er to hanke i kassen," hviskede Ib; "tag fat i den ene, så tager jeg i den anden, og vi løfte da på én gang."

"Herre Jesus!" hviskede hun, "hvor den er tung."

"Ja, der bliver noget at dele, gamle mutter! Tag nu blot fat, at vi kan få den op. – En – to – tre!"

Kulsoen anstrengte sig af alle kræfter. En jernbeslået kiste kom til syne; da de havde hævet den i højde med overfladen af gulvet, gav Ib pludselig slip på sin side. Kassen styrtede ned og rev Kulsoen med i faldet. Hun udstødte et gennemtrængende skrig, som til alt held for Ib dog dæmpedes, idet hun lå nede i åbningen. Hun fik heller ikke tid til at gentage det, for i samme nu følte hun vægten af Ibs legeme ovenpå sit, medens han med den sikkerhed og behændighed, øvelsen giver, tog pistolbæltet

og kneblede hende så fast, at det ikke var muligt at frembringe en lyd. Imidlertid forhindrede denne ubehagelighed hende ikke i at høre, og Ib udbrød lidt efter:

"Det var begyndelsen, mutter! Men vi er ikke færdige endnu. I betroede mig for lidt siden, at I havde gået og overvejet alt, for at kunne være sikker på, hvad der ville ske; det har jeg også, derfor regner I mig det ikke til last, at jeg løfter Eder op fra dette ubekvemme leje. I må vist være blevet træt af at ligge dernede, I gamle stakkel!"

Den nederste del af Kulsoens ansigt var skjult af bindet, det, man derimod så af panden og øjnene, udtrykte en rasende harme. Idet hun blev løftet op, slog hun om sig med hænder og fødder, men Ib blev snart herre over hendes bevægelser og bar hende hen til en stor lænestol i det modsatte hjørne. Her satte han hende ned og fastbandt derefter hendes hænder, hver til sin side af stolens arme; den samme forsigtighed blev anvendt med hendes fødder, som han bandt fast til stolens forreste ben. Endelig surrede han hendes legeme fast til stoleryggen.

"Se så!" ytrede han, efter at dette arbejde var fuldført, "nu sidder I jo nok så mageligt og kan i ro lægge mærke til alt, hvad vi foretager os. Hvis der endnu skulle være flere bekvemmeligheder, som I ønsker, behøver I blot at sige til."

Kulsoens pande beskrev en uafbrudt række af rynker, hendes små, dybtliggende øjne funklede. I øvrigt sad hun stiv og ubevægelig i lænestolen og i en så naturlig og hvilende stilling, at det i nogle skridts afstand var umuligt at opdage, hvor ufrivillig denne hvile var.

Derefter gav Ib sig i færd med skatten. Mærkværdigt nok måtte hans kræfter pludselig være tiltaget, for han løftede

kassen op fra åbningen og satte den på gulvet, uden at det syntes at koste ham den ringeste anstrengelse. Han stak sin kniv under låget og brød det op, derefter blev kassens indhold stykke for stykke indpakket mellem høvlspånerne i magisterens ligkiste, penge, sølvtøj og papirer forsvandt i denne. Da kassen omsider var tom, kastede Ib den ned i hullet og lagde fliserne tilrette på deres forrige sted. Dette arbejde blev tilendebragt under jævnlige sideblik hen mod lænestolen, hvorfra to funklende øjne ufravendt vedblev at være rettede på alt, hvad han foretog sig. Omsider lagde Ib låget på kisten, hans værk var fuldført, da han pludselig erindrede sig Tanges lig, som lå på bænken under vinduet.

"Herregud, mutter!" ytrede han, "der havde jeg nær glemt det vigtigste; I, som sidder der og ser på alt, kunne da også gerne have mindet mig om at skjule den døde. Hvor skal vi gøre af ham? Jeg vil lægge ham ind i kaminåbningen og skyde døren til igen, så flytter jeg Eder hen foran stedet, og I gør mig nok den tjeneste, når svenskerne komme ind i morgen, at bede dem begrave Tange, siden vi begraver hans kiste."

Ib tog liget af dækkenet og bar det hen til kaminen, hvis brede og rummelige åbning var fuldkommen tilstrækkelig til at skjule det, han lukkede derefter gitteret og trak Kulsoen i lænestolen hen foran stedet.

"Se, nu har I fået alt, hvad I med billighed kan forlange!" ytrede han og gned sig fornøjet i hænderne. "Jeg har vist Eder stedet, hvor skatten er skjult, I sidder lige overfor det. I ville hjælpe os med at lægge den døde i kisten, og jeg overlader Eder den fornøjelse ganske alene."

I dette øjeblik åbnedes døren, en dragon trådte ind. Han fandt Ib siddende på kanten af ligkisten, nynnende en sang, som han holdt for en salme.

"Er I snart færdige?" udbrød han.

"Ak ja, nådige hr. dragoner!" sagde Ib, "nu er vi endelig blevet færdige; jeg har måttet forrette det hele arbejde alene, og derfor tog det så lang tid."

"Du havde jo din moder til at hjælpe dig. Hvor er hun?"

"Der sidder hun, den stakkel! Hendes hjælp var ikke stort bevendt, for da hun så sin kære søn, fik hun sin gamle syge igen, jeg mener stivkrampen, så jeg måtte naturligvis først til at hjælpe hende."

Kulsoen hørte hvert ord, hun sled i sine bånd for at gøre sig fri, hendes ansigt var blodrødt af anstrengelse. Ib var frimodig, han vidste bedst, hvorvidt han kunne forlade sig på båndene.

"Se, hvorledes hun giver sig; blot hun snart ville komme til sig selv igen."

"Hvor er din kammerat, præsten?" spurgte den troskyldige dragon.

"Han gik ned efter en spølkum vand til hende."

"Se nu, I kommer afsted," sagde dragonen, idet han forlod værelset, "om lidt lukker vi porten."

Straks efter kom Svend. Hans ansigt udtrykte en høj grad af tilfredshed, da Ib fortalte ham det passerede.

"Alting går os heldigt i aften!" ytrede han, "vagtmesteren ligger drukken i sin seng, jeg har fået ham til at tømme den ene kande efter den anden. Dragonerne svirer nede i borgstuen på den anden side af porten. Lad os derfor se at komme afsted."

Ib gik ned og kaldte på bonden. Med hans hjælp bar de to gjønger kisten ud af hallen og satte den på vognen. Porten stod åben. Månen lyste hen over broen, idet de langsomt forlod gården og forsvandt i mørket, som skoven dannede. Men oppe i hallen sad Kulsoen næsten bevidstløs efter de heftige anstrengelser, hun havde gjort for at slide sig løs. Hun vågede over den døde.

6. Brudens udstyr

Den følgende morgen, da dragonerne beredte sig til at drage bort, fandt de Kulsoen liggende inde i hallen. Hun havde væltet stolen, uden at det derfor var lykkedes hende at befri sig for båndene. Vagtmesterens forbavselse herover var imidlertid intet imod det raseri, som greb ham, da Kulsoen, befriet for knebelen, fortalte alt, hvad der var foregået om aftenen. Hendes forklaring tillod ingen tvivl, liget i kaminhullet, åbningen under gulvet og den tømte kasse afgav tilstrækkelige vidnesbyrd, og forbitrelsen var så meget større, som man indså det umulige i at kunne indhente flygtningene eller blot opspore dem. Den gamle kone rystede på hovedet til ethvert af de forslag, der i denne henseende blev gjort. Hun kendte Svend Gjønge. En time senere forkyndte lyden af trompeter, at den afdeling nærmede sig, som vagtmesteren og hans folk skulle støde til. Rytterne steg til hest og forlod Søholm. Den gamle forvalter, som boede på gården, lod samme dag Tange begrave.

I løbet af den følgende uge mærkede beboerne i Stevns herred intet til fjenden. Karl Gustav forberedte sig til storm mod København og samlede sine tropper i den befæstede lejr, han havde dannet uden for byen. Landmændene viste sig atter på marken, denne korte frist var for dem som et blikstille under orkanen; man erindrede den ved at se de ødelæggelser, den havde forårsaget, og ilede med at frelse de tarvelige rester, dens raseri havde skånet.

Under det skin af ro, som herredet nød, havde fru Elsebeth forladt Arnøje og var flyttet op til den gamle herreborg Gjorslev, tillige med Karen og sin søstersøn junker Rud.

Som sagt, otte dage forløb i fred, på den niende lød atter en svensk trompet gennem skoven. Junkeren sprængte bleg og åndeløs ind i gården og fortalte, at en officer og fem og tyve mand nærmede sig Gjorslev.

Det budskab vakte stor bestyrtelse. Fru Elsebeth sank tilbage i sin lænestol, Karen vred sine hænder, og junkerens skælvende røst søgte at indgyde dem trøst, medens hele hans ydre røbede, at han selv i høj grad havde trøst og beroligelse nødig.

I det familieråd, som derefter blev holdt, besluttede fru Elsebeth at skjule alt, hvad hun ejede af værdi, for ikke at bringe fjendens begærlighed i fristelse. Hun udførte denne beslutning ved allerførst at indespærre Karen i det længst bortliggende værelse. Junkeren var efter hendes opfordring beredt til at fremstille sig for de kommende og underhandle med officeren og hans fem og tyve mand.

I begyndelsen af felttoget denne sommer havde svenskerne inddrevet levnedsmidler og foder med langt større antal soldater end senere. Bønderne så dem undertiden drage enkeltvis igennem landsbyerne eller nærme sig herregårdene og dristigt forlange, hvad de behøvede, eller i al fald tage, hvad de fandt. På sådanne strejftog hændte det af og til, at de indsamlede levnedsmidler pludselig forsvandt, og, mærkværdigt nok, ikke blot levnedsmidlerne, men tillige eskorten, som bevogtede dem. Der gik nogen tid, før man var i stand til at udfinde årsagen dertil; hvem skulle vel også have kunnet underrette disse strejfkorps om, at Svend Gjønge siden krigens begyndelse havde fået det samme hverv som fjenderne i Stevns og opdrev fødemidler til den betrængte hovedstad, og at

han og den håndfuld folk, han befalede, havde udført dette med samme dristighed og samme held som tidligere.

Disse Svend Gjønges strejftog foretoges under bestandige farer, under tusinde eventyr og forklædninger. Det var ved sådanne lejligheder, at man så ham vandre omkring som bissekræmmer, som spåkvinde, som jæger, undertiden endog som svensk soldat. Svends planer understøttedes af hans folk, disse mænd med jernlemmer og frygtløse hjerter, der lod sig blindt lede af ham, og som i tillid til hans mod, hans kløgt og opfindsomhed betragtede ham som deres forsyn, hvilket han i bogstavelig betydning også var.

Det var et liv, der netop egnede sig for denne dristige og energiske natur. Man fandt ham overalt og intetsteds, han opsporede svenskernes strejfpartier, skaffede sig underretning om de egne, hvorigennem de drog, og samlede derefter sine mænd enten til åbenlys kamp eller til et overfald fra baghold i skovene. Dagen efter genlød egnen af skud, af forfølgelsens hævnskrig, af flugtens bønner. Det beroede ved sådanne lejligheder ikke blot på at sejre, men på at tilintetgøre, for at ingen flygtning skulle røbe det skete og advare sine kammerater. Senere sendtes byttet fra Rygård ud af Isefjorden med fiskerbåde eller med småfartøjer fra Holbæk og Rørvig, et fiskerleje, som dengang var af større betydning end nu om stunder. Om natten, når vinden var gunstig, listede skibene sig ud forbi Nakkehoved og Spodsbjerg, hvor de fjendtlige krydsere lå posterede, og nåede i reglen ned til København den følgende morgen.

Men lykkedes det endog Svend at forblive ukendt af sine fjender før det øjeblik, han som en tordenbyge fra en klar

himmel styrtede ned over dem, omringede og tilintetgjorde dem, så var ikke det samme tilfældet i den egn, han havde gjort til skueplads for sine eventyr. Hans navn var i alles munde, de utroligste historier antoges uden videre, når de blot knyttede sig til hans navn. Kong Frederiks gunst havde ikke tidligere kunnet skaffe ham synderlig anseelse; moden eller tilfældet, som rigtignok også er en mægtigere konge, gjorde ham derimod nu til alles helt; Svend var ikke længere den ufri borger, der, som Ib sagde, kun vovede at nærme sig adelen knælende og i afstand. Adelsdamerne lod sig frelse af ham og føre til deres familie i hovedstaden, herrerne betroede ham de værdifuldeste ejendomme. I enhver landsby fandt han sine tilhængere og fortrolige, mænd, han havde kæmpet sammen med, kvinder, han havde beskyttet, de meddelte ham underretning om, hvad de vidste, de forøgede hans kræfter og delte hans farer i det samme øjemed som han, at hjælpe de betrængte i hovedstaden, og for den samme løn – at glemmes.

Holger Rud ventede altså denne morgen på svenskernes komme, medens han med sindige og betænksomme skridt vandrede op og ned i forhallen. Hans fine og kvindelige ansigt var særdeles blegt, måske var det kun en følge af trækvinden og den bidende kulde, som for igennem den åbne hal.

Lidt efter forkyndte hestetrav og en fanfare af trompeter, at rytterne nærmede sig. Anføreren red ind over den nedladte vindebro, for i året 1658 havde Gjorslev endnu bevaret hele det middelalderlige præg, som karakteriserede de gamle herresæder.

Da kaptajnen trådte ind i hallen, så Holger en høj, bredskuldret mand, med et langagtigt, rødt og koparret ansigt,

hvis mest iøjnefaldende parti var en kroget næse. Ved siderne af denne ørnenæse funklede to store øjne, runde, lyse og spillende som uglens eller, rettere sagt, som høgens, for de havde det samme stirrende, rovbegærlige og gennemtrængende udtryk. Hans pande var skaldet og furet med en utallig mængde rynker, men som om naturen ville bøde på denne hårmangel, havde den forsynet kaptajnen med vældige, buskede øjenbryn og et tykt og stort skæg, hvis oprindelige farve tiden havde blandet med gråt.

Kaptajnen og Rud nærmede sig hinanden med udveksling af alle disse høfligheder, som adelsmændene dengang holdt i hævd, og som vor tid forsømmer, fordi den ikke har begrebet det smukke deri.

"Min herre!" sagde kaptajnen. "Jeg kommer for at bede om kvarter til mig og mine folk, medens vi opholder os her på egnen."

"Hr. kaptajn!" svarede Rud, "alt her er til Eders tjeneste. Desværre vil I ikke finde det synderligt bekvemt hos os, siden tidligere indkvarteringer allerede har berøvet os det meste af, hvad vi ønskede at tjene Eder med."

"Det er heller ikke for at finde bekvemmeligheder, at Hans Majestæt skikker mig til Gjorslev," svarede kaptajnen smilende. "Mine folk er nøjsomme, og jeg håber, at de vil efterlade et bedre rygte end deres forgængere. Hvad mig selv angår, så fører jeg krigen som adelsmand, ikke som marodør. – Hvem bebor gården?"

"Fru Elsebeth Buchwald og jeg, hendes søstersøn."

"Vil I formelde den nådige frue min dybeste respekt og forsikre hende i mit, kaptajn Esners navn, at hun ikke har den

ringeste grund til at frygte for dette nødtvungne besøg. Siden skal jeg udbede mig tilladelse til selv at hilse på hende."

Derpå gjorde han en høflig hilsen for Rud og vendte tilbage til dragonerne i gården.

Kaptajnens ord og den blide og venlige tone, hvori han talte, virkede beroligende på junkeren. Fruen modtog en ikke mindre gunstig mening om ham, da han senere fremstillede sig for hende. Esners hele adfærd røbede dannelse og gode sæder. Han tilbragte størstedelen af eftermiddagen i den gamle dames selskab. Han forstod at trøste og berolige og gjorde hende efterhånden dristigere og mere meddelende. Endnu en heldig egenskab, som allerede den første dag gav beviser på, var den fortrinlige mandstugt, Esner holdt over sine folk. Således skete det da, at fru Elsebeth, der havde begyndt denne dag med at fortvivle, endte med at ønske sig til lykke med de nye gæster. De følgende dage forøgede den gode mening, man nærede om kaptajnen. Han var bestandig den samme, stille og fordringsløs tilbragte han tiden under opfyldelsen af sine pligter eller i selskab med fru Elsebeth og junkeren. Karen vedblev at være usynlig, endskønt fruen, efter at have overbevist sig om, hvor lidt der var at frygte, næsten angrede denne bestemmelse.

"Det er dog en mærkværdig lighed," sagde Esner en dag, "der finder sted mellem Eder, nådige frue! og min moder i hjemmet. Eders ansigt, miner, gang, lige til tonen i Eders stemme, forøger den og fremkalder erindringen om min ungdoms stille og lykkelige liv nede i Tyskland. Der levede vi i en afkrog mellem vinbjerge, hun, jeg og min kæreste, uænsede men tilfredse, og håbede på fremtiden, indtil krigen brød ud og forstyrrede alt."

"Hvorfor var I da nødt til at opgive denne lykke og drage med i krigen?"

"Jeg var fattig, min brud ligeså, jeg drog bort for at friste min skæbne."

Fru Elsebeth så en betryggelse i denne lighed, hun fandt også noget rørende i det ærbødige, næsten sønlige blik, hvormed Esner uafbrudt betragtede hende. I samme grad altså, som frygten ophørte, vendte hendes tillid tilbage, det skjulte sølvtøj kom atter for dagen, bægre; kander og lysestager paraderede som før på bordet. Den gode kaptajn havde ikke øje for andet end fruens lighed med hans moder.

En aften sad han som sædvanlig inde i dagligstuen og skildrede sine lykkelige forhold i hjemmet, denne idyl, som han kaldte det, til hvilken hans tanker flygtede fra det store drama, han mod sin vilje var nødt til at spille en rolle i. Fruen skænkede vin for ham, kaptajnen drak.

"Dette lille bæger," udbrød han med øjnene rettet mod et smukt ciseleret vinbæger, som han nylig havde tømt, "minder mig om et uopfyldt løfte, jeg gjorde min brud, da vi skiltes. Jeg skulle sende hende et sådant og har flere gange tænkt derpå, men endnu aldrig set noget, som behagede mig så meget som dette. Næste gang jeg kommer til Køge, skal jeg med Eders tilladelse sende en guldsmed herned, for at han kan tage en tegning af bægeret og gøre mig et lignende. På den måde vil jeg tillige have et vedvarende minde om Eder, min nådige frue! Og om mit behagelige ophold her."

Fruens ansigt viste sit venligste smil.

"For mig," sagde hun, "vil det behageligste minde være, at I, i stedet for at lade bægeret afkopiere, hellere beholdt originalen,

siden denne ubetydelighed synes at have nogen værd i Eders mening."

Kaptajnen lod til at blive meget overrasket herover.

"Nådige frue!" sagde han i en bebrejdende tone, "jeg kan umuligt misbruge Eders godhed i så høj en grad."

Fru Elsebeth lod også til at blive overrasket; for med denne forsikring så hun Esner endnu engang tømme bægeret og med den roligste mine at stikke det til sig. Derefter fortsatte han samtalen i samme blide og behagelige tone som før. Fru Elsebeth derimod blev mere tankefuld og ordknap, hun begreb ikke ret denne handling. Nogle aftener senere sad Esner atter inde i dagligværelset. Det begyndte at blive sent, og kaptajnen stod op for at tage afsked.

"Jeg går," sagde han, "men derfor skilles vi dog ikke, det er ikke længere blot om dagen, at denne vidunderlige lighed lænker mine tanker til Eders person; i de to sidste nætter har I uafbrudt været til stede i mine drømme."

"Virkelig," svarede fruen smilende, "og hvad drømte I da?"

"Ja, jeg burde måske undse mig ved at sige det," ytrede han nølende, "men I spørger, nådige frue! og jeg svarer. Jeg drømte, at I forærede mig denne smukke vinkande, hvis mønster og forsiringer akkurat er i samme fortræffelige smag som bægeret, I gav mig forleden."

Fru Elsebeth kastede et forbavset blik hen til kaptajnen, hvis ansigt uforandret bevarede sit rolige smil.

"Drømme skuffer," svarede hun tørt. "Denne kande bærer mit våben, og jeg agter ikke at skille –"

"Oh, min nådige!" afbrød Esner hende pludseligt, "I nedtrykker mig jo med Eders gaver."

"Hvad mener I?"

"Har jeg måske misforstået Eder?" spurgte han og greb vinkanden. "Sagde I ikke, at I ikke agtede at skille bægeret fra kanden? Det er nu to stykker; jeg gemmer til min lille kærestes udstyr; hvor hun vil blive overrasket, hvor jeg beklager, at hun ikke personligt er i stand til at bringe Eder sin tak."

Kaptajnen greb med disse ord damens modstræbende hånd og trykkede den til sine læber. Hun betragtede ham forbavset, Esners ansigt svarede fuldkommen til hans ord, det udtrykte kun glæde og taknemmelighed. Fruen rejste sig og forlod værelset. Først i dette øjeblik begreb hun, hvor grusomt hun var blevet narret.

Nogle dage efter kom hun op i tårnværelset til Holger. Hendes ansigt røbede den dybeste harme.

"Ak, jeg ulykkelige!" udbrød hun, "hvad skal jeg gribe til? Jeg er narret, bedraget af denne usling, denne kaptajn. Han er værre end alle dem, der endnu have været her."

Holger greb den fortvivlede dames hånd, hans ansigt var blegt og forstyrret som hendes.

"Fat Eder, dyrebare moder! Og fortæl mig, hvad der er sket, tal blot ikke så højt, man kunne let høre os nedenunder."

Fru Elsebeth tilkastede Holger et medlidende blik, derefter vedblev hun heftigt og lidenskabeligt som før:

"Jeg har fortalt dig, hvorledes han først gjorde mig troskyldig ved en forstilt blidhed og godmodighed, derefter aflokkede han mig først et sølvbæger, så en vinkande, dagen efter et saltkar og i går tre sølvskeer, alt med den yderste høflighed, snart som lån, snart som modeller for at lade lignende genstande forfærdige. Imidlertid smiler han spottende og fortæller, at det er hans

kærestes udstyr. Hvis det varer således ved, vil jeg om kort tid ikke have et eneste stykke tilbage. Du tier, Holger! Siden du ikke kan beskytte mig, så råd mig i det mindste."

Holger betænkte sig på svar, han befandt sig i en lige så forlegen og rådvild stilling som fruen. I dette øjeblik lød en dæmpet banken på døren, den gik op, og kaptajn Esner trådte ind, smilende og høflig som bestandig. Fru Elsebeth udstødte et skrig. Holger blev endnu blegere ved den tanke, at kaptajnen havde hørt hendes beklagelser.

"Jeg vover at komme herop," udbrød Esner, idet han gjorde en dyb hilsen, "fordi jeg er overbringer af et budskab, der ikke tåler opsættelse."

"Et budskab," gentog fruen, "til mig?"

"Ja, så vidt jeg kan forstå dragonen, som endnu holder nede i gården. Det er en ordre fra general Fersen, at den nådige frue her fra Gjorslev har at aflevere fem tusinde pund hø til i morgen middag oppe ved Magleby kirke."

"Men denne udskrivning vedkommer jo ejeren og ikke mig, som kun bebor gården i hans families fraværelse."

"Ja, du gode Gud!" svarede kaptajnen, "det er jo os umuligt med den bedste vilje at gøre forskel mellem ejer og beboer i disse tider, den ene hæfter for den anden. Ikke sandt, junker! Det vil I kunne forklare den nådige frue."

"Desværre," svarede Rud, befriet fra sin første frygt, "jeg tror, at kaptajnen har ret."

"Men det er en tåbelighed at forlange!"

"Hvilket, nådige frue! min ret?"

"Nej, høet; her findes ikke fjerdeparten på gården."

"Så må der gøres udvej for det; general Fersen er en bestemt og ubøjelig herre. Jeg skulle anse det for meget uklogt og voveligt at give ham grund til uvilje."

"Men jeg forsikrer Eder, at det er mig umuligt at tilvejebringe det forlangte," ytrede fruen i en fortvivlet tone. "Hvad vil I så gøre mig?"

"Jeg vil rejse bort," svarede Esner med et dybt suk, "og det så snart som muligt. I, nådige frue, der ligesom min fortræffelige moder, er hævet så højt over de almindelige mennesker, må let kunne begribe, hvad følgen af denne vægring vil blive."

Fru Elsebeth skælvede ved igen at høre sig sammenlignet med denne fortræffelige moder, en ubestemt frygt vågnede hos hende, for, som kaptajnen hin aften bemærkede, moderen erindrede ham om hans brud, og ulykkeligvis erindrede den elskværdige brud altid om udstyret, som han så ivrigt havde begyndt at samle.

"Men i hvilken forbindelse står min nådige fru mosters vægring med hr. kaptajnens rejse?" spurgte Rud.

"Hvorledes kan I spørge derom?" svarede Esner forundret. "Tror I, unge herre! at jeg vil kunne udholde at være vidne til de ubehagelige optrin, som denne vægring nødvendigvis må fremkalde. Man vil gøre sig betalt med hvad der findes på gården. I stedet for fem og tyve mand vil den nådige frue få et helt kompagni at underholde. Kender I da ikke disse hvervede tropper: Kroater, slavoner, banditter med ét ord, der myrder deres bedste ven for et bæger vin og fører krig med hele verden, i det mindste med den del af verden, der er rigere end de? Tror I, nådige frue! at en eneste af disse karle vil agte nogen af alle de fortrinlige egenskaber hos Eder, som jeg beundrer? Mener I

at de ville nøjes med at bede, hvor de kunne fordre eller rettere sagt tage uden enten at bede eller fordre? Hvilke optrin af ugudeligheder og rædsler vil ikke Eders fredelige tilværelse blive afbrudt af, hvilke undersøgelser ville her ikke overalt blive foretaget!"

"De vil ikke finde noget."

"Netop de samme ord anvendte jeg forleden til generalen, da der var tale om Eder, men mærkværdigt nok troede han mig for første gang ikke, siden et gammelt, stygt fruentimmer, som jeg tror, de kalder Kulsoen her på egnen, har fortalt ham, at den nådige frue nylig havde ladet vovehalsen Svend Gjønge hente en stor skat fra Søholm, som I bragte med til Gjorslev."

Fru Elsebeth begreb sandheden af alt, hvad kaptajnen sagde. Da han nævnte skatten udstødte hun et dybt og klagende suk. Fra nu af anså hun sig fortabt.

"Og hvad råder I mig da til at gøre for at undgå alle disse ulykker?" spurgte hun ydmygt.

"Eder råder jeg intet," svarede Esner patetisk, "det er tværtimod mig, som må søge at finde på råd, mig, eders taknemmelige skyldner, der føler sig så meget mere forpligtet til at redde Eder, som jeg netop i dag har en lille bøn at gøre."

"En bøn?"

"Jeg har sendt bud til guldsmeden i Køge for at bestille mig et stykke sølvtøj til udstyr for min brud. Vil I, udtrykte billede af min moder! vel tillade, at jeg låner den yderst smagfulde armstage, jeg så i Eders værelse forleden aften?"

Fru Elsebeth var ligesom forstenet over en sådan frækhed. Alene hendes øjne vidnede om liv og udsendte lyn, medens hun syntes at søge efter svar. Derfor vedblev Esner:

"I studser, nådige frue! Og begriber uden tvivl ikke, hvorledes det er muligt, at en kavaler i den grad kan forglemme sig, at han fordrer en tjeneste betalt, men det er ligefremhedens tid, hvori vi lever, og siden jeg har vovet at begynde, må det også være mig tilladt at fuldende. I låner mig armstagen, de to lysesakse og sølvbakkerne, som hører til dem, jeg indestår naturligvis for alt og påtager mig til gengæld at ordne sagen med hensyn til generalens fordring; jeg skaffer høet tilveje andetsteds fra, jeg kvitterer den udsendte fordring eller finder på en tredje udvej; kort sagt, det er alene mig og ikke Eder, på hvem ansvaret kommer til at hvile. Afslår I derimod min bøn, belægger generalen øjeblikkeligt Gjorslev med den omtalte indkvartering, det er således hans vane at straffe disse mennesker – nej, nej, fritag mig for at forudsige Eder de ulykker, I, junkeren, Eders hele hus derved ville blive prisgivet til."

Fru Elsebeth brast i en lydelig gråd. Kaptajnens sidste tale havde gjort sin virkning. Hun skjulte ansigtet i sine hænder og forlod tårnkammeret.

"Min herre!" sagde Rud, idet han væbnede sig med al den værdighed og kulde, han kunne finde. "I misbruger i høj grad den magt, tilfældet har skænket Eder, og giver fruen megen grund til at beklage sig over Eders adfærd."

"Ak, junker! hvad siger I der?" svarede Esner, medens hans blikke mønstrede en samling af jagtvåben, som hang på væggen. "Af os to gad jeg nok vidst, hvem der mest misbruger sin magt i dette øjeblik."

"Hvad mener I?" spurgte Rud studsende.

"Tvivler I da virkelig om, at jeg, hvis nogen anden havde vovet at ytre slige ord, ville have opfordret ham til at prøve en gang med mig på kårde eller pistoler? – Mod Eder er jeg værgeløs; I ligner alt for meget min broder, min eneste og ulykkelige broder, som faldt i slaget ved Tuttlingen ved min side, idet han gav mig sin hæder, ligesom han gav Gud sin sjæl."

Kaptajnen syntes så dybt rørt ved erindringen herom, at han skjulte sine øjne med hånden. Da han havde fattet sig noget, vedblev han: "Har jeg ikke før omtalt denne lighed for Eder?"

"Nej!" svarede Rud.

"Godt, så har jeg følt den så meget oftere, man taler heller ikke gerne om sligt for ikke på ny at oprive et halvt lægt sår. Og nu spørger jeg Eder, hvem af os to misbruger vel sin magt i dette øjeblik? – Men Guds død!" råbte han og fo'r hen til væggen, "der hænger jo den lille sølvpibe til at sammenkalde koblet med, og som jeg så længe og forgæves har ønsket mig, og hvilken form, hvilket nydeligt arbejde! Jeg må absolut have magen til den, junker Rud! I tillader vel, at jeg låner piben for at vise den til guldsmeden, når han kommer her i morgen. – Hvorledes, min herre! I tier, I betænker jer, I søger på ny at krænke den våbenløse, vennen, der omslutter Eder med en ældre broders hele inderlige ømhed?"

Rud mumlede nogle ord, som Esner formodentlig antog for samtykke, for han løste sølvpiben fra jagttasken, stak den til sig og forlod værelset med et fingerkys og en uefterlignelig graciøs hilsen.

7. Middel mod ulykken

To dage senere fandt et familieråd sted i det lille kammer, hvor Karen hidtil havde siddet indesluttet. Samtalen angik naturligvis kaptajnen, der samme morgen igen havde påberåbt sig den mærkværdige lighed og atter opdaget et smagfuldt stykke sølvtøj, som han ønskede mage til.

"Jeg ved ikke, hvad vi skal gribe til," ytrede fruen fortvivlet, "blot det indser jeg, at vi umuligt kan udholde det således."

"Jeg formoder dog, at han skulle have forandret sig efter den samtale, jeg havde med ham forleden," sagde Rud.

"Ak, min stakkels Holger!" svarede fruen, "hvad kan du vel sige, som han ikke allerede har hørt af mig? Lige meget hjælper det. Hvad der end mere forøger vor ulykke, er, at folkene begynder at efterligne deres herre. For nogle dage siden har de slagtet alle hønsene på gården, i formiddags begyndte de på ænder og gæs. Jeg kender kun ét middel til at ende denne forfærdelige tilstand, det er, at vi forlader Gjorslev."

"Hvor skulle vi drage hen?" spurgte Holger.

"Til København."

"Oh ja, lad os tage til København," udbrød Karen livligt. "Der trues vi da kun af en bestemt fare, medens herude enhver fares mulighed giver anledning til frygt."

"Da indser jeg dog virkelig ikke, at du, mit barn! har nogen grund til at beklage dig," sagde fruen, "især i disse dage, mens du sidder herinde, forvaret bag lås og lukke."

"Regner du da ikke den bestandige angst, jeg ved, I andre må lide, for noget?" spurgte Karen.

Fruen svarede ikke, derimod tog Holger ordet:

"Jeg frygter for, at nådige mosters plan bliver vanskelig at udføre. For det første ville dragonerne ikke tillade os at forlade gården. I ved, at jeg to gange forgæves har prøvet derpå. Dernæst vil en flugt igennem en fjendtlig hær være forbundet med større farer end dem, vi er udsatte for i hjemmet."

"Følger du ikke med os?"

"Jo, uden tvivl, og jeg vil forsvare Eder begge, så godt jeg formår; men jeg er ene mod mange."

"Lad os da opspørge Svend Gjønge!" ytrede fruen.

"Ja, han vil ganske sikkert kunne føre os til målet," sagde Karen. Der var noget i disse ords tillidsfulde tone, som sårede junkeren, han tilkastede hende et misbilligende blik og svarede:

"Jeg antog, at jeg ville kunne være en mere passende ledsager end Svend Gjønge. Det eneste, kaptajnen har forud for mig, er måske et bedre kendskab til vejen og egnen."

"Men er det ikke også en vigtig grund til at foretrække ham, min kære fætter?" spurgte Karen.

"Jeg indser ikke, vi kunne gøre bedre end at henvende os til kaptajnen."

"Det gælder kun om at finde hans opholdssted."

"Ja, og så at få bud til ham," ytrede Holger.

"Det må du påtage dig."

"Men vagten ved porten lader mig ikke passere over vindebroen."

"Vi er fanger, kun med den forskel, at det her er fangerne, der må sørge for deres bevogteres underholdning."

"Ja, ja, så ved jeg nok, hvem jeg skal få til at besørge mit brev til Svend Gjønge. Den lille hønsedreng, som I ser hist nede i gården, en fiffig knægt, vil i mørkningen liste sig bort, uden at

nogen lægger mærke dertil. Imedens han er borte, vil vi tre berede alt til afrejsen, siden vi af erfaring ved, hvor hurtigt denne kaptajn indfinder sig, når man lader ham kalde."

Endnu medens fruen talte, blev døren revet op. Kaptajn Esners ansigt viste sig i åbningen. Fru Elsebeth udstødte et angstråb. Hun havde skudt slåen for døren, før rådslagningen begyndte, men hun vidste ikke, at kaptajnen snigende og forsigtigt havde listet sig fra værelse til værelse og omsider, da han hørte stemmer inden for, sprængt slåen ved et heftigt ryk i døren.

Esner standsede overrasket ved at se Karen, derefter antog hans ansigt et blidt og venligt smil, og han udbrød:

"Jeg beder om tilgivelse, fordi jeg vover at forstyrre; jeg vil derimod ikke gøre undskyldning, fordi jeg ikke har hilst på den ædle jomfru før, derfor bærer den nådige frue skyld, I! som i går påstod, at I ikke skjulte en skat i dette hus. – Hvad mit ærinde angår, så er general Fersen i dette øjeblik kommet til Gjorslev og udbeder sig den fornøjelse at tale med Eder. Vær uden frygt! Jeg har afgjort alt med den omtalte leverance. Tillad mig at føre Eder til ham, hans tid er knap, og vi må ikke lade ham vente."

Fru Elsebeth vidste i øjeblikket ikke, hvad hun skulle svare, hun kastede et bønligt blik på junkeren; som om hun opfordrede ham til hjælp. Det var virkelig også hans hensigt, men medens han betænkte sig, greb kaptajnen fruens hånd, stak den ind under sin arm og forlod stuen. Under denne sidste handling bemærkede Esner en signetring på hendes finger. Han pegede på ringen og udbrød, idet de gik gennem forsalen:

"Tillad mig at gemme denne ring, indtil generalen er taget bort; dette nydelige smykke kunne let friste hans havesyge og

give anledning til en forøget indkvartering på gården."

Fruen sukkede, men lod Esner tage ringen uden modstand.

"Og denne lille guldnål!" vedblev han straks efter med en bevægelse mod den gamle dames halskrave. "Du gode gud! Fersen er som rasende efter guldnåle."

Med disse ord tog han let og behændigt nålen ud af kraven og skjulte den.

Samme aften blev brevet skrevet og det omtalte bud i al stilhed bragt op i salen til fru Elsebeth for at modtage hendes befalinger. Det var en halvvoksen, kraftig knøs, med et rundt og fyldigt ansigt, hvis mørkebrune hudfarve uden tvivl havde sin fælles grund i for meget solskin og for lidt vand. Ved første øjekast syntes dette ansigt, indfattet i en skov af stridt og krøllet hår, kun at røbe selvtilfredshed og en utrolig enfoldighed, ved det næste så man et udtryk i disse brune og spillende øjne og et smil omkring hans fyldige læber, der tydede på list og snildhed. Uagtet kulden gik han med blottede fødder, derimod var han bedre forsynet med trøje, for den, han bar, havde, efter størrelsen og omfanget at dømme, tilhørt et voksent menneske, hvoraf følgen blev, at ærmerne nåede langt nedenfor Palles hænder.

Da han trådte hen til fruen strakte han begge armene ud til siden og gjorde et dybt buk, derpå søgte han at bane sin ene hånd vej igennem ærmet for at stryge håret fra panden.

"Tror du dig i stand til hemmeligt og ubemærket at besørge et brev for mig til Svend Gjønge?" spurgte fruen med et mistrøstigt blik på den uheldige skikkelse, som stod foran hende.

Drengen udbredte sine arme til et nyt buk.

"Svar, når den nådige frue taler til dig," sagde junkeren. "Kan du besørge brevet?"

"Ja, åh ja!" svarede drengen med en grov og noget hæs røst.

"Ved du, hvor kaptajnen opholder sig?"

"Nej!"

"Hvad skal vi så gøre?" spurgte fruen henvendt mod Holger.

"Så skal jeg vel søge ham op," svarede drengen. "I går nat lå han nede ved Tryggevælde mose med folkene, men i nat slår de svenskerne ihjel ved Narpeløv, og i morgen –"

"For Guds skyld! Tal dog sagte. Hvoraf ved du alt dette?"

Drengens mund forlængede sig til et smil, som viste to rader brede, mælkehvide tænder, medens han svarede:

"Alle mennesker ved nok, hvad Svend Gjønge tager sig for, den karl."

"Du er altså sikker på at kunne bringe ham eller hans kammerat vagtmesteren mit brev?" gentog fruen.

Palle betragtede hende forundret. Han begreb ikke, hvorledes denne sag kunne være så megen tvivl underkastet.

"Ja, åh ja!" svarede han atter.

"Hvorledes vil du komme over graven?"

"Derover kommer jeg hver aften."

"Men rytterne drager jo broen op, når mørket begynder."

"Derfor går jeg heller ikke over broen, jeg kryber over pælene, som står i graven fra den gamle bro," svarede drengen med et forslagent smil.

"Det er jo et ypperligt indfald," sagde fru Elsebeth fornøjet, "nu tror jeg selv, at vi uden frygt kan lade dig besørge vort ærinde. Spræt foret op på hans trøje, Holger! vi vil sy brevet fast indenfor."

Holger adlød. Drengen fandt sig i alt. Hans øjne løb imidlertid over de mange forskellige og fremmede genstande, som værelset indeholdt, indtil de omsider forblev rettede på Ruds stadskårde, som især syntes at fængsle ham. Junkeren var næsten færdig med sit arbejde, da Palle pludseligt udbrød:

"Har nådige herskab, junker og frue nu også ret betænkt, hvad I gør?"

"Betænkt!" gentog fruen. "Hvad mener han?"

"Forgangen greb de en mand i Frørsløv og dømte ham til galge og gren, da de fandt et brev forvaret indenfor hans trøje. Svensken kender dette gemmested."

"Drengen har måske ret, men hvor skal vi da skjule brevet?" Junkeren betænkte sig som sædvanligt, imedens tog Palle mod til sig og udbrød:

"Jeg ved nok, hvor det var bedre forvaret."

"Nå da, tal!"

"Her i mit hår," sagde drengen med et polisk smil. "I mandags bar jeg en køn peberbøsse bort i det for præstekonen i Holtug."

Fru Elsebeth smilede, ethvert af Palles indfald overbeviste hende om, at hun havde fundet den rette. Brevet blev rullet sammen og lod sig med lethed skjule i drengens tykke hår.

"Nu gælder det blot om, at du kommer lykkelig og vel over graven. Skulle du være så uheldig at blive set og grebet, så røb for Guds skyld ikke dit ærinde, fortæl, at du er flygtet bort, fordi junkeren har slået dig."

"Ja, åh ja," svarede Palle, "det skal jeg nok; men hvis nådige herskab, junker og frue, tillader det, så bærer jeg mig ad på en anden måde. Jeg fortæller dem, at jeg er så sulten og har listet

mig ud for at stjæle en gås oppe på Søholm, det tror de snarere på."

Fru Elsebeth lo så synligt, som det kunne forenes med hendes værdighed. Palle fik en belønning af to skilling for at opflamme hans iver, han tog afsked med udbredte arme og et lignende buk som før. Idet han kom til døren, vendte han sig om og udbrød:

"Om nådige junker og frue nu vil kigge lidt ud af vinduet og passe på, så lister jeg mig straks ned til graven, og så kan I se, hvor nemt jeg kryber over."

Det utrolige blev til virkelighed. Hønsedrengen nød den opmærksomhed, at fru Elsebeth en halv time blev siddende ved vinduet, som vendte ud mod voldgraven, for at se ham krybe over. Da hun omsider fik øje på det mørke punkt, som Palles legeme dannede, idet han syntes at glide hen over vandspejlet, fulgte hun enhver af hans bevægelser med en dyb og levende interesse.

Samme aften og omtrent på samme tid sad Ib i en lille hytte, der havde tjent til bolig for skovfogden på Valbygård. Hytten lå dybt inde i skoven langt fra alfarvej, og vinduerne var denne aften omhyggeligt tildækket, for at skæret fra lampen, som hang i en kæde ned fra loftsbjælken, ikke skulle blive bemærket udenfor. Et stort bål blussede på skorstenen og tjente til at opvarme stuen.

Ib sad ved bordet, i færd med at pudse sine pistoler, hans sædvanlige fritidsarbejde, hvoraf følgen var, at han altid havde de blankeste våben blandt alle gjøngerne. Foran ham så man en stor ravn hoppe omkring på bordet og lege med en korkprop: denne fugl var vagtmesterens yndling; næst efter lille Inger og

sin smukke kjole elskede han intet så højt som ravnen, og det var måske endda et spørgsmål, om han ikke satte ravnen over uniformen. Ib var i et ypperligt humør denne aften, han sang en vise med en skrækkelig falsk stemme og smilede til ravnen, når den flagrede med vingerne og nappede efter de blanke pistolløb.

"Ja, Plus!" udbrød han, da visen var endt, "det er intet under, at vi to kommer så godt ud af det sammen, for vi holder begge to af de blanke våben, men jeg forstår mig bedre på at håndtere dem end du. I morgen er det søndag, og derfor tænker jeg, at du vil blive glad, hvis jeg syede dig et kønt halsbånd af det stykke røde tøj, som lille Inger sidst forærede dig. Ja vist! Du skal have dig et halsbånd, så sætter du dig til ro henne på din plads bag skorstenen. Siden kommer Svend, og vi får da andet at tænke på."

Ib hentede tøjet og begyndte at sy et slags bælte deraf. Ravnen vedblev at lege på bordet, omsider fløj den op på hans skulder, lagde sit hoved til hans og vedblev fra denne plads rolig og ubevægelig at holde sine store, grå øjne hæftet på hans arbejde.

Pludselig rejste fuglen sit hoved og vendte det om mod vinduet. På samme tid lod Ib sytøjet falde og lyttede.

"Der kommer en gående uden for," mumlede han, "det rasler i løvet; nu står den stille ved vinduet. Ja, deri ligner vi nu også hinanden, lille Plus! Vi har begge to gode øren."

Ib tog en pistol ned fra hanebjælken og gik hen til døren. Plus blev siddende på hans skulder. Straks efter hørtes tydelige fodtrin uden for. Det bankede på døren, Ib lukkede op. Den kommende var indhyllet i en tyk vadmelskofte. Idet denne blev

slået til side, og lampens skin faldt hen over ansigtet, genkendte man Kulsoen.

"Er det jer, Boel!" udbrød han, "hvad vil I her?"

"Ja, det må du nok spørge om," svarede hun langsomt og stønnende, "og mere forundret vil du blive, når jeg fortæller mit ærinde."

"I kommer vel for at sige tak for sidst," ytrede den spydige vagtmester.

"Jeg synes ikke, du har nogen grund til at spotte," svarede hun med en stemme, hvis skarpe og bitre betoning hun forgæves søgte at skjule.

"Hvad vil I da."

"Åh, lille Ib! Du har gjort en stor ulykke, sidst vi mødtes oppe på Søholm. Båndene snærede i mine ben, så at jeg endnu næppe kan slæbe dem efter mig. Jeg har ligget til sengs i otte dage efter, dog det får at gå. Enhver hytter sig selv i denne verden; men siden jeg ikke kan vandre omkring som før, kan jeg ikke længere bjærge føden til mig og Tam, det gamle skind! Han duer heller ikke mere og har ligget af gigt og lændeværk det hele efterår. Vi lider nød, Ib! I tre dage har vi ikke haft en krumme brød i huset, det er din skyld, kanske er det også kun min egen, siden jeg var så tåbelig at blande mig i Eders sager, derfor tænkte jeg da jeg kom forbi din dør i aften, at du vel var mand for at give os en lille håndsrækning, så godt du kan."

Ib lod til at være bevæget over denne skildring, som Kulsoen ledsagede med dybe suk og en gentagen stønnen.

"Jeg har et brød i min skuffe," sagde han. "Skal vi være halvt om det?"

"Ja, men har du ikke også et lille stykke kød, du gode sjæl?"

"Ikke en stump; Plus stjal det sidste fra mig i middags."

"Nå, så du har din ravn endnu; ih nej se! Der sidder han jo; det er ellers et rart dyr. Ja, ja, Ib! giv mig da dit lille stykke brød. Det er rigtignok en mager levemåde, du fører, efter nylig at have haft den store skat under hænder."

"Det kan være sandt, men skatten tilhørte ikke mig, som I vel ved."

"Vist gjorde den ikke, men den, som rører ved beg, får gerne sorte fingre, siger man for et gammelt ordsprog. Giver de dig da ingenting, for det du slås og kriges?"

"Lidt nok, som I ser."

"Men hvad Djævelen kan det så hjælpe, at de har gjort dig til vagtmester?" spurgte hun hånligt.

"Ja, lad det nu være godt, Boel! Der har I halvdelen af mit brød, kom, skal jeg skære det i stykker? – Nå, hvorfor spiser I ikke?"

Kulsoen kastede et ringeagtende blik på det tørre brød.

"Spise!" gentog hun, "hvad tænker du på? Tror du, at jeg kan få en krumme ned, mens jeg ved, at den sølle Tam sidder hjemme og giver sig af sult?"

Ib troede ikke synderligt på den opofrende kærlighed, imidlertid havde han ikke de samme grunde til tvivl som læseren.

"Ja, ja!" sagde han, "så pak brødet sammen og gå hjem i Guds navn."

"Nu har I bestemt noget nyt for igen, du og Svend. Gud fader bevares! Hvor I støjer omkring, og lige lidt har I for det, I stakler!"

"I har ret, Boel! Men tag nu Eders mad."

"Ja, Herre Gud! Lad mig da blot hvile mig et øjeblik, mine ben ryster under mig af træthed."

Med disse ord tog hun plads på bænken ved vinduet og lod sit blik løbe omkring i værelset.

"Hvor kommer I ellers fra så sildigt?" spurgte Ib.

"Jeg har været nede hos præsten i Frørsløv for at tigge en smule tøj sammen i Guds navn, men de sagde nej og slog døren i for næsen af mig. Enhver har nok med at sørge for sig selv i denne tid. Du skulle vel ikke have en gammel klædning til min stakkels Tam, han ejer ikke det, han kan skjule sig i, og nu står den hårde vinter for hånden."

Disse ord gjaldt en række klædningsstykker, som hun så ophængt på en snor omkring skorstenen for at tørre.

"Åh jo!" svarede Ib, "der har I en kofte, lad Tam få den for gammelt bekendtskabs skyld. Men nu må I se at komme afsted, Boel! Jeg skal selv gå; der er nogen, som venter mig."

"Du skal vel ud at hente en ny skat hjem," sagde hun med et lurende blik.

Ib fik ingen tid til svar, i det samme blev døren lukket op, og hønsedrengen Palle viste sig i døråbningen.

Da han trådte ind, faldt hans blik først på Ib, derefter på Kulsoen. Han kendte hende ikke straks, fordi hun vendte ansigtet fra lyset; imidlertid var en fremmeds nærværelse tilstrækkelig til at gøre Palle forsigtig. Han beholdt sin røde, strikkede hue på hovedet, nikkede og udbrød:

"Gudsfred i stuen!"

"Er det dig, Palle?" sagde Ib. "Hvor kommer du fra?"

"Fra Søholm," svarede Palle nølende.

"Søholm!" gentog Kulsoen, for hvem dette ene ord indbefattede alt, håb og skuffelser, vellevned, skatten. Hun vendte sig om mod drengen. I det øjeblik, de stod overfor hverandre, belyste lampeskinnet disse tre personer, som her var til stede, listige, beregnende og snilde, og dog så forskellige i udtrykket af denne list. Medens Ib bevarede den rolige overlegenhed, som prøvelse og selvtillid giver, var Palle ikke fri for en vis frygt, der næredes ved den tanke, at han måske allerede havde sagt for meget. Kulsoens ydre gengav derimod det tro billede af det indre, så forhærdet i lasten, at hun ikke længere ofrede nogen tanke på dens følger. Efter et langt og forskende blik på Palle slog hun pludselig sin arm om hans hals og udbrød:

"Hvordan har du det så oppe hos herskabet på Gjorslev?"

"Godt," svarede drengen uden at gengælde hendes ømhed.

"Men Palle, min søde dreng! – kendes du ikke ved din gamle moder?"

"Ja, de siger jo, at I er det," svarede han med en mindre end sønlig glæde.

"De siger det!" råbte hun, "tvivler du kanske derom?"

"Ja, når fatter tvivler om, at jeg er hans søn, hvorfor skulle jeg så ikke kunne tvivle om, at I er min moder?"

"Der er jo kommet svenske op til jer på gården," sagde Ib.

"Folk siger, at de holder så slemt hus deroppe hos den ejegode frue," tilføjede Kulsoen, "er det sandt?",

"Tværtimod, de gør hende ingen fortræd. Mit ærinde var ellers til dig, Ib!" vedblev han og blinkede med øjnene.

"Nå da!" sagde Ib, medens Kulsoen stillede sig foran ham.

"Jeg ville gerne have, at du skulle gøre mig til soldat og tage mig med på jeres tog, som du lovede mig i fjor, dengang jeg gav dig min ravn. Jeg har altid haft lyst til krigen."

"Nå, så du vil være soldat," svarede Ib, som opfattede drengens minespil, "ja, kanske du også kan due til det, men du må først vokse lidt endnu, Palle!"

"Jeg tænkte ikke, det kom an på højden."

"Såmænd! Det gør det heller ikke."

En mand stak sit hoved ind af døren og gjorde et tegn til Ib. Vagtmesteren fulgte ham udenfor. Efter Ibs bortgang fandt længe en fuldstændig tavshed sted i stuen. Endelig udbrød Kulsoen:

"Jeg kan nok mærke, at jeg er til ulejlighed her."

"Det kan gerne være," svarede Palle.

"Du og vagtmesteren har altså hemmeligheder sammen, og du tør ikke fortælle ham dit ærinde af frygt for mig, din gamle moder, som altid holdt så meget af dig."

"I tager fejl; vagtmesteren og jeg har ingen hemmeligheder, men hvis det var så, ville I ikke være os til ulejlighed. Jeg kunne derfor godt forrette, hvad jeg havde at sige."

"Hvordan da?"

"Det skal jeg vise Eder."

Med disse ord åbnede han døren så vidt, at man udenfor kunne se enhver af Kulsoens bevægelser, medens de, som iagttog hende, selv var skjult i mørket. Derefter gik Palle hen til Ib.

"Jeg har et brev til dig eller Svend," hviskede drengen, medens hans øjne ufravendt vedblev at være henvendt mod lysåbningen, hvor den gamle kone stod.

"Fra hvem?"
"Fra fruen på Gjorslev."
"Det er godt, min dreng! Men manden, som var her nys, fortalte, at Svend ikke kommer hertil for det første. Han er draget nord på, og mig har han givet et andet ærinde at forrette imedens. Hvad handler dit brev om?"
"Det ved jeg ikke, men fruen lod til, at det havde hastværk."
"Ja, hvad kan det hjælpe, jeg kan ikke læse brevskrift. Kan du?"
"Nej, ikke andet end hvad jeg selv skriver."
"Nå, vi finder vel på råd," sagde Ib. "Gå med Gud, Palle! Forresten vil jeg sige til afsked, at efter hvad jeg har set i aften, så tænker jeg nok, vi kunne bruge en klør som dig til vor håndtering. Du bor jo på Gjorslev?"
"Ja, jeg kommer herned i morgen tidlig for at høre om svar. Gud i vold! Tag dig i vare for hende derinde."
"Frygt ikke," svarede Ib smilende, "vi to kender hinanden."
Drengen gik. Vagtmesteren vendte tilbage til hytten, fra hvis dør Kulsoen i det samme forsvandt. Hun havde været for langt borte til at kunne høre, hvad de talte om, hun vidste desuden, at Palle iagttog hende. Idet hun gik ind i skoven, skar hun tænder, udstødte en ed og truede med hånden i den retning, drengen gik.
Kulsoen var det sandskorn, der bestandig lå i vejen for vagtmesteren.
Før Ib trådte ind, standsede han et øjeblik på dørtærsklen og så op til den mørke himmel. Månens svage lys skjultes til dels af gråblå og tunge regnskyer. Alt var tyst og stille, kun i retning mod Gjorslev hørtes i korte mellemrum en dump lyd, men så

svag, at den sikkert ville være undgået enhver andens opmærksomhed end Ibs. På denne lyd var imidlertid hans øren og tanker henvendt.

"En dejlig, mørk nat," mumlede han. "Nu sover lille Inger vist. – De skyder deroppe, Svend er i arbejde, Gud ved, hvorfor jeg ikke måtte komme med, – og dette brev – hvem siger mig, hvad der står i det? – For Djævlen! En vagtmester behøver blot at kunne slås, man kan ikke forlange, at han tillige skal kunne læse."

8. Søn og moder

Næste morgen før daggry kom Palle tilbage til hytten. Han traf vagtmesteren i færd med at berede sig til en rejse. Hans pistoler lå på bordet, kuglepose og et vældigt krudthorn ved siden. Ib selv skar en mængde brødskiver, som han fordelte i sine lommer. Under dette arbejde sang han med en falsk og vibrerende stemme sin gamle vise:

Og når jeg kommer til floden hen,
så svømmer jeg over den,
og kommer jeg på den grønne eng,
jeg bruger min fod igen.

Ravnen sad på en stang bag skorstenen og gav agt på enhver af hans bevægelser.

"Det er godt, at du kom, lille Palle!" udbrød Ib, idet han lukkede døren i lås efter drengen, "jeg har meget at tale med dig om, og denne gang tænker jeg, vi vil være uforstyrrede."

"Jeg er så træt," sagde Palle og tog plads på bænken.

"Jeg også, jeg har ikke haft et øje lukket i nat."

"Har vagtmesteren fået at vide, hvad der stod i brevet?"

"Det er netop derfor, at jeg har måttet våge. Lidt efter at du var gået, listede jeg mig ned til præsten i Hellested og lod ham læse det for mig. Det gælder herskabet deroppe. De er atter i betryk, og det er os, der må hjælpe dem."

"Jeg ved nok, at svenskerne huserer slemt."

"Ja vist, min dreng! Men jeg har lagt en plan til at bringe herskabet ud af denne knibe, en udmærket plan, og jeg vil selv udføre den, mens Svend er borte. Vi må se at få fruen bort fra

Gjorslev og jomfruen og den kleine junker med, samt deres kostbare gods. Du skal hjælpe, Palle!"

"Det er en god plan," sagde drengen henrykt og rev sig i håret. "Men svenskerne bevogter broen og trækker den op hver aften, når mørket begynder."

"Ligger der ikke en båd i en af gravene?"

"Jo, men den er lænket fast."

"Så river du os krampen ud eller filer lænken over."

"Det gør jeg let, men bredden på den anden side er stejl og opsat med en dæmning af kampesten."

"Ikke overalt, lille Palle! Ikke overalt, jeg har jo været dernede og spioneret. Mod nord ligger engen og moserne på hin side, der sejler vi hen og stiger i land."

"Men vagten ved ringmuren vil se os i disse måneklare nætter."

"Nej, den vil ikke, min gut! Fordi der er ingen vagt."

"Ingen vagt?"

"Du har jo ladet den drikke sig fuld, Palle!"

"Ja, det er også sandt, og vagtmesterens plan er dejligt lagt," råbte drengen, som bedømte foretagendet efter den del, han selv fik at udføre. "Jeg henter en kande vin fra herskabets kælder, jeg ved, hvor der ligger et krummet søm, som passer til døren; så drikker vagten sig fuld og fornemmer intet."

"Så drager vi ad København til," tilføjede Ib, "gennem de store skove; der ved jeg vejen, og når Svend kommer tilbage, er hele arbejdet udført. Du bliver da hos os, Palle! Jeg kender en vagtmester, men jeg nævner ikke hans navn, folk kalder ham for god, og han har kysset kongens hånd, én gang, to gange, og han kan måske bringe dig så vidt frem i verden, at du kommer til at

bære snore og blanke knapper på din blå kjole ligesom han selv. Hvad siger du dertil, Palle?"

Palle rev sig i sit røde hår; hans øjne glinsede af tårer, en ubeskrivelig glæde udtrykte sig i hans grove træk. "Åh nej, vagtmester!" sagde han, medens hans læber skælvede, "nu lover I vist for meget. Om jeg blot kunne få tilladelse til at gå foran krigsfolket og tude i horn for dem og bære en køn, lang sabel ved siden, da skulle jeg nok ikke ønske mig mere i denne verden."

"Jeg forbander dig til, at du skal komme til at tude i horn, det vil sige, hvis du ellers skikker dig godt," sagde Ib.

En højtidelig pause opstod, efter at dette dristige løfte var givet. Lidt efter udbrød drengen: "Men vagtmesteren har dog nok glemt mutter!"

"Ingenlunde! Hende skal du passe på. For jeg råder dig til, at du fra nu af til i aften holder dig i nærheden af porten og giver nøje agt på, at hun ikke kommer til at tale med nogen af krigsfolket. Hvis jeg holdt dig for en dosmer, Palle! ville jeg tilføje, at du vogter dig selv for at blive udfrittet af hende. Når mørket falder på, kommer jeg og nogle af vore mænd op på den nordre side af gården, foran det store tårn. List dig da over til os og giv os besked om, hvordan alting står sig. Brug din tid, dine øjne og dine tanker; en pind kan vælte et hølæs, hvis man ikke giver agt på, at den ligger i vejen, og gå nu din vej, lille Palle! Jeg vil sove."

"Farvel, vagtmester!" sagde Palle, idet han greb Ibs hånd og kyssede den. "Glem ikke, hvad I har lovet mig."

"Du kan stole på mit ord. – Tøv lidt, tag min ravn med dig og få en af dine kammerater oppe på gården til at passe godt på

den, mens jeg er borte."

Ravnen blev sat i en kurv, Palle tog den med sig og forlod hytten. Vagtmesteren kastede nogle træstykker på ilden, rystede et knippe halm ud i alkoven og lagde sig til hvile.

Ved dagens frembrud begyndte det sædvanlige liv på Gjorslev. Nogle af rytterne drog til deres vagthold på vindebroen og opgangen til slottet, de øvrige striglede deres heste eller drev ørkesløse omkring i gården. Tidligt om formiddagen kom en dragon ridende fra Søholm og fortalte, at der om natten havde fundet en fortvivlet kamp sted mellem en skare gjønger og en afdeling hellebardister, som førte munitionsvogne til Køge. Vognene var forsvundet, soldaterne lå nedhugget rundt omkring i skoven. Rytterne bragte befaling til Esner at lade de nærmeste skove omkring Gjorslev afsøge.

En halv time senere forlod kaptajnen slottet med tyve mand og red ind i skoven.

Hos fru Elsebeth var alt tilsyneladende roligt, gardinerne for hendes vinduer var nedrullede, man syntes endnu ikke at være vågnet deroppe. Desuagtet fandt en usædvanlig bevægelse sted bag disse nedrullede gardiner. Fru Elsebeth havde fået underretning om Ibs plan, så snart Palle kom tilbage. Hun beredte sig nu under frygt og bange forventninger til flugten. Sølvtøjet og hendes øvrige kostbarheder fremdroges fra deres skjulesteder og indpakkedes omhyggeligt. Imidlertid kom dragonen, og fru Elsebeth så med glæde kaptajnen ride bort fra gården. Det var et heldigt varsel for hendes forehavende; under Esners fravær kunne de ulykkelige fanger med større tryghed varetage alt til den kommende aften.

Slottet selv, fra hvilket denne flugt forberedtes, var en gammel, gotisk bygning, ligesom Holmegård bygget i en stor mose på en lille, ophøjet jordplan, der hæver det over de nærmeste flade og ensformige omgivelser. På den tid, vi omtaler, var Gjorslev omgivet med en tæt, mørk og uafbrudt skov, som begyndte, hvor mosen endte, og strakte sig til Søholms skove. Midt imellem to sidefløje hævede sig et højt, firkantet tårn, hvis tag var tækket med kobber, og nedenfor hvilket en såkaldt vægtergang løb i flugt med gesimsen. Til denne gang gik en vindeltrappe, hvoraf endnu ses spor, fra foden af tårnet. Foran slottet løb en buet mur forsynet med skydehuller, og midt for tårnet førte en vindebro over gravene, som omgav hele bygningen. Afstandene mellem gravene og ringmuren var ikke stor og beplantet med frugttræer og buske. Mod nord, øst og vest værnede derimod alene gravene omkring slottet.

Murene på Gjorslev var to alen tykke. Slottet strakte ikke blot sine sirlige spir mod himlen, men selv under jorden fortsattes murene ligesom rødderne af et mægtigt træ, med hvælvinger, der endte med en udfaldsport ved graven imod vest, celler og gange; hvortil aldrig nogen vindpust havde nået, og hvortil ingen solstråle kunne trænge, mørke, uhyggelige opholdssteder, hvori man kun hørte den monotone lyd af vanddråberne, der dryppede ned fra de fugtige loftshvælvinger, og hvortil aldrig nogen bevægelse ude fra verden nåede.

I nærheden af vindebroen, ved et skydeskår, havde Palle været posteret fra den tidlige morgen. Han forstod at give sig forskellige beskæftigelser på dette sted og holdt på samme tid uafbrudt øje med vejen. Skildvagten ved broen fandt sig

tålmodigt i drengens nærværelse, for Palle havde ved sin ankomst i smug medbragt en fyldt vinkande, som stod skjult under en busk, og hvortil rytteren jævnligt rettede sin gang.

"Gid du ske tusinde ulykker, dreng!" udbrød han endelig, "hvad er det, du tager dig for her?"

"Strenge herre ser jo nok, at jeg danner mig et kønt skaft til min madkniv," svarede Palle, idet han strakte sit værk hen mod dragonen.

"Men hvad kigger du bestandig ud af dette skydehul efter?".

"Ak, jeg har haft en stor sorg i dag, hr. rytter!" svarede Palle med et dybt suk, "min ravn fløj i morges ned i skoven og er ikke vendt tilbage siden. Men den kommer nok, med mindre der ellers er sket den en ulykke."

"Hvordan Djævelen skulle vel din ravn være kommet til ulykke?"

"Den kunne jo være blevet forgjort. I kender ikke denne egn så godt som jeg, det vrimler her af hekse og troldkvinder. Der kommer nu for eksempel et gammelt kvindfolk ud af skoven, rokkende ved sin stok, hun kan mere end sit Fadervor og har stiftet meget ondt i sine dage."

Medens Palle sagde dette, kom en kone frem på skovstien. Vinden blæste hendes kyse tilbage, under den viste sig Kulsoens rynkede ansigt. Palle og rytteren var skjult af ringmuren og så ud gennem skydehullet.

"Er det en heks?" spurgte rytteren

"Ja, en af de allerværste i hele herredet, hun kan skille en mand ved helsen og huld blot med et blik af sine onde øjne."

"Det var da Djævels!"

"Jeg kender en, som fik kolden, da hans klæder rørte ved hendes, og en anden, som hun læste den faldende syge til, fordi hans hund gøede ad hende. Det lader til, at hun kommer herover," tilføjede han ængsteligt. "Strenge hr. rytter giver hende vel ikke lov til at gå over broen?"

"Titusinde ulykker skal hun få, men ikke komme ind," svarede dragonen. Med disse ord trådte han ud fra ringmuren og befalede Kulsoen at vende om. Den gamle standsede, idet rytteren spændte hjulet på sin karabin og rettede piben mod hende.

"Jeg har et ærinde til den mandhaftige kaptajn på gården," sagde hun.

"Hun vil bestemt gøre en ulykke på ham," hviskede Palle, "se blot, hvor arrig hun ser ud."

"I kan forrette Eders ærinde i Helvede," svarede dragonen. Kulsoen betænkte sig, derpå hævede hun sin stemme i den hensigt at blive hørt i gården og råbte:

"Det gælder kaptajnens fordel, at jeg kommer ind."

"Og jeg siger, at det gælder jeres bagdel, at I kommer afsted," svarede rytteren og trådte et skridt frem på broen. Kulsoen trak sig hurtigt tilbage. Palle havde sejret.

For at gøre Bodils nærværelse begribelig, må vi fortælle, hvorledes hun havde tilbragt den foregående nat, da hun forlod Ibs hytte. Hun søgte først at indhente Palle, men da drengen begav sig hjemad i et hurtigt løb, var det hende umuligt at nå ham. Hun forandrede derfor sin plan og vendte tilbage til hytten. Lidt efter gik Ib ned til præsten for at erfare, hvad brevet indeholdt. Kulsoen vovede ikke straks at følge efter, desuden gik Ib så stærkt, at hun umuligt kunne holde skridt med ham.

Hun tøvede altså nogle øjeblikke, derefter åbnede hun Ibs dør og trådte ind i hytten. Bålet brændte endnu på skorstenen, ved dets skin fandt hun vej til et aflukke inden for det første værelse. Herind kastede hun først alt det brød, hun nylig havde tigget og åbnede døren for en lille støverhund, som straks sprang ind i stuen. Kulsoen bandt en snor i hundens halsbånd, tog den med sig dg forlod hytten. Dyrets instinkt førte den øjeblikkelig i den retning, Ib var gået. Kulsoen fulgte efter og nåede således præstegården noget efter, at vagtmesteren havde fået folkene vækket. Ved at lytte og spejde uden for vinduerne, i forbindelse med en sindrig kombination af det, som hun selv havde været vidne til i skovløberhytten, kom hun snart på spor efter hemmeligheden.

Om eftermiddagen forlod Palle slottet og gik ind i skoven. Hans arbejde var fuldendt: Lænken til båden overfilet og Kulsoen fordrevet fra Gjorslev. Men han betænkte, at hun på hjemvejen kunne møde kaptajnen og hans ryttere, medens de gennemsøgte skoven. Det var en mulighed, som måtte forhindres. Altså vandrede han ned mod Valløgård, skrålende en sang af fuld hals, og tav kun i enkelte mellemrum, medens han trak sit vejr eller lyttede efter dragonerne.

Pludselig standsede han, en usædvanlig lyd fængslede hans opmærksomhed, et tilfreds smil fo'r over hans ansigt. Inde fra en af vejens sider åbnedes en stor slåenbusk, og et skægget ansigt kom til syne over den.

"Hvordan går det?" spurgte manden i busken.

"Dejligt!" sang Palle endnu lydeligere end før.

"Pas vel på Kulsoen!" hviskede manden, idet han trak sig tilbage mellem grenene og forsvandt. Palle nikkede og gik

videre. Lidt efter vakte en lyd hans opmærksomhed. Inde fra gærdet i skoven hørtes en svag og gentagen hoste. Palle gik derhen og udbrød i forundringsråb ved pludseligt at mødes med genstanden for hans tanker. Kulsoen sad på en sten ved gærdet. Da hun fik øje på drengen, fo'r et smil over hendes ansigt, hun strakte ham hånden i møde og udbrød:

"Det var godt, du kom, lille søn, jeg er så syg, at jeg ikke kan flytte mine fødder."

"Stakkels mutter! Er I syg, så skal jeg følge jer. Hvor har I været henne i dag?"

"Ovre på Erikstrup for at tigge lidt mad til mig og din stakkels gamle fader."

"Nå, så det har I?" sagde palle, som erindrede sig, at han for ikke en time siden havde set hende foran vindebroen. "Og hvad vej skal I nu?"

"Jeg ville gerne nordpå for at se at træffe den svenske kaptajn. Jeg har hørt, at han nu gennemsøger skoven op ad Søholm til; han skylder mig en rigsort, fordi jeg viste ham til Gjorslev, dengang hans folk kom til egnen. – Hvor skal du hen?"

"Jeg skal sønderpå," svarede Palle.

"Så går jeg samme vej," ytrede Kulsoen hurtigt, "det får da vente med min rigsort til en anden gang. Men måske du ikke gerne ser, at jeg følger med dig?"

"Jo, tværtimod, mutter! det høre Gud, at jeg allerhelst vil følge med jer."

"Du er en rar dreng," sagde den gamle, idet hun klappede Palle på kinden, "og i går aftes var du så kort for hovedet."

"I går havde jeg forretninger."

"Jeg ved det nok, Palle! Jeg kunne jo straks se det på dig; man narrer mig ikke så let."

"Det tror jeg selv."

"Når vi forhører os ret, så har du bestemt også en lille forretning i dag?"

"Nej, deri tager I dog fejl."

"Hvad gør du da herude i skoven?" spurgte hun pludseligt. Palle betænkte sig nogle øjeblikke. Han var bragt i forlegenhed. Kulsoen smilede spottende og vedblev:

"Palle, Palle! Det kan nok være, at man i denne syndige verden ind imellem har lov til at benytte en lille løgn; men man bør aldrig gøre det uden at kunne give den skin af sandhed. Mærk dig det, min dreng!"

"Men jeg siger jer, at jeg ikke har noget at bestille, jeg går blot omkring og synger lidt herude for min fornøjelse."

"Hvorfor ville du da netop foretrække vejen sønderpå?"

"Ak, mutter, mutter! I frister mig over min evne," hviskede Palle med en klagende stemme. "Jeg har da et ærinde, som I siger, men jeg tør ikke fortælle det til Eder."

"Til mig!" ytrede hun heftigt og sprang op, glemmende sin svage tilstand. "Hvem skulle da en søn vel bedre kunne betro sig til end til sin moder?"

"Ja, det er også sandt. Kom, lad os gå."

Kulsoen rejste sig; idet de gik ned ad skovvejen, hviskede hun: "Sig mig blot, hvem der har givet dig dit ærinde at forrette?"

"Den nådige frue på Gjorslev."

"Nå ja, så ved jeg allerede, det er til vagtmesteren."

Drengens forundring tiltog, han betragtede hende uden at svare.

"Det gælder den flugt, de har for i nat."

"Åh nej," svarede Palle. "Jeg vidste nok, at I tog fejl, tværtimod, det gælder om at udsætte flugten til i morgen nat."

"Hvorfor?"

"Kanske sig de ikke kunne blive færdige før; når sådanne folk drager afsted, er det ikke med dem som med os andre, de har så meget gods at tage vare på."

"Ja, Guds død og pine! Det har du ret i," sagde Kulsoen, idet hun tænkte på sølvtøjet.

"Jeg har nylig båret en stor pakke bort, som jeg hemmeligt fik listet ud over vindebroen."

"Hvad var der i den?"

"Ja, hvad ved jeg, den var tung og hård at føle på og gav en klang fra sig som sølvtøj."

Kulsoens øjne strålede. – "Hård og tung!" mumlede hun for sig selv – "og den klang som sølvtøj. – Det er sandt," tilføjede hun, "siden du taler om en pakke, så kommer jeg i tanker om, at jeg også har en, og deri har jeg noget gemt til dig. – Se her, min rare dreng! har du to kønne æbler." Palle smilede fornøjet, modtog æblerne og gav sig straks til at spise det ene.

"Du skal se, Palle! at du bringer det til noget stort deroppe på gården. Jeg har altid sagt til fatter, at der sad et godt hoved på den lille Palle, og nu kan du selv regne ud, at mine ord går i opfyldelse, for hvis herskabet ikke havde tillid til dig, så gav de dig ikke deres sølvtøj at bære."

"Ja, men jeg siger jo ikke, at der var sølvtøj i pakken."

"Det kan også være det samme, min dreng! Vi får jo intet deraf alligevel, Palle! Det er en underlig tanke den, på én gang at holde så meget i sine hænder, at man kunne have nok til at leve godt og mageligt for hele sit liv igennem. Hvad, du – faldt det dig ikke ind?"

"Jo, nu da I siger det, men ikke før."

"Der var da ingen, som så dig gå bort med pakken?"

"Nej, ikke så vidt jeg ved, for ellers havde de nok taget den fra mig."

"Du fik den også ordentlig afleveret?"

"Forvaret, mener I?"

"Ja vist, forvaret. Hvor?"

Drengen tav, som om han betænkte sig på svar.

"Du er måske bange for at betro det til mig, til din moder?"

"Nej, vist ikke, jeg gemte den hjemme i vagtmesterens hus, for han var ikke selv til stede."

Alt dette klang meget sandsynligt. Den gamle kones åsyn strålede af begærlighed. Hun gik i fælden. "Imidlertid kunne der jo komme nogen og finde den, du uforsigtige!"

"Nej, jeg gravede den ned i halmen oppe på loftet," vedblev drengen troskyldigt.

"Det er dog ikke sikkert, lille Palle! Lad os hellere gå hen og se, om den er der endnu."

"Lad os det," sagde Palle.

Et langt stykke af vejen blev fra nu af fortsat i uafbrudt tavshed; hvor forskellige end de tanker var, som imidlertid gennemkrydsede begge, så mødtes de dog i én retning, det var den tilfredshed, begge følte i håbet om at have narret hinanden. Den korte dag begyndte at svinde, da de kom til hytten; inde i

skoven herskede allerede en fuldstændig skumring. Vinden fo'r med en klagende lyd gennem træernes toppe, ethvert heftigt pust rev store flokke af løv med sig.

"Hvem der havde sig en sådan skov!" ytrede endelig Kulsoen, som fandt det rettest ikke længere at overlade drengen til sine betragtninger.

"Ja, det må I nok sige," svarede Palle, "så gik jeg og søgte efter fuglereder hver evige dag."

"Det kunne du jo ikke, du tossede dreng! For jeg lod straks alle træer hugge om og sælge til brændsel. – Har du ellers set noget til vagtmesteren i dag?"

"Han gik nordpå efter Svend i morges."

"Hvis han fandt mig inde hytten, var jeg et ulykkeligt menneske," hviskede Kulsoen.

"Tror I?"

"Ja, han gjorde bestemt en ulykke på mig."

"Så lad være at gå derind."

"Jeg vil blot se, hvad det er for kostbare sager, det fornemme herskab fører med sig."

"For den sags skyld skal jeg nok blive her uden for og give jer et tegn, hvis nogen kommer. Pakken ligger længst tilbage ved skorstenen under de store halmknipper."

"Døren er jo aflåset," ytrede Kulsoen.

"Ja, men jeg ved, hvor han forvarer nøglen."

Palle rakte hånden ind i et hul under dørtrinet, tog en nøgle og åbnede døren. Derefter trådte begge ind i hytten. Opgangen til loftet fandt sted gennem et hul i nærheden af alkoven. Palle hentede en stige uden for hytten og stillede den op til væggen.

Kulsoen steg uden betænkning op ad stigen, skød lemmen tilbage med hovedet og krøb ind på loftet.

"Gå du nu lidt uden for, min kære søn! Og se vel efter, om der kommer nogen. Det var jo henne ved skorstenen, at du gemte pakken, ikke sandt?"

"Jeg er bange for, at I ikke finder den," svarede Palle, idet han med spottende latter tog stigen bort fra hullet.

Kulsoen udstødte et skrig, hendes ansigt, som nylig havde udtrykt en rasende begærlighed, forandredes pludseligt ved disse ord. Hun anede, at Palle havde lokket hende i en fælde.

"Palle, Palle!" råbte hun. "Hvad skal det betyde, du narrer mig dog vel ikke?"

"Mutter, mutter!" svarede drengen, "husker I, hvad I nylig sagde: Det kan nok være, at man i denne verden har lov til at benytte en løgn, men man bør aldrig gøre det uden at give den skin af sandhed. Det er netop, hvad jeg nu har gjort. I ville narre mig, og jeg har narret Eder."

"Men hvad skal dog alt dette sige?"

"Ikke andet, end at I kommer til at slå jer til ro oppe på halmloftet for det første og hvile Eders trætte lemmer lidt, for nu forvarer jeg stigen, og så lukker jeg døren i, byder jer farvel og går min vej."

Drengen lod handlingen følge sine ord. Uden at agte på Kulsoens bønner, trusler og eder, gik han ud af stuen, lukkede døren og stængede den udvendig fra. Derefter løb han tilbage til skoven.

9. Flugten

På Gjorslev var imidlertid alt forberedt til flugten. Ved aftenens frembrud vendte Esner tilbage med sine ryttere uden at have fundet dem, han søgte. Han førte et selskab af officerer med sig, som han havde truffet i skoven, udsendt i samme ærinde. Rytterne trak deres heste i stalden og forsvandt derpå i borgestuen. Efterhånden som der blev stille i gården, tiltog larmen oppe i kaptajnens værelser, man forberedte et drikkelag hos Esner, der skulle stå i forhold til de overståede besværligheder om dagen. Højrøstede stemmer, latter og sange trængte over til den fløj, hvor fru Elsebeth og hendes datter befandt sig.

Fruen havde allerede været rejseklædt i flere timer. Medens hun gik frem og tilbage i værelserne, udfandt hun bestandig flere genstande, som hun troede burde føjes til det sammenpakkede gods, endskønt Rud vedblev at påstå, at de umuligt kunne føre så meget med. Junkeren var utålmodig og ordknap denne aften, måske også ydmyget over atter at måtte ty til gjøngernes hjælp. Han hadede Svend, ikke af nogen bestemt årsag, men mere ifølge et vist instinkt; der lå et århundrede mellem deres ideer, et århundrede og en revolution.

Karen sad ved vinduet, bleg og tavs, og stirrede ned i gården. Månen sænkede sit lys over den gamle gotiske bygning og på vandet i graven, hvor den lille båd gyngede, som skulle føre dem til frihed og frelse. Skildvagten ved broen stod som en stenstøtte, stiv og ubevægelig. Skovene på den anden side

syntes at udgøre en sammenhængende masse, indhyllet i tåge og mørke.

Uden tvivl var Karens tanker i disse øjeblikke beskæftiget i en aldeles forskellig retning fra moderens, medens hun sad der, rolig, drømmende og hengiven i sin skæbne. Hvor mange drømme ligger ikke forborgne hos den unge kvinde, der stirrer ud i verden, uskyldig og uerfaren som en fugl fra den moderlige rede. Disse drømme, en kvindes hvile, et hjertes fristed, er ikke det samme for manden, de ledsages hos ham af så megen ængstelig higen, det forbigangne og det tilkommende trænger sig ind i øjeblikket, fordi han mere tilhører verden end hun, mere jorden end himlen, de forbinder sig hos ham lige så ofte med smerte som med lykke. Han er i stand til at føle lige så dybt, kun ikke lige så rent, med samme varme, men ikke med samme resignation som kvinden.

Den vigtige time nærmede sig. I gården forblev alt roligt og tavst, flere gange så Karen en dunkel skikkelse komme op af kælderen, bærende i hånden en genstand, som kunne ligne en vinkande, med hvilken han forsvandt i skyggen, som ringmuren dannede nede ved vindebroen. Det var den utrættelige Palle, der under alle sine forberedelser tænkte på at vederkvæge skildvagten. Uret i tårnet slog tolv, dets dybe klang hørtes overalt i slottet og genlød ovre fra den modsatte side. Månen var i begreb med at forsvinde bag skoven, dens bortgang var det øjeblik, som Ib havde bestemt til flugten. Karen sad endnu ved vinduet, hun så Palle krybe over muren og komme til syne igen nede ved båden, som hævede sig og sank med vandspejlet under den lette vind, der bevægede søens overflade.

"Tiden er kommet!" hviskede fru Elsebeth med blege og skælvende læber. "Lad os gå! Vil I, Rud! hjælpe mig med at bære disse pakker?"

Junkeren tog en pakke under hver arm, og de tre flygtninge listede sig ud af værelset med sagte skridt, med tilbageholdt ånde og frygtende for bevægelsen af deres egne klæder.

Fra gangen hørte de støjen af de svenske officerer inde i Esners værelser, straks efter lød den mere dæmpet for flygtningene, idet de gik ned ad vindeltrappen, som førte til kælderen.

Her tændte Rud en fyrretræsfakkel og gik foran ind i en dyb og hvælvet gang, der fortsatte under slottet og endte ved en udfaldsport uden for ringmuren.

Ingen af dem havde hidtil talt et ord. Fru Elsebeth så efter junkerens pakker og juvelskrinet, som hun selv bar. Karen så efter det brogede skær, som faklen kastede over de grønlige og fugtige mure. Hun kendte intet til alle moderens pinlige bekymringer og skred fremad med et let og tillidsfuldt sind. Hun forlod faren, det var slottet, og gik til frelse, det var Svend.

Palle havde nemlig ikke omtalt, at Ib denne gang havde påtaget sig at lede alt.

Endelig kom de til udfaldsporten, en gammel egedør, hvis massive tømmer næsten skjultes af dens tykke jernbeslag. Junkeren åbnede den, i det samme blæste trækvinden hans fakkel ud.

Da de trådte op fra kælderen, rejste sig en høj skikkelse, som hidtil havde siddet skjult i mørket. Det var Ib. Han hævede sin finger i vejret for at påminde dem om at være stille, derpå tog han pakkerne fra junkeren og bar dem ned i båden. Rud og

Karen fulgte efter, fru Elsebeth derimod standsede pludselig og hviskede:

"Oh min Gud og Frelser! Jeg har glemt tegnebogen med alle mine papirer, den ligger på kaminen. Vent et øjeblik, jeg kan umuligt lade den blive tilbage."

Rud tilbød sig at hente den, men fruen var allerede forsvundet inden for udfaldsporten.

Ib udstødte en dæmpet ed. Det var kun Svend, der forstod at bringe ham til tålmodighed. "Lad os gå tilbage til hvælvingen så længe," hviskede han, "der er vi i det mindste sikre for at blive set."

Junkeren og Karen fulgte hans opfordring. Ib trak døren på klem efter sig.

"Er I alene til at ro os over?" spurgte Rud.

"Alene, nej vi er to, formoder jeg."

"Hvilke to?"

"I og jeg, båden bærer ikke flere end fire. Forresten behøver I ikke at frygte. Sagen har næppe stor fare. Mens vinen drager igennem svenskerne hist oppe, drager vi hernede gennem vandet. Ovre på den anden side venter vore heste, så jager vi gennem skovene i den klare nat. I værste fald husker junkeren nok på mit råd fra sidst af."

"Hvilket råd?"

"At dække sig, med kappen for pallasken og dukke sig for karabinen," svarede den ondskabsfulde vagtmester, "man rider ikke svenskerne overende hver gang, og i nat må I holde Eder bag herskabet, mens jeg er foran og viser vej."

"Jeg rider, hvor det behager mig," svarede junkeren.

"Åh nej, I rider der, hvor jeg siger, og ikke andre steder; det er mig, som befaler her, og det er Eder, som adlyder."

Karen lagde sin hånd på Ruds arm, han tav. Ibs ord var korte og bestemte, de indeholdt desuden en sandhed, som han ikke kunne nægte.

Lidt efter hørtes ilsomme og lette skridt i gangen, fru Elsebeth vendte tilbage med en brændende voksstabel i den ene hånd og brevtasken i den anden.

"Endelig!" mumlede den utålmodige vagtmester og trådte ud af porten.

Stedet, hvortil flygtningene havde begivet sig for at stige i båden, lå omtrent i modsat retning af indgangen til slottet, det var umuligt, at skildvagten ved broen skulle kunne opdage dem, så meget mindre som den forsigtige Palle både havde omviklet bådens årer og dernæst sørget for, at dragonerne netop i det afgørende øjeblik var uskikket til at anvende sin opmærksomhed på noget som helst. Uagtet disse forsigtighedsmidler syntes faren dog ikke at være så ringe, som Ib mente. Fra kaptajnens værelse i øverste etage skinnede lysene ned på graven; så snart alle flygtningene kom udenfor skyggen af ringmuren, var de udsat for at blive bemærket, hvis nogen af selskabet tilfældigvis på samme tid befandt sig ved vinduerne. Man hørte klang af glas, støj og kor af latter trænge ud af de sønderslåede ruder og så dunkle skikkelser bevæge sig igennem den tåge, som tobaksrøgen dannede i salen.

Idet Ib trådte ud af porten, blev den stilhed, som hidtil havde hersket, pludselig afbrudt ved et pistolskud på den modsatte side af slottet, og som måtte være blevet rettet op mod vinduerne i salen, for man hørte straks efter de faldende

glasskår klirre på stenbroen. Ib sank i samme øjeblik ned på jorden og spejdede omkring til alle sider. Fru Elsebeth udstødte et angstskrig. Endnu medens overraskelsen beherskede alle, faldt nok et skud i samme retning som det første, og glasskårene klirrede på ny.

Det sidste skud blev fulgt af et lydeligt skrig og nogle langtrukne ord, som Ib på grund af afstanden ikke kunne forstå.

Disse to skud forandrede alt. Vinduerne i salen blev stødt op, og selskabet bemærkede gruppen nede ved graven. Stormklokken lød inde i gården, en fakkel kom til syne oven for muren, dens røde flamme kastede sit lys hen over graven. Fru Elsebeth havde lænet sig, bleg og stum af rædsel til junkeren, der selv stod som forstenet med et udtryk, der vidnede om alt andet end mod. Karen havde grebet moderens arm og skjulte sit ansigt ved hendes bryst.

"Kom!" hviskede Ib, "hurtigt, det gælder blot om at nå over på den anden side. Endnu kan vi redde os, om et øjeblik vil det være for silde."

Med disse ord sprang han ned i båden. Rud ville efter, men fru Elsebeth standsede ham.

"Det er for silde! Ser du ikke dragonerne komme frem på ringmuren ovenover os? Lad os liste os tilbage til vore værelser så hurtigt, vi kan."

"Som I vil!" sagde Ib, idet han standsede. "Giv mig da kassen der med Eders kostbarheder, den i det mindste vil jeg kunne frelse." Fru Elsebeth lod til at betænke sig, men Ib tog kassen og sprang i båden. De tre andre drog sig tilbage gennem

udfaldsporten. Da Ib ville støde fra land, hævede sig en røst på ringmuren:

"Stands, du der! I dette øjeblik lægger seks karabiner an på dig, gør du endnu et tag med åren, lader jeg fyre."

Ib så sig om, han bemærkede en række truende hoveder, som hævede sig fra randen af ringmuren, efterfulgte af geværpiber, der alle pegede mod ham. Fra de åbne vinduer i salen gentog det samme ubehagelige syn sig. Han sukkede og trådte op på land, idet han lod juvelkassen glide ned til en skikkelse, som hidtil havde ligget stille og sammenbøjet i bunden af båden. Da Ib steg ud, gled denne skikkelse ved bådens bevægelse uformærket ned i graven og svømmede over til den anden side. Lidt efter antydede et skrig fra skoven, at han havde nået land.

"Det er godt, lille Palle!" mumlede Ib, "nu har vi i det mindste fået skatten i sikkerhed."

I samme øjeblik sprang to dragoner ind på ham. Vagtmesteren udstødte et brøl, han hævede sig i sin fulde højde, omklamrede sine fjender og søgte at drage dem med sig ned i båden, medens han holdt dem som et skjold foran sig, men en tredje rytter havde allerede trukket båden op på land. Flere forfølgere nærmede sig. Ib indså, at alt var tabt. Med denne bevidsthed rystede han sine fjender af sig, gjorde et spring hen imod udfaldsporten, som var blevet stående åben. Inden for denne forsvandt han og slog døren i lås efter sig.

"Se så!" råbte fra murtinden en triumferende person, som, belyst af en sidemands fakkel, viste kaptajn Esners røde og ophidsede ansigt, og som fra dette sted, væbnet med en pistol i hver hånd havde set Ibs flugt. "Nu kan vi tage os sagen ganske let. Gavtyven har selv spærret sig inde. En vagt stiller sig med

opspændt karabin foran slottets indgange. I andre følge fændrikken, så skal vi lege hund efter hare."

Endnu medens Esner uddelte sine befalinger, faldt et skud fra den anden side graven. Manden, som holdt faklen ved kaptajnens side, udstødte et skrig, tabte faklen og styrtede ned fra muren på stenbroen. Man vidste ikke, hvorfra skoddet kom, en let røg, som fo'r hen over søen, betegnede alene retningen. På samme tid forsvandt to mænd, der på den anden side graven, tavse og ubevægelige havde været vidner til alt. Kaptajnen forlod ringmuren. Uden at bekymre sig om den døde, henvendte han sig til en af de nærmeste dragoner og udbrød:

"Lad den lille bro gå ned efter det skrigende fruentimmer hist ovre for at vi kan få nogen besked om, hvad alt dette egentlig skal betyde."

Dragonen gik ned til broen.

Medens dette foregik, nåede fru Elsebeth og hendes ledsagere tilbage til deres værelser, uden at blive bemærket eller standset af nogen. De ulykkelige damers første omsorg gik her ud på så vidt muligt at tilintetgøre alle spor af den forrådte flugt. Rud derimod vendte tilbage til sit tårnkammer, lukkede omhyggeligt døren og gik til sengs uden at forstyrres af larmen og skrigene, der trængte op til ham, da jagten begyndte. Gården var oplyst af fakler, i baggrunden sås rytterne løbe frem og tilbage og tabe sig i mørket. Faklerne kastede et skarpt og rødligt lys over slottets mure. Midt i gården stod Esner, uddelende sine befalinger, rundt omkring ham havde der dannet sig en kreds af dragoner, på hvis karabiner eller pallasker fakkellyset glimrede. Rytterne begyndte med at

undersøge den nederste etage og trængte igennem hvælvingen til udfaldsporten, men Ib fandtes ikke. De stængede porten og ilede derefter videre for at fortsætte undersøgelserne i de tilstødende celler og gange.

Mørket begunstigede flygtningen, han syntes at være sporløst forsvundet. Tilråb, befalinger og trusler gav ekko i de mørke hvælvinger, ingen svarede, og intet røbede hans nærværelse. Fra kælderen eftersøgte Esner og hans mænd stueetagen med lige så ringe held. Forfølgerne var ved denne lejlighed skånsomme nok til at forlade fru Elsebeths værelser, så snart de havde overbevist sig om, at deres fange ikke holdt sig skjult i disse, imidlertid drejede kaptajnen låsen af og stak nøglen i sin lomme.

Flere timer forløb under tiltagende utålmodighed og forgæves søgen. Volden var besat overalt, så at flygtningen umuligt kunne redde sig over den. Kulsoen sad på randen af muren, indsvøbt i et gammelt hestedækken. Hendes smil havde måske ingensinde udtrykt større ondskab og skadefryd; hun forberedte sine fjenders ydmygelse, vristede ham sejren af hånden i det øjeblik, han sikrest troede at have grebet den.

Esner og hans gæster var endelig efter flere timers forgæves søgen blevet kede af jagten og vendte tilbage til salen. Drikkelaget begyndte på ny og antog forøget liv, det vil sige, der blandede sig større larm og råhed i det end før. Man drak skåler for kaptajnen, for fangen, for den dræbte dragon, for den hele verden, man opflammede de søgendes iver ved at sende dem fyldte vinkander, men især ved at udlove en belønning til den første, som fik øje på Ib, og en dobbelt så stor for den, som bragte ham tilveje, død eller levende. Således endte omsider

denne urolige nat. Morgenens dæmrende lys faldt hen over de blege ryttere, som uafbrudt vedblev at støve om i alle retninger. Kulsoen var blevet siddende på ringmuren, ventende på Ib med større længsel end alle de øvrige.

10. Fangen

De fremmede officerer red bort i dagningen. Esner fulgte dem ud til vindebroen. Da han gik tilbage, så han Kulsoen, som havde listet sig ned i gården og tømte resterne af en henslængt vinkande. Kaptajnen studsede.

"Nå, det er altså hende, vi kan takke for opdagelsen af dette komplot?" sagde han.

"Ja," sagde Kulsoen, idet hun nejede dybt. "Det var mig, som opsøgte den strenge herre ovre i skoven i går for at berette, hvad jeg vidste, men så red I jeres vej formedelst en af Svend Gjønges folk råbte til jer, at jeg havde pesten."

"Jeg erindrer det meget godt. Guds død, mutter! Hun har et ansigt, som man ikke behøver at se to gange for at mærke sig. Lad mig høre, hvorledes alt er gået til."

"Jeg har to gode øjne," sagde Kulsoen, "og forstår at give agt på, hvad jeg ser. De skarns mennesker gjorde mig ellers vejen sur nok, de lokkede mig i en hytte og spærrede mig inde på loftet. Men jeg snoede mig et stærkt halmbånd og krøb ned ad dette, da mørket faldt på. Så fandt jeg pistoler i samme hytte, dem tog jeg med for at værge mig på vejen, om behov skulle gøres."

"Nå, så hun skyder også med pistoler?" råbte Esner leende.

"Ja, ind imellem, mandhaftige herre! men kun, hvor det gøres hårdt nødigt. Jeg har brugt mine ben og løb, som man løber, når det angår ens egen fordel, skønt det her kun angik Eders. Da jeg kom til Gjorslev, var vindebroen trukket op, og skildvagten mærkede mig ikke, skønt jeg hev en sten over til ham. Råbe turde jeg ikke, fordi jeg vidste, at den listige

vagtmesters folk lå skjult i nærheden. Så kom jeg i tanker om pistolerne, jeg havde hos mig, tiden gik, og mens jeg sad indespærret på loftet i hytten, havde jeg hørt vagtmesteren sige, at flugten skulle gå for sig ved midnat, når månen gik ned bag skoven. Jeg løsnede da pistolerne mod det vindue, hvor jeg fornam, at de nådige herrer var samlet, derefter råbte jeg over til skildvagten: Se jer for, ret nu flygter herskabet fra gården. – Det hjalp. Mens jeg løb tilbage og skjulte mig inde i skoven for Ibs folk, blev der alarm på gården, og således fik I vagtmesteren fanget, mandhaftige herre!"

"Ja, fanget ham har vi da endelig ikke endnu," svarede Esner.

"Jo, på det nærmeste," forsikrede Kulsoen med et hemmelighedsfuldt smil. "I nat hørte jeg de strenge herrer råbe ned fra vinduerne til dragonerne, at hvem der først fik øje på vagtmesteren, skulle få to rigsdaler, gælder det også for mig?"

"Lad gå," svarede Esner, "har hun måske fundet ham?"

"Ja!"

"Er hun forrykt, mutter? Hun har jo siddet oppe på murtinden hele tiden."

"Ja, der fandt jeg ham også, da dagen begyndte at gry, men jeg blev siddende ganske stille og rolig og lod mig ikke mærke med, hvad jeg havde set."

Kaptajnens gennemtrængende blikke var ikke i stand til at rokke den sikkerhed og bestemthed, hvormed Kulsoen talte.

"Men for tusind djævle!" råbte han utålmodigt, "når hun har set ham deroppe, så må han jo være borte for længe siden."

"Åh nej!" svarede Kulsoen, "han er der endnu, og jeg holder mig til den mandhaftige herres løfte; det er mig, som først har set ham."

"Hvor da? Tal dog!"

"Ser I det lille glamhul øverst oppe i tårnet? Om I vil give nøje agt, så kommer derfra af og til noget, som ligner et hoved, til syne. – Se blot, se!" vedblev hun og greb om kaptajnens arm, "der har vi det igen, det er Ib, det er ham, som I søger, og jeg har vundet mine penge."

"Guds død og pine!" råbte Esner heftigt, "skulle det virkelig være ham? Hvordan Djævelen er han da kommet derop?"

"Såre let. Jeg har hørt folk fortælle her i egnen, at der nede fra kælderen i Gjorslev skal gå en smal trappe i muren til tårnet, de kaldte den Munkenes Gang, og den har vagtmesteren vel fundet, da han søgte efter et skjul. – Nu kommer hans hoved frem igen, denne gang kan I umuligt tage fejl af ham."

Esner så op og bemærkede tydeligt et skægget ansigt, som kom til syne i et mørkt hul og kastede et spejdende blik ned i gården. Derpå forsvandt det igen.

"Ja ja, mutter!" udbrød han tilfreds, "hvis det forholder sig, som hun siger, kan hun tøve her, indtil vi får ham fat, så skal jeg betale hende pengene."

Kulsoen greb en flig af kaptajnens kofte og kyssede den med en hyklerisk ydmyghed. Esner trak i snoren til stormklokken. Og lod rytterne kalde sammen nede i gården.

"I er nogle jammerlige karle, alle tilhobe!" udbrød han. "Nu har I støjet omkring og larmenteret den hele nat, og hvad I ikke var i stand til at finde, det har den gamle pulverheks, som står der henne, opdaget. Gavtyven er krøben øverst op i tårnet og sidder og ler ad jer fra et af glamhullerne. – Hvem henter os ham ned?"

Et enstemmigt "Jeg!" lød fra alle dragonerne. Esner betegnede en af de yderste i kredsen, en karl på seks fod med en hals som en tyr og bryst og skuldre som Atlas.

"Siden I ikke alle kan få plads der oppe," sagde han smilende, "så vælger jeg dig, Olaf! Bring os ham ned, hvis du kan."

"Kan!" gentog kæmpen, forbavset over sin høvedsmands tvivl. "Jeg skal bringe ham ned i min bukselomme!"

Denne pral ledsagede han med en militær hilsen, hvorefter rytteren gjorde omkring og skred med lange og drønende trin over gården. Der fulgte en dyb stilhed efter dragonens bortgang. Enhver syntes at have en anelse om det farlige i hans foretagende. Alene Esner lod til at være sikker i sin sag, han kastede et triumferende blik hen til Kulsoen. Den gamle rystede på hovedet.

"I kender ikke vagtmesteren," ytrede hun.

En tid forløb, inden man mærkede nogen bevægelse i tårnet. Pludselig lød et højt og rasende råb, efterfulgt af en heftig larm, og man så flere gange en skikkelse komme til syne og igen forsvinde fra åbningen neden for taget. Støjen ophørte straks efter, og alt blev roligt som før. Den almindelige forventning tiltog nede i gården.

"To mand op at se, hvad der er blevet af fangen," befalede Esner. Rytterne gik, de vendte tilbage med kæmpen, som havde lagt sine arme over deres skuldre, medens det krampagtige minespil i hans ansigt tydeligt røbede den anstrengelse, hvormed han søgte at betvinge sine smerter.

"Hvad er der i vejen med dig, Olaf?" spurgte Esner. "Se efter i hans lommer om fangen, som han lovede at bringe os."

Denne spøg faldt i dragonernes smag, selv Olafs ansigt fortrak sig til et smil, medens han svarede:

"Det er jo den skinbarlige Satan, I har skikket mig op efter, strenge herre! og ham fører man ikke omkring i sine bukselommer. Han knugede mig sammen som en uldtot, og hullet, han sidder i, er så snævert, at man ikke kan bevæge sig derinde. På den måde blev han min mester."

"Stakkels fyr!" ytrede Esner spottende. "Du tog vel ingen skade?"

"Åh nej, jeg tror blot, han har brækket begge mine ben, forresten fattes jeg ikke det ringeste. Da han sidste gang lod mig falde, råbte han, at jeg skulle hilse kaptajnen, at han ikke ville give sig levende, og at han havde skarpladte pistoler, og lod og krudt foruden, til dem, som var lystne derefter."

"Bring ham bort," ytrede Esner med et vink til de to ryttere, som vedblev at understøtte Olaf. Derpå henvendte han sig til, de øvrige og sagde:

"Hvem af jer vil nu prøve sin lykke? I husker belønningen, jeg står ved mit ord."

Kredsen udvidedes, idet dragonerne trak sig tilbage. Ingen svarede, Olafs skæbne og Ibs hilsen havde pludselig dæmpet deres iver.

"Hvorledes?" råbte Esner utålmodigt, "I tøver, I frygter, er der ikke en eneste, som frivilligt tør påtage sig at bringe denne mand ned?"

"Jo, en!" svarede en stemme uden for kredsen, og medens alles opmærksomhed rettedes imod stedet, så de Kulsoen rejse sig op fra en sten og træde hen til kaptajnen. Den munterhed, som opstod, idet hun viste sig blandt rytterne, var ubeskrivelig,

selv Esner lo, medens hans blik fløj hen over den svage, krumbøjede skikkelse, der, støttende sig til en stok, troede at kunne fuldføre, hvad den stærkeste af hans ryttere ikke havde været i stand til. Kulsoens ansigt vedligeholdt imidlertid sit rolige og tillidsfulde udtryk, hun så sig omkring i kredsen, nikkede og gentog:

"Jeg vil bringe ham ned til Eder til trods for alle disse mandhaftige ryttere."

"Hun er afsindig," råbte dragonerne.

"Fanden står i kvinden!" ytrede Esner. "Hun mægter jo næppe at krybe op i tårnet."

"Det behøves heller ikke."

"Hun vil formodentlig bede ham komme ned til sig?"

"Netop, det er min mening."

"Og hun tvivler vel ikke om, at han vil adlyde?"

"Han vil komme, når jeg forlanger det."

"Hvornår får vi ham da at se?"

"Om lidt!"

"Spøg til side, hvorledes?"

"Godvilligt. Mandhaftige herre glemmer jo ikke det løfte, I gav om belønningen?"

"Glemmer," gentog Esner, "jeg fordobler summen, hvis hun holder ord, hvis ikke, så lader jeg hende –"

"Ja, I behøver ikke at forpligte jer til mere, nådige herre!" afbrød Kulsoen ham, "jeg holder ord, og når det er sket, vil jeg huske jer på Eders. Vagtmesteren vil komme ned af sig selv, endog uden at vi kalder på ham, men før det kan ske, må I lade en rytter stige til hest og ride over til Magleby, en landsby knap

en fjerdingvej herfra, og hente os Kasper Dams datter, den lille Inger. Denne pige er vagtmesterens kæreste."

"Hans kæreste," gentog Esner leende. "Ah, jeg begynder at forstå hende. Hun vil bruge pigen som lokkefugl."

"Der traf I det, mandhaftige herre!" svarede Kulsoen med et ondskabsfuldt grin, "og for at få hende til at synge, sætte vi blot en smule stærk, tvundet hampegarn om hendes tommelfingre og skruer dem sammen med en stok. Det hjælper, – I skal se, det hjælper."

"I er mig Satan til fruentimmer!" mumlede kaptajnen og vendte sig om mod dragonerne for at meddele dem Kulsoens forlangende. En mand steg til hest og jog ud over broen. De øvrige spredte sig i gården. Esner blev stående og så til sin harme Ib sidde roligt og mageligt i karmen af glamhullet. Efter at han én gang var blevet opdaget, fandt han det ikke længere umagen værd at skjule sig. Imidlertid gav han dog agt på alt, hvad der foregik i gården.

Kulsoen havde indtaget sin forrige plads på stenen nedenfor ringmuren. Esner gik ind i en af de to sidefløje, som flankerede tårnet og benyttedes til stalde. Her tog han en karabin, ladede den og åbnede et af vinduerne på klem. Fra vinduet så han atter vagtmesteren i glamhullet og tog et omhyggeligt sigte efter hans hoved. Skuddet faldt; da røgen drev bort fra vinduet, sad Ib der endnu og smilede spottende ned til stedet. Imidlertid var dette skud dog en advarsel for ham, lidt efter forsvandt han og lod sig ikke oftere komme til syne.

Det varede længe, inden dragonen kom igen. Kulsoen havde flere gange rejst sig op og set ud af det nærmeste skydehul. Esner stod i samme hensigt i nærheden af vindebroen,

forsigtigt dækket af et fremspringende hjørne. Endelig lød et højt råb i skoven, et skud faldt, straks efter kom en rytter til syne på skovvejen. Inde i gården løb dragonerne til ringmuren og så ud af skydehullerne. De så deres kammerat komme ud fra skoven med et fruentimmer foran sig på hesten. I Kulsoens ansigt viste sig et ondskabsfuldt og skadefro smil, hun så op til glamhullet og hævede truende sin stok imod det.

Da rytteren kom ind i gården, var hans ansigt blegt og forfærdet, et strejfskud havde truffet ham i kinden, idet han red igennem skoven, derefter var han blevet forfulgt af to mænd, som endelig forsvandt i nærheden af gården. Esner løftede den næsten bevidstløse Inger ned af hesten. Fra tårnet hørtes et rasende brøl, idet hun blev ført frem foran slottet.

"Hører I, strenge herre?" hviskede Kulsoen fornøjet. "Han begynder allerede at stemme fiolen deroppe; det vil blive bedre."

Fra nu af ledede Kulsoen så at sige alt, hvad der foregik; Esner følte sig midt i sin råhed påvirket af denne vilde, dæmoniske skikkelse, især da han syntes, at ethvert af hendes påfund fremkaldte et afgørende resultat. Dragonerne stillede sig i en halvkreds omkring Inger og lod en plads åben hen mod tårnet, således at man fra glamhullet kunne iagttage alt, hvad der skete. En rytter løste en snor af sin fodersæk og sammenbandt Ingers tommelfingre, mellem båndet stak Esner en ladestok, som ved at omdrejes sammensnørede fingrene og forårsagede usigelig smerte. Den første prøve aftvang det ulykkelige barn et hvinende skrig, hun bønfaldt om nåde, græd og kastede sig ned på jorden foran kaptajnen. Hun begreb intet af det, som her foregik.

Fra glamhullet var Ib vidne til Ingers pinsler. Kulsoen gik nærmere ind under tårnet og råbte:

"Det er nok bedst, at du snart kommer ned, lille Ib! Ellers skruer de strenge herrer Ingers fingre af lave."

I det samme rørte Esner igen ved ladestokken, et nyt skrig påfulgte. Den skrækkelige kamp, som i dette øjeblik foregik hos Ib, viste sig alene i hans heftige bevægelser, han hævede sig op i karmen og strakte hænderne ned mod Esner. Inger så op til ham, hun nævnte hans navn, hendes bønlige skrig påkaldte hans hjælp. Han udstødt et fortvivlet skrig:

"Tøv lidt!" råbte han. "Jeg kommer, jeg kommer!" Efter disse ord forsvandt han fra glamhullet.

Bodil fejrede i dette øjeblik den fuldstændigste triumf; hun havde også antaget en dertil svarende stilling. Med begge hænder i siden, tilbagebøjet hoved og et frækt, hovmodigt udtryk, der forøgede hendes ansigts modbydelighed, så hun sig om i kredsen for at indhøste de beundrende blikke, som rytterne tilsendte hende. Da Ib forsvandt fra tårnet, gik hun hen til indgangen af kælderen og blev stående der, som om hun ventede på at modtage ham. Et øjeblik fuldt af forventning og tavshed herskede i gården. Lidt efter gik kælderdøren op, og vagtmesteren viste sig på trinet. Hans ankomst hilstes med et jublende frydeskrig.

Medens han gik op ad trappen, bøjede Kulsoen sig over mod ham og hviskede:

"Jeg har lovet det, og du ser, hvordan jeg holder ord. Vil du sige mig, hvor du har forvaret fruens skat, så skal jeg frelse både dig og Inger."

"Jeg ved af ingen skat at sige," svarede Ib, "men det vil jeg sige jer, Boel! at hvis jeg slipper levende herfra, og det gør jeg nok, så skal I komme til at huske på denne dag i jeres dødsstund!"

"Ja, det kan vi snakkes ved om, når den tid kommer," svarede den gamle, ligegyldig ved Ibs trussel. "Vil du sige mig, hvor skatten er?"

"Jeg ved ikke, hvad I mener," svarede Ib og ilede hen til Inger.

"Du skal nok få min mening at vide," sagde Bodil, idet hun skyndte sig efter ham og med møje banede sig vej gennem kredsen, som havde lukket sig efter Ib.

Solen skinnede i dette øjeblik ned i gården og belyste de forskellige grupper, som færdedes her: Den triumferende Esner foran Inger og Ib, som holdt hinanden omslyngede, efter at man havde løst hendes bånd, dragonerne, støttende sig til deres pallasker eller hvilende med armene på hinandens skuldre. Og ligesom Ib var genstand for den almindelige opmærksomhed, således var han også den mest iøjnefaldende person i skaren. Hans høje pande og den rolige alvor, som talte fra hans ansigt, udtalte alt andet end frygt. Hans navn, der ikke kunne adskilles fra Svends, havde længe været i alles munde, rygtet behagede på den tid at forøge hans bedrifter i de historier, hvormed svenskerne underholdt hinanden ved vagtilden eller i krostuerne.

"Træd nærmere!" sagde Esner med en imponerende værdighed i mine og ord. "Det er altså dig, som de kalder Dronningens Vagtmester i daglig tale? Svend Gjønges staldbroder?"

"Ja."

"Og du ville hjælpe herskabet med at flygte bort fra slottet?"

"Ja, jeg nægter intet. Jeg er i Eders vold, og I kan handle med mig efter Eders vilje; min eneste bøn er blot, at I lader min lille pige fare med fred. I, som er soldat, som jeg har hørt folk kalde for en brav adelsmand, I, som tør slås med en mand, vil ikke krænke en kvinde."

Ib fornægtede ikke sin snildhed i dette afgørende øjeblik. Ethvert af hans ord fandt et villigt øre hos kaptajnen. Han vendte sig om mod dragonerne og udbrød:

"Pigen kan gå."

Inger løstes, kredsen åbnedes for at give hende gennemgang. I det samme trådte Kulsoen hen og lagde sin hånd på den unge pige.

"Med Eders tilladelse, strenge herre! Lad hende dog tøve lidt endnu. Ønsker I ikke at få at vide, hvor vagtmesteren har gjort af det lille skrin, som jeg så ham tage fra fru Elsebeth hist bag ringmuren, da flugten var røbet?"

"Hvad var det for et skrin?"

"Ja, Gud ved det, kanske gemte herskabet sine papirer i det, kanske også juveler og guldstads, hvoraf folk siger, at de skulle have en slump."

Esners øjne strålede.

"Juveler og guldsmykker!" gentog han. "Hvor har du skjult kassen, vagtmester? Tilstå det godvilligt! – Ingen udflugter!" vedblev Esner, da Ib betænkte sig på svar. "Du ved, hvad det gælder, din kæreste forlader ikke stedet, før du har givet mig de fuldstændigste oplysninger."

"Fruentimmeret tager fejl," svarede Ib, "eller hun bedrager Eder, som hun har bedraget alle andre. Kassen indeholdt kun nogle værdiløse familiepapirer, intet andet."

Esner tilkastede Kulsoen et spørgende blik. Den gamle rystede vantro på hovedet.

"Hvor er da disse papirer forvaret?" spurgte hun. "Lad den gunstige herre blot få fingre i kassen, så kan han bedst selv overbevise sig."

"Hid med kassen, vagtmester!" råbte Esner, "eller vi begynder med tommelskruerne igen."

"I skal få den," svarede Ib. "Jeg gav den til en af mine folk, som sprang i graven og svømmede over på den anden side, da vi blev røbet. Giv Inger fri, så kan hun gå og opsøge manden."

Esner overvejede dette forslag; imidlertid tilføjede Ib:

"Jeg bliver jo tilbage som pant."

"Ved du hvad, lille Ib!" ytrede Kulsoen, "har du nu også ret betænkt dit forslag? Var det ikke bedre, om du selv gik og hentede skrinet, så bliver Inger tilbage som pant imedens, og den nådige herre sætter så megen tillid til dig, at han nok tør lade dig fare."

Kaptajnen smilede. "Djævelen står i den gamle heks!" mumlede han. "Konen har ret, det er bedre, at du går og pigen bliver."

"Hører du, vagtmester? Herren fordrer ikke engang dit ord på, at du kommer igen. Det er jo også lettere for dig at finde din kammerats smuthul, end om den stakkels, lille Inger skulle løbe omkring og søge det."

Ib udstødte et suk, han vidste i øjeblikket ikke at finde på flere udflugter.

"Hvor lang tid behøver du til at forrette dit ærinde?" spurgte Esner. "Lad os antage til middag."

"Jeg behøver ikke så længe," svarede Ib, "om to timer skal jeg være her igen, måske før. Indtil den tid, herre! giver jeg Inger i Eders beskyttelse. I vil vogte hende og ikke skuffe min tillid. – Siden kan I gøre med mig, hvad I lyster."

"Gå du med Gud! Pigen skal være så sikker hos mig, som hos sin fader."

Ib trykkede Inger til sit bryst. Hans øjne glinsede. Inger græd og tilhviskede ham nogle ord, men vagtmesteren rystede sørgmodigt på hovedet. Derpå åbnede kredsen sig, og man så ham i lange og hurtige spring fare ud over vindebroen og straks efter forsvinde mellem træstammerne i skoven.

11. Dommen

Kulsoen sad igen på sin plads ved muren og varmede sig i solskinnet, da Esner kom hen til hende. Han rakte hende en håndfuld sølvpenge og udbrød:

"Der, mutter! har hun sin belønning. Hun har ærlig fortjent den, det må man lade hende."

Kulsoen smilede og vendte sig bort fra rytterne, medens hun talte pengene, derpå skjulte hun dem i sit hullede skørt.

"Er I ikke bange for, at han bliver borte, mandhaftige herre?" spurgte hun.

"Nej!" svarede Esner, "jeg gemmer det pant, som nok skal bringe ham tilbage."

"Det tænker jeg med. – Men det faldt mig ind nu nylig, at I dog måske havde handlet uforsigtigt i at lade ham gå."

"Hvorfor?"

"Ovre i skoven ligger hans folk skjult, skønt I ikke fik dem at se i går, mens I red omkring derinde med Eders ryttere. Jeg svarer for, at ingen af dem har haft sine øjne vendt fra Gjorslev, siden solen stod op i morges. Det er behjertede mænd alle til hobe, de går i den røde ild for Ib og Svend. Nu sidder de inde imellem buskene og lægger råd op med vagtmesteren, og I må tage Eder i vare, gunstfulde herre! fra det øjeblik, han vender tilbage, vil I ikke kunne være sikker nogetsteds."

"Og jeg siger hende, gamle heks! at jeg ikke bekymrer mig mere om disse bønder end om en mygs surren. Lad dem komme, Guds død! Jeg forlanger ikke bedre."

"Ja, ja, jeg har advaret Eder, jeg kender dem bedre. Det gælder også om at holde fast på vagtmesteren, når I får ham

igen."

"Tværtimod," svarede Esner, "jeg vil stille ham på et sted, hvorfra alle hans folk kunne have ham for øje hele dagen igennem; uden bånd og lænker skal han stå der, og det skal kun bero på ham selv at vende tilbage til sine mænd."

Kulsoen stirrede på Esner med vidt opspilede øjne; hun forstod ikke at tyde det uheldvarslende smil, som viste sig omkring hans læber.

"Der har vi manden," sagde han. "Hun skal få lov at tøve her lidt endnu, så kan hun selv bedømme, hvorledes jeg opfylder mine ord."

"Bringer han kassen med sig?" spurgte Bodil ivrigt.

"Naturligvis! Vagtmesteren er en mand af ord, han bærer kassen under armen."

En almindelig bevægelse fandt sted i gården, da Ib viste sig. Hans ankomst blev hilst med en mumlen af beundring og deltagelse. Han gik hen til kaptajnen, langsomt og højtideligt, og satte kassen på jorden for hans fødder. Hans ansigt var blegt, hans åndedrag kort og stønnende efter det hurtige løb. Esner tilkastede ham et venligt blik og udbrød:

"Du er en flink karl, vagtmester! Jeg lider folk, som holder deres løfter."

"Jeg kommer også tilbage i tillid til Eders løfte, nådige herre!" svarede Ib ydmygt, idet han hævede sit hoved og betragtede kaptajnen med et bønligt blik.

"Pigen er fri," svarede Esner hurtigt. – "Lad hende gå sin vej. Jeg har noget at tale med dig om, som du måske ikke ønsker, hun skal høre."

Ib fattede den mine, som ledsagede disse ord; han gik hen til Inger, slyngede sin arm om hende og trykkede hende op til sig, idet han hviskede:

"Gå hjem, lille Inger! før de fortryder denne tilladelse. Du må ikke tøve her længere."

"Og hvad bliver der så af dig, Ib?" spurgte hun frygtsomt.

"De lader mig fare," svarede han med et tvungent smil.

"Ak nej, det tror du ikke; de har talt om din død, mens du var borte."

"Ja, du gode Gud! Det er der så mange, som har gjort," svarede han, "men alligevel har de ikke fået bugt med mig endnu."

"Du søger at narre mig."

Ibs ansigt udholdt hendes forskende blik, roligt og uforandret.

"I Guds navn, Inger, gå! Jeg kommer i morgen, siden, når du mindst venter det, banker jeg på din dør. Mine folk ligger ovre i skoven, du kender dem og ved, at de ikke lader mig i stikken."

Inger brast i gråd, hun skjulte sit ansigt ved hans bryst og hviskede: "Ak, lille Ib! Jeg frygter så såre, det bæres mig for, som om vi to aldrig mere får hinanden at se."

"Det er ellers rørende at høre," hviskede Kulsoen til Esner, idet hun gjorde en bevægelse med hovedet hen imod Ib.

"Min herre vagtmester!" råbte kaptajnen, "kommer I så? I glemmer, at vi to har et ord at tale sammen."

"Jeg kommer, nådige herre!" svarede Ib. Han tilhviskede endnu engang Inger sin bøn om at forlade gården, derpå rev han sig løs og gik hen til kaptajnen. Inger blev stående. Hun havde foldet sine hænder og kastede et fortvivlet blik rundt på

dragonerne, som fra nu af kun havde øje for de to hovedpersoner, Ib og Esner. Kaptajnen sagde:

"Du har bragt mig fruens juvelkasse, og jeg lovede dig, at din kæreste skulle være frank og fri derfor; hun kan gå, når det behager hende, dermed er den sag afgjort; men du begriber nok, at vi to har mere at afhandle sammen. Jeg er en mand, som holder af at opgøre mit regnskab så snart som muligt. Du listede dig herind i gården for at hjælpe herskabet med at flygte bort. Du er en lovløs mand, der ligger på lur ude i de mørke skove og dræber mine folk, når du ser dit snit dertil, du har overfaldet vore proviantvogne, og endelig har Hans Nåde, general Fersen, sat en pris på dit hoved. Se, alt dette lagt sammen udgør en stor gæld, vagtmester! som du nu skal til at betale. Kællingen derhenne har advaret mig for dine folk, som ligger skjult i skoven, hun siger, at de kryber omkring derovre og kigger efter dig. Jeg er en godmodig sjæl, som holder af at gøre andre en tjeneste, hvor det lader sig forene med min pligt, dine folk skulle få lov til at se dig igen. – Du tier."

"Jeg venter."

"Hvorpå, du ufornøjelige? Fordrer du endnu mere. – Godt, du skal få det, man kan ikke nægte dig noget. Det lader til, at du holder af at bo i tårnet, jeg vil da give dig tilladelse til at komme derop igen, og hvis du ynder den frie udsigt, skal du få en endnu bedre end den, du havde i morges."

Efter disse ord vendte Esner sig til dragonerne, som omringede ham og Ib i en tætsluttet kreds. "To mand følger med," sagde han. "Vagtmester! Behag at vise os vej. Du er jo bedst kendt deroppe."

Ib adlød tålmodigt og uden betænkning. Den støj, som nylig havde hersket blandt rytterne, forsvandt efterhånden som de begyndte at fatte kaptajnens hensigt. En undertrykt mumlen gik rundt i kredsen, medens Ib skred fremad med langsomme og faste trin, med sænket blik og blege læber. Han havde foldet sine hænder, hans hår hang vildt omkring hans blege og fugtige pande. En heftig skælven bevægede for et øjeblik hans mægtige lemmer. Han forsvandt omsider i kælderåbningen tillige med de to dragoner og Esner, som gik bagefter med en spændt pistol i hånden.

Nogle øjeblikke forløb under en forventningsfuld tavshed hos de tilbageblevne, derpå kom Ib igen til syne på vægtergangen omkring tårnet, beskinnet af solen, medens han langsomt og dvælende gik foran sine bødler hen til en stige, som førte op til den øverste del af taget. Han tænkte på livet, som han stod i begreb med at forlade, på solen, som varmede hans hår, på lykken, på Inger. Han søgte hendes skikkelse nede i gården og sendte hende et afskedsblik, før han forsvandt i tårnet. Den ulykkelige pige lå i en krog ved ringmuren, hun havde ikke tænkt på at forlade slottet. Hun bad om nåde for sin elsker med en så ydmyg, blid og skælvende stemme, at alle de tilstedeværende, Esner undtaget, følte sig bevægede. Da hun endelig indså, at alt var forgæves, da Ib kom til syne oppe på vægtergangen, kastede hun sig ned på knæ, den forfærdelige frygt kvalte hendes stemme, medens hun hævede sine foldede hænder i vejret mod himlen til den, som elsker og beskærmer. Kulsoen stod i nogle skridts frastand, støttet til sin stok, vekselvis rettende sin opmærksomhed på Inger og det, som

foregik i tårnet. Idet vagtmesteren forsvandt, gik hun hen til Inger og udbrød, i en slæbende og ligegyldig tone:

"Græd kun, mit barn! Græd! Dine tårer vil tiden nok tørre bort."

Inger så op, hun rystede med sit hoved.

"Ja, det kan være det samme, så vil døden gøre det. Jeg forstår din sorg, fordi jeg har elsket som du, og fordi jeg vil komme til at savne som du."

"Savne!" hviskede Inger uden at begribe meningen af disse ord.

"Ja vist!" vedblev den anden, heftigere ved erindringen, som vågnede med fornyet styrke, medens hun talte: "Er det ikke hans skyld, at jeg mister fruens juvelkasse, og det efter at jeg nu to gange næsten har haft den i mine hænder?"

Som allerede fortalt, var tårnet på Gjorslev firkantet og taget dækket med kobber. Omtrent midt på dette sås en luge, så stor, at en mand kunne krybe ud derigennem, når kobberdækket skulle efterses eller udbedres. Midt i lugen var anbragt et kuplet glasvindue, hvorigennem lyset faldt ind under taget. En smal og stejl stige førte nede fra vægtergangen op til lugen, der tillukkedes indefra med en svær jernbolt.

Da Ib var kommet til foden af denne stige, standsedes han af Esner, som udbrød:

"Har du våben hos dig, vagtmester?"

"Nej!"

"Undersøg ham!"

Dragonerne adlød. Man fandt en madkniv, der var fasthæftet til et bælte, han bar om livet.

"Jeg tvivler på, at du vil få nogen brug for din kniv på det sted, hvortil du nu går," sagde Esner, "det er altså bedst, at vi tager den fra dig. Nu op ad stigen!"

"Hvorhen?" spurgte Ib.

"Den lige vej, min søn! Ud på taget, du holder jo af udsigter."

"Det gælder altså om at styrte mig ned fra tårnet?"

"Tværtimod, det gælder om at holde sig fast for ikke at styrte," svarede Esner med en forfærdelig kulde. "For Fanden, vagtmester! Du har jo dine kammerater hist ovre, du har Svend Gjønge, Gud ved hvor, endelig har du dit eget snilde hoved, som, efter hvad folk fortæller, allerede har hjulpet dig så tit, det er jo udveje nok til frelse. – Stig op!"

Ib adlød, Esner fulgte efter ham, neden for stigen stod de to dragoner, stumme af rædsel. Da Ib havde nået det øverste trin af stigen, standsede han og vendte sig om mod kaptajnen.

"Kaptajn!" udbrød han med en stemme, der i dette øjeblik for første gang lød svag og skælvende. "Er der ingen nåde for mig?"

"Nåde!" gentog Esner spottende, "hvad mener du?"

"I har Eders pistol der, lad os være kvit med, at I sætter mig den for panden og trykker af."

"Åh snak!" svarede kaptajnen, "det ville jo være på én gang at spolere både din pande og min fornøjelse."

"Godt!" sagde Ib, "endnu et ord, læg Eder det på hjerte!"

"Hør andægtigt efter dernede!" råbte kaptajnen ud over rækværket, "vagtmesteren holder prædiken for os."

"Hvis Gud Fader forbarmer sig over mig," sagde Ib, "og lader mig undgå den hårde død, som I fører mig til, så skal I komme dette øjeblik i hu. Fra den time, min fod når jorden igen, vil der

ingen nåde være for jer, flygter I, følger jeg efter, kryber I i skjul, skal jeg søge jer op. I skal –"

"Ja, lad det nu være nok," sagde Esner. "Vejret går fra dig, du vil have det nødig ude på taget, det er altid tidsnok at tales ved om resten, når du kommer ned igen. Behag at krybe igennem lugen!"

Ib skød bolten fra lugen og krøb ud. I samme nu hans hoved viste sig ovenfor taget, hørtes et råb fra dragonerne nede i gården, derimellem blandede sig et gennemtrængende angstskrig. Esner tillukkede lugen og skød bolten for, således at den fra nu af umuligt lod sig åbne udvendig fra.

"Siden han truer mig så hårdt, når han kommer ned, må vi spærre ham vejen," ytrede han til dragonerne. "Nu stiller du dig her på post, Ralf! og tillader ingen at komme igennem døren. Tag min pistol, den er ladt. Om to timer skal du blive afløst. Skulle vagtmesteren deroppe inden den tid have været så ubehændig at dumpe ned, er vagten naturligvis til ende. Har du forstået mig?"

Dragonen hilste, hans kammerat og kaptajnen forlod vægtergangen og steg ned ad trappen, begge lyttende efter det skrig, der skulle tilkendegive Ibs fald.

Da Ib kom ud på det stejle kobbertag, der var glat og fugtigt af den foregående nats rimfrost, stemte han foden fast mod den smalle fuge, som kobberet dannede omkring lugen, medens han med hånden greb fat om en af de jernkroge, der findes på alle kobbertage og tjente til at fastgøre tagdækkerens stige. I denne skrækkelige stilling var det imidlertid umuligt at holde sig længe, en kold sved dækkede hans furede pande, hans ansigt var forfærdeligt blegt, dets muskler skælvede som i

krampe. Rundt omkring ham var afgrunden, døden, over ham gød solen sine stråler ned på taget, ingen sky viste sig på himlen, fløjen på tårnspiret rokkede frem og tilbage med en pibende lyd. Fra stedet, hvor han sad, udbredte sig den flade egn i flere miles omkreds. Mod øst bag skoven lå havet roligt og ubevægeligt, beskinnet af solen, mod syd og nord Gjorslev og Søholms skove, indhyllet i en blå tåge, længere nede i den store mose, gennem hvilken Tryggevælde Å slyngede sig som et vatret sølvbånd. Bønderhytterne viste sig i denne afstand som små jordhøje, fra hvilken en lodret røgsøjle hist og her steg i vejret. Kirkeklokkerne ringede, det var middag.

Ib kastede et langt og dvælende afskedsblik hen over sine omgivelser; det viste ham gården, besat med dragoner, som syntes at vente på hans fald. Han mærkede, hvorledes krampen lidt efter lidt stivnede hans hånd, med hvilken han holdt sig fast i jernkrogen. Han begreb, at det ville være umuligt at holde sig længe således, og dog opdagede han intet andet støttepunkt, ikke den ringeste ujævnhed i taget, som kunne forbedre hans stilling. Hans hoved sank ned på brystet, han lukkede øjnene.

I dette øjeblik, da al redning syntes at være umulig, undfangede han pludselig en ide. Det allerede sammenbøjede legeme hævede sig atter, hans næsten brustne øjne antog en større glans; imidlertid arbejdede den ledige hånd på at løsne det læderbælte, som sammenholdt hans klædning, og hvortil kniven nylig havde været fæstet. Dette bælte var så langt, at det gik flere gange omkring ham; han stak den ene ende fast i jernkrogen, den anden derimod beholdt han bundet om livet. Efter at det første forsøg var kronet med held, gik hans bestræbelser ud på at befæste de to ender med størst mulig

forsvarlighed, den, han havde fastbundet til sig, og den anden, som var knyttet om krogen. Bæltet var nyt og stærkt. Da Ib havde tilendebragt sit arbejde, indså han til sin ubeskrivelige glæde, at han fra nu af i det mindste havde sikret sig mod at styrte ned.

Af tilskuerne i gården var alle hans bevægelser blevet iagttaget med en uafbrudt opmærksomhed. Hans indfald med at binde sig fast til krogen modtoges med et almindeligt skrig, flere stemmer råbte op til ham; men i denne afstand var det umuligt at høre, hvad der blev sagt.

Kulsoen stod noget afsides fra de øvrige; da hun så, at Ib foreløbig ville være i stand til at holde sig på taget, svøbte hun kåben tættere om sig og forlod gården.

"Ham fik vi da endelig forsørget," mumlede hun; "lad os nu se, hvad vi kan gøre ved Svend Gjønge."

Inger var sunket om ved ringmuren, bevidstløs og overvældet af den sidste times kvaler. En rytter gik hen og rejste hende op.

"Kom, du lille!" sagde han godmodigt, "så skal jeg følge dig ud over broen. Gå hjem, hvor du hører til, og søg dig en anden kæreste. Han deroppe duer ikke mere."

Endnu en tredje forlod slottet omtrent på samme tid, det var hønsedrengen Palle, der fra en loftsluge havde været vidne til alt. På dette sted holdt han sig skjult, så længe Kulsoen var nærværende, og vovede først at komme frem, da han så hende gå over vindebroen. Lidt senere vandrede han ind i skoven med en stor stok i hånden og en tværpose over ryggen. Hans hensigt var at opsøge Svend og bringe ham underretning om Ib.

Fra fru Elsebeths værelser havde de to damer iagttaget de forskellige optrin i gården. Vagtmesterens straf opfyldte dem

med frygt og sørgelige anelser, hans skæbne syntes at være et forspil til deres. Noget efter at Ib var blevet bragt op på taget, gik kaptajnen over til fru Kaas. Ingen kendte de forhandlinger, som fandt sted imellem dem, alene den gamle dames våde øjne og sorgfulde miner, da han forlod hende, tydede på, at hun havde måttet yde en ny kontribution til brudens udstyr.

Lidt før mørket begyndte, vendte Palle tilbage, træt og mismodig, han havde ikke fundet den, han søgte. En af Ibs folk fortalte, at gjøngehøvdingen var draget over ad Holbækkanten til for at befordre en transport af levnedsmidler, som han foregående nat havde taget fra svensken, og ingen vidste, hvornår han kom tilbage.

Næste morgen kom Esner ned i gården for at se til fangen. Ib sad endnu på taget, han havde kun forandret sin plads og flyttet sig lidt længere ned for at nå tagrenden, mod hvilken han fandt en bekvem støtte for sine fødder. Esner fattede ikke årsagen, han kunne ikke heller se, at Ib havde tilstoppet nedløbet således, at vandet, der samledes fra taget, efterhånden som rimfrosten tøede, måtte blive stående i renden. Dermed havde han om natten slukket sin brændende tørst.

"Han lever endnu," tænkte kaptajnen, "men han vil ikke kunne vedblive at leve således. I hvert tilfælde er jeg sikker på, at han bliver, hvor han er, skønt jeg hele natten igennem kun drømte om hans undvigelse. Jeg har fordoblet vagten, efterset bolten, tillåset opgangen og holder endelig slottet besat med mine mænd; hvis han trods alt dette alligevel skulle komme herfra, må han have en fugls egenskaber, men intet menneskes."

Esner og Ib var hinandens fuldkomne modsætninger. Den første troede at have vundet alt, fordi han holdt sejren i sine hænder, den sidste troede endnu ikke at have tabt alt, skønt han befandt sig på randen af tilintetgørelse.

12. Palle og Plus

Da Ib så kaptajnen nede i gården, begyndte han at synge med en stemme, der, uagtet afstanden, var klar og skingrende, men tillige så falsk, at den ville have bragt enhver syngemester til fortvivlelse. Esner nikkede spottende og sagde til skildvagten:

"Det er jo rart, at han morer sig. I aften har han formodentlig glemt den melodi, når først hungeren indfinder sig."

Medens Ib nødvendigvis måtte blive ørkesløs, var andre i færd med at virke for ham. Da Palle den foregående aften vendte tilbage uden at kunne finde Svend, begyndte han selv at lægge planer og udfandt da, at han allerførst måtte se at skaffe fangen næring. På vagtmesterens frelse beroede jo for en del drengens tilkommende lykke, når han erindrede sig de glimrende udsigter, Ib havde åbnet for ham. Efter hin samtale foregik en revolution i hønsedrengens indre, hans tanker tog en højere og dristigere flugt, han dannede billeder af sin fremtid, strålende billeder, som alene Ib kunne virkeliggøre, derfor måtte han altså virke og kæmpe. Kampens belønning viste sig i skikkelse af en trompet, en kofte besyet med uldtresser og en lang sabel.

Palle grundede længe forgæves. Alle hans planer faldt sammen, når han kastede et blik ud af loftslugen og udmålte den højde, hvori Ib befandt sig, eller så solen skinne på skildvagternes geværløb i vægtergangen om tårnet. Medens Palle lagde plan på plan, glemte han alt omkring sig, også Plus, som Ib dog havde bedt ham om at fodre. Den stakkels fugls klagende skrig bragte ham først til at erindre dens nærværelse. I samme nu fo'r en tanke som et lynglimt gennem drengens

hoved. Hans øjne strålede, han stirrede på ravnen med glad forbavselse, fuglen navngav sig for ham som en hjælper, en ven, et bud til fangen.

Han tog buret og stillede det i loftslugen, så langt inde, at man nedefra ikke kunne mærke noget, medens derimod Ib og ravnen tydeligt kunne se hinanden.

Vagtmesteren var i dagens løb allerede blevet opmærksom på hønsedrengen, og havde med en særdeles forståelig gebærde betegnet den hunger, som pinte ham. Det varede noget, før han lagde mærke til buret, men i samme øjeblik det skete, forrådte han en levende glæde, han havde lige så hurtigt som Palle begrebet, hvor stor en tjeneste Plus ville være i stand til at yde. Lidt efter udstødte han en dæmpet og ejendommelig lyd.

"Hør, hvor han klager sig deroppe," ytrede dragonen på vægtergangen til sin kammerat.

"Det er af sult," svarede den anden. "Hvis jeg måtte råde, skulle alle mand have lov til at skyde til måls efter ham nede fra gården, det er synd at lade ham pines længere."

Den medlidende rytter tog fejl i sin formodning. Ib skreg ikke af sult. Ravnen hævede sit hoved og så i vejret. Ib gentog lyden. Fuglen svarede med en glad skræppen, slog med vingerne og arbejdede for at komme ud af buret. Der kunne ikke være nogen tvivl om, at den jo havde genkendt sin herre.

Fra nu af spildte hønsedrengen intet øjeblik, før han fuldførte sin plan. Han drog af forsigtighed ravnens bur længere tilbage på loftet, derefter hentede han en skive brød og kød fra borgestuen og dannede en lille pose, hvori han indesluttede begge dele. Skumringen begyndte, Palle tog ravnen ud af buret, bandt posen fast på ryggen og slap den løs.

Fuglen søgte først at befri sig fra den uvante byrde; da det ikke ville lykkes, hoppede den ud i lugen og fløj derfra over til Ib på tårnet.

Palles hjerte bankede, han bøjede sig ud af hullet for at se, om man nedefra iagttog, hvad der skete. Til alt held var mørket allerede så vidt fremrykket, at han ikke kunne skelne nogen, omvendt måtte altså det samme være tilfældet. Han trak sig beroliget tilbage.

Ib løste posen fra ravnen og gav den et stykke af det medbragte kød, derefter fortærede han resten med al den grådighed, to dages uafbrudt faste måtte fremkalde. Lidt efter fløj ravnen tilbage, og først nu modtog den et rigeligt foder af den henrykte hønsedreng.

Palles list var lige så sindrig som naturlig. Det gjaldt blot om, at ravnen ikke blev bemærket fra vægtergangen. Derfor besluttede han, at fuglens næste udflugt skulle finde sted den følgende morgen i daggry, en tid, på hvilket han sikkert vidste, at vagtens årvågenhed var sløvet ved kulden og drikkelaget, hvormed dragonerne siden deres ankomst til Gjorslev regelmæssigt tilbragte den største del af natten.

Ravnens næste udflugt skete med samme held, den kloge fugl syntes at forstå sin rolle og modtog hver gang et rigeligt foder både af Ib og Palle. Således forløb to dage. Hver morgen indfandt kaptajnen sig regelmæssigt i gården, og hver morgen blev han modtaget med Ibs sang, der forsikrede ham om, at fangen befandt sig ypperligt. Denne udholdenhed var ham en gåde. Efter alle fysiologiens love burde Ib allerede være død, hans tilværelse var en umulighed, et mirakel, og kaptajnen havde hidtil aldrig troet på mirakler.

Palle vågede over sin hemmelighed, han udfoldede en virksomhed, en snildhed, som ikke syntes at tilhøre hans alder. På gården anede man næppe hans nærværelse, endnu mindre faldt nogen på, i den lille, pjaltede hønsedreng at søge vagtmesterens frelse. Han havde valgt sig aflukket indenfor loftslugen til bolig, herfra kunne han overse hele gården på denne side af slottet. Palle opdagede desuden, at man fra hans skjul kunne overse endnu mere end gården.

En aften, da han siddende inden for den halvt tillukkede luge, med synlig tilfredshed så Ib fortære den sidste ret, Plus havde bragt, faldt et lysskær op fra et af vinduerne i første etage, hvor kaptajnen havde indkvarteret sig. Palle spejdede. Han så Esner gå frem og tilbage i værelset, tilsyneladende ivrigt beskæftiget, men vinduet var så dugget, at man ikke kunne se, hvad han foretog sig. Ved at skyde lugen længere tilbage og forandre sin plads var han heldigere. Esner stod nu foran et bord, i færd med at sønderbryde forskellige stykker sølvtøj og smykker eller at trykke dem således sammen, at deres størrelse og omfang forringedes. Efter at dette arbejde var fuldført, blev alle disse genstande omhyggeligt fastsyet og indviklet i et hestedækken, som han rullede sammen, indpakkede i en vadsæk og skjulte i baggrunden af værelset, så vidt afstanden tillod at iagttage, under hovedgærdet af sengen. Derefter afklædte han sig, slukkede lysene og sov ind med den behagelige bevidsthed om en betydelig forøgelse i brudens udstyr. Fra sin loftsluge havde Palle været vidne til alt.

Næste morgen, da ravnen blev sendt til tårnet, studsede drengen ved at bemærke den betydelige forandring, der var foregået med fangen. Hans bevægelser tilkendegav en

påfaldende mathed og afkræftelse. Ibs stærke og hærdede natur måtte endelig bukke under for den tiltagende nattekulde og den fuldkomne mangel på bevægelse. Den stakkels dreng fortvivlede, mod dette onde vidste han intet middel.

Op på formiddagen kom en mand gående ind over vindebroen Han var klædt som en sømand og bar en kurv med fisk på ryggen. Medens han falbød sine varer, kom Palle ned i gården. Han kendte manden og nærmede sig ham.

"Nu er præsten kommet," sagde fiskeren i et øjeblik, da han var alene med drengen.

"Præsten?"

"Ham, du søgte efter forleden," svarede manden med et blik mod tårnet. Palle forstod ham.

"Hvor er han at finde?"

"I Vibekes bageovn."

"Vi følges ad," sagde hønsedrengen.

Manden gik op i slottet for at forsøge en handel der, Palle slentrede ud over broen med hænderne på ryggen og en ladhed i alle bevægelser, der ikke stemte med hans hjertes heftige banken over fiskerens underretning. Præsten, det var Svend, det var frelse.

Fiskeren forlod Gjorslev uden at have gjort nogen handel denne dag. Da han vendte tilbage, kom Palle til ham, og disse to fortsatte nu vejen ind i skoven i en hurtig gang ad stier, som enhver fremmed ville have taget fejl af, og i bugter, der syntes at føre i en bestandig rundkreds.

I den retning, de to vandringsmænd gik, måtte der om sommeren herske et fuldkomment mørke, så tæt hvælvede træerne deres sammenflettede kroner. Stien blev kun sjældent

benyttet og var på flere steder overgroet med tjørn og brombærranker; græs og visne bregner af en ualmindelig højde viste sig på begge sider. Den dybeste fred herskede overalt. Hvor krattet på et enkelt sted var mere åbent kom flokke af hjorte og rådyr til syne, som lyttende vendte deres hoveder mod de kommende, forundret over denne usædvanlige afbrydelse i deres ro. Vildornens grynten lød inde mellem buskene, medens en svag raslen i det faldne løv tilkendegav den langsomme og frygtløse gang, hvormed dyret fjernede sig fra stien. Alle omgivelser her havde et lige så vildt som romantisk udseende. Lange trævler af snylteplanter og hvidt mos skjulte barkens oprindelige farve. Hist og her så man en splintret stamme hænge i det næste træs grene, som var således sammenvokset, at der ikke var plads mellem dem til at nå jorden. På et andet sted spærrede kronen af et omstyrtet bøgetræ stien, fiskeren og Palle måtte krybe fra gren til gren for at nå over på den anden side. Efter omtrent en times gang begyndte skoven at blive lysere, stien udvidede sig, drengen og hans fører kom ind i en åbning mellem træstammerne. Her blev jorden blødere og antydede det sumpede område, de nærmede sig til. Denne åbning var omgivet af en dobbelt række ellebuske, udenfor hvilke en bred og bundløs mose viste sig i en udstrækning af omtrent tre tønder land. Jordbunden gav efter for hvert skridt og var dækket med en frodig vækst af rør og skavgræs. Om sommeren fandt rørdrummen og vildanden her et uforstyrret tilflugtssted, og frøernes skingrende kvækken trængte op fra dybet.

Rørene, som var af et fuldvoksent menneskes højde, skjulte fuldkommen en lille bakke, der hævede sig fra midten af

mosen, omgivet af en rad store gråsten, som syntes at betegne en tinghøj eller et offersted fra hedenskabets tid. Midt på højen var dannet en hytte af store, sammenstillede sten, tækket med grene og rør, skrøbelig og faldefærdig og så lav, at man ikke kunne stå oprejst under taget. Trods dette var hytten et sikkert tilflugtssted, ikke blot fordi den lå så skjult og afsides midt inde i skoven, men også fordi enhver, som ikke var nøje kendt med stedet, umuligt ville kunne nå over den brede og bundløse sump.

Bønderne, som boede i udkanten af skoven, kaldte mosen for Vibekes Bageovn. Dette navn stod i forbindelse med et sørgeligt og uhyggeligt sagn, som knyttede sig til stedet. Man dvælede ikke gerne i dets nærhed. Hyrden korsede sig, når han kom til åbningen mellem træerne, alene krybskytten listede sig af og til en silde aften eller i måneklare nætter ned til mosen og opstillede sin fælde eller ventede mellem buskene, når dyrene kom til vandet for at drikke, han vidste, at Vibekes Bageovn var et fristed, hvortil skytten og herskabets jagt aldrig nåede.

En af disse krybskytter havde imidlertid næret for stor tillid til stedets sikkerhed. Herremanden greb ham, just som han en eftermiddag vendte tilbage gennem ellebuskene med et rådyr over ryggen. Han nævnte krybskyttens navn; idet denne vendte sig om, skød den nådige herre ham gennem hovedet og lod det afsjælede legeme ophænge på en egegren, som strakte sig ud over mosen. En sådan tildragelse måtte nødvendigvis bidrage til at gøre stedet mere berygtet, end det havde været tidligere. Vildttyven hang endnu på grenen, synlig for enhver, som nærmede sig krattet. Ingen havde vovet at begrave hans lig.

Denne eftermiddag syntes der at være foregået en fuldstændig forandring omkring Vibekes Bageovn. Da Palle og fiskeren nærmede sig ellekrattet, hørte de højrøstede stemmer inde mellem rørene og øen. En blålig røg steg op fra disse, blandet med en stærk duft af ristet kød. Nogle skridt fra stedet, hvor de standsede, blev de anråbt af en mand, som pludseligt kom ud fra busken og trådte hen imod dem. Han var iført en svensk uniform, blå kofte, gule benklæder og et lysegult hjortelæders sabelhæfte om livet. Han bar en lang bøsse over skulderen.

"Hvad vil I?"

"Guds fred, Jes!" svarede fiskeren. "Vi kommer for at tale med Svend Gjønge, jeg og denne klør der."

"I må være blevet gale," svarede manden leende, "siden I søger Svend her blandt det svenske krigsfolk."

"Han plejer dog gerne at være i nærheden af dem."

"I det mindste kommer vi lige fra dem," svarede skildvagten. "Nå, gå du kun, Søren! Du ved vel vejen?"

"Det skulle jeg mene, siden det er mig, som først har vist den til Eder."

Fiskeren vinkede ad Palle og gik ud af krattet.

"Nu gælder det om at være forsigtig," sagde han, "et fejltrin er nok til at falde i sumpen, hvor ingen redning er mulig. Følg blot efter mig, så nær du kan, og sæt din fod forsigtigt i vandet. Du vil møde to træstammer under vandskorpen, det er broen."

Palle adlød. Da de kom til overgangen, så han en række tynde grene, stukket ned i sumpen på begge sider af den omtalte bro, et betryggelsesmiddel for dem, der var mindre bekendte med stedet.

Fiskeren vadede foran, Palle fulgte efter; straks efter befandt de sig mellem gjøngerne, der ligesom den udstillede vagtpost alle tilsammen bar svenske uniformer.

Skaren bestod af tolv mand, hvoraf flertallet havde lejret sig omkring en uhyre steg, som man var i begreb med at fortære; nogle andre vare beskæftiget med at rense eller afpudse deres pistoler.

Svend lå iblandt dem, forklædt som de øvrige, han udførte i dette øjeblik en forskærers forretning. Da han så de kommende træde op af vandet, rakte han kniven til den nærmestsiddende og gik hen til dem.

"Hvad nyt bringer I, godtfolk?" spurgte han.

"Sørgeligt nyt," svarede fiskeren. "De har fængslet Ib og sat ham op på Gjorslev tårn. Drengen her vil kunne give dig besked om alt."

"Jeg har allerede hørt tale om det," svarede Svend, "netop nu skulle vi til at tænke på ham, men folkene må have madro, de har marcheret to dage og to lange nætter, og dette er det første forsvarlige måltid, de får. Lad mig nu høre, min dreng! hvordan det er gået den stakkels vagtmester."

Han satte sig ned på en af stenene. Palle var i de første øjeblikke ikke fri for en vis undseelse ved at befinde sig ansigt til ansigt med gjøngehøvdingen, idealet for alle hans begreber om en fuldendt helt, men da han først fik begyndt, gjorde sagen ham varm, han fortalte alt, den mislykkede flugt, Ibs straf, Kulsoens nærværelse, og endelig hvorledes han og Plus havde frelst den fangne fra hungersnød. Derimellem lod han nogle ord falde om Ibs løfte: Trompeten og den lange sabel.

Svend smilede sørgmodigt:

"Jeg ser, at du er på vej til at fortjene dig begge dele," sagde han, "hvad du har gjort for Ib, det har du gjort for mig, og jeg skal ikke glemme det, min dreng!"

Han vendte sig om til gjøngerne. "Ib er i fare. To af jer bryder op, lister sig gennem skoven ned til Gjorslev og kryber i skjul, således at I kan se, hvad der foregår på slottet. Giv agt på alt, i mørkningen vil vi andre være hos Eder."

To gjønger rejste sig, tog deres våben, skar sig et forsvarligt stykke af stegen og vadede derefter over sumpen. Lidt efter så man dem forsvinde bag ellebuskene.

Da Svend meddelte sine folk Ibs skæbne, genlød kredsen af et rasende hævnskrig. Alles øjne søgte gjøngehøvdingen, som om man efter denne indledning ventede, at han havde mere at sige. Svend så sig tilfreds omkring i denne kreds af arrede og frygtløse ansigter. Alle disse mænd erindrede ikke længere, at de nylig var vendt tilbage fra et farefuldt og trættende togt, de ventede hans befaling til at begynde et nyt. "Vi er kun ti mand samlet," ytrede han med et forskende blik.

"Behøver vi at være flere, høvedsmand?" spurgte en. "Hver af os slås for to, når det gælder vor vagtmester."

"Jeg kan huske den aften, da Ib vovede sig ene mod tre for at frelse mig," mumlede en anden.

"Godt!" svarede Svend, "så lad os gå i Guds navn! Bøsserne ladte, ned til Gjorslev! Vi behøver ikke at være flere. Med mænd som jer må man kunne storme himlen."

"Hvordan skal vi drage frem, som soldater?"

"Nej, som gjønger."

Mændene greb deres våben, indpakkede og skjulte resten af levnedsmidlerne, derefter vadede de en efter en gennem

mosen. Den sidste oprykkede stavene, som var stukket ned på begge sider af broen, og skjulte dem imellem rørene. Ovenfor krattet skiltes skaren og drog i en spredt og langstrakt linje ind gennem skoven, som optog dem i sit hemmelighedsfulde mørke. Mosen var forladt. Den tidligere tavshed rugede atter over stedet.

13. Mellem kammerater

Klokken slog tre, da gjøngerne så tårnet på herregården komme til syne mellem træerne. Skaren standsede. Svend og Palle gik nogle skridt videre. Drengen havde på vejen gennem skoven haft hæderspladsen ved Svends side. Hans øjne nåede ikke højere end til den blanke sabel, gjøngen bar over sin svenske uniform.

"Du siger jo, at kaptajnen derovre er en tysker?" udbrød Svend, idet han stod stille.

"Ja, høvedsmand!" svarede Palle.

"Og rytterne?"

"De er også tyske."

"Det er godt, dreng! Kan du løbe hen og finde os de to mænd, som jeg skikkede bort, da du kom."

Palle lod sig glide ned fra skrænten til hulvejen, oven for hvilken Svend stod. Lidt efter kom en mand ud af skoven.

"Hvad har du set?" spurgte Svend.

"Ikke noget synderligt. I skoven er alting stille, på slottet også. Jeg listede mig lige til udkanten og krøb op i et af de høje træer, hvorfra jeg kunne se over ringmuren. Der står en mand vagt på broen, to foran opgangen til slottet, og en kom til syne på vægtergangen. Rytterne vandede deres heste i gården, og nogle af dem er i færd med boldspil. Ib sidder ovre på den anden side af tårnet ud mod mosen, han havde lænet sig tilbage på taget og var så stille og rolig, som om han sov. Jeg gav et skrig fra mig som en ugle, da skulle I have set vagtmesteren, han hævede hovedet, lyttede og stirrede over mod mig, han forstod tegnet. Siden den tid sidder han uafbrudt og slår med

benene og fægter med armene; jeg tænker, det sker for at få lidt varme i kroppen, da han ved, at der er mænd i nærheden, som har givet sig Gud i vold til hans frelse."

Medens gjøngen talte, kom en mand gående nede i hulvejen. Hans ansigt var skjult af en stor byrde, som han bar på ryggen. Denne byrde var i uafladelig bevægelse og indviklet i klæder. Palle gik nogle skridt bagefter med et oprømt og smilende ansigt.

Endnu før Svend fik lejlighed til at udfinde årsagen til det, han så, var de kommende gået ind under bakken og skjult af buskene.

"Der kommer Jes Skovfoged," sagde gjøngen, "han har mere nyt at bringe dig, men han fik også den bedste plads."

Da gjøngen viste sig på skrænten, lagde han sin byrde på jorden; man så da et menneskeligt legeme i fruentimmerdragt, og hvis ansigt var skjult, fordi gjøngen havde viklet det yderste skørt om hendes hænder og hoved.

"Hvad bringer du os der, Jes Skovfoged?" udbrød Svend leende.

"Såmænd!" svarede gjøngen, idet han blodrød i ansigtet og stønnende af anstrengelse satte sig ned på jorden, "det er en arrestant, jeg havde held til at fange på min post. Jeg var krøbet ud til de yderste træer i skoven og lå bag grøften, da jeg hørte en rytter komme nede fra Valbygård. Han holdt stille på broen og sagde til skildvagten: Hold øjnene med dig, skildvagt! Svend Gjønge er i skoven. Der vil komme et bud fra den gamle kælling i aften. – Med den besked krøb jeg tilbage og lyttede og brugte mine øjne, det bedste jeg kunne; lidt efter kom min arrestant, rokkende ved en stok, så standsede jeg hende og tænkte, at det

var bedst, hun talte et ord med mig, før kaptajnen derovre fik lov dertil."

"Deri gjorde du ret. Hun holdt sig vel rolig og forrådte dig ikke ved skrig?"

"Åh nej, den ros må jeg give hende, hun er så stille, som man vel kan forlange det. Med jeg har også givet hende alt det halstørklæde at tygge på, som jeg havde."

Da manden slog overskørtet tilbage fra den fangne, genkendte man Kulsoens ansigt. Hendes slappe træk var udspilet af anstrengelse, hendes øjne var omgivet med en blodig rand og udtrykte en rasende harme. Manden greb hende under de bundne arme og løftede hende i vejret.

"Stå kønt op og nej for kaptajnen!" sagde han spottende.

"Der har du gjort et godt stykke arbejde, Jes Skovfoged!" ytrede Svend. "Men her er ingen tid til lang snak; tag konen med dig og vig ikke fra hendes side før efter midnat, så kan du lade hende fare."

"Åh, lille Svend!" ytrede manden med en bønlig mine, "må jeg ikke få lov at være med jer andre? – Du siger jo selv, at jeg har gjort mine sager godt."

"Gå din vej!" svarede Svend bestemt, og han trådte Jes et skridt nærmere, bøjede sit hoved mod hans øre og hviskede: "Du har grå hår og er en gammel mand, Jes Skovfoged!"

"Det er første gang, du klager på min alder," svarede manden i en sørgmodig tone.

"Klager!" gentog Svend og rakte ham sin ene hånd, idet han lagde den anden på hans skulder. "Jeg mener kun, at der hjemme i dit hus sidder en kone og tre børn, som ville sørge og klage, hvis de mistede den, der hidtil har skaffet dem føden. Du

har i den sidste uge virket så godt og så meget for andre, at du nok kan have lov til at tænke lidt på dit eget. – Gå din vej med konen, Jes! En så listig og farlig fjende som hende vover man desuden kun at overgive til en mand, der er prøvet og trofast som du."

Ved denne sidste ytring hævede den gamle krigsmand sit hoved, hans øjne strålede, han kyssede Svends hånd, mumlede nogle uforståelige ord og gik bort med Kulsoen.

Da Svend kom tilbage med sine folk, samlede han dem i en kreds omkring sig og udbrød:

"Ovre på Gjorslev ligger over en snes dragoner, og vi er kun tolv mand stærke. Jeg har skikket Jes bort, fordi han var den trettende, og det er et ulykkeligt tal. Fire af svenskerne er imidlertid fordelt som skildvagter, så vi egentlig kun har seksten mand imod os. Seksten ryttere mod tolv gjønger. Hvad synes I?"

En dump og undertrykt mumlen gik om i kredsen.

"Vi samler os i række og geled," vedblev Svend, "og marcherer fremad som soldater. Tag dit horn, Ving! og blæs et af de svenske signaler. Hver mand giver blot nøje agt på, hvad jeg befaler, og lader så Vorherre sørge for resten."

"Jeg læser en bøn for de tyske ryttere," ytrede en gjønge, idet de stillede sig i orden.

"Jeg bestiller deres begravelse," tilføjede en anden. "De ligger på deres yderste!"

Et klart og skingrende hornsignal afbrød disse pralende bemærkninger. Ekkoet svarede inde fra skoven og fra slottets mure. Gjøngerne skuldrede deres bøsser og marcherede gennem hulvejen nedad mod Gjorslev. Svend gik foran, Palle

derimod var forsvundet. Efterhånden som vejen blev bredere og slottet trådte tydeligere frem, så Svend de svenske ryttere vise sig på vindebroen, hidlokket ved lyden af Vings horn, andre kom til syne på ringmuren. Han vedblev at marchere fremad og gjorde først holdt i en afstand af omtrent halvtredsindstyve alen fra graven. Hornblæseren begyndte et nyt signal, under dette kom Esner frem på broen.

Kaptajnen bar en vams af gult hjortelæder, der sluttede tæt om livet og var gnavet og plettet af kyrasset, som han plejede at bære over denne. Svends uformodede ankomst havde ikke givet ham tid til at ruste sig. Kun en dolk var fæstet i bæltet, på den modsatte side hang to store, rustne nøgler, som lukkede for opgangen til tårnet.

"Min hr. kaptajn!" sagde Svend i den brede, sydsvenske dialekt, idet han sænkede spidsen af sin kårde, "jeg hilser Eder. – Mit ærinde gælder guvernøren i denne vel forvarede fæstning, det er uden tvivl Eder."

Esner bukkede.

"Nu vel!" vedblev Svend med sit venlige og åbne smil, "det er altså Eder, jeg må henvende mig til for at erfare, om I har et bæger vin til overs for en næsten vansmægtende kammerat og en drik øl til folk, som ikke er synderlig bedre farne."

"Begge dele er til Eders tjeneste," svarede Esner uden ringeste mistro. "Med hvem har jeg den ære at tale?"

"Med en stakkels kaptajn, som medens hans kammerater slås, skikkes til Korsør for at hente rekrutterne, der tilføres os fra Stettin."

"Medbringer I da ikke mere mandskab end dette?" spurgte Esner forbavset.

"To hundrede mand i det hele," svarede Svend. "Men som vi i eftermiddags drog op gennem skoven uden at tænke på andet end at finde det bedst mulige nattekvarter, tiltaltes vi af en gammel kælling, som med eder og højtidelige forsikringer fortalte, at blodhunden Svend Gjønge lå skjult oppe i skoven med alle sine mænd."

"Guds død!" råbte Esner, "har hun også bragt Eder budskab derom? Til mig har hun sendt samme besked; men jeg ville ikke vove mandskabets liv i de mørke skove så silde på dagen."

"Det er rimeligt; vi derimod havde intet bedre at fordrive tiden med og gav os til at gennemsøge skoven."

"Har I fanget ham?" spurgte Esner ivrigt.

"Nej, endnu ikke. Svend Gjønge viser sig kun, hvor man ikke venter ham. Men vi tænker på at fortsætte jagten i morgen. Imidlertid er jeg blevet skilt fra resten af mit mandskab og ved hverken ud eller ind i disse skove."

"Har I lyst, så forsøger vi forenede denne jagt i morgen; det gamle fruentimmer har lovet at skikke mig bud, så snart hun får gjøngernes spor opdaget. Tænk på, det gælder en belønning af hundrede gode sølvdalere for den, der griber ham."

"Ja, og så regner vi endda ikke æren for noget," tilføjede Svend smilende.

"Naturligvis! – Behag at lade Eders mandskab marchere ind over broen. Vi skal da bringe Eder, hvad vore gnieragtige værter har ladet os tilbage. Imidlertid lader jeg nogle af mine ryttere stige til hest for at opsøge resten af Eders mandskab."

"Jeg, takker Eder, men det behøves ikke. En skovhugger, som vi mødte oppe i hulvejen, fortalte, at han havde set folkene drage ind på Søholm. Fændrikken, som anfører dem, har taget

sig jagten lettere end jeg og vil også have større held, siden han får kvarter i en herregård, medens jeg og mine sandsynligvis bliver nødt til at kampere på åben mark, hvis vi ikke finder en eller anden bondegård i nærheden."

"På åben mark?" gentog Esner, "men hvad regner I da Gjorslev for, min hr. kaptajn? Det er jo en selvfølge, at I bliver her i nat, for at vi i morgen tidlig i forening kan gøre kompagni sammen og forfølge gjøngehøvdingen."

"I har en så elskværdig måde at overtale på," svarede Svend, "at man intet kan nægte Eder. Vi lader da folkene rykke ind i gården."

"Vel. – Vi giver mandskabet en lille fest i aften."

De to kaptajner hilste. Svend vendte tilbage til sine folk. "Indgangen er åben," hviskede han til dem. "Kaptajnen aner intet og har lovet at give en fest for os i aften."

Et betydningsfuldt smil fo'r hen over mændenes ansigter. "Når I går til måltidet, vælger enhver af Eder en rytter til bordkammerat, og når I ser mig tage mit bæger og rejse mig op, så kaster I Eder over mændene og forhindrer dem i at bruge deres våben. Hvis de overgiver sig, så skån dem, hvis ikke, så stød dem ned. Har I forstået mig?"

Et hviskende ja bekræftede hans spørgsmål.

"Skån dem, hvis I kan," tilføjede svend, "vi vil være krigsmænd, ikke snigmordere. – Blæs, trompeter! Mandskabet march!"

Ving gjorde sig den yderste flid for at give rytterne et begreb om hans færdighed på hornet. Gjøngerne skred i tætsluttede rækker og med militær anstand ind over vindebroen.

Fra sit tårn havde Ib været vidne til alt. Hans hænder og fødder var i en uafladelig bevægelse, hvad enten det nu skete af glæde eller kun som et middel til at genvinde den næsten tabte brug af hans stivnede lemmer. Han røbede imidlertid intet som helst tegn til genkendelse, de kommendes dragter sagde ham allerede i en frastand, hvorledes han havde at forholde sig.

Idet den skingrende trompet gav genlyd i gården, droges et af gardinerne tilbage fra et vindue i stueetagen, et blegt, ungdommeligt hoved kom til syne, et blik mødtes og besvaredes, et blik, der øvede en såre forskellig virkning, for medens den unge piges kind blev endnu hvidere end før, bragte det Svend til at rødme. Omkring hans læber svævede et smil i dette alvorlige øjeblik, sorgløst og lykkeligt som et barns eller som en elskers. Svend marcherede ind i gården gennem en dobbelt række dragoner, som hornet havde sammenkaldt. Esner kom ned fra slottet, da gjøngerne gjorde holdt. Han kastede et mønstrende blik på mændenes krigerske og arrede ansigter og udbrød forbavset:

"Guds død, kaptajn! af rekrutter at være er disse karle allerede temmelig medtaget. Mindst hver anden har jo ar og skrammer i ansigtet."

"Ak ja," svarede Svend smilende, "det kommer af, at de undertiden sloges lidt for egen regning, før de fik uniformen på."

"Jeg har nu ladet anrette et aftensmåltid," sagde Esner, "så godt som omstændighederne tillader det, og burde måske gøre undskyldning for dets tarvelighed. – Det er sandt, min herre! Jeg har endnu en undskyldning at gøre, – jeg har forglemt Eders navn."

"Mit navn er Povelsen."

"Altså, kaptajn Povelsen! behag at lade Eders folk træde af og følge med os op i hallen."

Svend hilste med sin kårde og gik tilbage til gjøngerne. Esner blev stående ved foden af trappen og så på mandskabets bevægelser, der blev udført med tilfredsstillende færdighed.

Idet rækken opløstes, kastede gjøngerne deres bøsser over skulderen; enhver af dem vidste, hvor meget der beroede på, at han havde sit våben på rede hånd. Esner lagde mærke hertil.

"Det er brave folk!" sagde han, "De er så omhyggelige for deres bøsser."

"De ved, at et gevær tager skade i natteduggen," svarede Svend.

"Vi kunne hænge bøsserne ind i forhallen på knagerne," ytrede Esner.

Svend vendte sig til den nærmeste og hviskede:

"I har Eders sabel og pistoler. Man må se at hjælpe sig."

Med disse ord fulgte han efter Esner, som ventede på det øverste trin af trappen. Gjøngerne forenede sig med dragonerne, således som Svend havde bestemt.

"Her vil flyde blod i aften," hviskede den ene af dem til sin kammerat. "Pas på! – jeg kender dette udtryk i Svends ansigt."

"Lige meget," svarede den anden. "Når det blot ikke bliver os, der kommer til at betale gildet."

14. Et gæstebud

Da Esner åbnede døren til spiseværelset, så man en stor og hvælvet hal, hvori loftet blev støttet af en kolossal pille, i hvis kapitæl enderne af buerne forsvandt. I disse buer havde slottets forskellige ejere ladet deres våbenskjolde male.

Omkring pillen løb i mandshøjde en jernring, i hvilken en mængde huller tjente til at fastholde seks store, osende lamper, som oplyste hallen. Midt på stengulvet stod et langt bord, som en gammel hovmester i forening med to af sine folk var i begreb med at dække. Et mindre bord var stillet på den anden side af pillen, dækket til Esner og Svend. En flammende ild knitrede i kaminen. Hallen havde antaget et vist festligt udseende, der forøgedes efterhånden som man tændte lysene og faklerne langs med murene. Medens soldaterne gik ind, blæste den svenske trompeter en march, hvori han søgte at forene alle de færdigheder, han besad på sit instrument. Da han tav, tog Ving sit horn og blæste med endnu større kraft og i mere udholdende toner det signal, han allerede havde ladet høre to gange. Svensken svarede med et andet, der opstod en væddestrid mellem de to trompetere.

"For Djævlen!" udbrød Esner, "Eders mand blæser godt, det må man lade ham, men jeg tror ikke, han kan mere end det ene signal."

"Et endnu, strenge herre!" svarede gjøngen. Han satte hornet for munden og blæste en langsom og alvorlig melodi, der snarere syntes at høre hjemme på en kampplads end ved et drikkelag.

De første toner vakte en almindelig stilhed, det var Svends slagsang, han blæste, gjøngernes blikke strålede, en enkelt stemme forenede sig lav og dæmpet med hornet, derefter fulgte flere, endelig hævede sig et almindeligt kor, langsomt og højtideligt, med følgende ord:

I dag vil vi slås, i morgen vil vi dø.
I dag spirer græsset, i morgen er det hø.
Agt da vel på tiden,
brug dig flinkt i striden,
på sejren må vi hvile, når natten stunder til,
du, ved drikkebordet,
jeg, på valen jordet,
det går dog med os begge, kun som Vorherre vil.

Hallens stenmure gav ekko af sangen. Dragonerne stirrede overrasket på deres gæster, hvoraf nogle havde blottet hovedet. De fattede ikke ret denne alvor ved begyndelsen til et drikkelag. Alene Esner syntes at være blevet mere tavs, hans pande tankefuld og grundende.

Væddestriden mellem de to trompetere var endt, man tog plads ved bordet, gjøngerne således som Svend havde foreskrevet, hver mand havde en dragon ved sin side. Det bedste forhold herskede blandt alle.

"Min hr. kaptajn!" svarede Esner, idet han og Svend gik hen til bordet, "I glemmer den første betingelse for et lag som det, vi er i færd med at begynde."

"Hvilken?"

"At gøre sig det så bekvemt som muligt. Kast derfor Eders kappe og lad mig hjælpe Eder kyrasset af."

Svend nølede, kaptajnen trådte nærmere.

"Guds blod!" udbrød han ved at se pistolerne, som stak i Svends bælte. "I er forsvarligt bevæbnet. I morgen ville vi måske få brug for alt dette; til den kamp, vi har for i aften, behøves hverken sabel eller pistoler. – Hjalmar! bring disse våben ind i kaptajnens sovekammer, værelset ved siden af mit."

Svend kastede sit blik hen over soldaternes bord. Øjeblikket forekom ham ikke at være gunstigt, han måtte finde sig i, at Esners tjener tog hans våben, og sad nu værgeløs overfor sin fjende.

Måltidet var i fuld gang. Gjøngernes plan forbød dem ikke at tage imod de fremsatte retter, tværtimod, de fuldendte her, hvad de havde været nødt til at afbryde inde i skoven ved Vibekes Bageovn.

Lidt efter at Esners tjener havde forladt hallen med Svends våben, vendte han igen tilbage, trådte om bag kaptajnens stol og tilhviskede ham nogle ord. En dødelig blegned fo'r hen over Esners ansigt, bægeret gled ud af hans hånd, han sprang op fra stolen, og idet han fremstammede en kort og utydelig undskyldning til Svend, vinkede han ad tjeneren og forlod hallen. Gjøngehøvdingen stirrede forbavset efter ham, derpå kastede han et prøvende blik omkring på de tilstedeværende, hvis lystighed syntes at tiltage; han begreb, at hans skæbne måske var afhængig af Esners bortgang. Han skød sin højryggede lænestol tilbage og ville rejse sig, da en af slottets folk i det samme nærmede sig bordet. Svend genkendte Palle.

Drengens ansigt havde måske aldrig fremstillet et listigere og mere forslagent udtryk end i dette øjeblik. Han bar et stort fad i begge hænder og bøjede sig smilende, idet han præsenterede det for gjøngehøvdingen. Svend rystede med hovedet, men

drengens øjekast og bedende mine bragte ham til at tage låget af. Han behøvede hele sin åndsnærværelse for ikke at forråde sig, da han under låget så to pistoler komme til syne i fadet. En bevægelse mod soldaternes bord overbeviste ham om, at man ikke gav agt på ham. Han greb pistolerne og stak dem ind under sin kofte; det var hans egne våben, Palle præsenterede ham under et gentagende kast med øjnene hen imod døren, som kaptajnen nylig var gået ud af. Svend nikkede.

"Det er en god ret at tage til sig nu," ytrede drengen.

"Ja vist!" svarede Svend, "men noget ufordøjelig."

"Hvad har du i dit fad, ridder Ildebrand?" spurgte fændrikken, som sad for enden af dragonernes bord.

"Hårdkogte æg," svarede Palle, idet han slog klædet til side, oven på hvilket pistolerne havde ligget.

Svend havde imidlertid taget sin beslutning, den stod præget i hans bestemte mine og i den rolige holdning, hvormed han rejste sig og forlod hallen ad samme vej som Esner. Uden for kom han ind i en lang gang, i hvis modsatte ende der brændte en lampe. Han var ubekendt med slottet og vidste ikke, hvor han skulle søge Esners værelse. Idet han fjernede sig fra lampen, tiltog mørket; han standsede og lyttede. Alt var roligt i nærheden, larmen fra hallen nåede ikke til ham. Pludseligt hørte han hurtige og lette trin, en hånd lagde sig på hans arm, det var Palle.

"Gå kun lige frem," hviskede drengen, "hist nede ser I lyset skinne ud gennem dørsprækken, det er kaptajnens værelse."

"Er han derinde?"

"Jeg tror det. Straks efter at I og Eders folk var gået op i hallen, kom der bud gående ind over broen, jeg ved ikke, hvem

det var, men det bragte næppe noget til gavn for Eder."

"Godt, min dreng!" sagde Svend, "nu har du fortjent din sabel og trompeten."

Palle trykkede hans hånd og gik. Svend sneg sig videre. Da han kom til døren, stod han stille og lyttede. Igennem nøglehullet så han Esner lukke en mand ud af den modsatte dør, idet han gned sine hænder og triumferende udbrød:

"Nu har vi dem."

Svend åbnede døren og trådte ind. Esner stod i den modsatte ende af værelset; da han vendte sig og så Svend, trådte havn et skridt tilbage. Svend gjorde i det samme to skridt fremad, der bragte ham foran en væg, på hvilken Esners våben var ophængt.

"Hvor bliver I dog af, min kære vært?" udbrød Svend. "I går bort fra gildet og lader mig stakkel alene, hvem maden kun smager i Eders selskab. Er det ret?"

"I må tilgive mig, kaptajn Povelsen! Jeg modtog i dette øjeblik et såre vigtigt budskab, og en mand som I, må dele mit valgsprog: Tjenesten for alt."

"Ah bah! Lad os tænke på tjenesten i morgen, som I før sagde, i aften vil vi drikke."

"Men hvis dette bud nu netop bragte underretninger, som har hensyn til forretningerne i morgen," ytrede Esner med et spottende smil, "underretninger, som angår Eder – eller hvad jeg ville sige, Svend Gjønge."

"Svend Gjønge! Han er altså i nærheden?"

"Ja, meget nær."

"En Satans karl! Det er, som jeg siger, han kommer altid til stede der, hvor han mindst formodes. Og I håber naturligvis at tage ham."

"Jeg træffer just små forberedelser dertil."

"Vær forsigtig, min kaptajn! Der er mange før Eder, som har haft den samme plan, men jeg ved ikke grunden, hidtil fik de den ikke udført."

"Det kommer sandsynligvis deraf, at de ikke har haft ham så sikkert som jeg."

"Ah! I har ham da allerede?"

"Døm selv, han befinder sig her på gården i dette øjeblik."

"Ja, du gode Gud! Hvad det angår, så påstår man, at han før har vovet sig ind på en af svenske besat gård, uden at det derfor lykkedes dem at holde ham længere, end han selv ville."

"Kan da I, som taler hans sag, måske sige mig, hvorledes det skulle være ham muligt at slippe bort, omgivet af disse mure, af gravene uden for, indespærret i et værelse, våbenløs og omringet af mine folk? – Jeg synes virkelig, det måtte være en god ide, der skulle kunne redde ham i en så fortvivlet stilling."

"Tillad mig at modsige Eder. Således som jeg opfatter sagen, fordres der ingen ide, men blot en begivenhed for at frelse ham. Jeg skal nævne Eder nogle. Det har behaget Eder at kalde mig den stakkels mands forsvarer, lad os et øjeblik antage, at jeg er Svend Gjønge selv."

"Vel, lad os det, skønt I er kaptajn Povelsen."

"Ja, navnet skal ikke kunne forringe illusionen, for Svend Gjønge hedder også Poulsen. Lad os antage, at I og Eders gæst sidder inde i hallen og at Svend i samme øjeblik, tjeneren bøjer sig ned over stoleryggen til Eder, af Eders bestyrtede miner læser den vigtige underretning, I erholder. Svend, der er lige så listig, og hvis liv mangfoldige gange blot har beroet på denne ene egenskab, lad os endog antage, at han på en for Eder

ubegribelig måde har fået sine pistoler igen, som nylig blev ham frataget, og som I lod Eders egen tjener bringe ud af hallen."

"Nej, ingen usandsynligheder," afbrød Esner ham.

"Det er ret, ingen usandsynligheder hos Svend, der bestandig kun holder af det naturlige og ligefremme. Da han indser, at kaptajn Esner må mistro ham, tager han begge pistolerne frem af koften og tilintetgør enhver tvivl."

Med disse ord drog Svend pistolerne frem. Esner gav sit raseri luft i en rasende ed. Svend smilede med en uforandret ro og vedblev:

"Vi går videre. Da kaptajnen bliver længe borte, begynder Svend at længes efter ham, han rejser sig og forlader hallen. I gangen ser han lyset gennem dørsprækken og opdager til sin store forundring, at hans ven modtager melding og rådslår for åbne døre, skønt han ved, at gjøngerne er i nærheden. Den uforsigtige tænker ikke på, at over halvparten af de uheld, der møder os her i verden, har deres grund i, at vi ikke lægger tilstrækkelig vægt på vore fjender eller, som man siger i Sverige, leger med ulven, før vi har klippet hans kløer. Svend træder ind, derefter aflåser han døren og stikker nøglen i sin lomme."

"Finder I ikke, at det var noget dumdristigt af ham?"

"Jo, ganske vist; men han måtte vove det, og det er ikke første gang, at han forsøger et sådant spil, hvor hans liv har været indsatsen. Han hilser på kaptajnen og siger: *I er min fange*."

I det samme trådte Svend Esner et skridt nærmere. Esner gjorde et spring til siden for at komme hen til væggen, men Svend lagde sig om hans arm og holdt ham tilbage.

"I må høre min historie til ende," ytrede han blidt. "I dette øjeblik sidder mine folk og Eders sammen ved drikkebordet, vi er tolv, men I er nogle flere. Til gengæld for det ringe antal er Svends folk forberedt, medens Eders intet aner, desuden har disse tolv mænd hver en pistol og en sabel, og jeg beder Eder tro mig på mit ord, de har øvelse i at bruge deres våben."

"Hvad agter I at gøre her?"

"Hvad man altid gør i et øjeblik som dette, at sikre sig sin fange og dernæst betyde Eder, at I ved det første tegn til at undvige, ved det første skrig må være beredt på at modtage en kugle gennem hovedet."

Esner fandt ikke den ringeste anledning til at tvivle om Svends trussel, hans ansigtsudtryk vekslede under det sidste optrin fra spot til uro, bestyrtelse, rædsel. Svend bandt hans hænder på ryggen, tilfredsstillende og uden noget forsøg på modstand. Derpå sagde han:

"I vil formodentlig have bemærket, at Eders arme ikke er fastere sammensnøret, end at jeg kan få mine ind imellem dem; nu foretager vi en lille spadseretur sammen."

"Hvorhen?"

"Til en stakkels mand, som sidder fængslet oppe på tårntaget, og som I af glæde over mit komme har besluttet at give friheden."

"Vel!" sagde Esner, "jeg er i Eders magt, men det er endnu ikke enden på historien."

"Vist ikke," svarede Svend. "Hvorledes enden bliver, er uvist, kun det kan I være forsikret om, at I ikke vil blive i stand til at bedømme den, hvis I blot gør en eneste bevægelse ud over det, jeg foreskriver. – Lad os gå!"

Svend kastede en kappe omkring Esner, som fuldkommen skjulte hans bundne arme; han tændte en lygte, som stod på bordet. Derefter forlod de værelset.

"Hvor går vejen til munkegangen?" spurgte Svend, da de kom ud af værelset.

"Hist henne ved den første dør."

"Lad os gå ad den."

"Tag den mindste af nøglerne ved mit bælte og luk op."

Svend åbnede døren. Indenfor kom en stejl trappe til syne, dannet i selve murtykkelsen og så smal, at et voksent menneske optog hele trappens bredde. På flere steder var lyshuller anbragt i den ydre mur, gennem disse kastede månen i dette øjeblik et svagt og blåligt skær ind i gangen. Svend drog sin arm ud af Esners og lod ham gå foran.

"Træd endelig forsigtigt," hviskede han, "ved et fejltrin vil I styrte lige ind på løbet af min pistol og let kunne komme til skade."

Esner bed sine læber blodige, han vedblev at stige op uden at svare.

Efterhånden som de nærmede sig vægtergangen, hørtes en tiltagende larm over dem; det var Ib, der siden gjøngernes ankomst uafbrudt vedblev at dundre med hænder og fødder på taget.

"Jeg ville tro, at der nok står en skildvagt oppe på vægtergangen," sagde Svend.

"Ja, der gør så."

"Nu stikker jeg atter min arm ind i Eders, tillader I? – Når vi så kommer forbi manden, befaler I ham at gå ned ad munkegangen og vente i Eders værelse, til vi kommer tilbage."

Trappen ophørte ved en dør, kaptajnen lod ham atter tage en nøgle og åbne døren, derefter trådte de ud på vægtergangen.

Skildvagten stod lænet tilbage mod muren, indhyllet i en kappe; da han så Esner træde ud, skuldrede han sin karabin.

"Gå ned i mit værelse og tøv der, til jeg kommer tilbage," sagde Esner med en stemme, som kun med møje trængte sig over hans læber. Soldaten vendte sig for at gå.

"Strenge herre!" sagde han, "der må være noget galt fat med vagtmesteren, for han gør en helvedes støj deroppe."

"Gå!" sagde Esner.

"Vi kommer netop for at se til ham," ytrede Svend, idet de gik videre.

"Nu holder jeg lygten, mens I går op ad stigen og kalder på fangen," sagde han, da de kom ind under taget.

"Skal jeg stige op med bundne hænder?"

"Nej, deri har I ret. Hænderne løser vi først."

Da Ib hørte stemmer i nærheden, tiltog hans støj og banken i en foruroligende grad. Han anede, at befrielsens time endelig slog. Esner gik op ad stigen. Efter at være kommet nogle trin i vejret standsede han. Han erindrede pludselig Ibs sidste trussel.

"Hvorfor tøver I, kaptajn! Er I allerede blevet træt?"

"Han har svoret mig døden, hvis han kom ned," mumlede Esner.

"I har jo også svoret ham døden, da han kom derop," svarede Svend, "det ene må gå op med det andet."

Esners knæ rystede, idet han steg videre. Han drog bolten fra lugen, åbnede den og skyndte sig ned ad stigen igen. Ude fra taget hørte man et dæmpet jubelskrig, lidt efter kom først

benene, derpå det øvrige af vagtmesterens vældige legeme til syne i hullet, fra hvilket han langsomt og vaklende steg ned ad stigen. Da han nåede gulvet, faldt hans øjne først på Svend, han trådte hen til ham og slyngede begge sine arme om hans skulder; da Ib lænede sit hoved og lod sine øjne hvile på ham uden at ytre et ord, læste Svend i dette blik en dybere og inderligere taknemmelighed, end de mest veltalende ord ville have været i stand til at udtrykke.

Esner var trådt et skridt tilbage, som om han ønskede, at hans nærværelse ikke skulle afbryde ytringen af Ibs følelser. Da vagtmesteren blev ham var, gik han hen til ham, smilede og udbrød:

"Så mødes vi dog engang igen, hvor ringe sandsynlighed der end var for det. Nu tilhører I mig, og jeg vil huske Eder på vor sidste samtale!"

Esner var blevet bleg, han så til siden, som om han ventede hjælp.

"Nåde!" stammede han, idet Ib lagde sin hånd på hans arm.

"Nåde!" gentog Ib spottende, "og hvor var der da nåde for mig, da I førte mig herop? Jeg bad om døden, men I gav mig pinsler, jeg lovede gengæld og må holde ord."

Han greb Esner om livet og bar ham ud på vægtergangen. Svend stod med lygten i hånden uden at blande sig i dette optrin, han berørte blot vagtmesterens arm, idet han gik forbi ham, men Ib lod ikke til at bemærke det. Han trådte ud over døren og hævede Esner op over rækværket. Kaptajnen udstødte et gennemtrængende skrig, som genlød over hele gården, han havde slynget sine arme om Ibs hals og søgte at hindre ham i hans hensigt, men skønt vagtmesteren var svækket efter sit

ophold på taget, blev han dog herre over alle Esners bevægelser. Den ulykkelige omklamrede snirklerne i rækværket og gentog sit skrig, hans ansigt udtrykte den højeste grad af rædsel, medens han vedblev at holde sig i denne stilling, støttende sine knæ på udladningen af gesimsen.

"Skån mig, vagtmester! Lad mig leve, min død kan dog ikke gavne Eder."

"Jeg bad også mindeligt for mig, da I førte mig herop, alligevel lo I deraf og spottede mig."

"For Jesus Kristi skyld, forbarm dig! – for din lille piges skyld, som gik frank og fri ud af gården, og som ingen har gjort fortræd siden."

"Ja, der nævnte I navnet, – for hendes skyld skal I være fri, nu har I reddet Eders liv."

Med disse ord løftede han Esner ind over rækværket igen. "Skrighals, som I er," tilføjede han smilende, "kunne I tro, at jeg for alvor ville volde Eders død i dette øjeblik? Dertil er jeg for glad. I skulle blot have jer en lille skræk i blodet, og den har I fået."

Svend smilede, han kendte Ib.

"Gives der nogen anden opgang til tårnet end den, vi nylig kom fra?" spurgte han.

"Ja, derhenne ved den næste døråbning fører en vindeltrappe ned til forhallen, men døren er aflåset, og jeg bærer nøglen i mit bælte."

"Giv mig den og træd så indenfor. I må finde Eder i at tilbringe nogle timer heroppe, indtil vi er draget bort."

"Så får I endda bedre kvarter en det, I undte mig," tilføjede Ib.

Svend lukkede døren til tårnet efter Esner og stak nøglen til sig.

"Gå du ned i munkegangen," sagde han til Ib, "og vent i kaptajnens værelse, indtil jeg kommer. Du vil finde en mand dernede og må komme ud af det med ham, som du bedst kan. På væggen hænger våben, og vore folk sidder ikke langt derfra inde i den store hal og drikker. Ingen aner det ringeste af, hvad der heroppe går for sig. Om lidt mødes vi igen."

"Hvor går du hen?" spurgte Ib. "For du har da vel ikke i sinde at blive stående og se på stjernerne? Du kan tro, det er en fornøjelse, som man undertiden bliver ked af."

"Nej, min ven!" svarede Svend med et blidt smil. "Jeg bliver ikke heroppe, men går for at opsøge min stjerne."

Med disse ord åbnede han døren for vindeltrappen og låsede den efter sig. Ib strakte sine mægtige lemmer, hans ansigt røbede den lykke, han følte over friheden. Han vendte hovedet og så efter Svend.

"Ja, Gud give, hun var en stjerne, hun, som du nu går at søge," mumlede han, "så var jeg for det første sikker på, at du aldrig kunne nå hende, og dernæst kan man sige så mange tåbeligheder til stjernerne, som man vil, uden at de røres derover."

Med denne ytring steg han ned ad munkegangen.

Fra forhallen trådte Svend nogle øjeblikke efter ind i fru Elsebeths værelser. Karen kom ham i møde. Hun rødmede, idet hun rakte ham hånden. Hendes ansigt røbede en levende glæde, et udtryk så meget skønnere, som det ikke var i stand til at udslette sporene af den frygtsomme deltagelse, hun nylig havde følt for ham; for fra det første skridt, Svend gjorde ind i

gården, havde hun alene genkendt ham med et blik, der enten gør os dobbelt blinde eller, hvad mange måske ikke er så tilbøjelige til at tro, dobbelt klartseende, kærlighedens.

Måtte ikke desuden denne deltagelse være endnu større, fordi hun vidste, at også hun og hendes familie havde deres del i bevæggrunden til hans komme? Og hun så ham, frejdig og tillidsfuld, med oprejst pande og smil på læben skride over gården foran den lille skare, han befalede. Hun havde set ham tidligere som i dette øjeblik, omringet af farer, af hvilke han dog var gået ud som sejrherre. Erindringen herom forvandlede hendes første umiddelbare frygt til en inderlig deltagelse.

15. Til afsked

Af dette optrin mellem Svend og Karen fattede de øvrige kun handlingen, Karens hilsen, og på den var der intet at udsætte. Svend studsede, da han vendte sig om mod fru Elsebeth og fandt hende fuldkommen forberedt til flugt, han vidste ikke at den virksomme Palle allerede havde været oppe hos herskabet og underrettet dem om gjøngernes komme.

Fru Elsebeth var denne aften i en blidere og mere eftergivende stemning end sædvanlig, den sidste måneds begivenheder havde fuldkommen forandret forholdet mellem hende og Svend. Han var ikke længere den undergivne, hvis tjeneste man havde ret til at fordre, men den eneste, den længselsfuldt ventede, som kunne frelse hende fra Esners selskab og de næsten daglige udpantninger, han siden den mislykkede flugt lod foretage.

Svend blev lige så uanfægtet af fruens lovtaler som tidligere af hendes fornærmelser; det er smigerens forskellige virkninger her i verden, at den hæver de små, men nedtrykker de store i deres egen mening. Junker Rud var til stede. Lige som tidligere var han også denne gang indskrænket til den utaknemlige rolle, der altid tilfalder tredjemand i en samtale. Medens Svend fremstillede fru Elsebeth den plan, han havde lagt til flugt, hørtes pludseligt et gennemtrængende råb fra den modsatte fløj, hvor drikkelaget fandt sted. Svend tav og trådte hen til vinduet for at lytte. Han blev ikke længe uvidende om årsagen. Straks efter åbnedes et vindue, en mand viste sig og råbte ned i gården:

"Forræderi, hjælp! Man – overfalder os heroppe. – Bring våben!"

Gennem det åbne vindue sås nu en forvirret trængsel af mennesker, der alle var indviklet i en heftig kamp. Hallen genlød af klirren og våben, af hævnskrig, afbrudt ved sabelstik, af pistolskud, af suk, af forbandelser. Hvert øjeblik forsvandt et hoved i kredsen, der atter sluttede sig sammen. Lampeskæret spejlede sig i de dragne sværd, når krudtrøgen steg i vejret, og belyste forskellige ansigter, fortrukne og blege af raseri eller rædsel, oversprøjtet med blod, stående, faldne skikkelser, vridende sig på gulvet eller kæmpende for at dø hævnet.

Fru Elsebeth udstødte et højt skrig og sank om på sofaen. Junker Rud trådte hen bag en vinduespille, en pistolkugle havde nylig knust en af ruderne og boret sig ind i den modsatte væg af værelset; alene Karen syntes i dette øjeblik ikke at have nogen tanke for sig selv. Hun stod ved vinduet foran Svend, hendes hænder var foldet, hendes øjne vedblev uafbrudt og forskende at være hæftet på ham. Svends første følelse, da han hørte larmen, var en dyb forbavselse, derefter antydede pandens dybe rynker og de sammenbidte læber hans vrede over, at gjøngerne havde handlet imod hans befaling.

"Det er vist Ib, som er skyld i det," tænkte han, "hans heftighed kan tilintetgøre hele min plan. – Jeg må se, hvad der går for sig."

Med denne beslutning gjorde han et skridt mod døren, men fru Elsebeth styrtede hen foran ham og udbrød bønligt:

"For Guds skyld! Gå ikke fra os, min kære hr. kaptajn! Eders nærværelse her vil i dette øjeblik på engang være en beskyttelse for os og Eder."

Karens bøn forenede sig med moderens, hendes hånd lå på Svends arm, han vendte sig fra vinduet og trådte tilbage i stuen. Imidlertid tiltog rynkerne i hans pande, ethvert skud syntes at give genlyd i hans hjerte og bringe ham til at bæve. Den lange og uafbrudte tavshed, som fandt sted i værelset, stod i skarpeste modsætning til larmen overfor. Fru Elsebeth var gået ind i sit sovekammer. Karen blev stående i vinduesfordybningen. Hun så den kamp, det kostede ham at forblive rolig i dette øjeblik, hendes ansigt var smerteligt bevæget som hans.

"Gå, gjøngehøvding!" udbrød hun endelig, "vi har gjort uret i at bede Eder blive, og I i at tøve, medens Eders sjæl dog dvæler hist ovre hos dem, der kæmper."

"Nej!" sagde Svend mildt og dæmpet, for ikke at høres af Rud, som sad i den modsatte side af salen, "min sjæl den tøver her, og når jeg går, så bliver dog den bedste del af mig tilbage, men min pligt er hos dem, som kæmpe hist ovre."

"Eders nærværelse vil måske være mægtig nok til at ende kampen. Gå! Jeg beder Eder derom."

"Jeg må!" udbrød han heftigt og jublende. Karen rakte ham hånden, tårerne sitrede i hendes øjne. Svend greb den lille, hvide hånd og trykkede den til sine læber, idet han hviskede:

"Bed en bøn! Bed for alle dem, som elsker Eder, så beder I også for mig."

Med disse ord ilede han ud af værelset.

Under Svends fraværelse foregik følgende forandring i forholdet mellem de tilbageblevne i hallen:

Esners dragoner viste sig stedse mere støjende og overgivne, medens de lod vinkanderne gå rundt. Gjøngerne derimod

iagttog en vis tilbageholdenhed og større tavshed, som i øvrigt ikke var tyskerne uvelkomne, fordi den skaffede dem så meget andægtigere tilhørere til alle de skildringer af bedrifter og heltegerninger, hver især havde øvet. Midt under en sådan skildring lød Esners gennemtrængende skrig fra vægtergangen. Fortælleren tav. Gjøngerne smilede og tilkastede hinanden betydningsfulde blikke.

"Guds død!" råbte fændrikken ved bordenden, "hvad var det?"

"Skriget kom oppe fra tårnet," ytrede en dragon. "Det er vagtmesteren, som giver sig. Ret nu har han vist levet sin længste tid deroppe."

"Det tænker jeg også," svarede hans sidemand.

"En skål for vagtmesteren!"

"En skål for ham!" råbte alle gjøngerne.

"Jeg drikker på hans henfart."

"Jeg på hans opstandelse."

"Godt, altså på en salig opstandelse i Himmerig."

"Nej, på jorden."

"Kammeraten er drukken," råbte rytteren leende, "han tror, at de døde kan komme frem på jorden igen."

"Ikke de døde, men de levende; hvem siger vel, at vagtmesteren er død? Tværtimod, jeg tror, at han ikke længe har befundet sig så godt som i dette øjeblik."

Rytteren trak medlidende på skulderen, så over til de andre og vedblev:

"Men kæreste kammerat! Tænk jer dog om, hørte I ikke skriget nu nylig?"

"Jo vel, men hvem siger, at det kom fra vagtmesteren?" ytrede den anden, som havde foresat sig at tvivle om alt. "Eders

kaptajn har vel også den egenskab at kunne skrige?"

"Ja, for Djævlen! Men hvordan skulle det falde ham ind?"

"Det skal jeg forklare Eder," svarede gjøngen, idet han rejste sig fra bænken og kastede et blik omkring på de andre. "Vor kaptajn kommer ikke, vi vil drikke hans skål på egen hånd."

"Men I svarer mig jo ikke; jeg spurgte, hvorfor kaptajnen vel skulle falde på at skrige?"

"I skal straks få grunden at vide. Jeg sætter nu, at vor høvedsmand sagde til Eder: Vi er ikke dem, som I antager os for, mit navn er Svend Gjønge, jeg og mine folk er kommet for at befri den stakkels vagtmester; tror I så ikke, at kaptajnen kunne falde på at skrige?"

Alle tilstedeværende var efterhånden blevet opmærksomme på denne samtale. Dragonen brast i latter og udbrød:

"Det er en ypperlig fyr, den lille! – Hvis Svend Gjønge kom til syne, ville kaptajnen æde ham, og vi ville gøre det samme ved hans folk."

"Virkelig?"

Et skrigende bifald fra de omkringsiddende dragoner bekræftede hans ord.

"Ja, hvis det er sandt," sagde gjøngen, "må jeg så bede jer om at fange an og gabe op. Måltidet er anrettet."

Efter disse ord drog han sin sabel med den ene hånd, pistolen med den anden og kastede sig over rytteren. Alle hans kammerater fulgte dette eksempel.

Dermed begyndte kampen. Fændrikken stødte vinduet op og skreg om hjælp ned i gården, i den hensigt at bringe Esner til stede. De overraskede ryttere sloges med sabler og bordknive.

Straks efter kampens udbrud havde gjøngerne en fordel, som dog igen svækkedes ved dragonernes større antal.

"Vil I give Eder?" råbte manden, som tidligere havde ført ordet.

"Vi vil give Eder døden og Djævlen!" råbte fændrikken, idet han styrtede ind på gjøngen og borede sin sabel i hans side. Et pistolskud svarede, fændrikken sprang i vejret, tabte sablen og styrtede over mod væggen. – I dette øjeblik gik døren op.

"Her kommer jeg!" råbte Ib.

Med disse ord sprang han ind i hallen, væbnet til tænderne med alle de våben, han havde fundet i kaptajnens værelse.

Et jublende frydeskrig hilste ham. Fra nu af antog kampen en forøget heftighed. Ib slog omkring sig som en rasende. Hans høje skikkelse og armen, hvormed han hævede sablen, ragede frem over de øvrige. Han havde stillet sig foran døren og spærret udgangen.

Under den forvirring og larm, som herskede, hørte man hans stemme.

"Der, min dreng! har du en lille tak for sidst, det var dig, som hjalp med at skrue Ingers små fingre sammen nede i gården. – Kom lidt nærmere. Du hørhoved! at jeg også kan give dig min velsignelse, fordi du skød efter mig bag ringmuren. – Tag dig i vare, Hartvig! Der kommer en bag på dig."

Imellem hvert af disse udbrud faldt et slag, ledsaget af et suk eller en dyb stønnen fra den trufne. Ib vedblev:

"Fem mand træder om bag mig og lader pistolerne på ny. Sæt dem så på brystet af rytterne før I fyrer."

Hans befaling blev adlydt. Gjøngernes pistoler gav dem en frygtelig overvægt, eftersom rytterne var indskrænket til

sablen. Ibs sidste befaling havde øvet en synligt nedslående virkning på dragonerne. Fem ladte pistoler på fjendens side var i denne afstand at regne for fem dræbte på dragonernes. En af rytterne nærmest Ib så til siden, en anden trak sig nogle skridt tilbage, en tredje forsvandt gennem døren, hvorfra Ib var kommet. Der opstod et øjebliks pause, som bragte gjøngerne til at forene sig; således fremkom et åbent rum midt i hallen.

Alene to mænd benyttede ikke denne hvile. Idet de øvrige trådte tilbage, vedblev de at fortsætte kampen. Det var hornblæserne. De havde søgt hinanden fra stridens begyndelse og forenede med de øvriges had et endnu mere heftigt og mere personligt, det fremkaldtes af misundelse over de færdigheder, begge nylig havde udviklet på hornet. Ving afskød sin pistol og fejlede, de sloges derefter med sablen, slag og stød fortsattes lige så uafbrudt som samtalen, der midt under kampen vedblev at finde sted imellem dem.

"Nu er du nok snart træt, tyksak!" råbte Ving, da dragonen vaklede for et frygteligt slag, han rettede imod ham.

"Åh nej, du hørte før, hvor godt vejr, der var i mig."

Atter blev et udfald ført og pareret.

"Kan du tåle mere?" spurgte dragonen, "du slås som du blæser, lige slet."

"Du skal ikke sige det. Før blæste jeg i trompeten, lige nu skal jeg blæse dit livslys ud."

"Ja, prøv på det," råbte dragonen, medens han gjorde en finte efter hans hoved og faldt i det samme ud til et stød efter Vings bryst.

Gjøngen undgik det ved at bøje sig til siden, stødet gled hen under hans venstre arm, endnu medens rytteren lå bøjet

forover, stødte han fra oven af sit sværd gennem brystet. Den trufne vred sig, han forsøgte et skrig, men tav, idet en blodstrøm styrtede ham ud af munden. Han faldt. Ving satte sin fod på hans bryst, så sig triumferende om i kredsen og trådte over til Ib under hans kammeraters jubelskrig.

Medens denne kamp fandt sted, havde alle gjøngerne ladet deres pistoler og stod beredt til at styrte frem på ny. Ib gav tegnet ved at træde nærmere hen imod dragonerne med en pistol i hånden. Men på rytternes side var ikke længere den samme kamplyst til stede. De trak sig tilbage i et hjørne af hallen. Flere af dem kastede sablen på gulvet, idet de indså, at deres større antal ikke var i stand til at opveje gjøngernes skydevåben. En stemme hævede sig i skaren, svag og utydelig, som om den undså sig ved at udtale ordet pardon. Ib smilede og standsede.

"Holdt!" råbte han og strakte armene ud mod de nærmeste gjønger. "De forlanger pardon. – Kast våbnene fra jer."

Den første række sabler faldt klirrende hen ad flisegulvet. Ib vendte sig om og tilhviskede sine folk nogle ord, i det samme åbnedes langsomt og ubemærket den dør, foran hvilken rytterne stod, en mand trådte ind af den med en byrde i begge arme. Ib lagde ikke mærke hertil før efter rytternes jublende skrig, han så hver af dem rive en karabin ud af mandens favn. Denne omstændighed forandrede pludseligt alt. Der var ikke længere tale om overgivelse, rytternes sammentrængte klynge udvidedes. Hver af dem var bevæbnet med en karabin. Den sårede fændrik trådte frem foran rækken. Gjøngerne syntes at være fortabte. Mod, list og snildhed forslog ikke længere. Ib indså, at den første salve fra disse truende bøsseløb, som

sænkede sig mod hans kammerater, efter al sandsynlighed ville medføre tilintetgørelse for alle. Han grublede forgæves på en udvej, der viste sig ingen mulighed til frelse. Fændrikken trådte nærmere til ham, smilede og udbrød:

"Hvad siger vagtmesteren herom? Nu er turen til Eder at forlange pardon, hvis I ikke vil høre den sidste geværsalve, som nogen sinde kommer til at lyde for Eders øren."

Ib trak på skulderen.

"Nå, så svar dog!"

"Pardon er et fremmed ord," sagde Ib, "jeg har undertiden hørt Eders folk nævne det for mig, men selv har jeg ikke lært at udtale det. – Jeg svarer her kun for mig selv," tilføjede han, "de andre kan gøre, hvad de vil."

En dyb mumlen hørtes fra gjøngerne. En af dem trådte hen til Ib og sagde: "Før os an, vagtmester! Vi spilder jo tiden med al den snak."

"Godt!" sagde fændrikken, "I skal have Eders vilje. Nu tæller jeg til tre, og når jeg derpå hæver sablen, så er dommen fældet."

"Tøv et øjeblik, hr. fændrik!" sagde Ib, "lad mig tale med mine kammerater. En minuts opsættelse vil velsagtens ikke have noget at betyde for Eder."

"Tilstået!" sagde fændrikken.

Ib vendte sig mod gjøngerne og hviskede: "I ser nok, at vi er fortabte allesammen. Det kommer kun an på at sælge livet så dyrt som muligt. Ved tallet tre deler vi os og styrter ind på dem fra begge sider. Er vi enige?" Gjøngerne nikkede.

"Vor Herre og Gud Fader være med os allesammen!" hviskede han og vendte sig om mod fændrikken. På samme tid sagde denne til sine folk:

"Spred Eder, tag nøje sigte på hver enkelt af mændene og tryk af, når I ser mig hæve sablen."

Rytterne skiltes, deres række indtog næsten hele den ene væg af hallen. "Altså!" vedblev fændrikken, "nu begynder vi. En! – Vil I have pardon?"

"Nej!" råbte Ib i den skrækkeligste fortvivlelse.

"To! – Vil I have pardon?"

"Nej!" svarede en stemme, som ikke var Ibs, og på samme tid trådte lydløst og langsomt en lille dreng frem foran de to fronter. Det var hønsedrengen Palle. Ingen havde lagt mærke til, at han kom ind af døren.

"Fændrikken behøver ikke at tælle mere," sagde Palle, "for hans rytteres karabiner kan ikke skyde."

"Ikke skyde – hvorfor?"

"*Jeg har skruet flintestenene af dem allesammen,*" svarede drengen med et listigt smil.

Det er ikke muligt at gøre sig noget begreb om den overraskelse, disse ord bevirkede, eller om det bedøvende og vedholdende skrig, som på samme tid genlød i salen, jublende, triumferende fra gjøngernes side, rædselsfuldt og fortvivlet fra dragonernes, hvem et blik havde overbevist om sandheden af Palles ord.

"Og det har du gjort?" råbte fændrikken rasende.

"Ja, strenge herre! Fordi jeg ikke havde andet at fordrive tiden med."

"Nå, fændrik!" råbte Ib. "I glemmer at tælle, det er nok bedst, at jeg fortsætter. – En! – Ned med bøsserne, eller I skal ske al landsens ulykke!"

Bøsserne sank øjeblikkeligt, rytterne lagde dem foran sig på gulvet.

"To! Kast sablerne! – Der kommer drengen med vore egne bøsser. Jeg tænker, de er i bedre stand."

Dragonernes sabler klingrede hen ad flisegulvet. Palle viste sig i den åbne dør, synlig for alle, i favnen holdt han gjøngernes rifler.

"Tre! – Bed om pardon hver mand! Der kommer generalen for os alle."

Disse sidste ord gjaldt Svend, som i dette øjeblik trådte ind i hallen.

16. Hønsedrengens bedrift

Svend blev stående på dørtærsklen, medens han kastede et forskende blik omkring i hallen. Nogle ord af Ib forklarede ham alt. Han så desuden tegnet til overgivelse i de nedkastede våben foran svenskerne, han så også elleve lig, som vidnede om den kamp, der nylig havde fundet sted. Blandt de faldne var fire af hans egne folk.

"De har overgivet sig," hviskede Ib, "vi kan drage bort, når du synes. Mens du forbereder herskabet, skal jeg besørge fangerne forvaret nede i kælderen."

"Gør som du vil, Ib!" svarede Svend smilende. "Jeg ser, du forstår at føre krigen på egen hånd."

"Jeg har også gået i en god skole," svarede vagtmesteren med en militærisk hilsen for Svend.

Gjøngehøvdingen gik. Ib vendte sig om mod rytterne:

"Halvparten af jer træder frem og følger med mine folk, I skal få bedre skæbne end den, I ville have givet os, og blot sidde forvaret til i morgen. Du, Palle! tager en fakkel og viser dem vej ned til kælderhvælvingen i aflukket nærmest ved udfaldsporten. Derefter vender I tilbage og henter de andre."

Befalingen blev udført uden vægring, fire gjønger skuldrede deres gevær og førte fangerne bort. Da Palle kom tilbage, tog Ib hans fakkel og lod ham vise de to af gjøngerne vej til stalden for at sadle de nødvendige heste. Imidlertid blev resten af fangerne ført bort under anførsel af Ib, som derefter selv forsikrede sig om, at låsen og jernboltene for aflukket var sat forsvarligt for.

Han havde just truffet sine sidste forberedelser, da Svend trådte ind i hallen med fru Elsebeth, Karen og junker Rud, alle

rejseklædte. Karen kastede sine frygtsomme øjne omkring i denne hal, der endnu vidnede om de foregående optrin, lykkeligvis havde damerne i hine dage stærkere nerver end nu. Hun gik hen til Ib, rakte ham hånden og udbrød:

"Svend Gjønge har sagt os, at det er Eder, vi bør takke, fordi vi kan forlade Gjorslev."

"Nej!" svarede Ib med et undseligt smil, "det er ikke så. Svend har så meget af hæder selv, at han deler ud i øst og vest; men hverken jeg eller alle disse skæggede og væbnede mænd, som I her se, har nogensinde kunnet udrette noget synderligt uden hans hjælp. I aften var vi på et hår nær fortabt allesammen; så kom en lille, pjaltet dreng med bare ben, det er ham, som her står, det er Palle, der denne gang har frelst os alle."

Med disse ord lagde Ib sin hånd på drengens skulder og skød ham frem foran sig. Palle var i samme dragt som den aften, Karen først gjorde hans bekendtskab; det buk, hvormed han forlegen og skælvende hilste hende, var også ledsaget af de samme kejtede bevægelser. Ib hævede sin stemme og vedblev:

"Fordi han gjorde dette, fordi han frelste otte brave mænds liv, skal han også nyde en hæder derefter. Træd tilbage, I gjønger!"

"Åh nej, vagtmester!" hviskede Palle, "ikke mere. I har allerede givet mig større hæder, end jeg fortjener."

"Hold mund, dreng! Jeg taler ikke til dig. – I ved, hvad jeg mener," henvendte han sig til mændene. "I har før vist en mand den samme hæder, dengang han gjorde sit prøvestykke, og der var dem, som sagde, det var godt gjort; det var en vagtmester, men jeg vil ikke sige, hvad han hedder."

Gjøngerne trådte tilbage til den modsatte side af hallen, de skuldrede deres våben og marcherede en efter en hen mod Palle. Idet hver enkelt kom forbi ham, standsede han, hilste og rakte drengen hånden. Ib stod ved hans side med dragen sabel, stiv og strunk som på en parade. Fra det modsatte hjørne i hallen var Svend og hans selskab opmærksomme tilskuere. Ib vedblev så højt, at hans røst kunne høres af alle:

"Der kommer den første af gjøngerne, min dreng! Folk kalder ham Ulf den Korsfæstede, fordi fjenden i fjor naglede hans hånd fast til et kors, medens de skød til måls efter ham. De skød slet, siden han lever endnu, og svensken burde kalde ham Ulf med Døden, for det sværger jeg dig til, at der endnu aldrig er fundet nogen urt for de vunder, han giver."

Gjøngen gik forbi med en højtidelig alvor; den næste nærmede sig.

"Der kommer Hartvig fra Dalen, han sloges i foråret alene med tre tyske, de mærkede ham med dette dybe ar over ansigtet, han ville slås med Djævelen selv og dog vinde. Han rækker dig hånden, Palle! Glem aldrig den mands hilsen! – Der kommer den lille Ving, det var ham, som råbte før, da det kneb hårdest, at vi skulle slå fjenden ihjel hellere end at spilde tiden med snak. – Ak, min kære dreng! Hvad skal jeg sige dig om de andre? Se ret på dem, du tør vove det! men fjenden frygter derfor; de har deres skrammer og mærker tilsammen, deres sår er blevet til ar, men dem, de slog, blev dødens. – Det er folk, der værger for deres arme fædreland, så fjenden har korset sig derover, det er mænd, hver og en, som Gud Fader glæder sig over, hver gang han har stunder at se ned på Jorden, og alle har

de hilst på dig, som om du var deres herre og mester. – Skriv det op i dit hjerte!"

Palles læber skælvede, idet han med møje tilbageholdt gråden. Han nikkede med hovedet, men var ikke i stand til at tale. Tårerne rullede ned over hans kinder.

"Her kommer jeg nu selv til sidst," vedblev Ib, "og tager min hue af for dig og rækker dig min hånd. Engang har kongen trykket denne hånd, du kan gøre det samme; jeg havde kun frelst ham nogle penge, og ikke alene endda, du har frelst vore kammerater. Jeg tænker det vejer mere, og derfor tilhører du fra nu af os."

Ib lagde sin hånd på drengens hoved, men Palle bøjede sig dybere og dybere, han skjulte ansigtet i sine hænder og brast i en lydelig gråd:

"Jeg skal nok blive jer en god stridsmand," hviskede han med sitrende læber. Derpå stod han op og forlod hallen, lydløs og hurtig som han var kommet. Dette optrin faldt, uagtet dets komiske og burleske side, lige meget i vagtmesterens og gjøngernes smag. Svend gav omsider tegn til opbrud. Gjøngerne gik ned i gården, forsynet med fakler. Hestene førtes frem, og flere vældige pakker, uden hvilke fru Elsebeth ikke troede at kunne forlade Gjorslev, spændtes fast på sadlerne. Palle stod med en fakkel i hånden og så til.

"Nådige frue og junker har vist glemt noget," sagde han med et fiffigt smil, da fru Elsebeth ville bestige hesten. Fruen studsede, hun eftertalte sine pakker.

"Nej, min dreng!" udbrød hun, "jeg har intet glemt."

"Nådigfruen har alligevel glemt noget," forsikrede Palle, "for I har nok ikke Eders sølvtøj med."

"Mit sølvtøj er borte," svarede hun sukkende, "jeg har måttet levere det til kaptajnen, stykke for stykke."

"Ja, jeg ved det nok," ytrede han med et listigt smil, "men jeg ved også, hvor kaptajnen har forvaret det."

"Du?"

"Oppe i glamhullet hist henne har jeg set ham pakke det sammen. Om I vil tøve lidt, så tænker jeg nok det skal komme for dagen igen."

Fru Elsebeths øjne strålede, Palle gik op i Esners værelse og vendte lidt efter tilbage med et sammenrullet hestedækken.

"Her har I Eders sølvtøj," råbte han triumferende, endnu før han kom hen til hende.

Fru Elsebeth udtømte sig i taksigelser; i dette øjeblik fandt hun, at Palle fuldkommen havde gjort sig værdig til den hæder, hun lidt før havde smilet over. Dækkenet sammenpakkedes med den største omhyggelighed, fru Elsebeth ville have det foran sig på hesten.

"Nej, lad mig få det," sagde Ib. "Forrige gang var jeg skyld i, at det tabtes, denne gang vil jeg være skyld i, at I beholder det."

Nogle befalinger, udtalt i et dæmpet sprog af Svend, underrettede gjøngerne om vejen og de forsigtighedsregler, som han anså for nødvendige. Derefter steg de til hest. Karens hånd dvælede i Svends, idet han hjalp hende op med den sendrægtighed, der er en elskers særkende ved lignende lejligheder.

Palle lod vindebroen gå ned, derpå besteg også han en af rytternes heste og forlod gården ved siden af vagtmesteren. Han havde ved denne lejlighed forbedret sin påklædning med et par uhyre støvler og benklæder, der fremstillede den samme

luksus i vidde og fuldkommenhed som trøjen. Over skulderen gik et bredt, gult læderbælte, hvori der hang en stor pallask. Han og Ib sluttede toget. Idet rytterne satte sig i bevægelse, greb Ving hornet og blæste sin melodi. Hans toner genlød i den klare vinternat rundt i slottet og gentog sig med et svagere ekko dybt inde fra skoven.

Svend havde delt gjøngerne i tre hold, det første red forud, det andet fulgte fruen og hendes familie til dækning. Resten fulgte efter omtrent i et bøsseskuds afstand, alle tavse, lyttende og spejdende. Månen kastede et bestemt og tydeligt lys over det korte vejstykke fra slottet, til de nåede skoven. Gjorslev syntes nu fuldkommen at være uddøet, faklerne var slukket, den dybeste tavshed hvilede over stedet. Da den sidste afdeling red over vindebroen, faldt et svagt skud, en lysegrå røgsøjle udenfor et af skydeskårene i ringmuren tilkendegav retningen, hvorfra det kom. Alle vendte sig, man hørte et klagende suk i den sidste afdeling og så Palle vakle frem og tilbage i sadlen og derpå bøje sig forover, idet han greb fat i hestens manke. Nogle af rytterne holdt stille, men vagtmesteren befalede dem at følge toget. Han blev alene tilbage med den sårede.

"Hvordan er det fat med dig, min dreng?" spurgte han med en stemme, der røbede den ængstelige deltagelse, han følte. Palle udstødte et dybt suk, han strakte sine arme i vejret, Ib løftede ham over på sin hest.

"Åh, Herregud, vagtmester!" hviskede han med en svag og afbrudt stemme, "nu får jeg nok ikke lov til at drage længere med Eder."

"Åh snak! Hvem siger det, man dør ikke straks, fordi man bliver såret. Hvor er du truffet?"

"Her, lige midt i min ryg, jeg kan ikke få vejret. Jeg vil aldrig komme til at blæse trompet, som I lovede. Læs en Herrensbøn for mig, lille vagtmester! Jeg kan ikke selv komme på ordene."

"Vist ikke, min dreng! Her behøves ingen bønner, du må være ved godt mod. Hold dig fast ved mig, så rider vi til en doktor."

"Åh, læs mig en lille bøn!" bad Palle, "doktoren kan ikke hjælpe."

Ib var dybt bevæget, han forstod sig for vel på sår til at tage fejl af den heftige og krampagtige rystelse, som gennemfo'r drengen. Palle havde slynget sine arme om hans hals, hans ånde blev kort og stønnende.

"Læs, vagtmester! læs!" hviskede han bønligt og klagende.

Ib bøjede sit hoved ned imod ham og fremstammede et Fadervor. Inde i skoven hørte han sine kammerater kalde på sig. Ovre på slottet begyndte det at blive levende. Det var skildvagten, som tidligere stod posteret ved broen, der havde skudt på Palle, og som derefter ilede ned i hvælvingen for at befri de fangne. Man så glimt af lys fare forbi vinduerne oppe i værelserne og hørte tilråb og befalinger. Ib agtede på intet, han blev holdende i månelyset, ubevægelig og frygtløs, medens han hviskede bønnen i drengens øre.

Pludselig sank Palles arme fra Ibs hals, hans hoved bøjede sig mod brystet.

"Åh – min trompet!" hviskede han næsten lydløst. – "Vagtmester – –!"

Han udstødte en hæs rallen, derefter sank han tilbage, hans lemmer blev stive og kolde. Ib bar et lig i sine arme. Endnu nogle øjeblikke blev han holdende, tavs og ubevægelig, derpå bøjede han sig ud over hesten, lod drengen synke ned bag en

busk, tog sin hue af, idet han gjorde korsets tegn over ham, og jog ind i skoven efter sine kammerater.

17. Svends rejse

Efterhånden som Svend drog frem, ophørte den årvågenhed, hvormed gjøngerne begyndte rejsen. Disse mørke skove havde bestandig været dem et fristed, som dyrekøbte erfaringer gjorde fjenden utilbøjelig til at betræde. Endnu mere måtte dette være tilfældet på denne tid af døgnet, der foruden de øvrige farer lod enhver fremmed forfejle vejen. Flere gange blev fru Elsebeth grebet af en heftig skræk ved at høre stemmer i nærheden og mænd nærme sig med tunge skridt og den raslende lyd, som tilkendegav, at de var bevæbnet. Efter at have vekslet nogle ord med Svend, forenede disse mænd sig med gjøngerne, hvis antal derved bestandig forøgedes.

Mellem Søholm og Billesborg lå dengang en åben og sandet hede, begroet med lyng, bregner og et uanseligt krat af birkeris og egespirer, som antydede en tidligere, nu forsvunden skov. På denne hede blev vejen bredere, og det var her for første gang muligt at iagttage de nærmeste omgivelser. Et svagt og dæmrende lys i horisonten tilkendegav dagens frembrud, den rå og fugtige tåge, som hvilede over heden, tiltog med lyset og forøgede luftens gennemtrængende kulde. Da fru Elsebeth red ud af skoven, bemærkede hun, at gjøngerne udgjorde et antal af omtrent tredive mænd. Svend gættede årsagen til det overraskede blik, hun kastede omkring sig, han smilede og udbrød:

"I studser uden tvivl, nådige frue! over denne forøgelse i vort selskab. Vi vil blive flere og flere, efterhånden som vi kommer længere frem."

"Tilhører alle disse mænd Eder?"

"Nej, nådige frue! Jeg tilhører dem. Det er mig, de har overdraget at tænke og beslutte, det er mig, de har betroet at sørge for deres sikkerhed, ligesom jeg i dette øjeblik, har den ære at sørge for Eders."

"Hvor stort et antal udgør da gjøngerne?"

"Fra skoven, vi nylig er kommet igennem, og indtil vi når målet for vor rejse, vil vi møde omtrent to hundrede mand, som ligger fordelt i en linje midt gennem landet, bestandig usynlige for fjenden, bestandig nærværende for os. En transport går ved deres hjælp fra hånd til hånd fra det sted, den tages, til kysten, hvor den forsvinder. Jeg fortæller dette for at bevise, hvor lidt årsag I fra nu af har til at ængstes. I den retning, vi drager, vil vi desuden ikke træffe fjender, et sted undtaget, som jeg håber at komme forbi i aften, når mørket skjuler os."

"Ad hvilken vej har I besluttet at føre os til hovedstaden, min kære hr. kaptajn?"

"Vi tager til Rygård og derfra med et skib igennem Isefjorden til København."

"Som I behager! Jeg overlader alt til Eder, den hele omsorg og den hele ære for vor frelse."

Efter disse i fru Elsebeths mening særdeles smigrende ord rakte hun ham sin hvide og magre hånd, svøbte sig tættere ind i rejsekåben og hensank i tavshed.

Karens ungdommelige og romantiske gemyt fandt uden tvivl større tilbøjelighed for denne rejse end moderen. Alle disse nye og fremmede omgivelser, de mørke og alvorlige krigsmænd; faren, egnen, tilbød lige meget stof for tanken og fantasien. Ikke heller kunne der gives en bedre lejlighed til at forøge den interesse, hun nærede for Svend, end den nærværende, overladt

til hans årvågenhed og afhængig af hans kløgt. Opdraget i hin tids strenge begreber om pligt og lydighed, havde hun alene modtaget lærdomme, der lod sig bringe i anvendelse for den stilling, hun ifølge sin rang og fødsel var bestemt til at indtage. Man havde kun beskæftiget hendes hoved, ikke hendes hjerte. Man anede lige så lidt, at dette lille hoved, der indesluttede så megen romantik, så mange brogede drømme, imidlertid dannede sig en anden verden, og at der i den sløvende og afsondrede ensomhed, hvori hun befandt sig, ikke var noget, som kunne bortdrage hende fra denne. Hun levede med sine drømme, der kom og svandt som en solstråle, som en duft, der alene lader sig opfatte i ungdommen. Svend blev hendes helt, han forenede flere af de egenskaber, hvormed hun havde udsmykket sit ideal, end nogen anden; større frihed og uafhængighed og den ridderlige dristighed, under hvilken et hengivent og blødt gemyt følte sig roligt og trygt. Hun iagttog hos ham et ydre, som intet af hendes øvrige bekendtes kunne måle sig med, en stemme, hvis dæmpede og blide, næsten frygtsomme tone gjorde så meget større indtryk, når hun erindrede sig de forsvundne farefulde øjeblikke, hvori hun havde hørt den fast, rolig og bydende. Hvor meget foretrak hun ikke disse dybe og levende følelser hos ham, som enhver samtale røbede, for junkerens kulde og den udmattede sløvhed, som lediggang medfører.

Ganske vist var Rud lutter opmærksomhed på denne rejse og bestandig rede til at yde damerne de forskellige små tjenester, som omstændighederne gjorde fordring på; han udførte disse med al den finhed, som så at sige dannede den forsvindende riddertids glorie, en måde at vise opmærksomhed på, som

indeholdt langt større hyldning og langt færre fordringer end nu om stunder.

Medens disse forskellige følelser bevægede de omtalte, vekslede forholdet mellem fru Elsebeth og junkeren. På rejsen var det hende, som overtog den utaknemlige tredjemands rolle, hun stod udenfor samtalen, udenfor enhver som helst bevidsthed om, hvad der rørte sig hos de øvrige. Hvis hun havde kendt sin datter tilstrækkeligt, ville hendes ligegyldighed uden tvivl være forsvundet, og hun ville have frygtet den indflydelse, kærlighed måtte kunne udøve på en så blød og romantisk natur; men fru Elsebeth havde ingen anelse om, at man kunne overskride de foreskrevne pligter eller forandre de én gang indprentede anskuelser; selv havde hun aldrig syndet mod disse, lige så lidt som der nogen sinde havde været anledning dertil, hun troede heller ikke på varmere pulsslag end dem, der bevægede hendes eget hjerte.

Dagen viste sig, som morgenen havde spået, tåget og regnfuld. Solen kom frem i enkelte mellemrum som en stor, blodrød skive uden lys og varme. Fru Elsebeth befandt sig særdeles utilpas under indflydelse af dette barske vejr. Til alt held blev rejsen fortsat, uden at der viste sig noget spor af fjenden, små hobe af gjønger kom til syne og forsvandt igen, efter at have vekslet nogle ord med Svend.

Ib red bagest i toget, tavs og alvorlig. Palles skæbne havde gjort et dybt indtryk på ham. Medens de gjorde holdt ved middagstid i et ensomt liggende bondehus, kom han ind i stuen. Hans hoved var omviklet med et klæde, der viste sig, idet han tog huen af.

"Men vagtmester!" udbrød fruen, "hvad fattes I, er I såret?"

"Ubetydeligt!" svarede Ib, "en af tyskerne kom bag på mig, mens vi sloges i nat, den salig mand så mig beskæftiget med to af hans kammerater og troede at burde ile dem til hjælp."

"Salig!" gentog Karen, "hvorfor kalder I ham således?"

"Fordi han er død!" svarede Ib.

Medens selskabet spiste og hvilede sig, bragte gjøngerne friske heste, derefter blev rejsen fortsat, indtil mørket begyndte. Kirkeklokkerne ringede til solnedgang, da Svend bøjede fra landevejen ind i et krat, hvorigennem fodstien slyngede sig, så smal, at rytterne måtte ride fremad en for en. Krattet tiltog efterhånden i udstrækning og højde og afvekslede med risbøge og en ung skov af tynde forkrøblede egespirer, omgivet af et højt jordgærde. Indenfor dette lå en hytte, hvis stråtag nåede lige ned til jorden og blev støttet med stiver af afbarkede egegrene. Vinduerne var anbragt i selve taget, og hytten havde et så skrøbeligt udseende, at man måtte befrygte dens fald ved det første heftige vindpust.

Udenfor døren stod en høj og bredskuldret mand med en sømandshat på hovedet og en sort fåreskindskofte, sammenholdt med et bredt læderbælte. Hans ansigt var rynket, brunet af sol og vejr, dets udtryk barskt og bydende. Dette trodsige ydre antog et smil ved synet af Svend og Ib, et smil, der vel var tegn på et venligt sindelag, men tillige så hårdt og tvungent, som om hans ansigt var fuldkommen fremmed for dette udtryk. Idet han tog hatten af, så man et skaldet forhoved og et stort, blodrødt ar, som gik fra issen ned over det højre øjebryn. Han hilste og udbrød:

"Guds fred, Svend Gjønge, for dig og dine! Træd indenfor!"

Svend trykkede mandens fremstrakte hånd, derpå hjalp han damerne af hesten. Fru Elsebeth tilkastede Rud et fortvivlet blik ved tanken om at skulle tilbringe natten i denne hytte. Junkeren trak på skulderen. Karen fandt derimod alt fortræffeligt, hun smilede tilfreds og kyssede sin moder, idet hun tog hendes arm og førte hende ind i stuen.

Det indvendige af hytten svarede fuldkommen til dens ydre. Et stort, åbent rum viste sig med en skorsten i midten og oplyst af en lampe, som hang i en stang, der var nedrammet i lergulvet. Længere tilbage dannede en flettet halmvæg et aflukke, hvorfra en gentagen pusten og brummende lyd tilkendegav nærværelsen af en ko. En voksen pige og en lille dreng sad ved et bord inden for døren. Pigens pande var forbundet med et hvidt klæde, hendes træk røbede den samme alvor som faderens, men større blidhed og resignation.

Fru Elsebeth var standset inden for døren, hendes ansigt afspejlede fuldkommen de tanker, som hyttens armod fremkaldte. Svend trådte hen til hende og udbrød dæmpet:

"Dette sted indeholder nok kun få bekvemmeligheder, nådige frue! Men til gengæld vil vi være sikre her."

"Hvad er det for folk?"

"Manden er en fisker, som tidligere boede nede ved Rygård, indtil fjenden for nogle måneder siden greb ham, da han var i færd med at føre en ladning proviant ud gennem Isefjorden. David slap fri, hans datter fik et sabelhug i hovedet, men fjenden tog provianten og sønderslog båden."

"Hans datter?" gentog fru Elsebeth forundret. "Hvad havde hun dermed at bestille?"

"Hun hjalp ham. Da hans sønner drog i krigen, gik Trine i deres sted, hun byttede sit skørt med en matroskofte og tog til søs med faderen. Disse to har bragt mangen båd med levnedsmidler ud af fjorden og hørt mangen taksigelse af dem, som hungrer i det betrængte København."

Ibs ankomst afbrød Svend. Da fruen så ham træde ind med det værdifulde hestedækken under armen, ilede hun ham i møde.

Junker Rud havde imidlertid varetaget sine egne bekvemmeligheder. Han tog plads på en blåmalet kiste foran bålet ved skorstenen og varmede sig. Karen derimod underholdt sig med den unge fiskerpige. I begyndelsen var denne ordknap og tilbageholden, men Karens blide venlighed og det hjertelige udtryk i hendes stemme undlod ligeså lidt at gøre sin virkning på fiskerpigen som på alle andre. De var desuden omtrent af ens alder, og mellem to unge piger findes der bestandig tilknytningspunkter, hvor høje skranker end forholdene kunne have draget imellem dem.

"Har du tænkt på vore folk, Ib?" spurgte Svend.

"Jeg har stillet to mand ved indgangen til krattet."

"De må være trætte efter at have våget i flere nætter. Klokken otte kommer der to andre herned, så vil vi lade dem gå deres vej."

"For den sags skyld kunne de gerne gå straks," sagde Ib, "så tager jeg vagten for dem."

"Du er vel selv træt efter alt, hvad du har udstået i disse dage?"

"Åh hvad!" sagde Ib, idet han lagde sin hånd på Svends skulder, "jeg er glad over at være sammen med dig, min herre

og min broder, det er alt."

Han tog sin hue og gik til døren.

Karen havde hørt disse ord. Gud har givet de mennesker, som interesserer os, et eget sprog, der når vort øre, selv når vi synes at være ivrigst beskæftiget med andre. Da Svend kom hen til hende, udbrød hun:

"Vagtmesteren er Eder en hengiven ven, Svend Gjønge!"

"Han er en perle blandt alle modige og frygtløse mænd, hengiven, ikke som en broder, men som en kvinde."

Ib var blevet standset ved et spørgsmål af fru Elsebeth, idet han nåede døren. Imedens sagde fiskeren:

"Det fremmede herskab skal være velkommen herinde, men jeg tror ikke, at vi har andet end tørt brød og en drik mælk at byde dem til aften. Hvad siger du, Trine?"

"Vi har også tørret fisk," ytrede pigen undseligt, "men de er vel ikke vant til den kost."

"Det gøres heller ikke nødigt," svarede Svend, "kender jeg vagtmesteren ret, så har han nok sørget for vor aftensmad. Ikke sandt, Ib?"

"Ja, det er så som så, men jeg skal hente, hvad jeg har kunnet opdrive."

Pigen bredte en dug på bordet, Ib bragte en kurv med brød, smør, kød og vin.

"Har I mærket noget til de blå i dag?" spurgte Svend sømanden.

"Ja, i middags red oberst Leijon, som ligger nede i Køge, over til Langsø med tre officerer for at gå på jagt. De er ikke kommet tilbage endnu, men jeg har dækket vinduerne til, så at man ikke kan se lyset fra vejen."

Rejseselskabet tog plads omkring bordet og nød det tarvelige måltid med en appetit, som mindre skyldes maden end den foregående dags anstrengelser. David blev siddende ved skorstenen, den lille dreng stod ved hans side med øjnene uafbrudt rettet på maden. Trine var i færd med at rede et leje i en alkove, og inde fra den modsatte side af halmvæggen hørtes af og til den svage, langtrukne brummen, hvormed koen tilkendegav sin nærværelse.

"Kom herhen til bordet, David! og få dig et bæger vin," sagde Svend, "du er så alvorlig og stille i aften, har du for nylig hørt noget fra din søn Jens?"

"Ja, åh ja!" svarede sømanden, da han satte det tømte bæger tilbage på bordet.

"Han er skudt!" ytrede Trine sagte og klangløst.

"Stakkels mand! Men du havde jo to, – din anden søn?"

"Han er også skudt," svarede manden. "Kongen tog dem begge to."

"Kongen!" gentog Trine, "nej, Vorherre!"

"Ja, og ingen af dem gav dig noget for det," ytrede Ib, som kom ind i det samme.

Sømanden hævede sit hoved, kastede et forbavset blik på ham og svarede:

"Man vover heller ikke livet for at få noget for det, som du vel bedst ved."

Svend søgte at afbryde den retning, samtalen havde taget, han henvendte sig til fru Elsebeth og udbrød:

"Hvis I nu vil følge mit råd, nådige frue! så lader vi dækkenet og de pakker, som ikke er uundgåeligt nødvendige til rejsen,

blive tilbage her. David vil da kunne bringe alt op til København mere sikkert, end hvis det følger med os."

Fruen så forundret på Svend.

"Men min kære hr. kaptajn!" sagde hun, "erindrer I da ikke, hvad der er gemt i dette dækken?"

"Jo, ganske vist, sølvtøj og juveler."

"Og jeg skulle betro dette til –"

"Til en båd gennem Isefjorden," afbrød Svend hende for at standse den sårende ytring, som svævede på hendes læber. "I glemmer, at vi selv tager den vej, og at vi i hvert tilfælde på grund af vort større antal ikke kunne komme så ubemærket afsted som David."

"Nej, du lod ikke fruen tale ud, Svend!" ytrede sømanden med bidende spot. – "Det nådige herskab mener, at det ikke tør betro disse klenodier til en så fattig og ringe mand som mig."

"Det kan være, at du har ret," sagde Svend, "måske fruen mente således, det kommer deraf, at hun ikke kender dig. Hun ved ikke, at da lensmanden fra Tryggevælde flygtede op til København i forrige måned og frygtede for at blive fanget undervejs ligesom Hannibal Sehested, kom han ind i denne hytte og sagde til dig: Jeg giver dig dette skrin at vare på, fattige David! Det indeslutter 2000 gode, hollandske gylden, og der er ingen, jeg tør betro dem uden dig, du vil bringe mig dem igen, når lejlighed gives. – Og David modtog lensmandens penge, min nådige frue! Medens hans hytte stundom ikke gemte et stykke tørt brød til ham selv, gemte den 2000 gylden for en fremmed."

Fru Elsebeth var forlegen, tonen i Svends ord og endnu mere Karens sørgmodige øjekast indeholdt en tydelig bebrejdelse.

"Lensmanden hr. Sivert Urne?" spurgte hun.

"Ja, han hed Sivert Urne," svarede David. "Så grov jeg hans penge ned i jorden oppe for bordenden, lige under det sted, hvor nådigfruen sidder. Der ligger de forvaret endnu," tilføjede han dæmpet.

Fru Elsebeth fik ikke tid til det forsonende svar, hun forberedte; døren fløj op, en mand trådte ind og hviskede:

"Sluk lampen og ilden på skorstenen, David! så det bliver mørkt herinde."

"Hvorfor?"

"Der kommer en svensk officer ned mod huset; vagtmesteren står oppe i krattet og taler med ham."

Fru Elsebeth udstødte et dæmpet skrig. Lampen og skorstensilden slukkedes, Svend gik til døren og hægtede sablen i bæltet, men gjøngen holdt ham tilbage.

"Vagtmesteren formanede Eder til at være rolige allesammen herinde; det er vel bedst, du ikke går ud, kaptajn!"

Svend trådte tilbage fra døren. En åndeløs tavshed herskede i hytten.

Da Ib forlod stuen, gik han ud i krattet og stillede sig på vejen i stedet for den ene af gjøngerne, den anden lå og sov mellem grenene af et fældet træ. Vagtmesteren ville ikke vække ham og lod ham blive liggende; han tog derefter sin tilflugt til det sædvanlige middel i ensomhed og nynnede en sang, medens han med korte og hurtige skridt bevægede sig frem og tilbage på den frosne jord.

Hen imod aften forsvandt tågen. Vejret var koldt, men klart og stille. Månen skinnede fra den mørkeblå himmel, det var en

vinteraften i al dens fred, med hele dens melankolske skønhed og pragt.

Ib tilbragte omtrent en time på denne måde, hans sang var endt, han havde sendt Inger en tanke og den stakkels Palles minde en anden. Tiden forekom ham uendelig lang, han lyttede, det syntes ham, som om han nede på vejen midt for Langsø hørte skridt af en gående, som lod til at komme nærmere. Ib trådte om bag en slåenbusk. Lidt efter så han omridset af en mand, som kom gående langs med krattet. I samme øjeblik lagde han sin hånd på den sovende gjønges mund og vækkede ham.

Gjøngen sprang ned fra træet og forsvandt mellem buskene. Ib så nu, at den fremmede bar svensk officerskofte, skærf, hirschfænger og en jagtbøsse, som var kastet over skulderen.

Han vedblev at gå forbi huset, da en jagthund, som hidtil var undgået den spejdende vagtmesters opmærksomhed, fo'r gøende ind i krattet og standsede i nogle skridts afstand foran busken, som skjulte ham. Den fremmede studsede og fulgte efter. Ib trådte ud på vejen.

Officeren var en ualmindelig høj og sværlemmet mand med et hvidt skæg, som dækkede den nederste halvdel af ansigtet.

"Guds fred og godaften!" sagde Ib, medens han tog huen af.

"Hvor kommer du fra?" spurgte den anden, medens han stillede sin bøsse op til et træ og tog en slurk af en flaske.

"Jeg kommer inde fra krattet for at hente mig en armfuld brænde," svarede Ib. "Det er koldt i aften."

"Er det din hytte hist henne?"

"Ja!"

"Er du alene?"

"Nej, min bedstemoder ligger syg derinde."

"Er det sandt?"

"At hun er min bedstemoder?"

"At du er alene?"

"Ja, det er vist."

"Gå foran!"

"Nej, I kommer ikke ind."

"Hvad for noget?" råbte jægeren, idet han drog sin hirschfænger. Hunden gøede og sprang ind på Ib, et kraftigt fodspark bragte den til at fare hylende tilbage.

Ib havde hidtil anvendt en uhyre selvbeherskelse for at holde sig rolig. Da han kastede hunden tilbage, udbrød han:

"Nå, så I trækker blank, hr. jæger! Ja, så må jeg da vise jer et lille spilleværk, som jeg fandt inde i krattet for lidt siden. Se blot her!"

Med disse ord bøjede han sig ned og tog en lang og svær ryttersabel ud af buskene. Vagtmesterens koldblodige ro havde forbavset jægeren; da han så ham drage sablen, gjorde han et skridt tilbage for bedre at kunne dække sig med det korte våben, han førte.

"Ah! Du har sabel hos dig!" udbrød han.

"Ja, for jeg havde ingen økse til at skove mit brænde med. Vil I nu gå jeres vej!"

"Nej!"

"Godt, så skal I blive båret herfra," svarede Ib og gjorde et rasende udfald mod jægeren.

Endskønt denne var vagtmesteren langt overlegen i brug af våben, måtte han anvende hele sin behændighed for at dække sig mod de hurtige og rasende slag, Ib vedblev at føre. Ved det

næste udfald sprang den fremmedes hirschfænger oppe ved fæstet. Jægeren udstødte en ed. Vagtmesteren sænkede et øjeblik sin sabel.

"Nu kunne jeg gøre det af med Eder så hurtigt, som I kan blinke med jeres øjne," sagde han, "men gå blot Eders vej, så skal I være en fri mand for mig."

Med disse ord stak han sin sabel i skeden. Den fremmede følte sig påvirket af denne ædelmodighed, imidlertid blev han stående. "I går ikke endnu," råbte Ib og trådte ham nærmere. "I venter vel på, at jeg skal bære Eder bort, som jeg lovede."

"Du!" ytrede jægeren hånligt.

"Jeg!" svarede Ib og slyngede sine arme om den ubekendte. Denne modtog hans angreb fast og urokkelig. Ib var, uagtet han anvendte alle sin kræfter, ikke i stand til at bevæge ham fra stedet.

"Se, det var dig," udbrød han spottende, "nu begynder jeg," og med disse ord slyngede han sine arme om Ibs liv, hævede ham i vejret og kastede ham med ubeskrivelig kraft til jorden, uden at det syntes at koste ham den ringeste anstrengelse. Ib sprang rasende op og begyndte kampen på ny. Anden gang gentog det samme optrin sig, blot med den forskel, at den ubekendte holdt ham nogle øjeblikke længere svævende i luften, inden han lod ham falde. Ib rejste sig langsomt op. Han stod som forstenet foran sin overvinder, der betragtede ham med et roligt og spottende smil. Den stakkels vagtmester havde hidtil ikke fundet sin lige i styrke, endnu mindre begreb han, at der kunne findes en så afgjort overmand. Han lukkede sine øjne og åbnede dem igen, som om han befandt sig under indflydelse af en ubehagelig drøm, derefter mønstrede han med stum

forbavselse jægerens uhyre hænder, brede skuldre og frygtløse blikke.

"Det var mærkeligt," mumlede han.

Den ubekendte lagde mærke til det indtryk, han gjorde.

"Nå!" sagde han leende, "jeg venter på, at du skal bære mig bort; har du måske betænkt dig?"

"Jeg ville hellere have lov til at trykke Eders hånd, så sandt som I er den bedste bryder, jeg nogensinde har set i mine levedage."

Denne ytring blev besvaret med en latter fra buskene. Ib vendte sig om og så hovederne af tre andre jægere, som havde været vidne til alt. Idet de nærmede sig fra forskellige sider, spurgte den ene af dem:

"Hvad skal vi gøre ved denne karl?"

"Lad os sætte vore jagtgeværer på hans bryst og løsne et skud på ham."

"Lad ham gå!" svarede Ibs overvinder.

"Det er måske en af disse omstrejfende vagabonder, der foruroliger egnen."

"En gjønge!" ytrede den anden.

"Lad ham gå!" gentog sejrherren bydende, "hvem det end er, han vil ikke kunne skade os. Men jeg vil blot kaste et blik ind i hans hytte. Følg med du! og vent mig her, I andre!"

De tre jægere hilste, Ib og hans overvinder skred ned til hytten.

"Nådige herre!" sagde Ib, efter at de var kommet et stykke vej bort. "Vil I sige mig, hvem I er?"

"Hvorfor?"

"Jeg må dog kunne nævne et navn, når jeg engang fortæller, at jeg har fundet min overmand."

"Hvis du finder nogen anledning til at tale derom," svarede jægeren, "så kan du sige, at du i aften sloges med en svensk oberst, og at hans navn var Per Leijon af det Sødermanlandske Regiment."

Med disse ord trådte han ind i hytten, hvis dør Ib havde åbnet for ham.

Den samme tavshed fandt sted i stuen som før. Fru Elsebeth og Karen havde skjult sig i alkoven.

"Der er jo mørkt herinde," sagde obersten.

"Ja! Vi har jo ingen lampe, og jeg kan ikke gøre ild, før jeg får mit brænde hjem."

Månen kastede sit skin ind ad den åbne dør. Leijon opdagede intet, som modbeviste Ibs forklaring. Han trak sig tilbage og lukkede døren. Ib fulgte ham ud af krattet. Han vedblev uafbrudt at stirre på Leijons ansigt, medens han gik ved hans side. Obersten lagde endelig mærke dertil.

"Hvorfor stirrer du således på mig, mand?"

"Jeg tager mærke af Eders ansigt," svarede Ib.

"Hvad har du med mit ansigt at bestille?" spurgte Leijon forundret.

"Lad mig kun betragte det, nådige herre! Måske mødes vi engang igen, og hvis det skulle ske, skal jeg komme denne aften i hu. I kan forlade Eder derpå. – Jeg har af og til kunnet glemme dem, der gjorde mig fortræd, men jeg glemmer aldrig ham, der gjorde mig godt. – Gud i vold, oberst Leijon!" Med disse ord skiltes de.

18. I løndom

Ib blev stående på vejen, så længe han kunne høre de fire jægeres skridt, han vendte til sidst tilbage til hytten, og lampen blev tændt på ny. Fru Elsebeth forlod alkoven mere død end levende, også i Karens åsyn var en øjensynlig frygt afpræget, men med et ædlere og skønnere udtryk. Svend sad på en træstub, han holdt en pistol i hver hånd; medens oberst Leijon rolig og frygtløs dvælede i den åbne dør, anede han ikke, at der kun var et skridt, en bevægelse mellem ham og døden.

Til allersidst kom junker Rud frem. Han havde fundet et skjul på den anden side af halmvæggen og viste sig temmelig bleg og måske lidt undselig over, at en adelsmand havde måttet søge så uhyggeligt skjul og selskab som det, han befandt sig i. Nogle timer senere herskede en almindelig stilhed i hytten. Fruen og Karen havde, indhyllet i deres rejsekåber, taget plads i alkoven. Rud sad i en halmstol foran skorstenen, på hvilken en tørveild nu brændte, Svend lå indsvøbt i sin rytterkappe på et halmknippe. Sømanden og hans børn havde derimod valgt halmen på loftet til deres leje.

Alle sov på Karen nær. Hun gennemlevede atter det svundne døgns begivenheder, så Svend udfolde den omhyggelighed, som syntes at gælde alle, på samme tid som et ord, et øjekast, en mine røbede, at den formentlig var rettet mod hende, hun havde for første gang set ham skælve for faren, idet hans bekymrede blik søgte hendes. Ilden fra skorstenen udbredte et svagt lys, som faldt hen over ham, medens han hvilede på jorden og spærrede døren med sit legeme, fredelig, alvorlig, men mild i dette alvor. Hun hævede sit hoved og gav agt på,

hver gang flammen steg i vejret og kastede sit skin over gjøngehøvdingens ansigt. Omsider sank hendes hoved tilbage på puden, et dybt og regelmæssigt åndedrag tilkendegav, at hun sov. Drømme afløste tankerne, blide og lykkelige som disse.

Den næste morgen i daggry blev rejsen fortsat. Solen kom frem lidt efter lidt, et rent og klart frostvejr fulgte på den foregående dags tåge. Fru Elsebeth havde givet efter for de andres forenede overtalelser og betroet David det værdifulde dækken og nogle af pakkerne. Hun ledsagede denne beslutning med et dybt suk, og det sidste blik i sømandens hytte gjaldt stedet, hvor hendes sjæl lå forvaret.

Rejsen gik denne dag gennem de store skove, som strakte sig over hele den sydvestlige del af Ramsø og Hvalsø op imod Trudsholm. I bugten mellem Munkholmen og Eriksholms marker lå et lille skib, ladet med levnedsmidler og rede til at gå i søen på det første vink.

Op på formiddagen bragte en rytter underretning om, at egnen omkring Gjorslev og Køge var i bevægelse efter gjøngernes bedrift. Stærke patruljer gennemstrejfede de nærmeste landsbyer, nogle af disse vovede sig endog ind i skovene. Oberst Sparre havde desuden samme morgen udsat en ny pris på Svends hoved.

Svend underrettede sit selskab herom. Gjøngerne trak på skuldrene, Ib fandt anledning til at anbringe en vittighed på svenskernes bekostning. Fru Elsebeth var derimod meget bekymret, hun tilrådede Svend den yderste forsigtighed og fortav blot bevæggrunden til sin omhyggelighed, nemlig at hun for øjeblikket ville blive delagtig i hans fare.

Vejen gennem skoven var så smal, at kun to heste kunne passere ved siden af hinanden. Svend og Karen red først, efter dem kom fru Elsebeth og junker Rud, Ib og to gjønger sluttede toget.

"Frygter I da ikke, at det engang vil lykkes dem at fange Eder?" spurgte Karen.

"Nej!" svarede Svend, idet han kastede et blik tilbage på gjøngerne. "Med mænd som disse er det umuligt at kunne frygte. Det er heller ikke blot overfaldet på Gjorslev, som gøre fjenderne så begærlige efter mit stakkels hoved, de har vægtige grunde dertil. I omtrent to måneder sendte vi næsten hver uge en båd eller et sejlskib op til København med levnedsmidler, som vi tog fra svensken; vi har ført krigen herude på landet så godt som de, der strider inde i hovedstaden. Vi har høstet overalt og det oven i købet uden at så."

"Men den rigeste høst ved denne lejlighed er dog Eders hæder, gjøngehøvding: Glem ikke den."

"Hæder," gentog Svend, "nej, på den vej, jeg går, arbejder man kun for andres fordel, ikke for hæderen."

"Hvor I er ubillig."

"Hvorfor? Jeg nægter jo ikke, at folk taler om mig, personer af en så ophøjet rang som Eders har kaldt mig en brav krigsmand, kongen har endog kaldt mig kaptajn. Alt dette er sket, fordi de trængte til mig, fordi de behøvede min arm og mit hoved, men lad den tid først være forbi, så vil enhver have for megen sans for sine egne interesser til at bekymre sig om andres, så vil Svend Gjønge i morgen være lige som Svend Gjønge i går, uænset, glemt og begravet i samme mørke som det, hvori han fødtes. Man må enten være hævet højt i vejret eller stærkt belyst

af mængdens solskin for at kunne falde mængden i øjnene og nå det, I kalder hæder, men hvilken sol mener I vel ville låne en stakkel som mig sine stråler?"

"Anser I da ikke Eders bevidsthed for noget?"

"Nej," svarede Svend med et sørgmodigt smil. "Bevidstheden er næsten altid kun en vandrende ridder i indbildningens land, og gives der vel noget mere sørgeligt i en krigsmands tilværelse, end at han selv er den eneste, som bevarer erindringen om sine bedrifter, han og de få, som har kæmpet på samme valplads? – For mig findes der ingen hæder og ingen fremtid, mine triumfer vil svinde, som de kom, og kun indeholde sørgelige lærdomme for andre; jeg kæmper, jeg dør, og jeg glemmes, det er alt."

"Men hvorfor skulle man vel kæmpe, hvis man nærede en så trøstesløs overbevisning?"

"Fordi vore evner ikke tillader os at hvile," svarede Svend. – "Jeg er en uheldig, smedet til klippen uden at kunne stige eller falde, dobbelt uheldig, fordi mine ligemænd ikke behager mig, og fordi jeg ikke behager mine overmænd. Men jeg trætter Eder med denne samtale om mig selv, og jeg vil måske heller ikke være i stand til at gøre mig fuldkommen forståelig. Lad os vælge en anden genstand."

"Nej, lad os blive ved," svarede hun. "I trætter mig ikke, og jeg vil gøre mig umage for at forstå Eder."

"Nu vel!" sagde Svend, og efterhånden som han talte, blev hans stemme mindre fast og sikker, mere lav og skælvende, men også mere blød og sørgmodig: "Indrømmer I da ikke, at Eders moder kun tåler mig i sit selskab som et middel, der er i

stand til at bortlede faren fra hende, og at intet ville være hende kærere end det øjeblik, hvori hun bliver mig kvit?"

"For det første overdriver I nu, dernæst er min moder ikke den eneste, som befinder sig i Eders selskab."

"Nej, lykkeligvis!" svarede Svend, "men junker Rud går det næppe bedre, han tror at skylde mig nogen erkendtlighed, og jeg ved ikke grunden, men herrerne ynder lige så lidt den, der er dem overlegen, som den, de føler sig forpligtet overfor. – Hvad Eder selv angår! – Ja! jeg vil være ærlig i mit skriftemål, så har I fundet behag i at beskæftige Eder mere med mig end med nogen anden, I vil erindre det i morgen og sandsynligvis glemme det i overmorgen."

"Tror I det?" spurgte Karen forskende.

"Jeg ønsker i det mindste ikke, at det må blive tilfældet, men hjertet vedbliver undertiden at håbe, endog efter at forstanden for længst er begyndt at tvivle."

"Så forlad Eder kun på hjertet, Svend Gjønge!"

"Det ville jeg altid gøre, hvis jeg var en kvinde," svarede han, "men det er vor største ulykke, at vor tro og håb bestandig foregøgler os mål, som forstanden, der er en koldere og mere tilforladelig regnemester, viser det umulige i at nå. Den første planter, den anden tilintetgør blomsten, før den bliver til frugt. Således er det gået mig."

"Hvilke mål har I da stillet, som denne regnemester beviste det umulige i at nå?"

"Kun et eneste," svarede Svend, "og I skal få det at høre. – Allerede fra min ungdom tænkte jeg mig en kvinde, stor, ædel og ophøjet, en kvinde, hvem jeg ville vie alle mine tanker og al min dåd, for fædrelandet, det er stort, det er godt, men det

tilhører os alle og adelsmændene mere end mig, siden de fik den bedste plads i det. Den, for hvem jeg ville handle, skulle tilhøre mig alene. Jeg troede, at kærligheden måtte kunne give alt, fordi den modtog alt."

En dyb og levende rødme farvede Karens kinder i dette øjeblik, ikke fordi hun fandt nogen som helst personlig hentydning i hans ord, men fordi hun hørte sine egne tanker udtalt af en anden.

"Jeg troede engang at finde dette håb bekræftet," vedblev Svend, "men det bragte kun uro og strid, ingen fred eller hvile, og jeg begreb da snart efter, at jeg havde taget fejl dengang. Så gik tiden, den bragte vel sin ro, men den var ikke i stand til at berøve mig mit billede, det boede i al dets herlighed og fuldkommenhed i mit bryst. Jeg fandt omsider, hvad jeg søgte," tilføjede han lavere, næsten hviskende, og denne stærke mand, prøvet og hærdet, som aldrig havde kendt til frygt, og hvem ingen fare kunne bringe ud af fatning, skælvede under de følgende ord mere heftigt end den unge pige, som bøjet forover på hesten lyttede til ham. – "Jeg fandt hende," vedblev han, "til ulykke for mig, for siden jeg så, at dette mine drømmes billede levede, endnu herligere og mere fuldendt, end jeg nogen sinde havde forestillet mig, var ethvert andet mål mig ligegyldigt, jeg fattedes i lige grad kraft til at forsage og kraft til at sejre. Alt, hvad der burde have advaret mig, slumrede, hendes nærværelse bragte fred og sollys, men også kun hendes nærhed; jeg ville flygte, men det lykkedes ikke, mit håb og alle mine følelser vågnede på ny, ikke i deres tidligere heftighed, men i deres tidligere friskhed. Jeg var på én gang den lykkeligste og den allerulykkeligste; for omkring mig viste sig en horisont fuld af

mørke og truende skyer, det var erkendelsen af min ringhed i min egen og verdens mening, det var bevidstheden om, at hun og jeg aldrig ville kunne mødes. Jeg drømte om himlen og vågnede foran en dyb og uoverskuelig afgrund. Efter denne bekendelse, som I er den første, den eneste, den sidste, der har hørt, gentager jeg, hvad jeg før sagde: At mine triumfer kun indeholder en sørgelig lære for andre."

"Men hvori bestod da umuligheden i, at I og Eders genstand kunne mødes?"

"I kan selv bedst bedømme det, Karen Kaas! Det var Eder, jeg mente, det er Eder, jeg elsker så varmt, så dybt og så inderligt, som en mand nogen sinde har elsket en kvinde."

Karens ansigt blev ligblegt, men Svend så det ikke, han vovede ikke at hæve sine øjne op til hende.

"I skal ikke blive bange," tilføjede han lidt efter med den samme lave, undertrykte og skælvende stemme. "I lovede mig nylig at ville forstå mig, og I vil let kunne indse, hvor roligt I tør høre på, hvad jeg vover at sige. En fattig, en ufri mand har hævet sine øjne til Eder, der er så ung, så rig, så hædret. – Se, ovre i vest går solen ned bag skoven, om en time vil I have nået skibet, så skilles vi; – medens vi red side ved side, har jeg et øjeblik kunnet glemme afstanden imellem os, når I er borte, vil jeg erindre den igen. Og ligesom disse to dage, jeg har tilbragt I Eders selskab, indeslutter mit livs lykkeligste øjeblikke, således tænker jeg også, at de siden skulle lære mig at savne og forsage."

Der lå en dyb og sørgmodig resignation i hans ord, i det ubeskriveligt bløde organ, hvormed det fremsagdes, at Karen rørt og bevæget bøjede sig over mod ham og hviskede:

"Der vil aldrig blive tildelt Eder større byrde, end I har kraft til at bære. Men hvis det alligevel skulle være tilfældet, Svend Gjønge! så lad os to hjælpe hinanden, hvis I tør modtage en hjælp, så svag og ringe som min."

Med disse ord rakte Karen ham sin hånd. Idet Svend hævede sit hoved, overrasket, blændet og kun med møje undertrykkende det skrig, der trængte sig frem fra hans bryst, så han, at hun græd, men også hans egne øjne var våde som hendes, han begreb, at lykken har sine tårer lige så vel som smerten, at de flyder fra den samme kilde, måske fordi enhver lykke gemmer en lønlig smerte.

En lang og uafbrudt tavshed fandt sted, medens de red ved hinandens side. Skoven var mere åben, Isefjordens spejlglatte vande viste sig i nogen afstand uden for træerne. Den nedgående sol kastede et stærkt, mørkerødt skær hen over søen. Alt var stille og fredeligt i nærheden.

Da de igen talte, sank deres stemmer ned til en sagte hvisken, et sprog, der fra skabelsens tid har været det samme under en evig vekslende og forskellig form. Det var bønner og løfter, forsikringer og tak, der strømmede fra begges læber, ligesom blomsterne i myten strømmede fra morgenrødens klædebon, og hvori blik og smil førte et lige så veltalende og endnu mere forjættende sprog end læben.

Under dette optrin mellem Svend og Karen fandt i nogle få skridts afstand en anden ikke mindre vigtig begivenhed sted mellem junkeren og fru Elsebeth, der også syntes at give eller forjætte lykke, for Ruds blege ansigt antog et triumferende smil, medens han bøjede sig ned over den gamle dame, greb hendes fremstrakte hånd og kyssede den. Lidt efter red han hen

til Svend og afbrød en samtale for at begynde en anden, der næppe besad den samme interesse, i det mindste ikke for Svend og Karen.

En time senere befandt flygtningene sig hos fru Ingeborg Krabbe på Rygård. Svend red ned til stranden og satte en tændt lygte op i gavlen på færgestedet, det aftalte tegn til at sende en båd fra skibet. Båden var allerede kommet og syntes at vente på ham. Da han gik ned til broen, som førte ud fra den flade strand, hørte han stemmer i nærheden og trådte om bag en træstabel for at lytte. Han så to mænd standse i nogle skridts afstand fra stedet, hvor han stod. Den ene sagde:

"Nu har du forstået alt, skipper Bagge?"

"Til punkt og prikke, nådige herre!" svarede den anden. "Eders ærinde skal blive besørget."

"Du melder hos majestæten, så snart du lykkelig og vel er kommet op til København, og siger, at en adelsmand sender ham disse vine og levnedsmidler fra en af sine venner. Spørger han om mit navn, så nævner du det ikke."

"Det gør jeg ikke, nådige herre! For jeg kender det ikke."

"Du kan blot sige ham, at gaven kommer fra en mand, der, medens han er glemt af alle sine gamle venner i hovedstaden, selv har bevaret en bedre erindring om dem. Du kan tilføje, at denne mand ikke vil nævne sit navn, men at hans våben bar en rød rose i blåt felt og elleve sorte hejrefjer på hjelmen."

"Det skal jeg nøjagtig mærke mig," ytrede skipperen. "Rød rose og elleve fjer til våben. Mit våben er en morgenstjerne og en håndspage, det tror jeg batter nok så godt i disse tider."

"Så gå da i Guds navn! Du har modtaget din belønning og skal få dobbelt så meget, når du vender lykkeligt tilbage."

Adelsmanden blev stående og så efter ham, derpå vendte han sig for at gå. I det samme følte han en hånd på sin skulder, og Svend trådte hen til ham:

"Siden I tager hele æren for denne mands gave til Eders part, hvad bliver der da tilovers for mig?" spurgte gjøngehøvdingen med sin rolige stemme.

Adelsmanden trådte et skridt tilbage.

"Svend Gjønge!" udbrød han forbavset. "Er det dig?"

"Ja, det er mig, som også tror at have nogen del i dette skibs indhold."

"Men du min Gud! De fortalte jo overalt, at du var blevet taget til fange nede ved Køge i aftes."

"Ah, jeg forstår Eder, hr. Hannibal Sehested!" vedblev Svend spottende. "Jeg lever da ikke mere i Eders mening, siden fangenskab for mig omtrent vil være det samme som døden, og for at min bedrift dog skulle komme nogen til gode, så besluttede I at anvende den på Eder. Ikke sandt, nådige herre!"

"Du tager fejl," sagde den kløgtige Hannibal Sehested, der så godt vidste, hvor lidt det i denne verden gør at have fejl, når man blot besidder ånd nok til at give disse et skin af fortrin. – "Du tager fejl!" sagde han, "min agt var ikke at røve dine fortjenester, men blot at støtte mig til dem. – Guds død, gjøngehøvding! kan du da aldrig få nok af hæder? Man taler kun om dig, i svenskelejren digter de tyske landsknægte viser til din ære, generalen sætter en pris på dit hoved, og du spotter dem og kæmper for bestandig at stige højere, medens jeg ulykkelige mand blot kæmper for ikke at falde dybere. Det er sandt, du har vovet dit liv for at bringe disse levnedsmidler sammen, har taget dem fra svensken, og jeg har føjet nogle ankre vin til, som

fru Ingeborg på Rygård overlod mig, men jeg har også vidst at forhindre de svenske patruljers ankomst til denne egn. Således er forholdet; det ved du, men hvad du ikke ved, er, at mine fjender inde i hovedstaden spinder nye rænker imod mig, medens jeg lever blandt fjenderne uden for, min hustru, og datter er prisgivet for uvilje og krænkelser, ikke af bedre grund end den, at de hører til fru Christine Munks ulykkelige familie. Siden jeg ikke ved min nærværelse er i stand til at bekæmpe alle disse fjender, har jeg forsøgt det i frastand, forstår du mig? har jeg som en skibbruden grebet efter den sidste planke, der viste sig; vil du drage den fra mig, gjøngehøvding? – Jeg gav dog også dig en andel i æren, hørte du det ikke? Jeg sagde jo at skibet kom fra en af mine venner. Det var dig, jeg mente. Nu ved du alt."

"Ja, nådige herre!" svarede Svend med et ironisk smil, "nu ved jeg mere end tilstrækkeligt."

"Hvad har du besluttet?"

"At gå! – det er sandt, I ved jo ikke, at jeg ledsager fru Elsebeth og hendes datter til København."

"Og når du kommer der –?"

"Så går jeg med skipper Bagge op til Hans Nåde Kongen. Jeg fortæller at dette skib kom fra en adelsmand, hvis våben var en rød rose i blåt felt og elleve sorte hejrefjer i hjelmen. Var det ikke således, I sagde?"

Hannibal Sehested lod til at være dybt bevæget over denne ædelmodighed. "Kom til mit bryst," sagde han, "jeg skal aldrig glemme disse ord, Svend Gjønge! tag min ring, du! der må komme en bedre tid for mig, det er umuligt andet, der kan også komme en tid, hvori du kan have en vens hjælp behov. Lad så

ringen minde dig om, at du i mig har en taknemmelig skyldner."

De skiltes. En time senere gled skibet med Svend og flygtningene for en frisk vind ud af fjorden og styrede ned mod Klamperne ved Rørvig

19. Trolovelse

Der forløb en måned efter de sidst fortalte tildragelser, en tid rig på bedrifter og opofrelser. Ib var blevet hos Svend i hovedstaden, hvortil også de fleste af gjøngerne efterhånden ankom. Hans tilværelse havde aldrig forekommet ham skønnere, han var til stede overalt, ved udenværkerne, hvor det gjaldt om at rejse en ny skanse, den første i rækken til at forstyrre fjendens arbejder i løbegravene. Han tildrog sig almindelig opmærksomhed, og blev næsten ligeså kendt som den skønne dame, hvis vagtmester han roste sig af at være, og som man daglig så passere til hest rundt omkring på voldene ved kong Frederiks side.

Efter Svends ankomst til København besøgte han jævnligt fru Elsebeth Kaas og hendes familie. Hans navn havde en god klang, han var en velkommen gæst, men han havde også en særlig bevæggrund til at vise sig. Hans sol var Karens milde øjne, det var hende, han søgte og fandt, uforandret i dag som i går; hun gav sig for hvad hun var, og modtog ham med et blik, der forskede efter gengæld for de følelser, som bevægede hendes eget unge hjerte. I disse kredse, hvor et ord, en håndbevægeise var de eneste udtryk for deres følelser, så han Karen Kaas i selskab med landets største skønheder, som fjendens komme denne vinter havde samlet i hovedstaden, han måtte tilstå, at hun blev fordunklet af disse, men det gik Svend Gjønge, som det går os alle, – for De ved det eller de ved det måske ikke, at skønhed er et mål for vor beundring, men ynde er et mål for *kærlighed*. Hvad Karen angik, da havde den sidst forløbne måned også for hende været rig på begivenheder,

sådanne, som foregår i en kvindes tilværelse uden tilskuere, og uden nogen synlig handling for enhver uindviet. Hendes første følelse var en rolig og ublandet lykke over at vide sig elsket, men med denne følelse forenede sig snart efter en tiltagende uro og frygt, når tanken faldt på fru Elsebeth, hvis grundsætninger og begreber hun kendte. Hun havde søgt at udforske hende, men uden at det lykkedes. Fru Elsebeth omtalte vel bestandig Svend med en nedladende godhed, men når Karen da, efter en lang kamp med sin undseelse, prøvede på at udtrykke sig mere bestemt, tav moderen eller betragtede hende med dette stive, kolde og forskende blik, som så ypperligt egner sig til at forjage enhver fortrolig ytring.

En morgen endelig besluttede hun at vove et afgørende forsøg. Og gik ind i moderens sovekammer. Fru Elsebeth studsede, hun forstod sig på ansigter og læste af Karens bevægede og ængstelige træk, at det denne gang var mere end en almindelig grund, der fremkaldte hendes komme.

"Min kære moder!" sagde Karen med en stemme, hvis skælven hun bestandig søgte at blive herre over. "Jeg har en sag at betro Eder."

"Mit søde barn!" svarede fru Elsebeth meget venligt, "vore tanker mødes. Jeg har også noget at betro dig, en behagelig og særdeles lykkelig tidende. Jeg sad just i det øjeblik, du kom, og overvejede, om jeg burde gøre denne tilståelse straks eller vente nogle timer endnu, for at overraskelsen kunne blive så meget større, – jeg har foretrukket det sidste og vil tøve til i aften, når vort selskab er samlet. Det du har at sige mig, må bero i samme tid, vi får da at se, hvis nyhed der er den bedste."

"Oh, nej, kære moder! Tillad mig hellere –"

"Som sagt, lad os vente. Det er jo også muligt at den tilståelse, du har at gøre, kunne vinde ved et bedre overlæg."

Der lå noget så bestemt og afgørende i denne ytring, at Karen ikke vovede flere indvendinger. Hun brast i gråd, men fru Elsebeth syntes ikke at mærke det og vedblev sit afbrudte arbejde. Senere hen på dagen gjorde hun endnu et forsøg, men med lige så ringe held.

Samme aften indfandt sig en broget kreds af de forskelligste personer. Adelige i alle nuancer, gejstlige, krigsmænd og en mængde damer, der ligesom fru Elsebeth havde været nødt til at forlade deres herresæder ved fjendens komme. En af de mest fremragende personer var ex-statholder Hannibal Sehested, som samme dag var kommet til København for at tilbyde udveksling af nogle fanger.

Fru Elsebeth havde denne aften bevaret sit venligste smil, sin mest forekommende mine. Hun bar en af disse stive, gammeldags modedragter, hvis opgave syntes beregnet på at fornægte alle de skønheder, naturen har givet. Junker Rud veg ikke fra hendes side, han var klædt med en udsøgt smag. Hans blege ansigt, indfattet af en stor, bred og udtunget halskrave, havde et udtryk af højtidelig værdighed, hans hilsen noget endnu mere stift og ceremonielt end sædvanligt. Man savnede Karen. På de spørgsmål, der rettedes til fru Elsebeth, svarede denne undvigende eller med et betydningsfuldt smil. Efter at selskabet var samlet, forlod hun salen og vendte straks efter tilbage med sin datter ved hånden. Hun førte den unge pige hen til den kreds, der havde dannet sig omtrent midt i salen, og udbrød med en noget hævet stemme:

"Foruden den glæde, jeg i aften føler over mine venners nærværelse, har jeg endnu den at kunne meddele min datters trolovelse med hendes fætter hr. Holger Rud til Ørsted."

Et almindeligt udbrud af overraskelse ledsagede disse ord. Damerne rejste sig fra deres sæder for at lykønske fru Elsebeth. Kredsen blev stedse større og tættere.

Karen stod som forstenet i det første øjeblik efter moderens ord, en forfærdelig angst prægede sig i hendes dødblege træk. Alles blik rettede sig imod hende. Pludselig hævede hun sit hoved og trådte et skridt tilbage fra Rud, som havde nærmet sig. Af den nylig så undselige skikkelse var ikke et spor tilbage, idet hun udbrød:

"Hvis min kære moder tidligere havde værdiget at meddele mig denne bestemmelse, ville hun have sparet mig for den ydmygende erklæring, jeg nu må gøre."

"Karen!" udbrød fru Elsebeth.

Moderens hårde og truende stemme øvede ikke længere nogen virkning på hende. Hun vedblev:

"Denne forbindelse mellem junker Rud og mig er en umulighed."

"En umulighed! – Hvad siger du, ulyksalige barn!"

"Ja, min nådige moder, en umulighed. Jeg føler megen agtelse og megen hengivenhed for min fætter, men jeg føler ikke kærlighed for ham – jeg elsker allerede en anden."

Disse ord, der blev udtalt med en klar og tydelig røst, hørtes under den fuldstændige tavshed, som herskede i salen, og gjorde en forbavsende virkning. Fru Elsebeth rødmede, hendes øjne funklede af vrede, idet hun gentog:

"Du elsker en anden, og vover at tilstå det."

"Ja, siden man tvinger mig dertil."

"Og hvem er denne anden," spurgte Rud, "hvis lykke jeg har så megen grund til at misunde?"

"Det er mig," svarede en dyb og rolig stemme, og Svend trådte hen til stedet, hvor Karen stod. Karen rakte ham sin hånd, Svend beholdt den i sin, medens han kastede sit blik rundt i kredsen.

Fru Elsebeth brast i latter, en kold og tvungen latter, der kun slet skjulte den ydmygelse, hun følte. Hun fæstede et målende og foragteligt blik på Svend, derpå vendte hun sig om mod Karen og udbrød:

"Gå på dit værelse, mit stakkels, ulykkelige barn! Du befinder dig ikke vel, – dit blege ansigt vidner derom. – Du ved ikke, hvad du selv siger."

Hun lagde sin hånd på Karens arm, hårdt og heftigt, og ledte hende til døren. Karen vendte sig, hun overskuede fra stedet, hvor hun stod, endnu engang det hele selskab, hendes øjne mødte kun kolde, ligegyldige eller spottende ansigter. Derpå forsvandt hun med døden og fortvivlelsen i hjertet. De nærmeststående hviskede og stirrede på hverandre eller på Rud, der stod lænet op til kaminen, lidt blegere end sædvanlig, men med et skin af ydre ro over sit væsen; medens fru Elsebeth førte Karen til døren, havde han vendt sig mod Svend og ytret:

"Min hr. kaptajn! Efter det, som nylig er passeret, indser I vist, at I gør rigtigst i at forlade selskabet."

"Er det da i Eders hus, at dette passerer?" spurgte Svend.

"Nej, men ved at tøve længere, nøder I mig til at tvinge –"

"Min hr. junker! I gør ikke ret i at betjene Eder af dette sprog til mig; blandt alle dem, som her er til stede, er jeg den sidste til

at frygte en trussel, men den første til at hævne den, læg Eder dette på hjertet."

Rud besad den kulde og ligegyldighed, som i visse forhold kan træde i stedet for mod, han tilkastede Svend et hånligt blik og vendte sig fra ham, just som fru Elsebeth trådte tilbage i salen.

"Min hr. kaptajn!" udbrød hun med en stemme, der skælvede under alle de forbitrede følelser, som bevægede hende ved synet af Svend. "Jeg ønsker at vide, hvorledes I vover at udtale Eders navn i forbindelse med min datters? – Efter vort flygtige bekendtskab troede jeg, I besad klogskab nok til at indse, hvor umuligt jeg nogensinde ville kunne indrømme Eder en sådan ret."

"Nådige frue!" svarede Svend roligt og besindigt, "Eders datter har givet mig denne ret."

"Det kan hun ikke. Hvor underordnet dette forhold end var, hvori I hidtil har stået til adelen, burde det dog have lært Eder, at det iblandt den alene er forældrene, der bestemmer den forening, de anser passende for deres børn. – Hvem er I, og hvad er I? – Jeg ved det ikke."

"I dette øjeblik er jeg Eders gæst, min nådige frue!" svarede Svend med et buk.

"Ja, min Gud! Denne egenskab pålægger os for nærværende tid ikke de samme forpligtelser som før, og i fremtiden vil det være en endnu rigere anbefaling til skånsel, siden I selv har vist det uværdige brug, man undertiden gør heraf. – I er min gæst, lykkeligvis er alle de øvrige tilstedeværende det også, og nævn mig nogen blandt dem, kun en eneste, der billiger Eders adfærd."

Svend kastede sit alvorlige og gennemtrængende blik hen over kredsen og lod det endelig fast og ufravendt dvæle på Hannibal Sehested, idet han svarede:

"Lad os antage, at der ikke findes en eneste, siden ingen nævner sig, og jeg ikke agter at bede nogen om bistand."

"I behøver heller ikke at bede, hvor I har så megen ret til at forlange," svarede Sehested, medens han stod op og trådte nærmere. "Her findes dog virkelig nogen, som efter Eders opfordring, nådige frue, vover at tale gjøngehøvdingens sag."

Fru Elsebeth blev purpurrød af harme, idet hun med et blik betragtede Sehested; imidlertid sagde han:

"I forglemmer Eder, nådige frue! – I skylder denne mand hensyn. Han har frelst Eders liv og Eders formue, han har jo også ved sit mod frelst den tavse junker hist henne, for hvem jeg synes der burde være nogen anledning til at erindre det skete."

"Jeg benægter, at han har frelst mig," svarede Rud. "Der udfordres i sandhed også kun et tvivlsomt mod til at ledsage to damer gennem landet, især da de på denne rejse ikke så nogen fjende, måske ikke engang var udsat for at møde ham."

"Lad os dog komme til en ende med dette," sagde Svend uden at besvare Ruds udfordring. "Jeg har vovet at elske Eders datter, nådige frue! Jeg tilstår det –"

"Min Gud! Er der da ingen undseelse i dette menneske; han vover endnu –"

"Tillad mig at tale ud. – I må uden tvivl have bemærket, at jeg nylig søgte at afbryde Eder, jeg fordrer, den samme ret for mig. – Jeg har tillige håbet, at der i de forhold, hvorunder vi nu lever, måtte gives mig lejlighed til at gøre mig værdig til hendes hånd. – Forlanger I hæder, så skal jeg erhverve den, I kan tro, vi ville få

mere, end vi behøvede deraf. Jeg er en fattig, men retskaffen mand, ønsker I rigdom, så vil jeg også skaffe den til veje."

"Er I da, min nådige frue! virkelig den eneste, som ikke ved, hvor megen hæder, der knytter sig til denne mands navn?" ytrede Hannibal Sehested. "Han alene ville jo kunne forsyne enhver af os andre med en tilstrækkelig del deraf. Jeg kan tilføje, at han besidder en endnu større ædelmodighed, og I bør på dette punkt tage mit vidnesbyrd for gyldigt, for det er mig selv, der har været genstand for denne ædelmodighed."

"I?"

"Ja, jeg!" gentog Sehested, idet han rakte Svend hånden, og trykkede den med et udtryk af højagtelse.

"Men dette vidnesbyrd er jo overflødigt," svarede fru Elsebeth. "Jeg tvivler ikke om, at kaptajn Povlsen besidder ædelmodighed og enhver anden god egenskab, man tillægger ham, det er mig endog ligegyldigt, hvorvidt det er tilfældet, jeg ønsker blot ikke at vælge ham til min svigersøn, siden jeg allerede har valgt en anden, der mere stemmer med min smag og uden tvivl også med min datters lykke."

"På dette punkt har den nådige frue at befale," svarede Svend, "I og Eders datter, og min eneste bøn, idet jeg forlader Eders hus, er, at I vil tillade hendes eget valg at have nogen indflydelse for den, der bestemmes hende. Der må være en måde, et middel, en udvej til at vinde Eders gunst, jeg vil prøve derpå og ikke forsage, hvor svær end kampen bliver; indtil den tid, lev vel og tilgiv det optrin, jeg uden at ane det og meget imod min vilje har givet anledning til."

Med disse ord gjorde han en dyb hilsen og vendte sig for at gå bort.

"Tøv lidt, Svend Gjønge!" sagde Hannibal Sehested, "tillad mig at ledsage Eder, jeg ønsker at tilbringe resten af denne aften i Eders selskab." Han hilste og forlod salen ved Svends side.

20. Et udfald

Otte dage senere fandt et usædvanligt liv sted i Københavns gader. Inden for Vesterport samledes en mængde fodfolk, ryttere og bevæbnede borgere til et udfald, som skulle foretages ved mørkets begyndelse. Ib viste sig ved denne lejlighed iført sin vagtmesteruniform, pyntet som til fest, omgivet af sine gamle kammerater, gjøngerne, med deres lange bøsser. Han havde desuden fået anførsel over en afdeling hollandske matroser, der gjorde en så ypperlig tjeneste under belejringen.

Aftenen var kold og tåget, den dybeste tavshed hvilede over mændene, idet porten åbnedes, og de rykkede ud. Det var i slutningen af januar måned, gravene var alle tilfrosne, isen havde også denne vinter vist sig som fjendens medforbundne og dannede en sikker bro over søerne og havet. Svenskerne fortsatte i den sidste tid deres løbegrave til en foruroligende nærhed af byen, nye batterier var blevet opkastet. Det gjaldt om at forstyrre disse.

Skaren vedligeholdt den samme forventningsfulde tavshed; medens den bevægede sig fremad. Flere af krigsfolkene vendte hovedet og kastede endnu et blik tilbage til stedet, der gemte så dyrebare interesser for dem, men voldene var allerede skjult af tågen, ligesom den skæbne, de gik i møde.

Efterhånden som de nærmede sig løbegravene, hørtes en svag larm af arbejderne, der var beskæftiget i disse. Ib begyndte at tage længere skridt, han hviskede nogle ord til sine mænd og gjorde nogle betydningsfulde gebærder til matroserne, fordi han ikke kunne gøre sig forståelig for dem på anden måde.

Lidt senere blev skaren anråbt af en forpost, et skud faldt, et andet svarede, nogle øjeblikke efter rasede kampen i al dens heftighed og til stor glæde for Ib, som endelig følte sig befriet for den trykkende tavshed, han hidtil havde måttet iagttage. I spidsen for den afdeling, han befalede, fortsatte han sin march forbi løbegravene, hensigten dermed var først at bringe fjenderne mellem en dobbelt ild og dernæst at afskære dem fra tililende forstærkninger, dette kunne lykkes så meget bedre, som der ude på stranden i omtrent to bøsseskuds afstand fra land lå en stor skydepram, hvis kanoner bestrøg den åbne vej fra svenskernes hovedlejr ned til løbegravene.

Da Ib havde nået det ham betegnede mål, gjorde han omkring, udstødte et jublende råb og styrtede sig ind imod fjenden. På samme tid begyndte det at blive levende ude på den mørke linje, som betegnede skydeprammens plads i Kalveboderne. Af og til sås en lang ildhale glimte gennem tågen, efterfulgt af et pibende hvin, idet kuglen fo'r hen over isen.

"Der kommer undsætning til dem," sagde Ib, "siden vore folk skyder derude. Vi må skynde os."

Udfaldet må være sket aldeles uventet for fjenden. Arbejderne i gravene anede ikke de danskes komme, før det første flinteskud blev løsnet, de fandt sig desuden ved Ibs march angrebet fra begge sider, de begyndte at tabe modet, trængtes tilbage, flygtede eller blev dræbt, som tilfældet førte det med sig. På andre steder kæmpedes der, mand mod mand, i dette tilfælde gjorde den personlige styrke udslaget.

Med udfaldstropperne fulgte en mængde arbejdere, der opfyldte løbegravene næsten lige så hurtigt, som de blev

forladt. Andre sløjfede de opkastede forskansninger og omhuggede træer og buske, bag hvilke fjenden hidtil havde fundet skjul.

Tågen veg efterhånden for en skarp og heftig blæst, månelyset kastede et svagt skin på den hvide sneflade. Man hørte råb og befalinger, trusler og dødssuk, og i nogen frastand lyden af en svensk tromme, som tilkendegav, at der hærmede sig undsætning for fjenden. På samme tid tiltog hurtigheden af skydeprammens skud. Måneskinnet kom de danske særdeles belejligt, fordi det tillod besætningen på prammen at rette kanonerne med større bestemthed. Man så en mængde mørke punkter bevæge sig hen over sneen, de kom nærmere og antog til sidst skikkelse af soldater, der ilede fremad i hurtigt løb for snarest muligt at komme udenfor skydeprammens skud.

Ib fik befaling til at vende sig mod de kommende. Han adlød og styrtede fremad med et gennemtrængende brøl. Gjøngerne fulgte efter ham, lige så hurtigt; lidt besindigere kom de hollandske matroser, væbnede med deres huggerter og morgenstjerner. I dette øjeblik havde kampen nået sit højeste.

Den første, som fremstillede sig for Ib blandt de kommende, der blev angrebet så hurtigt, at de ikke fik tid til at samle sig, var en høj person, hvis kofte bar den samme hæderlige grad, som Ibs

"Er du en vagtmester!" råbte gjøngen, – "så se dig dog for, du falder jo over min klinge!"

Med disse ord sprang han ind på ham og borede ham pallasken i brystet. Derpå styrtede han ind i en tæt kreds nogle skridt borte.

En af gjøngerne havde taget en fane ned fra skansen og værgede sig mod to svenske officerer; der søgte at bemægtige sig den. Et flinteskud faldt, gjøngen vaklede og faldt til jorden. I samme øjeblik rev Ib fanen ud af den døendes hænder, hævede den over sit hoved og kastede den tilbage mellem gjøngerne, medens han angreb de to officerer.

Et pistolskud fældede den ene, den anden gjorde et heftigt udfald mod vagtmesterens bryst, men månelyset, der bestandig tiltog i klarhed, lod denne bemærke det så tidligt, at han kunne undgå stødet ved en bevægelse til siden. Derefter hævede han sin pallask og benyttede den mindre som krigsmand, end som en smed benytter sin hammer, så hurtigt og voldsomt regnede hans hug ned på modstanderen.

Ved et af disse slag brast båndet på officerens hjelm, den faldt til jorden. Ib udstødte et skrig ved synet af dette ansigt og lod sablen synke. Den fremmede studsede.

Månelyset faldt hen over hans ansigt, hvis ene halvdel var skjult af et stort og hvidt skæg; Ib genkendte oberst Leijon, jægeren, som hin aften havde skænket ham livet i krattet foran sømandens hytte.

"Oberst Leijon!" råbte han med en stemme, hvis betoning kun havde såre lidt fjendtligt i sig. "Jeg sagde Eder det nok, vi ville møde hinanden igen. – Der er retfærdighed i himlen."

"Ah, er det dig, min gut!" sagde obersten. "Denne gang lader det til, at du vil opfylde din trussel fra sidst og bære mig bort herfra," ytrede han med et sørgmodigt blik rundt på sine folk, hvis antal gjøngerne og de hollandske matroser i den grad havde forringet, at enhver tanke om modstand syntes at være dårskab.

Medens obersten talte, sænkede en gjønge i to skridts afstand sin bøsse, indtil den nåede i højde med Leijons bryst. Ib bemærkede det tidsnok til at slå piben ned med sin sabel.

"Lad være, Jonas!" udbrød han, "han tilhører mig."

En anden styrtede frem fra den modsatte side med hævet morgenstjerne.

"Holdt!" råbte Ib, "ned med din kølle!"

Og idet han smilede og vendte sig mod obersten, gentog han Leijons ord fra hin aften:

"Denne mand vil ikke kunne skade os."

Gjøngerne gik for at søge sig andre modstandere. Ib blev alene tilbage med Leijon.

"Flygt!" sagde han, "gå Eders vej, herre oberst! I ser, at lykken denne gang er med os."

Obersten satte hjelmen på sit hoved og rakte Ib hånden.

"Gud være med Eder!" sagde Ib og gengældte Leijons håndtryk.

Obersten gik, vagtmesteren blev stående og så efter ham så længe indtil han havde overbevist sig, om, at Leijon var frelst, derpå vendte han tilbage til sine folk, som havde spredt sig mellem løbegravene. Den første, han traf i disse, var en flygtning, som søgte at skjule sig bag en nedkastet jordbunke. Men vagtmesterens skarpe øjne havde allerede set ham.

"Skån mig!" sagde manden, idet Ib trak ham frem, "jeg er ingen fjende, men en stakkels bonde, som de har drevet til at arbejde nede i deres grave."

"Det er jo Tam, vor gamle kammerat!"

"Ak, lille vagtmester! Er det Eder," råbte Tam fornøjet og greb Ibs hånd. – "Hvad nød har jeg så? Jeg flygtede nys for alle de

fremmede matroser, for der var ingen af dem, som kunne forstå, hvad jeg sagde."

"Og du er atter blandt fjenden, Tam?" spurgte Ib barsk.

"Ja!" svarede Tam frejdigt. "I kan lægge hænderne sammen, vagtmester! Og takke Eders Gud, fordi I mødte mig. For Eders skyld er jeg draget hjemmefra. Jeg var på vej op til København for at søge Eder, da de fangede mig."

"For at søge mig?" gentog Ib. "Tam, Tam! Kommer du nu igen med dine gamle rævestreger."

"I kan kalde det for, hvad I vil!" svarede den anden sørgmodigt, "men hør mig først til ende. – Jeg kom for at opsøge Eder og ikke af anden grund. Der er noget galt fat derhjemme med Boel, hun pønser på ulykker mod jer, vagtmester! og siden hun ikke kan ramme Eder selv, imens I dog har sat hende så mangen en streg i regningen, så prøver hun nu på at ramme jer i den lille Inger."

"I Inger!" råbte Ib blegnende. "Er det sandt?"

Pludselig faldt Kulsoens ord ham ind. Tam så den virkning, hans ord gjorde, og vedblev:

"Svensken har fanget Kaspar Dam, Ingers fader, og ført ham til Køge i den tanke, at han forvarede sit herskabs kostbarheder; siden den tid bor Inger nede i Holtug hos den gamle skolemesterenke, hvis mand døde i foråret."

"Åh hvad!" svarede Ib, "Inger kender allerede Kulsoen så godt, at hun nok vogter sig for hende."

"Det gør hun måske!" sagde Tam, "men kender hun også Mette Gyde, skolemesterens søster og Kulsoens fortrolige, som har sin gang i huset?"

"For Satan! – Hvad vil de gøre hende?" råbte Ib fortvivlet.

"Jeg ved det ikke, skønt jeg har luret efter deres samtale, det bedste, jeg kunne, men Inger sygner hen, hun er blevet så mat og så bleg, siden du så hende sidst. Så tænkte jeg, at det var på tid, at du fik noget at vide herom, og listede mig hjemmefra, medens Boel var borte. De greb mig ude på isen, et stykke ovenfor Køge, men jeg havde min kurv med fisk over ryggen og sagde, at jeg ville op til svenskelejren for at købslå; så brugte de mig til skansegraver tillige med de andre bønder, som de havde drevet sammen fra landsbyerne. – Hvis du kan, Ib! så drag afsted ned til Inger, jo før jo hellere, jeg følger med dig, og du skal da få at se, om jeg farer med rævestreger, som du sagde."

"Godt, Tam!" udbrød Ib og rakte ham hånden, "jeg tror dig. Følg med til byen, derfra drager vi ned til Inger. – Gud Fader give, at vi ikke kommer for silde, for så bliver jeg nok aldrig mere glad i denne verden."

Kampen var allerede så godt som til ende, da Ib og Tam mødtes. Fjenden adspredtes til alle sider i en hovedkuls flugt. En mængde fanger førtes ud fra løbegravene, derefter begav skaren sig i en hurtig march på tilbagevejen. Ib bar sin erobrede fane på skulderen.

Ude på skydeprammen tilkendegav lidt efter lidt en ny og heftig skydning, at friske tropper nærmede sig fra fjendens lejr. Det var på den tid af døgnet, medens nat og dag endnu strides om herredømmet, at man forlod kamppladsen; en halv time senere nåede gjøngerne ind under kanonerne på Vesterports volde, som standsede fjendens forfølgelse. I den første gade inden for porten var vejen næsten spærret af tilskuere, der modtog de kommende med jubelråb. Foretagendet var lykkedes over ethvert håbe. Kong Frederik havde tilbragt natten på et af

voldens højeste punkter, i forventning lyttede han efter skuddene og larmen udenfor. Dronningen foretog sit sædvanlige morgenridt over volden, da man meldte hende, at skaren var vendt tilbage. Hun var steget af hesten og befandt sig i den forreste række af tilskuere. Da Ib så dronningen, strålede hans øjne, hans figur rettede sig og antog en mere imponerende og værdig holdning. Han viste sig til sin fordel i dette øjeblik, således som han skred fremad, støvet, sværtet af krudtrøg og blod, med den erobrede fane på skulderen og et par af fjendens pistoler i bæltet, sat frem således, at de nødvendigvis måtte falde enhver i øjnene. Dronningen havde allerede lagt mærke til hans høje og fremragende skikkelse blandt mængden. Idet han kom hen til hende, standsede han, trådte ud af rækken med en dyb og efter hans begreb meget sirlig hilsen, derefter tog han fanen og lagde den for dronningens fødder.

"Ak, er det Eder!" udbrød hun med et fortryllende smil, hvis virkning hun såre vel kendte, – "min vagtmester! I sandhed, jeg har megen grund til at lykønske mig til Eders bekendtskab. I opfylder Eders løfter som en konge."

"Kun som en vagtmester, nådige Majestæt! som en vagtmester," svarede Ib. Dronningen smilede.

"Har I nogen bøn at gøre mig for denne gave?" spurgte hun og berørte den fjendtlige fane med spidsen af sin fod, "så udtal den, i dette øjeblik vil jeg intet kunne nægte Eder."

"Ja, nådige dronning!" sagde Ib hurtigt, "siden I tillader det, har jeg en bøn at gøre."

"Hvilken?"

"Et øjebliks samtale med Eders Majestæt."

"Godt, indfind Eder i morgen i mit palais; denne dame er frøken von der Wisch, hun vil føre Eder til mig."

"I morgen!" gentog Ib sørgmodigt, "sig i dag, Eders Majestæt! Et menneskeliv beror derpå."

"Virkelig! Nå, lad det så være i dag; indfind Eder hos mig om to timer."

Dronningen rakte ham hånden til kys. Ib svøbte fligen af koften om sin, før han vovede at berøre den hvide hånd. Han stod op og forlod stedet med lange og drabelige skridt for at indhente sine forudgående kammerater.

To timer senere indfandt han sig i dronningens forgemak i en omhyggelig påklædning. Den dyrebare uniform havde ikke beholdt et støvgran af den foregående nats bedrifter. Han smilede veltilfreds, da han mødte sit eget billede i et af de store spejle lige for indgangen i audienssalen. I en af vinduesfordybningerne stod en herre, som, idet han vendte sig om, fremstillede Kørbitz' velkendte træk, Kørbitz, lykkeridderen, der hidtil bestandig var steget opad på lykkens stige, indtil han nu beklædte en post som hofmarskal hos Sophie Amalie.

Han betragtede Ib med et målende og gennemtrængende blik, men røbede naturligvis intet tegn til at han genkendte ham.

"Den nådige herre husker mig vist ikke mere," sagde Ib, fortørnet over den kulde, hvormed man modtog ham.

"Nej!" svarede Kørbitz. "Hvad vil I?"

"Vi har dog mødt hinanden før," vedblev Ib "det var i fjor, på Jungshoved. I kaldte mig dengang for Eders kære ven, strenge herre!"

"Jeg har forglemt det."

"I så fald nytter det vist ikke at erindre Eder om, at vi har mødt hinanden endnu tidligere. Dengang kaldte I mig for Eders kære kammerat."

"Endnu engang, hvad vil I?"

"Jeg ønsker at tale med Hendes Nåde Dronningen."

"Det kan ikke ske i dag, Hendes Majestæt giver ingen audiens."

"Ak, strenge herre!" svarede Ib med samme rolige spot, "det kunne vistnok ske, hvis I kun ville, men jeg mærker nok, at I er blevet vred på mig. Det er bestemt, fordi jeg vovede at holde med Kai Lykke, Eders svorne fjende."

"Uforskammede!" råbte Kørbitz. "I vover at minde mig derom. Forlad dette værelse!"

"Åh nej, ikke før jeg har fået Hendes Nåde i tale, og det skaffer I mig nok, når I blot hører mig til ende. I fjor ærgrede I eder over Kai Lykkes held, det samme gør jeg nu også."

Kørbitz vendte sig om mod vinduet, men Ibs sidste ord vakte hans opmærksomhed, han tilkastede ham et forskende blik.

"I ærgrer Eder derover," gentog han overrasket, "og hvorfor?"

"Derpå vil jeg svare Hendes Nåde Dronningen, hvis hun spørger mig derom."

"Gå, vagtmester!" sagde Kørbitz, men i en langt blidere tone end hidtil. "I narrer mig, I har jo været Kai Lykkes fortrolige og hans ven."

"Nådige herre!" svarede Ib med et frimodigt smil, "siden I har glemt, at jeg engang har været Eders ven, hvorfor skulle jeg da ikke også kunne glemme, at jeg har været Kai Lykkes?"

Kørbitz betænkte sig nogle øjeblikke. Den listige vagtmester var så logisk i sine ytringer.

"Men I tager fejl, min kære vagtmester! Jeg har ikke glemt det, og til bevis derpå skal jeg skaffe Eder den audiens, I ønsker, hvis I blot vil tilstå, om I har noget at forebringe Hendes Majestæt angående Kai Lykke."

"Nej, nådige herre! Det kan jeg ikke. Hendes Nåde tilstod mig for to timer siden at vende mig til hende selv angående mit ærinde, og derfor bør jeg ikke meddele det til nogen anden."

"Godt!" sagde Kørbitz. "Vent da her til jeg kommer tilbage."

Med disse ord gik han ind i et sideværelse. Ib benyttede den tid, han var alene, til at træde et skridt til siden hen foran spejlet. Han rettede på sin uniform og glattede sit hår således, at det efter den afdøde konges mode fuldkommen skjulte panden. Straks efter åbnedes døren, Kørbitz gjorde et tegn, at han skulde træde ind. Vagtmesteren befandt sig foran dronningen.

"Altså, min gode vagtmester!" sagde dronningen, "det er da en sag om liv og død, som vi har at afhandle med hinanden."

"Sig om livet, Eders høje Nåde!" svarede Ib, "siden det kun beror på Eder at skænke det og med det samme at bevare Eder selv den bedste klinge, som findes inden for disse volde."

"Om hvem taler I?"

"Om en mand, der altid plejer at betale den velgerning dobbelt, som han modtager."

"Så ligner han Eder."

"Åh nej, Eders nåde! tvært imod, af ham har jeg lært den smule, jeg ved, og han overgår mig i alt, næsten også i min hengivenhed for Eder."

"Men I har endnu ikke nævnt mig denne mands navn."

"Det er gjøngehøvdingen, Svend Povlsen."

"Ah, den høje, smukke mand, som kom til os på Jungshoved. Jeg erindrer ham."

Ib havde aldrig lagt mærke til Svends skønhed, men siden denne egenskab, der var den sidste i hans mening, syntes at være den første dronningens, bekræftede han hendes spørgsmål. Derefter fortalte han på sin måde, hvorledes Svend havde lært Karen Kaas at kende, toget til Høffdingsgård og flugten fra Gjorslev. Han oplyste dronningen alt, hvad Svend havde betroet ham om det stedfundne optrin i fru Elsebeths selskab og sluttede med, at fruen omsider ved bønner og tvang havde fremmet sin plan så vidt, at Karens formæling med junkeren var blevet bestemt til en af de følgende dage. Dronningen hørte på ham med stigende interesse; da han tav, udbrød hun:

"Og hvad mener I nu, at jeg skulle gøre for den stakkels gjøngehøvding?"

"Eders høje Nåde vil let kunne bevirke, at denne ulykkelige vielse bliver opsat foreløbig. Fru Elsebeth iler dermed, fordi hun kender Svend, fordi hun frygter ham; men i denne tid, Eders høje Nåde! tænker man for meget på at slås, til at nogen burde tænke på at gifte sig. Bliver brylluppet opsat, vil det måske være Svend muligt, at vinde moderens gunst, siden han allerede besidder datterens. Det vil vist lykkes *ham*, der så ofte har forsøgt det umulige. Vinder junker Rud derimod sejr, vil Svend være fortabt, jeg kender ham så nøje. Der vil komme en nat som den sidste, men sejrherren vil ikke bringe en lille fane

hjem til Eders Nåde, han har søgt døden, fundet den, og I har mistet Eders bedste stridsmand."

Dronningen smilede over denne naive veltalenhed, idet hun ytrede:

"Jeg vil gøre for Eders ven, hvad jeg kan, min brave vagtmester!"

"Oh! Dermed har han vundet alt, hvad han kan forlange," svarede Ib, rødmende af glæde.

"Ikke ganske. I denne sag kan jeg alene ytre et ønske og et råd, men jeg har ingen ret til at befale. Jeg skal endnu i dag sende bud efter fru Elsebeth og tale med hende, og jeg håber i det mindste at få hende til at vælge en mere passende tid til sin datters formæling, end den nærværende."

"Ak, min høje Dronning!" sagde Ib, idet han bøjede sig for at gå, "I viser mig så megen nåde, at jeg ikke vil kunne betale den ved blot at ofre mit liv for Eder. Til alt held har jeg tredive kammerater, der også er rede til at ofre deres."

Sophie Amalie greb denne lejlighed, ligesom enhver anden, der tilbød sig for hende, til at ydmyge adelen. Hendes bud afgik lidt senere til fru Elsebeth, men Kørbitz havde allerede afsendt et i forvejen, hvori han meddelte, hvad han havde opfanget af Ibs og dronningens samtale.

Fruen lod lakajen svare, at hun var syg og sengeliggende og derfor i øjeblikket ude af stand til at opfylde Hendes Majestæts befaling.

"Nu afsted til lille Inger!" sagde Ib, idet han forlod paladset.

21. Slutning

Nogle dage efter udfaldet sad to gamle koner foran et stort bål i et lille hus mellem landsbyerne Holtug og Sejrslev, inde i Stevns Herred. Det var hen imod aften, solen gik ned og kastede et stærkt, rødligt skær ind gennem de små ruder, som bålet på skorstenen ikke var i stand til at optø.

Det ene af disse fruentimmer var i færd med at tvinde garn på en rok, den anden sad indhyllet i en rød, ulden halvkåbe og ragede i ilden med en krykkestok.

"Hør, Boel!" udbrød den første, "I skal min sjæl lade være med at lægge så mange tørv på ilden. I tænker ikke på, hvad brændsel koster i denne strenge vinter."

"Det behøver I da endelig heller ikke at tænke på, lille Mette!" svarede Kulsoen med et lumsk grin, "for ret nu bliver vi jo rige begge to."

"Ja, Gud hjælpe os, det har lange udsigter. I går talte jeg med skærsliberen fra Hvam, han mente nu, at Kaspar Dam stod sig godt, og at han snart kom hjem fra Køge; så har den herlighed en ende."

"Derfor må vi bruge os i tide," sagde Kulsoen. "Havde I fulgt mit råd, skulle alting være afgjort for længe siden."

"Tror I da virkelig, at Inger har penge forvaret i sin kiste?" spurgte den anden i en meget dæmpet tone og med et blik, som strålede af begærlighed.

"Om jeg tror det," gentog Kulsoen, "Jømini! Hvor ofte skal jeg da gentage, at karlen, som bar kisten herned, har forsikret mig om; at det klingede i den som sølvtøj. Hvorfor mener I vel hun skulle passe så godt på at lukke af, hver gang, hun forlader

stuen, hvis hun ikke skjulte noget i den? Jo, Mette! det har sin rigtighed. – Jeg har desuden selv hørt det klinge forgangen søndag, mens hun var gået i kirke. Jeg lirkede lidt ved låsen, men den ville ikke lade sig lukke op med mit søm. Jeg siger i aften, hvad jeg så tit har sagt: I står Eders egen lykke i vejen, I stakkels gamle enke! som næppe har så meget, at I kan spise Eder mæt."

Mette grublede, Kulsoens forsikringer og især den sidste beklagelse gjorde et synligt indtryk på hende.

"Hvordan skulle vi da kunne få fat i Ingers penge?" spurgte hun lidt efter uden at slå sine øjne op på Kulsoen.

"Lad mig om det, der er ingenting lettere."

"Ja, jeg forstår nok, hvad I mener, men jeg har sagt jer det én gang, jeg vil ikke gøre hende fortræd. Hun har kanske ikke så længe tilbage; det er ynkeligt at se, hvordan hun går og falder af dag for dag."

"Ja vist! og når den stakkel dør, sender de bud efter hendes tøj, så kan vi skyde en hvid pind efter vor rigdom. Det kan også nok hænde sig, at her en dag uforvarende kommer en svensk kommando ned til os, undersøger huset, bryder Ingers kiste op og tager, hvad der findes. – Jeg har lagt mine kort op, og hver evige gang slog det til, at hun skulle fare hen, og at vi skulle få noget godt efter hende. Man bør ikke sætte sig op imod skæbnens bestemmelse."

"Nej, det er vist nok."

"Jeg har kortene hos mig, vi kan gøre det om igen."

"Ja, lad os det, jeg gad dog nok se, om det også virkelig skulle være Vorherres mening."

"Men så kommer vi til at tænde lampen, lille Mette!"

"Åh nej, hvis vi trækker en stol her hen til skorstenen, kan vi nok hjælpe os med lyset fra ilden."

Kulsoen tog kortene frem, imidlertid flyttede den anden sin stol hen foran ildstedet. Flammerne belyste nu disse to indfaldne og rynkede ansigter, lige afskyelige, medens dog Kulsoens fremstillede en mere forhærdet ondskab. Hun lagde kortene op under en uafbrudt tavshed. Mette sad på kanten af skorstenen, støttende albuerne på sit knæ, hendes hoved hvilede i hænderne. Hun fulgte enhver af Kulsoens bevægelser med dyb opmærksomhed. Kortene blev lagt i den orden, som bedst passede til Boels hensigt. Da hun tog dem op, holdt hun hvert enkelt hen for Mette og udbrød omsider triumferende:

"Kan I se, det slår til. Her kommer esset, det betyder noget godt, her har vi en sort dame, det vil sige, at den lille skal dø. Og her ser i to andre damer, til hvem det gode ligger. Den sorte det er Eder, den røde dame, det er mig."

"Hvorfor er den røde Eder? Jeg synes, at det lige så godt kan være mig."

"Fordi jeg har en rød kåbe på."

"Ja, det er mærkværdigt, hvor det slår til," svarede Mette, fuldkommen fyldestgjort ved Bodils grunde.

"Kan I se at det er skæbnens bestemmelse, og tror I at det hjælper at sætte sig op mod den?"

"Nej, det er vist nok, men *jeg* kan dog umuligt gøre den stakkels pige noget ondt."

"Det behøves heller ikke," svarede Kulsoen, "jeg har mit lille pulver, det kommer vi i hendes øllebrød, det smager slet ikke af noget, og så går alting af sig selv."

Den anden syntes endnu at være tvivlrådig, hun stirrede hen i det mørke rum foran sig. I dette øjeblik fremkom en mørk plet på en af ruderne, som tiltog i størrelse, idet en skikkelse åndede på glasset og derved bragte isen inden for til at tø.

De to fruentimmere lagde ikke mærke hertil. Kulsoen tog forsigtigt et sammenlagt stykke papir op af lommen og rystede dets indhold ud i en sort potte som stod og snurrede ved siden af bålet.

"Ja, nu behøver I ikke at betænke Eder længere," sagde hun spottende, "for det er gjort."

"Gud Fader bevare os vel, Boel! hvad I dog er for et menneske," hviskede Mette med hul stemme og uden at vende sine øjne hen mod skorstenen.

"Jeg er ikke anderledes, end folk har gjort mig," svarede Kulsoen ligegyldigt. "Vil I bringe Inger maden, eller skal jeg? Hun kender mig vist ikke i denne skumring."

Den mørke kreds på ruden tiltog bestandig i størrelse. Man så et hoved komme til syne og igen forsvinde foran den. Mette rejste sig, men sank straks efter tilbage.

"Gå I over til hende," hviskede hun, "mine ben ryster under mig."

Kulsoen smilede foragteligt, tog potten og gik ud af døren for at komme over i den anden halvdel af huset til Ingers kammer, som blev skilt fra værelset, hvori de to gamle sad, ved en smal forstue.

Mette skjulte ansigtet i sine hænder og bøjede sig over mod døren for at lytte.

Hun hørte pludselig et rædselsfuldt og gennemtrængende skrig, og så, da hun åbnede døren, en mand bære Kulsoen bort i

sine arme, uden at agte den rasende modstand hun gjorde. Nogle skridt bort stod en hest bunden til brøndvippen. Mod denne rettede den ubekendte sine skridt. Han svøbte Kulsoen et klædebon om munden, løftede hende op på hesten; steg derpå selv op og stødte sine sporer i dens side.

Straks efter var rytteren og Kulsoen forsvundne; den gamle kone blev endnu længe stående og stirrede ud af døren efter dem, hele det sidste optrin forekom hende, som en forfærdelig drøm. Skårene af Kulsoens sønderslåede potte lå foran døren.

Rytteren, der viste sig så belejligt til Ingers frelse, var Ib. Han vedblev at ride med uformindsket hurtighed, indtil han nåede Klinten. Her standsede han sin hest, viklede enden af tøjlen fast om en sten og steg ned til havet med Kulsoen i sine arme. Imidlertid sagde han: "Jeg er kommet igen, Boel, som jeg har lovet, og Gud Fader tillod mig at komme i god tid; I så ikke, at jeg nærmede mig huset, I lagde ikke mærke til, at jeg lyttede uden for efter Eders samtale og iagttog alt, hvad I foretog Eder. Denne gang vil vi opgøre vort hele regnskab med hinanden. – I skal dø, Kulso! Der er ingen i verden, der kan frelse Eder mere. Men I skal ikke dø for menneskers hånd, det er Gud Fader selv, som vil fuldbyrde dommen. – Ja, slå kun om jer, jeg er lidt stærkere end I. Se, nu bærer jeg Eder her ned ved floden, indtil vi kommer til drivisen, – forstår I, hvad jeg mener? Så sætter jeg Eder ud på et af stykkerne, og I sejler da afsted med det; hvis det er Guds vilje, at I skal frelses, bringer isen jer ind i land igen, hvis ikke, så sejler I ad havet til."

Under denne forklaring, som blev givet med en rolig bestemthed og afbrudt ved Kulsoens fortvivlede anstrengelser for at slippe løs, var Ib gået ud på stranden, nærmest ved land

dannede isen en fast og uafbrudt flade, længere borte, hvor søens magt var større, drev store, løsrevne stykker omkring, som viste sig og forsvandt imellem bølgerne. På et af disse satte han Kulsoen og skød det derefter ud i søen.

Den første brug, Boel gjorde af sin frihed, var at løse klædet af sit hoved; derefter forsøgte hun at komme over på den faste is, men flagen, på hvilken hun befandt sig, begyndte lidt efter lidt at flyde bort. Hun udstødte et gennemtrængende skrig, bønfaldt om nåde og strakte hænderne bedende hen imod Ib, som tavs og ubevægelig var blevet stående.

Isstykket kom i stærkere drift, jo længere det bevægede sig mod det åbne hav. Kulsoens heftige anstrengelser og hendes flagrende klædning, hvori vinden tog fat, forøgede hurtigheden. Hun følte, at hun var fortabt. Hendes skrig og bønner tiltog, et svagt ekko svarede inde fra klinten. Ib blev stående, streng, kold og ubøjelig, og så omsider sit offer forsvinde i den åbne sø. Han havde foldet sine hænder, en dyb alvor hvilede over hans ansigt. Han bad for den døde.

Derpå vendte han tilbage til huset, til Inger, tog hende med sig på hesten og forsvandt med hende, lige så pludseligt, som han var kommet.

Nogle dage senere genfinder vi ham i København. Det var silde om aftenen, da han nåede ind til byen over isen. Tre dage tidligere havde stormen fundet sted, Karl Gustavs tillidsfulde mod var bøjet, hans udsigt til at bringe Danmarks krone på sit hoved rykket betydeligt tilbage. I svenskernes lejr herskede der usædvanlig tavshed, inde i selve byen havde den almindelige glædesrus endnu ikke lagt sig, man jublede og sang i gaderne.

Alle disse mennesker havde lidt under den fælles ulykke, enhver havde sin del i sejren.

Ib opsøgte Svend og fandt ham i hans bolig. Gjøngehøvdingen havde deltaget i kampen og var blevet såret i skulderen. Det var for mørkt i værelset til at Ib kunne bemærke den skrækkelige forandring, der under hans fraværelse var foregået i Svends ydre. Han sad i en ved kaminen, stille og sammenbøjet, og svarede kun kort og utydeligt på vagmesterens spørgsmål.

"Du er så tavs i aften," udbrød Ib efter at have fortalt alt, hvad der stod i forbindelse med Ingers redning. "Hvorledes er det gået dig i den tid, jeg har været borte?"

"Godt!" svarede Svend.

Ib fattede den trøstesløse tone i dette svar og rykkede sagen nærmere.

"Og Karen Elsebeths?" spurgte han lidt efter.

"Hun er gift med sin fætter, junker Rud!"

"Åh, Herre Gud, lille broder! Er det sådan fat med dig," svarede Ib dybt bevæget og slyngede sin arm om Svends hals. Svend skjulte sit hoved ved hans bryst, Ib følte den heftige skælven, som gennemfo'r hans legeme.

Da Svend atter hævede hovedet, læste vagtmesteren i hans blik, mere af det menneskelige hjertes gådefulde historie, dets lidelser og smerte, end noget sprog vil være i stand til at udtrykke. Svend vedblev længe at tie, han var gået hen til vinduet og støttede hovedet mod posten, medens han stirrede ud af ruden. Vejret var mørkt, det var nat over hans hoved, ligesom det var nat i hans hjerte; men Guds fred, som hvilede over natten, kendte han ikke.

Efter krigens ophør levede Svend nede på Lundbygård, ensom og indesluttet i sig selv. Hans spådom hin aften var gået i opfyldelse. Han var blevet glemt og fortrængt. Andre havde indtaget hans plads, andre høstede fordele af de kampe, han havde vundet, det eneste, der undertiden kunde adsprede hans mørke stemning, var synet af vagtmesterens og Ingers lykke. Karen drog med junker Rud til hans gård i Jylland. Naboerne forundrede sig over hendes ansigts overordentlige bleghed og den uafbrudte sørgmodighed, som hvilede over hende. Det var en kvindes almindelige lod, begrebet af få, påskønnet af færre. Ingen anede, hvor stort et offer, hun havde bragt, eller i hvilken grad, hun havde måttet fornægte sit eget hjertes ønsker for at fremme andres. Ingen påskønnede det tålmod, hvormed hun modtog den tornekrone, ulykken gav hende at bære.

Om "Gjøngehøvdingen – og – Dronningens vagtmester"

Forfatter: Carit Etlar (1816-1900).
Førsteudgaver:
Gjøngehøvdingen. Reitzels Forlag 1853.
Dronningens Vagtmester. Reitzels Forlag 1855.
Denne udgave efter: Gjøngehøvdingen og Dronningens Vagtmester, V. Pios Boghandel/Povl Branner, København 1917.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til *Gjøngehøvdingen* af Poul Steffensen (1866-1923): *"Gid Fanden annamme dig, Ib! for hvad god aften du har forskyldt," sagde Svend med forstilt vrede* (1897).

ISBN 978-87-7628-349-0
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-601-0 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk